

ಸುತ್ತಾಂತ ಪಿಟಕ

೩೩

SUTTANTA PITAKA

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បាប់
និង
សេចក្តីប្រយោគាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
សំយុត្តនិកាយ ខន្ធនាវចន្ត
បញ្ចបកាត

៣៣

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុភត្តាមហាសង្ឃរាជាធិបតី ហួរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃកណ្តាធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

SAM̐YUTTANIKĀYA

KHANDHAVĀRAVAGGA

DUTIYABHĀGA

33

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសច្ឆរាជាធិបតី ប្តូរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសច្ឆរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្និកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំមកហើយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្តាលយជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះសម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាភិយ្យភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធី. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៩

 ប្តូរ-ត្រី

အိတ်အိတ်

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាតន្ត្រីណេណា (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្និក្រាបពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក

សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារក្ក

បញ្ចមភាគ

៣៣

ព. ស. ២៥០៦

សុត្តន្តបិដកេ

សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

បញ្ចមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ខន្ធសំយុត្តំ

មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា ភក្កេសុ
 វិហរតិ សុំសុមារតិវេ ភេសកឡាវនេ មិតទាយេ ។ មេ ។
 អថខោ នកុលបិតា កហាបតិ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
 ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ នកុលបិតា កហាបតិ ភកវន្តំ
 ឯតទរោច អហាមស្មិ ភន្តេ ជិល្លោកា វុឡោ មហាលូកោ

សុត្តន្តបិដក

សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

បញ្ចមភាគ

សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ខន្ធសំយុត្ត

មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងភោសកឡារ៉ែន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់សត្វម្រឹគ
 ជិតក្រុងសុំសុមារគិរៈ ក្នុងដែនកត្តៈ ។ បេ ។ គ្រានោះឯង គហបតី
 ឈ្មោះនកុលបិតា (ជាបិតារបស់កុមារឈ្មោះនកុលៈ) ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះនកុលបិតាគហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏
 សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជរាហើយ មានវ័យចម្រើនហើយ ចាស់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវត្តោ

អន្តតតោ វាយោអនុប្បត្តោ អាតុរកាយោ អភិក្ខុណា-
តត្ថោ អនិច្ចទស្សរី ខោ បនាហំ ភន្តេ ភកវតោ ម-
នោការនីយានញូ ភិក្ខុនំ ឱវទតុ មំ ភន្តេ ភកវា អនុ-
សាសតុ មំ ភន្តេ ភកវា យំ មម អស្ស ធីយរត្ថំ ហិតា-
យ សុខាយាតិ ។ ឯវមេតំ កហាបតិ ឯវមេតំ កហាបតិ
អាតុរោ ហាយំ កហាបតិ កាយោ អណ្ណាភូតោ បរិ-
យោនន្ទោ យោ ហិ កហាបតិ ឥមំ កាយំ បរិហារន្តោ
មុហុត្ថំបិ អាហេក្យំ បដិជានេយ្យ តិមញ្ញុត្រ ពាល្យា
តស្មាតិហា តេ កហាបតិ ឯវំ សិក្ខិតព្វំ អាតុរកាយស្ស
មេ សតោ ចិត្តំ អនាតុរំ ភរិស្សតីតិ ឯវំ ហិ តេ កហាបតិ
សិក្ខិតព្វន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធការវគ្គ

មានវ័យកន្លងហើយ ចូលក្នុងបច្ច័មវ័យហើយ មានកាយរសាប់រសល់
 មានជំងឺរឿយៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញព្រះ
 មានព្រះភាគ និងពួកភិក្ខុគួរដល់ការចម្រើននៃចិត្ត អស់កាលជានិច្ចទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគទូន្មានខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគប្រៀនប្រដៅខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីជា
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។
 ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្ចាស់
 គហបតី ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្ចាស់គហបតី ព្រោះថា កាយនេះ
 តែងរសាប់រសល់ (មិនមាំមួន) ដូចជាស៊ុតសត្វ គ្រាន់តែមានសម្បក
 ពាសព័ទ្ធជុំវិញ ម្ចាស់គហបតី អ្នកណាដែលរក្សាកាយនេះ សម្គាល់ថា
 គ្មានរោគ សូម្បីមួយរំពេច អ្នកនោះឯង មិនមានអ្វីក្រៅពីសេចក្តីល្ងង់ទេ
 ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ គួរអ្នកសិក្សាយ៉ាងនេះថា កាលបើអាត្មា
 អញ មានកាយរសាប់រសល់ ចិត្តនឹងមិនរសាប់រសល់ទេ ម្ចាស់គហបតី
 គួរអ្នកសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[២] អថខោ នកុលបិតា តហាបតិ ភកវតោ ភា-
សិតំ អភិនិទ្ទិស្តា អនុមោទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ
អភិវាទេត្តា បទក្ខិណំ កត្តា យេនាយស្មា សារី-
បុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ សា-
រីបុត្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសីទ្តំ ខោ នកុលបិតវំ តហាបតី អាយស្មា សា-
រីបុត្តោ ឯតទរោច វិប្បសន្នានិ ខោ តេ តហាបតិ
ឥន្ទ្រិយានិ បរិសុទ្ធោ មុខវណ្ណោ បរិយោទាតោ អលត្ត
នោ អដ្ឋ ភកវតោ សម្មុខា ធម្មិ កថំ សវនាយាតិ ។
កិញ្ញិ នោ សិយា ភន្តេ ឥនាណហំ ភន្តេ ភកវតា
ធម្មិយា កថាយ អមតេន អភិសិត្តោតិ ។ យថាកថំ
បន តំ តហាបតិ ភកវតា ធម្មិយា កថាយ អមតេន
អភិសិត្តោតិ ។ ឥនាហំ ភន្តេ យេន ភកវា តេនុប-
សង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា ភកវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯកមន្តំ
និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្តោ ខោហំ ភន្តេ ភកវន្តំ
ឯតទរោចំ អហាមស្មិ ភន្តេ ធិណ្ណោ វុឡោ មហាលូកោ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[២] លំដាប់នោះ នកុលបិតាគហបតី ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះ ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយចូលទៅរកព្រះសារីបុត្ត មាន អាយុ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ហើយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះនកុលបិតាគហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ហើយ ទើបព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី ឥន្ទ្រិយរបស់អ្នកស្រស់បស់ សម្បុរមុខក៏ស្អាតផ្លូវផង ទំនងជាបានស្តាប់ ធម្មីកថា ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្ររបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងថ្ងៃនេះហើយ ទេដឹង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ថ្វីក៏ខ្ញុំព្រះករុណាមិនបានស្តាប់ បពិត្រ លោកដ៏ចម្រើន អម្បាញ់មិញ ព្រះមានព្រះភាគបានស្រោចស្រប់ទឹក អម្រឹតគឺធម្មីកថា ដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ។ ម្ចាស់គហបតី ចុះព្រះមាន ព្រះភាគស្រោចស្រប់ទឹកអម្រឹតគឺធម្មីកថាដល់អ្នក ដូចម្តេចខ្លះ ។ បពិត្រ លោកដ៏ចម្រើន ក្នុងអម្បាញ់មិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណាបានចូលទៅគាល់ ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លុះខ្ញុំអង្គុយក្នុងទី ដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជរាហើយ មានវ័យចម្រើនហើយ ចាស់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អន្ទតតោ វាយោអនុប្បត្តោ អាតុរកាយោ អភិក្ខុណា-
តង្គោ អនិច្ចទស្សារី ខោ បណាហំ កន្តេ កកវតោ មនោ-
ការដីយានញ ភិក្ខុនំ ឱវទតុ មំ កន្តេ កកវា អនុសា-
សតុ មំ កន្តេ កកវា យំ មម អស្ស ដីយរត្តំ ហិតាយ
សុខាយាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ មំ កន្តេ កកវា ឯតទរោច
ឯវមេតំ កហាបតិ ឯវមេតំ កហាបតិ អាតុរោ ហាយំ
កហាបតិ កាយោ អណ្ណាភូតោ បរិយោនន្តោ យោ ហិ
កហាបតិ ឥមំ កាយំ បរិហារន្តោ មុហុត្តំបិ អាហេត្យំ
បដិដានេយ្យ កិមញ្ញត្រិ ពាល្យា តស្មាតិហា តេ កហា-
បតិ ឯវំ សិក្ខិតពុំ អាតុរកាយស្ស មេ សតោ ចិត្តំ
អនាតុរំ ករិស្សតីតិ ឯវំ ហិ តេ កហាបតិ សិក្ខិតពុំន្តិ ។
ឯវំ ខ្វាហំ កន្តេ កកវតា ធម្មិយា កថាយ អមតេន
អភិសិស្តោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហវគ្គ

មានវ័យកន្លងហើយ ចូលមកក្នុងបច្ច័មវ័យហើយ មានកាយរសាប់រសល់
 មានជំងឺរឿយៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញព្រះ
 មានព្រះភាគ និងពួកភិក្ខុគួរដល់ការចម្រើននៃចិត្ត អស់កាលជានិច្ចទេ
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទូន្មានខ្ញុំព្រះអង្គ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កាលបើខ្ញុំព្រះករុណា ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ចំពោះខ្ញុំករុណា យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី
 ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្ចាស់គហបតី ការណ៍នុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ
 ម្ចាស់គហបតី ព្រោះថាកាយនេះ តែងរសាប់រសល់ (មិនមាំមួន) ដូចស៊ិត
 សត្វ មានសម្បកពាសព័ទ្ធជុំវិញ ម្ចាស់គហបតី អ្នកណាដែលរក្សាកាយ
 នេះ សម្គាល់ថាគ្មានរោគ សូម្បីមួយរំពេច អ្នកនោះឯងមិនមានអ្វីក្រៅ
 ពីសេចក្តីល្ងង់ទេ ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ គួរអ្នកសិក្សាយ៉ាង
 នេះថា កាលបើអាត្មាអញមានកាយរសាប់រសល់ តែចិត្តនឹងមិនរសាប់
 រសល់ទេ ម្ចាស់គហបតី អ្នកគួរសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ស្រោចស្រប់ទឹកអម្រឹតគឺធម្មិកថា ដល់
 ខ្ញុំព្រះករុណា យ៉ាងនេះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[៣] ន ហិ បន តំ កហាបតិ បដិកាសិ ភកវន្តំ
ឧត្តរី បដិបុច្ឆិតំ កិត្តាវតា នុ ខោ ភន្តេ អាតុរកាយោ
ចេវ ហោតិ អាតុរចិត្តោ ច កិត្តាវតា ច បន អាតុរ-
កាយោបិ ខោ ហោតិ ជោ ច អាតុរចិត្តោតិ ។ ទូរតោបិ
ខោ មយំ ភន្តេ អាតុរចេយ្យាម អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស
សន្តិកេ ឯតស្ស កាសិតស្ស អត្តមញ្ញាតំ សាធុ វតា-
យស្មន្តំយេវ សារីបុត្តំ បដិកាតុ ឯតស្ស កាសិតស្ស
អត្តោតិ ។ តេនហិ កហាបតិ សុណាហិ សាធុកំ មន-
សិករោហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ នកុល-
បិតា កហាបតិ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសិ ។
អាយស្មា សារីបុត្តោ ឯតទរោច

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[៣] ម្នាលគហបតី ចុះអ្នកមិនអាចសួររបញ្ជាក់ ចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលមានកាយរសាប់
 រសល់ផង មានចិត្តរសាប់រសល់ផង ដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ មួយទៀត
 បុគ្គលមានកាយរសាប់រសល់ តែមានចិត្តមិនរសាប់រសល់ ដូចម្តេចខ្លះ
 ទេឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំមកពីចម្ងាយដើម្បីដឹងសេចក្តីនៃ
 ភាសិតនុ៎ះ ក្នុងសំណាក់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ (ឯណោះវិញ) ខ្ញុំព្រះ
 ករុណាសូមអង្វរ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនេះ
 ឲ្យទាន ។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ យកចិត្តទុកដាក់
 ឲ្យប្រពៃចុះ អាត្មានឹងសម្តែងជូន ។ នកុលបិតាគហបតី ទទួលពាក្យ
 ព្រះសារីបុត្តមានអាយុថា ព្រះករុណា លោកម្ចាស់ ។ ព្រះសារីបុត្ត
 មានអាយុ សម្តែងយ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារត្តោ

[៤] កថញ្ច កហាបតិ អាតុរកាយោ ចេវ ហោតិ
អាតុរចិត្តោ ច ។ ឥធិ កហាបតិ អស្សុតវា បុត្តុដ្ឋនោ
អរិយានំ អទស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោរិទោ អរិយធម្ម
អរិដីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស អ-
កោរិទោ សប្បុរិសធម្ម អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ សម-
នុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី
វា អត្តានំ អហំ រូបំ មម រូបន្តិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។
តស្ស អហំ រូបំ មម រូបន្តិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយិនោ តំ រូបំ
វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាកា-
វា ឧប្បុដ្ឋន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។
វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ
អត្តនិ វា វេទនំ វេទនាយ វា អត្តានំ អហំ វេទនា មម
វេទនាតិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស អហំ វេទនា
មម វេទនាតិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយិនោ សា វេទនា វិបរិណាមតិ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៤] ម្នាលគហបតី បុគ្គលមានកាយរសាប់រសល់ផង មានចិត្ត
 រសាប់រសល់ផង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមិនចេះដឹង ជាអ្នកមិនឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌
 ព្រះអរិយៈ មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ មិនបានឃើញពួកសប្បុ-
 រស មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌សប្បុរស មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បុរស
 រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់នូវរូបជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ នូវរូបថា
 មានក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ រមែងប្រកាន់ថារូបគឺអញ រូបរបស់
 អាត្មាអញ ។ កាលបើបុគ្គលនោះ មានចិត្តប្រកាន់ថារូបគឺអញ រូបរបស់
 អាត្មាអញ លុះដល់រូបនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងកើត
 ឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែរូបប្រែប្រួល ប្លែកទៅ ។ បុគ្គលនោះ ពិ-
 ចារណាឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវេទនាខ្លះ នូវវេទនាថាមាន
 ក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនថាមានក្នុងវេទនាខ្លះ មានសេចក្តីប្រកាន់ថាវេទនាគឺអញ
 វេទនារបស់អាត្មាអញ ។ កាលបុគ្គលនោះ មានសេចក្តីប្រកាន់ថា វេទនា
 គឺអញ វេទនារបស់អាត្មាអញដូច្នោះ លុះដល់វេទនានោះប្រែប្រួលទៅ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វេទនាវិបរិណាមញ្ញថាភាវា
 ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។
 សញ្ញា អត្តតោ សមនុបស្សតិ សញ្ញារន្តំ វា អត្តា-
 នំ អត្តនិ វា សញ្ញា សញ្ញាយ វា អត្តានំ អហំ
 សញ្ញា មម សញ្ញាតិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស
 អហំ សញ្ញា មម សញ្ញាតិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយីនោ សា
 សញ្ញា វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស សញ្ញា-
 វិបរិណាមញ្ញថាភាវា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោ-
 មនស្សចាយាសា ។ សង្ខារេ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 សង្ខាររន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា សង្ខារេ សង្ខារេសុ
 វា អត្តានំ អហំ សង្ខារា មម សង្ខារាតិ បរិ-
 យុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស អហំ សង្ខារា មម
 សង្ខារាតិ បរិយុដ្ឋដ្ឋាយីនោ តេ សង្ខារា វិបរិណាមន្តិ
 អញ្ញថា ហោតិ តស្ស សង្ខារានំ វិបរិណាមញ្ញថាភា-
 វា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែវេទនាប្រែប្រួល
 ទៅ ប្លែកទៅ ។ បុគ្គលពិចារណាយើញ នូវសញ្ញាថាជាខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួន
 ថាមានសញ្ញាខ្លះ នូវសញ្ញាថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនថាមានក្នុងសញ្ញាខ្លះ
 ក៏ប្រកាន់ថាសញ្ញាគឺអញ សញ្ញារបស់អាត្មាអញ ។ កាលបើបុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីប្រកាន់ថា សញ្ញាគឺអញ សញ្ញារបស់អាត្មាអញ លុះដល់
 សញ្ញានោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ
 ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ
 ព្រោះតែសញ្ញាប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។ បុគ្គលពិចារណាយើញនូវសង្ខារ
 ទាំងឡាយថាជាខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនថាមានសង្ខារខ្លះ នូវសង្ខារទាំងឡាយថា
 មានក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនថាមានក្នុងសង្ខារទាំងឡាយខ្លះ តែងប្រកាន់ថាសង្ខារ
 ទាំងឡាយគឺអញ សង្ខារទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញ ។ កាលបុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីប្រកាន់ថា សង្ខារទាំងឡាយគឺអញ សង្ខារទាំងឡាយរបស់
 អាត្មាអញលុះដល់សង្ខារទាំងនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក
 សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើត
 ឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសង្ខារទាំងឡាយប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ
អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ អហំ វិញ្ញាណំ
មម វិញ្ញាណានិ បរិយុដ្ឋដាយី ហោតិ ។ តស្ស អហំ
វិញ្ញាណំ មម វិញ្ញាណានិ បរិយុដ្ឋដាយីនោ តំ វិញ្ញាណំ
វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វិញ្ញាណាវិបរិណា-
មញ្ញថាកាវា ឧប្បជ្ជនិ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចា-
យាសា ។ ឯវំ ខោ កហាបតិ អាតុរកាយោ ចេវ ហោតិ
អាតុរចិត្តោ ច ។

[៥] កថញ្ច កហាបតិ អាតុរកាយោមិ ខោ ហោ-
តិ នោ ច អាតុរចិត្តោ ។ ឥធិ កហាបតិ សុតវា អរិ-
យស្សារកោ អរិយានំ ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោវិនោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

បុគ្គលពិចារណាយើញ នូវវិញ្ញាណជាខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនជាមានវិញ្ញាណខ្លះ
 នូវវិញ្ញាណជាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនជាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ តែងប្រកាន់ថា
 វិញ្ញាណគឺអញ វិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញ ។ កាលបុគ្គលនោះ មានសេចក្តី
 ប្រកាន់ថា វិញ្ញាណគឺអញ វិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញ លុះដល់វិញ្ញាណ
 នោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោម-
 នស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តែងកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះ
 តែវិញ្ញាណប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលមានកាយ
 រសាប់រសល់ផង មានចិត្តរសាប់រសល់ផង យ៉ាងនេះឯង ។

[៥] ម្នាលគហបតី ចុះបុគ្គលមានកាយរសាប់រសល់ តែចិត្ត
 មិនរសាប់រសល់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កក្នុងលោក
 នេះ ជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

អរិយធម្មេ សុវិនិច្ឆ័យោ សប្បវិសាដំ ទស្សវី សប្បវិស-
 ធម្មស្ស កោរិយោ សប្បវិសធម្មេ សុវិនិច្ឆ័យោ ន រូបំ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន
 អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ អហំ រូបំ មម រូបន្តិ
 ន បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស អហំ រូបំ មម
 រូបន្តិ អបរិយុដ្ឋដ្ឋាយិនោ តំ រូបំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា
 ហោតិ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាកាវា នុប្បជ្ជន្តិ សោ-
 កបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។ ន វេទនំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ន វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ
 វា វេទនំ ន វេទនាយ វា អត្តានំ អហំ វេទនា មម
 វេទនាតិ ន បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស អហំ
 វេទនា មម វេទនាតិ អបរិយុដ្ឋដ្ឋាយិនោ សា វេទនា
 វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វេទនាវិបរិណា-
 មញ្ញថាកាវា នុប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្ស-
 ចាយាសា ។ ន សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

បានសិក្សាថ្នឹកក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ ឃើញពួកសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌
សប្បុរស បានសិក្សាថ្នឹកក្នុងធម៌សប្បុរស រមែងមិនពិចារណាឃើញនូវរូប
ថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ មិនឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន
ខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ មិនប្រកាន់ថារូបគឺអញ រូបរបស់អាត្មា
អញទេ ។ កាលបុគ្គលនោះ មិនប្រកាន់ថា រូបគឺអញ រូបរបស់អាត្មាអញ
ទេ លុះរូបនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីឱក្ខុល ទុក្ខ
ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏មិនបានកើតឡើងដល់បុគ្គល
នោះ ព្រោះតែរូបប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។ មិនពិចារណាឃើញនូវ
វេទនាថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានវេទនាខ្លះ មិនឃើញនូវវេទនា
ថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវេទនាខ្លះ មិនប្រកាន់ថាវេ-
ទនាគឺអញ វេទនារបស់អាត្មាអញទេ ។ កាលបុគ្គលនោះ មិនប្រកាន់
ថា វេទនាគឺអញ វេទនារបស់អាត្មាអញទេ លុះវេទនានោះប្រែប្រួលទៅ
ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីឱក្ខុល ទុក្ខ ទោមនស្ស និង
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែវេទនា
ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។ មិនពិចារណាឃើញនូវសញ្ញាថាជាខ្លួនខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ន សញ្ញាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា សញ្ញំ ន សញ្ញា-
យ វា អត្តានំ អហំ សញ្ញា មម សញ្ញាតិ ន បរិ-
យុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស អហំ សញ្ញា មម សញ្ញាតិ
អបរិយុដ្ឋដ្ឋាយិនោ សា សញ្ញា វិបរិណាមតិ អញ្ញថា
ហោតិ តស្ស សញ្ញាវិបរិណាមញ្ញថាភាវា នុប្បជ្ជន្តិ
សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា ។ ន សង្ខារ
អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សង្ខារវន្តំ វា អត្តានំ ន
អត្តនិ វា សង្ខារេ ន សង្ខារេសុ វា អត្តានំ អហំ
សង្ខារា មម សង្ខារាតិ ន បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។
តស្ស អហំ សង្ខារា មម សង្ខារាតិ អបរិយុដ្ឋដ្ឋាយិ-
នោ តេ សង្ខារា វិបរិណាមន្តិ អញ្ញថា ហោន្តិ តស្ស
សង្ខារានំ វិបរិណាមញ្ញថាភាវា នុប្បជ្ជន្តិ សោកបរិ-
ទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ ន វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ
វា វិញ្ញាណំ ន វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ អហំ វិញ្ញា-
ណំ មម វិញ្ញាណាន្តិ ន បរិយុដ្ឋដ្ឋាយី ហោតិ ។ តស្ស

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានសញ្ញាខ្លះ មិនឃើញនូវសញ្ញាថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ
មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងសញ្ញាខ្លះ មិនប្រកាន់ថាសញ្ញាគឺអញ សញ្ញា
របស់អាត្មាអញទេ ។ កាលបុគ្គលនោះ មិនប្រកាន់ថាសញ្ញាគឺអញ សញ្ញា
របស់អាត្មាអញទេ លុះសញ្ញានោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក
សេចក្តីឱក្ខណ៍ ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏មិន
កើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសញ្ញាប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។
មិនពិចារណាឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថា
មានសង្ខារខ្លះ មិនឃើញនូវសង្ខារទាំងឡាយថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញ
នូវខ្លួនថាមានក្នុងសង្ខារទាំងឡាយខ្លះ មិនប្រកាន់ថាសង្ខារទាំងឡាយគឺ
អញ សង្ខារទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញទេ ។ កាលបុគ្គលនោះមិនប្រកាន់ថា
សង្ខារទាំងឡាយគឺអញ សង្ខារទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញទេ លុះសង្ខារ
ទាំងនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីឱក្ខណ៍ ទុក្ខ ទោ-
មនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិនកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះ
តែសង្ខារទាំងឡាយប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។ មិនពិចារណាឃើញ
នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ មិនឃើញនូវ
វិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ មិនបាន
ប្រកាន់ថាវិញ្ញាណគឺអញ វិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញទេ ។ កាលបុគ្គលនោះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

អហំ វិញ្ញាណំ មម វិញ្ញាណានិ អបរិយុដ្ឋដាយំនោ តំ
វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វិញ្ញាណា-
វិបរិណាមញ្ញថាការា ធុប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
នស្សចាយាសា ។ ឯវំ ខោ កហាបតិ អាតុរកាយោបិ
ខោ ហោតិ នោ ច អាតុរចិត្តោតិ ។ ឥទមវោច អាយ-
ស្វា សារីបុត្តោ អត្តមនោ នកុលបិតា កហាបតិ អាយ-
ស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនិជ្ជិតិ ។

[៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា សក្កេសុ
វិហារតិ ទេវទហំ នាម សក្ករាជំ និកមោ ។ អថខោ
សម្ពហុលា បច្ឆាក្ខមតាមិកា ភិក្ខុ យេន ភក្កវា តេនុ-
បសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯក-
មន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ តេ ភិក្ខុ
ភក្កវន្តំ ឯតទវោចំ ឥច្ឆាម មយំ ភន្តេ បច្ឆាក្ខមំ ជន-
បទំ កន្តំ បច្ឆាក្ខមេ ជនបទេ និវាសំ កហ្មេតុន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គទី ១

មិនប្រកាន់ថាវិញ្ញាណគឺអញ វិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញទេ លុះវិញ្ញាណ
 នោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ
 ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏មិនកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ
 ព្រោះតែវិញ្ញាណប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គល
 មានកាយរសាប់រសល់ តែចិត្តមិនបានរសាប់រសល់ យ៉ាងនេះឯង ។
 លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បាននិយាយពាក្យនេះហើយ នកុលបិតា-
 គហបតី ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ បានត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះ
 សារីបុត្តមានអាយុ ។

[៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគមឈ្មោះទេវទហាៈ របស់ពួកសក្យៈ ក្នុងដែនសក្កៈ ។
 គ្រានោះឯង ពួកភិក្ខុច្រើនរូប ដែលមានដំណើរត្រូវទៅបច្ឆាកូម បាន
 ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួកភិក្ខុទាំង
 នោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំប្រាថ្នានឹងទៅកាន់ជនបទ
 ឈ្មោះបច្ឆាកូម នឹងសម្រេចការនៅអាស្រ័យ ក្នុងបច្ឆាកូមជនបទ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អបលោកិតោ បន វោ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តោតិ ។ ន ខោ
 នោ ភន្តេ អបលោកិតោ អាយស្មា សារីបុត្តោតិ ។ អប-
 លោកេថ ភិក្ខុវេ សារីបុត្តំ សារីបុត្តោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 ភិក្ខុនំ អនុត្តាហាកោ សព្វប្បចារីនន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ
 ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[៧] តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា សា-
 រីបុត្តោ ភកវតោ អវិទូរេ អញ្ញតរស្មី ឯលតលាតុម្ពេ
 និសិដ្ឋោ ហោតិ ។ អថខោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ កា-
 សិតំ អភិនិទ្ធីត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ
 អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា យេនាយស្មា សារីបុត្តោ
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតោ សារីបុត្តេន
 សទ្ធិ សម្មោទីសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ
 វីតិសារត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និ-
 សិដ្ឋា ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោចុំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 បានលាសារីបុត្តហើយឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំមិនបានលា
 ព្រះសារីបុត្តមានអាយុទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 លាសារីបុត្តផង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះ) សារីបុត្តជាបណ្ឌិត ជាអ្នក
 អនុគ្រោះពួកភិក្ខុជាសព្វហ្មចារី ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

[៧] សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយនៅក្បែរ
 គុម្មុវៃទឹកមួយ មិនឆ្ងាយអំពីព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុទាំង
 នោះត្រេកអរ រីករាយនិងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោក
 ចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចូល
 ទៅរកព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីក
 រាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្ត មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីក
 រាយនិងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំង
 នោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះសារីបុត្ត មានអាយុ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ឥច្ឆាម មយំ អារុសោ សារីបុត្ត បច្ឆាក្ខមំ ជនបទំ កន្តំ
 បច្ឆាក្ខមេ ជនបទេ និវាសំ កហ្សេតុន្តិ ។ អបលោកិតោ
 ឆោ សត្តាតិ ។ សន្តិ ហារុសោ ឆាឆាវេជ្ជកតំ ភិក្ខុ
 បញ្ញំ បុច្ឆិតារោ ខត្តិយបណ្ឌិតាបិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតាបិ
 កហបតិបណ្ឌិតាបិ សមណបណ្ឌិតាបិ បណ្ឌិតា ហារុ-
 សោ មនុស្សា វីមសកា កីវាទាយស្មន្តានំ សត្តា កិ-
 មក្ខាយីតិ ។ កច្ចិ វោ អាយស្មន្តានំ ធម្មា សុស្សតា
 សុត្តហិតា សុមនសិកតា សូបទារិតា សុប្បដិវិទ្ធា
 បញ្ញាយ យថា ព្យាករមាឆា អាយស្មន្តោ វុត្តវាទិឆោ
 ចេវ ភកវតោ អស្សថ នច ភកវន្តំ អភូតេន អញ្ញា-
 ចិត្តេយ្យាថ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យាថ ន ច
 កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុចាតោ^(១) ការយ្ហំ ហានំ
 អាតច្ឆេយ្យាតិ ។ ទូរតោបិ ខោ មយំ អារុសោ អា-
 តច្ឆេយ្យាម អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស សន្តិកេ ឯតស្ស
 ភាសិតស្ស អត្តមញ្ញាតុំ សាធុ វតាយស្មន្តំយេវ សារី-
 បុត្តំ បដិកាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្តោតិ ។

១ វាទានុវាទោតិបិ បាហោ ។

ខន្ធសំយុត្តិ មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត យើងប្រាថ្នានឹងទៅកាន់បច្ចាភូម-
 ជនបទ នឹងសម្រេចការនៅអាស្រ័យ ក្នុងបច្ចាភូមជនបទ ។ ពួកលោក
 បានលាព្រះសាស្តាហើយឬ ។ ម្ចាស់អាវុសោ គង់មានពួកខត្តិយ-
 បណ្ឌិតខ្លះ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតខ្លះ គហបតិបណ្ឌិតខ្លះ សមណបណ្ឌិតខ្លះ
 ជាអ្នកសួរប្រស្នាចំពោះភិក្ខុដែលទៅក្នុងដែនដទៃផ្សេងៗ ព្រោះថា ពួក
 មនុស្សជាបណ្ឌិត ជាអ្នកពិចារណារកប្រយោជន៍ (តែងសួរថា) ព្រះ
 សាស្តារបស់ពួកលោកមានអាយុនោះ តើមានលទ្ធិដូចម្តេច ប្រៀន
 ប្រដៅដូចម្តេច ។ លោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកបានស្តាប់ដោយ
 ប្រពៃ រៀនដោយប្រពៃ យកចិត្តទុកដាក់ដោយប្រពៃ ចាំជាក់លាក់
 ចាក់ធ្លុះដោយប្រពៃដោយប្រាជ្ញា នូវធម៌ទាំងឡាយដែរឬ ពួកលោក
 មានអាយុ កាលនឹងដោះស្រាយ យ៉ាងណា ដែលឈ្មោះថាសម្តែង
 តាមធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយផង កុំពោលបង្គាប់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង
 លំអាននៃពាក្យបន្តិចបន្តួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនគប្បីដល់នូវហេតុ
 ដែលគួរតិះដៀលផង ។ ម្ចាស់អាវុសោ ពួកយើងខ្ញុំមកអំពីទីឆ្ងាយបម្រុង
 ឲ្យដឹងសេចក្តីនៃភាសិតនេះ ក្នុងសំណាក់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ សូម
 អង្វរ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនេះឲ្យទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៨] តេនហារុសោ សុណាម សាធុកំ មនសិក-
 រោម ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវហារុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ
 អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បច្ចុស្សោសំ ។ អាយស្មា សា-
 រីបុត្តោ ឯតទរោម សន្តិ ហារុសោ ធានាវេជ្ជកតំ ភិក្ខុ
 បញ្ចំ បុច្ឆិតារោ ខត្តិយបណ្ឌិតាមិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតាមិ
 កហបតិបណ្ឌិតាមិ សមណបណ្ឌិតាមិ បណ្ឌិតា ហារុ-
 សោ មនុស្សា វីមំសកា កិរាណយស្មន្តានំ សត្តា កិ-
 មក្ខាយីតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ភេ អារុសោ ឯវំ ព្យាករេយ្យាម
 ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី ខោ ធា អារុសោ សត្តាតិ ។ ឯវំ
 ព្យាករេមិ ខោ អារុសោ អស្សយេវ ខត្តិវី បញ្ចំ
 បុច្ឆិតារោ ខត្តិយបណ្ឌិតាមិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតាមិ កហ-
 បតិបណ្ឌិតាមិ សមណបណ្ឌិតាមិ បណ្ឌិតា ហារុសោ
 មនុស្សា វីមំសកា កិស្មី បណាយស្មន្តានំ ឆន្ទរាគវិ-
 នយក្ខាយី សត្តាតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ភេ អារុសោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៨] ម្នាលអារុសោ បើដូច្នោះ ចូរលោកទាំងឡាយស្តាប់ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យប្រពៃចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ទទួលពាក្យព្រះសារីបុត្តមានអាយុថា ករុណា អារុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ គង់មានពួកខត្តិយបណ្ឌិតខ្លះ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតខ្លះ គហបតិបណ្ឌិតខ្លះ សមណបណ្ឌិតខ្លះ ជាអ្នកសួរប្រស្នាចំពោះភិក្ខុដែលទៅក្នុងដែនដទៃផ្សេងៗ មិនខាន ម្នាលអារុសោ ព្រោះពួកមនុស្សជាបណ្ឌិត ជាអ្នកពិចារណារកប្រយោជន៍ (តែងសួរថា) ព្រះសាស្តារបស់លោកមានអាយុនោះ តើមានលទ្ធិដូចម្តេច ប្រដៅធម៌អ្វី ។ ម្នាលអារុសោ ពួកលោកត្រូវគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ព្រះសាស្តារបស់យើង ជាអ្នកប្រដៅឧបាយកម្មាត់បង់នូវឆន្ទរាគ ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើពួកលោកដោះស្រាយយ៉ាងនេះហើយ ពួកខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី គហបតិបណ្ឌិតក្តី សមណបណ្ឌិតក្តី គង់នឹងសួរប្រស្នាតទៅទៀត ម្នាលអារុសោ ព្រោះពួកមនុស្សជាបណ្ឌិត ជាអ្នកពិចារណារកប្រយោជន៍ (សមជានឹងសួរថា) ព្រះសាស្តារបស់លោកមានអាយុប្រដៅឧបាយកម្មាត់បង់ នូវឆន្ទរាគ តើក្នុងវត្ថុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ រូបេ ខោ អារុសោ ឆន្ទរាគវិន-
 យក្ខាយី សត្តា ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។
 វិញ្ញាណោ ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី សត្តាតិ ។ ឯវំ ព្យាករេយ្យិ
 ខោ អារុសោ អស្សុយេវ ឧត្តរី បញ្ចំ បុច្ឆិតារោ ខត្តិយ-
 បណ្ឌិតាបិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតាបិ កហបតិបណ្ឌិតាបិ ស-
 មណបណ្ឌិតាបិ បណ្ឌិតា ហារុសោ មនុស្សា វីមំសកា
 កី បនាយស្មន្តានំ អាទីនំ ទិស្វា រូបេ ឆន្ទរាគវិន-
 យក្ខាយី សត្តា ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខា-
 រេសុ ។ វិញ្ញាណោ ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី សត្តាតិ ។ ឯវំ
 បុដ្ឋា តុម្ភេ អារុសោ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ រូបេ ខោ អារុសោ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

ពួកលោកត្រូវគេសួរយ៉ាងនេះ គួរដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
 ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រដៅឧបាយឲ្យកម្ចាត់បង្កំ នូវឆន្ទរាគ^(១) ក្នុងរូប ។ ក្នុង
 វេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់
 ប្រដៅឧបាយកម្ចាត់បង្កំនូវឆន្ទរាគក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលអារុសោ កាល
 បើពួកលោកដោះស្រាយយ៉ាងនេះហើយ ពួកខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណ-
 បណ្ឌិតក្តី គហបតិបណ្ឌិតក្តី សមណបណ្ឌិតក្តី សមជានឹងសួរប្រស្នា
 តទៅទៀត ម្នាលអារុសោ ព្រោះពួកមនុស្សជាបណ្ឌិត តែងពិចារណា
 រកប្រយោជន៍ (តែងសួរថា) ព្រះសាស្តារបស់លោកមានអាយុ ទ្រង់
 ឃើញទោសដូចម្តេច បានជាប្រដៅឧបាយកម្ចាត់បង្កំនូវឆន្ទរាគក្នុងរូប ។
 ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រ-
 ដៅឧបាយកម្ចាត់បង្កំនូវឆន្ទរាគក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលអារុសោ ពួកលោក
 ត្រូវគេសួរយ៉ាងនេះហើយ គួរដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ

---

១ សេចក្តីត្រេកត្រអាលក្នុងរូប ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អរិ័តរាគស្ស អរិ័តច្ចន្ទស្ស អរិ័តប្បមស្ស អរិ័តបិចាសស្ស
អរិ័តបរិណ្ហាស្ស អរិ័តតណ្ហាស្ស តស្ស រូបស្ស វិបរិណា-
មញ្ញថាភារា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្ស-
ចាយាសា ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ
អរិ័តរាគស្ស ។ បេ ។ អរិ័តតណ្ហាស្ស តេសំ សង្ខារាណំ
វិបរិណាមញ្ញថាភារា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
នស្សចាយាសា ។ វិញ្ញាណោ អរិ័តរាគស្ស អរិ័តច្ចន្ទស្ស
អរិ័តប្បមស្ស អរិ័តបិចាសស្ស អរិ័តបរិណ្ហាស្ស អ-
រិ័តតណ្ហាស្ស តស្ស វិញ្ញាណស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភា-
រា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវត្ត

សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
 រមែងកើតឡើង ដល់បុគ្គលដែលមិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាស
 ចាកឆន្ទៈ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាក
 សេចក្តីស្រែកឃ្មាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់
 ប្រាសចាកតណ្ហា ក្នុងរូប ព្រោះតែរូបនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។
 ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ មិនទាន់ប្រាសចាករាគៈក្នុងសង្ខារទាំង-
 ឡាយ ។ លេ ។ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គល ដែលមិនទាន់ប្រាសចាក
 តណ្ហា ព្រោះតែសង្ខារទាំងឡាយនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។ សេចក្តី
 សោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែង
 កើតឡើងដល់បុគ្គលដែលមិនទាន់ប្រាសចាករាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាក
 ឆន្ទៈ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តី
 ស្រែកឃ្មាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាក
 តណ្ហាក្នុងវិញ្ញាណ ព្រោះតែវិញ្ញាណនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ឥទំ ខោ នោ អារុសោ អាទីនំ ទិស្វា រូបេ ឆន្ទ-
 រាគវិនយក្ខាយី សត្តា ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី សត្តាតិ ។
 ឯវំ ព្យាកតេបិ ខោ អារុសោ អស្សយេវ ឧត្តរី បញ្ចំ
 បុច្ឆិតាពោ ខត្តិយបណ្ឌិតាបិ ព្រាហ្មណបណ្ឌិតាបិ ក-
 ហបតិបណ្ឌិតាបិ សមណបណ្ឌិតាបិ បណ្ឌិតា ហារុសោ
 មនុស្សា វីមំសកា កី បនាយស្មន្តានំ អាទិសំសំ
 ទិស្វា រូបេ ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី សត្តា ។ វេទនាយ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ ឆន្ទរាគវិនយក្ខា-
 យី សត្តាតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋា តុម្ភេ អារុសោ ឯវំ
 ព្យាករេយ្យាថ រូបេ ខោ អារុសោ វីតរាគស្ស វី-
 តច្ឆន្ទស្ស វីតប្បេមស្ស វីតបិចាសស្ស វីតបរិទ្យា-
 ហស្ស វីតតណ្ហាស្ស តស្ស រូបស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភា-
 វា នុប្បជ្ឈន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គទី ១

ម្នាលអារុសោ ព្រះសាស្តារបស់យើងទាំងឡាយ ទ្រង់ឃើញទោសនេះ
 ឯង បានជាទ្រង់ប្រដៅឧបាយកម្មាត់បង់នូវឆន្ទរាគក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។
 ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រដៅឧបាយ
 កម្មាត់បង់នូវឆន្ទរាគក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលអារុសោ កាលបើពួកលោក
 ដោះស្រាយយ៉ាងនេះហើយ ពួកខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី
 គហបតិបណ្ឌិតក្តី សមណបណ្ឌិតក្តី សមជាសួរប្រស្នាតទៅទៀត ម្នាល
 អារុសោ ព្រោះពួកមនុស្សជាបណ្ឌិត តែងពិចារណារកប្រយោជន៍ (តែង
 សួរថា) ព្រះសាស្តារបស់លោកមានអាយុ ទ្រង់ឃើញអានិសង្សដូចម្តេច
 បានជាប្រដៅឧបាយកម្មាត់បង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុង
 សញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រដៅឧបាយកម្មាត់
 បង់នូវឆន្ទរាគក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលអារុសោ ពួកលោកត្រូវគេសួរយ៉ាង
 នេះហើយ គួរព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ សេចក្តីសោក ខ្សឹក-
 ខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងមិនកើតឡើង
 ដល់បុគ្គលដែលប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកឆន្ទៈ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រ-
 ឡាញ់ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្នាន ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ប្រាសចាកតណ្ហាក្នុងរូប ព្រោះតែរូបនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ វិតរាគស្ស វិតច្ចន្ទស្ស
 វិតប្បមស្ស វិតបិចាសស្ស វិតបរិណ្ហាហស្ស វិតតណ្ហាស្ស
 តេសំ សង្ខារានំ វិបរិណាមញ្ញថាភារា ធុប្បជ្ជន្តិ សោ-
 កបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា ។ វិញ្ញាណោ វិតរា-
 គស្ស វិតច្ចន្ទស្ស វិតប្បមស្ស វិតបិចាសស្ស វិត-
 បរិណ្ហាហស្ស វិតតណ្ហាស្ស តស្ស វិញ្ញាណស្ស វិបរិ-
 ណាមញ្ញថាភារា ធុប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
 នស្សទាយាសា ។ ឥទំ ខោ ឆោ អារុសោ អានិសំសំ
 ទិស្វា រូបេ ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី សត្តា ។ វេទនាយ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ ឆន្ទរាគវិនយក្ខាយី
 សត្តាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស
និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងមិនកើតឡើង ដល់បុគ្គលដែល
ប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកឆន្ទៈ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រាស
ចាកសេចក្តីស្រែកឃ្មាន ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាសចាក
តណ្ហា ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ព្រោះតែសង្ខារទាំងឡាយនោះ ប្រែប្រួលទៅ
ប្លែកទៅ ។ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងមិនកើតឡើង ដល់បុគ្គលដែលប្រាសចាករាគៈ
ប្រាសចាកឆន្ទៈ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែក
ឃ្មាន ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាសចាកតណ្ហា ក្នុងវិញ្ញាណ
ព្រោះតែវិញ្ញាណនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះ
សាស្តារបស់យើងទាំងឡាយ ទ្រង់ឃើញអានិសង្សនេះឯង បានជា
ទ្រង់ប្រដៅឧបាយកម្មាត់បង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។
ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រដៅឧបាយ
កម្មាត់បង់ នូវឆន្ទរាគ ក្នុងវិញ្ញាណ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[៩] អកុសលេ ចារុសោ ធម្មេ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតោ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ សុខោ វិហារោ អភវិស្សំ អវិឃារតោ អនុចាយាសោ អបរិទ្ធាហោ កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា សុត្តតិ ចាទិកដ្ឋំ ន យំទំ ភក្កវា អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ វណ្ណយ្យ ។ យស្មា ច ខោ អារុសោ អកុសលេ ធម្មេ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតោ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ ទុក្ខោ វិហារោ សវិឃារតោ សឧចាយាសោ សបរិទ្ធាហោ កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា ទុក្ខតិ ចាទិកដ្ឋំ តស្មា ភក្កវា អកុសលានំ ធម្មានំ បហានំ វណ្ណតិ ។

[១០] កុសលេ ចារុសោ ធម្មេ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតោ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ ទុក្ខោ វិហារោ អភវិស្សំ សវិឃារតោ សឧចាយាសោ សបរិទ្ធាហោ កាយស្ស ច ភេទា បរំ មរណា ទុក្ខតិ ចាទិកដ្ឋំ ន យំទំ ភក្កវា កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្បជ្ជំ វណ្ណយ្យ ។ យស្មា ច ខោ អារុសោ កុសលេ ធម្មេ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតោ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ សុខោ វិហារោ អវិឃារតោ អនុចាយាសោ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[៧] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត កាលបើបុគ្គលបាននូវអកុសលធម៌
 ទាំងឡាយហើយ ការនៅជាសុខ ឥតទុក្ខ មិនចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត មិន
 ក្តៅក្រហាយក្នុងបច្ចុប្បន្ននឹងមានផង លុះទម្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ត្រូវ
 ទៅកើតក្នុងឋានសុគតិជាប្រាកដផង សមជាព្រះមានព្រះភាគមិនសរសើរ
 ការលះបង់នូវអកុសលធម៌នេះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះហេតុតែបុគ្គល
 បាននូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ការនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តី
 លំបាក ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មានផង លុះទម្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ត្រូវទៅ
 កើតក្នុងទុគ្គតិជាប្រាកដផង បានជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សរសើរការលះ
 បង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

[១០] ម្ចាស់អាវុសោ មួយទៀត កាលបើបុគ្គលបាននូវអកុសលធម៌
 ទាំងឡាយហើយ ការនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នឹងមានផង លុះទម្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ត្រូវទៅកើតក្នុងទុគ្គតិជាប្រា-
 កដផង សមជាព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មិនសរសើរ នូវការបំពេញកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយនេះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះហេតុតែបុគ្គលបាន នូវ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយហើយ ការនៅជាសុខ ឥតទុក្ខ មិនចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អបរិទ្ធាហោ កាយស្ស ច ភេតា បរំ មរណា សុតតិ
 ចាដិកដ្ឋា តស្មា ភកវា កុសលានំ ធម្មានំ ឧបសម្មនំ
 វណ្ណតីតិ ។ ឥទមវោច អាយស្មា សារីបុត្តោ ។ អត្ត-
 មនា តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិ-
 នន្ទុន្តិ ។

[១១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
 មហាកច្ចានោ អវន្តិសុ វិហរតិ កុរយវេ បចាតេ បព្វ-
 តេ ។ អថខោ ហាលិទ្ធិកានិ កហាបតិ យេនាយស្មា
 មហាកច្ចានោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មនំ
 មហាកច្ចានំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្នោ ខោ ហាលិទ្ធិកានិ កហាបតិ អាយស្មនំ មហា-
 កច្ចានំ ឯតទវោច វុត្តមិទំ ភន្តេ ភកវតា អដ្ឋកវត្តិយេ
 មាកណ្ណិយប្បញ្ញោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវត្ត

មិនក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នក៏មានផង លុះទម្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ត្រូវបានសុគតិជាប្រាកដផង បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សរសើរ
 នូវការបំពេញកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ សម្តែង
 ភាសិតនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ
 បានត្រេកអរ នឹងភាសិត របស់ព្រះសារីបុត្ត មានអាយុ ។

[១១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហាកច្ចានៈ
 មានអាយុ គង់នៅលើភ្នំមានជ្រោះ (ម្ខាង) ទៀបក្រុងឈ្មោះកុររយរៈ
 ក្នុងអវនីជនបទ ។ គ្រានោះឯង គហបតីឈ្មោះហលិទ្ធិកានិ បានចូល
 ទៅរកព្រះមហាកច្ចានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 មហាកច្ចានៈមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះហលិទ្ធិកា-
 និគហបតីអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះមហាកច្ចានៈ
 មានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន សុភាសិតនេះ
 ព្រះមានព្រះភាគ បានសម្តែងទុក ក្នុងមាគណ្ឌិយប្បញ្ញា ដែលរាប់
 បញ្ចូលក្នុងអដ្ឋកវគ្គថា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ឱកំ បហាយ អនិកេតសារី

កាមេ អកុព្វំ មុនិ សន្តវានិ

កាមេហិ វិត្តោ អបុរក្ខរាជោ

កងំ ន វិត្តយ្ហ ជនេន កយិរាតិ ។

ឥមស្ស នុ ខោ ភន្តេ ភកវតា សង្ខិត្តេន ភាសិតស្ស
កងំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។

[១២] រូបធាតុ ខោ កហាបតិ វិញ្ញាណស្ស ឱកោ
រូបធាតុរាគវិនិព្វញ្ច បន វិញ្ញាណំ ឱកសារីតិ វុច្ចតិ ។
វេទនាធាតុ ខោ កហាបតិ វិញ្ញាណស្ស ឱកោ វេទនា-
ធាតុរាគវិនិព្វញ្ច បន វិញ្ញាណំ ឱកសារីតិ វុច្ចតិ ។
សញ្ញាធាតុ ខោ កហាបតិ វិញ្ញាណស្ស ឱកោ សញ្ញា-
ធាតុរាគវិនិព្វញ្ច បន វិញ្ញាណំ ឱកសារីតិ វុច្ចតិ ។
សង្ខារធាតុ ខោ កហាបតិ វិញ្ញាណស្ស ឱកោ សង្ខារ-
ធាតុរាគវិនិព្វញ្ច បន វិញ្ញាណំ ឱកសារីតិ វុច្ចតិ ។
វរំ ខោ កហាបតិ ឱកសារី ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

ព្រះតថាគតលះបង់នូវផ្ទះ (បញ្ចក្ខន្ធ) ជាអ្នកមិនមានការ
អន្ទោលទៅរកកន្លែងស្នាក់ (អារម្មណ៍ទាំង ៦) ជាអ្នកប្រាជ្ញ
មិនបានធ្វើនូវសេចក្តីស្មិទ្ធស្មាល ក្នុងស្រុក ជាអ្នកទំនេរចាក
កាមទាំងឡាយ មិនមានប្រាថ្នាទៅក្នុងអនាគតកាល មិន
គប្បីធ្វើនូវពាក្យទាស់ទែងជាមួយនឹងជន ។

បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ដោយសង្ខេបនេះ តើត្រូវយល់ដោយពិស្តារដូចម្តេច ។

[១២] ម្នាលគហបតី រូបធាតុ ឈ្មោះថាជាផ្ទះរបស់វិញ្ញាណ ឯកម្ម-
វិញ្ញាណ ដែលជាប់ជំពាក់ដោយតម្រេកក្នុងរូបធាតុ ហៅថាការអន្ទោល
ទៅរកផ្ទះ ។ ម្នាលគហបតី វេទនាធាតុ ឈ្មោះថាជាផ្ទះរបស់វិញ្ញាណ
ឯកម្មវិញ្ញាណ ដែលជាប់ជំពាក់ដោយតម្រេកក្នុងវេទនាធាតុ ហៅថាការ
អន្ទោលទៅរកផ្ទះ ។ ម្នាលគហបតី សញ្ញាធាតុ ឈ្មោះថាជាផ្ទះរបស់
វិញ្ញាណ ឯកម្មវិញ្ញាណ ដែលជាប់ជំពាក់ដោយតម្រេកក្នុងសញ្ញាធាតុ
ហៅថាការអន្ទោលទៅរកផ្ទះ ។ ម្នាលគហបតី សង្ខារធាតុ ឈ្មោះ
ថាជាផ្ទះរបស់វិញ្ញាណ ឯកម្មវិញ្ញាណ ដែលជាប់ជំពាក់ដោយតម្រេក ក្នុង
សង្ខារធាតុ ហៅថាការអន្ទោលទៅរកផ្ទះ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលជា
អ្នកអន្ទោលទៅរកផ្ទះ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[១៣] កថញ្ច កហមតិ អនោកសារី ហោតិ ។
 រូបនាតុយោ ខោ កហមតិ យោ ឆន្ទោ យោ វាគោ
 យា នន្ទិ យា តណ្ហា យេ ឧបាយុបាទាទា ចេ-
 តសោ អធិដ្ឋានាភិទិវេសានុសយា តេ តថាគតស្ស
 បហីនា ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលាវត្តកតា អនការវ្ក្កតា
 អាយតី អនុប្បាទធម្មា តស្មា តថាគតោ អនោក-
 សារីតិ វុច្ចតិ ។ វេទនាទាតុយា ខោ កហមតិ ។
 សញ្ញាទាតុយា ខោ កហមតិ ។ សដ្ឋារទាតុយា
 ខោ កហមតិ ។ វិញ្ញាណទាតុយា ខោ កហមតិ
 យោ ឆន្ទោ យោ វាគោ យា នន្ទិ យា តណ្ហា យេ
 ឧបាយុបាទាទា ចេតសោ អធិដ្ឋានាភិទិវេសានុសយា
 តេ តថាគតស្ស បហីនា ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលាវត្តកតា
 អនការវ្ក្កតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា តស្មា តថាគតោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[១៣] ម្នាលគហបតី ចុះព្រះតថាគតមិនមានការអន្ទោលទៅរក
 ផ្ទះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី សេចក្តីប៉ុនប៉ង តម្រេក សេចក្តី
 រីករាយ សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្នុងរូបធាតុ មួយទៀត ឧបាយ^(១) និង
 ឧបាទាន^(២)ណា ដែលជាទីឈរ ជាទីអង្គុយ ជាទីដេក របស់
 អកុសលចិត្ត ធម៌ទាំងនោះ ព្រះតថាគតបានលះបង់ហើយ បានគាស់
 រំលើងគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត
 បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព ជាសភាពមិនកើតតទៅ ព្រោះហេតុនោះ
 បានជាគេហៅថា ព្រះតថាគត មិនមានការអន្ទោលទៅរកផ្ទះ ។
 ម្នាលគហបតី ក្នុងវេទនាធាតុ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងសញ្ញាធាតុ ។
 ម្នាលគហបតី ក្នុងសង្ខារធាតុ ។ ម្នាលគហបតី សេចក្តីប៉ុនប៉ង
 តម្រេក សេចក្តីរីករាយ សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្នុងវិញ្ញាណធាតុ មួយ
 ទៀត ឧបាយ និងឧបាទានណា ដែលជាទីឈរ ជាទីអង្គុយ
 ជាទីដេក របស់អកុសលចិត្ត ធម៌ទាំងនោះ ព្រះតថាគតបានលះ
 បង់ចោលហើយ បានគាស់រំលើងគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យសល់តែទី
 នៅដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព ជាសភាព
 មិនកើតតទៅ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេហៅថា ព្រះតថាគត

---

១ ឧបាយពីរគឺ តណ្ហា ១ ទិដ្ឋិ ១ ។ ២ ឧបាទាន ៤ មានកាមុបាទានជាដើម (អដ្ឋកថា) ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

អនោកសារីតិ វុច្ចតិ ។ ឯវំ ខោ កហាបតិ អនោកសារី
ហោតិ ។

[១៤] កថញ្ច កហាបតិ និកេតសារី ហោតិ ។ រូប-
និមិត្តនិកេតវិសារីនិពន្ធា ខោ កហាបតិ និកេតសារីតិ
វុច្ចតិ ។ សទ្ធិនិមិត្ត ។ បេ ។ កន្ធិនិមិត្ត... រសនិមិត្ត...
ដោដ្ឋព្វនិមិត្ត... ធម្មនិមិត្តនិកេតវិសារីនិពន្ធា ខោ កហា-
បតិ និកេតសារីតិ វុច្ចតិ ។ ឯវំ ខោ កហាបតិ និកេ-
តសារី ហោតិ ។

[១៥] កថញ្ច កហាបតិ អនិកេតសារី ហោតិ ។
រូបនិមិត្តនិកេតវិសារីនិពន្ធា ខោ កហាបតិ តថាកតស្ស
បហីនា ឧច្ឆិទ្ធម្មលា តាលាវត្តកតា អនការដ្ឋតា

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

មិនមានការអន្ទោលទៅរកផ្ទះ ។ ម្នាលគហបតី ព្រះតថាគតមិនមាន
ការអន្ទោលទៅរកផ្ទះ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤] ម្នាលគហបតី ចុះបុគ្គលដែលមានការអន្ទោលទៅរកកន្លែង
ស្នាក់ (អារម្មណ៍ទាំង ៦) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលដែល
ហៅថាមានការអន្ទោលទៅរកកន្លែងស្នាក់ ព្រោះការផ្សាយទៅ និងការ
ជាប់ជំពាក់នៃកិលេសដែលកើតឡើងក្នុងកន្លែងស្នាក់ គឺរូបនិមិត្ត ។ សទ្ធ-
និមិត្ត ។ បេ ។ គន្ធនិមិត្ត... រសនិមិត្ត... ដោដ្ឋព្វនិមិត្ត... ម្នាលគហបតី
បុគ្គលដែលហៅថា មានការអន្ទោលទៅរកកន្លែងស្នាក់ ព្រោះការផ្សាយ
ទៅ និងការជាប់ជំពាក់នៃកិលេសដែលកើតឡើងក្នុងកន្លែងស្នាក់ គឺធម្ម-
និមិត្ត ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលដែលមានការអន្ទោលទៅរកកន្លែងស្នាក់
យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥] ម្នាលគហបតី ចុះព្រះតថាគតដែលមិនមានការអន្ទោលទៅ
រកកន្លែងស្នាក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី សេចក្តីផ្សាយទៅ និង
ការជាប់ជំពាក់នៃកិលេសដែលកើតឡើងក្នុងកន្លែងស្នាក់ គឺរូបនិមិត្ត ព្រះ
តថាគតបានលះបង់ចោលហើយ បានគាស់រំលើងគល់អស់ហើយ បានធ្វើ
ឲ្យសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អាយតី អនុប្បាទធម្មា តស្មា តថាកតោ អនិកេតសា-
 វីតិ វុច្ចតិ ។ សទ្ធពិមិត្ត ។ បេ ។ កន្ធពិមិត្ត... រស-
 ជិមិត្ត... ដោជ្ជព្វជិមិត្ត... ធម្មជិមិត្តនិកេតវិសារវិជិតន្ទា
 ខោ កហាបតិ តថាកតស្ស បហីនា ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលា-
 វត្ថុកតា អនការដ្ឋតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា តស្មា
 តថាកតោ អនិកេតសាវីតិ វុច្ចតិ ។ ឯវំ ខោ កហាបតិ
 អនិកេតសាវី ហោតិ ។

[១៦] កថញ្ច កហាបតិ កាមេ សន្តវជាតោ
 ហោតិ ។ ឥធម កហាបតិ ឯកច្ចោ តិហីហិ សំសដ្ឋោ
 វិហារតិ សហនដ្ឋិ សហសោកី សុខិតេសុ សុខិតោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ជាសភាពមិនកើតតទៅ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេហៅថា ព្រះតថាគត មិនមានការអន្ទោលទៅរកកន្លែងស្នាក់ (អារម្មណ៍ទាំង ៦) ។

សទ្ធិនិមិត្ត ។ បេ ។ គន្ធិនិមិត្ត... រសនិមិត្ត... ដោដ្ឋព្វនិមិត្ត... ម្នាល គហបតី សេចក្តីផ្សាយទៅ និងការជាប់ជំពាក់នៃកិលេសដែលកើតឡើង ក្នុងកន្លែងស្នាក់គឺធម្មនិមិត្ត ព្រះតថាគតបានលះបង់ចោលហើយ បាន គាល់រំលើងគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យសល់តែទីនៅដូចជាទីនៅនៃដើម ឆ្នោត បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាព ជាសភាពមិនកើតតទៅ ព្រោះ ហេតុនោះ បានជាគេហៅថា ព្រះតថាគត មិនមានការអន្ទោលទៅ រកកន្លែងស្នាក់ ។ ម្នាលគហបតី ព្រះតថាគតមិនមានការអន្ទោលទៅ រកកន្លែងស្នាក់ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៦] ម្នាលគហបតី ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីស្មិទ្ធស្នាល ក្នុងស្រុក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រឡូកប្រឡូងដោយពួកគ្រហស្ថ មានសេចក្តីរីករាយជាមួយគ្នា មានសេចក្តីសោក ជាមួយគ្នា កាលបើពួកគ្រហស្ថបានសេចក្តីសុខ ក៏បានសេចក្តីសុខផង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ទុក្ខិតេសុ ទុក្ខិតោ ឧប្បន្នេសុ កិច្ចករណីយេសុ អត្ត-
នា តេសុ យោកំ អាបជ្ជតិ ។ ឯវំ ខោ ភហបតិ កាមេ
សន្តវជាតោ ហោតិ ។

[១៧] កថញ្ច ភហបតិ កាមេ ន សន្តវជាតោ
ហោតិ ។ ឥធិ ភហបតិ ភិក្ខុ តិហីហិ អសំសដ្ឋោ
វិហារតិ ន សហនដ្ឋិ ន សហសោកី ន សុខិតេសុ
សុខិតោ ន ទុក្ខិតេសុ ទុក្ខិតោ ឧប្បន្នេសុ កិច្ចក-
រណីយេសុ ន អត្តនា តេសុ យោកំ អាបជ្ជតិ ។ ឯវំ
ខោ ភហបតិ កាមេ ន សន្តវជាតោ ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

កាលបើពួកគ្រហស្ថបានសេចក្តីទុក្ខ ក៏បានសេចក្តីទុក្ខផង កាលបើពួក
គ្រហស្ថទាំងនោះ មានកិច្ចការដែលត្រូវធ្វើកើតឡើង ជួយខ្វល់ខ្វាយក្នុង
កិច្ចទាំងនោះដោយខ្លួនឯង ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុមានសេចក្តីស្មិទ្ធស្មាល
ក្នុងស្រុក យ៉ាងនេះឯង ។

[១៧] ម្នាលគហបតី ចុះភិក្ខុដែលមិនស្មិទ្ធស្មាលក្នុងស្រុក តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនប្រឡូកប្រឡំដោយ
ពួកគ្រហស្ថ មិនត្រេកអរជាមួយគ្នា មិនមានសេចក្តីសោកជាមួយគ្នា
កាលបើពួកគ្រហស្ថ បានសេចក្តីសុខ ក៏មិនបានសេចក្តីសុខជាមួយផង
កាលបើពួកគ្រហស្ថ បានសេចក្តីទុក្ខ ក៏មិនបានសេចក្តីទុក្ខជាមួយផង
កាលបើពួកគ្រហស្ថ មានកិច្ចការដែលត្រូវធ្វើកើតឡើង ក៏មិនជួយខ្វល់
ខ្វាយក្នុងកិច្ចការទាំងនោះដោយខ្លួនឯង ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុដែលមិន
ស្មិទ្ធស្មាលក្នុងស្រុក យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៨] កថញ្ច កហមតិ កាមេហិ ន វិត្តោ ហោ-
 តិ ។ ឥធិ កហមតិ ឯកច្ចោ កាមេសុ អវីតរាគោ
 ហោតិ អវីតច្ចុដ្ឋោ អវីតប្បមោ អវីតបិទាសោ អវីតបរិ-
 ទ្យាហោ អវីតតណ្ហោ ។ ឯវំ ខោ កហមតិ កាមេហិ ន
 វិត្តោ ហោតិ ។

[១៩] កថញ្ច កហមតិ កាមេហិ វិត្តោ ហោតិ ។
 ឥធិ កហមតិ ឯកច្ចោ កាមេសុ វីតរាគោ ហោតិ
 វីតច្ចុដ្ឋោ វីតប្បមោ វីតបិទាសោ វីតបរិទ្យាហោ វីត-
 តណ្ហោ ។ ឯវំ ខោ កហមតិ កាមេហិ វិត្តោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៨] ម្នាលគហបតី ចុះភិក្ខុដែលមិនស្ងាត់ចាកកាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប៉ុនប៉ង មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្មាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងកាមទាំងឡាយនៅឡើយ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុដែលមិនស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៩] ម្នាលគហបតី ចុះភិក្ខុដែលស្ងាត់ចាកកាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ ប្រាសចាកតម្រេក ប្រាសចាកសេចក្តីប៉ុនប៉ង ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រេកឃ្មាន ប្រាសចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុដែលស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[២០] កថញ្ច កហាបតិ បុរក្ខរាជោ ហោតិ ។

ឥធិ កហាបតិ ឯកច្ចុស្ស ឯវំ ហោតិ ឯវំរូទោ សិយំ

អនាគតមទ្ធានំ ឯវំវេទនោ សិយំ អនាគតមទ្ធានំ ឯវំ-

សញ្ញោ សិយំ អនាគតមទ្ធានំ ឯវំសង្ខារោ សិយំ អ-

នាគតមទ្ធានំ ឯវំវិញ្ញាណោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ ។

ឯវំ ខោ កហាបតិ បុរក្ខរាជោ ហោតិ ។

[២១] កថញ្ច កហាបតិ អបុរក្ខរាជោ ហោតិ ។

ឥធិ កហាបតិ ឯកច្ចុស្ស ន ឯវំ ហោតិ ឯវំរូទោ សិយំ

អនាគតមទ្ធានំ ឯវំវេទនោ សិយំ អនាគតមទ្ធានំ ឯវំ-

សញ្ញោ សិយំ អនាគតមទ្ធានំ ឯវំសង្ខារោ សិយំ អនា-

គតមទ្ធានំ ឯវំវិញ្ញាណោ សិយំ អនាគតមទ្ធានន្តិ ។ ឯវំ

ខោ កហាបតិ អបុរក្ខរាជោ ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[២០] ម្នាលគហបតី ចុះភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នានៅក្នុងអនាគតកាល
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តី
 ប្រាថ្នាយ៉ាងនេះថា សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនា-
 គត សូមឲ្យមានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យមានសញ្ញា
 យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល
 ជាអនាគត សូមឲ្យមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ។
 ម្នាលគហបតី ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាទៅក្នុងអនាគតកាល យ៉ាងនេះឯង ។

[២១] ម្នាលគហបតី ចុះភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រាថ្នាទៅ ក្នុងអនាគតកាល
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ មិនមានសេចក្តី
 ប្រាថ្នាយ៉ាងនេះ សូមឲ្យអាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអ-
 នាគត សូមឲ្យមានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យមាន
 សញ្ញាយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត សូមឲ្យមានសង្ខារយ៉ាងនេះ ក្នុង
 កាលជាអនាគត សូមឲ្យមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលជាអនាគត ។
 ម្នាលគហបតី ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រាថ្នាក្នុងអនាគតកាល យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២២] កថញ្ច កហាបតិ កថំ វិត្តយ្ហ ជនេន កត្តា
 ហោតិ ។ ឥធិ កហាបតិ ឯកច្ឆោ ឯវរូបី កថំ កត្តា
 ហោតិ ន តំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាណាសិ អហំ ឥមំ
 ធម្មវិនយំ អាជាណាមិ កី តំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជានិស្ស-
 សិ មិច្ឆាបដិបន្នោ តូមសិ អហាមស្មិ សម្មាបដិបន្នោ
 បុរេ វចនីយំ បច្ឆា អវច បច្ឆា វចនីយំ បុរេ អវច ស-
 ហិតម្មេ អសហិតន្តេ អធិចិណ្ណន្តេ វិបការត្ថំ អាហេមិសោ
 តេ វាទោ ចរ វាទប្បមោក្ខាយ និក្ខហិតោសិ និព្វេធមហិ
 វា សចេ បហោសីតិ ។ ឯវំ ខោ កហាបតិ កថំ វិត្តយ្ហ
 ជនេន កត្តា ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហវគ្គ

[២២] ម្នាលគហបតី ចុះភិក្ខុធ្វើនូវពាក្យទាស់ទែងជាមួយនឹងជន
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ និយាយពាក្យ
 មានសភាពយ៉ាងនេះថា អ្នកមិនស្គាល់ច្បាស់នូវធម៌វិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើប
 ស្គាល់ច្បាស់ធម៌វិន័យនេះ អ្នកនឹងស្គាល់ធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នក
 ជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យដែលគេគួរនិយាយមុន
 អ្នកទៅជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេគួរនិយាយក្រោយ អ្នកទៅ
 ជានិយាយមុន ពាក្យរបស់ខ្ញុំទើបមានប្រយោជន៍ ពាក្យរបស់អ្នកមិនមាន
 ប្រយោជន៍ទេ វត្តដែលអ្នកសន្សំមកយូរហើយ ដល់មកត្រូវសម្តីខ្ញុំក៏
 រឹបរិតទៅ ខ្ញុំលើកទោសអ្នកហើយ ចូរអ្នកទៅរកដោះទោស (ឲ្យរួចចុះ)
 ខ្ញុំសង្កត់សង្កិនអ្នកហើយ បើអ្នកគ្រាន់បើ អ្នកដោះស្រាយមកចុះ ។
 ម្នាលគហបតី ភិក្ខុធ្វើនូវពាក្យទាស់ទែងជាមួយនឹងជន យ៉ាងនេះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[២៣] កថញ្ច កហាបតិ កថំ ន វិត្តយ្ហ ជនេន
 កត្តា ហោតិ ។ ឥធិ កហាបតិ ភិក្ខុ ន ឯវរូបី កថំ
 កត្តា ហោតិ ន ត្ថំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាណាសិ អហំ
 ឥមំ ធម្មវិនយំ អាជាណាមិ កី ត្ថំ ឥមំ ធម្មវិនយំ អា-
 ជាណិស្សសិ មិច្ឆាបដិបន្នោ តូមសិ អហាមស្មិ សម្មាប-
 ដិបន្នោ បុរេ វចនីយំ បច្ឆា អវច បច្ឆា វចនីយំ បុរេ
 អវច សហិតម្មេ អសហិតន្តេ អធិចិន្ទាន្តេ វិបារវត្ថំ
 អាហេមិសោ តេ វាទោ ចរ វាទប្បមោក្ខាយ និក្ខហិ-
 តោសិ និព្វេជេហិ វា សចេ បហោសីតិ ។ ឯវំ ខោ
 កហាបតិ កថំ ន វិត្តយ្ហ ជនេន កត្តា ហោតិ ។

[២៤] ឥតិ ខោ កហាបតិ យន្តំ វត្ថំ ភកវតា អដ្ឋ-
 កវត្តិយេ មាកណ្ណិយប្បញ្ញោ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[២៣] ចុះភិក្ខុមិនធ្វើនូវពាក្យទាស់ទែងជាមួយនឹងជន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិននិយាយពាក្យមានសភាពយ៉ាងនេះថា អ្នកមិនស្គាល់ច្បាស់នូវធម៌វិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបស្គាល់ច្បាស់នូវធម៌វិន័យនេះ អ្នកនឹងស្គាល់ធម៌វិន័យនេះដូចម្តេចបាន អ្នកជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យដែលគេគួរនិយាយមុន អ្នកទៅជានិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេគួរនិយាយក្រោយ អ្នកទៅជានិយាយមុន ពាក្យរបស់ខ្ញុំទើបមានប្រយោជន៍ ពាក្យអ្នកមិនមានប្រយោជន៍ទេ វត្តដែលអ្នកសន្សំមកយូរហើយ ដល់មកត្រូវសម្តីខ្ញុំក៏រិបរិតទៅ ខ្ញុំលើកទោសអ្នកហើយ ចូរអ្នកទៅរកដោះទោស (ឲ្យរួចចុះ) ខ្ញុំសង្កត់សង្កិនអ្នកហើយ បើអ្នកគ្រាន់បើ អ្នកដោះស្រាយមកចុះ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុមិនធ្វើនូវពាក្យទាស់ទែងជាមួយនឹងជន យ៉ាងនេះឯង ។

[២៤] ម្នាលគហបតី ភាសិតដែលព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ហើយ ក្នុងមាគណ្ឌិយប្បញ្ញា ដែលរាប់ចូលក្នុងអដ្ឋកវគ្គថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឌុកំ បហាយ អនិកេតសារី

តាមេ អកុព្វំ មុនិ សន្តវានិ

កាមេហិ វិត្តោ អបុរក្ខរាជោ

កថំ ន វិត្តយ្ហ ជនេន កយិរាតិ ។

ឥមស្ស ខោ កហាបតិ ភកវតា សង្ខិត្តេន ភាសិ-
តស្ស ឃំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋញ្ចាតិ ។

[២៥] ឃម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
មហាកច្ចារោ អវន្តិសុ វិហារតិ កុរយេ បចាតេ
បព្វតេ ។ អថខោ ហាលិទ្ធិកានិ កហាបតិ យេនា-
យស្មា មហាកច្ចារោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
អាយស្មន្តំ មហាកច្ចារំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសី-
ទិ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ ហាលិទ្ធិកានិ កហា-
បតិ អាយស្មន្តំ មហាកច្ចារំ ឯតទោច វុត្តមិទំ
ភន្តេ ភកវតា សក្កប្បញ្ញោ យេ តេ សមណាព្រាហ្មណា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ព្រះតថាគត លះបង់ផ្ទះគឺបញ្ចក្ខន្ធហើយ ជាអ្នកមិនមានការ
អន្ទោលទៅរកកន្លែងស្នាក់ (គឺអារម្មណ៍ទាំង ៦) ជាអ្នកប្រាជ្ញ
មិនធ្វើសេចក្តីស្មិទ្ធស្មាលក្នុងស្រុក ជាអ្នកទំនេរចាកកាមទាំង-
ឡាយ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាទៅក្នុងអនាគតកាល មិនគប្បី
ធ្វើនូវពាក្យទាស់ទែងជាមួយនឹងជន ដូច្នោះឯង ។

ម្នាលគហបតី សេចក្តីនៃព្រះពុទ្ធដីកា ដែលព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ហើយ ដោយសង្ខេបនេះឯង អ្នកត្រូវយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ
យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមហាកថានៈ
មានអាយុ គង់នៅលើភ្នំដែលមានជ្រោះម្ខាង ទៀបក្រុងឈ្មោះកុររ-
យរៈ ក្នុងដែនអវន្តី ។ គ្រានោះឯង គហបតីឈ្មោះហាលិទ្ធិកានិ ចូល
ទៅរកព្រះមហាកថានៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះ
មហាកថានៈមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះហាលិទ្ធិកា-
និគហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបនិយាយនឹងព្រះមហាកថានៈ
មានអាយុយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ បានត្រាស់ទុកក្នុងសក្កប្បញ្ញាថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តា តេ អច្ចន្តនិដ្ឋា អច្ចន្តយោកក្មេ-
មិដោ អច្ចន្តព្រហ្មចារិដោ អច្ចន្តបរិយោសាដា សេដ្ឋា
ទេវមនុស្សានន្តិ ។ ឥមស្ស នុ ខោ ភន្តេ ភកវតា
សង្ខត្តេន ភាសិតស្ស កកំ វិត្តាវេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។

[២៦] រូបធាតុយា ខោ កហាបតិ យោ ឆន្ទោ
យោ រាគោ យា នន្ទិ យា តណ្ហា យេ ឧចាយុ-
ចាណា ចេតសោ អនិដ្ឋាជាកិទិវេសានុសយា តេសំ
ខយា វិរាតា និរោដា ចាកា បដិទិស្សក្កា ចិត្តំ
សុវិមុត្តន្តិ វុច្ចតិ ។ វេទនាធាតុយា ខោ កហាបតិ
។ បេ ។ សញ្ញាធាតុយា ខោ កហាបតិ ។ សង្ខារធាតុយា
ខោ កហាបតិ ។ វិញ្ញាណធាតុយា ខោ យោ ឆន្ទោ
យោ រាគោ យា នន្ទិ យា តណ្ហា យេ ឧចាយុ-

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅនៃតណ្ហា ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបពេញជាអ្នកមានកិច្ចការស្រេចហើយ ពេញ
 ជាអ្នកមានធម៌ក្សេមចាកយោគៈ ពេញជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ពេញ
 ជាអ្នកមានទីបំផុតដោយជុំវិញ ប្រសើរបំផុតជាងទេវតានិងមនុស្សទាំង
 ឡាយ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សេចក្តីនៃធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ហើយ ដោយសង្ខេបនេះឯង តើត្រូវយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ
 ដូចម្តេច ។

[២៦] ម្នាលគហបតី សេចក្តីប៉ុនប៉ង តម្រេក រីករាយ ប្រាថ្នា
 ឧបាយ និងឧបាទាន ដែលជាទីឈរ ជាទីអង្គុយ ជាទីដេក របស់
 ចិត្តណា ក្នុងរូបធាតុ ចិត្តដែលហៅថារួចស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅ
 ព្រោះគ្មានតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះជម្រុះចោល
 នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងជាដើមនោះ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងវេទនាធាតុ ។ បេ ។
 ម្នាលគហបតី ក្នុងសញ្ញាធាតុ ។ ម្នាលគហបតី ក្នុងសង្ខារធាតុ ។
 ម្នាលគហបតី សេចក្តីប៉ុនប៉ង តម្រេក រីករាយ ប្រាថ្នា ឧបាយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារត្តោ

ចាណា ចេតសោ អធិដ្ឋាណភិណិវេសានុសយា តេសំ
 ខយា វិរាតា និរោធា ចាកា បដិទិស្សក្កា ចិត្តំ សុវិមុត្តន្តិ
 វុច្ចតិ ។ ឥតិ ខោ កហាបតិ យន្តំ វុត្តំ ភកវតា សក្កិ-
 ប្បញ្ញោ យេ តេ សមណាព្រហ្មណា តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តា
 តេ អច្ចន្តនិដ្ឋា អច្ចន្តយោកក្ខេមិនោ អច្ចន្តព្រហ្មចារិនោ
 អច្ចន្តបរិយោសាណា សេដ្ឋា ទេវមនុស្សានន្តិ ។ ឥមស្ស
 ខោ កហាបតិ ភកវតា សង្ខត្តេន កាសិតស្ស ឯវិវិត្តា-
 រេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។

[២៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា សា-
 វត្តិយំ វិហារតិ ជេតវេន អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
 តត្រិ ខោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។
 ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភកវា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

និងឧបាទាន ដែលជាទីឈរ ជាទីអង្គុយ ជាទីដេក របស់ចិត្តណា ក្នុង
 វិញ្ញាណធាតុ ចិត្តដែលហៅថារួចស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅ ព្រោះ
 គ្មានតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះលះបង់ ព្រោះជម្រុះចោល នូវសេចក្តី
 ប៉ុនប៉ងជាដើមនោះ ។ ម្នាលគហបតី ពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់ក្នុងសក្តិប្បញ្ញាថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ដែលមាន
 ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅនៃតណ្ហា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ទើបពេញជាអ្នកមានកិច្ចការស្រេចហើយ ពេញជាអ្នកមាន
 សេចក្តីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ពេញជាអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ពេញ
 ជាអ្នកមានទីបំផុតដោយជុំវិញ ប្រសើរបំផុតជាងទេវតានិងមនុស្សទាំង-
 ឡាយ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលគហបតី សេចក្តីនៃធម៌ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ដោយសង្ខេបនេះឯង អ្នកត្រូវយល់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
 ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីការរបស់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ឯតទរោច សមាធិ ភិក្ខុវេ ភាវេថ ។ សមាហិតោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។ កិញ្ច យថាក្ខតំ
បជាណតិ ។ រូបស្ស សមុទយញ្ច អត្ថដ្ឋមញ្ច វេទនាយ
សមុទយញ្ច អត្ថដ្ឋមញ្ច សញ្ញាយ សមុទយញ្ច អត្ថដ្ឋ-
មញ្ច សង្ខារានំ សមុទយញ្ច អត្ថដ្ឋមញ្ច វិញ្ញាណស្ស
សមុទយញ្ច អត្ថដ្ឋមញ្ច ។

[២៨] កោ ច ភិក្ខុវេ រូបស្ស សមុទយោ កោ
វេទនាយ សមុទយោ កោ សញ្ញាយ សមុទយោ
កោ សង្ខារានំ សមុទយោ កោ វិញ្ញាណស្ស សមុទ-
យោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អភិទទ្ធិតិ អភិវេទតិ អន្នោសាយ
តិដ្ឋតិ ។ កិញ្ច អភិទទ្ធិតិ អភិវេទតិ អន្នោសាយ
តិដ្ឋតិ ។ រូបំ អភិទទ្ធិតោ អភិវេទតោ អន្នោសាយ តិដ្ឋតិ
តស្ស រូបំ អភិទទ្ធិតោ អភិវេទតោ អន្នោសាយ
តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ នន្ទិ យា រូបេ នន្ទិ តទុចាទានំ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយចម្រើន
នូវសមាធិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តតម្កល់មាំហើយ រមែង
ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត ។ ចុះដឹងច្បាស់នូវអ្វី តាមសេចក្តីពិត ។ ដឹង
ច្បាស់ នូវការកើតឡើងនិងសេចក្តីវិនាសនៃរូប នូវការកើតឡើងនិង
សេចក្តីវិនាសនៃវេទនា នូវការកើតឡើងនិងសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា នូវ
ការកើតឡើងនិងសេចក្តីវិនាស នៃសង្ខារទាំងឡាយ នូវការកើតឡើង
និងសេចក្តីវិនាសនៃវិញ្ញាណ ។

[២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការកើតឡើងនៃរូប តើដូចម្តេច
ការកើតឡើងនៃវេទនា តើដូចម្តេច ការកើតឡើងនៃសញ្ញា តើដូចម្តេច
ការកើតឡើងនៃសង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ
តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ តែងត្រេកអរ
សរសើរ ក្រសោបក្រសាវយក ។ ចុះបុគ្គលនោះ តែងត្រេកអរ
សរសើរ ក្រសោបក្រសាវយកអ្វី ។ បុគ្គលនោះ តែងត្រេកអរ សរសើរ
ក្រសោបក្រសាវយកនូវរូប កាលបុគ្គលនោះ កំពុងត្រេកអរ សរសើរ
ក្រសោបក្រសាវយកនូវរូប សេចក្តីត្រេកអរតែងកើតឡើង សេចក្តីត្រេក
អរណាក្នុងរូប សេចក្តីត្រេកអរនោះ ហៅថាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់)

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

តស្សុចាទានប្បច្ចយា ភវោ ភវប្បច្ចយា ជាតិ ជា-
តិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សុចា-
យាសា សម្ពុទ្ធិ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
សមុទយោ ហោតិ ។ វេទនំ អភិទន្ធិតិ ។ បេ ។ សញ្ញា
អភិទន្ធិតិ ។ បេ ។ សង្ខារេ អភិទន្ធិតិ ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ
អភិទន្ធិតិ អភិវេទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស វិញ្ញាណំ
អភិទន្ធិតោ អភិវេទតោ អន្លោសាយ តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ
នន្ទិ យា វិញ្ញាណោ នន្ទិ តទុចាទានំ តស្សុចាទា-
នប្បច្ចយា ភវោ ភវប្បច្ចយា ជាតិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អយំ
ភិក្ខុវេ រូបស្ស សមុទយោ អយំ វេទនា សមុទយោ
អយំ សញ្ញាយ សមុទយោ អយំ សង្ខារានំ សមុទយោ
អយំ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ភពកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់នូវរូបនោះជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង
 ព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោម-
 នស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើតឡើង ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ
 ដែរ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ ត្រេក-
 អរនឹងវេទនា ។ បេ ។ ត្រេកអរនឹងសញ្ញា ។ បេ ។ ត្រេកអរនឹងសង្ខារ
 ទាំងឡាយ ។ បេ ។ ត្រេកអរ សរសើរ ក្រសោបក្រសាវយកនូវវិញ្ញាណ
 កាលបើបុគ្គលនោះ កំពុងត្រេកអរ សរសើរ ក្រសោបក្រសាវយកនូវ
 វិញ្ញាណ សេចក្តីត្រេកអររមែងកើតឡើង សេចក្តីត្រេកអរណា ក្នុង
 វិញ្ញាណ សេចក្តីត្រេកអរនោះ ហៅថាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់) ភព
 កើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់នូវវិញ្ញាណនោះជាបច្ច័យ ជាតិកើតឡើង
 ព្រោះភពជាបច្ច័យ ។ បេ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាហេតុឲ្យកើតរូប នេះឈ្មោះ
 ថាហេតុឲ្យកើតវេទនា នេះឈ្មោះថាហេតុឲ្យកើតសញ្ញា នេះឈ្មោះ
 ថាហេតុឲ្យកើតសង្ខារទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាហេតុឲ្យកើតវិញ្ញាណ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[២៩] កោ ច ភិក្ខុវេ រូបស្ស អត្តដ្ឋមោ ។ កោ
 វេទនាយ ។ កោ សញ្ញាយ ។ កោ សង្ខារានំ ។ កោ
 វិញ្ញាណស្ស អត្តដ្ឋមោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ជាកិន្ធន្តតិ
 ជាកិវេទតិ ជានិរុទ្ធសាយ តិដ្ឋតិ ។ កិញ្ច ជាកិន្ធន្តតិ
 ជាកិវេទតិ ជានិរុទ្ធសាយ តិដ្ឋតិ ។ រូបំ ជាកិន្ធន្តតិ ជា-
 កិវេទតិ ជានិរុទ្ធសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស រូបំ អនភិន្ធន្តតោ
 អនកិវេទតោ អននិរុទ្ធសាយ តិដ្ឋតោ យា រូបេ នន្និ សា
 និរុទ្ធតិ តស្ស នន្និនិរោទា ឧទានាននិរោទា ឧទានា-
 ននិរោទា ភវិនិរោទា ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោទា ហោតិ ។ វេទនំ ជាកិន្ធន្តតិ ជា-
 កិវេទតិ ជានិរុទ្ធសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស វេទនំ អនភិន្ធន្តតោ
 អនកិវេទតោ អននិរុទ្ធសាយ តិដ្ឋតោ យា វេទនាយ
 នន្និ សា និរុទ្ធតិ តស្ស នន្និនិរោទា ឧទានាននិរោទា

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីវិនាសទៅវិញនៃរូប តើ
ដូចម្តេច ។ នៃវេទនា តើដូចម្តេច ។ នៃសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ នៃ
សង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ សេចក្តីវិនាសនៃវិញ្ញាណ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ មិនត្រេកអរ មិន
សរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយក ។ ចុះបុគ្គលនោះ មិនត្រេកអរ
មិនសរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយកអ្វី ។ មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ
មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវរូប កាលបុគ្គលនោះ មិនត្រេកអរ មិន
សរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវរូប សេចក្តីត្រេកអរណា ក្នុងរូប
សេចក្តីត្រេកអរនោះ ក៏រលត់បាត់បង់ ការរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់
សេចក្តីត្រេកអររបស់បុគ្គលនោះ ការរលត់ភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន
។ បេ ។ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ បុគ្គលនោះ
មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវវេទនា កាល
បុគ្គលនោះ មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវ
វេទនាទេ សេចក្តីត្រេកអរណា ក្នុងវេទនា សេចក្តីត្រេកអរនោះ ក៏រលត់
ទៅ ការរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់សេចក្តីត្រេកអររបស់បុគ្គលនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស និទានវគ្គោ

ឧបាទាននិរោធិ កវនិរោធិ កវនិរោធិ ជាតិនិរោធិ
 ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ
 ហោតិ ។ សញ្ញា ពាកិនន្ធិតិ ។ បេ ។ សង្ខារ ពាកិនន្ធិតិ
 ពាកិវទតិ ពាជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស សង្ខារ អន-
 ភិនន្ធិតោ អនភិវទតោ អនជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ យា
 សង្ខារេសុ នន្ធិ សា និរុដ្ឋតិ តស្ស នន្ធិនិរោធិ ឧបា-
 ទាននិរោធិ ឧបាទាននិរោធិ កវនិរោធិ ។ បេ ។ ឯ-
 វមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។
 វិញ្ញាណំ ពាកិនន្ធិតិ ពាកិវទតិ ពាជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស
 វិញ្ញាណំ អនភិនន្ធិតោ អនភិវទតោ អនជ្ឈោសាយ
 តិដ្ឋតោ យា វិញ្ញាណោ នន្ធិ សា និរុដ្ឋតិ តស្ស នន្ធិនិ-
 រោធិ ឧបាទាននិរោធិ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធិ ហោតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ រូបស្ស
 អត្តដ្ឋំមោ អយំ វេទនាយ អត្តដ្ឋំមោ អយំ សញ្ញាយ
 អត្តដ្ឋំមោ អយំ សង្ខារានំ អត្តដ្ឋំមោ អយំ វិញ្ញាណស្ស
 អត្តដ្ឋំមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារគ្គ

ការរលត់ភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន ការរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់ភព
 ។ បេ ។ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ មិនត្រេក-
 អរនឹងសញ្ញា ។ បេ ។ មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវ
 យកនូវសង្ខារទាំងឡាយ កាលបុគ្គលនោះ មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ
 មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវសង្ខារទាំងឡាយទេ សេចក្តីត្រេកអរណាក្នុង
 សង្ខារទាំងឡាយ សេចក្តីត្រេកអរនោះរលត់ទៅ ការរលត់ឧបាទាន
 ព្រោះរលត់សេចក្តីត្រេកអររបស់បុគ្គលនោះ ការរលត់ភព ព្រោះរលត់
 ឧបាទាន ។ បេ ។ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។
 មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវវិញ្ញាណ កាល
 បើបុគ្គលនោះ មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនក្រសោបក្រសាវយកនូវ
 វិញ្ញាណទេ សេចក្តីត្រេកអរណា ក្នុងវិញ្ញាណ សេចក្តីត្រេកអរនោះ
 រលត់ទៅ ការរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់សេចក្តីត្រេកអររបស់បុគ្គល
 នោះ ។ បេ ។ ការរលត់ទៅនៃកងទុក្ខទាំងអស់នុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសេចក្តីវិនាសរូប នេះឈ្មោះថាសេចក្តីវិនាស
 វេទនា នេះឈ្មោះថាសេចក្តីវិនាសសញ្ញា នេះឈ្មោះថាសេចក្តីវិនាស
 សង្ខារទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាសេចក្តីវិនាសវិញ្ញាណ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេនកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

[៣០] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បេ ។ បដិសល្លានេ
 ភិក្ខុវេ យោកមាបជ្ជថ ។ បដិសល្លីនោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 យថាក្ខតំ បជានាតិ ។ កិញ្ច យថាក្ខតំ បជានាតិ ។
 រូបស្ស សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច វេទនាយ សមុទយញ្ច
 អត្តជ្ជមញ្ច សញ្ញាយ សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច សង្ខារានំ
 សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច វិញ្ញាណស្ស សមុទយញ្ច
 អត្តជ្ជមញ្ច ។ (យថា បឋមសុត្តេ វិត្តារោ តថា វិត្តា-
 វេតព្វំ ។)

[៣១] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បេ ។ ឧចាទាន-
 បរិតស្សនញ្ច វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ អនុចាទា-
 នអបរិតស្សនញ្ច តំ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ
 កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 បច្ចុស្សោសុំ ។ ភកវា ឯតទរោថ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

[៣០] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រកបព្យាយាម ក្នុងការស្ងប់ស្ងាត់កាយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលស្ងប់ស្ងាត់កាយ រមែងដឹងច្បាស់ តាម
 សេចក្តីពិត ។ ចុះដឹងច្បាស់នូវអ្វី តាមសេចក្តីពិត ។ ដឹងច្បាស់នូវ
 សេចក្តីកើតឡើងនិងសេចក្តីវិនាសនៃរូប នូវសេចក្តីកើតឡើងនិងសេចក្តី
 វិនាសនៃវេទនា នូវសេចក្តីកើតឡើងនិងសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា នូវ
 សេចក្តីកើតឡើងនិងសេចក្តីវិនាសនៃសង្ខារទាំងឡាយ នូវសេចក្តីកើត
 ឡើងនិងសេចក្តីវិនាសនៃវិញ្ញាណ ។ (សេចក្តីពិស្តារក្នុងសូត្រទី ១ យ៉ាង
 ណា បណ្ឌិតត្រូវធ្វើឲ្យពិស្តារយ៉ាងនោះចុះ ។)

[៣១] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសេចក្តីតក់ស្លុតដែលកើតឡើង ព្រោះ
 សេចក្តីប្រកាន់ផង នូវសេចក្តីមិនតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តីមិនប្រកាន់ផង
 ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ធម៌នោះចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៣២] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ឧបាទានបរិតស្សនា ហោ-
តិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អ-
នស្សារី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្មេ អរិដីតោ
សប្បុរិសានំ អនស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស អកោវិទោ
សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ
តស្ស តំ រូបំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស
រូបវិបរិណាមញ្ញថាកាវា រូបវិបរិណាមនុបរិត្តិវិញ្ញាណំ
ហោតិ តស្ស រូបវិបរិណាមនុបរិត្តិជា បរិតស្សនា-
ធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ
បរិយាទានា ឧត្តាសវា ច ហោតិ វិហាតវា ច អបេក្ខវា
ច ឧបាទាយ ច បរិតស្សតិ ។ វេទនំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វេទនំ
វេទនាយ វា អត្តានំ តស្ស សា វេទនា វិបរិណាមតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៣២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តី
 ប្រកាន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផជនក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមិនចេះដឹង ជាអ្នកមិនឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌
 ព្រះអរិយៈ មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ មិនបានឃើញពួកសប្បុរស
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌សប្បុរស មិនបានទូន្មានខ្លួនក្នុងធម៌សប្បុរស រមែង
 ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវរូបថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ
 ឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ លុះដល់រូប
 នោះនៃបុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិលតាមការ
 ប្រែប្រួលរបស់រូប រមែងមានដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែរូបប្រែប្រួលទៅ
 ប្លែកទៅ សេចក្តីតក់ស្លុតនិងការកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពី
 ការវិលតាមនូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប ក៏គ្របសង្កត់កុសលចិត្តរបស់បុគ្គល
 នោះ ព្រោះតែការគ្របសង្កត់ចិត្ត ទើបបុគ្គលនោះ មានសេចក្តីតក់ស្លុតផង
 មានសេចក្តីទុក្ខផង មានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង តែងតក់ស្លុត ព្រោះ
 ប្រកាន់ផង ។ ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវេទនាថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានវេទនាខ្លះ ឃើញនូវវេទនាថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថា
 មានក្នុងវេទនាខ្លះ លុះដល់វេទនានោះ របស់បុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វេទនារិបរិណាមញ្ញថាការា វេទ-
 នារិបរិណាមាណុបរិត្តិវិញ្ញាណំ ហោតិ តស្ស វេទនារិបរិ-
 ណាមាណុបរិត្តិជា បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិ-
 យាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ បរិយាទានា ឧត្តាសវា ច
 ហោតិ វិហាតវា ច អបេក្ខវា ច ឧទានាយ ច បរិតស្ស-
 តិ ។ សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ បេ ។ សដ្ឋារេ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ សដ្ឋារេន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
 សដ្ឋារេ សដ្ឋារេសុ វា អត្តានំ តស្ស តេ សដ្ឋារា វិបរិណា-
 មន្តិ អញ្ញថា ហោន្តិ តស្ស សដ្ឋារានំ វិបរិណាមញ្ញថា-
 ការា សដ្ឋារិបរិណាមាណុបរិត្តិវិញ្ញាណំ ហោតិ តស្ស
 សដ្ឋារិបរិណាមាណុបរិត្តិជា បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា
 ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ បរិយាទានា ឧត្តាសវា
 ច ហោតិ វិហាតវា ច អបេក្ខវា ច ឧទានាយ ច បរិ-
 តស្សតិ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណារន្តំ
 វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិលទៅតាមការប្រែប្រួលនៃវេទនា រមែង
មានដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែវេទនាប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តី
តក់ស្លុតនិងការកើតឡើង នៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការវិលតាម
នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃវេទនា រមែងគ្របសង្កត់កុសលចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
ព្រោះតែការគ្របសង្កត់ចិត្ត បុគ្គលនោះមានសេចក្តីតក់ស្លុតផង មានសេច-
ក្តីទុក្ខផង មានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង តែងតក់ស្លុត ព្រោះប្រកាន់
ផង ។ ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវសញ្ញាថាជាខ្លួន ។ បេ ។ ពិចារណា
ឃើញច្បាស់នូវសង្ខារថាជាខ្លួន ឃើញនូវខ្លួនថាមានសង្ខារខ្លះ ឃើញនូវ
សង្ខារថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងសង្ខារខ្លះ លុះដល់សង្ខារ
នោះ របស់បុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិលតាម
ការប្រែប្រួលនៃសង្ខារ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែសង្ខារប្រែប្រួល
ទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីតក់ស្លុតនិងការកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំ-
ពីការវិលតាមនូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃសង្ខារ រមែងគ្របសង្កត់ចិត្តបុគ្គលនោះ
ព្រោះតែការគ្របសង្កត់ចិត្ត ទើបបុគ្គលនោះ រមែងតក់ស្លុតផង ប្រកបដោយ
សេចក្តីទុក្ខផង មានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង តែងតក់ស្លុតផង ព្រោះប្រកាន់ផង ។ ពិ-
ចារណាឃើញច្បាស់នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណ
ខ្លះ ឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

តស្ស តំ វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស
 វិញ្ញាណវិបរិណាមញ្ញថាភាវា វិញ្ញាណវិបរិណាមនុបរិ-
 វត្តិវិញ្ញាណំ ហោតិ តស្ស វិញ្ញាណវិបរិណាមនុបរិវត្តិជា
 បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ
 ចេតសោ បរិយាទានា ឧត្តាសវា ច ហោតិ វិហាតវា ច
 អបេក្ខវា ច ឧទាទាយ ច បរិតស្សតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ
 ឧទាទានបរិតស្សនា ហោតិ ។

[៣៣] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អនុទាទានអបរិតស្សនា
 ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ អ-
 រិយានំ ទស្សវី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្ម
 សុវិជីតោ សប្បុរិសានំ ទស្សវី សប្បុរិសធម្មស្ស
 កោវិទោ សប្បុរិសធម្ម សុវិជីតោ ន រូបំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា
 រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ តស្ស តំ រូបំ វិបរិ-
 ណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញ-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

លុះដល់វិញ្ញាណនោះរបស់បុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ កម្ម-
 វិញ្ញាណដែលវិលតាមការប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ រមែងមានដល់បុគ្គលនោះ
 ព្រោះតែវិញ្ញាណ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីតក់ស្លុតនិងការកើត
 ឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការវិលតាម នូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃ
 វិញ្ញាណ រមែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែការគ្របសង្កត់
 ទើបបុគ្គលនោះមានសេចក្តីតក់ស្លុតផង មានសេចក្តីទុក្ខផង មានសេចក្តី
 អាឡោះអាល័យផង តែងតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សេចក្តីតក់ស្លុត ព្រោះប្រកាន់ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីមិនតក់ស្លុត ព្រោះការ
 មិនប្រកាន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកចេះដឹង ជាអ្នកឃើញពួកព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាស
 វៃក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ បានសិក្សាខ្លួន ក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឃើញពួក
 សប្បុរស ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម៌សប្បុរស បានទូន្មានខ្លួនក្នុងធម៌សប្បុរស
 មិនពិចារណាឃើញច្បាស់នូវរូបថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ
 មិនឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ លុះ
 ដល់រូបរបស់អរិយសាវ័កនោះប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិល

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ថាការា ន រូបវិបរិណាមាណុបរិវត្តិវិញ្ញាណំ ហោតិ តស្ស

ន រូបវិបរិណាមាណុបរិវត្តិជា បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា

ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ អបរិយាទានា ន ចេវ

ឧត្តាសវា ហោតិ ន វិហាតវា ន អបេក្ខវា អនុចាទាយ

ច ន បរិតស្សតិ ។ ន វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ

ន វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វេទនំ ន

វេទនាយ វា អត្តានំ តស្ស សា វេទនា វិបរិណា-

មតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វេទនាវិបរិណាមញ្ញថាការា

ន វេទនាវិបរិណាមាណុបរិវត្តិវិញ្ញាណំ ហោតិ តស្ស ន

វេទនាវិបរិណាមាណុបរិវត្តិជា បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា

ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ អបរិយាទានា ន

ចេវ ឧត្តាសវា ហោតិ ន វិហាតវា ន អបេក្ខវា

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

តាមការប្រែប្រួលនៃរូប រមែងមិនមាន ដល់អរិយសាវ័កនោះ ព្រោះ
តែរូបប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅទេ សេចក្តីតក់ស្លុតនិងការកើតឡើង នៃ
អកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការវិល តាមនូវសេចក្តីប្រែប្រួលនៃរូប ក៏
មិនគ្របសង្កត់ចិត្តនៃអរិយសាវ័កនោះទេ ព្រោះតែការមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត
ទើបអរិយសាវ័កនោះ មិនមានសេចក្តីតក់ស្លុតផង មិនមានសេចក្តីទុក្ខផង
មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង មិនតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់ផង ។
មិនពិចារណាយើញច្បាស់ នូវវេទនាថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមាន
វេទនាខ្លះ មិនឃើញនូវវេទនាថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមាន
ក្នុងវេទនាខ្លះ (លុះដល់) វេទនានោះ របស់អរិយសាវ័កនោះ ប្រែប្រួលទៅ
ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិលតាមការប្រែប្រួលនៃវេទនា រមែងមិនមាន
ដល់អរិយសាវ័កនោះ ព្រោះតែវេទនាប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅទេ សេចក្តី
តក់ស្លុតនិងការកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការវិលតាមសេចក្តី
ប្រែប្រួលនៃវេទនា ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត នៃអរិយសាវ័កនោះបានឡើយ
ព្រោះតែការមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ទើបអរិយសាវ័កនោះ មិនមានសេចក្តី
តក់ស្លុតផង មិនមានសេចក្តីទុក្ខផង មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារគ្គោ

អនុចាទាយ ច ន បរិតស្សតិ ។ ន សញ្ញា ។ បេ ។ ន
សង្ខារេ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន សង្ខារវន្តំ វា អត្តានំ
ន អត្តនិ វា សង្ខារេ ន សង្ខារេសុ វា អត្តានំ តស្ស
តេ សង្ខារា វិបរិណាមន្តិ អញ្ញថា ហោន្តិ តស្ស សង្ខារ-
វិបរិណាមញ្ញថាការា ន សង្ខារវិបរិណាមនុបរិត្តិវិញ្ញា-
ណំ ហោតិ តស្ស ន សង្ខារវិបរិណាមនុបរិត្តិជា
បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ
ចេតសោ អបរិយាទាទា ន ចេវ ឧត្តាសវា ហោតិ ន
វិហាតវា ន អបេក្ខវា អនុចាទាយ ច ន បរិតស្សតិ ។
ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន វិញ្ញាណវន្តំ
វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន វិញ្ញាណស្មី
វា អត្តានំ តស្ស តំ វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា
ហោតិ តស្ស វិញ្ញាណវិបរិណាមញ្ញថាការា ន វិញ្ញាណ-
វិបរិណាមនុបរិត្តិវិញ្ញាណំ ហោតិ តស្ស ន វិញ្ញា-
ណវិបរិណាមនុបរិត្តិជា បរិតស្សនាធម្មសមុប្បាទា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

មិនតក់ស្លុតព្រោះមិនប្រកាន់ផង ។ មិនពិចារណាឃើញច្បាស់នូវសញ្ញា
 ។ បេ ។ មិនពិចារណាឃើញច្បាស់នូវសង្ខារទាំងឡាយថាជាខ្លួនខ្លះ មិន
 ឃើញនូវខ្លួនថាមានសង្ខារខ្លះ មិនឃើញនូវសង្ខារថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិន
 ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងសង្ខារខ្លះ លុះដល់សង្ខារនោះរបស់អរិយសាវ័កនោះ
 ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិលតាមការប្រែប្រួលនៃសង្ខារ
 រមែងមិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ព្រោះសង្ខារប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅទេ
 សេចក្តីតក់ស្លុតនិងការកើតឡើងនៃអកុសលធម៌ ដែលកើតអំពីការវិលតាម
 សេចក្តីប្រែប្រួលនៃសង្ខារក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តអរិយសាវ័កនោះឡើយ ព្រោះ
 តែការមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ទើបអរិយសាវ័កនោះ មិនមានសេចក្តីតក់ស្លុតផង
 មិនមានសេចក្តីទុក្ខផង មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង មិនតក់ស្លុត
 ព្រោះមិនប្រកាន់ផង ។ មិនពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ
 មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ មិនឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួន
 ខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ លុះដល់វិញ្ញាណនោះ របស់
 អរិយសាវ័កនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ កម្មវិញ្ញាណដែលវិលតាម
 ការប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ រមែងមិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ព្រោះតែ
 វិញ្ញាណ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅទេ សេចក្តីតក់ស្លុតនិងការកើតឡើង
 នៃអកុសលធម៌ដែលកើតអំពីការវិលតាម សេចក្តីប្រែប្រួលនៃវិញ្ញាណ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ អបរិយាទានា ន ចេរ
ឧត្តាសវា ហោតិ ន វិហាតវា ន អបេក្ខវា អនុចាទាយ
ច ន បរិតស្សតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ អនុចាទានអបរិ-
តស្សនា ហោតីតិ ។

[៣៤] សាវត្ថិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ បេ ។ ឧចាទា-
នបរិតស្សនញ្ច វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ អនុចាទានអ-
បរិតស្សនញ្ច តំ សុណាថ ។ បេ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
ឧចាទានបរិតស្សនា ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អស្សុតវា
បុដ្ឋជ្ជនោ រូបំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
អត្តាតិ សមនុបស្សតិ តស្ស តំ រូបំ វិបរិណាមតិ
អញ្ញថា ហោតិ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាកាវា ឧប្បជ្ជន្តិ
សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា ។ វេទនំ ឯតំ
មម ។ បេ ។ សញ្ញំ ឯតំ មម ។ បេ ។ សង្ខារ
ឯតំ មម ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈនកុលបិតវគ្គ ទី ១

ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត នៃអរិយសាវ័កនោះឡើយ ព្រោះការមិនគ្របសង្កត់
ចិត្ត ទើបអរិយសាវ័កនោះ មិនមានសេចក្តីតក់ស្លុតផង មិនមានសេចក្តី
ទុក្ខផង មិនមានសេចក្តីអាឡោះអាល័យផង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិន
ប្រកាន់ផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់
យ៉ាងនេះឯង ។

[៣២] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវសេចក្តីតក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់
ផង សេចក្តីមិនតក់ស្លុតព្រោះសេចក្តីមិនប្រកាន់ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ
ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ធម៌នោះចុះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
តក់ស្លុត ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុប្ផជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង រមែងពិចារណាយើញនូវរូបថា
នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ លុះដល់រូបនោះ របស់បុគ្គល
នោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោម-
នស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះ
តែរូបប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។ នូវវេទនាថា នុ៎ះរបស់អញ ។ បេ ។
នូវសញ្ញាថា នុ៎ះរបស់អញ ។ បេ ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយថា នុ៎ះរបស់
អញ ។ បេ ។ ពិចារណាយើញនូវវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ តស្ស តំ វិញ្ញាណំ
វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វិញ្ញាណវិបរិណា-
មញ្ញថាការា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្ស-
ចាយាសា ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ឧចាទានបរិតស្សនា
ហោតិ ។

[៣៥] កថញ្ច ភិក្ខុវេ អនុចាទានអបរិតស្សនា
ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ រូបំ
នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សម-
នុបស្សតិ តស្ស តំ រូបំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ
តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាការា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិ-
ទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។ វេទនំ នេតំ មម ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

នុំជាខ្លួនរបស់អញ លុះដល់វិញ្ញាណនោះ របស់បុគ្គលនោះ ប្រែប្រួលទៅ
 ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងកើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះតែវិញ្ញាណប្រែ-
 ប្រួលទៅ ប្លែកទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីតក់ស្លុត ព្រោះ
 សេចក្តីប្រកាន់ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការមិនតក់ស្លុតព្រោះសេចក្តីមិន
 ប្រកាន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជា
 អ្នកចេះដឹង រមែងពិចារណាលើញ្ញារូបថា នុំមិនមែនរបស់អញ នុំមិនមែន
 ជាអញ នុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ លុះដល់រូបនោះ របស់អរិយសាវ័កនោះ
 ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និង
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងមិនកើតឡើងដល់អរិយសាវ័កនោះ ព្រោះ
 តែរូបប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។ នូវវេទនាថា នុំមិនមែនរបស់អញ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ

សញ្ញំ នេតំ មម ។ សង្ខារេ នេតំ មម ។ វិញ្ញាណំ នេតំ
មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ
តស្ស តំ វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស
វិញ្ញាណាវិបរិណាមញ្ញថាការា នុប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវ-
ទុក្ខោមនស្សចាយាសា ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ អនុចាទា-
នអបរិតស្សនា ហោតីតិ ។

[៣៦] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ មេ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
អនិច្ចំ អតីតាណតតំ កោ បន វាទោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។
ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ អតីតស្មី
រូបស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ អនាតតំ រូបំ នាកិន្ធន្តតិ
បច្ចុប្បន្នស្ស រូបស្ស និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ
បដិបន្នោ ហោតិ ។ វេទនា អនិច្ចា ។ មេ ។ សញ្ញា
អនិច្ចា ។ មេ ។ សង្ខារា អនិច្ចា អតីតាណតតា កោ បន

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

នូវសញ្ញាថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយថា នុ៎ះមិន
 មែនរបស់អញ ។ ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ
 នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ លុះដល់វិញ្ញាណនោះ
 របស់អរិយសាវ័កនោះ ប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
 ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត រមែងមិនកើតឡើងដល់
 អរិយសាវ័កនោះ ព្រោះតែវិញ្ញាណប្រែប្រួលទៅ ប្លែកទៅឡើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីមិនតក់ស្លុត ព្រោះការមិនប្រកាន់ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៦] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនេះឯង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបជាអតីត អនាគត មិនទៀងទៅហើយ ចាំបាច់និយាយ
 ថ្វីដល់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះ
 ដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកឥតមានអាឡោះអាល័យ ក្នុងរូបជា
 អតីត មិនត្រេកអរចំពោះរូបជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ
 រំសាយ រំលត់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ វេទនាមិនទៀង ។ បេ ។ សញ្ញាមិន
 ទៀង ។ បេ ។ សង្ខារជាអតីត អនាគត មិនទៀងទៅហើយ ចាំបាច់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វាទោ បច្ចុប្បន្នានំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយ-
ស្សារកោ អតីតេសុ សង្ខារេសុ អនបេក្ខោ ហោតិ
អនាគតេ សង្ខារេ នាភិនន្ទតិ បច្ចុប្បន្នានំ សង្ខារានំ
និព្វិនាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ អតីតានាគតំ កោ បន វាទោ
បច្ចុប្បន្នស្ស ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារ-
កោ អតីតស្មី វិញ្ញាណស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ
វិញ្ញាណំ នាភិនន្ទតិ បច្ចុប្បន្នស្ស វិញ្ញាណស្ស និព្វិនាយ
វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតីតិ ។

[៣៧] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បេ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
ទុក្ខំ អតីតានាគតំ កោ បន វាទោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។
ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ អតីតស្មី
រូបស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ រូបំ នាភិនន្ទតិ
បច្ចុប្បន្នស្ស រូបស្ស និព្វិនាយ វិរាគាយ និរោធាយ
បដិបន្នោ ហោតិ ។ វេទនា ទុក្ខា ។ សញ្ញា ទុក្ខា ។
សង្ខារា ទុក្ខា ។ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ អតីតានាគតំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ និទានវគ្គ

និយាយថ្វីដល់សង្ខារជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក
 ជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនអាឡោះអាល័យក្នុង
 សង្ខារជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះសង្ខារ ជាអនាគត ប្រតិបត្តិដើម្បី
 នឿយណាយ រំសាយ រំលត់សង្ខារជាបច្ចុប្បន្ន ។ វិញ្ញាណជាអតីត
 អនាគត មិនទៀងទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់វិញ្ញាណជាបច្ចុប្បន្ន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាង
 នេះ ជាអ្នកមិនអាឡោះអាល័យក្នុងវិញ្ញាណជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះ
 វិញ្ញាណជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ រំសាយ រំលត់
 វិញ្ញាណជាបច្ចុប្បន្ន ។

[៣៧] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាអតីត និងអនាគត ជាទុក្ខទៅហើយ ចាំបាច់
 និយាយថ្វីដល់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក
 ជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនអាឡោះអាល័យក្នុងរូប
 ជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះរូបជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយ-
 ណាយ រំសាយ រំលត់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ វេទនាជាទុក្ខ ។ សញ្ញាជា
 ទុក្ខ ។ សង្ខារជាទុក្ខ ។ វិញ្ញាណជាអតីតនិងអនាគត ជាទុក្ខទៅហើយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នកុលបិតរត្តោ បឋមោ

កោ បន វាទោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ
សុតវា អរិយស្សារកោ អតីតស្មី វិញ្ញាណស្មី អនបេក្ខោ
ហោតិ អនាគតំ វិញ្ញាណំ ជាកិន្ធន្តតិ បច្ចុប្បន្នស្ស
វិញ្ញាណស្ស និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ
ហោតីតិ ។

[៣៨] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បេ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
អនត្តា អតីតានាគតំ កោ បន វាទោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។
ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ អតីតស្មី
រូបស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ រូបំ ជាកិន្ធន្តតិ
បច្ចុប្បន្នស្ស រូបស្ស និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ
បដិបន្នោ ហោតិ ។ វេទនា អនត្តា ។ សញ្ញា អ-
នត្តា ។ សង្ខារា អនត្តា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា អតីតា-
នាគតំ កោ បន វាទោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។ ឯវំ បស្សំ
ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សារកោ អតីតស្មី វិញ្ញាណស្មី
អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ វិញ្ញាណំ ជាកិន្ធន្តតិ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នកុលបិតវគ្គ ទី ១

ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់វិញ្ញាណជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយ-
សាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនអាឡោះ
អាល័យក្នុងវិញ្ញាណ ជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះវិញ្ញាណជាអនាគត ជា
អ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ រំសាយ រំលត់វិញ្ញាណ ជាបច្ចុប្បន្ន ។

[៣៨] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនេះឯង ។ បេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាអតីតនិងអនាគត ជាអនត្តាទៅហើយ ចាំបាច់
និយាយថ្វីដល់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយ-
សាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនអាឡោះអាល័យក្នុងរូបជា
អតីត មិនត្រេកអរ ចំពោះរូបជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយ
ណាយ រំសាយ រំលត់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ វេទនាជាអនត្តា ។ សញ្ញា
ជាអនត្តា ។ សង្ខារជាអនត្តា ។ វិញ្ញាណជាអតីតនិងអនាគត ជា
អនត្តាទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់វិញ្ញាណជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ជា
អ្នកមិនអាឡោះអាល័យក្នុងវិញ្ញាណជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះវិញ្ញាណ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

បច្ចុប្បន្នស្ស វិញ្ញាណស្ស និព្វិទាយ វិរាតាយ
និរោធិយ បដិបន្នោ ហោតីតិ ។

នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ ។

តិស្សុទ្ធានំ

នកុលបិតា ទេវទហា

ទ្វេបិ ហាលិទ្ធិកានិ ច

សមាធិប្បដិសន្ធានំ

ឧបាទានបរិតស្សនា ទុវេ

អតីតាណាគតប្បច្ចុប្បន្នា

វគ្គោ តេន បរុច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ រំសាយ រំលត់វិញ្ញាណ

ជាបច្ចុប្បន្ន ។

ចប់ នកុលបិកវគ្គ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃនកុលបិកវគ្គនោះ គឺ

រឿងនកុលបិកាគហបតី ១ រឿងក្នុងទេវទហនិគម ១ រឿង
ហលិទ្ធិការិកាគហបតី ២ លើក រឿងសមាធិ ១ រឿងកាយ-
វិវេក ១ រឿងសេចក្តីតក់ស្កុតព្រោះសេចក្តីប្រកាន់ ២ លើក
រឿងខន្ធជាអតីត ១ អនាគត ១ បច្ចុប្បន្ន ១ ហេតុនោះ
បានជាចាត់ជា ១ វគ្គ ។

អនិច្ចរក្កោ

[៣៩] ឯវម្មេ សុតំ ។ សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។
 រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ វេទនា អនិច្ចា សញ្ញា អនិច្ចា
 សង្ខារា អនិច្ចា វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ
 សុតរា អរិយស្សារកោ រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ
 និព្វិន្ទតិ សញ្ញាយបិ និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបិ និព្វិន្ទតិ
 វិញ្ញាណស្មីបិ និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិរដ្ឋតិ វិរាតា វិមុច្ចតិ ។
 វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ
 រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តា-
 យាតិ បដាណតីតិ ។

[៤០] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
 ទុក្ខំ វេទនា ទុក្ខា សញ្ញា ទុក្ខា សង្ខារា ទុក្ខា

អនិច្ចវគ្គ

[៣៩] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។
ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀង វេទនាមិនទៀង
សញ្ញាមិនទៀង សង្ខារមិនទៀង វិញ្ញាណមិនទៀង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ រមែង
នឿយណាយនឹងរូបផង នឿយណាយនឹងវេទនាផង នឿយណាយនឹង
សញ្ញាផង នឿយណាយនឹងសង្ខារផង នឿយណាយនឹងវិញ្ញាណផង
កាលបើនឿយណាយ ក៏រមែងស្អប់ខ្ពើម ព្រោះតែស្អប់ខ្ពើម ទើបចិត្ត
រួចស្រឡះ (ចាកកិលេស) ។ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ញាណ
ក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះ រមែងដឹង
ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ
សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៤០] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ រូបជាទុក្ខ វេទនាជាទុក្ខ សញ្ញាជាទុក្ខ សង្ខារជាទុក្ខ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ ឆាបវំ ឥត្តត្តា-
យាតិ បជាណាតីតិ ។

[៤១] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អ-
នត្តា វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារា អនត្តា
វិញ្ញាណំ អនត្តា ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយ-
ស្សារវកោ រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ និព្វិន្ទតិ សញ្ញា-
យបិ និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មីបិ និព្វិន្ទ-
តិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិរាគា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ
ញាណំ ហោតិ ។ ខីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ ឆាបវំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាណាតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

វិញ្ញាណជាទុក្ខ ។ កាលបើអរិយសាវ័ក ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
រមែងដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
ទៀត មិនមានឡើយ ។

[៤១] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ រូបជាអនត្តា វេទនាជាអនត្តា សញ្ញាជាអនត្តា សង្ខារជា
អនត្តា វិញ្ញាណជាអនត្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័ក
ជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយនឹងរូបផង នឿយណាយ
នឹងវេទនាផង នឿយណាយនឹងសញ្ញាផង នឿយណាយនឹងសង្ខារផង
នឿយណាយនឹងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយ ក៏រមែងស្អប់ខ្ពើម
ព្រោះតែស្អប់ខ្ពើម ទើបចិត្តរួចស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ
ញាណ រមែងកើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ។ រមែងដឹងច្បាស់ថា
ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡស-
កិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អនិច្ចវគ្គោ ទុតិយោ

[៤២] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
 យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា តំ នេតំ
 មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថា-
 ភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ វេទនា អនិច្ចា យទនិច្ចំ
 តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា តំ នេតំ មម
 នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ សញ្ញា អនិច្ចា ។ បេ ។ សង្ខារ
 អនិច្ចា ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ
 យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា តំ នេតំ មម នេសោ-
 ហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្ម-
 ប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ
 បជាជាតីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អនិច្ចវគ្គ ទី ២

[៤២] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវយល់តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ វេទនាមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណា ជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវយល់តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ សញ្ញាមិនទៀង ។ បេ ។ សង្ខារមិនទៀង ។ បេ ។ វិញ្ញាណមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវយល់តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[៤៣] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ ទុក្ខំ
 យំ ទុក្ខំ តទទត្តា តំ នេតំ មម នេសោ-
 ហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្ម-
 ប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ វេទនា ទុក្ខា ។ សញ្ញា ទុក្ខា ។
 សដ្ឋារា ទុក្ខា ។ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទត្តា
 យទទត្តា តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវំ
 បស្សំ ។ បេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណតីតិ ។

[៤៤] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អទត្តា
 តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ
 ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៣] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវយល់តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ វេទនាជាទុក្ខ ។ សញ្ញាជាទុក្ខ ។ សង្ខារជាទុក្ខ ។ វិញ្ញាណជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវយល់តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៤] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាអនត្តា (ឥតខ្ចីមសារ) រូបនោះបណ្ឌិតត្រូវយល់តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អនិច្ចរគ្គោ ទុតិយោ

[៤៥] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
 យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ រូបស្ស ឧប្បាទាយ
 សោមិ អនិច្ចោ ។ អនិច្ចសម្ពុតំ ភិក្ខុវេ រូបំ កុតោ និច្ចំ
 ភវិស្សតិ ។ វេទនា អនិច្ចោ យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ
 វេទនាយ ឧប្បាទាយ សោមិ អនិច្ចោ ។ អនិច្ចសម្ពុតា
 ភិក្ខុវេ វេទនា កុតោ និច្ចោ ភវិស្សតិ ។ សញ្ញា
 អនិច្ចោ ។ សដ្ឋារា អនិច្ចោ យោមិ ហេតុ យោមិ
 បច្ចយោ សដ្ឋារា ឧប្បាទាយ សោមិ អនិច្ចោ ។
 អនិច្ចសម្ពុតា ភិក្ខុវេ សដ្ឋារា កុតោ និច្ចោ ភវិស្សន្តិ ។
 វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ វិញ្ញា-
 ណស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ អនិច្ចោ ។ អនិច្ចសម្ពុតំ
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ កុតោ និច្ចំ ភវិស្សតិ ។ ឯវំ បស្សំ
 ។ មេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អនិច្ចវគ្គ ទី ២

[៤៥] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបមិនទៀង ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែលនាំរូប
 ឲ្យកើតឡើង ហេតុប្បច្ច័យនោះក៏មិនទៀងដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 រូបដែលកើតអំពីហេតុប្បច្ច័យ មិនទៀងទៅហើយ តើនឹងបានទៀងទាត់
 មកពីណា ។ វេទនាមិនទៀង ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែល
 នាំឲ្យវេទនាកើតឡើង ហេតុប្បច្ច័យនោះក៏មិនទៀងដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ វេទនាដែលកើតអំពីហេតុប្បច្ច័យមិនទៀងទៅហើយ តើនឹង
 បានទៀងទាត់មកពីណា ។ សញ្ញាមិនទៀង ។ សង្ខារមិនទៀង ហេតុ
 ណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែលនាំឲ្យសង្ខារកើតឡើង ហេតុប្បច្ច័យនោះ
 ក៏មិនទៀងដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារដែលកើតអំពីហេតុ-
 ប្បច្ច័យមិនទៀងហើយ តើនឹងបានទៀងទាត់មកពីណា ។ វិញ្ញាណ
 មិនទៀង ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែលនាំឲ្យវិញ្ញាណកើតឡើង
 ហេតុប្បច្ច័យនោះក៏មិនទៀងដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកើត
 អំពីហេតុប្បច្ច័យមិនទៀងទៅហើយ តើនឹងបានទៀងទាត់មកពីណា ។
 កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៤៦] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ ទុក្ខំ
 យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ រូបស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ
 ទុក្ខោ ។ ទុក្ខសម្ពតំ ភិក្ខុវេ រូបំ កុតោ សុខំ ភវិស្សតិ
 វេទនា ទុក្ខា សញ្ញា ទុក្ខា ។ សង្ខារា ទុក្ខា ។ វិញ្ញា-
 ណំ ទុក្ខំ យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ វិញ្ញាណស្ស
 ឧប្បាទាយ សោមិ ទុក្ខោ ។ ទុក្ខសម្ពតំ ភិក្ខុវេ
 វិញ្ញាណំ កុតោ សុខំ ភវិស្សតិ ។ ឯវំ បស្សំ ។ មេ ។
 ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណតីតិ ។

[៤៧] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អនត្តា
 យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ រូបស្ស ឧប្បាទាយ
 សោមិ អនត្តា ។ អនត្តសម្ពតំ ភិក្ខុវេ រូបំ កុតោ អត្តា
 ភវិស្សតិ ។ វេទនា អនត្តា ។ សញ្ញា អនត្តា ។ សង្ខារា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[៤៦] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបជាទុក្ខ ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែលនាំឲ្យរូប
 កើតឡើង ហេតុប្បច្ច័យនោះក៏ជាទុក្ខដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូប
 ដែលកើតអំពីហេតុប្បច្ច័យជាទុក្ខ តើនឹងបានសុខមកពីណា ។ វេទនា
 ជាទុក្ខ ។ សញ្ញាជាទុក្ខ ។ សង្ខារជាទុក្ខ ។ វិញ្ញាណជាទុក្ខ
 ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែលនាំឲ្យវិញ្ញាណ កើតឡើង ហេតុ-
 ប្បច្ច័យនោះក៏ជាទុក្ខដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលកើត
 អំពីហេតុប្បច្ច័យជាទុក្ខ តើនឹងបានសុខមកពីណា ។ កាលបើឃើញ
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀងមិនមានឡើយ ។

[៤៧] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបជាអនត្តា ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី ដែលនាំឲ្យ
 រូបកើតឡើង ហេតុប្បច្ច័យនោះក៏ជាអនត្តាដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 រូបដែលកើតអំពីហេតុប្បច្ច័យជាអនត្តា តើនឹងបានជាអត្តា (មានខ្លឹមសារ)
 មកពីណា ។ វេទនាជាអនត្តា ។ សញ្ញាជាអនត្តា ។ សង្ខារ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អនិច្ចវគ្គោ ទុតិយោ

អនត្តា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចុ-
យោ វិញ្ញាណាស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ អនត្តា ។ អនត្ត-
សម្ពុតំ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ កុតោ អត្តា ភវិស្សតិ ។ ឯវំ
បស្សំ ។ បេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាណតីតិ ។

[៤៨] សាវត្ថិយំ ។ អាវាមេ ។ អថខោ អាយស្មា
អាណន្ទោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក-
វន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
ខោ អាយស្មា អាណន្ទោ ភកវន្តំ ឯតទរោច និរោ-
ដោ និរោដោតិ ភន្តេ វុច្ចតិ កតមេសាណំ ខោ ភន្តេ
ធម្មាណំ និរោដោ និរោដោតិ វុច្ចតីតិ ។ រូបំ ខោ
អាណន្ទ អនិច្ចំ សង្កតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ ខយធម្មំ វយ-
ធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មំ តស្ស និរោដោ និរោដោតិ
វុច្ចតិ ។ វេទនា អនិច្ចា សង្កតា បដិច្ចសមុប្បន្នា

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អនិច្ចវគ្គ ទី ២

ជាអនត្តា ។ វិញ្ញាណ ជាអនត្តា ហេតុណាក្តី បច្ច័យណាក្តី
ដែលនាំឲ្យវិញ្ញាណកើតឡើង ហេតុប្បច្ច័យនោះ ក៏ជាអនត្តាដែរ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលកើតអំពីហេតុប្បច្ច័យ ជាអនត្តា តើ
នឹងបានជាអត្តាមកពីណា ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹង
ច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ច
នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៨] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវគ្គ ។ គ្រានោះឯង ព្រះ
អានន្ទ មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
ដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល
ព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែល
ហៅថា សេចក្តីរលត់ៗ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តើសេចក្តីរលត់ធម៌ណា
បានជាហៅថារលត់ ។ ម្នាលអានន្ទ រូបមិនទៀង ជារបស់ដែល
បច្ច័យតាក់តែងហើយ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុប្បច្ច័យ មាន
កិរិយាអស់ទៅ សូន្យទៅ ប្រាសទៅ រលត់ទៅ ជាធម្មតា សេចក្តី
រលត់នៃរូបនោះ ហៅថារលត់ ។ វេទនាមិនទៀង ជាធម្មជាតិដែល
បច្ច័យតាក់តែងហើយ ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុប្បច្ច័យ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ខយធម្មា វយធម្មា វិរាគធម្មា និរោធធម្មា តស្ស
 និរោធា និរោធាតិ វុច្ចតិ ។ សញ្ញា អនិច្ចា ។ សង្ខារ
 អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ខយធម្មា វយធម្មា
 វិរាគធម្មា និរោធធម្មា តេសំ និរោធា និរោធាតិ វុច្ច-
 តិ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ សង្ខតំ បដិច្ចសមុប្បន្នំ ខយធម្មំ
 វយធម្មំ វិរាគធម្មំ និរោធធម្មំ តស្ស និរោធា និរោធាតិ
 វុច្ចតិ ។ ឥមេសំ ខោ អានន្ទ ធម្មានំ និរោធា និរោ-
 ធាតិ វុច្ចតីតិ ។

អនិច្ចវគ្គោ ទុតិយោ ។

តត្រ្យាទានំ

អនិច្ចំទុក្ខំ អនត្តា
 យទនិច្ចាបវេតយោ
 ហេតុនាបិតយោវុត្តា
 អានន្ទេន ចតេ ទសាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

មានកិរិយាអស់ទៅ សូន្យទៅ ប្រាសទៅ រលត់ទៅ ជាធម្មតា សេចក្តី
 រលត់នៃវេទនានោះ ហៅថារលត់ ។ សញ្ញាមិនទៀង ។ សង្ខារមិន
 ទៀង ជាសភាវៈដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុប្បច្ច័យ មានកិរិយាអស់ទៅ សូន្យទៅ ប្រាសទៅ
 រលត់ទៅ ជាធម្មតា សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារទាំងនោះ ហៅថារលត់ ។
 វិញ្ញាណមិនទៀង ជាធម្មជាតិដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុប្បច្ច័យ មានកិរិយាអស់ទៅ សូន្យទៅ
 ប្រាសទៅ រលត់ទៅ ជាធម្មតា សេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណនោះ ហៅថា
 រលត់ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីរលត់នៃធម៌ទាំងនេះឯង ហៅថារលត់ ។

ចប់ អនិច្ចវគ្គ ទី ២ ។

ឧទ្ទានក្នុងអនិច្ចវគ្គនោះ គឺ

ខន្ធមិនទៀង ១ ជាទុក្ខ ១ ជាអនត្តា ១ និងខន្ធមិនទៀង
 ដទៃទៀត ៣ និងខន្ធ ៣ ទ្រង់ត្រាស់ដោយហេតុផង ជា
 គម្រប់ ១០ និងរឿងព្រះអានន្ទ ។

ការវគ្គោ

[៤៩] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ ការពូ រោ ភិក្ខុវេ
ទេសិស្សាមិ ការហារពូ ភារាទានពូ ការនិក្ខេបនពូ
តំ សុណាថ ។ បេ ។ ឯតទរោច កតមោ ច ភិក្ខុវេ
ភារោ ។ បព្ពទាទានក្ខន្ធាតិស្ស វេជីយំ ។ កត-
មេ បព្ព ។ ^(១) រូប្យទាទានក្ខន្ធា វេទន្យទាទានក្ខន្ធា
សញ្ញទាទានក្ខន្ធា សម្ព័រ្យទាទានក្ខន្ធា វិញ្ញាណ្យទា-
ទានក្ខន្ធា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភារោ ។

[៥០] កតមោ ច ភិក្ខុវេ ការហារោ ។ បុគ្គលោ-
តិស្ស វេជីយំ ។ ស្វាយំ អាយស្មា ឯវំនាមោ ឯវំ-
កោត្តោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ការហារោ ។

---

១ កត្តចិ បោត្តកេ សេយ្យថីទំ ។

ការវគ្គ

[៤៩] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវការ៖^(១)ផង នូវអ្នកដែលនាំការ៖ផង នូវការប្រកាន់មាំនូវការ៖ផង នូវការដាក់ចុះនូវការ៖ផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ បេ ។ ទើបមានព្រះបន្ទូលសួរដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច ឈ្មោះថាការ៖ ។ គប្បីឆ្លើយថា ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ។ ចុះឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនុបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញាបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាការ៖ ។

[៥០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច ឈ្មោះថាអ្នកនាំនូវការ៖ ។ គប្បីឆ្លើយថា បុគ្គល ។ គឺអ្នកមានអាយុនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាអ្នកនាំនូវការ៖ ។

---

១ ប្រែថា ធ្ងន់ គឺលំបាកនឹងរក្សា មានឲ្យដើរ អង្គុយ ដេក ផ្លុត ប្រដាប់ ស៊ី ផឹក ជាដើម (អដ្ឋកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៥១] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ភារាណាមំ ។ យាយំ
 តណ្ហា ចោដោព្ភវិកា នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រា-
 ភិនន្ទិដី ។ សេយ្យដីនំ ។ កាមតណ្ហា កវតណ្ហា វិកវ-
 តណ្ហា ។ ឥនំ វុច្ចតិ ភិ ក្ខុវេ ភារាណាមំ ។

[៥២] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ការនិក្ខេបនំ ។ យោ
 តស្ស យេវ តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោដោ ចាកោ
 បដិទិស្សក្តោ មុត្តិ អនាលយោ ។ ឥនំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 ការនិក្ខេបនន្តិ ។ ឥនមរោច ភគវា ឥនំ វត្ថាន សុតតោ
 អថាបរំ ឯតនរោច សត្វា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៥១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច ឈ្មោះថាការប្រកាន់មាំ
 នូវការៈ ។ តណ្ហាដែលនាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានកិរិយារីករាយក្នុងអារម្មណ៍នោះ។
 ជាប្រក្រតី ។ តណ្ហានោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាមតណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១
 វិភវតណ្ហា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាការប្រកាន់មាំនូវការៈ ។

[៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច ឈ្មោះថាការដាក់ចុះ
 នូវការៈ ។ សេចក្តីវិនាសនិងសេចក្តីរលត់ មិនមានសេសសល់ កិរិយា
 លះបង់ កិរិយារលាស់ចោល កិរិយារួចស្រឡះ ការមិនមានអាល័យ
 ក្នុងតណ្ហានោះ ឯណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថាការដាក់ចុះ
 នូវការៈ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកានេះហើយ
 លុះព្រះសុគត ត្រាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកានេះរួចហើយ បន្ទាប់ពីនោះមក
 ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់នូវគាថានេះថា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ការវគ្គោ តតិយោ

[៥៣] ភារា ហាវេ បញ្ចក្ខន្ធា
 ការហារោ ច បុគ្គលោ
 ភារាទានំ ទុក្ខំ លោកេ
 ការនិក្ខេបនំ សុខំ
 និក្ខិបិត្វា តវំ ការំ
 អញ្ញំ ការំ អនាទិយ
 សមូលំ តណ្ហំ អពុយ្ហ
 និច្ឆាតោ បរិនិព្វតោតិ ។

[៥៤] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បរិញ្ញេយ្យេ ច ភិក្ខុ-
 វេ ធម្មេ ទេសេស្សាមិ បរិញ្ញញ្ច តំ សុណាម ។ កតមេ
 ច ភិក្ខុវេ បរិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។ រូបំ ភិក្ខុវេ បរិញ្ញេយ្យា
 ធម្មា វេទនា បរិញ្ញេយ្យា ធម្មា សញ្ញា បរិញ្ញេយ្យា
 ធម្មា សង្ខារ បរិញ្ញេយ្យា ធម្មា វិញ្ញាណំ បរិញ្ញេ-
 យ្យា ធម្មា ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ បរិញ្ញេយ្យា ធម្មា ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ភាវវត្ត ទី ៣

[៥៣] បញ្ចក្ខន្ធដារបស់ជូនដោយពិត បុគ្គលអ្នកនាំនូវ
 ភាវៈគឺបញ្ចក្ខន្ធក្តី ការប្រកាន់មាំនូវភាវៈគឺបញ្ចក្ខន្ធក្តី តែង
 នាំមកនូវទុក្ខក្នុងលោក ការដាក់ចុះនូវភាវៈជាហេតុនាំមកនូវ
 សុខ លុះតែបុគ្គលដាក់ចុះនូវភាវៈដ៏ជូនគឺបញ្ចក្ខន្ធចេញ មិន
 ក្លចកាន់នូវភាវៈដទៃទៀត បានដកឡើងនូវតណ្ហាព្រមទាំង
 ឫស ទើបជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយបរិនិព្វាន ។

[៥៤] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតនឹងសម្តែង នូវធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹងផង នូវកិរិយាកំណត់
 ដឹងផង អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះដូចម្តេចហៅថាធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូប
 ជាធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹង វេទនាជាធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹង សញ្ញា
 ជាធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹង សង្ខារជាធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹង វិញ្ញាណ
 ជាធម៌ដែលត្រូវកំណត់ដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាធម៌
 ដែលត្រូវកំណត់ដឹង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[៥៥] កតមា ច ភិក្ខុវេ បរិញ្ញា ។ យា ភិក្ខុវេ
 រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ ។ អយំ វុច្ចតិ
 ភិក្ខុវេ បរិញ្ញាតិ ។

[៥៦] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អន-
 ភិដានំ អបរិដានំ អវិរាជយំ អប្បជហំ អភព្វោ ទុក្ខុ-
 ក្ខយាយ វេទនំ អនភិដានំ អបរិដានំ អវិរាជយំ អប្ប-
 ជហំ អភព្វោ ទុក្ខុក្ខយាយ សញ្ញំ អនភិដានំ ។ បេ ។
 សដ្ឋារេ អនភិដានំ អបរិដានំ អវិរាជយំ អប្បជហំ
 អភព្វោ ទុក្ខុក្ខយាយ វិញ្ញាណំ អនភិដានំ អបរិដានំ
 អវិរាជយំ អប្បជហំ អភព្វោ ទុក្ខុក្ខយាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[៥៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចហៅថាការកំណត់ដឹង ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាអស់រាគៈ កិរិយាអស់ទោសៈ កិរិយាអស់
មោហៈណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាការកំណត់ដឹង ។

[៥៦] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិននឿយណាយ
មិនលះបង់នូវរូប មិនគួរដើម្បីអស់ទុក្ខបានទេ បុគ្គលកាលមិនដឹងច្បាស់
មិនកំណត់ដឹង មិននឿយណាយ មិនលះបង់នូវវេទនា មិនគួរដើម្បី
អស់ទុក្ខបានទេ បុគ្គលកាលមិនដឹងច្បាស់ ។ បេ ។ នូវសញ្ញា បុគ្គល
កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិននឿយណាយ មិនលះបង់នូវ
សង្ខារ មិនគួរដើម្បីអស់ទុក្ខបានទេ បុគ្គលកាលមិនដឹងច្បាស់ មិន
កំណត់ដឹង មិននឿយណាយ មិនលះបង់នូវវិញ្ញាណ មិនគួរដើម្បីអស់
ទុក្ខបានទេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោ តតិយោ

[៥៧] រូបញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ វិរាជ-
 យំ បជហំ ភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយ ។ វេទនំ អភិជានំ ។
 សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អភិជានំ បរិជានំ វិរាជ-
 យំ បជហំ ភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។

[៥៨] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ យោ ភិក្ខុវេ
 រូបស្មី ឆន្ទរាគោ តំ បជហាថ ឯវំ តំ រូបំ បហីនំ
 ភវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលំ តាលាវត្តកតំ អនការដ្ឋតំ អា-
 យតី អនុប្បាទធម្មំ ។ យោ វេទនាយ ឆន្ទរាគោ តំ
 បជហាថ ឯវំ សា វេទនា បហីនា ភវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធមូ-
 លា តាលាវត្តកតា អនការដ្ឋតា អាយតី អនុប្បា-
 ទធម្មា ។ យោ សញ្ញាយ ឆន្ទរាគោ តំ បជហាថ ឯវំ
 សា សញ្ញា បហីនា ភវិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលាវត្ត-

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ភាវវគ្គ ទី ៣

[៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង នឿយណាយ លះបង់ នូវរូប ទើបគួរដើម្បីអស់ទុក្ខបាន ។ បុគ្គល កាលដឹងច្បាស់នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ លុះតែបុគ្គល ដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង នឿយណាយ លះបង់ នូវវិញ្ញាណ ទើបគួរ ដើម្បីអស់ទុក្ខបាន ។

[៥៨] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទរាគណា មានក្នុងរូប អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវឆន្ទរាគនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ រូបនោះឯង នឹងឈ្មោះថាអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ រំលើងឫសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើតដូចជាភ្លើងកំបុតក ធ្វើឲ្យតាំងនៅ មិនបាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ។ ឆន្ទរាគណា មានក្នុង វេទនា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវឆន្ទរាគនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ វេទនានោះឯង នឹងឈ្មោះថាអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ រំលើងឫសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើតដូចជាភ្លើងកំបុតក ធ្វើឲ្យតាំងនៅមិនបាន មិនឲ្យ កើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ។ ឆន្ទរាគណា មានក្នុងសញ្ញា អ្នកទាំង- ឡាយចូរលះបង់នូវឆន្ទរាគនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ សញ្ញានោះឯង នឹងឈ្មោះថាអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ រំលើងឫសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

កតតា អនការ្កតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា ។ យោ
 សង្ខារេសុ ធន្ធាកោ តំ បដហថ ឯវំ តេ សង្ខារា
 បហីនា ភវិស្សន្តិ ឧច្ឆិទ្ធមូលា តាលារត្តកតា អន-
 ការ្កតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា ។ យោ វិញ្ញាណស្មី
 ធន្ធាកោ តំ បដហថ ឯវំ តំ វិញ្ញាណំ បហីនំ ភ-
 វិស្សតិ ឧច្ឆិទ្ធមូលំ តាលារត្តកតំ អនការ្កតំ អាយតី
 អនុប្បាទធម្មន្តិ ។

[៥៩] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ
 សម្មោទា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោទិសត្តស្សេវ សតោ
 ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ រូបស្ស អស្សាទោ កោ
 អាទីនវោ កី ទិស្សរណំ ។ កោ វេទនាយ អស្សាទោ
 កោ អាទីនវោ កី ទិស្សរណំ ។ កោ សញ្ញាយ
 អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កី ទិស្សរណំ ។ កោ
 សង្ខារានំ អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កី ទិស្សរណំ ។
 កោ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កី
 ទិស្សរណាន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ទីកើតដូចជាឆ្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យតាំងនៅមិនបាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅ
 ទៀតជាធម្មតា ។ ឆន្ទរាគណា មានក្នុងសង្ខារ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់
 នូវឆន្ទរាគនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារទាំងនោះឯង នឹងឈ្មោះ
 ថាអ្នកទាំងឡាយបានលះបង់ រំលើងឫសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើតដូច
 ជាឆ្នោតកំបុតក ធ្វើឲ្យតាំងនៅមិនបាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀតជា
 ធម្មតា ។ ឆន្ទរាគណា មានក្នុងវិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវ
 ឆន្ទរាគនោះចេញ កាលបើយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណនោះឯង នឹងឈ្មោះថាអ្នក
 ទាំងឡាយបានលះបង់ រំលើងឫសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើតដូចជាឆ្នោត
 កំបុតក ធ្វើឲ្យតាំងនៅមិនបាន មិនឲ្យកើតឡើងតទៅទៀតជាធម្មតា ។

[៥៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលតថាគតនៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹង មុនអំពីសម្តោធិញ្ញាណ
 នៅឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អ្វីហ្ន៎ជាអានិសង្ស អ្វីជាទោស
 អ្វីជាការរលាស់ចេញ នៃរូប ។ អ្វីជាអានិសង្ស អ្វីជាទោស អ្វីជាការ
 រលាស់ចេញ នៃវេទនា ។ អ្វីជាអានិសង្ស អ្វីជាទោស អ្វីជាការរលាស់
 ចេញ នៃសញ្ញា ។ អ្វីជាអានិសង្ស អ្វីជាទោស អ្វីជាការរលាស់
 ចេញ នៃសង្ខារ ។ អ្វីជាអានិសង្ស អ្វីជាទោស អ្វីជាការរលាស់
 ចេញ នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោ តតិយោ

យំ ខោ រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ
រូបស្ស អស្សាទោ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណា-
មធម្មំ អយំ រូបស្ស អាទីនវោ យោ រូបស្មី ឆន្ទរាគរិ-
នយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ រូបស្ស និស្សរណំ ។

យំ វេទនំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ វេ-
ទនាយ អស្សាទោ យា វេទនា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណា-
មធម្មា អយំ វេទនាយ អាទីនវោ យោ វេទនាយ
ឆន្ទរាគរិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ វេទនាយ និស្សរ-
ណំ ។

យំ សញ្ញំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ។ យំ សង្ខារេ
បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ សង្ខារានំ
អស្សាទោ យេ សង្ខារា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា
អយំ សង្ខារានំ អាទីនវោ យោ សង្ខារេសុ ឆន្ទរាគរិ-
នយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ សង្ខារានំ និស្សរណំ ។

យំ វិញ្ញាណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ការវគ្គ ទី ៣

ដូច្នោះថា សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យរូប
នេះជាអានិសង្សរូបសំរូប រូបណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានកិរិយា
ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសរូបសំរូប ការបន្ទោបង់នូវធន្នភាគ ការ
លះបង់នូវធន្នភាគណា ក្នុងរូប នេះជាការរលាស់ចេញ នូវរូប ។ សេចក្តី
សុខ សោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យវេទនា នេះជា
អានិសង្សរូបសំរូបវេទនា វេទនាណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានកិរិយាប្រែ-
ប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសរូបសំរូបវេទនា ការបន្ទោបង់នូវធន្នភាគ ការ
លះបង់នូវធន្នភាគណា ក្នុងវេទនា នេះជាការរលាស់ចេញនូវវេទនា ។
សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យសញ្ញា ។
សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យសង្ខារ នេះ
ជាអានិសង្សរូបសំរូបសង្ខារ សង្ខារណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានកិរិយា
ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសរូបសំរូបសង្ខារ ការបន្ទោបង់ នូវធន្នភាគ
ការលះបង់ នូវធន្នភាគណា ក្នុងសង្ខារ នេះជាការរលាស់ចេញ នូវ
សង្ខារ ។ សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អយំ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោ យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ
ទុក្ខំ វិបរិណាមទម្មំ អយំ វិញ្ញាណស្ស អាទីនវោ
យោ វិញ្ញាណស្មី ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ
វិញ្ញាណស្ស និស្សរណំ ។

[៦០] យាវកីវញ្ញាហំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ បញ្ចន្នំ
ឧទាទានក្ខន្ធានំ ឯវំ អស្សាទព្វ អស្សាទតោ អាទីន-
វព្វ អាទីនវតោ និស្សរណាព្វ និស្សរណាតោ យថាក្ខតំ
ន អព្ពញ្ញាសី នេវ តាវាហំ ភិក្ខុវេ សទេវកេ លោកេ
សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណាព្រហ្មណិយា ប-
ជាយ សទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ អ-
ភិសម្ពុទ្ធា^(១) បច្ចញ្ញាសី ។ យតោ ច ខោហំ ភិក្ខុវេ
ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឧទាទានក្ខន្ធានំ ឯវំ អស្សាទព្វ
អស្សាទតោ អាទីនវព្វ អាទីនវតោ និស្សរណាព្វ
និស្សរណាតោ យថាក្ខតំ អព្ពញ្ញាសី អថាហំ ភិក្ខុវេ

១ ឱ. ម. អភិសម្ពុទ្ធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

នេះជាអានិសង្សរបស់វិញ្ញាណ វិញ្ញាណណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
កិរិយាប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសរបស់វិញ្ញាណ ការបន្ទោបង់នូវ
ឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគណា ក្នុងវិញ្ញាណ នេះជាការរលាស់
ចេញ នូវវិញ្ញាណ ។

[៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ដឹងច្បាស់តាមពិត
នូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង នូវការរលាស់
ចេញថាជាការរលាស់ចេញផង របស់ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ អស់
កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតក៏មិនទាន់ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជា
អ្នកត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក
ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វព្រមទាំង
សមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស
អស់កាលត្រឹមនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតថាគតបានដឹង
ច្បាស់តាមពិត នូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោស
ផង នូវការរលាស់ចេញថាជាការរលាស់ចេញផង របស់ឧបាទានក្ខន្ធ
ទាំង ៥ នេះ ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតទើបប្តេជ្ញាខ្លួន

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោ តតិយោ

សនេវកេ លោកេ សមារកេ សព្វហ្មកេ សស្សម-
 ណាព្រហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ
 សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធា បច្ចុញ្ញាសី ។ ញាណញ្ច
 បន មេ ទស្សនំ ឧទទាទិ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ អយ-
 មន្តិមា ជាតិ នត្តិទានិ បុនព្ពវោតិ ។

[៦០] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបស្សាហំ
 ភិក្ខុវេ អស្សាទបរិយេសនំ អចរី យោ រូបស្ស អស្សា-
 ទោ តទជ្ឈកមំ យាវតា រូបស្ស អស្សាទោ បញ្ញាយ
 មេ សោ សុទិដ្ឋោ ។ រូបស្សាហំ ភិក្ខុវេ អាទីនវ-
 បរិយេសនំ អចរី យោ រូបស្ស អាទីនវោ តទជ្ឈ-

ខន្ធសំយត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ទី ៣

ថាជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ជាគុណជាតដ៏ប្រសើរក្នុង
 លោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្ស
 ដ៏សេស ក្នុងកាលនោះឯង ។ ការដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ក៏កើត
 ឡើងហើយដល់តថាគតដូច្នោះថា សេចក្តីរួចស្រឡះ (ចាកអាសវៈ)
 របស់តថាគតមិនកម្រើកបានឡើយ ជាតិនេះ ជាទីបំផុតត្រឹមនេះហើយ
 ឥឡូវនេះ ភពថ្មី គឺការត្រឡប់កើតទៅទៀត មិនមានឡើយ ។

[៦១] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតបានប្រព្រឹត្តស្វៈស្វែងរក នូវអានិសង្សរបស់រូប អានិសង្សរបស់
 រូបណា តថាគតក៏បានជួបប្រទះនូវអានិសង្សនោះហើយ អានិសង្ស
 របស់រូបទាំងប៉ុន្មាន អានិសង្សនោះតថាគតបានឃើញច្បាស់ដោយបញ្ញា
 ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានប្រព្រឹត្តស្វៈស្វែងរកនូវ
 ទោសរបស់រូប ទោសរបស់រូបណា តថាគតក៏បានជួបប្រទះនូវទោស

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារគ្គោ

កម៌ យាវតា រូបស្ស អាទីនវោ បញ្ញាយ មេ សោ
 សុទិដ្ឋោ ។ រូបស្សាហំ ភិក្ខុវេ និស្សរណាបរិយេសនំ
 អចរី យំ រូបស្ស និស្សរណំ តទជ្ឈកម៌ យាវតា
 រូបស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយ មេ តំ សុទិដ្ឋំ ។ វេទនា-
 យាហំ ភិក្ខុវេ ។ សញ្ញាយាហំ ភិក្ខុវេ ។ សដ្ឋារា-
 នាហំ ភិក្ខុវេ ។ វិញ្ញាណស្សាហំ ភិក្ខុវេ អស្សាទបរិ-
 យេសនំ អចរី យោ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោ តទជ្ឈកម៌
 យាវតា វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោ បញ្ញាយ មេ សោ
 សុទិដ្ឋោ ។ វិញ្ញាណស្សាហំ ភិក្ខុវេ អាទីនវេបរិយេសនំ
 អចរី យោ វិញ្ញាណស្ស អាទីនវោ តទជ្ឈកម៌ យាវតា
 វិញ្ញាណស្ស អាទីនវោ បញ្ញាយ មេ សោ សុទិដ្ឋោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

នោះហើយ ទោសរបស់រូបទាំងប៉ុន្មាន ទោសនោះតថាគតបានឃើញ
ច្បាស់ដោយបញ្ញាហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានប្រព្រឹត្ត
ស្វះស្វែងរកការរលាស់ចេញនូវរូប ការរលាស់ចេញនូវរូបណា តថាគត
ក៏បានជួបប្រទះ នូវការរលាស់ចេញនូវរូបនោះ ការរលាស់ចេញនូវ
រូបទាំងប៉ុន្មាន ការរលាស់ចេញនូវរូបនោះ តថាគតបានឃើញច្បាស់
ដោយបញ្ញាហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត (បានប្រព្រឹត្ត
ស្វះស្វែងរកអានិសង្ស) របស់វេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
(បានប្រព្រឹត្តស្វះស្វែងរកអានិសង្ស) របស់សញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ តថាគត (បានប្រព្រឹត្តស្វះស្វែងរកអានិសង្ស) របស់សង្ខារ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានប្រព្រឹត្តស្វះស្វែងរកអានិសង្ស របស់
វិញ្ញាណ អានិសង្សរបស់វិញ្ញាណណា តថាគតក៏បានជួបប្រទះ នូវ
អានិសង្សរបស់វិញ្ញាណនោះហើយ អានិសង្សរបស់វិញ្ញាណទាំងប៉ុន្មាន
អានិសង្សរបស់វិញ្ញាណនោះ តថាគតបានឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញា
ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានប្រព្រឹត្តស្វះស្វែងរកទោស
របស់វិញ្ញាណ ទោសរបស់វិញ្ញាណណា តថាគតក៏បានជួបប្រទះ នូវ
ទោសរបស់វិញ្ញាណនោះហើយ ទោសរបស់វិញ្ញាណទាំងប៉ុន្មាន ទោស
របស់វិញ្ញាណនោះ តថាគតបានឃើញច្បាស់ ដោយបញ្ញាហើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោតតិយោ

វិញ្ញាណស្សាហំ ភិក្ខុវេ និស្សរណាបរិយេសនំ អចរី យំ

វិញ្ញាណស្ស និស្សរណំ តទជ្ឈកមំ យាវតា វិញ្ញាណស្ស

និស្សរណំ បញ្ញាយ មេ តំ សុទិដ្ឋំ ។ យាវកីវញ្ញាហំ

ភិក្ខុវេ ឥមេសំ បញ្ចន្តំ ឧបាទានក្ខន្ធានំ អស្សាទញ្ច

អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណាញ្ច និស្ស-

រណតោ យថាក្ខតំ ន អព្ពញ្ញាសី ។ បេ ។ បច្ចញ្ញាសី ។

ញ្ញាណាញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទទាទិ អកុប្បា មេ

វិមុត្តិ^(១) អយមន្តិមា ជាតិ នត្តិទានិ បុនព្ពហេតិ ។

---

១ ឱ. ម. ចេតោវិមុត្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ភារវគ្គ ទី ៣

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានប្រព្រឹត្តិស្វះស្វែងរកការរលាស់ចេញ
 នូវវិញ្ញាណ ការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណណា តថាគតក៏បានជួបប្រទះ
 នូវការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណនោះហើយ ការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណ
 ទាំងប៉ុន្មាន ការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណនោះ តថាគតបានឃើញច្បាស់
 ដោយបញ្ញាហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ដឹងច្បាស់
 តាមពិត នូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង
 នូវការរលាស់ចេញថាជាការរលាស់ចេញផង របស់ឧបាទានក្នុងទាំង ៥
 នេះ អស់កាលត្រឹមណា ។ បេ ។ ក៏មិនបានប្តេជ្ញាខ្លួន ។ ឯការដឹង
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ក៏កើតឡើងហើយដល់តថាគតដូច្នោះថា សេចក្តី
 រួចស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) របស់តថាគតមិនកម្រើកទៀតឡើយ ជាតិ
 នេះ ជាទីបំផុតត្រឹមនេះហើយ ឥឡូវនេះ ភពថ្មី គឺការត្រឡប់កើត
 ទៀត មិនមានឡើយ ។

[៦២] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ
 រូបស្ស អស្សាទោ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា រូបស្មី សា-
 រដ្ឋេយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ រូបស្ស អស្សាទោ
 តស្មា រូបស្មី សារដ្ឋន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ រូបស្ស
 អាទីនវោ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា រូបស្មី និព្វិន្ទេយ្យំ ។
 យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ រូបស្ស អាទីនវោ តស្មា
 សត្តា រូបស្មី និព្វិន្ទតិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ រូបស្ស និស្ស-
 រណំ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា រូបស្មា និស្សរេយ្យំ ។
 យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ រូបស្ស និស្សរណំ តស្មា
 សត្តា រូបស្មា និស្សរន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ វេទនាយ
 អស្សាទោ អភវិស្ស ។ មេ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ សញ្ញា-
 យ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ សដ្ឋាវានំ អស្សាទោ អភវិស្ស
 ន យិទំ សត្តា សដ្ឋាវេសុ សារដ្ឋេយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ
 ភិក្ខុវេ អត្ថិ សដ្ឋាវានំ អស្សាទោ តស្មា សត្តា សដ្ឋា-
 វេសុ សារដ្ឋន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ សដ្ឋាវានំ អាទីនវោ
 អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា សដ្ឋាវេសុ និព្វិន្ទេយ្យំ ។ យស្មា
 ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ សដ្ឋាវានំ អាទីនវោ តស្មា សត្តា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៦២] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអានិសង្សរូបសំរូបមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយក៏មិនត្រេកអរក្នុងរូបឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរូបសំរូបមាន បានជាសត្វទាំងឡាយត្រេកអរក្នុងរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសរូបសំរូបមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយនេះ ក៏មិននឿយណាយក្នុងរូបឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរូបសំរូបមាន បានជាសត្វទាំងឡាយតែងនឿយណាយ ក្នុងរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើការរលាស់ចេញនូវរូបមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយ ក៏មិនរលាស់ចេញចាករូបឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរលាស់ចេញនូវរូបមាន បានជាសត្វទាំងឡាយ តែងរលាស់ចេញចាករូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអានិសង្សរូបសំរេទនាមិនមានទេ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ (អានិសង្ស) រូបសំរេទនា មិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអានិសង្សរូបសំរេទនា មិនមានទេ សត្វទាំងឡាយក៏មិនត្រេកអរក្នុងសង្ខារឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរូបសំរេទនាមាន បានជាសត្វទាំងឡាយត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសរូបសំរេទនាមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយក៏មិននឿយណាយ ក្នុងសង្ខារឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរូបសំរេទនាមាន បានជាសត្វទាំងឡាយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោ តតិយោ

សង្ខារេសុ និព្វិន្ទន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ សង្ខារានំ និស្សរណំ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា សង្ខារេហិ និស្សរេយ្យំ ។

យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ សង្ខារានំ និស្សរណំ តស្មា សត្តា សង្ខារេហិ និស្សរន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណាស្ស អស្សារោ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា វិញ្ញាណាស្មី សារដ្ឋេយ្យំ ។

យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ វិញ្ញាណាស្ស អស្សារោ តស្មា សត្តា វិញ្ញាណាស្មី សារដ្ឋន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណាស្ស អាទីនវោ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា វិញ្ញាណាស្មី និព្វិន្ទេយ្យំ ។

យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ វិញ្ញាណាស្ស អាទីនវោ តស្មា សត្តា វិញ្ញាណាស្មី និព្វិន្ទន្តិ ។ នោ ចេទំ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណាស្ស និស្សរណំ អភវិស្ស ន យិទំ សត្តា វិញ្ញាណាស្មា និស្សរេយ្យំ ។

យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ វិញ្ញាណាស្ស និស្សរណំ តស្មា សត្តា វិញ្ញាណាស្មា និស្សរន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណសកៈ ភារវត្តទី ៣

តែងនឿយណាយក្នុងសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើការរលាស់
 ចេញនូវសង្ខារនេះមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយនេះ ក៏មិនរលាស់ចេញចាក
 សង្ខារឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរលាស់ចេញនូវសង្ខារមាន
 បានជាសត្វទាំងឡាយតែងរលាស់ចេញចាកសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បើអានិសង្សរបស់វិញ្ញាណនេះមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយក៏មិន
 ត្រេកអរក្នុងវិញ្ញាណឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់
 វិញ្ញាណមាន បានជាសត្វទាំងឡាយត្រេកអរក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសរបស់វិញ្ញាណមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយក៏មិន
 នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់
 វិញ្ញាណមាន បានជាសត្វទាំងឡាយតែងនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណមិនមានទេ សត្វ
 ទាំងឡាយ ក៏មិនរលាស់ចេញចាកវិញ្ញាណឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ការរលាស់ចេញ នូវវិញ្ញាណមាន បានជាសត្វទាំងឡាយតែង
 រលាស់ចេញចាកវិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធការវគ្គោ

[៦៣] យាវកីវញ្ច ភិក្ខុវេ សត្តា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ
 ឧចាទានក្ខត្តោនំ អស្សាទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច
 អាទីនវតោ និស្សរណាញ្ច និស្សរណាតោ យថាក្ខតំ ន
 អព្ពញ្ញីសុ នេវ តាវ ភិក្ខុវេ សត្តា សទេវកេ^(១) លោកេ
 សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណាព្រាហ្មណីយា ប-
 ដាយ សទេវមនុស្សាយ និស្សជា វិសញ្ញត្តា វិប្បមុត្តា
 វិមរិយាទិកតេន ចេតសា វិហារីសុ ។ យតោ ច ខោ
 ភិក្ខុវេ សត្តា ឥមេសំ បញ្ចន្នំ ឧចាទានក្ខត្តោនំ អស្សា-
 ទញ្ច អស្សាទតោ អាទីនវញ្ច អាទីនវតោ និស្សរណាញ្ច
 និស្សរណាតោ យថាក្ខតំ អព្ពញ្ញីសុ អថ ភិក្ខុវេ សត្តា
 សទេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សម-
 ណាព្រាហ្មណីយា បដាយ សទេវមនុស្សាយ និស្សជា
 វិសញ្ញត្តា វិប្បមុត្តា វិមរិយាទិកតេន ចេតសា វិហារន្តីតិ ។

១ ឱ. ម. សទេវកា លោកា សមារកា សព្រហ្មកាតិ វា បាហោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារគ្គ

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយមិនបានដឹងច្បាស់
តាមពិត នូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង
នូវការរលាស់ចេញថាជាការរលាស់ចេញផង របស់ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥
នេះ អស់កាលត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយក្នុងលោក
ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រម
ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏
សេស រមែងមិនរលាស់ចេញ មិនបានប្រាសចេញ មិនបានរួចស្រឡះ
មានចិត្តមិនបានធ្វើឲ្យប្រាសចាកដែន គឺកិលេសនិងវដ្តៈ អស់កាលត្រឹម
ណោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែសត្វទាំងឡាយដឹងច្បាស់
តាមពិត នូវអានិសង្សថាជាអានិសង្សផង នូវទោសថាជាទោសផង
នូវការរលាស់ចេញថាជាការរលាស់ចេញផង របស់ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥
នេះ ក្នុងកាលណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោក
ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រម
ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏
សេស ទើបបានរលាស់ចេញ ប្រាសចេញ រួចស្រឡះ មានចិត្តធ្វើឲ្យ
ប្រាសចាកដែន គឺកិលេសនិងវដ្តៈ ក្នុងកាលនោះ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោ តតិយោ

[៦៤] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ យោ ភិក្ខុវេ រូបំ
 អភិណ្ណតិ ទុក្ខំ សោ អភិណ្ណតិ យោ ទុក្ខំ អភិណ្ណតិ
 អបរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វេទមិ ។ យោ វេទនំ អភិ-
 ណ្ណតិ ។ យោ សញ្ញំ អភិណ្ណតិ ។ យោ សដ្ឋាវេ អភិ-
 ណ្ណតិ ។ យោ វិញ្ញាណំ អភិណ្ណតិ ទុក្ខំ សោ អភិ-
 ណ្ណតិ យោ ទុក្ខំ អភិណ្ណតិ អបរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ
 វេទមិ ។

[៦៥] យោ ច ខោ ភិក្ខុវេ រូបំ ធាកិណ្ណតិ ទុក្ខំ
 សោ ធាកិណ្ណតិ យោ ទុក្ខំ ធាកិណ្ណតិ បរិមុត្តោ សោ
 ទុក្ខស្មាតិ វេទមិ ។ យោ វេទនំ ធាកិណ្ណតិ ។ យោ
 សញ្ញំ ធាកិណ្ណតិ ។ យោ សដ្ឋាវេ ធាកិណ្ណតិ ។ យោ
 វិញ្ញាណំ ធាកិណ្ណតិ ទុក្ខំ សោ ធាកិណ្ណតិ យោ ទុក្ខំ
 ធាកិណ្ណតិ បរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វេទមិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ភារវគ្គ ទី ៣

[៦៤] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលណា ត្រេកអរនឹងរូប បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងទុក្ខ
 បុគ្គលណា ត្រេកអរនឹងទុក្ខ តថាគតហៅថា បុគ្គលនោះ មិនរួចស្រឡះ
 ចាកវដ្តទុក្ខបានឡើយ ។ បុគ្គលណា ត្រេកអរនឹងវេទនា ។ បុគ្គលណា
 ត្រេកអរនឹងសញ្ញា ។ បុគ្គលណា ត្រេកអរនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ។
 បុគ្គលណា ត្រេកអរនឹងវិញ្ញាណ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាត្រេកអរនឹងទុក្ខ
 បុគ្គលណា ត្រេកអរនឹងទុក្ខ តថាគតហៅថា បុគ្គលនោះ មិនរួច
 ស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខបានឡើយ ។

[៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា មិនត្រេកអរនឹងរូប
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនត្រេកអរនឹងទុក្ខ បុគ្គលណា មិនត្រេកអរនឹងទុក្ខ
 តថាគតហៅថា បុគ្គលនោះ រួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខបាន ។ បុគ្គលណា
 មិនត្រេកអរនឹងវេទនា ។ បុគ្គលណា មិនត្រេកអរនឹងសញ្ញា ។ បុគ្គល
 ណា មិនត្រេកអរនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ។ បុគ្គលណា មិនត្រេកអរនឹង
 វិញ្ញាណ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនត្រេកអរនឹងទុក្ខ បុគ្គលណាមិនត្រេក
 អរនឹងទុក្ខ តថាគតហៅថា បុគ្គលនោះ រួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[៦៦] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ យោ ភិក្ខុវេ
 រូបស្ស ឧប្បាទោ បិតិ អភិជិព្វត្តិ ចាតុកាវោ ទុក្ខស្សេ-
 សោ ឧប្បាទោ កោតានំ បិតិ ជរាមរណស្ស ចាតុកាវោ ។
 យោ វេទនាយ ។ យោ សញ្ញាយ ។ យោ សង្ខារានំ ។
 យោ វិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទោ បិតិ អភិជិព្វត្តិ ចាតុកាវោ
 ទុក្ខស្សេសោ ឧប្បាទោ កោតានំ បិតិ ជរាមរណស្ស
 ចាតុកាវោ ។

[៦៧] យោ ច ភិក្ខុវេ រូបស្ស និរោទោ រូបសមោ
 អត្តន្តមោ ទុក្ខស្សេសោ និរោទោ កោតានំ រូបសមោ
 ជរាមរណស្ស អត្តន្តមោ ។ យោ វេទនាយ ។ យោ
 សញ្ញាយ ។ យោ សង្ខារានំ ។ យោ វិញ្ញាណស្ស និ-
 រោទោ រូបសមោ អត្តន្តមោ ទុក្ខស្សេសោ និរោទោ
 កោតានំ រូបសមោ ជរាមរណស្ស អត្តន្តមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

[៦៦] ក្នុងក្រុងសារវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ការកើតចំពោះ ការកើតប្រាកដ ណា
 នៃរូប នុ៎ះឯង ឈ្មោះថាការកើតឡើងនៃទុក្ខ ការតាំងនៅនៃរោគ ការ
 កើតប្រាកដ នៃជរាមរណៈ ។ ការកើតឡើង ណា នៃវេទនា ។ នៃ
 សញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។ ការកើតឡើង ការតាំងនៅ ការកើត
 ចំពោះ ការកើតប្រាកដ ណា នៃវិញ្ញាណ នុ៎ះឯង ឈ្មោះថាការកើតឡើង
 នៃទុក្ខ ការតាំងនៅនៃរោគ ការកើតប្រាកដ នៃជរាមរណៈ ។

[៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
 សេចក្តីវិនាស ណា នៃរូប នុ៎ះឯង ឈ្មោះថាសេចក្តីរលត់នៃទុក្ខ សេចក្តី
 ស្ងប់រម្ងាប់នៃរោគ សេចក្តីវិនាសនៃជរាមរណៈ ។ សេចក្តីរលត់ ណា នៃ
 វេទនា ។ នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។ សេចក្តីរលត់ សេចក្តី
 ស្ងប់រម្ងាប់ សេចក្តីវិនាស ណា នៃវិញ្ញាណ នុ៎ះឯង ឈ្មោះថា សេចក្តី
 រលត់នៃទុក្ខ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់នៃរោគ សេចក្តីវិនាសនៃជរាមរណៈ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ ភារវគ្គោ តតិយោ

[៦៨] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ អយញ្ច វោ ភិក្ខុវេ
 ទេសេស្សាមិ អយម្បុលញ្ច តំ សុណាម ។ កតមញ្ច
 ភិក្ខុវេ អយំ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អយំ វេទនា អយំ សញ្ញា
 អយំ សង្ខារា អយំ វិញ្ញាណំ អយំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 អយំ ។

[៦៩] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ អយម្បុលំ ។ យាយំ តណ្ហា
 ទោនោព្ភវិកា នន្ទិរាគសហាគតា តត្រតត្រាភិនិទ្ធិដី ។
 សេយ្យដីទំ ។ កាមតណ្ហា កវតណ្ហា វិកវតណ្ហា ។
 ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អយម្បុលន្តិ ។

[៧០] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បកដ្កញ្ច ភិក្ខុវេ
 ទេសេស្សាមិ អប្បកដ្កញ្ច តំ សុណាម ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ
 បកដ្កំ កិ អប្បកដ្កំ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ បកដ្កំ យោ
 តស្ស និរោណោ រូបសមោ អត្ថដ្កមោ ឥទំ អប្បកដ្កំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ ភារវគ្គ ទី ៣

[៦៨] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវទុក្ខផង នូវឫសគល់នៃទុក្ខផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេចខ្លះ ហៅថា ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាទុក្ខ វេទនាជាទុក្ខ សញ្ញាជាទុក្ខ សង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខ វិញ្ញាណជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ហៅថា ទុក្ខ ។

[៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដូចម្តេច ហៅថា ឫសគល់នៃទុក្ខ ។ តណ្ហា ណា ដែលនាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មី ប្រកបដោយតម្រេក ដោយអំណាចនៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល មានកិរិយាវិករាយក្នុងអារម្មណ៍នោះៗ ជាប្រក្រតី ។ ចុះតណ្ហានោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺកាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ឫសគល់នៃទុក្ខ ។

[៧០] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសម្តែង នូវរបស់បែកធ្លាយផង នូវរបស់មិនបែកធ្លាយផង (ដល់អ្នកទាំងឡាយ) ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្វីជារបស់បែកធ្លាយ អ្វីជារបស់មិនបែកធ្លាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជារបស់បែកធ្លាយ សេចក្តីរលត់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ សេចក្តីវិនាស ណា នៃរូបនោះ នេះ ជារបស់មិនបែកធ្លាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហរគ្គោ

វេទនា បកដ្ឋុ យោ តស្ស ជិហោជោ រូបសមោ អត្តដ្ឋ-
 មោ ឥទំ អប្បកដ្ឋុ ។ សញ្ញា បកដ្ឋុ ។ សង្ខារា បកដ្ឋុ
 យោ តេសំ ជិហោជោ រូបសមោ អត្តដ្ឋមោ ឥទំ អប្ប-
 កដ្ឋុ ។ វិញ្ញាណំ បកដ្ឋុ យោ តស្ស ជិហោជោ រូបស-
 មោ អត្តដ្ឋមោ ឥទំ អប្បកដ្ឋុតិ ។

ការវគ្គោ តតិយោ ។

តត្រៃឡានំ

ការំ បរិញ្ញំ បរិដានំ

ឆន្ទរាតំ ចតុត្ថកំ

អស្សាទា ច តយោ វុត្តា

អភិនន្ទនមជ្ជមំ

ឧប្បាទំ អយម្មលំ ច

ឯកាទសមោ បកដ្ឋុតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

វេទនាជារបស់បៃកធាយ សេចក្តីរលត់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ សេចក្តី
 វិនាស ណា នៃវេទនានោះ នេះ ជារបស់មិនបៃកធាយ ។ សញ្ញាជារបស់
 បៃកធាយ ។ សង្ខារទាំងឡាយជារបស់បៃកធាយ សេចក្តីរលត់ សេចក្តី
 ស្ងប់រម្ងាប់ សេចក្តីវិនាស ណា នៃសង្ខារទាំងនោះ នេះ ជារបស់មិន
 បៃកធាយ ។ វិញ្ញាណជារបស់បៃកធាយ សេចក្តីរលត់ សេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់
 សេចក្តីវិនាស ណា នៃវិញ្ញាណនោះ នេះ ជារបស់មិនបៃកធាយ ។

ចប់ ភារវគ្គ ទី ៣ ។

ឧទ្ទានក្នុងភារវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីរបស់ធ្ងន់ ១ ការកំណត់ដឹង ១ ភិក្ខុកាលដឹង ១
 លះបង់ឆន្ទរាគ ១ ជាគម្រប់ ៤ អំពីអាទិសង្ស ៣ លើក សេចក្តី
 ត្រេកអរ ១ ជាគម្រប់ ៨ អំពីការកើត ១ ឫសគល់នៃទុក្ខ ១
 របស់បៃកធាយ ១ ជាគម្រប់ ១១ ។

នតុម្ពាកវគ្គោ

[៧១] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ យំ ភិក្ខុវេ ន

តុម្ពាកំ តំ បដហថ តំ វោ បហីនំ ហិតាយ សុខាយ

ភវិស្សតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ ន តុម្ពាកំ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ

ន តុម្ពាកំ តំ បដហថ តំ វោ បហីនំ ហិតាយ សុ-

ខាយ ភវិស្សតិ ។ វេទនា ន តុម្ពាកំ តំ បដហថ សា

វោ បហីនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ សញ្ញា

ន តុម្ពាកំ ។ សដ្ឋារា ន តុម្ពាកំ តេ បដហថ

នតុម្នាកវគ្គ

[៧១] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
របស់ណា មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះ
បង់របស់នេះចេញ របស់នោះ បើអ្នកទាំងឡាយ លះបង់ហើយ នឹង
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះរបស់ដូចម្តេច ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ រូបមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់
នូវរូបនោះចេញ រូបនោះ បើអ្នកទាំងឡាយ លះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ វេទនាមិនមែនរបស់អ្នក
ទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់វេទនានោះចេញ វេទនានោះ
បើអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីសុខ ។ សញ្ញាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ។ សង្ខារទាំងឡាយ
មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់សង្ខារនោះចេញ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

តេ វោ បហីនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។

វិញ្ញាណំ ន តុម្ហាកំ តំ បជហាថ តំ វោ បហីនំ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។

[៧២] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ យំ ឥមស្មី ជេតវនេ

តិណាកដ្ឋសាខាបលាសំ តំ ជនោ ហារយ្យ វា ឧហាយ្យ

វា យថាបច្ចុយំ វា ករយ្យ អបិ នុ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស

អម្ពេ ជនោ ហារតិ វា ឧហាតិ វា យថាបច្ចុយំ វា

ករោតីតិ ។ នោ ហោតំ ភន្តេ ។ តំ កិស្ស ហោតុ ។ ន

ហិ នោ ឯតំ ភន្តេ អត្តា វា អត្តនិយំ វាតិ ។ ឯវមេវ

ខោ ភិក្ខុវេ រូបំ ន តុម្ហាកំ តំ បជហាថ វោ បហីនំ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ វេទនា ន តុម្ហាកំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

សង្ខារទាំងនោះ បើអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
ទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់វិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណនោះ បើអ្នក
ទាំងឡាយ លះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីសុខ ។

[៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្មៅ ឬ ឈើ មែកឈើ និងស្លឹក
ឈើណា ក្នុងវត្តជេតពននេះ អ្នកផងនាំយកចេញ ឬដុតចោល ឬក៏ ធ្វើ
ឲ្យសមគួរដល់ហេតុ នូវស្មៅឬឈើ មែកឈើ និងស្លឹកឈើនោះ ចុះ
អ្នកទាំងឡាយនឹងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អ្នកផងឈ្មោះថានាំយក
ចេញ ឬដុតចោល ឬក៏ ធ្វើឲ្យសមគួរដល់ហេតុ នូវយើងទាំងឡាយដែរ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដូច្នោះទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
ហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះវត្តនោះ មិនមែនជាខ្លួន
ផង មិនមែនជារបស់អាស្រ័យនៅក្នុងខ្លួនផង នៃយើងទាំងឡាយទេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនជារបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរលះបង់នូវរូបនោះចេញ រូបនោះបើអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹង
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ វេទនាមិនមែនរបស់

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាករគ្នោ ចតុត្ថោ

តំ បដហាថ សា វោ បហីនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្ស-
តិ ។ សញ្ញា ន តុម្ហាកំ ។ សដ្ឋារា ន តុម្ហាកំ ។ វិញ្ញា-
ណំ ន តុម្ហាកំ តំ បដហាថ តំ វោ បហីនំ ហិតាយ
សុខាយ ភវិស្សតីតិ ។

[៧៣] សារត្ថិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ យំ ភិក្ខុវេ ន
តុម្ហាកំ តំ បដហាថ តំ វោ បហីនំ ហិតាយ សុខាយ
ភវិស្សតិ ។ កិញ្ចុ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាកំ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
ន តុម្ហាកំ តំ បដហាថ តំ វោ បហីនំ ហិតាយ សុ-
ខាយ ភវិស្សតិ ។ វេទនា ន តុម្ហាកំ ។ សញ្ញា ន
តុម្ហាកំ ។ សដ្ឋារា ន តុម្ហាកំ វិញ្ញាណំ ន តុម្ហាកំ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នតុម្ហាកវគ្គ ទី ៤

អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ នូវវេទនានោះចេញ វេទ-
នានោះ បើអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ សញ្ញាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ។ សង្ខារ
ទាំងឡាយមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ។ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នក
ទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ នូវវិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណ
នោះបើអ្នកទាំងឡាយ លះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។

[៧៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ របស់ណាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះ
បង់របស់នោះចេញ របស់នោះ បើអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹង
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះរបស់ដូចម្តេច ដែលមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ រូបមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវ
រូបនោះចេញ រូបនោះបើអ្នកទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។ វេទនាមិនមែនរបស់អ្នកទាំង-
ឡាយទេ ។ សញ្ញាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ។ សង្ខារទាំងឡាយ
មិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ ។ វិញ្ញាណមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

តំ បដហថ តំ វោ បហីនំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្ស-
តិ ។ យំ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាកំ តំ បដហថ តំ វោ ប-
ហីនំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតីតិ ។

[៧៤] សាវត្ថិយំ ។ អថខោ អញ្ញតវោ ភិក្ខុ យេន
ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ សោ ភិក្ខុ
ភកវន្តំ ឯតទវោច សាធុ មេ ភន្តេ ភកវា សង្ខត្តេន
ធម្មំ ទេសេតុ យមហំ ភកវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ រូប-
កដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហរេយ្យន្តិ ។
យំ ខោ ភិក្ខុ អនុសេតិ តេន សង្ខំ កច្ចតិ យំ នានុសេតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ នូវវិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណនោះ បើអ្នក
ទាំងឡាយលះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី
សុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ
អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់របស់នោះចេញ របស់នោះ បើអ្នកទាំងឡាយ
លះបង់ហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ។

[៧២] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុមួយរូប ចូល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់ធម៌ណា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ គប្បី
ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញចាកពួក មិនប្រមាទ មានព្យាយាមជា
គ្រឿងដុតកម្ដៅនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន សូមព្រះ
មានព្រះភាគសម្តែងធម៌នោះ ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។
ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលផ្នែកផ្ចិតនឹងអនុស័យណា រមែង
ដល់នូវការរាប់ដោយអនុស័យនោះ បុគ្គលមិនផ្នែកផ្ចិតនឹងអនុស័យណា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

ន តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ អញ្ញាតំ ភកវា អញ្ញាតំ សុក-
 តាតិ ។ យថាកមំ បន តំ ភិក្ខុ មយា សង្ខិត្តេន
 ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាជាមីតិ ។ រូបញ្ចេ កន្តេ
 អនុសេតិ តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ វេទនញ្ចេ អនុសេតិ ។
 សញ្ញញ្ចេ អនុសេតិ ។ សង្ខារេ ចេ អនុសេតិ ។
 វិញ្ញាណញ្ចេ អនុសេតិ តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ រូបញ្ចេ
 កន្តេ ធានុសេតិ ន តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ វេទនញ្ចេ
 ធានុសេតិ ន តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ សញ្ញញ្ចេ ។ សង្ខារេ
 ចេ ។ វិញ្ញាណញ្ចេ ធានុសេតិ ន តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។
 ឥមស្ស ខ្វាហំ កន្តេ ភកវតា សង្ខិត្តេន ភាសិតស្ស
 ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាជាមីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នត្តម្នាកវគ្គ ទី ៤

រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយអនុស័យនោះ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ចុះពាក្យដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយ
 ពិស្តារបាន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិត
 នឹងរូប រមែងដល់នូវការរាប់ (ថាជាអ្នកត្រេកអរ អ្នកប្រទូស្ត អ្នកវង្វេង)
 ដោយការផ្អែកផ្អិតនោះ ។ បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិតនឹងវេទនា ។ បើបុគ្គល
 ផ្អែកផ្អិតនឹងសញ្ញា ។ បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិតនឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិត
 នឹងវិញ្ញាណ រមែងដល់នូវការរាប់ដោយការផ្អែកផ្អិតនោះ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិតនឹងរូប រមែងមិនដល់នូវការរាប់ (ថាជា
 អ្នកត្រេកអរ អ្នកប្រទូស្ត អ្នកវង្វេង) ដោយការផ្អែកផ្អិតនោះ ។ បើបុគ្គល
 មិនផ្អែកផ្អិតនឹងវេទនា រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយការផ្អែកផ្អិតនោះ ។
 បើបុគ្គល (មិនផ្អែកផ្អិត) នឹងសញ្ញា ។ នឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គលមិន
 ផ្អែកផ្អិតនឹងវិញ្ញាណ រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយការផ្អែកផ្អិតនោះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងសង្ខេប
 នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបានយ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៧៥] សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ ត្វំ ភិក្ខុ មយា
 សង្ខត្តេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាសិ ។
 រូបញ្ចេ ភិក្ខុ អនុសេតិ តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ វេទនញ្ចេ ។
 សញ្ញញ្ចេ ។ សង្ខារេ ចេ ។ វិញ្ញាណញ្ចេ អនុសេតិ
 តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ រូបញ្ចេ ភិក្ខុ ធានុសេតិ ន តេន
 សង្ខំ កច្ចតិ ។ វេទនញ្ចេ ។ សញ្ញញ្ចេ ។ សង្ខារេ ចេ ។
 វិញ្ញាណញ្ចេ ធានុសេតិ ន តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥមស្ស
 ខោ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន
 អត្តោ ទដ្ឋញ្ចេតិ ។

[៧៦] អថខោ សោ ភិក្ខុ ភកវតោ កាសិកំ អភិ-
 នទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា
 បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ សោ ភិក្ខុ ឯកោ
 រូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារន្តោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុ ត្រូវហើយៗ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន នេះជាការប្រពៃណាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើបុគ្គលផ្អែកផ្តិតនឹងរូប រមែងដល់នូវការរាប់ (ថាជាអ្នកត្រេកអរ អ្នកប្រទូស្ត អ្នកវង្វេង) ដោយការផ្អែកផ្តិតនោះ ។ បើបុគ្គលផ្អែកផ្តិតនឹងវេទនា ។ នឹងសញ្ញា ។ នឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គលផ្អែកផ្តិតនឹងវិញ្ញាណ រមែងដល់នូវការរាប់ដោយការផ្អែកផ្តិតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើបុគ្គលមិនផ្អែកផ្តិតនឹងរូប មិនដល់នូវការរាប់ដោយការផ្អែកផ្តិតនោះ ។ បើបុគ្គលមិនផ្អែកផ្តិតនឹងវេទនា ។ នឹងសញ្ញា ។ នឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គលមិនផ្អែកផ្តិតនឹងវិញ្ញាណ រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយការផ្អែកផ្តិតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេបនេះឯង បណ្ឌិតគប្បីយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។

[៧៦] គ្រានោះឯង ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ រីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ រួចចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុនោះ ជាបុគ្គលតែម្នាក់ឯង ចៀសចេញ (ចាកពួក) ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាករត្តោ ចតុត្តោ

នចិរស្មេរ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា
អនការិយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ
តិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហាសិ ខីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ អព្ពញ្ញាសិ ។ អញ្ញតោ ច បន សោ
ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ ។

[៧៧] សារត្ថិយំ ។ អថខោ អញ្ញតោ ភិក្ខុ យេន
ភក្ខា ។ មេ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ សោ ភិក្ខុ
ភក្ខន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ ភន្តេ ភក្ខា សង្ខត្តេន
ធម្មំ ទេសេតុ យមហំ ភក្ខតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ
រូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារេយ្យន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នតុម្ហាកវគ្គ ទី ៤

ព្រះនិព្វាន កុលបុត្តទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយ
 ប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់គុណវិសេសណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេសដ៏ប្រសើរ ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌នោះ
 ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រាន្តនៅ ក៏
 បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញ
 បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិន
 មានឡើយ ។ បណ្ណាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះបានជាព្រះអរហន្ត
 មួយអង្គដែរ ។

[៧៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់ធម៌ណា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ គប្បីជាបុគ្គល
 ម្នាក់ឯង ចៀសចេញ (ចាកពួក) ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគសម្តែងធម៌នោះ ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

យំ ខោ ភិក្ខុ អនុសេតិ តំ អនុមិយ្យតិ យំ អនុមិយ្យតិ
 តេន សង្ខំ កច្ចតិ យំ ធានុសេតិ ន តំ អនុមិយ្យតិ
 យំ ធានុមិយ្យតិ ន តេន សង្ខំ កច្ចតិតិ ។ អញ្ញាតំ
 ភក្កវា អញ្ញាតំ សុកតាតិ ។ យថាកមំ បន ត្វំ ភិក្ខុ
 មយា សង្ខិត្តេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាជាសិ-
 តិ ។ រូបញ្ចោ ភន្តេ អនុសេតិ តំ អនុមិយ្យតិ តំ អនុ-
 មិយ្យតិ តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ វេទនញ្ចោ អនុសេតិ ។
 សញ្ញញ្ចោ អនុសេតិ ។ សង្ខារេ ចេ អនុសេតិ ។ វិញ្ញា-
 ណញ្ចោ អនុសេតិ តំ អនុមិយ្យតិ យំ អនុមិយ្យតិ
 តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ រូបញ្ចោ ភន្តេ ធានុសេតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលផ្នែកផ្គិតនឹងអនុស័យណា រមែង
ស្លាប់នឹងអនុស័យនោះ បុគ្គលស្លាប់នឹងអនុស័យណា រមែងដល់នូវ
កិរិយារាប់ដោយអនុស័យនោះ បុគ្គលមិនផ្នែកផ្គិតនឹងអនុស័យណា រមែង
មិនស្លាប់នឹងអនុស័យនោះ បុគ្គលមិនស្លាប់នឹងអនុស័យណា រមែង
មិនដល់នូវការរាប់ ដោយអនុស័យនោះ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។
ម្នាលភិក្ខុ ចុះពាក្យដែលតថាគតសម្តែងដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តី
ដោយពិស្តារបាន តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលផ្នែក-
ផ្គិតនឹងរូប រមែងស្លាប់នឹងរូបនោះ បុគ្គលស្លាប់នឹងរូបណា រមែងដល់
នូវការរាប់ (ថាជាអ្នកត្រេកអរ អ្នកប្រទូស្ត អ្នកវង្វេង) ដោយរូបនោះ ។
បើបុគ្គលផ្នែកផ្គិតនឹងវេទនា ។ បើបុគ្គលផ្នែកផ្គិតនឹងសញ្ញា ។ បើបុគ្គល
ផ្នែកផ្គិតនឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គលផ្នែកផ្គិតនឹងវិញ្ញាណ រមែងស្លាប់នឹង
វិញ្ញាណនោះ បុគ្គលស្លាប់នឹងវិញ្ញាណណា រមែងដល់នូវការរាប់ដោយ
វិញ្ញាណនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលមិនផ្នែកផ្គិតនឹងរូប

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

ន តំ អនុមិយ្យតិ យំ នានុមិយ្យតិ ន តេន សង្ខំ
 កច្ចតិ ។ វេទនញោ នានុសេតិ ។ សញ្ញញោ នានុ-
 សេតិ ។ សង្ខារេ ចេ នានុសេតិ វិញ្ញាណញោ នានុ-
 សេតិ ន តំ អនុមិយ្យតិ យំ នានុមិយ្យតិ ន តេន
 សង្ខំ កច្ចតិ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ កន្តេ កកវតា សង្ខិត្តេន
 កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាមីតិ ។

[៧៨] សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ តំ ភិក្ខុ មយា
 សង្ខិត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាសិ ។
 រូបញោ ភិក្ខុ អនុសេតិ តំ អនុមិយ្យតិ យំ អនុមិយ្យតិ
 តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ វេទនញោ ។ សញ្ញញោ ។ សង្ខារេ
 ចេ ។ វិញ្ញាណញោ អនុសេតិ តំ អនុមិយ្យតិ យំ អនុ-
 មិយ្យតិ តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។ រូបញោ ភិក្ខុ នានុ-

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នត្តម្ហាកវគ្គ ទី ៤

រមែងមិនស្លាប់នឹងរូបនោះ បុគ្គលមិនស្លាប់នឹងរូបណា រមែងមិនដល់
 នូវការរាប់ដោយរូបនោះ ។ បើបុគ្គលមិនផ្អែកផ្អិតនឹងវេទនា ។ បើបុគ្គល
 មិនផ្អែកផ្អិតនឹងសញ្ញា ។ បើបុគ្គលមិនផ្អែកផ្អិតនឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គល
 មិនផ្អែកផ្អិតនឹងវិញ្ញាណ រមែងមិនស្លាប់នឹងវិញ្ញាណនោះ បុគ្គលមិន
 ស្លាប់នឹងវិញ្ញាណណា រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយវិញ្ញាណនោះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះពុទ្ធដីកាដែលព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងដោយ
 សង្ខេបនេះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន យ៉ាងនេះឯង ។

[៧៨] ម្នាលភិក្ខុ ត្រូវហើយៗ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យដែលតថាគត
 សម្តែងដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ជាការប្រពៃ
 ណាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិតនឹងរូប រមែងស្លាប់នឹងរូបនោះ
 បុគ្គលស្លាប់នឹងរូបណា រមែងដល់នូវការរាប់ដោយរូបនោះ ។ បើបុគ្គល
 ផ្អែកផ្អិតនឹងវេទនា ។ នឹងសញ្ញា ។ នឹងសង្ខារ ។ បើបុគ្គលផ្អែកផ្អិតនឹង
 វិញ្ញាណ រមែងស្លាប់នឹងវិញ្ញាណនោះ បុគ្គលស្លាប់នឹងវិញ្ញាណណា
 រមែងដល់នូវការរាប់ ដោយវិញ្ញាណនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើបុគ្គលមិន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សេតិ ន តំ អនុមិយ្យតិ យំ ឆានុមិយ្យតិ ន តេន សង្ខំ
 កច្ចតិ ។ វេទនញោ ឆានុសេតិ ។ សញ្ញញោ ឆានុសេតិ ។
 សង្ខារេ ច ឆានុសេតិ ។ វិញ្ញាណញោ ឆានុសេតិ ន
 តំ អនុមិយ្យតិ យំ ឆានុមិយ្យតិ ន តេន សង្ខំ កច្ចតិ ។
 ឥមស្ស ខោ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កាសិកស្ស ឯវំ
 វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋញោតិ ។ មេ ។ អញ្ញតោ ច បន
 សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ ។

[៧៧] សាវត្ថិយំ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្តោ
 សាយណ្ណាសមយំ បដិសល្លាណ វុដ្ឋិតោ យេន ភក្កវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
 ទិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ទិសិទ្ធិំ ខោ អាយស្មន្តំ អានន្តំ
 ភក្កវា ឯតទរោច សចេ តំ អានន្តំ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ

សុត្តន្តបិដកសំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ផ្នែកផ្អិតនឹងរូប រមែងមិនស្លាប់នឹងរូបនោះ បុគ្គលមិនស្លាប់នឹងរូបណា
 រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយរូបនោះ ។ បើបុគ្គលមិនផ្នែកផ្អិតនឹងវេទនា ។
 បើបុគ្គលមិនផ្នែកផ្អិតនឹងសញ្ញា ។ បើបុគ្គលមិនផ្នែកផ្អិតនឹងសង្ខារ ។
 បើបុគ្គលមិនផ្នែកផ្អិតនឹងវិញ្ញាណ រមែងមិនស្លាប់នឹងវិញ្ញាណនោះ បុគ្គល
 មិនស្លាប់នឹងវិញ្ញាណណា រមែងមិនដល់នូវការរាប់ដោយវិញ្ញាណនោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យដែលតថាគតសម្តែង ដោយសង្ខេបនេះឯង បណ្ឌិត
 គួរយល់សេចក្តី ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្ត
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[៧៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ
 ចេញចាកទីពួនសម្ងំ ក្នុងសាយណ្តសម័យ ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលអានន្ទ បើគេសួរអ្នក

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាករគោ ចតុត្ថោ

កតមេសំ អារុសោ អានន្ទ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ
 វយោ បញ្ញាយតិ បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតីតិ ។ ឯវំ
 បុដ្ឋោ តំ អានន្ទ កិណ្ឌិ ព្យាករេយ្យាសីតិ ។ សចេ មំ
 ភន្តេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ កតមេសំ អារុសោ អានន្ទ ធម្មានំ
 ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ បិតានំ អញ្ញថត្តំ
 បញ្ញាយតីតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ ភន្តេ ឯវំ ព្យាករេយ្យំ
 រូបស្ស ខោ អារុសោ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញា-
 យតិ បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ ។ វេទនាយ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារានំ ។ វិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញា-
 យតិ វយោ បញ្ញាយតិ បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ ។
 ឥមេសំ ខោ អារុសោ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ
 វយោ បញ្ញាយតិ បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតីតិ ។
 ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ ភន្តេ ឯវំ ព្យាករេយ្យន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នត្តម្នាកវគ្គ ទី ៤

យ៉ាងនេះថា នៃអានន្ទមានអាយុ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ ដែល
 កើតប្រាកដ វិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ^១
 ក៏ប្រាកដ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ តើអ្នកគប្បីដោះ
 ស្រាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើគេសួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
 ថា នៃអានន្ទមានអាយុ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ ដែលកើតប្រាកដ
 វិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ ក៏ប្រាកដ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះ
 ស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ រូបរមែងកើតប្រាកដ វិនាសទៅ
 ប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណរមែងកើតប្រាកដ វិនាសទៅប្រាកដ
 កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ ម្នាលអារុសោ ធម៌
 ទាំងនេះឯង រមែងកើតប្រាកដ វិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយ
 ប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរ
 យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយ យ៉ាងនេះឯង ។

---

១ សំដៅយកធម៌ គឺរូប, វេទនា, សញ្ញា, វិញ្ញាណ, របស់សត្វ កំពុងរស់នៅ ហើយ
 ចាស់គ្រាំគ្រា (អដ្ឋកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៨០] សាធុ សាធុ អានន្ទ រូបស្ស ខោ អានន្ទ
 ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ បិតស្ស អញ្ញ-
 មត្តំ បញ្ញាយតិ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខា-
 រាជំ ។ វិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញា-
 យតិ បិតស្ស អញ្ញមត្តំ បញ្ញាយតិ ។ ឥមេសំ ខោ
 អានន្ទ ធម្មាជំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ
 បិតានំ អញ្ញមត្តំ បញ្ញាយតីតិ ។ ឯវំ បុរិយោ តំ អានន្ទ
 ឯវំ ព្យាករេយ្យាសីតិ ។

[៨១] សារត្តិយំ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធិំ ខោ អា-
 យស្មន្តំ អានន្តំ ភក្កវា ឯតទរោច សចេ តំ អានន្ទ ឯវំ
 បុច្ឆេយ្យំ កតមេសំ អារុសោ អានន្ទ ធម្មាជំ ឧប្បាទោ
 បញ្ញាយិត្ត វយោ បញ្ញាយិត្ត បិតានំ អញ្ញមត្តំ បញ្ញា-
 យិត្ត ។ កតមេសំ ធម្មាជំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយិស្ស-
 តិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតានំ អញ្ញមត្តំ បញ្ញា-
 យិស្សតិ ។ កតមេសំ ធម្មាជំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ
 វយោ បញ្ញាយតិ បិតានំ អញ្ញមត្តំ បញ្ញាយតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៨០] ម្ចាស់អានន្ទ ត្រូវហើយៗ ម្ចាស់អានន្ទ រូបពិតជាភើត
 ប្រាកដ វិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅ ហើយប្រែប្រួលទៅវិញ
 ក៏ប្រាកដ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណពិតជាភើត
 ប្រាកដ វិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ ក៏
 ប្រាកដ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង រមែងកើតប្រាកដ វិនាស
 ទៅប្រាកដ កាលទាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ ក៏ប្រាកដ ។ ម្ចាស់
 អានន្ទ កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះចុះ ។

[៨១] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់អានន្ទ
 បើគេសួរយ៉ាងនេះថា នៃអានន្ទមានអាយុ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ
 ដែលកើតប្រាកដហើយ វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយ
 ប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដហើយ ។ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ នឹងកើត
 ប្រាកដ នឹងវិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ
 ក៏នឹងប្រាកដ ។ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ កំពុងកើតប្រាកដ កំពុង
 វិនាសទៅប្រាកដ កំពុងតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

ឯវំ បុដ្ឋោ តំ អាណន្ទ កិណ្ឌិ ព្យាករេយ្យាសីតិ ។ សច
 មំ កន្តេ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ កតមេសំ អារុសោ អាណន្ទ ធម្មានំ
 ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត វយោ បញ្ញាយិត្ត បិតានំ អញ្ញាចត្តំ
 បញ្ញាយិត្ត ។ កតមេសំ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយិស្ស-
 តិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតានំ អញ្ញាចត្តំ បញ្ញាយិស្ស-
 តិ ។ កតមេសំ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ
 បញ្ញាយតិ បិតានំ អញ្ញាចត្តំ បញ្ញាយតីតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ
 អហំ កន្តេ ឯវំ ព្យាករេយ្យ យំ ខោ អារុសោ រូបំ
 អតីតំ ជិវុទ្ធិំ វិបរិណាតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត
 វយោ បញ្ញាយិត្ត បិតស្ស អញ្ញាចត្តំ បញ្ញាយិត្ត ។
 យា វេទនា អតីតា ជិវុទ្ធា វិបរិណាតា តស្សា ឧប្បា-
 ទោ បញ្ញាយិត្ត វយោ បញ្ញាយិត្ត បិតាយ អញ្ញាចត្តំ
 បញ្ញាយិត្ត ។ យា សញ្ញា ។ យេ សង្ខារា អតីតា

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នត្តម្ហាកវគ្គ ទី ៤

ម្នាលអានន្ទ កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ តើអ្នកគប្បីដោះស្រាយដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើគេសួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា នៃអានន្ទមាន
 អាយុ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ ដែលកើតប្រាកដហើយ វិនាសទៅ
 ប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដហើយ ។
 ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេចខ្លះ នឹងកើតប្រាកដ នឹងវិនាសទៅប្រាកដ កាល
 តាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។ ធម៌ទាំងឡាយដូចម្តេច
 ខ្លះ កំពុងកើតប្រាកដ កំពុងវិនាសទៅប្រាកដ កំពុងតាំងនៅហើយ
 ប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរយ៉ាង
 នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 រូបណា ដែលកន្លងទៅហើយ រលត់ហើយ ប្រែប្រួលហើយ រូបនោះ
 ឈ្មោះថាកើតប្រាកដហើយ វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅ
 ហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដហើយ ។ វេទនាណា ដែលកន្លងទៅ
 ហើយ រលត់ហើយ ប្រែប្រួលហើយ វេទនានោះ ឈ្មោះថាកើតប្រាកដ
 ហើយ វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏
 ប្រាកដហើយ ។ សញ្ញាណា ។ សង្ខារណា ដែលកន្លងទៅហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

និរុទ្ធា វិបរិណាតា តេសំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត វយោ
 បញ្ញាយិត្ត បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិត្ត ។ យំ វិញ្ញាណំ
 អតីតំ និរុទ្ធិ វិបរិណាតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត វយោ
 បញ្ញាយិត្ត បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិត្ត ។ ឥមេសំ
 ខោ អារុសោ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត វយោ
 បញ្ញាយិត្ត បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិត្ត ។ យំ ខោ
 អារុសោ រូបំ អជាតំ អប្បាតុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញា-
 យិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញា-
 យិស្សតិ ។ យា វេទនា អជាតា អប្បាតុក្ខតា តស្ស
 ឧប្បាទោ បញ្ញាយិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតាយ
 អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិស្សតិ ។ យា សញ្ញា ។ យេ សង្ខារា
 អជាតា អប្បាតុក្ខតា តេសំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយិស្សតិ
 វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

រលត់ហើយ ប្រែប្រួលហើយ សង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថាកើតប្រាកដ
 ហើយ វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ
 ក៏ប្រាកដហើយ ។ វិញ្ញាណណា ដែលកន្លងទៅហើយ រលត់ហើយ
 ប្រែប្រួលហើយ វិញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថាកើតប្រាកដហើយ វិនាសទៅ
 ប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដហើយ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំងនេះឯង ដែលកើតប្រាកដហើយ
 វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ
 ហើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ រូបណា ដែលមិនទាន់កើត មិន
 ទាន់មានប្រាកដ រូបនោះ ឈ្មោះថានឹងកើតប្រាកដ នឹងវិនាសទៅប្រា-
 កដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។ វេទនាណា
 ដែលមិនទាន់កើត មិនទាន់មានប្រាកដ វេទនានោះ ឈ្មោះថានឹងកើត
 ប្រាកដ នឹងវិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ
 ក៏នឹងប្រាកដ ។ សញ្ញាណា ។ សង្ខារណា ដែលមិនទាន់កើត
 មិនទាន់មានប្រាកដ សង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថានឹងកើតប្រាកដ នឹង
 វិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

យំ វិញ្ញាណំ អជាតំ អប្បាតុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញា-
 យិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញា-
 យិស្សតិ ។ ឥមេសំ ខោ អារុសោ ធម្មានំ ឧប្បាទោ
 បញ្ញាយិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតានំ អញ្ញថត្តំ
 បញ្ញាយិស្សតិ ។ យំ ខោ អារុសោ រូបំ ជាតំ ចា-
 តុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ
 បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ ។ យា វេទនា ជាតា
 ចាតុក្ខតា ។ បេ ។ យា សញ្ញា ។ យេ សង្ខារា ជាតា
 ចាតុក្ខតា តេសំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញា-
 យតិ បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ ។ យំ វិញ្ញាណំ ជាតំ
 ចាតុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ
 បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិ ។ ឥមេសំ ខោ អារុសោ
 ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ បិតានំ
 អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយតិតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ ភន្តេ ឯវំ
 ព្យាករេយ្យន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នតុម្ភាកវគ្គ ទី ៤

វិញ្ញាណណា ដែលមិនទាន់កើត មិនទាន់មានប្រាកដ វិញ្ញាណនោះ
 ឈ្មោះថានឹងកើតប្រាកដ នឹងវិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយ
 ប្រែប្រួលទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំង
 នេះឯង នឹងកើតប្រាកដ នឹងវិនាសទៅប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយ
 ប្រែប្រួលទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ រូបណា
 ដែលកំពុងកើត កំពុងមានប្រាកដ រូបនោះ ឈ្មោះថាកំពុងកើតប្រាកដ
 កំពុងវិនាសទៅប្រាកដ កំពុងតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញប្រាកដ ។
 វេទនាណា ដែលកំពុងកើត កំពុងមានប្រាកដ ។ វេ ។ សញ្ញា
 ណា ។ សង្ខារណា ដែលកំពុងកើត កំពុងមានប្រាកដ សង្ខារ
 ទាំងនោះ ឈ្មោះថាកំពុងកើតប្រាកដ កំពុងវិនាសទៅប្រាកដ កំពុង
 តាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញប្រាកដ ។ វិញ្ញាណណា ដែលកំពុង
 កើត កំពុងមានប្រាកដ វិញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថាកំពុងកើតប្រាកដ
 កំពុងវិនាសទៅប្រាកដ កំពុងតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញប្រាកដ ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ធម៌ទាំងនេះឯង ដែលកំពុងកើតប្រាកដ កំពុង
 វិនាសទៅប្រាកដ កំពុងតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញប្រាកដ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើគេសួរ យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បី
 ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៨២] សាធុ សាធុ អាណន្ទ យំ ខោ អាណន្ទ រូបំ
អតីតំ និរុទ្ធិំ វិបរិណាតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត
វយោ បញ្ញាយិត្ត បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិត្ត យា
វេទនា ។ យា សញ្ញា ។ យេ សង្ខារា ។ យំ វិញ្ញាណំ
អតីតំ និរុទ្ធិំ វិបរិណាតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត ។
វយោ បញ្ញាយិត្ត បិតស្ស អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិត្ត ។ ឥមេ-
សំ ខោ អាណន្ទ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយិត្ត វយោ
បញ្ញាយិត្ត បិតានំ អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិត្ត ។ យំ ខោ
អាណន្ទ រូបំ អជាតំ អប្បាតុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញា-
យិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតស្ស អញ្ញថត្តំ
បញ្ញាយិស្សតិ ។ យា វេទនា ។ យា សញ្ញា ។ យេ
សង្ខារា ។ យំ វិញ្ញាណំ អជាតំ អប្បាតុក្ខតំ តស្ស
ឧប្បាទោ បញ្ញាយិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតស្ស
អញ្ញថត្តំ បញ្ញាយិស្សតិ ។ ឥមេសំ ខោ អាណន្ទ ធម្មានំ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៨២] ម្នាលអានន្ទ ត្រូវហើយៗ ម្នាលអានន្ទ រូបណា កន្លង
 ទៅហើយ រលត់ហើយ ប្រែប្រួលហើយ រូបនោះ ឈ្មោះថា កើតប្រាកដ
 ហើយ វិនាសប្រាកដហើយ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ
 ក៏ប្រាកដហើយ ។ វេទនាណា ។ សញ្ញាណា ។ សង្ខារណា ។
 វិញ្ញាណណា កន្លងទៅហើយ រលត់ហើយ ប្រែប្រួលហើយ វិញ្ញាណ
 នោះ ឈ្មោះថា កើតប្រាកដហើយ វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំង
 នៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ធម៌ទាំង
 នេះឯង ដែលកើតប្រាកដហើយ វិនាសទៅប្រាកដហើយ កាលតាំង
 នៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ រូបណា
 ដែលមិនទាន់កើត មិនទាន់មានប្រាកដទេ រូបនោះ ឈ្មោះថា នឹង
 កើតប្រាកដ នឹងវិនាសប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញ
 ក៏នឹងប្រាកដ ។ វេទនាណា ។ សញ្ញាណា ។ សង្ខារណា ។
 វិញ្ញាណណា ដែលមិនទាន់កើត មិនទាន់មានប្រាកដទេ វិញ្ញាណ
 នោះ ឈ្មោះថា នឹងកើតប្រាកដ នឹងវិនាសប្រាកដ កាលតាំងនៅ
 ហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។ ម្នាលអានន្ទ ធម៌ទាំងនេះឯង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

ឧប្បាទោ បញ្ញាយិស្សតិ វយោ បញ្ញាយិស្សតិ បិតានំ
អញ្ញថត្ថំ បញ្ញាយិស្សតិ ។ យំ ខោ អានន្ទ រូបំ ជាតំ
ចាតុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញាយតិ
បិតស្ស អញ្ញថត្ថំ បញ្ញាយតិ ។ យា វេទនា ជាតា
ចាតុក្ខតា ។ បេ ។ យា សញ្ញា ។ យេ សង្ខារា ។
យំ វិញ្ញាណំ ជាតំ ចាតុក្ខតំ តស្ស ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ
វយោ បញ្ញាយតិ បិតស្ស អញ្ញថត្ថំ បញ្ញាយតិ ។ ឥមេសំ
ខោ អានន្ទ ធម្មានំ ឧប្បាទោ បញ្ញាយតិ វយោ បញ្ញា-
យតិ បិតានំ អញ្ញថត្ថំ បញ្ញាយតីតិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ តំ
អានន្ទ ឯវំ ព្យាករេយ្យាសីតិ ។

[៨៣] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
បន្នស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អយមនុធម្មោ ហោតិ យំ
រូបេ និព្វិទាតហុលោ^(១) វិហរេយ្យ វេទនាយ និព្វិទាត-
ហុលោ វិហរេយ្យ សញ្ញាយ និព្វិទាតហុលោ វិហរេយ្យ

---

១ ឱ. ម. និព្វិទាតហុលំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នតុម្ហាកវគ្គ ទី ៤

ដែលនឹងកើតប្រាកដ នឹងវិនាសប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួល
 ទៅវិញក៏នឹងប្រាកដ ។ ម្នាលអានន្ទ រូបណា ដែលកំពុងកើត កំពុង
 មានប្រាកដ រូបនោះ ឈ្មោះថាកំពុងកើតប្រាកដ កំពុងវិនាសប្រាកដ
 កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ វេទនាណា ដែល
 កំពុងកើត កំពុងមានប្រាកដ ។ វេ ។ សញ្ញាណា ។ សង្ខារណា ។
 វិញ្ញាណណា ដែលកំពុងកើត កំពុងមានប្រាកដ វិញ្ញាណនោះ
 ឈ្មោះថាកំពុងកើតប្រាកដ កំពុងវិនាសប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយ
 ប្រែប្រួលទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ ម្នាលអានន្ទ ធម៌ទាំងនេះឯង ដែល
 កំពុងកើតប្រាកដ កំពុងវិនាសប្រាកដ កាលតាំងនៅហើយប្រែប្រួល
 ទៅវិញក៏ប្រាកដ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បី
 ដោះស្រាយយ៉ាងនេះចុះ ។

[៨៣] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ រមែងមានអនុធម៌នេះ គឺ
 ជាអ្នកច្រើនដោយសេចក្តីនឿយណាយ ក្នុងរូប ច្រើនដោយសេចក្តី
 នឿយណាយ ក្នុងវេទនា ច្រើនដោយសេចក្តីនឿយណាយ ក្នុងសញ្ញា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សង្ខារេសុ និព្វិនាតហុលោ វិហារេយ្យ វិញ្ញាណោ និព្វិ-
 នាតហុលោ វិហារេយ្យ ។ សោ រូបេ និព្វិនាតហុលោ
 វិហារេន្តោ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។
 វិញ្ញាណោ និព្វិនាតហុលោ វិហារេន្តោ រូបំ បរិជាណតិ ។
 វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បរិជាណតិ ។
 សោ រូបំ បរិជានំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។
 វិញ្ញាណំ បរិជានំ បរិមុច្ចតិ រូបម្ហា បរិមុច្ចតិ វេទនាយ
 បរិមុច្ចតិ សញ្ញាយ បរិមុច្ចតិ សង្ខារេហិ បរិមុច្ចតិ វិញ្ញា-
 ណម្ហា បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោ-
 កេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយា-
 សេហិ បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វេទនាមីតិ ។

[៨៤] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
 បន្នស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អយមនុធម្មោ ហោតិ យំ រូបេ
 អនិច្ចានុបស្សី វិហារេយ្យ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ច្រើនដោយសេចក្តីនឿយណាយ ក្នុងសង្ខារ ច្រើនដោយសេចក្តី
 នឿយណាយ ក្នុងវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ច្រើនដោយសេចក្តី
 នឿយណាយ ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារ ។
 កាលបើភិក្ខុនោះ ច្រើនដោយសេចក្តីនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណ ក៏រមែង
 កំណត់ដឹងនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ រមែង
 កំណត់ដឹងនូវវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់ដឹងនូវរូប ។ នូវ
 វេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់ដឹង
 នូវវិញ្ញាណ រមែងរួចស្រឡះចាករូប រួចស្រឡះចាកវេទនា រួចស្រឡះ
 ចាកសញ្ញា រួចស្រឡះចាកសង្ខារ រួចស្រឡះចាកវិញ្ញាណ រួចស្រឡះ
 ចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
 ទុក្ខ ទោមនស្ស នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តថាគតពោលថា
 បុគ្គលនោះ រួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខ ។

[៨២] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ រមែងមានអនុធម៌នេះ គឺជាអ្នក
 ពិចារណាឃើញថាមិនទៀង ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ អនិច្ចានុបស្សី វិហារេយ្យ ។
 សោ រូបេ អនិច្ចានុបស្សី វិហារេន្តោ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញា-
 យ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ អនិច្ចានុបស្សី វិហារេន្តោ
 រូបំ បរិជាណាតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ
 បរិជាណាតិ ។ សោ រូបំ បរិជានំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បរិជានំ បរិមុច្ចតិ រូបម្ហា បរិមុច្ចតិ
 វេទនាយ បរិមុច្ចតិ សញ្ញាយ បរិមុច្ចតិ សង្ខារេហិ
 បរិមុច្ចតិ វិញ្ញាណម្ហា បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ មរ-
 ណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ
 ឧបាយាសេហិ បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វេទនាមីតិ ។

[៨៥] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
 បន្នស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អយមនុធម្មោ ហោតិ យំ រូបេ
 ទុក្ខានុបស្សី វិហារេយ្យ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ ទុក្ខានុបស្សី វិហារេយ្យ ។ សោ
 រូបេ ទុក្ខានុបស្សី វិហារេន្តោ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នត្តម្ហាកវគ្គ ទី ៤

ក្នុងសង្ខារ ។ ជាអ្នកពិចារណាលើញ្ញាថាមិនទៀង ក្នុងវិញ្ញាណ ។ កាល
 បើភិក្ខុនោះ ពិចារណាលើញ្ញាថាមិនទៀង ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។
 ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាលើញ្ញាថាមិន
 ទៀងក្នុងវិញ្ញាណ ក៏រមែងកំណត់ដឹងនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។
 នូវសង្ខារ ។ រមែងកំណត់ដឹងនូវវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់
 ដឹងនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ
 កំណត់ដឹងនូវវិញ្ញាណ រមែងរួចស្រឡះចាករូប រួចស្រឡះចាកវេទនា
 រួចស្រឡះចាកសញ្ញា រួចស្រឡះចាកសង្ខារ រួចស្រឡះចាកវិញ្ញាណ
 រួចស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តថាគតពោលថា
 បុគ្គលនោះរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខ ។

[៨៥] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ រមែងមានអនុធម៌នេះ គឺជាអ្នក
 ពិចារណាលើញ្ញាថាជាទុក្ខក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុង
 សង្ខារ ។ ជាអ្នកពិចារណាលើញ្ញាថាជាទុក្ខក្នុងវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុ
 នោះ ពិចារណាលើញ្ញាថាជាទុក្ខក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ អនត្តានុបស្សី វិហារន្តោ រូបំ បរិ-
 ជាតាតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ
 បរិជាតាតិ ។ សោ រូបំ បរិជានំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បរិជានំ បរិមុច្ចតិ រូបម្ហា បរិមុច្ចតិ
 វេទនាយ បរិមុច្ចតិ សញ្ញាយ បរិមុច្ចតិ សង្ខារេហិ ប-
 រិមុច្ចតិ វិញ្ញាណម្ហា បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ មរណោន
 សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបា-
 យាសេហិ បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វិនាមីតិ ។

[៨៦] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
 បន្នស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អយមនុធម្មោ ហោតិ យំ រូបេ
 អនត្តានុបស្សី វិហារេយ្យ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
 សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ អនត្តានុបស្សី វិហារេយ្យ ។ សោ
 រូបេ អនត្តានុបស្សី វិហារន្តោ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញា-
 យ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ អនត្តានុបស្សី វិហារន្តោ
 រូបំ បរិជាតាតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ក្នុងសង្ខារ ។ ពិចារណាយើញថាជាទុក្ខក្នុងវិញ្ញាណ រមែងកំណត់ដឹង
 ច្បាស់នូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ រមែង
 កំណត់ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់ដឹងច្បាស់
 នូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ កំណត់
 ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ រមែងរួចស្រឡះចាករូប រួចស្រឡះចាកវេទនា
 រួចស្រឡះចាកសញ្ញា រួចស្រឡះចាកសង្ខារ រួចស្រឡះចាកវិញ្ញាណ
 រួចស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល
 សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត តថាគតពោលថា
 បុគ្គលនោះរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខ ។

[៨៦] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ រមែងមានអនុធម៌នេះ គឺជាអ្នក
 ពិចារណាយើញថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុង
 សញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារ ។ ជាអ្នកពិចារណាយើញថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន
 ក្នុងវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយើញថាមិនមែនជារបស់
 ខ្លួនក្នុងរូប ។ ក្នុងវេទនា ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារ ។ កាល
 បើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយើញថាមិនមែនជារបស់ខ្លួនក្នុងវិញ្ញាណ រមែង
 កំណត់ដឹងច្បាស់នូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ

វិញ្ញាណំ បរិជាតតិ ។ សោ រូបំ បរិជានំ ។ វេទនំ ។
 សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បរិជានំ បរិមុច្ចតិ រូបម្ហា
 បរិមុច្ចតិ វេទនាយ បរិមុច្ចតិ សញ្ញាយ បរិមុច្ចតិ សង្ខា-
 រេហិ បរិមុច្ចតិ វិញ្ញាណម្ហា បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ
 មរណោ សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេ-
 ហិ ឧបាយាសេហិ បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វេទនាមីតិ ។

នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

តត្រ្រិទ្ធានំ

នតុម្ហាកេន ទ្វេ វុត្តា
 ភិក្ខុហិ អបវេ ទុវេ
 អានន្ទេន ច ទ្វេ វុត្តា
 អនុជម្មេហិ ទ្វេ ទុក្ខាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ នតុម្ហាកវគ្គ ទី ៤

កំណត់ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ កំណត់ដឹងច្បាស់
នូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ កាលបើភិក្ខុ
នោះ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ រមែងរួចស្រឡះចាករូប រួចស្រឡះ
ចាកវេទនា រួចស្រឡះចាកសញ្ញា រួចស្រឡះចាកសង្ខារ រួចស្រឡះ
ចាកវិញ្ញាណ រួចស្រឡះចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក
សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តថាគតពោលថា បុគ្គលនោះរួចស្រឡះចាកវដ្តទុក្ខ ។

ចប់ នតុម្ហាកវគ្គ ទី ៤ ។

ឧទ្ទានក្នុងនតុម្ហាកវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងថា មិន
មែនជារបស់អ្នកទាំងឡាយទេ មានពីរលើកអំពីអញ្ញតរភិក្ខុ
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ សូមឲ្យព្រះអង្គសម្តែងធម៌
ដោយសង្ខេប មានពីរលើក អំពីព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
សួរធម៌ចំពោះព្រះអានន្ទ មានពីរលើក អំពីព្រះមានព្រះ
ភាគសម្តែងអនុធម៌ ប្រមាណពីរៗ មានពីរលើក ។

អត្ថទីបរិក្ខេ

[៨៧] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ អត្ថទីចា ភិក្ខុវេ
វិហារថ អត្ថសរណា អនញ្ញសរណា ធម្មទីចា ធម្មសរ-
ណា អនញ្ញសរណា ។ អត្ថទីចានំ ភិក្ខុវេ វិហារតំ
អត្ថសរណានំ អនញ្ញសរណានំ ធម្មទីចានំ ធម្មសរ-
ណានំ អនញ្ញសរណានំ យោនិសោ វ ឧបបរិក្ខិតញោ
កីជាតិកា សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សុចាយាសា កី-
បហោតិកាតិ ។ កីជាតិកា ច ភិក្ខុវេ សោកបរិទេវ-
ទុក្ខនោមនស្សុចាយាសា កីបហោតិកា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
អស្សុតវា បុទុជ្ជនោ អរិយានំ អនស្សារី អរិយធម្មស្ស
អកោរិទោ អរិយធម្មេ អរិជីតោ សប្បុរិសានំ អនស្សារី

អត្ថទីបវគ្គ

[៨៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយចូរយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីព្រក កុំយករបស់ដទៃ
ជាទីពឹងទីព្រកឡើយ ចូរយកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីព្រក កុំយក
របស់ដទៃជាទីពឹងទីព្រកឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល
បើយកខ្លួនជាទីពឹង យកខ្លួនជាទីព្រក មិនយករបស់ដទៃជាទីពឹងទីព្រក
យកធម៌ជាទីពឹង យកធម៌ជាទីព្រក មិនយករបស់ដទៃជាទីពឹងទីព្រក
ហើយ គប្បីពិចារណារកហេតុដោយយោបល់ថា សេចក្តីសោក សេចក្តី
ខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត កើត
មកអំពីអ្វី មានមកអំពីអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីសោក
សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
តើកើតមកអំពីអ្វី មានមកអំពីអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផនក្នុង
លោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាស
វៃក្នុងអរិយធម៌ មិនសិក្សាក្នុងអរិយធម៌ មិនបានឃើញពួកសប្បុរស

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបរគ្គោ បញ្ចមោ

សប្បុរិសធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ
 រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
 រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ តស្ស តំ រូបំ វិបរិណាមតិ
 អញ្ញថា ហោតិ តស្ស រូបវិបរិណាមញ្ញថាកាវា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។ វេទនំ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ វេទនាវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា
 វេទនំ វេទនាយ វា អត្តានំ តស្ស សា វេទនា វិបរិណា-
 មតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វេទនា វិបរិណាមញ្ញថាកាវា
 ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារេ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ បេ ។
 វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ
 អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ តស្ស តំ
 វិញ្ញាណំ វិបរិណាមតិ អញ្ញថា ហោតិ តស្ស វិញ្ញាណាវិ-
 បរិណាមញ្ញថាកាវា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោ-
 មនស្សចាយាសា ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងសប្បុរសធម៌ មិនសិក្សាក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងពិចារណាឃើញនូវរូបថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ លុះរូបនោះ របស់បុគ្គលនោះប្រែប្រួលវិបត្តិផ្សេងៗ ទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីឱក្ខុល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះរូបប្រែប្រួល វិបត្តិទៅផ្សេងៗ ។ បុគ្គលនោះពិចារណាឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវេទនាខ្លះ ឃើញនូវវេទនាថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវេទនាខ្លះ លុះវេទនានោះ របស់បុគ្គលនោះប្រែប្រួលវិបត្តិផ្សេងៗទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីឱក្ខុល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះវេទនាប្រែប្រួលវិបត្តិទៅផ្សេងៗ ។ ឃើញនូវសញ្ញា ។ ពិចារណាឃើញនូវសង្ខារថាជាខ្លួន ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ លុះវិញ្ញាណនោះ របស់បុគ្គលនោះប្រែប្រួលវិបត្តិផ្សេងៗ ទៅ សេចក្តីសោក សេចក្តីឱក្ខុល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ក៏កើតឡើងដល់បុគ្គលនោះ ព្រោះវិញ្ញាណប្រែប្រួលវិបត្តិទៅផ្សេងៗ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធារវគ្គោ

[៨៨] រូបស្ស ត្រូវ ភិក្ខុវេ អនិច្ចតំ វិទិត្វា វិបរិ-
 ណាមំ វិរាតំ និរោធំ បុព្វេ ចេវ រូបំ ឯតរហិ ច សព្វំ
 រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មន្តិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យេ សោកបរិទេវទុក្ខទោម-
 នស្សទាយាសា តេ បហិយ្យន្តិ តេសំ បហាណ ន បរិ-
 តស្សតិ អបរិតស្សំ សុខំ វិហារតិ សុខវិហារី^(១) ភិក្ខុ
 តទង្គនិព្វតោតិ រុច្ចតិ ។ វេទនាយ ត្រូវ ភិក្ខុវេ អនិច្ចតំ
 វិទិត្វា វិបរិណាមំ វិរាតំ និរោធំ បុព្វេ ចេវ វេទនា ឯត-
 រហិ ច សព្វា វេទនា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាម-
 ធម្មតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ
 យេ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា តេ ប-
 ហិយ្យន្តិ តេសំ បហាណ ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ

១ ឱ. សុខំ វិហារំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីមិន
 ទៀង សេចក្តីប្រែប្រួល សេចក្តីវិនាស និងសេចក្តីរលត់នៃរូប ហើយ
 ឃើញច្បាស់តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវរូបនុ៎ះយ៉ាងនេះថា រូបក្នុង
 កាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី រូបទាំងអស់ មិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹក-
 ខ្សួលសេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចេញបាន
 កាលបើភិក្ខុនោះ លះបង់នូវសេចក្តីសោកជាដើមទាំងនោះចេញហើយ
 រមែងមិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ រមែងនៅជាសុខ ភិក្ខុ
 អ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ហៅថា អ្នករំលត់កិលេសដោយអង្គនៃ
 វិបស្សនានោះ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងច្បាស់ នូវ
 សេចក្តីមិនទៀង សេចក្តីប្រែប្រួល សេចក្តីវិនាស និងសេចក្តីរលត់នៃ
 វេទនា ហើយឃើញច្បាស់តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវវេទនានុ៎ះ
 យ៉ាងនេះថា វេទនាក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី វេទនាទាំងអស់
 មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចេញបាន កាលបើភិក្ខុនោះ លះបង់សេចក្តីសោកជា
 ដើមទាំងនោះចេញហើយ រមែងមិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោបញ្ចមោ

សុខំ វិហារតិ សុខវិហារី ភិក្ខុ តទង្គនិព្វតោតិ វុច្ចតិ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារំ ត្រូវ ភិក្ខុវេ អនិច្ចតំ វិទិត្វា
 វិបរិណាមំ វិរាតំ និរោធំ បុព្វេ ចេវ សង្ខារ ឯតរហិ ច
 សព្វេ សង្ខារ អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ ឯវមេតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យេសោកបរិ-
 ទេវទុក្ខទោមនស្សុចាយាសា តេ បហិយ្យន្តិ តេសំ
 បហានា ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ សុខំ វិហារតិ សុខ-
 វិហារី ភិក្ខុ តទង្គនិព្វតោតិ វុច្ចតិ ។ វិញ្ញាណស្ស ត្រូវ
 ភិក្ខុវេ អនិច្ចតំ វិទិត្វា វិបរិណាមំ វិរាតំ និរោធំ បុព្វេ
 ចេវ វិញ្ញាណំ ឯតរហិ ច សព្វំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្តទីបវត្ត ទី ៤

រមែងនៅជាសុខ ភិក្ខុអ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ហៅថាអ្នករំលត់
 កិលេសដោយអង្គនៃវិបស្សនានោះ។ ។ (កាលបើភិក្ខុដឹងច្បាស់ នូវ
 សេចក្តីមិនទៀង) នៃសញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹង
 ច្បាស់ នូវសេចក្តីមិនទៀង សេចក្តីប្រែប្រួល សេចក្តីវិនាស និង
 សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារហើយ បានឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏
 ប្រពៃ នូវសង្ខារនុ៎ះយ៉ាងនេះថា សង្ខារក្នុងកាលមុនក្តី សង្ខារក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះក្តី សង្ខារទាំងអស់ មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
 ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចេញបាន កាលបើភិក្ខុ
 នោះ លះបង់សេចក្តីសោកជាដើមទាំងនោះចេញហើយ រមែងមិនតក់ស្លុត
 កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ រមែងនៅជាសុខ ភិក្ខុអ្នកមានធម៌ជាគ្រឿង
 នៅជាសុខ ហៅថាអ្នករំលត់កិលេសដោយអង្គនៃវិបស្សនានោះ។ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីមិនទៀង សេចក្តី
 ប្រែប្រួល សេចក្តីវិនាស និងសេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណហើយ បាន
 ឃើញច្បាស់តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវវិញ្ញាណនុ៎ះយ៉ាងនេះថា
 វិញ្ញាណក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី វិញ្ញាណទាំងអស់មិនទៀង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មន្តិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 បស្សតោ យេ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សនាយាសា
 តេ បហិយ្យន្តិ តេសំ បហាណ ន បរិតស្សតិ អបរិ-
 តស្សំ សុខំ វិហារតិ សុខវិហារី ភិក្ខុ តទង្គនិព្វតោតិ
 រុច្ចតីតិ ។

[៨៩] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ សក្កាយសមុទ-
 យកាមិនិព្វ វោ ភិក្ខុវេ បដិបទំ ទេសេស្សាមិ សក្កា-
 យនិរោធកាមិនិព្វ បដិបទំ តំ សុណាថ ។ កតមា ច
 ភិក្ខុវេ សក្កាយសមុទយកាមិនី បដិបទា ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ អស្សុតវា បុថុទ្ធជោ អរិយានំ អទស្សារី អរិយ-
 ធម្មស្ស អកោរិទោ អរិយធម្មេ អរិដីតោ សប្បរិសានំ
 អទស្សារី សប្បរិសធម្មស្ស អកោរិទោ សប្បរិសធម្មេ
 អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ
 អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ វេទនំ អត្តតោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ភិក្ខុនោះ ក៏លះបង់សេចក្តីសោក
សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត
ចេញបាន កាលបើភិក្ខុនោះ លះបង់សេចក្តីសោកជាដើមទាំងនោះចេញ
ហើយ រមែងមិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ រមែងនៅជាសុខ
ភិក្ខុអ្នកមានធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ហៅថាអ្នករំលត់កិលេសដោយអង្គ
នៃវិបស្សនានោះ។ ។

[៨៧] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតនឹងសម្តែង នូវបដិបទាជាដំណើរកើតឡើងនៃសក្កាយផង នូវ
បដិបទាជាដំណើររលត់នៃសក្កាយផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ។ ចូរស្តាប់
នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាជាដំណើរកើតឡើង
នៃសក្កាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផនក្នុងលោកនេះ
ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្នាសវែក្នុងអរិយ-
ធម៌ មិនបានសិក្សាក្នុងអរិយធម៌ មិនបានឃើញពួកសប្បុរស មិន
ឈ្នាសវែក្នុងសប្បុរសធម៌ មិនបានសិក្សាក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងពិចារណា
ឃើញនូវរូបថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញនូវរូបថាមាន
ក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ ឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន ។ បេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវត្តោ បញ្ចមោ

សញ្ញំ ។ សដ្ឋាវេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី
វា អត្តានំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សក្កាយសមុទយ-
កាមិនី បដិបទាតិ ។ ឥតិ ហិនំ ភិក្ខុវេ វុច្ចតិ ទុក្ខស-
មុទយកាមិនី សមនុបស្សនាតិ អយមេវេត្ថ អត្តោ ។

[៩០] កតមា ច ភិក្ខុវេ សក្កាយនិរោធកាមិនី
បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ អរិយានំ
ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោរិទោ អរិយធម្មេ សុរិទីតោ
សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស កោរិទោ សប្បុ-
រិសធម្មេ សុរិទីតោ ន រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន
រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ន
វេទនំ អត្តតោ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សដ្ឋាវេ ។ ន វិញ្ញាណំ
អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន វិញ្ញាណាវន្តំ វា អត្តានំ ន

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបរវត្ត ទី ៥

ឃើញនូវសញ្ញា ។ ឃើញនូវសង្ខារ ។ ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ
ថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ឃើញនូវវិញ្ញាណថាមាន
ក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថាបដិបទាជាដំណើរកើតឡើងនៃសក្កាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះឯងហៅថាការយល់ឃើញ ជាដំណើរនាំឲ្យកើតឡើងនៃទុក្ខ នេះជា
សេចក្តីអធិប្បាយក្នុងធម៌នុ៎ះ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាជាដំណើររលត់នៃសក្កាយ
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
ចេះដឹង បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ បានសិក្សា
ដោយល្អក្នុងអរិយធម៌ បានឃើញពួកសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរស-
ធម៌ បានសិក្សាដោយល្អក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងមិនពិចារណាឃើញនូវរូប
ថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ មិនឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួន
ខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ មិនឃើញនូវវេទនាថាជាខ្លួន ។ មិន
ឃើញនូវសញ្ញា ។ មិនឃើញនូវសង្ខារ ។ មិនពិចារណាឃើញនូវ
វិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ មិនឃើញ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ អ-
យំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សក្កាយនិរោធកាមិនី បដិបទាតិ ។
ឥតិ ហិទំ ភិក្ខុវេ វុច្ចតិ ទុក្ខនិរោធកាមិនី សមនុ-
បស្សនាតិ អយមេវេត្ថ អត្តាតិ ។

[៩១] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា តំ
នេតំ មម នេសោហាមស្មី ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ចិត្តំ វិវដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ អនុចាទា-
យ អាសវេហិ ។ វេទនា អនិច្ចា ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋា-
វា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ
តទនត្តា យទនត្តា តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មី ន មេ-
សោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បដិបទាជាដំណើររលត់នៃសក្កាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថាការយល់ឃើញ ជាដំណើរនាំឲ្យរលត់
នៃទុក្ខ នេះជាសេចក្តីអធិប្បាយក្នុងធម៌នុ៎ះ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។

[៩១] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
រូបមិនទៀង រូបសំណាមិនទៀង រូបនោះជាទុក្ខ រូបសំណាជាទុក្ខ
រូបនោះមិនមែនជារូបសំខ្លួនទេ រូបសំណាមិនមែនជារូបសំខ្លួន រូបសំ
នោះគួរយល់ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃដូច្នោះថា នុ៎ះមិនមែន
ជារូបសំអញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរូបសំអញ ។ កាល
បើយល់ឃើញតាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវរូបសំនុ៎ះយ៉ាងនេះហើយ
ចិត្តក៏រមែងនឿយណាយ រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះ
មិនប្រកាន់មាំ ។ វេទនា មិនទៀង ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។
វិញ្ញាណមិនទៀង រូបសំណាមិនទៀង រូបសំនោះជាទុក្ខ រូបសំណា
ជាទុក្ខ រូបសំនោះមិនមែនជារូបសំខ្លួនទេ រូបសំណាមិនមែនជារូបសំខ្លួន
រូបសំនោះគួរយល់ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃដូច្នោះថា នុ៎ះមិន
មែនជារូបសំអញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរូបសំអញ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ ចិត្តំ វិវដ្ឋតិ
វិមុច្ចតិ អនុចាទាយ អាសវេហិ ។

[៧២] រូបនាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ចិត្តំ វិវត្តំ
វិមុត្តំ ហោតិ អនុចាទាយ អាសវេហិ ។ វេទនានាតុយា
ចេ ។ សញ្ញានាតុយា ចេ ។ សង្ខារនាតុយា ចេ ។
វិញ្ញាណនាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ចិត្តំ វិវត្តំ វិមុត្តំ
ហោតិ អនុចាទាយ អាសវេហិ ។ វិមុត្តត្តា បិតំ បិតត្តា
សន្តុសិតំ សន្តុសិតត្តា ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ
បច្ចុត្តញ្ញេវ បរិនិព្វាយតិ ។ ទីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មច-
រិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជានីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបរគ្គ ទី ៥

កាលបើយល់ឃើញ តាមពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវរបស់នុ៎ះយ៉ាង
នេះហើយ ចិត្តក៏រមែងនឿយណាយ រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំង-
ឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។

[៩២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចិត្តរបស់ភិក្ខុ បាននឿយណាយ
ក្នុងរូបធាតុ បានរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់
មាំហើយ ។ ក្នុងវេទនាធាតុ ។ ក្នុងសញ្ញាធាតុ ។ ក្នុងសង្ខារធាតុ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចិត្តរបស់ភិក្ខុ បាននឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណធាតុ
បានរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំហើយ ។
ព្រោះហេតុតែរួចស្រឡះចាកអាសវៈ ចិត្តក៏តាំងនៅនឹង ព្រោះហេតុ
តែតាំងនៅនឹង ចិត្តក៏រីករាយ ព្រោះហេតុតែរីករាយ បុគ្គលរមែងមិន
តក់ស្លុត បុគ្គលដែលមិនតក់ស្លុត រមែងរំលត់កិលេសចំពោះខ្លួនឯង ។
បុគ្គលនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មា
អញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេច
ហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិន
មានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[៩៣] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា
តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេ-
តំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ វេទនា អនិច្ចា ។
សញ្ញា អនិច្ចា ។ សដ្ឋារា អនិច្ចា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ
យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា តំ
នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ បុព្វន្តានុទិដ្ឋិយោ ន ហោត្តិ
បុព្វន្តានុទិដ្ឋិនំ អសតិ អបរន្តានុទិដ្ឋិយោ ន ហោត្តិ
អបរន្តានុទិដ្ឋិនំ អសតិ ថាមសា^(១) បរាមាសោ ន
ហោតិ ។ ថាមសា បរាមាសេ អសតិ រូបស្មី វេទនាយ

១ ថាមសោ បរាមាសោតិ ទិដ្ឋិថាមសោ ចេវ ទិដ្ឋិបរាមាសោ ចាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៩៣] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ រូបមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់
 ណាជាទុក្ខ របស់នោះមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ របស់ណាមិនមែនជា
 របស់ខ្លួន របស់នោះគួរយល់ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃដូច្នោះ
 ថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់
 អញ ។ វេទនាមិនទៀង ។ សញ្ញាមិនទៀង ។ សង្ខារមិនទៀង ។
 វិញ្ញាណមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណា
 ជាទុក្ខ របស់នោះមិនមែនជារបស់ខ្លួន របស់ណាមិនមែនជារបស់ខ្លួន
 របស់នោះគួរយល់ឃើញ តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃដូច្នោះថា នុ៎ះមិន
 មែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។
 កាលបើយល់ឃើញតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវរបស់នុ៎ះយ៉ាងនេះ
 ហើយ បុព្វន្តានុទិដ្ឋិ^(១) រមែងមិនមាន កាលបើបុព្វន្តានុទិដ្ឋិមិនមានហើយ
 អបរន្តានុទិដ្ឋិ^(២) ក៏មិនមាន កាលបើអបរន្តានុទិដ្ឋិមិនមានហើយ ការស្ទាប
 អង្កែលដោយកម្លាំងទិដ្ឋិក៏មិនមាន ។ កាលបើការស្ទាបអង្កែលដោយ
 កម្លាំងទិដ្ឋិមិនមានហើយ ចិត្តក៏រមែងនឿយណាយ ក្នុងរូប ក្នុងវេទនា

---

១ ប្រែថា ការយល់ឃើញនូវខន្ធក្នុងអតីតកាល ទិដ្ឋិនេះមាន ១៨ ។ ២ ប្រែថា ការយល់
 ឃើញនូវខន្ធក្នុងអនាគតកាល ទិដ្ឋិនេះមាន ៤៤ ។ ទិដ្ឋិទាំង ២ យ៉ាងនេះ ចូរមើលក្នុងព្រហ្ម-
 ជាលសូត្រ ទីយនិកាយ សីលក្ខន្ធវគ្គ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណស្មី ចិត្តំ វិជ្ជតិ វិមុច្ចតិ
អនុទាទាយ អាសវេហិ ។ វិមុត្តត្តា បិតំ បិតត្តា សន្តុ-
សិតំ សន្តុសិតត្តា ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ បច្ចត្តញ្ញាវ
បរិនិព្វាយតិ ។ ខីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ
ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជាតីតិ ។

[៧៤] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ យេ ហិ កេចិ
ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ អត្តានំ
សមនុបស្សមាណា សមនុបស្សន្តិ សព្វេ តេ បញ្ចុទាទា-
នក្ខន្ធន្តេ សមនុបស្សន្តិ ឯតេសំ វា អញ្ញតរំ ។ កតមេ
បញ្ច ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អ-
ទស្សារី ។ បេ ។ សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ
សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំង-
 ឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ ព្រោះហេតុតែរួចស្រឡះចាកអាសវៈ
 ចិត្តក៏តាំងនៅនឹង ព្រោះហេតុតែតាំងនៅនឹង ចិត្តក៏រីករាយ ព្រោះ
 ហេតុតែរីករាយ បុគ្គលរមែងមិនតក់ស្លុត បុគ្គលដែលមិនតក់ស្លុត រមែង
 រំលត់កិលេសចំពោះខ្លួនឯង ។ បុគ្គលនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ
 អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ
 សោឡសកិច្ចរបស់អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៧២] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ កាលយល់ឃើញ តែង
 យល់ឃើញ នូវខ្លួនជាច្រើនប្រការ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 រមែងយល់ឃើញនូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ឬបណ្ណាឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នុ៎ះ
 ឧបាទានក្ខន្ធណាមួយ ។ ចុះឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុប្ផជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញពួក
 ព្រះអរិយៈ ។ បេ ។ មិនបានសិក្សាក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងពិចារណាឃើញ
 នូវរូបជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

រូបស្មី វា អត្តានំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញា-
 ណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ
 អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ ឥតិ អ-
 យញ្ជោវ សមនុបស្សនា អស្មីតិ ចស្ស អនិកតំ ហោតិ ។
 អស្មីតិ ខោ បន ភិក្ខុវេ អនិកតេ អថ បញ្ចន្តំ ឥន្ទ្រិយានំ
 អវក្កន្តិ ហោតិ ចក្កុន្ទ្រិយស្ស សោតិន្ទ្រិយស្ស ឃា-
 និន្ទ្រិយស្ស ជិន្ទ្រិយស្ស កាយិន្ទ្រិយស្ស ។ អត្តិ ភិក្ខុវេ
 មនោ អត្តិ ធម្មា អត្តិ អវិជ្ជាធាតុ ។ អវិជ្ជាសម្មស្ស-
 ជេន ភិក្ខុវេ វេទយិតេន ធុដ្ឋស្ស អស្សុតវតោ បុថុជ្ជ-
 នស្ស អស្មីតិបិស្ស ហោតិ អយមហាមស្មីតិបិស្ស ហោ-
 តិ ភវិស្សន្តិបិស្ស ហោតិ ន ភវិស្សន្តិបិស្ស ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។
 ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ
 ឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ។
 យ៉ាងនេះឯង ហៅថាការយល់ឃើញ (ដោយទិដ្ឋិ) មួយទៀត បុគ្គលនោះ
 រមែងបាននូវសេចក្តីប្រកាន់ថាអាត្មាអញមាន^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើបុគ្គលនោះ បាននូវសេចក្តីប្រកាន់ថាអាត្មាអញមានដូច្នោះហើយ
 បន្ទាប់អំពីនោះមក ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ១ សោតិន្ទ្រិយ ១
 យានិន្ទ្រិយ ១ ជីវ្ហិន្ទ្រិយ ១ កាយិន្ទ្រិយ ១ រមែងកើតឡើងបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចិត្តក៏មាន ធម្មារម្មណ៍ក៏មាន អវិជ្ជាធាតុក៏មាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាបុប្ផជនមិនចេះដឹង កាលបើវេទនាដែល
 កើតអំពីអវិជ្ជាសម្មស្សពាល់ត្រូវហើយ តែងយល់ឃើញថា អាត្មាអញ
 មានដូច្នោះខ្លះ យល់ឃើញថានេះអាត្មាអញដូច្នោះខ្លះ យល់ឃើញថា
 អាត្មាអញនឹងមានដូច្នោះខ្លះ យល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមិនមានដូច្នោះខ្លះ

---

១ អដ្ឋកថាពន្យល់ថា ប្រកាន់ដោយបបញ្ចធម៌ ៣ យ៉ាងគឺ តណ្ហា មានៈ ទិដ្ឋិ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

រូបី ភវិស្សន្តិបិស្ស ហោតិ អរូបី ភវិស្សន្តិបិស្ស ហោតិ
 សញ្ញី ភវិស្សន្តិបិស្ស ហោតិ អសញ្ញី ភវិស្សន្តិបិស្ស
 ហោតិ នេវសញ្ញីនាសញ្ញី ភវិស្សន្តិបិស្ស ហោតិ ។
 តិដ្ឋន្តិ ខោ បន ភិក្ខុវេ តត្ថេវ បញ្ចុទ្ធិយានិ អថេត្ត
 សុតវតោ អរិយស្សាវកស្ស អវិជ្ជា បហ័យតិ វិជ្ជា
 ឧប្បជ្ជតិ តស្ស អវិជ្ជាវិរាតា វិជ្ជប្បាទា អស្មីតិបិស្ស ន
 ហោតិ អយមហាមស្មីតិបិស្ស ន ហោតិ ភវិស្សន្តិបិស្ស
 ន ហោតិ ន ភវិស្សន្តិបិស្ស ន ហោតិ រូបី ភវិស្សន្តិ-
 បិស្ស ន ហោតិ អរូបី ភវិស្សន្តិបិស្ស ន ហោតិ សញ្ញី
 ភវិស្សន្តិបិស្ស ន ហោតិ អសញ្ញី ភវិស្សន្តិបិស្ស ន
 ហោតិ នេវសញ្ញីនាសញ្ញី ភវិស្សន្តិបិស្ស ន ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវត្ត ទី ៥

យល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមានរូបដូច្នោះខ្លះ យល់ឃើញថាអាត្មាអញ
នឹងមិនមានរូបដូច្នោះខ្លះ យល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមានសញ្ញាដូច្នោះខ្លះ
យល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមិនមានសញ្ញាដូច្នោះខ្លះ យល់ឃើញថាអាត្មា
អញនឹងមានសញ្ញាក៏មិនមែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែនដូច្នោះខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ត្រូវឃើញទាំង ៥ តែងបិតនៅក្នុងបុគ្គលនោះ។ ឯង ទុក
ជាត្រូវឃើញទាំងនោះបិតនៅដោយប្រការដូច្នោះ ចំណែកអរិយសាវ័កអ្នក
ចេះដឹង រមែងលះបង់អវិជ្ជាចេញបាន វិជ្ជាក៏កើតឡើង ព្រោះវិនាស
អវិជ្ជា ព្រោះកើតឡើងនៃវិជ្ជា អរិយសាវ័កនោះក៏មិនបានយល់ឃើញថា
អាត្មាអញមានដូច្នោះឯង មិនយល់ឃើញថានេះអាត្មាអញដូច្នោះផង មិន
យល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមានដូច្នោះផង មិនយល់ឃើញថាអាត្មាអញ
នឹងមិនមានដូច្នោះផង មិនយល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមានរូបដូច្នោះផង
មិនយល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមិនមានរូបដូច្នោះផង មិនយល់ឃើញថា
អាត្មាអញនឹងមានសញ្ញាដូច្នោះផង មិនយល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមិន
មានសញ្ញាដូច្នោះផង មិនយល់ឃើញថាអាត្មាអញនឹងមានសញ្ញាក៏មិន
មែន មិនមានសញ្ញាក៏មិនមែនដូច្នោះផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[៩៥] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បញ្ច ច ភិក្ខុវេ
 ខន្ធ ទេសេស្សាមិ បញ្ចាបាទានក្ខន្ធធ្វេ ច តំ សុណាថ ។
 កតមេ ច ភិក្ខុវេ បញ្ចក្ខន្ធា ។ យំ កិញ្ចិ ភិក្ខុវេ រូបំ
 អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហារិកំ
 វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូវេ សន្តិកេ វា ។
 អយំ វុច្ចតិ រូបក្ខន្ធា ។ យា កាចិ វេទនា ។ យា
 កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ សដ្ឋារា អតីតាណក-
 តប្បច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា^(១) វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហារិកា វា
 សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា យេ ទូវេ សន្តិកេ
 វា ។ អយំ វុច្ចតិ សដ្ឋារក្ខន្ធា ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ
 អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហារិកំ
 វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូវេ សន្តិកេ
 វា ។ អយំ វុច្ចតិ វិញ្ញាណក្ខន្ធា ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ
 ភិក្ខុវេ បញ្ចក្ខន្ធា ។

១ ឱ. ម. អជ្ឈត្តំ វា ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៧៥] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវខន្ធទាំង ៥ ផង នូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ផង ចូរអ្នកទាំងឡាយ ប្រុងស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណាមួយ ជា អតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ហែកទាបក្តី ឧត្តមក្តី បិតនៅក្នុងទីព្រាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ។ នេះហៅថា រូបក្ខន្ធ ។ វេទនាណាមួយ ។ សញ្ញាណាមួយ ។ សង្ខារណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ហែកទាបក្តី ឧត្តមក្តី បិតនៅក្នុងទីព្រាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ។ នេះហៅថា សង្ខារក្ខន្ធ ។ វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ហែកទាបក្តី ឧត្តមក្តី បិតនៅក្នុងទីព្រាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ។ នេះហៅថា វិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងហៅថា ខន្ធ ៥ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

[៩៦] កតមេ ច ភិក្ខុវេ បញ្ចាទានក្ខន្ធា ។ យំ
 កិញ្ចិ ភិក្ខុវេ រូបំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា
 ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ
 វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សាសវំ ឧទានានិយំ ។ អយំ
 វុច្ចតិ រូប្យាទានក្ខន្ធា ។ យា កាចិ វេទនា ។ បេ ។
 យា ទូរេ សន្តិកេ វា សាសវា ឧទានានិយា ។ អយំ
 វុច្ចតិ វេទន្យាទានក្ខន្ធា ។ យា កាចិ សញ្ញា ។ បេ ។
 យា ទូរេ សន្តិកេ វា សាសវា ឧទានានិយា^(១) ។ អយំ
 វុច្ចតិ សញ្ញាទានក្ខន្ធា ។ យេ កេចិ សដ្ឋិវា ។ បេ ។
 សាសវា ឧទានានិយា ។ អយំ វុច្ចតិ សដ្ឋិវាទាន-
 នក្ខន្ធា ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ
 ។ បេ ។ យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សាសវំ ឧទានានិយំ ។
 អយំ វុច្ចតិ វិញ្ញាណ្យាទានក្ខន្ធា ។ ឥមេ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 បញ្ចាទានក្ខន្ធាតិ ។

១ ឧបាទានីយាតិបិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវត្ត ទី ៥

[៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេច ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជា
 ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី
 បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ប្រកបដោយអាសវៈជាបច្ច័យនៃឧបា-
 ទាន ។ នេះហៅថា រូបុបាទានក្ខន្ធ ។ វេទនាណាមួយ ។ បេ ។
 បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ប្រកបដោយអាសវៈជាបច្ច័យនៃឧបា-
 ទាន ។ នេះហៅថា វេទនុបាទានក្ខន្ធ ។ សញ្ញាណាមួយ ។ បេ ។
 បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ប្រកបដោយអាសវៈជាបច្ច័យនៃឧបា-
 ទាន ។ នេះហៅថា សញ្ញុបាទានក្ខន្ធ ។ សង្ខារណាមួយ ។ បេ ។
 ប្រកបដោយអាសវៈជាបច្ច័យនៃឧបាទាន ។ នេះហៅថា សង្ខារុបាទា-
 នក្ខន្ធ ។ វិញ្ញាណណាមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។
 បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ប្រកបដោយអាសវៈជាបច្ច័យនៃឧបា-
 ទាន ។ នេះហៅថា វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯងហៅថា ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[៩៧] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា រាជ-
 តហោ វិហារតិ វេណ្ណរណេ កលន្ទកនិវាបេ ។ អថខោ
 សោណោ កហាបតិបុត្តោ យេន ភក្កវា តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធិំ ខោ សោណំ
 កហាបតិបុត្តំ ភក្កវា ឯតទរោច យេ ហិ កេចិ សោណា
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនិច្ចេន រូបេន ទុក្ខេន
 វិបរិណាមធម្មេន សេយ្យោហាមស្មីតិ វា សមនុបស្សន្តិ
 សទិសោហាមស្មីតិ វា សមនុបស្សន្តិ ហីនោហាមស្មីតិ
 វា សមនុបស្សន្តិ កិមញ្ញត្រ^(១) យថាក្ខតស្ស អទស្ស-
 នា ។ អនិច្ចាយ វេទនាយ ទុក្ខាយ វិបរិណាមធម្មាយ
 សេយ្យោហាមស្មីតិ វា សមនុបស្សន្តិ សទិសោហាមស្មីតិ
 វា សមនុបស្សន្តិ ហីនោហាមស្មីតិ វា សមនុបស្សន្តិ
 កិមញ្ញត្រ យថាក្ខតស្ស អទស្សនា ។ អនិច្ចាយ
 សញ្ញាយ ។ អនិច្ចេហិ សង្ខារេហិ ទុក្ខេហិ វិបរិណាម-
 ធម្មេហិ សេយ្យោហាមស្មីតិ វា សមនុបស្សន្តិ សទិសោ-

១ ឱ. កិមញ្ញត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[៤៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ាន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុង
 រាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ គហបតិបុត្តឈ្មោះសោណៈ ចូលទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ។ លេ ។ លុះគហបតិបុត្តឈ្មោះ
 សោណៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់សោណៈ ពួកសមណៈបុព្វាហ្មណ៍ណាមួយ មានរូបមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តែយល់ឃើញថាអាត្មា
 អញប្រសើរជាងគេក្តី យល់ឃើញថា អាត្មាអញស្មើនឹងគេក្តី យល់
 ឃើញថាអាត្មាអញថោកទាបជាងគេក្តី (ឯការយល់ឃើញបែបនេះ) មិន
 មែនមកអំពីហេតុអ្វីដទៃឡើយ គឺមកអំពីការមិនឃើញនូវសេចក្តីពិត ។
 សមណៈបុព្វាហ្មណ៍ណាមួយ មានវេទនាមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តែយល់ឃើញថា អាត្មាអញប្រសើរជាង
 គេក្តី យល់ឃើញថាអាត្មាអញស្មើនឹងគេក្តី យល់ឃើញថាអាត្មាអញ
 ថោកទាបជាងគេក្តី (ឯការយល់ឃើញបែបនេះ) មិនមែនមកអំពីហេតុអ្វី
 ដទៃឡើយ គឺមកអំពីការមិនឃើញនូវសេចក្តីពិត ។ មានសញ្ញាមិន
 ទៀង ។ មានសង្ខារមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 តែយល់ឃើញថា អាត្មាអញប្រសើរជាងគេក្តី យល់ឃើញថា អាត្មាអញ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវត្តោ បញ្ចមោ

ហាមស្ម័គ្រិ វា សមនុបស្សន្តិ ហីនោហាមស្ម័គ្រិ វា ស-
 មនុបស្សន្តិ កិមញ្ញត្រិ យថាក្ខតស្ស អទស្សនា ។
 អនិច្ចេន វិញ្ញាណោន ទុក្ខេន វិបរិណាមធម្មេន សេ-
 យ្យោហាមស្ម័គ្រិ វា សមនុបស្សន្តិ សទិសោហាមស្ម័គ្រិ
 វា សមនុបស្សន្តិ ហីនោហាមស្ម័គ្រិ វា សមនុបស្សន្តិ
 កិមញ្ញត្រិ យថាក្ខតស្ស អទស្សនា ។

[៩៨] យេ ច ខោ កេចិ សោណា សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា អនិច្ចេន រូបេន ទុក្ខេន វិបរិណាមធម្មេន
 សេយ្យោហាមស្ម័គ្រិមិ ន សមនុបស្សន្តិ សទិសោហា-
 មស្ម័គ្រិមិ ន សមនុបស្សន្តិ ហីនោហាមស្ម័គ្រិមិ ន ស-
 មនុបស្សន្តិ កិមញ្ញត្រិ យថាក្ខតស្ស ទស្សនា ។
 អនិច្ចាយ វេទនាយ ។ អនិច្ចាយ សញ្ញាយ ។ អនិច្ចេ-
 ហិ សង្ខារេហិ ។ អនិច្ចេន វិញ្ញាណោន ទុក្ខេន វិបរិ-
 ណាមធម្មេន សេយ្យោហាមស្ម័គ្រិមិ ន សមនុបស្សន្តិ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

ស្មើនឹងគេក្តី យល់ឃើញថា អាត្មាអញថោកទាបជាងគេក្តី (ឯការ
 យល់ឃើញបែបនេះ) មិនមែនមកអំពីហេតុអ្វីដទៃឡើយ គឺមកអំពីការមិន
 ឃើញនូវសេចក្តីពិត ។ មានវិញ្ញាណមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា តែយល់ឃើញថា អាត្មាអញប្រសើរជាងគេក្តី យល់
 ឃើញថា អាត្មាអញស្មើនឹងគេក្តី យល់ឃើញថា អាត្មាអញថោកទាបជាង
 គេក្តី (ឯការយល់ឃើញបែបនេះ) មិនមែនមកអំពីហេតុអ្វីដទៃឡើយ
 គឺមកអំពីការមិនឃើញនូវសេចក្តីពិត ។

[៩៨] ម្នាលសោណៈ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ
 មានរូបមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មិនយល់
 ឃើញថា អាត្មាអញប្រសើរជាងគេក្តី មិនយល់ឃើញថា អាត្មាអញ
 ស្មើនឹងគេក្តី មិនយល់ឃើញថា អាត្មាអញថោកទាបជាងគេក្តី (ឯការ
 មិនយល់ឃើញបែបនេះ) មិនមែនមកអំពីហេតុអ្វីដទៃឡើយ គឺមកអំពីការ
 ឃើញនូវសេចក្តីពិត ។ មានវេទនាមិនទៀង ។ មានសញ្ញាមិន
 ទៀង ។ មានសង្ខារមិនទៀង ។ មានវិញ្ញាណមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា មិនយល់ឃើញថា អាត្មាអញប្រសើរជាងគេក្តី

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

សទិសោហាមស្មីតិបិ ន សមនុបស្សន្តិ ហីនោហាមស្មីតិបិ

ន សមនុបស្សន្តិ កិមញ្ញត្រិ យថាក្ខតស្ស ទស្សនា ។

[៩៩] តំ កី មញ្ញសិ សោណា រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យំ បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាម
 ធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោ
 ហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។ វេទនា
 និច្ចា វា អនិច្ចា វាតិ ។ អនិច្ចា កន្តេ ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 កន្តេ ។ យំ បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ
 កន្តេ ។ យំ បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ
 តំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

មិនយល់ឃើញថា អាត្មាអញស្មើនឹងគេក្តី មិនយល់ឃើញថាអាត្មាអញ
ថោកទាបជាងគេក្តី (ឯការមិនយល់ឃើញបែបនេះ) មិនមែនមកអំពី
ហេតុអ្វីដទៃឡើយ គឺមកអំពីការឃើញនូវសេចក្តីពិត ។

[៧៧] ម្ចាស់សោណៈ អ្នកយល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច រូបទៀង
ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង
របស់នោះ ជាទុក្ខ ឬ ជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិន
ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញនូវ
របស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះឬ ។
មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនេះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនាទៀងឬមិនទៀង ។
មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀង
ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់
នោះជាទុក្ខ ឬ ជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង
ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះ
ថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះឬ ។ មិនគួរ
នឹងយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ ព្រះអង្គ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

[១០០] តស្មាតិហ សោណា យំ កិញ្ចិ រូបំ អតី-
តាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហិកំ វា
សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា
សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ យា កាចិ
វេទនា ។ យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ សដ្ឋារា ។
យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា
ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ
វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម
នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវំ បស្សំ សោណា សុតវា
អរិយស្សារកោ រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ និព្វិន្ទតិ
សញ្ញាយបិ និព្វិន្ទតិ សដ្ឋារសុបិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណ-
ស្មីបិ និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិរាតា វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

[១០០] ម្នាលសោណៈ ព្រោះហេតុនោះ រូបណានីមួយ
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី បិននៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី រូប
 ទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជារូប (ប៉ុណ្ណោះឯង) បុគ្គលគួរយល់ឃើញនូវ
 រូបនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរូបំសំអញ
 នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ វេទនាណាមួយ ។
 សញ្ញាណាមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយណាមួយ ។ វិញ្ញាណាណា
 មួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោត
 គ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី
 វិញ្ញាណទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាវិញ្ញាណ (ប៉ុណ្ណោះឯង) គួរយល់ឃើញ
 នូវវិញ្ញាណនុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែន
 របស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ ម្នាល
 សោណៈ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ រមែង
 នឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុង
 សញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណ
 ផង កាលបើនឿយណាយ (យ៉ាងនេះហើយ) រមែងប្រាសចាកតម្រេក
 ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) កាលបើចិត្តផុត

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ខីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្ម-
ចរិយំ កតំ ករណីយំ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជា-
នាតីតិ ។

[១០១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកវា
រាជគហោ វិហារតិ វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាមេ ។ អថខោ
សោណោ កហាបតិបុត្តោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិទ្ធិំ ខោ សោណំ កហាបតិបុត្តំ ភ-
កវា ឯតទរោច យេ ហិ កេចិ សោណា សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា រូបំ នប្បជានន្តិ រូបសមុទយំ នប្បជានន្តិ
រូបនិរោធំ នប្បជានន្តិ រូបនិរោធកាមិដីបដិបទំ នប្បជា-
នន្តិ ។ វេទនំ នប្បជានន្តិ វេទនាសមុទយំ នប្បជានន្តិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ស្រឡះហើយ ការដឹងក៏កើតឡើងថា អាត្មាអញរួចស្រឡះហើយ ។
អរិយសាវ័កនោះរមែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌
អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើ
ស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
ទៀត មិនមានឡើយ ។

[១០១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេឡុវ៉ាន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុង
រាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង សោណគហបតិបុត្ត ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសោណគហបតិបុត្តអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់សោណៈ ពួកសមណៈ
ឬ ព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ មិនស្គាល់រូប មិនស្គាល់ហេតុ ជាទីកើត
ឡើងនៃរូប មិនស្គាល់ទីរលត់រូប មិនស្គាល់សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរ
ទៅកាន់ទីរលត់រូប ។ មិនស្គាល់វេទនា មិនស្គាល់ហេតុជាទីកើត

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបរត្តោ បញ្ចមោ

វេទនានិរោធំ   នប្បជានន្តិ   វេទនានិរោធកាមិដីបដិបទំ
 នប្បជានន្តិ ។ សញ្ញំ នប្បជានន្តិ ។ មេ ។ សង្ខារ
 នប្បជានន្តិ សង្ខារសមុទយំ នប្បជានន្តិ សង្ខារនិរោធំ
 នប្បជានន្តិ សង្ខារនិរោធកាមិដីបដិបទំ នប្បជានន្តិ ។
 វិញ្ញាណំ នប្បជានន្តិ វិញ្ញាណសមុទយំ នប្បជានន្តិ
 វិញ្ញាណនិរោធំ នប្បជានន្តិ វិញ្ញាណនិរោធកាមិដីបដិប-
 ទំ នប្បជានន្តិ ។ នមេតេ សោណា សមណា វា ព្រាហ្ម-
 ណា វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោ-
 សុ វា ព្រាហ្មណាសម្មតា ន ច បន តេ អាយស្មន្តោ
 សាមញ្ញត្ថំ វា ព្រាហ្មញ្ញត្ថំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

ឡើងនៃវេទនា មិនស្គាល់ទីរលត់នៃវេទនា មិនស្គាល់សេចក្តីប្រតិបត្តិ
 ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃវេទនា ។ មិនស្គាល់សញ្ញា ។ បេ ។ មិន
 ស្គាល់សង្ខារ មិនស្គាល់ហេតុជាទីកើតឡើងនៃសង្ខារ មិនស្គាល់ទី
 រលត់នៃសង្ខារ មិនស្គាល់សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃ
 សង្ខារ ។ មិនស្គាល់វិញ្ញាណ មិនស្គាល់ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ
 មិនស្គាល់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណ មិនស្គាល់សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់
 ទីរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលសោណៈ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ
 មិនរាប់ថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈផង មិនរាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ
 ឯង រមែងមិនបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច នូវសាមញ្ញផលឬព្រាហ្ម-
 ញ្ញផល ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះបានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១០២] យេ ច ខោ កេចិ សោណា សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា រូបំ បដានន្តិ រូបសមុទយំ បដានន្តិ
 រូបនិរោធំ បដានន្តិ រូបនិរោធកាមិនីបដិបទំ បដានន្តិ ។
 វេទនំ បដានន្តិ ។ វេ ។ សញ្ញំ បដានន្តិ ។ សង្ខារ
 បដានន្តិ ។ វិញ្ញាណំ បដានន្តិ វិញ្ញាណសមុទយំ
 បដានន្តិ វិញ្ញាណនិរោធំ បដានន្តិ វិញ្ញាណនិរោធកាមិ-
 នីបដិបទំ បដានន្តិ ។ តេ ខោមេ សោណា សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា
 ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយ-
 ស្មន្តោ សាមញ្ញត្តព្វា ព្រហ្មញ្ញត្តព្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១០២] ម្នាលសោណៈ លុះតែពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
នីមួយៗ ស្គាល់រូប ស្គាល់ហេតុជាទីកើតឡើងនៃរូប ស្គាល់ទីរលត់នៃរូប
ស្គាល់សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃរូប ។ ស្គាល់វេទនា
។ បេ ។ ស្គាល់សញ្ញា ។ ស្គាល់សង្ខារទាំងឡាយ ។ ស្គាល់វិញ្ញាណ ស្គាល់
ហេតុជាទីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ស្គាល់សេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណ ស្គាល់
សេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលសោណៈ
សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះឯង ទើបរាប់ថាជាសមណៈក្នុងពួកសមណៈ
ផង រាប់ថាជាព្រាហ្មណ៍ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ផង មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណៈ
ឬព្រាហ្មណ៍មានអាយុទាំងនោះ រមែងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច
នូវសាមញ្ញផលផង នូវព្រហ្មញ្ញផលផង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួន
ឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

[១០៣] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បេ ។ ឯតទរោច
អនិច្ចញ្ញេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ រូបំ អនិច្ចន្តិ បស្សតិ សាស្ស^(១)
ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សំ និព្វិន្ទតិ ។ នន្ទិក្ខយា
រាគក្ខយោ រាគក្ខយា នន្ទិក្ខយោ នន្ទិរាគក្ខយា ចិត្តំ
វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ រុច្ចតិ ។ អនិច្ចញ្ញេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វេទនំ
អនិច្ចាតិ បស្សតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា
បស្សំ និព្វិន្ទតិ ។ នន្ទិក្ខយា រាគក្ខយោ រាគក្ខយា
នន្ទិក្ខយោ នន្ទិរាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ រុច្ចតិ ។
អនិច្ចញ្ញេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សញ្ញំ អនិច្ចាតិ បស្សតិ
។ បេ ។ អនិច្ចេយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សដ្ឋារេ អនិច្ចាតិ
បស្សតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សំ

---

១ ឱ. ម. យាយំ ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

[១០៣] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឃើញរូបដែល
 មិនទៀងពិតថាមិនទៀង ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ
 កាលបើភិក្ខុយល់ឃើញត្រូវហើយ រមែងនឿយណាយ ។ ការអស់ទៅ
 នៃតម្រេក ព្រោះអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីក-
 រាយ ព្រោះការអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយ ព្រោះ
 អស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយនិងតម្រេក ហៅថារួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឃើញវេទនាដែលមិនទៀងពិតថាមិនទៀង ភិក្ខុ
 នោះឈ្មោះថាមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ កាលបើភិក្ខុយល់ឃើញត្រូវ
 ហើយ រមែងនឿយណាយ ។ ការអស់ទៅនៃតម្រេក ព្រោះអស់
 ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 តម្រេក ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីក-
 រាយនិងតម្រេក ហៅថារួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុឃើញសញ្ញាដែលមិនទៀងពិតថាមិនទៀង ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុឃើញសង្ខារដែលមិនទៀងពិតថាមិនទៀង ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថាមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ កាលបើភិក្ខុយល់ឃើញត្រូវហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

និព្វិន្ទតិ ។ នន្ទិក្ខយា រាគក្ខយោ រាគក្ខយា នន្ទិក្ខ-
 យោ នន្ទិរាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ វុច្ចតិ ។
 អនិច្ចញ្ញេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ បស្សតិ
 សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សំ និព្វិន្ទតិ ។
 នន្ទិក្ខយា រាគក្ខយោ រាគក្ខយា នន្ទិក្ខយោ នន្ទិ-
 រាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ វុច្ចតីតិ ។

[១០៤] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ បេ ។ ឯតទរោច
 រូបំ ភិក្ខុវេ យោនិសោ មនសិករោច រូចានិច្ចតញ្ច
 យថាក្ខតំ សមនុបស្សថ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យោ-
 និសោ មនសិករោច្ចោ រូចានិច្ចតញ្ច យថាក្ខតំ សមនុ-

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

រមែងនឿយណាយ ។ ការអស់ទៅនៃតម្រេក ព្រោះអស់ទៅនៃសេចក្តី
 រីករាយ ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ព្រោះអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្ត
 ដែលរួចស្រឡះហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយនិងតម្រេក
 ហៅថារួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឃើញ
 វិញ្ញាណដែលមិនទៀងពិតថាមិនទៀង ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានសេចក្តី
 យល់ឃើញត្រូវ កាលបើភិក្ខុយល់ឃើញត្រូវហើយ រមែងនឿយ
 ណាយ ។ ការអស់ទៅនៃតម្រេក ព្រោះអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ
 ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ព្រោះអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្តដែលរួច
 ស្រឡះហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយនិងតម្រេក ហៅថា
 រួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។

[១០៤] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តចំពោះរូបដោយឧបាយផង ចូរពិចារណាតាមពិតរូបថាមាន
 សេចក្តីមិនទៀងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ចំពោះរូបដោយឧបាយផង ពិចារណាឃើញតាមពិតរូបថាមានសេចក្តី

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

បស្សន្តោ រូបស្មី និព្វិន្ទតិ ។ នន្ទិក្ខយា រាគក្ខ-
 យោ រាគក្ខយា នន្ទិក្ខយោ នន្ទិរាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ
 សុវិមុត្តន្តិ វុច្ឆតិ ។ វេទនំ ភិក្ខុវេ យោនិសោ មនសិ-
 កកោច វេទនានិច្ចតព្វា យថាក្ខតំ សមនុបស្សថ ។
 វេទនំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យោនិសោ មនសិកកោន្តោ វេ-
 ទនានិច្ចតព្វា យថាក្ខតំ សមនុបស្សន្តោ វេទនាយ
 និព្វិន្ទតិ ។ នន្ទិក្ខយា រាគក្ខយោ រាគក្ខយា នន្ទិក្ខ-
 យោ នន្ទិរាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ វុច្ឆតិ ។
 សញ្ញំ ភិក្ខុវេ ។ សង្ខារេ ភិក្ខុវេ យោនិសោ មន-
 សិកកោច សង្ខារានិច្ចតព្វា យថាក្ខតំ សមនុបស្ស-
 ថ ។ សង្ខារេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យោនិសោ មនសិក-
 កោន្តោ សង្ខារានិច្ចតព្វា យថាក្ខតំ សមនុបស្សន្តោ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបរគ្គ ទី ៥

មិនទៀងផងហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងរូប ។ ការអស់ទៅនៃ
តម្រេក ព្រោះអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ
ព្រោះអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅនៃ
សេចក្តីរីករាយនិងតម្រេក ហៅថារួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះវេទនាដោយឧបាយ
ផង ចូរពិចារណាតាមពិតនូវវេទនាថាមានសេចក្តីមិនទៀងផង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះវេទនាដោយឧបាយ
ពិចារណាតាមពិតនូវវេទនាថាមានសេចក្តីមិនទៀងហើយ រមែងនឿយ-
ណាយក្នុងវេទនា ។ ការអស់ទៅនៃតម្រេក ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តី
រីករាយ ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ព្រោះការអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្ត
ដែលរួចស្រឡះហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ និងតម្រេក
ហៅថារួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (អ្នកទាំងឡាយ
ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) ចំពោះសញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះសង្ខារដោយឧបាយផង ចូរពិចារណា
តាមពិត នូវសង្ខារថាមានសេចក្តីមិនទៀងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះសង្ខារដោយឧបាយ ពិចារណាតាមពិត
នូវសង្ខារថាមានសេចក្តីមិនទៀងហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងសង្ខារ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

សម្មាសេសុ និព្វិន្ទតិ ។ នន្ទិក្ខយា រាគក្ខយោ រាគក្ខយា

នន្ទិក្ខយោ នន្ទិរាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ វុច្ចតិ ។

វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ យោនិសោ មនសិករោម វិញ្ញាណា-

និច្ចតញ្ច យថាក្ខតំ សមនុបស្ស្រម ។ វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុ យោនិសោ មនសិករោន្តោ វិញ្ញាណានិច្ចតញ្ច

យថាក្ខតំ សមនុបស្ស្រោ វិញ្ញាណាស្មី និព្វិន្ទតិ ។

នន្ទិក្ខយា រាគក្ខយោ រាគក្ខយា នន្ទិក្ខយោ នន្ទិ-

រាគក្ខយា ចិត្តំ វិមុត្តំ សុវិមុត្តន្តិ វុច្ចតីតិ ។

អត្ថទីបវគ្គោ បញ្ចមោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ការអស់ទៅនៃតម្រេក ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ការអស់ទៅនៃ
 សេចក្តីរីករាយ ព្រោះការអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយ
 ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយនិងតម្រេក ហៅថារួចស្រឡះដោយ
 ប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះ
 វិញ្ញាណដោយឧបាយផង ចូរពិចារណាតាមពិតនូវវិញ្ញាណថាមានសេចក្តី
 មិនទៀងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តចំពោះ
 វិញ្ញាណដោយឧបាយ ពិចារណាតាមពិតនូវវិញ្ញាណថា មានសេចក្តីមិន
 ទៀងហើយ រមែងនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណ ។ ការអស់ទៅនៃតម្រេក
 ព្រោះការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ការអស់ទៅនៃសេចក្តីរីករាយ ព្រោះ
 ការអស់ទៅនៃតម្រេក ចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយ ព្រោះការអស់ទៅនៃ
 សេចក្តីរីករាយនិងតម្រេក ហៅថារួចស្រឡះដោយប្រពៃ ។

ចប់ អត្ថទីបវត្តទី ៥ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ

តិស្សុទ្ធានំ

អត្តដីចា បដិបទា

ទ្វេ ច ហោត្តិ អនិច្ចតា

សមនុបស្សនា ខន្ធា

ទ្វេ សោណា ទ្វេ នន្ទិក្ខុយេន ចាតិ ។

មូលបណ្ណាសកំ សមត្តំ ។

តិស្សុ មូលបណ្ណាសកវគ្គស្សុទ្ធានំ

នកុលបិតា អនិច្ចោ ច

ការេន នត្តម្ហាកេន ច

អត្តដីបេន បណ្ណាសោ

បបមោ តេន វុច្ចតីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ អត្ថទីបវគ្គ ទី ៥

ឧទ្ទាននៃអត្ថទីបវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីការយកខ្លួនជាទីពឹង អំពីបដិបទា អំពីសេចក្តីមិន

ទៀងមានពីរលើក អំពីការពិចារណាយើង អំពីខន្ធ អំពី

សោណគហបតិបុត្តមានពីរលើក អំពីការអស់ទៅនៃសេចក្តី

រីករាយមានពីរលើក ។

ចប់ មូលបណ្ណាសកៈ ។

ឧទ្ទាននៃមូលបណ្ណាសកៈវគ្គនោះគឺ

នក្ខលបិតវគ្គ ១ អនិច្ចវគ្គ ១ ការវគ្គ ១ នត្តិម្នាក់វគ្គ ១ អត្ថ-

ទីបវគ្គ ១ ដែលលោកចាត់ថាជាបឋមបណ្ណាសកៈ ។

ឧបាយវេគ្គោ

[១០៥] សាវត្ថិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ បេ ។ ឯតទរោច

ឧបាយោ ភិក្ខុវេ អវិមុត្តោ អនុបាយោ វិមុត្តោ ។

រូបរាជំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមាណំ តិដ្ឋេយ្យ រូបា-

រម្មណំ រូបប្បតិដ្ឋំ នន្ទបសេវនំ វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេបុលំ អា-

បដ្ឋេយ្យ ។ បេ ។ សង្ខាររាជំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋ-

មាណំ តិដ្ឋេយ្យ សង្ខាររម្មណំ សង្ខារប្បតិដ្ឋំ នន្ទបសេវនំ

វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេបុលំ អាបដ្ឋេយ្យ ។ យោ ភិក្ខុវេ ឯវំ វទេយ្យ

អហំ អញ្ញត្រិ រូបា អញ្ញត្រិ វេទនាយ អញ្ញត្រិ សញ្ញាយ

អញ្ញត្រិ សង្ខារេហិ វិញ្ញាណស្ស អាភតី វា ភតី វា ចុតី

ឧបាយវេគ

[១០៥] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគបានត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈដែល
ប្រកាន់មាំ (នូវខន្ធ ៥ ដោយអំណាច តណ្ហា មានៈ ទិដ្ឋិ) រមែង
មិនរួចផុតស្រឡះឡើយ សភាវៈដែលមិនបានប្រកាន់មាំ (នូវខន្ធ ៥
ដោយអំណាច តណ្ហា មានៈ ទិដ្ឋិ) ទើបរួចផុតស្រឡះបាន ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមានរូបជាហេតុ កាលនឹងបិតនៅ ក៏បិត
នៅបាន រូបារម្មណ៍មានរូបជាទីតាំង មានកិរិយាចូលទៅជិតសេពនូវ
សេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើង ។ បេ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមានសង្ខារជាហេតុ កាលបិតនៅ ក៏បិត
នៅបាន សង្ខាររម្មណ៍មានសង្ខារជាទីតាំង មានកិរិយាចូលទៅជិតសេព
នូវសេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើង ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា និយាយយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបើ
ទុកជារៀរចាករូប រៀរចាកវេទនា រៀរចាកសញ្ញា រៀរចាកសង្ខារ
ទាំងឡាយហើយ ក៏គង់តែដឹងនូវដំណើរមក ឬ ដំណើរទៅ ការឃ្នាត

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

វា ឧបបត្តិ វា វុឌ្ឍិ វា វិរុឌ្ឍិ វា វេបុស្មំ វា បញ្ញា-
 មេស្សាមីតិ នេតំ ហានំ វិជ្ជតិ ។ រូបធាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ ។ វេទនាធាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ។
 សញ្ញាធាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ។ សង្ខារធាតុយា
 ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ។ វិញ្ញាណធាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ វាកោ បហីនោ ហោតិ វាគស្ស បហានា
 វោច្ឆិជ្ជតារម្មណំ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ ត-
 ទប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិរុឌ្ឍំ អនភិសដ្ឋិច្ច វិមុត្តំ វិមុត្តត្តា
 បិតំ បិតត្តា សន្តសិតំ សន្តសិតត្តា ន បរិតស្សតិ
 អបរិតស្សំ បច្ចុត្តញ្ញោ បរិនិព្វាយតិ ។ ទីណា ជាតិ
 វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តា-
 យាតិ បជាណតីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ឬការកើត ការចម្រើន ឬការដុះដាល ជំទូលាយ របស់វិញ្ញាណបាន ពាក្យ
នេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីត្រេកអរ
ក្នុងរូបធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវេទនាធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីត្រេកអរក្នុងសញ្ញាធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ
ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារធាតុ
ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុង
វិញ្ញាណធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ព្រោះបានលះបង់នូវសេចក្តី
ត្រេកអរ អារម្មណ៍ក៏ដាច់ចេញ ការទីពឹងរបស់វិញ្ញាណ ក៏មិនមាន
វិញ្ញាណនោះបើមិនមានទីពឹងហើយ ក៏មិនដុះដាលឡើងបានឡើយ សឹង
ផុតស្រឡះ ព្រោះមិនបានតាក់តែងនូវបដិសន្ធិទៀត ព្រោះផុតស្រឡះ
ហើយ ក៏រមែងតម្កល់នៅ ព្រោះតម្កល់នៅហើយ ក៏រមែងត្រេកអរ
ព្រោះត្រេកអរហើយ ក៏រមែងមិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ
រមែងបរិនិព្វានដោយខ្លួនឯង ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញក៏បាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
បានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
នេះទៀតមិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[១០៦] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បញ្ចមាណិ ភិក្ខុវេ
 ពីជជាតានិ ។ កតមាណិ បញ្ច ។ មូលពីដំ ខន្ធពីដំ
 ផលុពីដំ អត្តពីដំ ពីជពីជញ្ញាវ បញ្ចមំ ។ ឥមាណិ ចស្ស
 ភិក្ខុវេ បញ្ច ពីជជាតានិ អក្ខណ្ណាណិ អប្បតិកាណិ អ-
 វាតាតបប្បហាតានិ^(១) សារាណិ សុខសយិតានិ បបរី
 ច ណាស្ស អាចោ ច ណាស្ស ។ អបិ នុមាណិ ភិក្ខុវេ
 បញ្ច ពីជជាតានិ វុឡី វិរុឡី វេបុល្លំ អាបដ្ឋេយ្យន្តិ ។
 ណោ ហោតំ ភន្តេ ។ ឥមាណិ ចស្ស ភិក្ខុវេ បញ្ច ពីជជា-
 តានិ អក្ខណ្ណាណិ ។ មេ ។ សុខសយិតានិ បបរី ច
 អស្ស អាចោ ច អស្ស ។ អបិ នុមាណិ ភិក្ខុវេ បញ្ច
 ពីជជាតានិ វុឡី វិរុឡី វេបុល្លំ អាបដ្ឋេយ្យន្តិ ។ ឯវំ
 ភន្តេ ។

១ ឱ. ម. អវាតាតបហាតានិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[១០៦] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពូជទាំងឡាយនេះ មាន ៥ ប្រការ ។ ពូជ ៥ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺពូជកើតពីមើម ១ ពូជកើតពីដើម ១ ពូជកើតពីហ្នាំង ១ ពូជកើតពីត្រួយ ១ និងពូជកើតពីគ្រាប់ ១ ជាគម្រប់ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើពូជទាំង ៥ ប្រការនេះ មិនបាក់ មិនស្អុយ មិនវិនាស ដោយខ្យល់ និងកម្ដៅថ្ងៃ គួរកាន់យកនូវខ្លឹម នៅជាសុខ តែដឹកគ្មាន ទឹកក៏គ្មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (កាលបើដូច្នោះ) ពូជទាំង ៥ ប្រការនេះ តើគួរនឹងដល់នូវសេចក្ដីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើងបាន ដែរឬ ។ មិនបានទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើពូជទាំង ៥ ប្រការនេះ មិនបាក់ ។ បេ ។ នៅជាសុខ ទាំងដឹកមាន ទឹកក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (កាលបើដូច្នោះ) ពូជទាំង ៥ នេះ តើគួរនឹងដល់នូវសេចក្ដីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើងបាន ដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

[១០៧] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បឋវីធាតុ ឯវំ ចតស្សោ
 វិញ្ញាណាដ្ឋិតិយោ ទដ្ឋព្វា ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ អាចោ-
 ធាតុ ឯវំ នន្ទិរកោ ទដ្ឋព្វោ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បព្វា
 តីជជាតានិ ឯវំ វិញ្ញាណំ សាហារំ ទដ្ឋព្វំ ។ រូប្យចាយំ វា
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមាណំ តិដ្ឋេយ្យ រូចារម្មណំ រូបប្បតិដ្ឋំ
 នន្ទ្រសេវនំ វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេបុល្លំ អាបដ្ឋេយ្យ ។ វេទន្ទចាយំ
 វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមាណំ តិដ្ឋេយ្យ ។ មេ ។ នន្ទ្រ-
 សេវនំ វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេបុល្លំ អាបដ្ឋេយ្យ ។ សញ្ញាចាយំ
 វា ។ មេ ។ សដ្ឋារូចាយំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមាណំ
 តិដ្ឋេយ្យ សដ្ឋារម្មណំ សដ្ឋារប្បតិដ្ឋំ នន្ទ្រសេវនំ វុឌ្ឍិ
 វិរុឌ្ឍិ វេបុល្លំ អាបដ្ឋេយ្យ ។ យោ ភិក្ខុវេ ឯវំ វេទេយ្យ
 អហំ អញ្ញត្រ រូចា អញ្ញត្រ វេទនាយ អញ្ញត្រ សញ្ញាយ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បឋវីធាតុ យ៉ាងណា វិញ្ញាណ-
 ដ្ឋិតិ (ទីតម្កល់នៅនៃវិញ្ញាណ) ទាំង ៤ អ្នកទាំងឡាយក៏គប្បីឃើញ យ៉ាង
 នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាបេធាតុយ៉ាងណា សេចក្តីរីក
 រាយនិងសេចក្តីត្រេកអរ អ្នកទាំងឡាយក៏គប្បីឃើញ យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពូជទាំង ៥ ប្រការ យ៉ាងណា វិញ្ញាណដែល
 ប្រកបដោយអាហារ អ្នកទាំងឡាយក៏គប្បីឃើញ យ៉ាងនោះដែរ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមានរូបជាហេតុ កាលដែលបិតនៅ ក៏បិត
 នៅបាន រូបារម្មណ៍មានរូបជាទីតាំង មានកិរិយាចូលទៅជិតសេពនូវ
 សេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើងបាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមានវេទនាជាហេតុ កាលបិតនៅ ក៏បិត
 នៅបាន ។ បេ ។ មានកិរិយាចូលទៅជិតសេពនូវសេចក្តីរីករាយ ដល់
 នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើងបាន ។ មានសញ្ញា ជា
 ហេតុ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ មានសង្ខារជាហេតុ
 កាលបិតនៅ ក៏បិតនៅបាន សង្ខាររម្មណ៍មានសង្ខារជាទីតាំង មាន
 កិរិយាចូលទៅជិតសេពនូវសេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល
 ធំទូលាយឡើងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណានិយាយយ៉ាង
 នេះថា អាត្មាអញទោះបីវៀរចាករូប វៀរចាកវេទនា វៀរចាកសញ្ញា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អញ្ញត្រិ សង្ខារេហិ វិញ្ញាណស្ស អាភតិ វា ភតិ វា ចុតិ
 វា ឧបបត្តិ វា វុឡី វា វិរុឡី វា វេបុស្សំ វា បញ្ញា-
 យេស្សាមីតិ នេតំ ហានំ វិជ្ជតិ ។ រូបធាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ រាគោ បហីនោ ហោតិ រាគស្ស បហានា
 វោច្ឆិជ្ជតារម្មណំ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ ។
 វេទនាធាតុយា ចេ ។ សញ្ញាធាតុយា ចេ ។ សង្ខារ-
 ធាតុយា ចេ ។ វិញ្ញាណធាតុយា ចេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 រាគោ បហីនោ ហោតិ រាគស្ស បហានា វោច្ឆិជ្ជតា-
 រម្មណំ បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ ។ តទប្បតិដ្ឋិតំ
 វិញ្ញាណំ អវិរុឡំ អនភិសង្ខត្តំ^(១) វិមុត្តំ វិមុត្តត្តា បិតំ
 បិតត្តា សន្តសិតំ សន្តតសិតត្តា ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ
 បច្ចុត្តញ្ញេវ បរិទិញាយតិ ។ ទីណា ជាតិ ។ មេ ។ នាបរំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាណតីតិ ។

១ ឱ. ម. អនភិសង្ខារញា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

រៀរចាកសង្ខារទាំងឡាយ ក៏គង់តែដឹងនូវដំណើរមក ឬ ដំណើរទៅ ការ
 ឃ្នាត ឬ ការកើត ការចម្រើន ឬ ការដុះដាល ជំទូលាយ នៃវិញ្ញាណបាន
 ពាក្យនេះមិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីត្រេកអរ
 ក្នុងរូបធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ព្រោះលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកអរហើយ
 អារម្មណ៍ក៏ដាច់ចេញ ការទីពីងរបស់វិញ្ញាណក៏មិនមាន ។ បើសេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងវេទនាធាតុ ។ ក្នុងសញ្ញាធាតុ ។ ក្នុងសង្ខារធាតុ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បើសេចក្តីត្រេកអរក្នុងវិញ្ញាណធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់
 ហើយ ព្រោះលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកអរហើយ អារម្មណ៍ក៏ដាច់ចេញ
 ការទីពីងរបស់វិញ្ញាណក៏មិនមាន ។ វិញ្ញាណនោះ បើឥតមានទីពីង
 ហើយ ក៏មិនដុះដាលឡើងបានឡើយ សឹងផុតស្រឡះ ព្រោះមិន
 តាក់តែងនូវបដិសន្ធិទៀត ព្រោះផុតស្រឡះហើយ ក៏រមែងតម្កល់នៅ
 ព្រោះតម្កល់នៅហើយ ក៏រមែងត្រេកអរ ព្រោះត្រេកអរហើយ ក៏រមែង
 មិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុតហើយ ទើបបរិនិព្វានដោយខ្លួនឯង ។
 ភិក្ខុនោះក៏មិនដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ។ បេ ។ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

[១០៨] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ ភកវា ឧទានំ
ឧទានេសិ នោ ចស្ស នោ ច មេ សិយា ន ភវិស្សតិ
ន មេ ភវិស្សតីតិ ឯវំ វិមុច្ចមាណោ^(១) ភិក្ខុ ធិន្ទេយ្យ
ឱរម្ហាតិយានិ សញ្ញោជនានីតិ ។

[១០៩] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតហោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទហោ-
ច យថាកាចំ បន ភន្តេ នោ ចស្សំ នោ ច មេ សិយា
ច ភវិស្សតិ ន មេ ភវិស្សតីតិ ឯវំ វិមុច្ចមាណោ ភិក្ខុ
ធិន្ទេយ្យ ឱរម្ហាតិយានិ សញ្ញោជនានីតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ
អស្សតវា បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សារី ។ បេ ។
សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ

១ អធិមុច្ចមាណោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

[១០៨] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់បន្លឺនូវឧទានថា ភិក្ខុកាលចុះចិត្តស៊ប់យ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញ
នឹងមិនមានទេ (បរិក្ខារ) របស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនមាន (បើការកសាង
នូវកម្មទុកទៅក្នុងអនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិ) របស់អាត្មាអញ
(ក្នុងអនាគត) ក៏នឹងមិនមាន ដូច្នោះហើយ ទើបគួរកាត់នូវសញ្ញាជនៈ
ដែលជាចំណែកខាងក្រោមបាន ។

[១០៩] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
មានភិក្ខុមួយរូប ក្រាបទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុកាលចុះចិត្តស៊ប់យ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញនឹងមិនមានទេ
(បរិក្ខារ) របស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនមាន (បើការកសាងនូវកម្មទុកទៅក្នុង
អនាគត) នឹងមិនមានទេ (បដិសន្ធិ) របស់អាត្មាអញ (ក្នុងអនាគត)
ក៏នឹងមិនមានដែរ ដូច្នោះហើយ ទើបគួរកាត់នូវសញ្ញាជនៈ ជាចំណែក
ខាងក្រោមបាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះមិនបានចេះ
ដឹង នៅជាបុប្ផជួន មិនបានឃើញព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ។ បេ ។ មិនបាន
ទូន្មានខ្លួនក្នុងសប្បុរិសធម៌ហើយ ក៏រមែងពិចារណាឃើញរូបជាខ្លួនខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ ។ វេទនំ ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី
 វា អត្តានំ ។ សោ អនិច្ចំ រូបំ អនិច្ចំ រូបន្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ អនិច្ចំ វេទនំ អនិច្ចា វេទនាតិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ អនិច្ចំ សញ្ញា អនិច្ចា សញ្ញាតិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ អនិច្ចេ សង្ខារេ អនិច្ចា សង្ខារាតិ យ-
 ថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ អនិច្ចំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ វិញ្ញាណន្តិ
 យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ ។ ទុក្ខំ រូបំ ទុក្ខំ រូបន្តិ យថា-
 ក្ខតំ នប្បជាតាតិ ។ ទុក្ខំ រូបំ ទុក្ខំ សញ្ញា ។ ទុក្ខេ
 សង្ខារេ ។ ទុក្ខំ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ វិញ្ញាណន្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ ។ អនត្តំ រូបំ អនត្តំ រូបន្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ ។ អនត្តំ វេទនំ ។ អនត្តំ សញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

ឃើញខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញខ្លួនថាមានក្នុង
 រូបខ្លះ ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ ឃើញនូវ
 វិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ឃើញវិញ្ញាណថា
 មានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ មិនដឹង
 ច្បាស់តាមពិត នូវរូបមិនទៀង ថារូបមិនទៀង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
 វេទនាមិនទៀង ថាវេទនាមិនទៀង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសញ្ញា
 មិនទៀង ថាសញ្ញាមិនទៀង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវសង្ខារទាំង-
 ឡាយមិនទៀងថា សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
 វិញ្ញាណមិនទៀង ថាវិញ្ញាណមិនទៀង ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
 រូបជាទុក្ខ ថារូបជាទុក្ខ ។ នូវវេទនាជាទុក្ខ ។ នូវសញ្ញាជាទុក្ខ ។
 នូវសង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវវិញ្ញាណជាទុក្ខ
 ថាវិញ្ញាណជាទុក្ខ ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវរូបជាអនត្តា ថារូបជា
 អនត្តា ។ នូវវេទនា ជាអនត្តា ។ នូវសញ្ញា ជាអនត្តា ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

អនត្តេ សង្ខារេ ។ អនត្តំ វិញ្ញាណំ អនត្តំ វិញ្ញាណានិ
 យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ ។ សង្ខតំ រូបំ សង្ខតំ រូបនិ យ-
 ថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ ។ សង្ខតំ វេទនំ ។ សង្ខតំ សញ្ញំ ។
 សង្ខតេ សង្ខារេ ។ សង្ខតំ វិញ្ញាណំ សង្ខតំ វិញ្ញាណានិ
 យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ ។ រូបំបិ ភវិស្សតីតិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាធាតិ ។ វេទនាបិ ភវិស្សតិ ។ សញ្ញាបិ ភ-
 វិស្សតិ ។ សង្ខារាបិ ភវិស្សនិ ។ វិញ្ញាណាម្បិ ភវិស្សតីតិ
 យថាក្ខតំ នប្បជាធាតិ ។

[១១០] សុត្តរា ច ខោ ភិក្ខុ^(១) អរិយស្សារកោ អរិ-
 យានំ ទស្សារី អរិយធម្មស្ស កោរិទោ អរិយធម្មេ សុរិ-
 នីតោ សប្បុរិសានំ ទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស កោ-
 រិទោ សប្បុរិសធម្មេ សុរិនីតោ ន រូបំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ ។ បេ ។ ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សង្ខារេ ។

---

១ ភិក្ខុវេ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

នូវសង្ខារទាំងឡាយជាអនត្តា ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវវិញ្ញាណជា
 អនត្តា ថាវិញ្ញាណជាអនត្តា ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវរូបដែលមាន
 បច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ថារូបមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។ នូវវេទនាដែល
 មានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។ នូវសញ្ញាដែលមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ ដែលមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។ មិនដឹងច្បាស់
 តាមពិត នូវវិញ្ញាណដែលមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ថាវិញ្ញាណមាន
 បច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ថារូបនឹងមាន ។ ថា
 វេទនានឹងមាន ។ ថាសញ្ញានឹងមាន ។ ថាសង្ខារទាំងឡាយនឹងមាន ។
 មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ថាវិញ្ញាណនឹងមាន ដូច្នោះឡើយ ។

[១១០] ម្នាលភិក្ខុ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញនូវព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយ អ្នកឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ បានទូន្មានខ្លួនក្នុងអរិយធម៌
 ឃើញនូវសប្បុរសទាំងឡាយ អ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរសធម៌ បានទូន្មាន
 ខ្លួនក្នុងសប្បុរសធម៌ ក៏រមែងមិនពិចារណាឃើញរូបថាជាខ្លួនខ្លះ ។ បេ ។
 មិនឃើញវេទនា ។ មិនឃើញសញ្ញា ។ មិនឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ សោ អនិច្ចំ
 រូបំ អនិច្ចំ រូបន្តិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។ អនិច្ចំ វេទ-
 នំ ។ អនិច្ចំ សញ្ញា ។ អនិច្ចំ សង្ខារេ ។ អនិច្ចំ វិញ្ញា-
 ណំ អនិច្ចំ វិញ្ញាណាន្តិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។ ទុក្ខំ
 រូបំ ។ បេ ។ ទុក្ខំ វិញ្ញាណំ ។ អនត្តំ រូបំ ។ បេ ។
 អនត្តំ វិញ្ញាណំ ។ សង្ខតំ រូបំ ។ បេ ។ សង្ខតំ វិញ្ញា-
 ណំ សង្ខតំ វិញ្ញាណាន្តិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។ រូបំបិ
 ភវិស្សតីតិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារា ។ វិញ្ញាណាម្បិ ភវិស្សតីតិ យថាក្ខតំ បជាណតិ ។
 សោ រូបស្ស វិភវា វេទនាយ វិភវា សញ្ញាយ វិភវា
 សង្ខារានំ វិភវា វិញ្ញាណាស្ស វិភវា ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ
 នោ ចស្សំ នោ ច មេ សិយា ន ភវិស្សតិ ន មេ
 ភវិស្សតីតិ ឯវំ វិមុច្ចមាណោ ភិក្ខុ ធិន្ទេយ្យ ឱរម្ហាតិយានិ
 សញ្ញាជនាជីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

មិនឃើញវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវរូប
មិនទៀង ថារូបមិនទៀង ។ នូវវេទនាមិនទៀង ។ នូវសញ្ញាមិន
ទៀង ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ។ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
វិញ្ញាណមិនទៀង ថាវិញ្ញាណមិនទៀង ។ នូវរូបជាទុក្ខ ។ បេ ។ នូវ
វិញ្ញាណជាទុក្ខ ។ នូវរូបជាអនត្តា ។ បេ ។ នូវវិញ្ញាណជាអនត្តា ។ នូវ
រូបដែលមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវវិញ្ញាណ
ដែលមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ថាវិញ្ញាណមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង ។
ដឹងច្បាស់តាមពិត ថារូបនឹងមាន ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ
ទាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិត ថាវិញ្ញាណនឹងមាន ។ ភិក្ខុនោះ
ទើបឈ្មោះថាប្រាសចាករូប ប្រាសចាកវេទនា ប្រាសចាកសញ្ញា ប្រាស
ចាកសង្ខារទាំងឡាយ ប្រាសចាកវិញ្ញាណ ។ ភិក្ខុ កាលចុះចិត្ត ស៊ប់
យ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញនឹងមិនមាន (គ្រឿងបរិក្ខារ) របស់អាត្មាអញ
ក៏នឹងមិនមាន (បើការកសាងនូវកម្មទុក ក្នុងអនាគត) នឹងមិនមាន
(បដិសន្ធិ) របស់អាត្មាអញ (ក្នុងអនាគត) ក៏នឹងមិនមានដែរ ដូច្នោះហើយ
ទើបគួរកាត់នូវសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងក្រោមបាន យ៉ាងនេះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

[១១១] ឯវំ វិមុច្ចមាណោ ភន្តេ ភិក្ខុ ធិន្ទេយ្យ
ឱរម្ហាតិយានិ សញ្ញាជនានិ ។ កកំ បន ភន្តេ ជានតោ
កកំ បស្សតោ អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតីតិ ។
ឥធិ ភិក្ខុ អស្សុតវា បុច្ឆន្តោ ។ មេ ។ អតសិតាយេ
ហានេ តាសំ អាបន្តតិ ។ តាសោ ហោសោ ភិក្ខុ អស្សុ-
តវតោ បុច្ឆន្តស្ស នោ ចស្សំ នោ ច មេ សិយា ន ភិ-
វិស្សតិ ន មេ ភិវិស្សតីតិ ។ សុតវា ច ខោ ភិក្ខុ អរិយ-
ស្សារកោ ។ មេ ។ អតសិតាយេ ហានេន តាសំ អាប-
ន្តតិ ។ ន ហោសោ ភិក្ខុ តាសោ សុតវតោ អរិយស្សា-
រកស្ស នោ ចស្សំ នោ ច មេ សិយា ន ភិវិស្សតិ
ន មេ ភិវិស្សតីតិ ។ រូប្យចាយំ វា ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ
តិដ្ឋមាណំ តិដ្ឋេយ្យ រូបារម្មណំ រូបប្បតិដ្ឋំ នន្ទបសេវនំ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

[១១១] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុកាលចុះចិត្តស៊ប់ យ៉ាង
នេះហើយ ទើបគួរកាត់នូវសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោមបាន ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុកាលដឹងដូចម្តេច កាលឃើញដូចម្តេច
ទើបអស់អាសវៈក្នុងលំដាប់បាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជា
អ្នកមិនចេះដឹង ជាបុប្ផជន ។ បេ ។ តែងដល់នូវសេចក្តីតក់ស្លុតក្នុងហេតុ
ដែលមិនគួរតក់ស្លុត ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា ភិក្ខុជាបុប្ផជន ជាអ្នកមិនចេះដឹង
តែងមានសេចក្តីតក់ស្លុតនុ៎ះថា បើអាត្មាអញនឹងមិនមាន (បរិក្ខារ) របស់
អាត្មាអញក៏នឹងមិនមាន ។ (បើការកសាងនូវកម្មទុកក្នុងអនាគត) នឹងមិន
មាន (បដិសន្ធិ) របស់អាត្មាអញ (ក្នុងអនាគត) ក៏នឹងមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
ឯអរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹង ។ បេ ។ តែងមិនដល់នូវសេចក្តីតក់ស្លុតក្នុង
ហេតុដែលមិនគួរតក់ស្លុតឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា អរិយសាវ័កជា
អ្នកចេះដឹង តែងមិនមានសេចក្តីតក់ស្លុតនុ៎ះថា បើអាត្មាអញនឹងមិនមាន
(បរិក្ខារ) របស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនមាន (ការកសាងនូវកម្មទុកក្នុងអនាគត)
ក៏នឹងមិនមាន (បដិសន្ធិ) របស់អាត្មាអញ (ក្នុងអនាគត) ក៏នឹងមិនមានដូច្នោះ
ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ វិញ្ញាណមានរូបជាហេតុ កាលដែលមិនបិតនៅ ក៏បិតនៅ
បាន រូបារម្មណ៍មានរូបជាទីតាំង មានកិរិយាចូលទៅជិតសេពនូវសេចក្តី

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេយ្យាករណ៍ អាបដ្ឋេយ្យ ។ វេទន្ទចាយំ វា ភិក្ខុ ។
 សញ្ញាចាយំ វា ភិក្ខុ ។ សង្ខារចាយំ វា ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ
 តិដ្ឋមាណំ តិដ្ឋេយ្យ សង្ខារាម្មណំ សង្ខារប្បតិដ្ឋំ នន្ទប-
 សេវនំ វុឌ្ឍិ វិរុឌ្ឍិ វេយ្យាករណ៍ អាបដ្ឋេយ្យ ។ សោ ភិក្ខុ
 ឯវំ វេទន្ទ អហមញ្ញត្រ រូចា អញ្ញត្រ វេទនាយ
 អញ្ញត្រ សញ្ញាយ អញ្ញត្រ សង្ខារេហិ វិញ្ញាណស្ស
 អាភតិ វា ភតិ វា ចុតិ វា ឧបបត្តិ វា វុឌ្ឍិ វា
 វិរុឌ្ឍិ វា វេយ្យាករណ៍ វា បញ្ញាបេស្សាមីតិ នេតំ ហានំ
 វិដ្ឋតិ ។ រូបធាតុយា ចេ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោ វាកោ
 បហំនោ ហោតិ វាកស្ស បហាណ វោច្ឆិដ្ឋតារម្មណំ
 បតិដ្ឋា វិញ្ញាណស្ស ន ហោតិ ។ វេទនាធាតុយា
 ចេ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោ ។ សញ្ញាធាតុយា ចេ ភិក្ខុ
 ភិក្ខុនោ ។ សង្ខារធាតុយា ចេ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

រីករាយ គួរដល់សេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើងបាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុ វិញ្ញាណ មានវេទនាជាហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ វិញ្ញាណមានសញ្ញាជា
ហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ វិញ្ញាណមានសង្ខារជាហេតុ កាលដែលបិតនៅ
ក៏បិតនៅបាន សង្ខាររម្មណ៍មានសង្ខារជាទីតាំង មានកិរិយាចូលទៅ
ដិតសេពនូវសេចក្តីរីករាយ គួរដល់សេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយ
ឡើងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
ទោះបីវៀរចាករូប វៀរចាកវេទនា វៀរចាកសញ្ញា វៀរចាកសង្ខារ
ទាំងឡាយហើយ ក៏គង់ដឹងដំណើរមកឬដំណើរទៅ ការឃ្នាតឬការកើត
ឡើង ឬសេចក្តីចម្រើន ដុះដាល ធំទូលាយឡើង របស់វិញ្ញាណ
បាន ពាក្យដូច្នោះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើសេចក្តី
ត្រេកអរ ក្នុងរូបធាតុភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ព្រោះតែលះបង់នូវសេចក្តី
ត្រេកអរ អារម្មណ៍ក៏ដាច់ចេញ ការទីពឹងនៃវិញ្ញាណក៏មិនមាន ។
ម្នាលភិក្ខុ បើសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវេទនាធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ។
ម្នាលភិក្ខុ បើសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសញ្ញាធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ។
ម្នាលភិក្ខុ បើសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសង្ខារធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

វិញ្ញាណធាតុយា ចេ ភិក្ខុ ភិក្ខុនោ រាគោ បហីនោ
 ហោតិ រាគស្ស បហាណ វោច្ឆិដ្ឋតារម្មណំ បតិដ្ឋា វិញ្ញា-
 ណស្ស ន ហោតិ ។ តទប្បតិដ្ឋិតំ វិញ្ញាណំ អវិរុទ្ធុ
 អនភិសដ្ឋូច្ច វិមុត្តំ វិមុត្តត្តា បិតំ បិតត្តា សន្តុសិតំ
 សន្តុសិតត្តា ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ បច្ចត្តញ្ញវ
 បរិទិញ្វាយតិ ។ ទីណា ជាតិ ។ មេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ
 បជានាតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ
 អនន្តរា អាសវាទំ ខយោ ហោតីតិ ។

[១១២] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ បញ្ចមេ ភិក្ខុវេ
 ឧចាទានក្ខន្ធា ។ កតមេ បញ្ច ។ សេយ្យដីទំ ។
 រូប្យចាទានក្ខន្ធា វេទន្យចាទានក្ខន្ធា សញ្ញាចាទា-

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ម្នាលភិក្ខុ បើសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងវិញ្ញាណធាតុ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ
 ព្រោះតែបានលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកអរ អារម្មណ៍ក៏ដាច់ចេញ ការទីពឹង
 នៃវិញ្ញាណ ក៏មិនមាន ។ វិញ្ញាណដែលមិនមានទីពឹងហើយនោះ ក៏
 មិនដុះជាល សឹងផុតស្រឡះ ព្រោះមិនតាក់តែងនូវបដិសន្ធិតទៅទៀត
 ព្រោះតែផុតស្រឡះ ក៏តម្កល់នៅនឹង ព្រោះតម្កល់នៅនឹងហើយ ក៏ត្រេក
 អរ ព្រោះតែត្រេកអរ ក៏មិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុត ទើបបរិនិព្វាន
 ចំពោះខ្លួនឯង ។ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ។ បេ ។ មគ្គការនា-
 កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ អរិយសាវ័ក កាលដឹងយ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះ ទើបអស់
 អាសវៈក្នុងលំដាប់បាន ។

[១១២] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឧបាទានក្ខន្ធនេះ មាន ៥ ប្រការ ។ ឧបាទានក្ខន្ធ ៥
 តើដូចម្តេច ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនុបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញុបាទា-

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

នក្ខន្ធា សង្ខារុបាទានក្ខន្ធា វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធា ។
 យារកិវញ្ញាហំ ភិក្ខុវេ ឥមេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ច-
 តុប្បវិវដ្តំ យថាក្ខតំ ន អព្ពញ្ញាសី នេវ តាវាហំ ភិក្ខុវេ
 សនេវកេ លោកេ សមារកេ សព្រហ្មកេ សស្សមណ-
 ព្រហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តំ សម្មា-
 សម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធា^(១) បច្ចុញ្ញាសី ។ យតោ ច ខ្លាហំ
 ភិក្ខុវេ ឥមេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ចតុប្បវិវដ្តំ យថាក្ខតំ
 អព្ពញ្ញាសី អថាហំ ភិក្ខុវេ សនេវកេ ។ បេ ។ សនេវម-
 នុស្សាយ អនុត្តំ សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុទ្ធា បច្ចុញ្ញា-
 សី ។ កចំ ចតុប្បវិវដ្តំ ។ រូបំ អព្ពញ្ញាសី រូបសមុទយំ
 អព្ពញ្ញាសី រូបនិរោធំ អព្ពញ្ញាសី រូបនិរោធកាមិនីប-
 ដិបទំ អព្ពញ្ញាសី ។ វេទនំ អព្ពញ្ញាសី ។ សញ្ញំ ។

១ ឱ. ម. អភិសមទ្វេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

នក្ខន្ធទាំង ១ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធទាំង ១ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធទាំង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ដែលមានបរិវដ្តៈបួនៗ ត្រឹមណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនទាន់ ប្តេជ្ញាខ្លួន ថាជាអ្នកត្រាស់ដឹងនូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពួកសត្វព្រមទាំង សមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស ត្រឹម នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា តថាគតបានដឹងច្បាស់ តាមពិត នូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ដែលមានបរិវដ្តៈបួនៗ ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនោះ ទើបតថាគតប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអ្នកត្រាស់ដឹង នូវសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោកព្រមទាំងទេវលោក ។ បេ ។ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេសបាន ។ ឧបាទានក្ខន្ធ ដែលមានបរិវដ្តៈបួនៗ ដូចម្តេច ។ គឺតថាគតដឹងច្បាស់នូវរូប ដឹងច្បាស់ នូវការកើតឡើងនៃរូប ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃរូប ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី ប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃរូប ។ ដឹងច្បាស់នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។

---

១ ក្នុងខន្ធទាំងនេះ ខន្ធមួយ ៗ មានបរិវដ្តៈបួន ៗ (អដ្ឋកថា) ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តញ្ញាសី វិញ្ញាណាសមុទយំ
អត្តញ្ញាសី វិញ្ញាណានិរោធំ អត្តញ្ញាសី វិញ្ញាណានិរោធី-
កាមិដីបដិបទំ អត្តញ្ញាសី ។

[១១៣] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ រូបំ ។ ចត្តារោ ច
មហាក្ខតា ចតុន្ទញ្ច មហាក្ខតានំ ឧទាទាយរូបំ ។ ឥទំ
រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ រូបំ ។ អាហារសមុទយា រូបសមុទយោ
អាហារនិរោធា រូបនិរោធា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
មត្តោ រូបនិរោធកាមិដីបដិបទា ។ សេយ្យដីទំ ។ សម្មា-
ទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ
សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ រូបំ អភិញ្ញាយ ឯវំ
រូបសមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបនិរោធំ អភិញ្ញា-
យ ឯវំ រូបនិរោធកាមិដីបដិបទំ អភិញ្ញាយ រូបស្ស
និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នា តេ សុប្បដិ-

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ តថាគតដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់នូវការ
កើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់នូវ
សេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណ ។

[១១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះរូប តើដូចម្តេច ។ មហា-
កូតរូប ៤ និងឧបាទាយរូប (២២ ដែលអាស្រ័យ) នឹងមហាកូតរូប ៤ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា រូប ។ ការកើតឡើងនៃរូប ព្រោះ
កើតឡើងនៃអាហារ ការរលត់ទៅនៃរូប ព្រោះរលត់ទៅនៃអាហារ មគ្គ
ប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាផ្លូវប្រតិបត្តិទៅកាន់សេចក្តីរលត់
នៃរូប ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនោះ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្មា-
ទិដ្ឋិ ១ ។ វេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា
ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវរូបយ៉ាងនេះ ដឹង
ច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃរូប យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃរូប
យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់សេចក្តីរលត់នៃរូប យ៉ាង
នេះ ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក
ដើម្បីសេចក្តីរលត់នៃរូប សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាបាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

បដ្ឋា យេ សុប្បដិបដ្ឋា តេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កាជន្តិ ។

យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា

វា ឯវំ រូបំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបសមុទយំ អភិញ្ញាយ

ឯវំ រូបនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបនិរោធកាមិដិបដិបទំ

អភិញ្ញាយ រូបស្ស និព្វិទា វិរាតា និរោធា អនុចាទា

វិមុត្តា តេ សុវិមុត្តា យេ សុវិមុត្តា តេ កេតលិដោ

យេ កេតលិដោ វន្តំ តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនាយ ។

[១១៤] កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទនា ។ ឆយិមេ

ភិក្ខុវេ វេទនាកាយា ចក្កុសម្ពស្សជា វេទនា សោត-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ប្រតិបត្តិដោយល្អ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា បានប្រតិបត្តិល្អ សមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាតាំងនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចំណែកពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ណានីមួយ បានដឹង
 ច្បាស់នូវរូបយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវការកើតនៃរូប យ៉ាងនេះ ដឹង
 ច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃរូប យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅ
 កាន់សេចក្តីរលត់នៃរូបយ៉ាងនេះហើយ ក៏ផុតស្រឡះ ព្រោះនឿយណាយ
 ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិនបានប្រកាន់យកនូវរូប
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាផុតស្រឡះដោយល្អ សមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណា ផុតស្រឡះដោយល្អហើយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ឈ្មោះថាមានកិច្ចបានធ្វើហើយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ណា មានកិច្ចបានធ្វើហើយ វដ្តៈរបស់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។

[១១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកវេទនានេះមាន ៦ យ៉ាង គឺ ចក្ខុសម្បស្សជាវេទនា ១ សោត-

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

សម្មស្សជា វេទនា យានសម្មស្សជា វេទនា ជិវ្ហា-
សម្មស្សជា វេទនា កាយសម្មស្សជា វេទនា មនោ-
សម្មស្សជា វេទនា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វេទនា ។
ធស្សសមុទយា វេទនាសមុទយោ ធស្សនិរោធា វេ-
ទនានិរោធា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ
វេទនានិរោធកាមិនីបទិបទា ។ សេយ្យថីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ
។ មេ ។ សម្មាសមាទិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ ស-
មណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វេទនំ អភិញ្ញាយ ឯវំ
វេទនាសមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនានិរោធំ អភិញ្ញា-
យ ឯវំ វេទនានិរោធកាមិនីបទិបទំ អភិញ្ញាយ វេទនា-
យ និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ បទិបទ្ហា តេ
សុប្បទិបទ្ហា យេ សុប្បទិបទ្ហា តេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ
កាធន្តិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វេទនំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនា-
សមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនានិរោធំ អភិញ្ញាយ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

សម្មស្សជាវេទនា ១ យានសម្មស្សជាវេទនា ១ ជិវ្ហាសម្មស្សជាវេទនា ១
 កាយសម្មស្សជាវេទនា ១ មនោសម្មស្សជាវេទនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះហៅថា វេទនា ។ ការកើតឡើងនៃវេទនា ព្រោះកើត
 ឡើងនៃផស្សៈ ការរលត់នៃវេទនា ព្រោះរលត់នៃផស្សៈ មគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីដល់នូវការរលត់
 នៃវេទនា ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១
 ។ លេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា
 ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវវេទនាយ៉ាងនេះ
 បានដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃវេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការ
 រលត់នៃវេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់
 នៃវេទនាយ៉ាងនេះ ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បី
 ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីសេចក្តីរលត់នៃវេទនា ពួកសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍
 នោះ ឈ្មោះថាប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា បានប្រតិបត្តិ
 ល្អ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ ឈ្មោះថា បិតនៅក្នុង
 ធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា
 នីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវវេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការកើត
 ឡើងនៃវេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលត់ នៃវេទនាយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឯវំ វេទនានិរោធតាមិទីបទីបទំ អភិញ្ញាយ ។ បេ ។ វន្តំ

តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនាយ ។

[១១៥] កតមា ច ភិក្ខុវេ សញ្ញា ។ ឆយិមេ

ភិក្ខុវេ សញ្ញាកាយា រូបសញ្ញា សទ្ធសញ្ញា កន្ទ-

សញ្ញា រសសញ្ញា ដោដ្ឋព្វសញ្ញា ធម្មសញ្ញា ។ អយំ

វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សញ្ញា ។ ធស្សសមុទយា សញ្ញាស-

មុទយោ ធស្សនិរោធា សញ្ញានិរោធា អយមេវ អវិ-

យោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ សញ្ញានិរោធតាមិទីបទីបទា ។

សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យេ

ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ សញ្ញា

អភិញ្ញាយ ។ បេ ។ វន្តំ តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

បានដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃវេទនា យ៉ាងនេះ
ហើយ ។ បេ ។ វដ្តៈរបស់ពួកសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏មិនមាន
ជាប្រាកដ ។

[១១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសញ្ញា តើដូចម្តេចខ្លះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសញ្ញានេះ មាន ៦ យ៉ាងគឺ រូបសញ្ញា ១ សទ្ធ-
សញ្ញា ១ គន្ធសញ្ញា ១ រសសញ្ញា ១ ដោដ្ឋព្វសញ្ញា ១ ធម្មសញ្ញា ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សញ្ញា ។ ការកើតឡើងនៃសញ្ញា
ព្រោះកើតឡើងនៃផស្សៈ ការរលត់នៃសញ្ញា ព្រោះរលត់នៃផស្សៈ មគ្គ
ប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីដល់
នូវការរលត់នៃសញ្ញា ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ
សម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
ពិតថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវសញ្ញា
យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ វដ្តៈរបស់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ក៏មិន
មានជាប្រាកដ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

[១១៦] កតមេ ច ភិក្ខុវេ សង្ខារា ។ ធម៌មេ
ភិក្ខុវេ ចេតនាកាយា រូបសញ្ចេតនា សទ្ធិសញ្ចេតនា
កន្ធិសញ្ចេតនា រសសញ្ចេតនា ដោដ្ឋព្វសញ្ចេតនា ធម្ម-
សញ្ចេតនា ។ ឥមេ វុច្ចន្តិ ភិក្ខុវេ សង្ខារា ។ ផស្ស-
សមុទយា សង្ខារសមុទយោ ផស្សនិរោធា សង្ខារនិ-
រោធា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ សង្ខារនិរោ-
ធហតិមិដិបទិបទា ។ សេយ្យមីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។
សម្មាសមាធិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា ឯវំ សង្ខារេ អភិញ្ញាយ ឯវំ សង្ខារ-
សមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ សង្ខារនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ
សង្ខារនិរោធហតិមិដិបទិបទំ អភិញ្ញាយ សង្ខារានំ និព្វិ-
នាយ វិរាតាយ និរោធាយ បទិបទ្ហា តេ សុបទិបទ្ហា
យេ សុប្បទិបទ្ហា តេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កាធន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

[១១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកចេតនានេះ មាន ៦ ប្រការ គឺ រូបសញ្ញាតនា ១ សទ្ធសញ្ញាតនា ១ គន្ធសញ្ញាតនា ១ វសសញ្ញាតនា ១ ដោជ្ជពូសញ្ញាតនា ១ ធម្មសញ្ញាតនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សង្ខារ ។ ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ព្រោះកើតឡើងនៃផស្សៈ ការរលត់ទៅនៃសង្ខារ ព្រោះរលត់ទៅនៃផស្សៈ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីដល់នូវការរលត់នៃសង្ខារ ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ វេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវការរលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះឈ្មោះថា បានប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា បិតនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា ឯវំ សង្ខារេ អភិញ្ញាយ ឯវំ សង្ខារសមុទយំ អ-
 ភិញ្ញាយ ឯវំ សង្ខារនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ សង្ខារនិរោធ-
 តាមិដិបដិបទំ អភិញ្ញាយ សង្ខារាទំ និព្វិទា វិរាតា
 និរោទា អនុទាទា វិមុត្តា តេ សុវិមុត្តា យេ សុវិមុត្តា
 តេ កេពលិនោ យេ កេពលិនោ វន្តំ តេសំ នត្តិ
 បញ្ញាបនាយ ។

[១១៧] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។ ធម៌មេ
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណកាយា ចក្កុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ
 យានវិញ្ញាណំ ជិវ្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញា-
 ណំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។ នាមរូបសមុទយា
 វិញ្ញាណសមុទយោ នាមរូបនិរោទា វិញ្ញាណនិរោទោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង នៃ
 សង្ខារយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវទីរលត់នៃសង្ខារយ៉ាងនេះ បានដឹង
 ច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ យ៉ាងនេះ ហើយផុត
 ស្រឡះ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់
 ព្រោះមិនប្រកាន់យកនូវសង្ខារទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ឈ្មោះថា ផុតស្រឡះដោយល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 ផុតស្រឡះល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាមានកិច្ចបានធ្វើ
 ហើយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា មានកិច្ចបានធ្វើហើយ វដ្តៈរបស់
 សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។

[១១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណ តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវិញ្ញាណនេះ មាន ៦ យ៉ាង គឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ១
 សោតវិញ្ញាណ ១ យានវិញ្ញាណ ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១
 មនោវិញ្ញាណ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិញ្ញាណ ។
 ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះកើតឡើងនៃនាមនិងរូប ការរលត់ទៅនៃ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ វិញ្ញាណនិរោធតាមិ-
 ដីបដិបទា ។ សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ មេ ។ សម្មា-
 សមាធិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា ឯវំ វិញ្ញាណំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណសមុទយំ អភិ-
 ញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោ-
 ធតាមិដីបដិបទំ អភិញ្ញាយ វិញ្ញាណស្ស ទិព្វិទាយ វិកា-
 តាយ និរោធាយ បដិបទ្ហា តេ សុប្បដិបទ្ហា យេ សុប្ប-
 ដិបទ្ហា តេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កាធន្តិ ។ យេ ច ខោ
 កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វិញ្ញាណំ
 អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណសមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ
 វិញ្ញាណនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោធតាមិដីប-
 ដិបទំ អភិញ្ញាយ វិញ្ញាណស្ស ទិព្វិទា វិកាតា និរោធា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់ទៅនៃនាមនិងរូប មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់ នៃវិញ្ញាណ ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ សម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់នៃវិញ្ញាណ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាបានប្រតិបត្តិដោយល្អ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា បានប្រតិបត្តិល្អ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថា បិតនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើង នៃវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលត់ នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ហើយផុតស្រឡះព្រោះនឿយណាយ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អនុចាទា វិមុត្តា តេ សុវិមុត្តា យេ សុវិមុត្តា តេ កេ-
តលិដោ យេ កេតលិដោ វដ្ឋំ តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនា-
យាតិ ។

[១១៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា សា-
វត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តត្រ ខោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវោតិ ។ ក-
ទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភក្កវា ឯ-
តទវោច សត្តជ្ជានកុសលោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិវិជ្ជប-
បរិក្ខិ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កេតលី វុសិតវា ឧត្តមបុរិ-
សោតិ វុច្ចតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សត្តជ្ជានកុស-
លោ ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ រូបំ បជាណាតិ រូប-
សមុទយំ បជាណាតិ រូបនិរោធំ បជាណាតិ រូបនិរោធ-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ព្រោះមិនប្រកាន់យកនូវវិញ្ញាណ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះ ថាបានផុតស្រឡះដោយល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា បានផុតស្រឡះ ល្អ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថា មានកិច្ចបានធ្វើហើយ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា មានកិច្ចបានធ្វើហើយ វដ្តៈរបស់សមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។

[១១៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធ ដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះ ភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងហេតុ ៧ ប្រការ ជាអ្នកពិចារណានូវលក្ខណៈ ៣ ប្រការ តថាគត ពោលថា ជាបុរសឧត្តម មានកិច្ចបានធ្វើអស់ហើយ មានព្រហ្មច- រិយធម៌នៅរួចហើយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងហេតុ ៧ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់នូវរូប ដឹងច្បាស់នូវការកើត ឡើងនៃរូប ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃរូប ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

តាមិដីបដិបទំ បជាធាតិ ។ រូបស្ស អស្សាទំ បជា-
ធាតិ រូបស្ស អាទីនវំ បជាធាតិ រូបស្ស និស្សរណំ
បជាធាតិ ។ វេទនំ បជាធាតិ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។
វិញ្ញាណំ បជាធាតិ វិញ្ញាណាសមុទយំ បជាធាតិ វិញ្ញា-
ណានិរោធំ បជាធាតិ វិញ្ញាណានិរោធតាមិដីបដិបទំ ប-
ជាធាតិ ។ វិញ្ញាណាស្ស អស្សាទំ បជាធាតិ វិញ្ញា-
ណាស្ស អាទីនវំ បជាធាតិ វិញ្ញាណាស្ស និស្សរណំ
បជាធាតិ ។

[១១៩] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ រូបំ ។ ចត្តារោ ច
មហាក្ខតា ចតុន្ទញ្ច មហាក្ខតានំ ឧចាទាយរូបំ ។ ឥទំ
វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ រូបំ ។ អាហារសមុទយា រូបសមុទយោ
អាហារនិរោធា រូបនិរោធា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
មក្កោ រូបនិរោធតាមិដីបដិបទា ។ សេយ្យថីទំ ។ សម្មា-
ទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យំ រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបស្ស អស្សាទោ យំ រូបំ
អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អយំ រូបស្ស អាទីនវោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ទៅកាន់ទីរលត់នៃរូប ។ ដឹងច្បាស់នូវអានិសង្សរូបសំរូប ដឹងច្បាស់នូវ
ទោសរូបសំរូប ដឹងច្បាស់នូវការរលាស់ចេញនូវរូប ។ ដឹងច្បាស់នូវ
វេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ
ដឹងច្បាស់នូវការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃវិញ្ញាណ
ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
អានិសង្សរូបសំរូបវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់នូវទោសរូបសំរូបវិញ្ញាណ ដឹងច្បាស់
នូវការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណ ។

[១១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះរូប តើដូចម្តេច ។ មហា-
ភូតរូប ៤ និងឧបាទាយរូប (២២) ដែលអាស្រ័យនឹងមហាភូតរូប ៤ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា រូប ។ ការកើតឡើងនៃរូប ព្រោះការ
កើតឡើងនៃអាហារ ការរលត់ទៅនៃរូប ព្រោះការរលត់ទៅនៃអាហារ
មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទី
រលត់នៃរូប ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១
។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើត
ឡើងព្រោះអាស្រ័យនូវរូប នេះឈ្មោះថាអានិសង្សរូបសំរូប រូបណាមិន
ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះឈ្មោះថាទោសរូបសំរូប

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

យោ រូបស្មី ធន្ទរាតវិនយោ ធន្ទរាតប្បហានំ ឥទំ រូបស្ស
 និរស្សវណំ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា ឯវំ រូបំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបសមុទយំ
 អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបនិរោធកា-
 មិដិបដិបទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបសុស អស្សាទំ អភិញ្ញាយ
 ឯវំ រូបស្ស អាទីនំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបស្ស និស្ស-
 រណំ អភិញ្ញាយ រូបស្ស និព្វិទាយ វិរាតាយ និរោធាយ
 បដិបទ្ហា តេ សុប្បដិបទ្ហា យេ សុប្បដិបទ្ហា តេ ឥមស្មី
 ធម្មវិនយេ កាធន្តិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ រូបំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបសមុទយំ
 អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបនិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបនិរោធកា-
 មិដិបដិបទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបស្ស អស្សាទំ អភិញ្ញាយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ការបន្ទោបង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ណា នេះឈ្មោះថា ការ
 រលាស់ចេញនូវរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា ពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវរូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់
 នូវការកើតឡើងនៃរូប យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលត់នៃរូបយ៉ាង
 នេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃរូបយ៉ាងនេះ បាន
 ដឹងច្បាស់នូវអានិសង្កស របស់រូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវទោសរបស់
 រូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលាស់ចេញនូវរូបយ៉ាងនេះ ហើយ
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បីការប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បី
 សេចក្តីរលត់នៃរូប ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាបានប្រតិបត្តិ
 ដោយល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា ប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថា បិតនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សេចក្តីពិតថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់
 នូវរូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវការកើតឡើងនៃរូបយ៉ាងនេះ បានដឹង
 ច្បាស់នូវការរលត់នៃរូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅ
 កាន់ទីរលត់នៃរូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវអានិសង្ករបស់រូបយ៉ាងនេះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

ឯវំ រូបស្ស អាទីនំ អភិញ្ញាយ ឯវំ រូបស្ស និស្សរណំ
អភិញ្ញាយ រូបស្ស និព្វិទា វិរាតា និរោទា អនុចាទា
វិមុត្តា តេ សុវិមុត្តា យេ សុវិមុត្តា តេ កេតសិទោ យេ
កេតសិទោ វង្គំ តេសំ នត្ថិ បញ្ញាបនាយ ។

[១២០] កតមា ច ភិក្ខុវេ វេទនា ។ ឆយិមេ

ភិក្ខុវេ វេទនាកាយា ចក្កុសម្មស្សជា វេទនា ។ បេ ។

មនោសម្មស្សជា វេទនា ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ វេទ-

នា ។ ធស្សសមុទយា វេទនាសមុទយោ ធស្សនិរោទា

វេទនានិរោទា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

បានដឹងច្បាស់នូវទោសរបស់រូបយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលាស់
 ចេញនូវរូបយ៉ាងនេះហើយ ក៏ផុតស្រឡះ ព្រោះនឿយណាយ ប្រាស
 ចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិនប្រកាន់យកនូវរូប ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាបានផុតស្រឡះដោយល្អ ពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណា បានផុតស្រឡះដោយល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ
 ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានកិច្ចបានធ្វើហើយ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មានកិច្ចបានធ្វើហើយ វដ្តៈ របស់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏
 មិនមានជាប្រាកដ ។

[១២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវេទនាតើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវេទនានេះមាន ៦ យ៉ាងគឺ ចក្ខុសម្មស្សជាវេទនា ១
 ។ វេ ។ មនោសម្មស្សជាវេទនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 វេទនា ។ ការកើតឡើងនៃវេទនា ព្រោះការកើតឡើងនៃផស្សៈ ការ
 រលត់នៃវេទនា ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

វេទនានិរោធកាមិដិបទិបទា ។ សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ
 ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យំ វេទនំ បទិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ អយំ វេទនាយ អស្សាទោ យា
 វេទនា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា អយំ វេទនាយ
 អាទីនវោ យោ វេទនាយ ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្ប-
 ហានំ ឥទំ វេទនាយ និស្សរណំ ។ យេ ហិ កេចិ
 ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វេទនំ
 អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនាសមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វេ-
 ទនានិរោធំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនានិរោធកាមិដិបទិបទំ
 អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនាយ អស្សាទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ
 វេទនាយ អាទីនវំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វេទនាយ និស្សរណំ
 អភិញ្ញាយ វេទនាយ និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ
 បទិបទ្ហា តេ សុប្បទិបទ្ហា យេ សុប្បទិបទ្ហា តេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

នេះឯង ជាផ្លូវទៅកាន់ទីរលត់នៃវេទនា ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ សេចក្តីសុខ និងសោមនស្សណា កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនូវវេទនា នេះឈ្មោះថា អានិសង្សរបស់វេទនា វេទនាណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសភាព ប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា នេះឈ្មោះថាទោសរបស់វេទនា ការបន្ទោបង់នូវ ឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគរបស់វេទនា ណា នេះឈ្មោះថាការរលាស់ ចេញនូវវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់ នូវវេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹង ច្បាស់ នូវការកើតឡើងនៃវេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវការរលត់ នៃវេទនា យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃ វេទនាយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវអានិសង្សរបស់វេទនាយ៉ាងនេះ បាន ដឹងច្បាស់នូវទោសរបស់វេទនា យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវការរលាស់ ចេញនូវវេទនាយ៉ាងនេះ ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បីការប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីសេចក្តីរលត់នៃវេទនា ពួកសមណៈឬ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានប្រតិបត្តិដោយល្អ ពួកសមណៈឬ ព្រាហ្មណ៍ណា បានប្រតិបត្តិដោយល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កាធន្តិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ
សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វេទនំ អភិញ្ញាយ ។ បេ ។
វន្តំ តេសំ នត្ថិ បញ្ញាបនាយ ។

[១២១] កតមា ច ភិក្ខុវេ សញ្ញា ។ ធម៌មេ
ភិក្ខុវេ សញ្ញាកាយា រូបសញ្ញា សទ្ធសញ្ញា ភិក្ខុសញ្ញា
រសសញ្ញា ដោដ្ឋព្វសញ្ញា ធម្មសញ្ញា ។ អយំ វុច្ចតិ
ភិក្ខុវេ សញ្ញា ។ ផស្សសមុទយា សញ្ញាសមុទយោ
ផស្សនិរោធា សញ្ញានិរោធា អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិ-
កោ មត្តោ សញ្ញានិរោធកាមិនីបដិបទា ។ សេយ្យ-
ដីនំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ បេ ។ វន្តំ
តេសំ នត្ថិ បញ្ញាបនាយ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ឈ្មោះថាបិតនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ឯពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់នូវវេទនាយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ វដ្តៈរបស់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។

[១២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសញ្ញា តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសញ្ញានេះមាន ៦ យ៉ាងគឺ រូបសញ្ញា ១ សទ្ធសញ្ញា ១ គន្ធសញ្ញា ១ រសសញ្ញា ១ ផោដ្ឋព្វសញ្ញា ១ ធម្មសញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សញ្ញា ។ ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃផស្សៈ ការរលត់នៃសញ្ញា ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃសញ្ញា ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ បេ ។ វដ្តៈ របស់សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១២២] កតមេ ច ភិក្ខុវេ សង្ខារា ។ ឆ-
 យិមេ ភិក្ខុវេ ចេតនាកាយា រូបសញ្ចេតនា ។ បេ ។
 ធម្មសញ្ចេតនា ។ ឥមេ វុច្ឆន្តិ ភិក្ខុវេ សង្ខារា ។
 ផស្សសមុទយា សង្ខារសមុទយោ ផស្សនិរោធិ ។ សង្ខា-
 រនិរោធិ អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ សង្ខា-
 រនិរោធិតាមិទីបទិបទា ។ សេយ្យថីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ
 ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ យំ សង្ខារេ បទិច្ច ឧប្បជ្ជ-
 តិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ សង្ខារានំ អស្សារោ
 យេ សង្ខារា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា អយំ
 សង្ខារានំ អាទីនវោ យោ សង្ខារេសុ ឆន្ទរាគវិន-
 យោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ សង្ខារានំ និស្សរណំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវគ្គ

[១២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកចេតនានេះមាន ៦ ប្រការ គឺ រូបសញ្ញាតនា ១ ។ វេ ។ ធម្មសញ្ញាតនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាសង្ខារ ។ ការកើតឡើងនៃសង្ខារ ព្រោះការកើតឡើងនៃផស្សៈ ការរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះការរលត់នៃផស្សៈ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារ ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ វេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យសង្ខារទាំងឡាយនេះឈ្មោះថា អានិសង្សរបស់សង្ខារទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះឈ្មោះថាទោសរបស់សង្ខារទាំងឡាយ ការបន្ទោបង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយណា នេះឈ្មោះថា ការរលាស់ចេញនូវសង្ខារទាំងឡាយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា វរិ
 សង្ខារេ អភិញ្ញាយ វរិ សង្ខារសមុទយំ អភិញ្ញាយ
 វរិ សង្ខារនិរោធំ អភិញ្ញាយ វរិ សង្ខារនិរោធកា-
 មិដិបទិបទំ អភិញ្ញាយ ។ បេ ។ សង្ខារានំ និព្វិទាយ
 វិរាតាយ និរោធាយ បទិបន្នា តេ សុប្បទិបន្នា យេ
 សុប្បទិបន្នា តេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កាធន្តិ ។ បេ ។
 វន្តំ តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនាយ ។

[១២៣] កតមញ្ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ ។ ធម៌មេ

ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណកាយា ចក្កុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ
 យានវិញ្ញាណំ ដិវ្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មនោ-

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណា
 នីមួយៗ បានដឹងច្បាស់ នូវសង្ខារទាំងឡាយយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់
 នូវការកើតឡើងនៃសង្ខារយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវការរលត់នៃសង្ខារ
 យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃសង្ខារទាំង-
 ឡាយយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ហើយប្រតិបត្តិដើម្បីសេចក្តីនឿយណាយ ដើម្បី
 ការប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារទាំងឡាយ ពួក
 សមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាបានប្រតិបត្តិដោយល្អ ពួកសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណាបានប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះ
 ថាបិតនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ បេ ។ វដ្តៈ របស់ពួកសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។

[១២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកវិញ្ញាណនេះមាន ៦ យ៉ាងគឺ ចក្ខុវិញ្ញាណ ១ សោត-
 វិញ្ញាណ ១ ឃានវិញ្ញាណ ១ ជិវ្ហាវិញ្ញាណ ១ កាយវិញ្ញាណ ១ មនោ-

សុត្តន្តបិដកេ សំយត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

វិញ្ញាណំ ។ ឥទំ វុច្ចតិ វិញ្ញាណំ ។ ធាមរូបសមុទយា
 វិញ្ញាណសមុទយោ ធាមរូបនិរោធិ វិញ្ញាណនិរោធិ
 អយមេវ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ វិញ្ញាណនិរោធិតា-
 មិដិបដិបទា ។ សេយ្យដីទំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មា-
 សមាទិ ។ យំ វិញ្ញាណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោម-
 នស្សំ អយំ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោ យំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អយំ វិញ្ញាណស្ស អាទីនវោ យោ
 វិញ្ញាណស្មី ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ វិញ្ញា-
 ណស្ស និស្សរណំ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វិញ្ញាណំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញា-
 ណសមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោធិ អភិញ្ញា-
 យ ឯវំ វិញ្ញាណនិរោធិតាមិដិបដិបទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ
 វិញ្ញាណស្ស អស្សាទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណស្ស
 អាទីនវំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណស្ស និស្សរណំ អ-
 ភិញ្ញាយ វិញ្ញាណស្ស និព្វិទាយ វិរាតាយ និរោធិយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

វិញ្ញាណ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិញ្ញាណ ។ ការ
កើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ព្រោះការកើតឡើងនៃនាមនិងរូប ការរលត់នៃ
វិញ្ញាណ ព្រោះការរលត់នៃនាមនិងរូប មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ
នេះឯង ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ មគ្គប្រកប
ដោយអង្គ ៨ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។
សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណនេះ
ឈ្មោះថាអានិសង្សរូបសំវិញ្ញាណ វិញ្ញាណណា មិនទៀង ជាទុក្ខមាន
សភាពប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះឈ្មោះថាទោសរូបសំវិញ្ញាណ ការបន្ទោ
បង់នូវឆន្ទរាគ ការលះបង់នូវឆន្ទរាគ ក្នុងវិញ្ញាណ នេះឈ្មោះថា
ការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីពិតថា
ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់ នូវវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ
បានដឹងច្បាស់ នូវការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវ
ការរលត់នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់
ទីរលត់នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវអានិសង្សរូបសំវិញ្ញាណ
យ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់នូវទោសរូបសំវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់
នូវការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តី
នឿយណាយ ដើម្បីការប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីសេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

បដិបដ្ឋា តេ សុប្បដិបដ្ឋា យេ សុប្បដិបដ្ឋា តេ ឥមស្មី
 ធម្មវិនយេ កាជន្តិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា
 វា ព្រាហ្មណា វា ឯវំ វិញ្ញាណំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណា-
 សមុទយំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណានិរោធំ អភិញ្ញាយ
 ឯវំ វិញ្ញាណានិរោធតាមិដិបដិបទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញា-
 ណាស្ស អស្សាទំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណាស្ស អាទិ-
 នវំ អភិញ្ញាយ ឯវំ វិញ្ញាណាស្ស និស្សរណំ អភិញ្ញាយ
 វិញ្ញាណាស្ស និព្វិទា វិរាតា និរោធា អនុចាទា វិមុត្តា តេ
 សុវិមុត្តា យេ សុវិមុត្តា តេ កេពលិនោ យេ កេព-
 លិនោ វន្តំ តេសំ នត្តិ បញ្ញាបនាយ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សត្តជ្ជានកុសលោ ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គទី ១

សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាបានប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈ
 បុត្រាហ្មណ៍ណា បានប្រតិបត្តិល្អ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ
 ឈ្មោះថាបិតនៅក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ពួកសមណៈ
 បុត្រាហ្មណ៍ណានីមួយ បានដឹងច្បាស់ នូវវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹង
 ច្បាស់ នូវការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវការកើតរលត់
 នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិទៅកាន់ទីរលត់
 នៃវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវអាទិសង្សរបស់វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ
 បានដឹងច្បាស់ នូវទោសរបស់វិញ្ញាណយ៉ាងនេះ បានដឹងច្បាស់ នូវការ
 រលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ហើយក៏ផុតស្រឡះ ព្រោះសេចក្តី
 នឿយណាយ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិនប្រកាន់
 យកនូវវិញ្ញាណ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាផុតស្រឡះ
 ដោយល្អ ពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា បានផុតស្រឡះល្អ ពួក
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍នោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានកិច្ចបានធ្វើហើយ ពួក
 សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា មានកិច្ចបានធ្វើហើយ វដ្តៈរបស់សមណៈ
 និងបុត្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏មិនមានជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងហេតុ ៧ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១២៤] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិវិជ្ជបបរិក្ខិ ហោតិ ។

ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធាតុសោ ឧបបរិក្ខតិ អាយតន-
សោ ឧបបរិក្ខតិ បដិច្ចសមុប្បាទសោ ឧបបរិក្ខតិ ។

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិវិជ្ជបបរិក្ខិ ហោតិ ។ សត្តជ្ជា-
នកុសលោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិវិជ្ជបបរិក្ខិ ឥមស្មី ធម្ម-
វិនយេ កេពលី វុសិតវា ឧត្តមបុរិសោតិ វុច្ចតីតិ ។

[១២៥] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ តថាគតោ

ភិក្ខុវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា រូបស្ស ជិព្វិទា វិរាតា
និរោទា អនុចាទា វិមុត្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ វុច្ច-
តិ ។ ភិក្ខុបិ ភិក្ខុវេ បញ្ញាវិមុត្តោ រូបស្ស ជិព្វិទា

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

[១២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នកពិចារណា នូវលក្ខណៈ
 ៣ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ពិចារណាតាមជាតុ ពិចារណាតាមអាយតនៈ ពិចារណាតាម
 បដិច្ចសមុប្បាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកពិចារណា នូវ
 លក្ខណៈ ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នក
 ឈ្លាសក្នុងហេតុ ៧ ប្រការ ជាអ្នកពិចារណានូវលក្ខណៈ ៣ ប្រការ
 តថាគតហៅថាជាឧត្តមបុរស មានកិច្ចបានធ្វើហើយ មានព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌នៅរួចហើយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។

[១២៥] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ផុតស្រឡះហើយ
 ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់យកនូវរូប បានជាហៅថាសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចំណែកខាងភិក្ខុជាបញ្ញាវិមុត្តិ ផុតស្រឡះហើយ ព្រោះនឿយណាយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

វិរាតា និរោធា អនុចារា វិមុត្តោតិ បញ្ញាវិមុត្តោតិ
 វុច្ចតិ ។ តថាគតោ ភិក្ខុវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វេទ-
 នាយ និព្វិទា វិរាតា និរោធា អនុចារា វិមុត្តោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធាតិ វុច្ចតិ ។ ភិក្ខុបិ ភិក្ខុវេ បញ្ញាវិមុត្តោ វេទ-
 នាយ និព្វិតា ។ មេ ។ បញ្ញាវិមុត្តោតិ វុច្ចតិ ។ តថា-
 គតោ ភិក្ខុវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា សញ្ញាយ ។
 សង្ខារានំ ។ វិញ្ញាណស្ស និព្វិទា វិរាតា និរោធា
 អនុចារា វិមុត្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ វុច្ចតិ ។ ភិក្ខុបិ
 ភិក្ខុវេ បញ្ញាវិមុត្តោ វិញ្ញាណស្ស និព្វិទា វិរាតា និរោ-
 ធា អនុចារា វិមុត្តោ បញ្ញាវិមុត្តោតិ វុច្ចតិ ។

[១២៦] តត្រ^(១) ភិក្ខុវេ កោ វិសេសោ កោ
 អធិប្បាយសោ កី ធានាភរណំ តថាគតស្ស អ-
 រហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បញ្ញាវិមុត្តេន ភិក្ខុនាតិ ។

---

១ ឱ. ម. តត្រ ខោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិនប្រកាន់យកនូវរូប ហៅ
 ថាបញ្ញាវិមុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ផុតស្រឡះហើយ ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះ
 រលត់ ព្រោះមិនប្រកាន់យកនូវវេទនា បានជាហៅថាសម្មាសម្ពុទ្ធ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងភិក្ខុជាបញ្ញាវិមុត្ត ព្រោះនឿយណាយ
 ចាកវេទនា ។ បេ ។ ហៅថាបញ្ញាវិមុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 តថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ផុតស្រឡះហើយ ព្រោះនឿយណាយ
 ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិនប្រកាន់យកនូវសញ្ញា ។
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ បានជាហៅថាសម្មាសម្ពុទ្ធ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងភិក្ខុជាបញ្ញាវិមុត្ត ផុតស្រឡះហើយ
 ព្រោះនឿយណាយ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះរលត់ ព្រោះមិន
 ប្រកាន់យកនូវវិញ្ញាណ ហៅថាបញ្ញាវិមុត្ត ។

[១២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាភិក្ខុទាំងនោះ ព្រះតថាគត
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានគុណវិសេសដូចម្តេច មានព្យាយាមលើស-
 លុបដូចម្តេច មានហេតុផ្សេងគ្នាដូចម្តេច អំពីភិក្ខុជាបញ្ញាវិមុត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

ភកវំមូលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ភកវំនេត្តិកា ភកវំ-
 បដិសរណា សាធុ វត ភន្តេ ភកវំនុញ្ញេវ បដិភាតុ
 ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្តោ ភកវំតោ សុត្វា ភិក្ខុ
 ធាវេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ ភិក្ខុវេ សុណាថ សាធុកំ
 មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ
 ភិក្ខុ ភកវំតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភកវា ឯតទរោថ
 តថាគតោ ភិក្ខុវេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា អនុប្បន្នស្ស
 មក្ខស្ស ឧប្បាទេតា អសញ្ញាតស្ស មក្ខស្ស សញ្ញា-
 នេតា អនក្ខាតស្ស មក្ខស្ស អក្ខាតា មក្ខញ្ញ មក្ខវិទូ
 មក្ខកោវិទោ ។ មក្ខានុតា ច ភិក្ខុវេ ឯតរហិ សាវកា
 វិហារន្តិ បច្ឆា សមដ្ឋាគតា ។ អយំ ខោ ភិក្ខុវេ
 វិសេសោ អយំ អធិប្បាយសោ ឥទំ ធានាករណំ ត-
 ថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បញ្ញាវិមុត្តេន
 ភិក្ខុនាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់យើងខ្ញុំ មានព្រះមានព្រះ
 ភាគជាប្រធាន មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមាន
 ព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ព្រះមេត្តាប្រោស បំភ្លឺសេចក្តីនៃភាសិតនេះឲ្យទាន ភិក្ខុទាំងឡាយបាន
 ស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចាំទុក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 ដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹង
 សម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអ្នក
 ញ៉ាំងមគ្គដែលមិនទាន់កើត ឲ្យកើតឡើង ពន្យល់មគ្គដែលមិនទាន់ដឹង
 ច្បាស់ឲ្យដឹងច្បាស់ បង្ហាញមគ្គដែលមិនទាន់បង្ហាញ ទ្រង់ដឹងមគ្គ ទ្រង់
 ជ្រាបមគ្គ ឈ្លាសវៃក្នុងមគ្គ (និងមិនមែនមគ្គ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ មានពួកសាវ័កអ្នកដើរតាមមគ្គ បានប្រកបតាមជា
 ខាងក្រោយហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ មានគុណវិសេសនេះឯង មានព្យាយាមលើសលុបនេះឯង មាន
 ហេតុផ្សេងគ្នានេះឯង អំពីភិក្ខុជាបញ្ញាវិមុត្ត ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

[១២៧] ឯកំ សមយំ ភក្កវា ពារាណាសិយំ វិហារតិ
 ឥសិបតនេ មិត្តនាយេ ។ តត្រ ខោ ភក្កវា បញ្ចវគ្គិយេ
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ។ មេ ។ ឯតទរោច រូបំ ភិក្ខុវេ អ-
 នត្តា ។ រូបញ្ច ហិទំ ភិក្ខុវេ អត្តា អភវិស្ស ន យិទំ រូបំ
 អាពាធាយ សំវត្តេយ្យ លព្ពេថ ច រូបេ ឯវំ មេ រូបំ
 ហោតុ ឯវំ មេ រូបំ មា អហោសីតិ ។ យស្មា ច
 ខោ ភិក្ខុវេ រូបំ អនត្តា តស្មា រូបំ អាពាធាយ សំវត្ត-
 តិ ន ច លព្ពតិ រូបេ ឯវំ មេ រូបំ ហោតុ ឯវំ មេ រូបំ
 មា អហោសីតិ ។ វេទនា ភិក្ខុវេ^(១) អនត្តា ។ វេទនា
 ច ហិទំ ភិក្ខុវេ អត្តា អភវិស្ស ន យិទំ វេទនា
 អាពាធាយ សំវត្តេយ្យ លព្ពេថ ច វេទនាយ ឯវំ មេ
 វេទនា ហោតុ ឯវំ មេ វេទនា មា អហោសីតិ ។

---

១ ឱ. ម. ភិក្ខុវេតិ បាហោ ន ទិស្សតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

[១២៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
 តសិបតនមិតទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ត្រាស់ហៅពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ ។ លេ ។ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បើរូបនេះ ជារបស់ខ្លួន រូបនេះនឹងមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 អាពាធឡើយ បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងរូបថា រូបរបស់
 អាត្មាអញ ចូរយ៉ាងនេះចុះ រូបរបស់អាត្មាអញ កុំទៅយ៉ាងនេះ
 ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនជារបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុ
 ណា ព្រោះហេតុនោះ បានជារូបចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ បុគ្គល
 មិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងរូបថា រូបរបស់អាត្មាអញ ចូរយ៉ាង
 នេះចុះ រូបរបស់អាត្មាអញ កុំទៅយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ វេទនាមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 វេទនានេះជារបស់ខ្លួន វេទនានេះ នឹងមិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធឡើយ
 បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងវេទនាថា វេទនារបស់អាត្មាអញ
 ចូរយ៉ាងនេះចុះ វេទនារបស់អាត្មាអញ កុំទៅយ៉ាងនេះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ វេទនា អនត្តា តស្មា វេទនា អា-
 ពាធាយ សំវត្តតិ ន ច លត្តតិ វេទនាយ ឯវំ មេ វេទនា
 ហោតុ ឯវំ មេ វេទនា មា អហោសីតិ ។ សញ្ញា ភិក្ខុវេ
 អនត្តា ។ សង្ខារា ភិក្ខុវេ អនត្តា ។ សង្ខារា ច ហិទំ
 ភិក្ខុវេ អត្តា អភវិស្សំសុ ន យិទំ សង្ខារា អាពាធាយ
 សំវត្តេយ្យំ លព្ពេថ ច សង្ខារេសុ ឯវំ មេ សង្ខារា ហោន្តុ
 ឯវំ មេ សង្ខារា មា អហោសុន្តិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ
 សង្ខារា អនត្តា តស្មា សង្ខារា អាពាធាយ សំវត្តន្តិ
 ន ច លត្តតិ សង្ខារេសុ ឯវំ មេ សង្ខារា ហោន្តុ ឯវំ
 មេ សង្ខារា មា អហោសុន្តិ ។ វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ អនត្តា ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា មិនមែនជារបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុណា
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាវេទនាចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ បុគ្គល
 មិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុងវេទនាថា វេទនារបស់អាត្មាអញ ចូរជាយ៉ាង
 នេះចុះ វេទនារបស់អាត្មាអញ កុំទៅជាយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សញ្ញាមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសង្ខារ
 នេះជារបស់ខ្លួន សង្ខារនេះ នឹងមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធឡើយ
 បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច) ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយថា សង្ខារទាំង-
 ឡាយ របស់អាត្មាអញ ចូរជាយ៉ាងនេះចុះ សង្ខារទាំងឡាយរបស់
 អាត្មាអញ កុំទៅជាយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារ
 ទាំងឡាយ មិនមែនជារបស់ខ្លួន ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ
 បានជាសង្ខារទាំងឡាយ ចេះតែប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអាពាធ បុគ្គលមិនបាន
 (នូវអំណាច) ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយថា សង្ខារទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញ
 ចូរជាយ៉ាងនេះចុះ សង្ខារទាំងឡាយរបស់អាត្មាអញ កុំទៅជាយ៉ាង
 នេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណមិនមែនជារបស់ខ្លួនទេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

វិញ្ញាណញ្ច ហិទំ ភិក្ខុវេ អត្តា អភវិស្ស ន យិទំ
 វិញ្ញាណំ អាពាធាយ សំវត្តេយ្យ លព្ពេថ ច វិញ្ញាណោ
 ឯវំ មេ វិញ្ញាណំ ហោតុ ឯវំ មេ វិញ្ញាណំ មា អហោ-
 សីតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ អនត្តា តស្មា
 វិញ្ញាណំ អាពាធាយ សំវត្តតិ ន ច លព្ពតិ វិញ្ញាណោ
 ឯវំ មេ វិញ្ញាណំ ហោតុ ឯវំ មេ វិញ្ញាណំ មា អហោ-
 សីតិ ។

[១២៨] តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 កល្នំ ទុ តំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ វេទនា ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើវិញ្ញាណនេះ ជាអស់ខ្លួន វិញ្ញាណនេះនឹង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធឡើយ បុគ្គលគប្បីបាន (នូវអំណាច)
 ក្នុងវិញ្ញាណថា វិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញ ចូរយ៉ាងនេះចុះ វិញ្ញាណ
 របស់អាត្មាអញ កុំទៅយ៉ាងនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ
 មិនមែនជាអស់ខ្លួន ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ បានជាវិញ្ញាណ
 ចេះតែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអាពាធ បុគ្គលមិនបាន (នូវអំណាច) ក្នុង
 វិញ្ញាណថា វិញ្ញាណរបស់អាត្មាអញ ចូរយ៉ាងនេះចុះ វិញ្ញាណរបស់
 អាត្មាអញ កុំទៅយ៉ាងនេះឡើយ ។

[១២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់ហេតុនោះ
 ដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរូបណា
 មិនទៀង រូបនោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរូបណា
 មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយ គួរ
 យល់ឃើញនូវរូបនោះថា នុះរបស់អាត្មាអញ នុះជាអញ នុះជាខ្លួនរបស់
 អាត្មាអញដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនុះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យាណំ
 នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តា ។ ដោ ហោតំ ភន្តេ ។

[១២៩] តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ យំ កិញ្ចំ រូបំ អ-
 តីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិ-
 កំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វេវ សន្តិ-
 កេ វា សព្វំ រូបំ ទេតំ មម ទេសោហាមស្មិ ន មេ-
 សោ អត្តាតិ ឯវេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។
 យា កាចិ វេទនា អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះវិញ្ញាណណា មិនទៀង វិញ្ញាណនោះជា
 ទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះវិញ្ញាណណា ដែលមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា អ្នកទាំងឡាយគួរយល់ឃើញ
 នូវវិញ្ញាណនោះថា នុ៎ះរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់
 អាត្មាអញដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ ព្រះអង្គ ។

[១២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ រូបណា
 នីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រាត-
 គ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ឬរូបណា ដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយ
 ក្តី មានក្នុងទីជិតក្តី រូបទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជារូបប៉ុណ្ណោះ បុគ្គល
 គួរឃើញនូវរូបនុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែន
 របស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ
 ឡើយ ។ វេទនាណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ វេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

យា ទ្វេ សន្តិកេ វា សព្វា វេទនា នេតំ មម នេសោ-
 ហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ វាវេមតំ យថាក្ខតំ សម្មប្ប-
 ញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ
 សដ្ឋិវា អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នា ។ បេ ។ យេ ទ្វេ
 សន្តិកេ វា សព្វេ សដ្ឋិវា នេតំ មម នេសោហាមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ វាវេមតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋព្វំ ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ
 អដ្ឋតំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា
 បណ្ឌិតំ វា យំ ទ្វេ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ
 នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ វាវេមតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ឬវេទនាណាមួយ ដែលមានក្នុងទីត្រាយក្តី មានក្នុងទីជិតក្តី វេទនាទាំងអស់
 នោះ គ្រាន់តែជាវេទនាប៉ុណ្ណោះ បុគ្គលគួរឃើញនូវវេទនានុ៎ះ ដោយបញ្ញា
 ដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជា
 អញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញឡើយ ។ សញ្ញាណានីមួយ ។
 សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។
 ដែលមានក្នុងទីត្រាយក្តី មានក្នុងទីជិតក្តី សង្ខារទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែ
 ជាសង្ខារប៉ុណ្ណោះ បុគ្គលគួរឃើញនូវសង្ខារនុ៎ះដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាម
 ពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិន
 មែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញឡើយ ។ វិញ្ញាណានីមួយ ជាអតីត អនា-
 គត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោក
 ទាបក្តី ឧត្តមក្តី ដែលមានក្នុងទីត្រាយក្តី មានក្នុងទីជិតក្តី វិញ្ញាណ
 ទាំងអស់នោះ គ្រាន់តែជាវិញ្ញាណប៉ុណ្ណោះ បុគ្គលគួរឃើញនូវវិញ្ញាណ
 នុ៎ះ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អាត្មាអញ
 នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៣០] ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយស្សារកោ
 រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ និព្វិន្ទតិ សញ្ញាយបិ
 និព្វិន្ទតិ សង្ខារេសុបិ និព្វិន្ទតិ វិញ្ញាណស្មីបិ និព្វិន្ទតិ
 និព្វិន្ទំ វិរុដ្ឋតិ វិរាតា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ
 ហោតិ ។ ខីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករ-
 ណីយំ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជានីតិ ។ ឥទមវោច
 ភក្ខវា ។ អត្តមនា បញ្ចវគ្គិយា ភិក្ខុ ភក្ខវតោ ភាសិតំ
 អភិនន្តំ ។ ឥមស្មីញា បន វេយ្យាករណស្មី ភក្ខមាទេ
 បញ្ចវគ្គិយានំ ភិក្ខុនំ អនុបាទាយ អាសវេហិ ចិត្តានិ
 វិមុច្ចីស្វតិ ។

[១៣១] ឯកំ សមយំ ភក្ខវា វេសាលិយំ វិហា-
 រតិ មហារទេ ក្សេតិកាសាលាយំ ។ អថខោ មហាលិ
 លិច្ឆរី យេន ភក្ខវា តេនុបសង្កមិ ។ បេ ។ ឯក-
 មន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ មហាលិ លិច្ឆរី ភក្ខវន្តំ ឯតទវោច

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[១៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង កាល
 បើបានឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយក្នុងរូបផង នឿយណាយ
 ក្នុងវេទនាផង នឿយណាយក្នុងសញ្ញាផង នឿយណាយក្នុងសង្ខារទាំង-
 ឡាយផង នឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយ រមែង
 ប្រាសចាកតម្រេក តែងផុតស្រឡះ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ។ កាល
 បើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ប្រាជ្ញាក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។
 ព្រះអរិយសាវ័កនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មា
 អញ្ញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ្ញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គ-
 ភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះហើយ ។ ពួកបញ្ចវគ្គិយភិក្ខុ
 ក៏ពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់វេយ្យាករណ៍នេះហើយ ចិត្តរបស់បញ្ច-
 វគ្គិយភិក្ខុ ក៏ផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនប្រកាន់ ។

[១៣១] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
 កូជាគារសាលា នាមហារ័ន ទៀបក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះឯង
 ស្តេចលិច្ឆវីឈ្មោះមហាលិ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះ
 មហាលិលិច្ឆវី គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

បូរណោ ភន្តេ កស្សទោ ឯវមាហា នត្តិ ហេតុ នត្តិ
 បច្ចយោ សត្តានំ សង្កិលេសាយ អហេតុ អប្បច្ចយា
 សត្តា សង្កិលិស្សន្តិ នត្តិ ហេតុ នត្តិ បច្ចយោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បច្ចយា សត្តា វិសុជ្ឈន្តិតិ ឥធម
 ភកវា កិមាហាតិ ។ អត្តិ មហាលិ ហេតុ អត្តិ បច្ចយោ
 សត្តានំ សង្កិលេសាយ សហេតុ សប្បច្ចយា សត្តា
 សង្កិលិស្សន្តិ អត្តិ មហាលិ ហេតុ អត្តិ បច្ចយោ សត្តានំ
 វិសុទ្ធិយា សហេតុ សប្បច្ចយា សត្តា វិសុជ្ឈន្តិតិ ។
 កតមោ បន ភន្តេ ហេតុ កតមោ បច្ចយោ សត្តានំ
 សង្កិលេសាយ កចំ សហេតុ សប្បច្ចយា សត្តា
 សង្កិលិស្សន្តិ ។ រូបញ្ច ហិទំ មហាលិ ឯកន្តទុក្ខំ
 អភវិស្ស ទុក្ខានុបតិតំ ទុក្ខាវក្កនំ អនវក្កនំ សុខេន

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រូឈ្មោះបូរណកស្សបបានពោល
 ពាក្យយ៉ាងនេះថា ហេតុឬបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង
 មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ នាំឲ្យសៅ
 ហ្មងទេ ទាំងហេតុឬបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធ ក៏មិន
 មាន សត្វទាំងឡាយមិនមានហេតុ មិនមានបច្ច័យ នាំឲ្យបរិសុទ្ធឡើយ
 ចុះក្នុងរឿងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូចម្តេច ។ ម្នាលមហាលិ
 ហេតុ ឬបច្ច័យដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មងតែងមាន សត្វទាំង-
 ឡាយ សុទ្ធតែមានហេតុមានបច្ច័យនាំឲ្យសៅហ្មង ម្នាលមហាលិ ហេតុឬ
 បច្ច័យ ដែលនាំសត្វទាំងឡាយឲ្យបរិសុទ្ធមាន សត្វទាំងឡាយមានហេតុ
 មានបច្ច័យនាំឲ្យបរិសុទ្ធស្អាតបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុ
 ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង ចុះសត្វ
 ទាំងឡាយ មានហេតុ មានបច្ច័យ នាំឲ្យសៅហ្មង ដោយប្រការដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលមហាលិ រូបនេះ មានទុក្ខតែម្យ៉ាង មានទុក្ខជាប់តាម
 មានទុក្ខគ្របសង្កត់ មិនទាន់មានសេចក្តីសុខ មកគ្របដណ្តប់នៅឡើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

ន យិទំ សត្តា រូបស្មី សារដ្ឋេយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ
 មហាលិ រូបំ សុខំ សុខានុបតិតំ សុខាវក្កន្តំ អនវក្កន្តំ
 ទុក្ខេន តស្មា សត្តា រូបស្មី សារដ្ឋន្តិ សារាតា សញ្ញដ្ឋន្តិ
 សញ្ញាតា សង្កិលិស្សន្តិ ។ អយំមិ ខោ មហាលិ ហេតុ
 អយំ បច្ចយោ សត្តានំ សង្កិលេសាយ ។ ឯវំមិ សហេតុ
 សប្បច្ចយា សត្តា សង្កិលិស្សន្តិ ។ វេទនា ច ហិទំ ម-
 ហាលិ ឯកន្តទុក្ខា អភវិស្ស ទុក្ខានុបតិតា ទុក្ខាវក្កន្តា
 អនវក្កន្តា សុខេន ន យិទំ សត្តា វេទនាយ សា-
 រដ្ឋេយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ មហាលិ វេទនា សុខា សុខា-
 នុបតិតា សុខាវក្កន្តា អនវក្កន្តា ទុក្ខេន តស្មា សត្តា
 វេទនាយ សារដ្ឋន្តិ សារាតា សញ្ញដ្ឋន្តិ សញ្ញាតា សង្កិ-
 លិស្សន្តិ ។ អយំមិ ខោ មហាលិ ហេតុ អយំ បច្ចយោ
 សត្តានំ សង្កិលេសាយ ។ ឯវំមិ សហេតុ សប្បច្ចយា
 សត្តា សង្កិលិស្សន្តិ ។ សញ្ញា ច ហិទំ មហាលិ ។
 សដ្ឋិកា ច ហិទំ មហាលិ ឯកន្តទុក្ខា អភវិស្សំសុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ជារូបដែលពួកសត្វមិនគួរត្រេកអរទេ ។ ម្នាលមហាលិ តែរូបនេះជាសុខ
មានសុខជាប់តាម មានសុខគ្របដណ្តប់ មិនទាន់មានទុក្ខគ្របសង្កត់នៅ
ឡើយ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ពួកសត្វរមែងត្រេកអរ ក្នុង
រូប ព្រោះតែមានសេចក្តីត្រេកអរ បានជាជាប់ជំពាក់ ព្រោះមានការជាប់
ជំពាក់ បានជាសៅហ្មង ។ ម្នាលមហាលិ នេះឯងជាហេតុ នេះឯង
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង ។ សត្វទាំងឡាយមាន
ហេតុ មានបច្ច័យនាំឲ្យសៅហ្មង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលមហាលិ វេទនា
នេះ មានទុក្ខតែម្យ៉ាង មានទុក្ខជាប់តាម មានទុក្ខគ្របសង្កត់ មិន
ទាន់មានសុខគ្របដណ្តប់នៅឡើយ ជាវេទនាដែលសត្វទាំងឡាយមិនគួរ
ត្រេកអរទេ ។ ម្នាលមហាលិ តែវេទនានេះជាសុខ មានសុខជាប់
តាម មានសុខគ្របដណ្តប់ មិនទាន់មានទុក្ខមកគ្របសង្កត់នៅឡើយ
ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយរមែងត្រេកអរក្នុង
វេទនា ព្រោះមានសេចក្តីត្រេកអរ បានជាជាប់ជំពាក់ ព្រោះមានការជាប់
ជំពាក់បានជាសៅហ្មង ។ ម្នាលមហាលិ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជា
បច្ច័យដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង ។ សត្វទាំងឡាយមានហេតុ
មានបច្ច័យនាំឲ្យសៅហ្មង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលមហាលិ សញ្ញា
នេះ ។ ម្នាលមហាលិ សង្ខារទាំងឡាយនេះ មានទុក្ខតែម្យ៉ាង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

ទុក្ខានុបតិកា ទុក្ខារក្កន្តា អនរក្កន្តា សុខេន ន
 យិទំ សត្តា សង្ខារេសុ សារដ្ឋេយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ
 មហាលិ សង្ខារា សុខា សុខានុបតិកា សុខារក្កន្តា
 អនរក្កន្តា ទុក្ខេន តស្មា សត្តា សង្ខារេសុ សារដ្ឋន្តិ
 សារាភា សញ្ញដ្ឋន្តិ សញ្ញាភា សង្ខិលិស្សន្តិ ។ អ-
 យំមិ ខោ មហាលិ ហេតុ អយំ បច្ចយោ សត្តានំ
 សង្ខិលេសាយ ។ ឯវំមិ សហេតុ សប្បច្ចយា សត្តា
 សង្ខិលិស្សន្តិ ។ វិញ្ញាណាញ ហិទំ មហាលិ ឯកន្ត-
 ទុក្ខំ អភិវិស្ស ទុក្ខានុបតិកំ ទុក្ខារក្កន្តំ អនរក្កន្តំ
 សុខេន ន យិទំ សត្តា វិញ្ញាណាស្មី សារដ្ឋេយ្យំ ។
 យស្មា ច ខោ មហាលិ វិញ្ញាណំ សុខំ សុខា-
 នុបតិកំ សុខារក្កន្តំ អនរក្កន្តំ ទុក្ខេន តស្មា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

មានទុក្ខជាប់តាម មានទុក្ខគ្របសង្កត់ មិនទាន់មានសេចក្តីសុខមកគ្រប
ដណ្តប់នៅឡើយ ជាសង្ខារដែលសត្វទាំងឡាយ មិនគួរត្រេកអរទេ ។
ម្នាលមហាលិ តែសង្ខារទាំងឡាយនេះ ជាសុខ មានសុខជាប់តាម
មានសុខគ្របដណ្តប់ មិនទាន់មានទុក្ខមកគ្របសង្កត់នៅឡើយ ព្រោះ
ហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយ តែងត្រេកអរក្នុងសង្ខារ
ទាំងឡាយ ព្រោះតែមានសេចក្តីត្រេកអរ បានជាជាប់ជំពាក់ ព្រោះ
មានការជាប់ជំពាក់ បានជាសៅហ្មង ។ ម្នាលមហាលិ នេះឯងជា
ហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង ។ សត្វ
ទាំងឡាយ មានហេតុ មានបច្ច័យនាំឲ្យសៅហ្មង យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលមហាលិ វិញ្ញាណនេះ មានទុក្ខតែម្យ៉ាង មានទុក្ខជាប់តាម មាន
ទុក្ខគ្របសង្កត់ មិនទាន់មានសេចក្តីសុខមកគ្របដណ្តប់នៅឡើយ ជា
វិញ្ញាណដែលសត្វទាំងឡាយមិនគួរត្រេកអរទេ ។ ម្នាលមហាលិ តែ
វិញ្ញាណនេះជាសុខ មានសុខជាប់តាម មានសុខគ្របដណ្តប់ មិន
ទាន់មានទុក្ខមកគ្របសង្កត់នៅឡើយ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សត្តា វិញ្ញាណស្មី សារដ្ឋន្តិ សារាតា សញ្ញាដ្ឋន្តិ សញ្ញា-
 តា សង្កិលិស្សន្តិ ។ អយំបិ ខោ មហាលិ ហេតុ អយំ
 បច្ចយោ សត្តានំ សង្កិលេសាយ ។ ឯវំបិ សហេតុ
 សប្បច្ចយា សត្តា សង្កិលិស្សន្តិតិ ។

[១៣២] កតមោ បន ភន្តេ ហេតុ កតមោ
 បច្ចយោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា កថំ សហេតុ សប្បច្ចយា
 សត្តា វិសុជ្ឈន្តិតិ ។ រូបញ្ច ហិទំ មហាលិ ឯកន្តសុខំ
 អភវិស្ស សុខានុបតិភំ សុខាវក្កន្តំ អនវក្កន្តំ ទុក្ខេន
 ន យិទំ សត្តា រូបស្មី និព្វិន្ទយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ
 មហាលិ រូបំ ទុក្ខំ ទុក្ខានុបតិភំ ទុក្ខាវក្កន្តំ អនវក្កន្តំ
 សុខេន តស្មា សត្តា រូបស្មី និព្វិន្ទន្តិ និព្វិន្តំ វិវដ្ឋន្តិ
 វិរាតា វិសុជ្ឈន្តិតិ ។ អយំបិ ខោ មហាលិ ហេតុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

សត្វទាំងឡាយ រមែងត្រេកអរក្នុងវិញ្ញាណ ព្រោះតែមានសេចក្តីត្រេកអរ បានជាជាប់ជំពាក់ ព្រោះមានការជាប់ជំពាក់ បានជាសៅហ្មង ។ ម្នាលមហាលិ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មង ។ សត្វទាំងឡាយ មានហេតុមានបច្ច័យ នាំឲ្យសៅហ្មងយ៉ាងនេះឯង ។

[១៣២] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធ ចុះសត្វទាំងឡាយមានហេតុមានបច្ច័យនាំឲ្យបរិសុទ្ធ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលមហាលិ រូបនេះ មានសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាង មានសុខជាប់តាម មានសុខគ្របដណ្តប់ មិនទាន់មានទុក្ខមកគ្របសង្កត់នៅឡើយ ជារូបដែលសត្វទាំងឡាយ មិនគួរនឿយណាយទេ ។ ម្នាលមហាលិ តែរូបនេះជាទុក្ខ មានទុក្ខជាប់តាម មានទុក្ខគ្របសង្កត់ មិនទាន់មានសុខមកគ្របដណ្តប់នៅឡើយ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយរមែងនឿយណាយ ក្នុងរូប កាលបើនឿយណាយហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ទើបបរិសុទ្ធ ។ ម្នាលមហាលិ នេះជាហេតុ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

អយំ បច្ចយោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា ។ ឯវំមិ សហេតុ
សប្បច្ចយា សត្តា វិសុដ្ឋន្តិ ។ វេទនា ច ហិទំ មហាលិ
ឯកន្តសុខា អភវិស្ស ។ បេ ។ សញ្ញា ច ហិទំ មហា-
លិ ។ សម្ពាទ ច ហិទំ មហាលិ ឯកន្តសុខា អភវិស្ស-
សុ ។ វិញ្ញាណញ្ច ហិទំ មហាលិ ឯកន្តសុខំ អភវិស្ស
សុខានុបតិកំ សុខាវក្កន្តំ អនវក្កន្តំ ទុក្ខេន ន យំទំ
សត្តា វិញ្ញាណស្មី និព្វិន្ទយ្យំ ។ យស្មា ច ខោ មហា-
លិ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ ទុក្ខានុបតិកំ ទុក្ខាវក្កន្តំ អនវក្កន្តំ
សុខេន តស្មា សត្តា វិញ្ញាណស្មី និព្វិន្ទន្តិ និព្វិន្ទ
វិវុទ្ធន្តិ វិរាតា វិសុដ្ឋន្តិ ។ អយំមិ ខោ មហាលិ ហេតុ
អយំ បច្ចយោ សត្តានំ វិសុទ្ធិយា ។ ឯវំមិ សហេតុ
សប្បច្ចយា សត្តា វិសុដ្ឋន្តិតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធ ។ សត្វទាំងឡាយ
 មានហេតុ មានបច្ច័យនាំឲ្យបរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលមហាលិ
 វេទនានេះ មានសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាង ។ បេ ។ បពិត្រមហាលិ សញ្ញា
 នេះ ។ ម្នាលមហាលិ សង្ខារទាំងឡាយនេះ មានសេចក្តីសុខ
 តែម្យ៉ាង ។ ម្នាលមហាលិ វិញ្ញាណនេះ មានសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាង
 មានសុខជាប់តាម មានសុខគ្របដណ្តប់ មិនទាន់មានទុក្ខមកគ្របសង្កត់
 នៅឡើយ ជាវិញ្ញាណដែលសត្វទាំងឡាយមិនគួរនឿយណាយ ។ ម្នាល
 មហាលិ តែវិញ្ញាណនេះ ជាទុក្ខ មានទុក្ខជាប់តាម មានទុក្ខគ្រប
 សង្កត់ មិនទាន់មានសុខមកគ្របដណ្តប់នៅឡើយ ព្រោះហេតុណា
 ព្រោះហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយទើបនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណ កាល
 លើនឿយណាយហើយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក
 ទើបបរិសុទ្ធ ។ ម្នាលមហាលិ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលនាំ
 ឲ្យសត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធ ។ ពួកសត្វមានហេតុ មានបច្ច័យនាំឲ្យ
 បរិសុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៣៣] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
 អាទិត្តំ វេទនា អាទិត្តា សញ្ញា អាទិត្តា សង្ខារា
 អាទិត្តា វិញ្ញាណំ អាទិត្តំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ
 សុតវា អរិយស្សារកោ រូបស្មីមិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយមិ ។
 សញ្ញាយមិ ។ សង្ខារេសុមិ ។ វិញ្ញាណស្មីមិ និព្វិន្ទតិ
 និព្វិទ្ធុំ វិរុទ្ធាតិ ។ មេ ។ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណាតីតិ ។

[១៣៤] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ តយោមេ
 ភិក្ខុវេ និរុត្តិបថា អធិវចនបថា បញ្ញត្តិបថា អសង្កណ្ណា
 អសង្កណ្ណបុព្វា ន សង្កិយន្តិ ន សង្កិយិស្សន្តិ អប្បដិ-
 កុដ្ឋា សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ វិញ្ញហិ ។ កត-
 មេ តយោ ។ យំ^(១) ភិក្ខុវេ រូបំ អតីតំ និរុទ្ធុំ វិបរិណាតំ

១ ឱ. យំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៣៣] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបក្តៅ វេទនាក្តៅ សញ្ញាក្តៅ សង្ខារក្តៅ វិញ្ញាណ
 ក្តៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹង
 ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយ ក្នុងរូបផង ក្នុងវេទនាផង ។ ក្នុង
 សញ្ញាផង ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង ។ នឿយណាយ ក្នុងវិញ្ញាណ
 ផង កាលបើនឿយណាយ ក៏ប្រាសចាកតម្រេក ។ បេ ។ រមែងដឹង
 ច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[១៣៤] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សភាវៈទាំង ៣ យ៉ាងនេះ គឺ គន្ធន៍ពាក្យ ១ គន្ធន៍ឈ្មោះ ១
 គន្ធន៍បញ្ញត្តិ ១ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនដែលលះបង់
 មិនធ្លាប់លះបង់ មិនទម្លាក់ចោល មិនដែលទម្លាក់ចោល ទាំងមិនបាន
 ខឹងឃាត់ឡើយ ។ សភាវៈទាំង ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបណា ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ ប្រែប្រួលទៅហើយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

អហោសីតិ តស្ស សង្ខា អហោសីតិ តស្ស ស-
មញ្ញា អហោសីតិ តស្ស បញ្ញត្តិ ន តស្ស សង្ខា អត្ថិតិ
ន តស្ស សង្ខា ភវិស្សត្ថិតិ ។ យា វេទនា អតីតា
និរុទ្ធា វិបរិណាតា អហោសីតិ តស្ស សង្ខា អហោ-
សីតិ តស្ស សមញ្ញា អហោសីតិ តស្ស បញ្ញត្តិ ន
តស្ស សង្ខា អត្ថិតិ ន តស្ស សង្ខា ភវិស្សត្ថិតិ ។
យា សញ្ញា ។ បេ ។ យេ សង្ខារា អតីតា និរុទ្ធា
វិបរិណាតា អហោសុន្តិ តេសំ សង្ខា អហោសុន្តិ តេសំ
សមញ្ញា អហោសុន្តិ តេសំ បញ្ញត្តិ ន តេសំ សង្ខា
អត្ថិតិ ន តេសំ សង្ខា ភវិស្សត្ថិតិ ។ យំ វិញ្ញាណំ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ការពិចារណានូវរូបនោះ ថាកើតមានរួចហើយ ឈ្មោះរបស់រូបនោះ ថា
 កើតមានរួចហើយ បញ្ញត្តិរបស់រូបនោះ ថាកើតមានរួចហើយ តែការ
 ពិចារណានូវរូបនោះ ថាគ្មានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ការពិចារណានូវរូបនោះ
 ថាគ្មានទៅក្នុងអនាគតទេ ។ វេទនាណា ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ
 ប្រែប្រួលទៅហើយ ការពិចារណានូវវេទនានោះ ថាកើតមានរួចហើយ
 ឈ្មោះរបស់វេទនានោះ ថាកើតមានរួចហើយ បញ្ញត្តិរបស់វេទនានោះ
 ថាកើតមានរួចហើយ តែការពិចារណានូវវេទនានោះ ថាគ្មានក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នេះទេ ការពិចារណានូវវេទនានោះ ថាគ្មានទៅក្នុងអនាគតទេ ។ សញ្ញា
 ណា ។ បេ ។ សង្ខារទាំងឡាយណា ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ
 ប្រែប្រួលទៅហើយ ការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាកើត
 មានរួចហើយ ឈ្មោះរបស់សង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាកើតមានរួចហើយ
 បញ្ញត្តិរបស់សង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាកើតមានរួចហើយ តែការពិចារ
 ណានូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាគ្មានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ការពិចារណា
 នូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាគ្មានទៅក្នុងអនាគតទេ ។ វិញ្ញាណណា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អតីតំ និរុទ្ធិំ វិបរិណាតំ អហោសីតិ តស្ស សង្ខា
អហោសីតិ តស្ស សមញ្ញា អហោសីតិ តស្ស បញ្ញត្តិ
ន តស្ស សង្ខា អត្ថិតិ ន តស្ស សង្ខា ភវិស្សតីតិ ។

[១៣៥] យំ ភិក្ខុវេ រូបំ អជាតំ អប្បាតុក្ខតំ ភវិស្សតីតិ

តស្ស សង្ខា ភវិស្សតីតិ តស្ស សមញ្ញា ភវិស្សតីតិ
តស្ស បញ្ញត្តិ ន តស្ស សង្ខា អត្ថិតិ ន តស្ស សង្ខា
អហោសីតិ ។ យា វេទនា អជាតា អប្បាតុក្ខតា ភវិស្ស-
តីតិ តស្សា សង្ខា ភវិស្សតីតិ តស្សា សមញ្ញា ភវិស្ស-
តីតិ តស្សា បញ្ញត្តិ ន តស្សា សង្ខា អត្ថិតិ ន តស្សា
សង្ខា អហោសីតិ ។ យា សញ្ញា ។ យេ សង្ខារា អជាតា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ដែលកន្លងទៅ រលត់ទៅ ប្រែប្រួលទៅហើយ ការពិចារណានូវវិញ្ញាណ
នោះ ថា កើតមានរួចហើយ ឈ្មោះរបស់វិញ្ញាណនោះ ថា កើតមាន
រួចហើយ បញ្ញត្តិរបស់វិញ្ញាណនោះ ថា កើតមានរួចហើយ តែការ
ពិចារណានូវវិញ្ញាណនោះ ថា គ្មានក្នុងបច្ចុប្បន្នទេ ការពិចារណានូវ
វិញ្ញាណនោះ ថា គ្មានទៅក្នុងអនាគតទេ ។

[១៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណា មិនទាន់កើតហើយ
មិនទាន់កើតប្រាកដហើយ ការពិចារណានូវរូបនោះ ថា នឹងកើតមានទៅ
ក្នុងអនាគត ឈ្មោះរបស់រូបនោះ ថា នឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត បញ្ញត្តិ
របស់រូបនោះ ថា នឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត តែការពិចារណានូវរូបនោះ
ថា គ្មានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ការពិចារណានូវរូបនោះ ថា គ្មានពីអតីតកាល
មកទេ ។ វេទនាណា មិនទាន់កើតហើយ មិនទាន់កើតប្រាកដហើយ
ការពិចារណានូវវេទនានោះ ថា នឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត ឈ្មោះ
របស់វេទនានោះ ថា នឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត បញ្ញត្តិរបស់វេទនានោះ
ថា នឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត តែការពិចារណានូវវេទនានោះ ថា គ្មាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ការពិចារណានូវវេទនានោះ ថា គ្មានពីអតីតកាល
មកទេ ។ សញ្ញាណា ។ សង្ខារទាំងឡាយណា មិនទាន់កើតហើយ

១៦៩

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

អប្បាតុក្ខតា ភវិស្សន្តីតិ តេសំ សង្ខា ភវិស្សន្តីតិ តេ-

សំ សមញ្ញា ភវិស្សន្តីតិ តេសំ បញ្ញត្តិ ន តេសំ

សង្ខា អត្ថីតិ ន តេសំ សង្ខា អហោសុន្តិ ។ យំ

វិញ្ញាណំ អជាតំ អប្បាតុក្ខតំ ភវិស្សន្តីតិ តស្ស សង្ខា

ភវិស្សន្តីតិ តសុស សមញ្ញា ភវិស្សន្តីតិ តស្ស បញ្ញត្តិ

ន តស្ស សង្ខា អត្ថីតិ ន តស្ស សង្ខា អហោសីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

មិនទាន់កើតប្រាកដហើយ ការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថា
 នឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត បញ្ញត្តិរបស់សង្ខារទាំងឡាយនោះ ថានឹង
 កើតមានទៅក្នុងអនាគត ឈ្មោះរបស់សង្ខារទាំងឡាយនោះ ថានឹងកើត
 មានទៅក្នុងអនាគត តែការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាគ្មាន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាគ្មានពី
 អតីតកាលមកទេ ។ វិញ្ញាណណា មិនទាន់កើតហើយ មិនទាន់កើត
 ប្រាកដហើយ ការពិចារណានូវវិញ្ញាណនោះ ថានឹងកើតមានទៅក្នុង
 អនាគត ឈ្មោះរបស់វិញ្ញាណនោះ ថានឹងកើតមានទៅ ក្នុងអនាគត
 បញ្ញត្តិរបស់វិញ្ញាណនោះ ថានឹងកើតមានទៅក្នុងអនាគត តែការពិចារណា
 នូវវិញ្ញាណនោះ ថាគ្មានក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ការពិចារណានូវវិញ្ញាណ
 នោះ ថាគ្មានពីអតីតកាលមកទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៣៦] យំ ភិក្ខុវេ រូបំ ជាតំ ចាតុក្ខតំ អត្ថិតិ
តស្ស សង្ខារំ អត្ថិតិ តស្ស សមញ្ញា អត្ថិតិ តស្ស
បញ្ញត្តិ ន តស្ស សង្ខារំ អហោសីតិ ន តស្ស សង្ខារំ
ភវិស្សតីតិ ។ យា វេទនា ជាតា ចាតុក្ខតា ។ បេ ។
អត្ថិតិ តស្សា បញ្ញត្តិ ន តស្សា សង្ខារំ អហោសីតិ
ន តស្សា សង្ខារំ ភវិស្សតីតិ ។ យា សញ្ញា ។
យេ សង្ខារា ជាតា ចាតុក្ខតា អត្ថិតិ តេសំ សង្ខារំ
អត្ថិតិ តេសំ សមញ្ញា អត្ថិតិ តេសំ បញ្ញត្តិ ន
តេសំ សង្ខារំ អហោសុន្តិ ន តេសំ សង្ខារំ ភវិស្សតីតិ ។
យំ វិញ្ញាណំ ជាតំ ចាតុក្ខតំ អត្ថិតិ តស្ស សង្ខារំ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៣៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណា ដែលកើតហើយ កើត
 ប្រាកដហើយ ការពិចារណានូវរូបនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឈ្មោះរបស់
 រូបនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន បញ្ញត្តិរបស់រូបនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 តែការពិចារណា នូវរូបនោះ ថាគ្មានពីអតីតកាលមកទេ ការពិចារណា
 នូវរូបនោះ ថាឥតមានទៅក្នុងអនាគតទេ ។ វេទនាណា ដែលកើត
 ហើយ កើតប្រាកដហើយ ។ បេ ។ បញ្ញត្តិរបស់វេទនានោះ ថាគ្មាន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែការពិចារណានូវវេទនានោះ ថាគ្មានពីអតីតកាលមកទេ
 ការពិចារណានូវវេទនានោះ ថាឥតមានទៅក្នុងអនាគតទេ ។ សញ្ញា
 ណា ។ សង្ខារទាំងឡាយណា ដែលកើតហើយ កើតប្រាកដហើយ
 ការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឈ្មោះ
 របស់សង្ខារទាំងឡាយនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន បញ្ញត្តិរបស់សង្ខារទាំង-
 ឡាយនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយ
 នោះ ថាគ្មានពីអតីតកាលមកទេ ការពិចារណានូវសង្ខារទាំងឡាយ
 នោះ ថាឥតមានទៅក្នុងអនាគតទេ ។ វិញ្ញាណណា ដែលកើតហើយ
 កើតប្រាកដហើយ ការពិចារណានូវវិញ្ញាណនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ឧបាយវគ្គោ បឋមោ

អត្ថិតិ តស្ស សមញ្ញា អត្ថិតិ តស្ស បញ្ញត្តិ ន តស្ស
 សដ្ឋា អហោសីតិ ន តស្ស សដ្ឋា ភវិស្សត្ថិតិ ។ ឥមេ
 ខោ ភិក្ខុវេ តយោ និរុត្តិបថា អធិវចនបថា បញ្ញត្តិបថា
 អសង្កណ្ណា អសង្កណ្ណបុព្វា ន សង្កយន្តិ ន សង្ក-
 យិស្សន្តិ អប្បដិក្កដា សមណោហិ ព្រាហ្មណោហិ
 វិញ្ញាហិ ។

[១៣៧] យេមិ តេ ភិក្ខុវេ អហោសុំ ឧត្តលា
 វស្សភញ្ញា អហោតុកវាទា អភិវិយវាទា នត្ថិកវាទា
 តេមិមេ តយោ និរុត្តិបថេ អធិវចនបថេ បញ្ញត្តិបថេ
 ន ករហិតពុំ ន បដិក្កោសិតពុំ អមញ្ញិសុ ។ តំ
 កិស្ស ហេតុ ។ និដ្ឋាព្យាហោសឧទារម្កកយាតិ ។

ឧបាយវគ្គោ បឋមោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ឧបាយវគ្គ ទី ១

ឈ្មោះរបស់វិញ្ញាណនោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន បញ្ញត្តិរបស់វិញ្ញាណ
 នោះ ថាមានក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែការពិចារណានូវវិញ្ញាណនោះ ថាគ្មាន
 ពីអតីតកាលមកទេ ការពិចារណានូវវិញ្ញាណនោះ ថាឥតមានទៅក្នុង
 អនាគតទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង គឺ គន្ធន៍
 ពាក្យ ១ គន្ធន៍ឈ្មោះ ១ គន្ធន៍បញ្ញត្តិ ១ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នក
 ប្រាជ្ញ មិនដែលលះបង់ មិនធ្លាប់លះបង់ មិនទម្លាក់ចោល មិនដែល
 ទម្លាក់ចោល មិនធ្លាប់ខាំឯយាត់ឡើយ ។

[១៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជនណា អ្នកនៅក្នុងឧក្កល-
 ជនបទ ជាអ្នកពោលនូវភ្លៀង ជាអហេតុកវាទ ជាអភិរិយវាទ ជានត្តិ-
 កវាទ ជនទាំងនោះ បានសម្គាល់នូវសភាវៈទាំង ៣ នេះគឺ គន្ធន៍ពាក្យ ១
 គន្ធន៍ឈ្មោះ ១ គន្ធន៍បញ្ញត្តិ ១ ថាជារបស់មិនគួរតិះដៀល មិនគួរហាម
 ឃាត់ឡើយ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះខ្លាចសេចក្តី
 និន្ទា ការលើកទោស និងសេចក្តីប្រណាំងប្រជែង ។

ចប់ ឧបាយវគ្គ ទី ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

តិស្សុទ្ធានំ

ឧបាយោ^(១) ពីដំ ឧបាទានំ

បរិវដ្តំ សត្តដ្ឋានញូ

ពុទ្ធា បញ្ចវគ្គិ មហាលី

អាទិត្តោ និរុត្តិបថេន ចាបីតិ ។

---

១ ឱ. ម. ឧបាយោ ពីដំ ឧទានំ ឧបាទានំ បរិវដ្តំ សត្តដ្ឋានំ ច សម្ពុទ្ធា បញ្ចមហាលិ
អាទិត្តា វគ្គោ និរុត្តិបថេន ចាបីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ឧទ្ទាននៃឧបាយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីឧបាយ ១ ពូជ ១ ឧបាទាន ១ បរិវដ្តៈ ១
 ហេតុ ៧ ប្រការ ១ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ១ បញ្ចវគ្គិយ-
 ភិក្ខុ ១ មហាលិលិច្ឆវិរាជ ១ រូបដែលភ្លើងឆេះរុងរឿងជាដើម ១
 សភាវៈ ៣ យ៉ាង មានគន្លងពាក្យជាដើម ១ ។

អរហន្តវគ្គោ

[១៣៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កវា
សាវត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
អថខោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯតទោថ
សាធុ មេ ភន្តេ ភក្កវា សង្ខត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ
យមហំ ភក្កវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ រូបកដ្ឋោ អប្ប-
មត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារេយ្យន្តិ ។ ឧទាទិយមា-
នោ ខោ ភិក្ខុ ពន្លោ មារស្ស អនុទាទិយមាណោ មុត្តោ
ចាបិមតោតិ ។ អញ្ញាតំ ភក្កវា អញ្ញាតំ សុតតាតិ ។

អរហន្តវគ្គ

[១៣៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀប
ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុមួយរូបចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូល
ព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសសម្តែងធម៌ ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគ នឹងចៀសចេញទៅតែម្នាក់
ឯង មិនប្រមាទ មានតែសេចក្តីព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះ
និព្វាន ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលដែលប្រកាន់
យក ដោយអំណាចតណ្ហាមានៈនិងទិដ្ឋិ ឈ្មោះថាជាប់ (ក្នុងអន្ទាក់)
របស់មារ (បើ) មិនបានប្រកាន់យកទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី
(អន្ទាក់) របស់មារមានចិត្តបាប ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

យថាកថំ បន តំ ភិក្ខុ មយា សង្ខិតេន ភាសិតស្ស
 វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាសីតិ ។ រូបំ ខោ ភន្តេ ឧបាទិ-
 យមាណោ ពន្លោ មារស្ស អនុបាទិយមាណោ មុត្តោ
 ចាបិមតោ ។ វេទនំ ឧបាទិយមាណោ ពន្លោ មារស្ស
 អនុបាទិយមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ សញ្ញំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ ឧបាទិយមាណោ ពន្លោ មារស្ស
 អនុបាទិយមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ
 ភន្តេ ភកវតា សង្ខិតេន ភាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ
 អាជាតាសីតិ ។ សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ តំ ភិក្ខុ
 មយា សង្ខិតេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតា-
 សី ។ រូបំ ខោ ភិក្ខុ ឧបាទិយមាណោ ពន្លោ មារស្ស

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុ អ្នកយល់នូវអត្តនៃភាសិត ដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេបដោយ
 ពិស្តារបាន តើយ៉ាងណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលប្រកាន់យក
 នូវរូប ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ) មិនប្រកាន់យកទេ
 ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មារ មានចិត្តបាប ។ បុគ្គល
 ប្រកាន់យកនូវវេទនា ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ) មិនប្រកាន់
 យកទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មារមានចិត្តបាប ។
 នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ បុគ្គលប្រកាន់យកនូវវិញ្ញាណ
 ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ) មិនប្រកាន់យកទេ ឈ្មោះថា
 រួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មារចិត្តបាប ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គយល់នូវអត្ត នៃភាសិតសង្ខេប ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
 ដោយពិស្តារបាន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយៗ ម្នាល
 ភិក្ខុ ត្រូវពិតណាស់ហើយ ត្រង់ដែលអ្នកបានយល់ច្បាស់នូវអត្ត នៃ
 ភាសិត ដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេប ដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 បុគ្គលប្រកាន់យកនូវរូប ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ)

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

អនុចាទិយមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។

សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ ឧចាទិយមាណោ ពន្លោ មារស្ស

អនុចាទិយមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ ឥមស្ស ខោ

ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ

ទដ្ឋព្វោតិ ។

[១៣៩] អថខោ សោ ភិក្ខុ ភកវតោ កាសិតំ

អភិនទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវត្ថំ អភិវា-

ទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ ។ អថខោ សោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

មិនប្រកាន់យកទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មារ

មានចិត្តបាប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។

បុគ្គល ប្រកាន់យកនូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ

(បើ) មិនប្រកាន់យកទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់

មារមានចិត្តបាប ។ ម្នាលភិក្ខុ អត្ថនៃភាសិតនេះ ដែលតថាគត

សម្តែងដោយសង្ខេប អ្នកគប្បីយល់ឃើញដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣៧] គ្រានោះឯង ភិក្ខុនោះ ត្រេកអររីករាយ ចំពោះភា-

សិត របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រោកអំពីអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះ

មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណចៀសចេញទៅ ។ វេលាដែលភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ភិក្ខុ ឯកោ រូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ
 វិហារន្តោ នចិរស្សេវ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវា-
 ការស្នា អនការិយំ បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ ។ ទីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ អព្ពញ្ញាសិ ។
 អញ្ញតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ ។

[១៤០] សារត្តិយំ ។ អារាមេ ។ ឯកមន្តំ ទិសិន្នោ
 ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ ភន្តេ ភ-
 កវា សច្ចិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ ។ បេ ។ អាតាបី បហិត-
 ត្តោ វិហារេយ្យន្តិ ។ មញ្ញមាដោ ខោ ភិក្ខុ ពន្លោ មារស្ស

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ចៀសចេញទៅ តែម្នាក់ឯង មិនមានសេចក្តីប្រមាទ មានតែសេចក្តី
 ព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុល-
 បុត្តចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេច
 ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវអនុត្តរធម៌នោះ ដែល
 ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុនោះ
 បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាននៅរួច
 ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើហើយ មគ្គការវនាភិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្ត
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤០] ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែងធម៌ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងមានសេចក្តីព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។
 ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលកាលសម្គាល់ ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

អមញ្ញមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោតិ ។ អញ្ញាតំ ភកវា
មយា អញ្ញាតំ សុកតាតិ ។ យថាកមំ បន តំ ភិក្ខុ
សង្ខត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាណាសីតិ ។
រូបំ ខោ ភន្តេ មញ្ញមាណោ ពន្លោ មារស្ស អមញ្ញមាណោ
មុត្តោ ចាបិមតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។
វិញ្ញាណំ មញ្ញមាណោ ពន្លោ មារស្ស អមញ្ញមាណោ
មុត្តោ ចាបិមតោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ ភន្តេ ភកវតា
សង្ខត្តេន កាសិតស្ស ឃំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជា-
ណាសីតិ ។ សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ តំ ភិក្ខុ មយា
សង្ខត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាណាសិ ។ រូបំ
ខោ ភិក្ខុ មញ្ញមាណោ ពន្លោ មារស្ស អមញ្ញមាណោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

(បើ) មិនសម្គាល់ទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មារ មានចិត្តបាប ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រ ព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ អ្នកយល់នូវអត្ថនៃភាសិត ដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេបដោយពិស្តារបាន តើយ៉ាងណា ។ បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលកាលសម្គាល់នូវរូប ឈ្មោះថាជាប់(អន្ទាក់) របស់ មារ (បើ) មិនសម្គាល់ទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់ មារមានចិត្តបាប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ បុគ្គលកាលសម្គាល់នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ) មិនសម្គាល់ទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មារមានចិត្ត បាប ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គយល់នូវអត្ថនៃភាសិតនេះ ដែល ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសង្ខេបដោយពិស្តារបាន យ៉ាងនេះ ។ ម្នាល ភិក្ខុ ពីពោះហើយៗ ម្នាលភិក្ខុ ត្រូវមែនហើយ ត្រង់ដែលអ្នកយល់នូវអត្ថនៃ ភាសិត ដែលតថាគតសម្តែងសង្ខេបដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គល កាលសម្គាល់នូវរូប ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ)មិនសម្គាល់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

មុត្តោ ចាបិមតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។

វិញ្ញាណំ មញ្ញមាណោ ពន្លោ មារស្ស អមញ្ញមាណោ

មុត្តោ ចាបិមតោ ។ ឥមស្ស ខោ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន

ភាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋញ្ចេតិ ។ បេ ។

អញ្ញតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ ។

[១៤១] សារត្តិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ

ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ ភន្តេ

ភកវា សង្ខត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ ។ បេ ។ បហិតត្តោ

វិហារេយ្យន្តិ ។ អភិនទ្ធមាណោ ខោ ភិក្ខុ ពន្លោ មារស្ស

អនភិនទ្ធមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោតិ ។ អញ្ញាតំ ភកវា

អញ្ញាតំ សុកតាតិ ។ យថាកមំ បន តំ ភិក្ខុ មយា

សង្ខត្តេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្តំ អាជាណសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មានចិត្តបាប ។
 នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ បុគ្គល កាល
 សម្គាល់នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) របស់មារ (បើ) មិន
 សម្គាល់ទេ ឈ្មោះថារួចផុតស្រឡះអំពី (អន្ទាក់) របស់មានចិត្ត
 បាប ។ ម្នាលភិក្ខុ អត្ថនៃភាសិតនេះឯង ដែលតថាគតសម្តែងដោយ
 សង្ខេប អ្នកគប្បីយល់ឃើញដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តា
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤១] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដោយ
 សង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ បេ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះ
 និព្វាន សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ភិក្ខុកាលត្រេកអរ ឈ្មោះថា
 ជាប់ (អន្ទាក់) មារ កាលភិក្ខុមិនត្រេកអរ ឈ្មោះថារួចចាក (អន្ទាក់) មារ
 មានចិត្តបាប ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រ
 ព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះភាសិតដែលតថាគត
 សម្តែងដោយសង្ខេប តើអ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារដូចម្តេចទៅ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

រូបំ ខោ ភន្តេ អភិនន្ទមាណោ ពន្លោ មារស្ស អនភិ-
 នន្ទមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អភិនន្ទមាណោ ពន្លោ មារស្ស
 អនភិនន្ទមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ
 ភន្តេ ភកវតា សង្ខិត្តេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ
 អាជាតាមីតិ ។ សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ ត្ថំ
 ភិក្ខុ មយា សង្ខិត្តេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ
 អាជាតាសិ ។ រូបំ ខោ ភិក្ខុ អភិនន្ទមាណោ ពន្លោ
 មារស្ស អនភិនន្ទមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ វេទនំ ។
 សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អភិនន្ទមាណោ ពន្លោ
 មារស្ស អនភិនន្ទមាណោ មុត្តោ ចាបិមតោ ។ ឥមស្ស
 ខោ ភិក្ខុ មយា សង្ខិត្តេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន
 អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។ បេ ។ អញ្ញតរោ ច បន សោ
 ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុកាលត្រេកអរនូវរូប ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) មាន កាលបើមិនត្រេកអរទេ ឈ្មោះថារួចចាក (អន្ទាក់) មានមានចិត្ត បាប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ កាល បើភិក្ខុត្រេកអរនូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) មាន កាលបើមិន ត្រេកអរទេ ឈ្មោះថារួចចាក (អន្ទាក់) មានមានចិត្តបាប ។ បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល ភិក្ខុ ប្រពៃហើយៗ ម្នាលភិក្ខុ ត្រូវណាស់ហើយ ត្រង់ភាសិតដែលតថា- គតិ សម្តែងដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបើភិក្ខុត្រេកអរនូវរូប ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) មាន កាលបើមិនត្រេក អរទេ ឈ្មោះថារួចចាក (អន្ទាក់) មានមានចិត្តបាប ។ នូវវេទនា ។ នូវ សញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ កាលបើភិក្ខុត្រេកអរ នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាជាប់ (អន្ទាក់) មាន កាលបើមិនត្រេកអរទេ ឈ្មោះថារួចចាក (អន្ទាក់) មានមានចិត្តបាប ។ ម្នាលភិក្ខុ ភាសិតនេះ ដែលតថាគតិសម្តែង ហើយដោយសង្ខេប អ្នកត្រូវយល់ឃើញសេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៤២] សាវត្ថិយំ ។ អារាមេ ។ ឯកមន្តំ និ-
សិទ្ធា ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ
មេ ភន្តេ ភកវា សង្ខិត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ ។ មេ ។
វិហារេយ្យន្តិ ។ យំ ខោ ភិក្ខុ អនិច្ចំ តត្រ តេ ឆន្ទោ
បហាតព្វោតិ ។ អញ្ញាតំ ភកវា អញ្ញាតំ សុតតាតិ ។
យថាកថំ បន តំ ភិក្ខុ មយា សង្ខិត្តេន កាសិ-
តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាណាសីតិ ។ រូបំ ខោ ភន្តេ
អនិច្ចំ តត្រ មេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ វេទនា ។
សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ តត្រ មេ
ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ ភន្តេ ភកវតា
សង្ខិត្តេន កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាណាមិ-
តិ ។ សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ តំ ភិក្ខុ មយា
សង្ខិត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាណាសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៤២] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទី
ដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
សម្តែងធម៌ដោយសេចក្តីសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ បេ ។ គប្បីសម្រាន្តនៅ ។
ម្នាលភិក្ខុរបស់ណាមិនទៀង អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះ
ចេញ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត
ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះធម៌ដែលតថាគតសម្តែងហើយដោយ
សេចក្តីសង្ខេប តើអ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ ដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបមិនទៀង ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរូប
នោះចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិន
ទៀង ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ដោយ
សង្ខេបនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃណាស់ហើយ ត្រង់ភាសិតដែល
តថាគតសម្តែងហើយដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

រូបំ ខោ ភិក្ខុ អនិច្ចំ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ តត្រ
 តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខោ ភិក្ខុ មយា
 សង្ខត្តេន ភាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ
 ។ មេ ។ អញ្ញាតវោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អ-
 ហោសីតិ ។

[១៤៣] សាវត្ថិយំ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ
 សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ ភន្តេ ភកវា
 សង្ខត្តេន ធម្មំ នេសេតុ ។ មេ ។ វិហារេយ្យន្តិ ។ យំ ខោ
 ភិក្ខុ ទុក្ខំ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោតិ ។ អញ្ញាតំ
 ភកវា អញ្ញាតំ សុកតាតិ ។ យថាកមំ បន ត្វំ ភិក្ខុ
 មយា សង្ខត្តេន ភាសិតស្ស វិត្តារេន អត្តំ អាជាណាសិ-
 តិ ។ រូបំ ខោ ភន្តេ ទុក្ខំ តត្រ មេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុ រូបមិនទៀង អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះ
 ចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិន
 ទៀង អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ភាសិតនេះ ដែលតថាគត សម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប អ្នក
 ត្រូវយល់ឃើញសេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តាព្រះ
 អរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤៣] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ លុះភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សម-
 គួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងធម៌
 ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ បេ ។ គប្បីសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 របស់ណាជាទុក្ខ អ្នកត្រូវលះបង់នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។
 បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះ
 អង្គយល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះភាសិតដែលតថាគតសម្តែងដោយសង្ខេប
 តើអ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូប
 ហ្នឹងឯងជាទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះចេញ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ តត្រ
 មេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ ភន្តេ ភកវតា
 សង្ខត្តេន កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាជានីតិ ។
 សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ ត្ថំ ភិក្ខុ មយា សង្ខ-
 ត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាជានិ ។ រូបំ
 ខោ ភិក្ខុ ទុក្ខំ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ វេទ-
 នា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ តត្រ
 តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខោ ភិក្ខុ មយា
 សង្ខត្តេន កាសិតសុស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ
 ។ បេ ។ អញ្ញាតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោ-
 សីតិ ។

[១៤៤] សាវត្ថិយំ ។ អារាមេ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ
 ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ ភន្តេ
 ភកវា សង្ខត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ ។ បេ ។ វិហារយ្យន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គ
ត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ភាសិតនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយដោយសង្ខេប
ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃ
ហើយ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃណាស់ហើយ ត្រង់ភាសិតដែលតថាគត
សម្តែងហើយដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុ រូបហ្នឹងឯងជាទុក្ខ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះចេញ ។
វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាទុក្ខ អ្នកត្រូវ
លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ ភាសិត
នេះ តថាគតសម្តែងហើយដោយសង្ខេប អ្នកត្រូវយល់ឃើញសេចក្តី
ដោយពិស្តារយ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុ
នោះ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤៤] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
សម្តែងធម៌ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ បេ ។ គប្បីសម្រាន្តនៅ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

យោ ខោ ភិក្ខុ អនត្តា តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោតិ ។

អញ្ញាតំ ភកវា អញ្ញាតំ សុកតាតិ ។ យថាកថំ បន

តំ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ

អាជាតាមីតិ ។ រូបំ ខោ កន្តេ អនត្តា តត្រ មេ

ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។

វិញ្ញាណំ អនត្តា តត្រ មេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។

ឥមស្ស ខ្វាហំ កន្តេ ភកវតា សង្ខត្តេន កាសិ-

កស្ស ឃរំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាមីតិ ។ សាធុ សាធុ

ភិក្ខុ សាធុ ខោ តំ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កា-

សិកស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាមី ។ រូបំ ខោ ភិក្ខុ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុ សភាវៈណាជាអនត្តា អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសភាវៈ
នោះចេញ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រ
ព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះភាសិត ដែល
តថាគត សម្តែងហើយដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ ដូច
ម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបហ្នឹងឯងជាអនត្តា ខ្ញុំព្រះអង្គ
ត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តី
ប៉ុនប៉ងក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតនេះ
ដែលព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប ខ្ញុំព្រះអង្គយល់
សេចក្តីដោយពិស្តារយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃមែនហើយ។
ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃណាស់ហើយ ត្រង់ភាសិតដែលតថាគត សម្តែងហើយ
ដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ រូបហ្នឹងឯង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អនត្តា តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា តត្រ តេ ឆន្ទោ
 បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខោ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន
 កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ ។ មេ ។
 អញ្ញាតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ អហោសីតិ។

[១៤៥] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ ឯកមន្តំ និ-
 សិដ្ឋោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ
 ភន្តេ ភកវា សង្ខត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ ។ មេ ។ វិហា-
 រេយ្យន្តិ ។ យំ ខោ ភិក្ខុ អនត្តជីយំ តត្រ តេ ឆន្ទោ
 បហាតព្វោតិ ។ អញ្ញាតំ ភកវា អញ្ញាតំ សុកតាតិ ។
 យថាកមំ បន ត្វំ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កាសិ-
 កស្ស វិត្តារេន អត្តំ អាជាតាសីតិ ។ រូបំ ខោ ភន្តេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ជាអនត្តា អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា អ្នកត្រូវលះបង់
 សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ ភាសិតនេះ ដែល
 តថាគតសម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប អ្នកត្រូវយល់ឃើញសេចក្តីដោយ
 ពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ
 ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១២៥] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដោយសង្ខេបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ បេ ។ គប្បីសម្រាន្ត
 នៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ របស់ណា មិនគួរជារបស់ខ្លួន អ្នកត្រូវលះបង់
 សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គុយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គុយល់ហើយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ចុះភាសិតដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប អ្នកយល់
 សេចក្តីដោយពិស្តារដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបហ្នឹងឯង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

អនត្តនីយំ តត្រិ មេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ វេទនា ។
សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តនីយំ តត្រិ មេ
ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ ភន្តេ ភកវតា
សង្ខត្តេន កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាមីតិ ។
សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ ត្វំ ភិក្ខុ មយា
សង្ខត្តេន កាសិតស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អាជាតាសិ ។ រូបំ
ខោ ភិក្ខុ អនត្តនីយំ តត្រិ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។
វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តនីយំ
តត្រិ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខោ ភិក្ខុ មយា
សង្ខត្តេន កាសិតស្ស ឯវំ វិត្តារេន អត្តោ ទដ្ឋព្វោតិ
។ បេ ។ អញ្ញាតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ
អហោសីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

មិនគួរជារបស់ខ្លួនទេ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះ
 ចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិន
 គួរជារបស់ខ្លួនទេ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះ
 ចេញ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 សម្តែងហើយដោយសង្ខេប ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃមែនហើយ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃណាស់ហើយ
 ត្រង់ភាសិតដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ រូបហ្នឹងឯង មិនគួរជារបស់ខ្លួនទេ អ្នក
 ត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនគួរជារបស់ខ្លួនទេ អ្នកត្រូវលះបង់
 សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ ភាសិតនេះ ដែល
 តថាគត សម្តែងហើយដោយសង្ខេប អ្នកត្រូវយល់ឃើញសេចក្តីដោយ
 ពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ
 ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៤៦] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ ឯកមន្តំ
 ជិសិដ្ឋោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ
 ភន្តេ ភកវា សង្ខត្តេន ធម្មំ ទេសេតុ យមហំ ភកវតោ
 ធម្មំ សុត្វា ។ មេ ។ វិហារយ្យន្តិ ។ យំ ខោ ភិក្ខុ
 រជនីយសណ្ឋិតំ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោតិ ។
 អញ្ញាតំ ភកវា អញ្ញាតំ សុតតាតិ ។ យថាកម៌
 បន តំ ភិក្ខុ មយា សង្ខត្តេន កាសិកស្ស វិត្តារេន អត្តំ
 អាជាតាមីតិ ។ រូបំ ខោ ភន្តេ រជនីយសណ្ឋិតំ តត្រ
 មេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ រជនីយសណ្ឋិតំ តត្រ មេ
 ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខ្វាហំ ភន្តេ ភកវតា
 សង្ខត្តេន កាសិកស្ស ឯវំ វិត្តារេន អាជាតាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៤៦] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ លុះភិក្ខុនោះ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់សម្តែងធម៌ ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់ធម៌
របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ បេ ។ គប្បីសម្រាន្តនៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ
របស់ណាតាំងនៅដោយអាការដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ អ្នកត្រូវលះបង់
សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរបស់នោះចេញ ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គយល់ហើយ បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ហើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុ ចុះភាសិតដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប តើអ្នកយល់
សេចក្តីដោយពិស្តារ ដូចម្តេចទៅ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបហ្នឹង
ឯង តាំងនៅដោយអាការដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវលះបង់
សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំង-
ឡាយ ។ វិញ្ញាណតាំងនៅដោយអាការដែលបុគ្គលគប្បីត្រេកអរ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ ដោយ
សង្ខេប ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តី ដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

សាធុ សាធុ ភិក្ខុ សាធុ ខោ ត្វំ ភិក្ខុ មយា សង្ខិត្តេន
កាសិកស្ស វិត្តាវេន អត្ថំ អាជាតាសិ ។ រូបំ ខោ
ភិក្ខុ វេនិយសណ្ឌិតំ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។
វេននា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ វេនិយ-
សណ្ឌិតំ តត្រ តេ ឆន្ទោ បហាតព្វោ ។ ឥមស្ស ខោ
ភិក្ខុ មយា សង្ខិត្តេន កាសិកស្ស ឃំ វិត្តាវេន អត្តោ
ទដ្ឋព្វោតិ ។ បេ ។ អញ្ញតរោ ច បន សោ ភិក្ខុ អរហតំ
អហោសីតិ ។

[១៤៧] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ អាយស្មា រាជោ
យេន ភកកា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកកវន្តំ^(១)
ឯតទរោច កកំ នុ ខោ ភន្តេ ជាតតោ កកំ
បស្សតោ ឥមស្មិត្វា សវិញ្ញាណាកោ កាយេ ពហិត្វា
ច សព្វនិមិត្តេសុ អហង្ការមមង្ការមាណុសយា ន
ហោង្កិតិ ។ យំ កិត្វា រាជ រូបំ អតីតាណក-
តប្បុច្ចុប្បង្គំ អដ្ឋតំ វា ពហិត្វា វា ឱណ្ណារិកំ វា
សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកោ វា

១ ឱ. ឯត្តន្តរេ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ អាយស្មា រាជោ
ភកកវន្តំ ឯតទរោចាតិ ទិស្សន្តិ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃមែនហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃណាស់ហើយ ត្រង់ភាសិត
 ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តីដោយពិស្តារ
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុ រូបហ្នឹងឯង តាំងនៅដោយអាហារ ដែលបុគ្គលគប្បី
 ត្រេកអរ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងរូបនោះចេញ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណតាំងនៅដោយអាការដែលបុគ្គល
 គប្បីត្រេកអរ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ភាសិតនេះ ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយសង្ខេប អ្នកត្រូវ
 យល់ឃើញសេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្ត
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

[១៤៧] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះរាជៈមាន
 អាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើប
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 បុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច អហង្ការមានានុស័យ និងមមង្ការ-
 មានានុស័យ ចំពោះកាយ ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ចំពោះ
 និមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅផងមិនមាន ។ ម្នាលរាជៈ រូបណានីមួយ
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី រូបណា បិតនៅក្នុងទីព្រាយក្តី ទីជិតក្តី

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ
 ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ យា កាចិ
 វេទនា ។ យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ សង្ខារា ។ យំ
 កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នំ ។ បេ ។ យំ ទូវេ
 សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 បស្សតិ ។ ឯវំ ខោ វាជ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ ឥម-
 ស្មិញ្ច សវិញ្ញាណាកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេ-
 សុ អហង្គារមមង្គារមាណុសយា ន ហោន្តីតិ ។ បេ ។
 អញ្ញតរោ ច បនាយស្នា វាណោ អរហតំ អហោសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារគុ

បុគ្គលតែងពិចារណាយើញនូវរូបទាំងអស់នុ៎ះ តាមពិត ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ប្រពៃ យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនអញ នុ៎ះមិន
មែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ វេទនាណានីមួយ ។ សញ្ញាណានីមួយ ។
សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ ។ វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត
អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ វិញ្ញាណណា បិតនៅក្នុងទីស្វាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី
បុគ្គលតែងពិចារណាយើញវិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ តាមពិត ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនអញ នុ៎ះមិនមែន
ជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ម្នាលរាជៈ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
យ៉ាងនេះ អហង្គារមានានុស័យ និងមមង្គារមានានុស័យ ចំពោះកាយ
ដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ចំពោះនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅផង
មិនមាន ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះរាជៈមានអាយុ
ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ

[១៤៨] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ អាយស្មា សុរាជោ
 ភកវន្តំ ឯតទរោច កកំ ទុ ខោ ភន្តេ ជានតោ កកំ
 បស្សតោ ឥមស្មិញ្ច សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា
 ច សព្វនិមិត្តេសុ អហដ្ឋារមមដ្ឋារមាធិបកតំ មាណសំ
 ហោតិ វិទា សមតិក្កន្តំ សន្តំ សុវិមុត្តន្តិ ។ យំ កិញ្ចិ
 សុរាជ រូបំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ ។ បេ ។ យំ ទូរេ
 សន្តិកេ វា សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន
 មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទិស្វា អនុចាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។ យា កាចិ វេទនា ។
 យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ សដ្ឋារា ។ យំ
 កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ ។ បេ ។ យំ
 ទូរេ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេ-
 សោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុចាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ អរហន្តវគ្គ ទី ២

[១២៨] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ព្រះសុរាជៈ
 មានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះកាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ចិត្ត ដែល
 ប្រាសចាកសេចក្តីប្រកាន់អហង្ការ មមង្ការ ចំពោះកាយ ប្រកបដោយ
 វិញ្ញាណនេះផង ចំពោះនិមិត្តទាំងពួង ជាខាងក្រៅផង ទើបជាចិត្ត
 កន្លងបង់ ស្ងប់រម្ងាប់ រួចស្រឡះចាកវិធី (នេះបាន) ។ ម្នាលសុរាជៈ
 រូបណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ រូបណា បិត
 នៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី បុគ្គលឃើញរូបទាំងអស់នុ៎ះ តាមពិត
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនអញ
 នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ដូច្នោះហើយ រមែងរួចស្រឡះ ព្រោះ
 ការមិនប្រកាន់ ។ វេទនាណានីមួយ ។ សញ្ញាណានីមួយ ។
 សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ ។ វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត
 អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ វិញ្ញាណណា បិតនៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី
 បុគ្គលឃើញវិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ តាមពិត ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ប្រពៃ
 យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញទេ ដូច្នោះហើយ រមែងរួចស្រឡះ ព្រោះការមិនប្រកាន់ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឯវំ ខោ សុរាជ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ ឥមស្មិញ្ច
 សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេសុ
 អហដ្ឋារមមដ្ឋារមាណបកតំ មានសំ ហោតិ វិទា សម-
 តិក្កន្តំ សន្តំ សុវិមុត្តន្តិ ។ បេ ។ អញ្ញតោ ច បណ-
 យស្មា សុរាជោ អរហតំ អហោសីតិ ។

អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ ។

តត្រិទ្ធានំ

ឧបាទិយមញ្ញមាណ

អថាភិនន្ទមាណោ ច

អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា ច

អនត្តនីយំ រជនីយសណ្ឋិតំ

រាជសុរាជេន តេ ទសាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ម្នាលសុរាជៈ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះឯង ក្នុងចិត្ត
 ដែលប្រាសចាកសេចក្តីប្រកាន់អហង្ការ មមង្ការ ចំពោះកាយ ប្រកប
 ដោយវិញ្ញាណនេះផង ចំពោះនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅផង ទើបជាចិត្ត
 កន្លងបង់ ស្ងប់រម្ងាប់ រួចស្រឡះចាកវិធី (នេះបាន) ។ បេ ។ បណ្តាព្រះ
 អរហន្តទាំងឡាយ ព្រះសុរាជៈមានអាយុ ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

ចប់ អរហន្តវគ្គ ទី ២ ។

ឧទ្ទានក្នុងអរហន្តវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីភិក្ខុប្រកាន់ ១ ភិក្ខុសម្គាល់ ១ ភិក្ខុត្រេកអរ ១
- ខន្ធមិនទៀង ១ ជាទុក្ខ ១ ជាអនត្តា ១ មិនគួរជារបស់ខ្លួន ១
- តាំងនៅដោយអាការ ដែលបុគ្គលត្រេកអរ ១ ព្រះរាជៈ ១
- ព្រះសុរាជៈ ១ (ទាំងអស់) នោះ ត្រូវជា ១០ ។

ខង្គនីយវគ្គោ

[១៤៩] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ អស្សតវា
 ភិក្ខុវេ បុថុជ្ជនោ រូបស្ស អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច
 និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ ។ វេទនាយ ។
 សញ្ញាយ ។ សង្ខារានំ ។ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទញ្ច
 អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ ។
 សុតវា ច ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ រូបស្ស អស្សា-
 ទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ បជាតាតិ ។
 វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារានំ ។ វិញ្ញាណស្ស
 អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ ប-
 ជាតាតីតិ ។

[១៥០] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ អស្សតវា
 ភិក្ខុវេ បុថុជ្ជនោ រូបស្ស សមុទយញ្ច អត្តជ្ជមញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជាតាតិ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារានំ ។

ខន្ធនីយវត្ត

[១២៩] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុប្ផជនអ្នកមិនចេះដឹង រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវ
អានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃរូប ។ នៃវេទនា ។
នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។ រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
នូវអានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឯអរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង រមែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
នូវអានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃរូប ។ នៃវេទនា ។
នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវ
អានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃវិញ្ញាណ ។

[១៥០] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុប្ផជនអ្នកមិនចេះដឹង រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវការ
កើត នូវសេចក្តីវិនាស នូវអានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់ចោល
នៃរូប ។ នៃវេទនា ។ នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វិញ្ញាណាស្ស សមុទយញ្ច អត្តដ្ឋមញ្ច អស្សាទញ្ច
អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ ។
សុតវា ច ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សាវកោ រូបស្ស សមុទ-
យញ្ច អត្តដ្ឋមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច
យថាក្ខតំ បជាតាតិ ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
សដ្ឋារាជំ ។ វិញ្ញាណាស្ស សមុទយញ្ច អត្តដ្ឋមញ្ច
អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ បជា-
នាតីតិ ។

[១៥១] សាវត្ថិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ សុតវា ភិក្ខុវេ
អរិយស្សាវកោ រូបស្ស សមុទយញ្ច អត្តដ្ឋមញ្ច អស្សា-
ទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណាញ្ច យថាក្ខតំ បជាតាតិ ។
វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សដ្ឋារាជំ ។ វិញ្ញាណាស្ស
សមុទយញ្ច អត្តដ្ឋមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្ស-
រណាញ្ច យថាក្ខតំ បជាតាតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

មិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវការកើត នូវសេចក្តីវិនាស នូវអានិសង្ស
 នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង រមែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវការកើត នូវ
 សេចក្តីវិនាស នូវអានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃរូប ។
 នៃវេទនា ។ នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។ ដឹងច្បាស់តាម
 សេចក្តីពិត នូវការកើត នូវសេចក្តីវិនាស នូវអានិសង្ស នូវទោស និង
 ការរលាស់ចោល នៃវិញ្ញាណ ។

[១៥១] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង រមែងដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវ
 ការកើត នូវសេចក្តីវិនាស នូវអានិសង្ស នូវទោស និងការរលាស់
 ចោល នៃរូប ។ នៃវេទនា ។ នៃសញ្ញា ។ នៃសង្ខារទាំងឡាយ ។
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវការកើត នូវសេចក្តីវិនាស នូវអានិសង្ស
 នូវទោស និងការរលាស់ចោល នៃវិញ្ញាណ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៥២] សាវត្ថិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា
តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
សដ្ឋារា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ
ទុក្ខំ តទនត្តា យទនត្តា តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ
ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
ទដ្ឋព្វំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតរា អរិយស្សារកោ
រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ ។ សញ្ញាយបិ ។
សដ្ឋារេសុបិ ។ វិញ្ញាណស្មីបិ និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

[១៥២] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញតាមសេចក្តីពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនទៀងទេ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះ ជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញតាមសេចក្តីពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹងកាលបើឃើញយ៉ាងនេះ រមែងនឿយណាយក្នុងរូបផង ក្នុងវេទនាផង ។ ក្នុងសញ្ញាផង ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង ។ រមែងនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយហើយ រមែងប្រាសចាកតម្រេក

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

វិរាតា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។
 ទីណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាជាតិ ។ យាវតា ភិក្ខុវេ សត្តារាសា
 យាវតា ភវក្កំ ឯតេ អត្តា ឯតេ សេដ្ឋា លោកស្មី
 យទិទំ អរហន្តោតិ ។ ឥទមរោច ភកវា ឥទំ វត្វាន
 សុតតោ អថាបំ ឯតទរោច សត្តា

[១៥៣] សុខិណោ វត អរហន្តោ
 តណ្ហា តេសំ ន វិជ្ជតិ
 អស្មិមាណោ សមុច្ឆិណោ
 មោហជាលំ បទាលិតំ ។
 អនេជន្តេ អនុប្បត្តា
 ចិត្តំ តេសំ អនាវិលំ
 លោកេ អនុបលិត្តា តេ
 ព្រហ្មក្ខតា អនាសវា ។
 បញ្ចក្ខន្ធភិញ្ញាយ
 សត្តសទ្ធម្មកោចរា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

ព្រោះតែប្រាសចាកតម្រេក ទើបចិត្តរួចស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តរួច
 ស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា អាត្មាអញរួចស្រឡះហើយ ។
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅរួចហើយ
 សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំនៅរបស់សត្វទាំងប៉ុន្មាន ភពដ៏ប្រសើរទាំងប៉ុន្មាន មានតែពួកអរហន្ត
 ទេ ដែលជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរបំផុត ក្នុងលោក ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ លុះព្រះសុគតជាសាស្តា ត្រាស់សូត្រនេះ
 ចប់ហើយ ទើបត្រាស់គាថានេះ តទៅទៀតថា

[១៥៣] ពួកអរហន្តមានសេចក្តីសុខណាស់ ពួកអរហន្ត
 ទាំងនោះមិនមានតណ្ហាទេ អស្មិមានៈ លោកផ្តាច់បង់ហើយ
 បណ្តាញគឺមោហៈ លោកទម្ងាយចោលហើយ ។ លោក
 មិនដល់នូវការញាប់ញ័រ ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិទេ ចិត្តរបស់
 អរហន្តទាំងនោះ មិនល្អក់ទេ អរហន្តទាំងនោះជាអ្នកប្រសើរ
 មិនមានអាសវៈ មិនជាប់នៅក្នុងលោក ។ លោកមានព្រះ
 សទ្ធម្មទាំង៧^(១) ជាអារម្មណ៍ ព្រោះកំណត់ដឹងនូវខន្ធទាំង ៥

---

១ ព្រះសទ្ធម្មទាំង ៧ នោះ បានដល់ សទ្ធា ហិរិ ឱត្តប្បៈ ពហុសច្ចៈ វិរិយៈ ឧបដ្ឋិតស្សៈ-
 តិ និងបញ្ញា ។ អដ្ឋកថា ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

បសំសិយា សប្បុរិសា

បុត្តា ពុទ្ធស្ស ឱរសា ។

សត្តរតនសម្បជ្ជា

តិសុ សិក្ខាសុ សិក្ខិតា

អនុវិចរន្តិ មហារីកា

បហីនកយកេរវា ។

ទសហង្កេហិ សម្បជ្ជា

មហាណតា សមាហិតា

ឯតេ ខោ សេដ្ឋា លោកស្មី

តណ្ហា តេសំ ន វិជ្ជតិ ។

អសេក្ខញ្ញាណំ ឧប្បន្នំ

អន្តិមោយំ^(១) សមុស្សយោ

យោ សារោ ព្រហ្មចរិយស្ស

តស្មី អបរបច្ចយា ។

១ ម. អន្តិមស្ស សមុស្សយោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

ពួកសប្បុរសតែងសរសើរ ចំពោះពួកអរហន្តជាបុត្រជាឱរស
 របស់ព្រះពុទ្ធ ។ ពួកអរហន្តបរិបូណ៌ដោយកែវគឺពោជ្ឈង្គ
 ទាំង ៧ ប្រការ បានសិក្សាចំពោះសិក្ខាទាំង ៣ មានព្យា-
 យាមច្រើន បានលះបង់នូវភ័យនិងសេចក្តីខ្លាចដ៏ពន្លឹកហើយ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ។ ពួកអរហន្តជាមហានាគ ប្រកបដោយអង្គជា
 អសេក្ខៈទាំង ១០ មានចិត្តនឹងជឿ (ដោយឧបចារនិងអប្បនា
 ទាំងឡាយ) អរហន្តទាំងនុ៎ះប្រសើរបំផុតក្នុងលោក អរហន្ត
 ទាំងនោះមិនមានតណ្ហាទេ ។ ញាណរបស់អសេក្ខបុគ្គល
 កើតឡើងហើយ នេះជាទីបំផុតនៃអត្តភាព ផលណារបស់
 មគ្គព្រហ្មចារ្យ លោកបានចាក់ធ្លុះ ក្នុងផលនោះហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វិទាសុ ន វិកម្បន្តិ

វិប្បមុត្តា បុណព្ភា

ទន្តក្ខមី អនុប្បត្តា

តេ លោកេ វិជិតាវិជោ ។

ឧទ្ធុំ តិរិយំ អចាចិនំ

នន្ទិ តេសំ ន វិជ្ជតិ

នទន្ទិ^(១) វត សីហានាទំ

ពុទ្ធា លោកេ អនុត្តរាតិ ។

[១៥៤] សារត្តិយំ ។ តត្រ ខោ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ
 អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទនត្តា យទ-
 នត្តា តំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ
 ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ

១ ឱ. នន្ទន្តិ តេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ពួកអរហន្តមិនញាប់ញ័រ ចំពោះមានៈផ្សេងៗ អរហន្តទាំងនោះ មានចិត្តផុតស្រឡះចាកភពថ្មីទៀត បានសម្រេចអរហត្ត បានឈ្នះ (នូវកិលេសមានរាគៈជាដើម) ក្នុងលោកហើយ រមែងមិនញាប់ញ័រចំពោះមានៈផ្សេងៗ ។ អរហន្តទាំងនោះ មិនមានសេចក្តីត្រេកអរ ចំពោះទេវលោក មនុស្សលោក និងអបាយលោកឡើយ អរហន្តទាំងនោះ បានចាក់ធ្លុះនូវ អរិយសច្ចទាំង ៤ ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុតក្នុងលោក ហើយ បន្តិចនូវសីហនាទ ។

[១៥២] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀងទេ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះ បណ្ឌិតត្រូវ ឃើញតាមសេចក្តីពិតដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់ អញទេ នុ៎ះមិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះហើយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខដ្ឋនីយវគ្គោ តតិយោ

រូបស្មីបិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយបិ ។ សញ្ញាយបិ ។ សដ្ឋា-
 វេសុបិ ។ វិញ្ញាណស្មីបិ និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្ឋតិ វិរាតា
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា
 ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាជាតិ ។ យាវតា ភិក្ខុវេ សត្តារាសា
 យាវតា ភវក្កំ ឯតេ អត្តា ឯតេ សេដ្ឋា លោកស្មី
 យទិទំ អរហន្តោតិ ។

[១៥៥] សាវត្ថិយំ ។ តត្រិ ខោ ។ សីហោ

ភិក្ខុវេ មិករាជា សាយណ្ណាសមយំ អាសយា និក្ខមតិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

រមែងនឿយណាយក្នុងរូបផង ក្នុងវេទនាផង ។ ក្នុងសញ្ញាផង ។
 ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង ។ រមែងនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាល
 បើនឿយណាយ រមែងប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះតែប្រាសចាកតម្រេក
 ទើបចិត្តរួចស្រឡះបាន ។ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ញាណក៏កើត
 ឡើងថា អាត្មាអញរួចស្រឡះហើយ ។ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 មគ្គព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញនៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញបានធ្វើ
 ស្រេចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំនៅរបស់ពួកសត្វទាំងប៉ុន្មាន
 ភពដ៏ប្រសើរទាំងប៉ុន្មាន មានតែអរហន្ត ជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រសើរបំផុត
 ក្នុងលោកនេះ ។

[១៥៥] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សត្វសីហៈជាស្តេចម្រឹត ចេញអំពីលំនៅក្នុងសម័យថ្ងៃរសៀល

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អាសយា និក្ខមិត្តា វិជម្ពតិ វិជម្ពិត្តា សមដ្ឋា ចតុទ្ធិសា
 អនុវិលោកេតិ សមដ្ឋា ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេត្តា
 តិក្ខុត្តំ សីហនាទំ ននតិ តិក្ខុត្តំ សីហនាទំ ននិត្តា
 កោចរាយ បក្កមតិ ។ យេ ហិ កេចិ ភិក្ខុវេ តិវច្ឆាន-
 កតា ចារណា សីហស្ស មិករញ្ញោ ននតោ សទ្ធិ
 សុណាន្តិ យេកុយ្យេន សំវេកំ សន្តាសំ អាបដ្ឋន្តិ ពិលំ
 ពិលាសយា បរិសន្តិ ទកំ ទកាសយា បរិសន្តិ វនំ
 វនាសយា បរិសន្តិ អាកាសំ បក្ខិដោ ភជន្តិ ។
 យេបិ តេ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ នាតា តាមនិកមរាជជានីសុ
 ទឡ្ហេហិ^(១) វេត្តេហិ ពន្ធនេហិ ពន្ធា តេបិ តានិ
 ពន្ធនានិ សញ្ញិទ្ធិត្តា សម្បទាលេត្តា ភីតា មុត្តកវីសំ
 ចជមាណា^(២) យេន វា តេន វា បលាយន្តិ ។ ឯវំម-
 ហិទ្ធិកោ ខោ ភិក្ខុវេ សីហោ មិករាជា តិវច្ឆានកតានំ
 ចារណានំ ឯវំមហោសក្ខោ ឯវំមហានុកាវោ ។

---

១ ឱ. ម. ទឡ្ហេហិ យេត្តេហិ ។ ២ មោចន្តា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

លុះចេញអំពីលំនៅហើយ រមែងមិតពត់ (កាយ) លុះមិតពត់ហើយ ទើប
 ក្រឡេកមើលទិសទាំង ៤ ជុំវិញ លុះក្រឡេកមើលទិសទាំង ៤ ជុំវិញ
 ហើយ ក៏បន្លឺនូវសីហនាទអស់វារៈ ៣ ដង លុះបន្លឺនូវសីហនាទ ៣ ដង
 ហើយ ទើបត្រាច់ចរទៅរកចំណី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វ
 តិរច្ឆានណានីមួយ ឮសំឡេងសត្វសីហៈជាមិតរាជ កំពុងបន្លឺ (នូវសីហ-
 នាទ) ហើយ ច្រើនតែដល់នូវសេចក្តីភិតភ័យ តក់ស្លុត ញ័រចំប្រប់
 ពួកសត្វនៅរូងរមែងចូលទៅរូងវិញ ពួកសត្វទឹកចូលទៅក្នុងទឹកវិញ ពួក
 សត្វព្រៃចូលទៅរកព្រៃវិញ ពួកបក្សីក៏ហើរទៅរកអាកាសវិញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកដំរីណាជារបស់ព្រះរាជា ដែលគេចង់ដោយចំណង
 គឺព្រ័ត្រដំមាំ ក្នុងស្រុកនិគមនិងរាជធានី ដំរីទាំងនោះក៏រមែងផ្តាច់ទម្ងាយ
 ចំណងទាំងនោះ ភិតភ័យលេចម្បត្រនិងករិសហើយ បោលទៅផ្តេស
 ផ្តាស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វសីហៈជាមិតរាជ មានប្បទិច្រើន
 យ៉ាងនេះ មានស័ក្តិដំយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ជាង
 សត្វតិរច្ឆានទាំងឡាយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៥៦] ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យទា តថាគតោ
 លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរបាំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណា-
 សម្បទ្ធា សុកតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្ម-
 សារមិ សត្តា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា ភក្កវា សោ ធម្មំ
 ទេសេតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ
 រូបស្ស អត្តជ្ជមោ ឥតិ វេទនា ។ ឥតិ សញ្ញា ។
 ឥតិ សដ្ឋារា ។ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណា-
 ស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្តជ្ជមោតិ ។
 យេមិ តេ ភិក្ខុវេ ទេវា ដីយាយុកា វណ្ណវណ្ណោ
 សុខពហុលា ឧច្ឆេសុ វិមាទេសុ ចិរដ្ឋិតិកា តេមិ
 តថាគតស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា យេកុយ្យេន ភយំ
 សំវេកំ សន្តាសំ អាបជ្ជន្តិ អនិច្ចា វ កិរ ភោ
 មយំ សមាណ ទិច្ចម្ហាតិ អមញ្ញិម្ហ អនុវា វ កិរ ភោ
 មយំ សមាណ ជុវម្ហាតិ អមញ្ញិម្ហ អសស្សតា វ កិរ
 ភោ មយំ សមាណ សស្សតម្ហាតិ អមញ្ញិម្ហ មយំមិ
 កិរ ភោ អនិច្ចា អនុវា អសស្សតា សក្កាយបរិ-
 យាបជ្ជាតិ ។ ឯវមហិទ្ធិកោ ខោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា ព្រះតថាគត ជា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរបំផុត ជាសារថិទ្ធាននូវបុរស ជាសាស្តាចារ្យនៃពួកទេវតានិងមនុស្ស ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ច លែង ត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ព្រះអង្គតែងសម្តែង ថា រូបដូច្នោះ ការកើតនៃរូបដូច្នោះ សេចក្តីវិនាសនៃរូបដូច្នោះ វេទនា ដូច្នោះ ។ សញ្ញាដូច្នោះ ។ សង្ខារទាំងឡាយដូច្នោះ ។ វិញ្ញាណដូច្នោះ ការកើតនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ សេចក្តីវិនាសនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ពួកទេវតាណា ដែលមានអាយុវែង មានពណ៌សម្បុរ ច្រើនដោយសេចក្តីសុខ បិតនៅលើវិមានដ៏ខ្ពស់ អស់កាលយូរ ពួក ទេវតានោះ បានស្តាប់ធម៌ទេសនារបស់ព្រះតថាគតហើយ ច្រើនតែដល់ នូវសេចក្តីភិតភ័យ តក់ស្លុត ញ័រចំប្រប់ ដោយគិតថា អើហ្ន៎ យើង ទាំងឡាយមិនទៀងទេតើ ប៉ុន្តែយើងសម្គាល់ថាទៀង អើហ្ន៎ យើង ទាំងឡាយមិនបិតថេរទេតើ ប៉ុន្តែយើងសម្គាល់ថាបិតថេរ អើហ្ន៎ យើង ទាំងឡាយមិនកំណត់ទេតើ ប៉ុន្តែយើងសម្គាល់ថាកំណត់ អើហ្ន៎ យើង ទាំងឡាយមិនទៀង មិនបិតថេរ មិនកំណត់ទេ ប៉ុន្តែយើងរាប់អានព្រោះ សក្តាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត មានប្ញទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សនេវកស្ស លោកស្ស ឯវមហោសក្ខោ ឯវមហា-
នុកាហេតិ ។ ឥនមហោច ភកវា ឥនំ វត្ថាន សុកតោ
អថាបរំ ឯតនហោច សត្តា

[១៥៧] យទា ពុទ្ធា អភិញ្ញាយ
ធម្មចក្កំ បវត្តយិ
សនេវកស្ស លោកស្ស
សត្តា អប្បជិបុត្តលោ ។
សក្កាយស្ស និរោធិញ្ច
សក្កាយស្ស ច សម្មវំ
អរិយដ្ឋង្គិកំ^(១) មក្កំ
នុក្ខបសមតាមិនំ ។
យេមិ ធិឃាយុកា ទេវា
វណ្ណវណ្ណោ យសស្សិនោ
ភីតា សន្តាសមាចាទុំ

---

១ ឱ. ម. អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

មានស័ក្តិធំយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ជាងមនុស្សលោក
ព្រមទាំងទេវលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់
ភាសិតនេះចប់ហើយ លុះព្រះសុគតជាសាស្តា ត្រាស់ភាសិតនេះចប់
ហើយ ទើបត្រាស់គាថានេះតទៅទៀតថា

[១៥៧] កាលណា ព្រះពុទ្ធបានត្រាស់ដឹងឡើង សម្តែង
ធម្មចក្រហើយ ព្រះអង្គជាគ្រូរបស់មនុស្សលោក ព្រមទាំង
ទេវលោក ឥតមានបុគ្គលប្រៀបធៀបបាន ។ (ទ្រង់សម្តែង)
នូវការរំលត់នៃសក្កាយផង នូវហេតុកើតនៃសក្កាយផង នូវ
មគ្គដ៏ប្រសើរ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ជាផ្លូវសម្រាប់ទៅកាន់ទី
រំលត់ទុក្ខផង ។ ពួកទេវតាណា មានអាយុវែង មានពណ៌
សម្បុរ មានយស ជាអ្នកខ្លាច ជាអ្នកដល់នូវសេចក្តីតក់ស្លុត

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

សីហស្សេរិតវេ មិតា ។

អរីតវត្តា សក្កាយំ

អនិច្ចា កិរ កោ មយំ

សុត្វា អរហតោ វាក្យំ

វិប្បមុត្តស្ស តាទិណោតិ ។

[១៥៨] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ យេ ហិ កេចិ
 ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា អនេកវិហិតំ បុព្វេ-
 និវាសំ អនុស្សរមាណា អនុស្សរន្តិ សព្វេ តេ បញ្ចុ-
 ចានានក្ខន្ធភ អនុស្សរន្តិ ឯតេសំ វា អញ្ញតរំ ។ កតមេ
 បញ្ចុ ។ ឯវុចោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ ឥតិ វា ហិ
 ភិក្ខុវេ អនុស្សរមាណោ រូបញ្ញេវ អនុស្សរតិ ។ ឯវេទនោ
 អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ ឥតិ វា ហិ ភិក្ខុវេ អនុស្ស-
 រមាណោ វេទនញ្ញេវ អនុស្សរតិ ។ ឯវំសញ្ញោ^(១) អហោសី
 អតីតមទ្ធានន្តិ ។ ឯវំសង្ខារោ អហោសី អតីតមទ្ធា-
 នន្តិ ។ ឯវំវិញ្ញាណោ អហោសី អតីតមទ្ធានន្តិ ឥតិ វា
 ហិ ភិក្ខុវេ អនុស្សរមាណោ វិញ្ញាណញ្ញេវ អនុស្សរតិ ។

១ ឱ. ឯវំសញ្ញី ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

ដូចជាហ្វូងម្រឹគខ្លាចសីហាៈ ។ សត្វទាំងឡាយ មិនទាន់លះ
បង់នូវសក្កាយ បានស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
មានចិត្តផុតស្រឡះ ប្រកបដោយតាទិគុណថា អើហ្ន៎ យើង
ទាំងឡាយមិនទៀងទេ ដូច្នោះ ។

[១៥៨] ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលបើពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ រឭកឃើញ រមែង
រឭកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការផ្សេងៗ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង-
អស់នោះ រមែងរឭកឃើញនូវឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៤ ឬបណ្តាឧបាទានក្ខន្ធ
ទាំង ៥ នុ៎ះ រឭកឃើញនូវឧបាទានក្ខន្ធណាមួយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍ រឭក
ឃើញ រមែងរឭកឃើញនូវរូប ដូច្នោះថា អាត្មាអញមានរូបយ៉ាងនេះ
ក្នុងកាលជាអតីត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍
រឭកឃើញ រមែងឃើញនូវវេទនា ដូច្នោះថា អាត្មាអញមានវេទនា
យ៉ាងនេះក្នុងកាលជាអតីត ។ អាត្មាអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះក្នុងកាលជា
អតីត ។ អាត្មាអញមានសង្ខារយ៉ាងនេះក្នុងកាលជាអតីត ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍រឭកឃើញ រមែងរឭកឃើញនូវ
វិញ្ញាណដូច្នោះថា អាត្មាអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះក្នុងកាលជាអតីត ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[១៥៩] កិញ្ច ភិក្ខុវេ រូបំ វេទេ ។ រុប្បតីតិ
 ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតិ ។ កេន រុប្បតិ ។
 សីតេនបិ រុប្បតិ ឧណ្ណេនបិ រុប្បតិ ជិយច្ចាយបិ
 រុប្បតិ បិចាសាយបិ រុប្បតិ ខំសមកសវាតាតប-
 សិរីសបសម្មស្សេនបិ រុប្បតិ ។ រុប្បតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ
 តស្មា រូបន្តិ វុច្ចតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ វេទនំ វេទេ ។
 វេទយតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា វេទនាតិ វុច្ចតិ ។ កិញ្ច
 វេទយតិ ។ សុខំបិ វេទយតិ ទុក្ខំបិ វេទយតិ អទុក្ខម-
 សុខំបិ វេទយតិ ។ វេទយតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា វេទ-
 នាតិ វុច្ចតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ សញ្ញា វេទេ ។ សញ្ញា-
 នាតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា សញ្ញាតិ វុច្ចតិ ។ កិញ្ច
 សញ្ញានាតិ ។ ដីលំបិ សញ្ញានាតិ បីតកំបិ សញ្ញានាតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយហៅថារូប តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាវិនាស របស់នោះហៅថារូប ។ ចុះវិនាសដោយអ្វី ។ វិនាសដោយត្រជាក់ក៏មាន វិនាសដោយក្តៅក៏មាន វិនាសដោយគំលានក៏មាន វិនាសដោយសម្រកក៏មាន វិនាសដោយសម្បុសនៃរបោមមូសខ្យល់កម្តៅថ្ងៃពោះតូចពោះធំក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាវិនាស របស់នោះហៅថារូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ហៅថាវេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណាវេន្យវអារម្មណ៍ ធម្មជាតិនោះ ហៅថាវេទនា ។ ចុះធម្មជាតិនោះ វេន្យវខ្លះ ។ វេន្យវសុខក៏មាន វេន្យវទុក្ខក៏មាន វេន្យវអទុក្ខមសុខក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណា វេន្យវអារម្មណ៍ ធម្មជាតិនោះ ហៅថាវេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ហៅថាសញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណាចំណាំ (នូវអារម្មណ៍) ធម្មជាតិនោះ ហៅថាសញ្ញា ។ ចុះចំណាំនូវអ្វី ។ ចំណាំពណ៌ខៀវក៏មាន ចំណាំពណ៌លឿងក៏មាន

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខដ្ឋនីយវគ្គោ តតិយោ

លោហិតកំបិ សញ្ញាជាតិ ឱទាតំបិ សញ្ញាជាតិ ។
 សញ្ញាជាតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា សញ្ញាតិ វុច្ចតិ ។
 កិញ្ច ភិក្ខុវេ សង្ខារេ វទេថ ។ សង្ខតំ អភិសង្ខ-
 ហេន្តីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា សង្ខារាតិ វុច្ចន្តិ ។ កិញ្ច
 សង្ខតំ អភិសង្ខហេន្តិ ។ រូបំ រូបត្តាយ សង្ខតំ អភិ-
 សង្ខហេន្តិ វេទនំ វេទនត្តាយ សង្ខតំ អភិសង្ខហេន្តិ
 សញ្ញំ សញ្ញត្តាយ សង្ខតំ អភិសង្ខហេន្តិ សង្ខារេ
 សង្ខារត្តាយ សង្ខតំ អភិសង្ខហេន្តិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញា-
 ណត្តាយ សង្ខតំ អភិសង្ខហេន្តិ ។ សង្ខតំ អភិសង្ខ-
 ហេន្តីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា សង្ខារាតិ វុច្ចន្តិ ។ កិញ្ច
 ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ វទេថ ។ វិជាជាតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា
 វិញ្ញាណាន្តិ វុច្ចតិ ។ កិញ្ច វិជានន្តិ^(១) ។ អម្ពិលំបិ
 វិជាជាតិ តិត្តកំបិ វិជាជាតិ កដុកំបិ វិជាជាតិ

១ ឱ. ម. កិញ្ច វិជានាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

ចំណាំពណ៌ក្រហមក៏មាន ចំណាំពណ៌សក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណាចំណាំ (នូវអារម្មណ៍) ធម្មជាតិនោះហៅថាសញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយហៅថាសង្ខារទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈទាំងឡាយណា តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌ សភាវៈទាំងឡាយនោះ ហៅថាសង្ខារ ។ សភាវៈទាំងឡាយតាក់តែងនូវសង្ខតធម៌ តើដូចម្តេច ។ តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌គឺរូបតាមសភាពវិនាស តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌គឺវេទនា តាមសភាពរងនូវអារម្មណ៍ តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌គឺសញ្ញា តាមសភាពចំណាំនូវអារម្មណ៍ តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌គឺសង្ខារទាំងឡាយ តាមសភាពតាក់តែង តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌គឺវិញ្ញាណ តាមសភាពដឹងច្បាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈទាំងឡាយណា តាក់តែងនូវសង្ខតធម៌ សភាវៈទាំងឡាយនោះ ហៅថាសង្ខារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយហៅថាវិញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិណាដឹងច្បាស់ (នូវវេស) ធម្មជាតិនោះ ហៅថាវិញ្ញាណ ។ ចុះដឹងច្បាស់នូវអ្វី ។ ដឹងច្បាស់នូវវេសជូរក៏មាន ដឹងច្បាស់នូវវេសល្វីងក៏មាន ដឹងច្បាស់នូវវេសហឺរក៏មាន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

មធុរំបិ វិជាណាតិ ខារិកំបិ វិជាណាតិ អខារិកំបិ វិជា-
ណាតិ លោណិកំបិ វិជាណាតិ អលោណិកំបិ វិជាណាតិ ។

វិជាណាតីតិ ខោ ភិក្ខុវេ តស្មា វិញ្ញាណានិ រុច្ចតិ ។

[១៦០] តត្រ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សវកោ ឥតិ

បដិសញ្ញិត្តិ អហំ ខោ ឯតរហិ រូបេន ខដ្ឋាមិ

អតីតំចាហំ អន្ទានំ ឯវមេវ រូបេន ខដ្ឋិ សេយ្យ-

ថាមិ ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នេន រូបេន ខដ្ឋាមិ អហព្ពេវ

ខោ បន អនាគតំ រូបំ អភិណន្ទេយ្យំ អនាគតំចាហំ

អន្ទានំ ឯវមេវ រូបេន ខន្ទេយ្យំ សេយ្យថាមិ

ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នេន រូបេន ខដ្ឋាមីតិ ។ សោ ឥតិ

បដិសដ្ឋាយ អតីតស្មី រូបស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ

អនាគតំ រូបំ នាកិណន្ទតិ បច្ចុប្បន្នស្ស រូបស្ស

និព្វិណាយ វិរាតាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

អហំ ខោ ឯតរហិ វេទនាយ ខដ្ឋាមិ អតីតំចាហំ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខដ្ឋវារវគ្គ

ដឹងច្បាស់នូវវេសផ្អែមក៏មាន ដឹងច្បាស់នូវវេសខារក៏មាន ដឹងច្បាស់នូវ
របស់មិនខារក៏មាន ដឹងច្បាស់នូវវេសប្រៃក៏មាន ដឹងច្បាស់នូវវេសសាប
ក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតណា ដឹងច្បាស់ (នូវវេស)
ធម្មជាតនោះ ហៅថាវិញ្ញាណ ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសេចក្តីនោះ អរិយសាវ័កអ្នក
ចេះដឹង រមែងពិចារណាលើញដូច្នោះថា អាត្មាអញទំពាស៊ីដោយសាររូប
ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញបានទំពាស៊ីដោយសាររូប
ក្នុងអតីតកាលយ៉ាងនេះហើយ ដូចជាអាត្មាអញទំពាស៊ីដោយសាររូបជា
បច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បើអាត្មាអញត្រេកអរនឹងរូបជាអនាគត
ហើយ អាត្មាអញគង់នឹងទំពាស៊ីដោយសាររូប ក្នុងអនាគតកាលយ៉ាងនេះ
ដូចជាអាត្មាអញទំពាស៊ីដោយសាររូបជាបច្ចុប្បន្នក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។
អរិយសាវ័កនោះកាលបើពិចារណាលើញដូច្នោះហើយ មិនអាឡោះអាល័យ
ក្នុងរូបជាអតីត មិនត្រេកអរនឹងរូបជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយ
ណាយ ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរំលត់រូបជាបច្ចុប្បន្ន ។ អាត្មាអញទំពា
ស៊ីដោយសារវេទនាក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញបាន

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខដ្ឋនីយវគ្គោ តតិយោ

អន្ទានំ ឯវមេវ វេទនាយ ខដ្ឋី សេយ្យថាមិ ឯតវហិ
បច្ចុប្បន្នាយ វេទនាយ ខដ្ឋាមិ អហាញោ ខោ បន អនា-
កតំ វេទនំ អភិនន្ទេយ្យំ អនាកតំចាហំ អន្ទានំ ឯវមេវ
វេទនាយ ខដ្ឋេយ្យំ សេយ្យថាមិ ឯតវហិ បច្ចុប្បន្នាយ
វេទនាយ ខដ្ឋាមីតិ ។ សោ ឥតិ បដិសដ្ឋាយ អតីតាយ
វេទនាយ អនបេក្ខោ ហោតិ អនាកតំ វេទនំ ណារិនន្ទតិ
បច្ចុប្បន្នាយ វេទនាយ និព្វិទាយ វិរាតាយ និរោធាយ
បដិបន្នោ ហោតិ ។ អហំ ខោ ឯតវហិ សញ្ញាយ
ខដ្ឋាមិ ។ អហំ ខោ ឯតវហិ សដ្ឋារេហិ ខដ្ឋាមិ អតី-
តំចាហំ អន្ទានំ ឯវមេវ សដ្ឋារេហិ ខដ្ឋី សេយ្យថាមិ
ឯតវហិ បច្ចុប្បន្នេហិ សដ្ឋារេហិ ខដ្ឋាមិ អហាញោ
ខោ បន អនាកតេ សដ្ឋារេ អភិនន្ទេយ្យំ អ-
នាកតំចាហំ អន្ទានំ ឯវមេវ សដ្ឋារេហិ ខដ្ឋេយ្យំ
សេយ្យថាមិ ឯតវហិ បច្ចុប្បន្នេហិ សដ្ឋារេហិ ខដ្ឋា-
មីតិ ។ សោ ឥតិ បដិសដ្ឋាយ អតីតេសុ សដ្ឋារេសុ
អនបេក្ខោ ហោតិ អនាកតេ សដ្ឋារេ ណារិនន្ទតិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

ទិពាស៊ីដោយសារវេទនាជាអតីតកាលយ៉ាងនេះហើយ ដូចជាអាត្មាអញ
 ទិពាស៊ីដោយសារវេទនាជាបច្ចុប្បន្នក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បើអាត្មាអញ
 ត្រេកអរ នឹងវេទនាជាអនាគតហើយ អាត្មាអញគង់នឹងទិពាស៊ីដោយសារ
 វេទនាជាអនាគតកាលយ៉ាងនេះទៀត ដូចជាអាត្មាអញទិពាស៊ីដោយសារ
 វេទនាជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ អរិយសាវ័កនោះ កាល
 បើពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយ មិនអាឡោះអាល័យក្នុងវេទនាជាអតីត
 មិនត្រេកអរនឹងវេទនាជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីនឿយណាយ
 ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរំលត់វេទនាជាបច្ចុប្បន្ន អាត្មាអញទិពាស៊ី
 ដោយសារសញ្ញា ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។ អាត្មាអញទិពាស៊ីដោយសារ
 សង្ខារ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញបានទិពាស៊ីដោយ
 សារសង្ខារ ក្នុងកាលជាអតីតយ៉ាងនេះហើយ ដូចជាអាត្មាអញទិពាស៊ី
 ដោយសារសង្ខារជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បើអាត្មាអញត្រេក-
 អរនឹងសង្ខារ ជាអនាគតកាល អាត្មាអញគង់នឹងទិពាស៊ីដោយសារសង្ខារ
 ក្នុងកាលជាអនាគត យ៉ាងនេះទៀត ដូចជាអាត្មាអញទិពាស៊ី ដោយ
 សារសង្ខារជាបច្ចុប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ កាលបើអរិយសាវ័ក
 នោះ ពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយ រមែងមិនអាឡោះអាល័យ ក្នុង
 សង្ខារទាំងឡាយជាអតីត មិនត្រេកអរនឹងសង្ខារទាំងឡាយ ជាអនាគត

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

បច្ចុប្បន្នានំ ។ សដ្ឋារាជំ និព្វិទាយ វិរាតាយ និរោធាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ ។ អហំ ខោ ឯតរហិ វិញ្ញាណោន
 ខដ្ឋាមិ អតីតំចាហំ អន្ធានំ ឯវមេវ វិញ្ញាណោន ខដ្ឋំ
 សេយ្យថាមិ ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នោន វិញ្ញាណោន ខដ្ឋាមិ
 អហព្វេវ ខោ បន អនាគតំ វិញ្ញាណំ អភិនន្តេយ្យំ
 អនាគតំចាហំ អន្ធានំ ឯវមេវ វិញ្ញាណោន ខដ្ឋេយ្យំ
 សេយ្យថាមិ ឯតរហិ បច្ចុប្បន្នោន វិញ្ញាណោន ខដ្ឋា-
 មីតិ ។ សោ ឥតិ បដិសដ្ឋាយ អតីតស្មីបិ វិញ្ញាណស្មី
 អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ វិញ្ញាណំ ធាភិនន្តតិ
 បច្ចុប្បន្នស្ស វិញ្ញាណស្ស និព្វិទាយ វិរាតាយ និរោ-
 ធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

[១៦១] តំ កី មញ្ញុច ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា
 អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ
 វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យំ បនានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ហើយប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរំលត់សង្ខារ
 ទាំងឡាយជាបច្ចុប្បន្ន ។ អាត្មាអញទំពាស៊ីដោយសារវិញ្ញាណក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញបានទំពាស៊ីដោយសារវិញ្ញាណក្នុង
 អតីតកាលយ៉ាងនេះហើយ ដូចជាអាត្មាអញទំពាស៊ីដោយសារវិញ្ញាណជា
 បច្ចុប្បន្នក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ បើអាត្មាអញត្រេកអរនឹងវិញ្ញាណជាអនា-
 គត អាត្មាអញគង់នឹងទំពាស៊ីដោយសារវិញ្ញាណក្នុងកាលជាអនាគតយ៉ាង
 នេះទៀត ដូចជាអាត្មាអញទំពាស៊ីដោយសារវិញ្ញាណជាបច្ចុប្បន្នក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះដែរ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ ពិចារណាលើញដូច្នោះហើយ
 តែងមិនអាឡោះអាល័យ ក្នុងវិញ្ញាណជាអតីតឡើយ មិនត្រេកអរនឹង
 វិញ្ញាណជាអនាគត ហើយប្រតិបត្តិ ដើម្បីនឿយណាយ ប្រាសចាក
 តម្រេក ដើម្បីរំលត់ នូវវិញ្ញាណជាបច្ចុប្បន្ន ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់សេចក្តីនោះ
 ថាដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិន
 ទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរយល់រឃើញនូវរបស់នោះថា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ លោ
 ហោតំ ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សម្ព័រា ។
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។
 យំ បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។
 យំ បនាទិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ
 សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ ។ លោ ហោតំ ភន្តេ ។

[១៦២] តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ យំ កិញ្ចំ រូបំ អតីតា-
 នាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធារិកំ វា
 សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទូវេ សន្តិកេ វា សព្វំ
 រូបំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវេមតំ
 យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្វំ ។ យា កាចិ វេទនា ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ
 ទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិន
 ទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរយល់ឃើញនូវរបស់នោះថា
 នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។

[១៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោកនេះ
 រូបណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី
 គ្រាតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ឬ រូបណា បិតនៅក្នុង
 ទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី រូបទាំងនុ៎ះ អ្នកត្រូវយល់ឃើញ តាមសេចក្តី
 ពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះ
 មិនមែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ វេទនាណានីមួយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ សង្ខារា ។ យំ កិញ្ចុ
 វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បច្ចប្បន្នំ ។ បេ ។ យំ ទូរេ សន្តិ-
 កេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ ន
 មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋព្វំ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ អបចិណាតិ
 នោ អាចិណាតិ បដហាតិ ន ឧទាទិយតិ វិសិទេតិ^(១) ន
 ឧស្សិទេតិ វិជ្ជបេតិ ន សន្ធិបេតិ ។

[១៦៣] កិញ្ចុ អបចិណាតិ នោ អាចិណាតិ ។ រូបំ
 អបចិណាតិ នោ អាចិណាតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខា-
 រេ ។ វិញ្ញាណំ អបចិណាតិ នោ អាចិណាតិ ។ កិញ្ចុ បដ-
 ហាតិ ន ឧទាទិយតិ ។ រូបំ បដហាតិ ន ឧទាទិយតិ ។
 វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ បដហាតិ ន
 ឧទាទិយតិ ។ កិញ្ចុ វិសិទេតិ ន ឧស្សិទេតិ ។ រូបំ
 វិសិទេតិ ន ឧស្សិទេតិ ។ កិញ្ចុ វិជ្ជបេតិ ន សន្ធិបេតិ ។
 រូបំ វិជ្ជបេតិ ន សន្ធិបេតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។

---

១ ឱ. វិសេនេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារត្ត

សញ្ញាណានីមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយ ណានីមួយ ។ វិញ្ញាណណា
 នីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ ឬវិញ្ញាណណា បិតនៅក្នុង
 ទីឆ្ងាយក្តី ទីជិតក្តី វិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ ត្រូវអ្នកយល់ឃើញតាមសេចក្តី
 ពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញទេ នុ៎ះមិន
 មែនជាអញទេ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថាអរិយសាវ័ក ញ៉ាំងវដ្តៈឲ្យវិនាស មិនសន្សំ (វដ្តៈ) លះបង់ មិន
 ប្រកាន់ បាចសាចចោល មិនប្រមូល រំលត់ មិនបង្កាត់ឲ្យឆេះ ។

[១៦៣] ចុះអរិយសាវ័ក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនសន្សំនូវអ្វី ។ អរិយ-
 សាវ័ក ធ្វើឲ្យវិនាស មិនសន្សំនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនសន្សំនូវវិញ្ញាណ ។ ចុះអរិ-
 យសាវ័ក លះបង់មិនប្រកាន់នូវអ្វី ។ អរិយសាវ័ក លះបង់ មិនប្រ-
 កាន់នូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។
 អរិយសាវ័ក លះបង់ មិនប្រកាន់នូវវិញ្ញាណ ។ ចុះអរិយសាវ័ក
 បាចសាចចោល មិនប្រមូលនូវអ្វី ។ អរិយសាវ័ក បាចសាចចោល
 មិនប្រមូលនូវរូប ។ ចុះអរិយសាវ័ក រំលត់ចោល មិនបង្កាត់នូវអ្វី ។
 អរិយសាវ័ក រំលត់ចោល មិនបង្កាត់ឲ្យឆេះនូវរូប ។ នូវវេទនា ។
 នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

វិញ្ញាណំ វិជ្ជបេតិ ន សន្ទបេតិ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ
សុតវា អរិយស្សាវកោ រូបស្មីមិ និព្វិន្ទតិ ។ វេទនា-
យមិ ។ សញ្ញាយមិ ។ សង្ខារេសុមិ ។ វិញ្ញាណស្មីមិ
និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិរាតា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ
ញាណំ ហោតិ ។ វិណា ជាតិ រុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ ឆាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ ។
អយំ រុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ នេវ អាចិណាតិ ន អបចិណាតិ
អបចិនិត្តា បិតោ នេវ បជហាតិ ន ឧចាទិយតិ បជ-
ហិត្តា បិតោ នេវ វិសិណេតិ ន ឧស្សុណេតិ វិសិណេត្តា
បិតោ នេវ វិជ្ជបេតិ ន សន្ទបេតិ វិជ្ជបេត្តា បិតោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

អរិយសាវ័ក រំលត់ចោល មិនបង្កាត់ឲ្យឆេះនូវវិញ្ញាណ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង បានឃើញយ៉ាងនេះ
 រមែងនឿយណាយ ក្នុងរូបផង ។ ក្នុងវេទនាផង ។ ក្នុងសញ្ញាផង ។
 ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយផង ។ នឿយណាយ ក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើ
 នឿយណាយ រមែងប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះតែប្រាសចាកតម្រេក
 ចិត្តរមែងរួចស្រឡះបាន ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណក៏កើត
 ឡើងថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញរួចស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវ័ក រមែង
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញនៅរួចហើយ
 សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 តថាគតពោលថា ភិក្ខុមិនសន្សំ មិនធ្វើឲ្យវិនាសទេ តែឈ្មោះថាអ្នកធ្វើឲ្យ
 វិនាស ភិក្ខុមិនលះបង់ មិនប្រកាន់ទេ តែឈ្មោះថាអ្នកលះបង់ ភិក្ខុមិន
 បាចសាចចោល មិនប្រមូលទេ តែឈ្មោះថា អ្នកបាចសាចចោល
 ភិក្ខុមិនរំលត់ចោល មិនបង្កាត់ទេ តែឈ្មោះថា អ្នករំលត់ចោល ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[១៦៤] កិញ្ច នេវ អាចិនាតិ ន អបចិនាតិ
អបចិនិត្វា បិតោ ។ រូបំ នេវ អាចិនាតិ ន អបចិនាតិ
អបចិនិត្វា បិតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។
វិញ្ញាណំ នេវ អាចិនាតិ ន អបចិនាតិ អបចិនិត្វា
បិតោ ។ កិញ្ច នេវ បជហតិ ន ឧចាទិយតិ បជហិត្វា
បិតោ ។ រូបំ នេវ បជហតិ ន ឧចាទិយតិ បជហិត្វា
បិតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ នេវ
បជហតិ ន ឧចាទិយតិ បជហិត្វា បិតោ ។ កិញ្ច នេវ
វិសិនេតិ ន ឧស្សិនេតិ វិសិនេត្វា បិតោ ។ រូបំ នេវ
វិសិនេតិ ន ឧស្សិនេតិ វិសិនេត្វា បិតោ ។ វេទនំ ។
សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ នេវ វិសិនេតិ ន
ឧស្សិនេតិ វិសិនេត្វា បិតោ ។ កិញ្ច នេវ វិជ្ជបេតិ ន
សន្ធិបេតិ វិជ្ជបេត្វា បិតោ ។ រូបំ នេវ វិជ្ជបេតិ ន
សន្ធិបេតិ វិជ្ជបេត្វា បិតោ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៦២] ចុះភិក្ខុមិនសន្សំ មិនធ្វើឲ្យវិនាសនូវអ្វី ដែលឈ្មោះថា អ្នកធ្វើឲ្យវិនាស ។ ភិក្ខុមិនសន្សំ មិនធ្វើឲ្យវិនាសនូវរូប ឈ្មោះថាអ្នកធ្វើ ឲ្យវិនាស ។ ភិក្ខុមិនសន្សំ មិនធ្វើឲ្យវិនាស នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាអ្នកធ្វើឲ្យវិនាស ។ ភិក្ខុមិនលះបង់ មិនប្រកាន់នូវអ្វី ដែលឈ្មោះថាអ្នកលះបង់ ។ ភិក្ខុមិន លះបង់ មិនប្រកាន់នូវរូប ឈ្មោះថាអ្នកលះបង់ ។ ភិក្ខុមិនលះបង់ មិនប្រកាន់នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាអ្នកលះបង់ ។ ចុះភិក្ខុមិនបាចសាចចោល មិនប្រមូលនូវអ្វី ដែលឈ្មោះថាអ្នកបាចសាចចោល ។ ភិក្ខុមិនបាចសាចចោល មិន ប្រមូលនូវរូប ឈ្មោះថាអ្នកបាចសាច ។ ភិក្ខុមិនបាចសាចចោល មិន ប្រមូលនូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាអ្នកបាចសាចចោល ។ ចុះភិក្ខុមិនរំលត់ មិនបង្កាត់នូវអ្វី ដែល ឈ្មោះថាអ្នករំលត់ចោល ។ ភិក្ខុមិនរំលត់ មិនបង្កាត់នូវរូប ឈ្មោះថា អ្នករំលត់ចោល ។ ភិក្ខុមិនរំលត់មិនបង្កាត់នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ នេវ វិជ្ជបេតិ ន សន្ធិបេតិ វិជ្ជបេត្វា
បិតោ ។ ឯវំ វិមុត្តិចិត្តំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុំ សតន្ទា
នេវា សព្វហ្មកា សបដាបតិកា អារកា វ នមស្សន្តិ

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ

នមោ តេ បុរិសុត្តម

យស្ស តេ នាកិជានាម

យម្បិ និស្សាយ ឈាយសីតិ ។

[១៦៥] ឯកំ សមយំ ភក្កវា សក្កេសុ វិហរតិ
កបិលវត្ថុស្មី និក្រោធារាមេ ។ អថខោ ភក្កវា កិស្មិញ្ចិ-
នេវ បក្កវណោ ភិក្ខុសង្ឃំ បណ្ណាបេត្វា បុព្វណ្ណាសមយំ
និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កបិលវត្ថុំ បិណ្ណាយ ចារិសិ
កបិលវត្ថុស្មី បិណ្ណាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ណាចាតប្ប-
ដិក្កន្តោ យេន មហារំ តេនុបសង្កមិ និវាវិហារាយ ម-
ហារំ អន្លោកហេត្វា វេលុវលដ្ឋិកាយ មូលេ និវាវិហារំ
និសីទិ ។ អថខោ ភក្កវតោ រហោកតស្ស បដិសល្លិ-

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ ឈ្មោះថាអ្នករំលត់ចោល ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ ព្រមទាំងតន្ត្រ ព្រមទាំងព្រហ្ម
ព្រមទាំងបជាបតិទេវរាជ តែងមស្ការភិក្ខុ ដែលមានចិត្តរួចស្រឡះ
យ៉ាងនេះ អំពីចម្ងាយថា

បពិត្របុរសអាជានេយ្យ យើងខ្ញុំ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោក
បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម យើងខ្ញុំ សូមក្រាបថ្វាយបង្គំលោក
លោកដុតបង្គំ (កិលេស) ព្រោះអាស្រ័យធម៌ណា ពួកយើង
មិនដឹង (ធម៌នោះ) របស់លោកទេ ។

[១៦៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុង
និគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។ គ្រានោះឯង
ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បណ្តោញភិក្ខុសង្ឃ ព្រោះតែហេតុណាមួយ ហើយ
ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ទ្រង់ចូលទៅកាន់ក្រុងកបិលព័ស្តុ
ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ត្រ-
ឡប់អំពីបិណ្ឌបាត (បានធ្វើភត្តកិច្ចស្រេចហើយ) ជាខាងក្រោយនៃភត្ត
ស្តេចចូលសំដៅទៅរកមហារ័ន ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ លុះចូល
ទៅកាន់មហារ័នហើយ ក៏គង់សម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ទៀបគល់ព្នៅ ។
លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងទីស្ងាត់ ពួនសម្បុរនៅក្នុង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

នស្ស ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្តោ ឧទចាទិ មយា ខោ
 ភិក្ខុសង្ឃោ បពាទ្យោ^(១) សន្តេត្ត ភិក្ខុ នវា អចិ-
 រយ្យព្វធិតា អធុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ តេសំ មមំ អ-
 បស្សន្តានំ សិយា អញ្ញាចត្តំ សិយា វិបរិណាមោ សេយ្យ-
 ថាបិ នាម វច្ឆស្ស តរុណាស្ស មាតវំ អបស្សន្តស្ស
 សិយា អញ្ញាចត្តំ សិយា វិបរិណាមោ ឯវមេវ សន្តេត្ត
 ភិក្ខុ នវា អចិរយ្យព្វធិតា អធុនាគតា ឥមំ ធម្មវិនយំ
 តេសំ មមំ អបស្សន្តានំ សិយា អញ្ញាចត្តំ សិយា វិបរិ-
 ណាមោ សេយ្យថាបិ នាម ពីដានំ តរុណានំ ឧទកំ
 អលកន្តានំ សិយា អញ្ញាចត្តំ សិយា វិបរិណាមោ
 ឯវមេវ សន្តេ ភិក្ខុ នវា អចិរយ្យព្វធិតា អធុនាគតា
 ឥមំ ធម្មវិនយំ តេសំ មមំ អលកន្តានំ ទស្សនាយ
 សិយា អញ្ញាចត្តំ សិយា វិបរិណាមោ យន្តនាហំ យថេវ
 មយា បុព្វេ ភិក្ខុសង្ឃោ អនុត្តហិតោ ឯវមេវ ឯតរហិ
 អនុត្តណ្ណោយ្យំ ភិក្ខុសង្ឃន្តិ ។

---

១ បពាទ្យោតិ ច បាហោ បពាហិតោតិ អត្តោតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ផលសមាបត្តិ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ កើតឡើងក្នុងព្រះទ័យ យ៉ាងនេះថា
 ភិក្ខុសង្ឃដែលតថាគតបានបណ្តេញចោលហើយ ក្នុងទីនេះ មានពួកភិក្ខុថ្មី
 ដែលបួសមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើពួក
 ភិក្ខុនោះ មិនឃើញតថាគត មុខជានឹងមានចិត្តរាយមាយ មានចិត្តប្រែ-
 ប្រួលផ្សេងៗ ដូចជាកូនគោតូច កាលបើមិនឃើញមេវា មុខជានឹងមាន
 ចិត្តរាយមាយ មានចិត្តប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ យ៉ាងណាមិញ ក្នុងទីនេះ
 មានពួកភិក្ខុថ្មី ដែលបួសមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យ
 នេះ កាលបើភិក្ខុទាំងនោះ មិនឃើញតថាគត មុខជានឹងមានចិត្តរាយ
 មាយ មានចិត្តប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ ក៏យ៉ាងនោះដែរ មួយទៀត ដូច
 ពូជថ្មី កាលបើមិនមានទឹក រមែងរាត់រាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅផ្សេងៗ យ៉ាង
 ណាមិញ ក្នុងទីនេះ មានពួកភិក្ខុថ្មី ដែលបួសមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ទើបនឹង
 មកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានឃើញតថាគត
 រមែងមានចិត្តរាយមាយ ប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បើ
 ដូច្នោះ គួរតថាគត អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តាមទំនង
 ដែលតថាគត អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ ក្នុងកាលមុនមកហើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៦៦] អថខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភកវតោ ចេត-
សា ចេតោបរិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម ព-
លវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ
វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ ព្រហ្មលោកេ អន្តរហិតោ
ភកវតោ បុរតោ ចាតុរហោសិ ។ អថខោ ព្រហ្មា ស-
ហម្បតិ ឯកំសំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្វា យេន ភកវា តេ-
នញ្ញលិម្បណាមេត្វា ភកវន្តំ ឯតទរោច ឯវមេតំ ភកវា
ឯវមេតំ សុកត ភកវតា ភន្តេ ភិក្ខុសង្ឃោ បពាទ្នោ
សន្តេត្ត ភិក្ខុ នវា អចិរយ្យព្វជិតា អធុណកតា ឥមំ
ធម្មវិនយំ តេសំ ភកវន្តំ អបស្សន្តានំ សិយា អញ្ញាចត្តំ
សិយា វិបរិណាមោ សេយ្យថាបិ នាម វច្ឆស្ស តុរណាស្ស
មាតរំ អបស្សន្តស្ស សិយា អញ្ញាចត្តំ សិយា វិបរិណា-
មោ ឯវមេវ សន្តេត្ត ភិក្ខុ នវា អចិរយ្យព្វជិតា អធុណ-
កតា ឥមំ ធម្មវិនយំ តេសំ ភកវន្តំ អបស្សន្តានំ សិយា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៦៦] គ្រានោះឯង សហម្បតិព្រហ្មដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុង
 ព្រះទ័យតាមព្រះទ័យ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏បាត់អំពីព្រហ្ម-
 លោក មកប្រាកដក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដូច
 ជាបុរសមានកម្លាំងដៃដែលខ្លួនបត់ ឬបត់ដៃដែលខ្លួនលាដូច្នោះឯង ។
 លំដាប់នោះឯង សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ឧត្តរាសង្កៈធៀងស្នាម្នាង
 ប្រណាម្យអញ្ជាលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះមែនហើយ បពិត្រ
 ព្រះសុគត ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះមែនហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ-
 សង្ឃដែលព្រះមានព្រះភាគ បណ្តេញចោលហើយ (ព្រោះ) ក្នុងទីនេះ
 មានពួកភិក្ខុថ្មី ដែលបួសមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ
 កាលបើពួកភិក្ខុនោះ មិនឃើញព្រះមានព្រះភាគ រមែងមានចិត្តរាយមាយ
 មានចិត្តប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ ដូចជាកូនគោតូច កាលបើមិនឃើញមេវា
 រមែងមានចិត្តរាយមាយ ប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ យ៉ាងណាមិញ ក្នុង
 ទីនេះ មានពួកភិក្ខុថ្មី ដែលបួសមិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងមកកាន់
 ធម្មវិន័យនេះ កាលបើពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អញ្ញ្ញ្ញត្តំ សិយា វិបរិណាមោ សេយ្យថាមិ ជាម
ពីដានំ តុណ្ណានំ ឧទកំ អលកន្តានំ សិយា អញ្ញ្ញ្ញត្តំ
សិយា វិបរិណាមោ ឯវមេវ សន្តេត្ត ភិក្ខុ នវា អចិ-
រយ្យព្វជិតា អនុនាតតា ឥមំ ធម្មវិនយំ តេសំ ភកវន្តំ
អលកន្តានំ ទស្សនាយ សិយា អញ្ញ្ញ្ញត្តំ សិយា វិប-
រិណាមោ អភិទទ្ទតុ ភន្តេ ភកវា ភិក្ខុសង្ឃំ អភិវទតុ
ភន្តេ ភកវា ភិក្ខុសង្ឃំ យថេវ ភកវតា បុព្វេ ភិក្ខុ-
សង្ឃោ អនុត្តហិតោ ឯវមេវ ឯតវហិ អនុត្តណ្ណាតុ
ភិក្ខុសង្ឃន្តិ ។ អធិវាសេសិ ភកវា តុណ្ណាការេន ។
អថខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភកវតោ អធិវាសនំ វិទិត្វា
ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្តេវន្តរាយិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

មុខជានឹងមានចិត្តរាយមាយ មានចិត្តប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ យ៉ាងនោះ
 ដែរ មួយទៀត ដូចពូជប្លី កាលមិនបានទឹក មុខជារាត់រាយ ខ្ចាត់ខ្ចាយ
 ទៅផ្សេងៗ យ៉ាងណា ក្នុងទីនេះ មានពួកភិក្ខុប្លី ដែលបួសមិនទាន់យូរ
 ប៉ុន្មាន ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនបាន
 ឃើញព្រះមានព្រះភាគ មុខជាមានចិត្តរាយមាយ ប្រែប្រួលទៅផ្សេងៗ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគរីករាយ
 នឹងភិក្ខុសង្ឃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ រួសរាយនឹង
 ភិក្ខុសង្ឃ ព្រះមានព្រះភាគ អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃក្នុងកាលមុន យ៉ាងណា
 សូមព្រះមានព្រះភាគ អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ យ៉ាងនោះ
 ឲ្យទាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ណិភាព ។
 គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម ដឹងច្បាស់នូវការទទួលនិមន្តរបស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏បាត់
 ក្នុងទីនោះទៅ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៦៧] អថខោ ភក្កវា សាយណ្ណាសមយំ បដិ-
សល្លាណ វុដ្ឋិតោ យេន និក្រោធារាមោ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសង្ក ខោ
ភក្កវា តថារូបំ ឥន្ទ្រាភិសង្ការំ អភិសង្ការេសិ^(១) យថា
តេ ភិក្ខុ ឯកទ្ធិហិកាយ សារជ្ជមាណូចា^(២) យេន^(៣)
ភក្កវា តេនុបសង្កមិសុ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវា-
ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធេ ខោ
តេ ភិក្ខុ ភក្កវា ឯតទរោច អន្តមិទំ ភិក្ខុវេ ជីវិតានំ
យទិទំ បិណ្ណាល្យំ ។ អភិសាទោយំ^(៤) ភិក្ខុវេ លោ-
កស្មី បិណ្ណាលោ វិចរសិ បត្តចាណិ ។ តញ្ច ខោ
ឯតំ^(៥) ភិក្ខុវេ កុលបុត្តា ឧបេន្តិ អត្តវសិកា អត្ត-
វសំ បដិច្ច ទេវ រាជាកិទីតា ន ចោរាកិទីតា ន
ឥណាជ្ជា ន ភយជ្ជា ន អាជីវិតាបកតា អបិច ខោ
ឱតិណ្ណាម្ហ ជាតិយា ជរាយ មរណោន សោកេហិ

---

១ ឱ. អភិសង្កាយិ ។ ម. អភិសង្ការេសិ ។ ២ ឱ. សារជ្ជាយ មានុបា ។ ៣ ឱ. យេនាហំ តេនុបសង្កមេយ្យំ ។ តេ ភិក្ខុ ឯកវិហកាយ សារជ្ជាយ មានុបាតិ បាហំ ទិស្សន្តិ ។ ៤ កត្តចិ អភិសាបាយន្តិ វា អភិសាបេយ្យន្តិ វា បាហោ ។ ៥ ឱ. ម. ឯវំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៦៧] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ចូលទៅឯនិគ្រោធារាម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ ហើយ ក៏តាក់តែងនូវឥន្ទ្រាភិសង្ខារមានសភាពដូច្នោះ ទើបពួកភិក្ខុទាំង នោះភិតភ័យ ចូលមករកព្រះមានព្រះភាគ មួយរូបម្តង ពីររូបម្តង លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង ទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះ មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការត្រាច់ ទៅរកដុំបាយ ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិតនេះ ជាការថោកទាបបំផុត ជាងការ ចិញ្ចឹមជីវិតទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការត្រាច់ទៅរកដុំ បាយ (ដើម្បីចិញ្ចឹមជីវិត) នេះ គេតែងផ្តាសា ក្នុងលោកថា លោកជា អ្នកមានបាត្រក្នុងដៃត្រាច់ទៅ (បិណ្ឌបាត) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកកុលបុត្ត ដែលប្រកបដោយកម្លាំងប្រយោជន៍ អាស្រ័យនូវកម្លាំង ប្រយោជន៍ ជាអ្នកដែលស្តេចមិនរឹបជាន់ ចោរមិនរឹបជាន់ មិនជំពាក់ បំណុល មិនប្រកបដោយភ័យ មិនលុះក្នុងការចិញ្ចឹមជីវិត រមែងចូល ចិត្តនឹងការត្រាច់ទៅ ដើម្បីដុំបាយនោះឯង ដោយគិតថា ពួកយើងជា អ្នកធ្លាក់ចុះ (ក្នុងអំណាច) នៃជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

បរិទេវេហិ ធុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ ឧទាយាសេហិ
 ធុក្ខោតិល្លា ធុក្ខបវេតា អប្បវេនាម ឥមស្ស កេវ-
 លស្ស ធុក្ខុក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។
 ឯវំ បព្វជិតោ ចាយំ ភិក្ខុវេ កុលបុត្តោ សោ ច
 ហោតិ អភិជ្ឈាលូ កាមេសុ តិព្វសារាតោ ព្យាបន្ន-
 ចិត្តោ បទុដ្ឋមនសដ្ឋ័យោ មុដ្ឋស្សតី អសម្បជានោ
 អសមាហិតោ វិព្ពន្តចិត្តោ ចាកតិទ្ធិយោ ។ សេយ្យ-
 ថាបិ ភិក្ខុវេ នវាលាតំ ឧភតោ បទិត្តំ មជ្ឈេ កូថតតំ
 នេវ កាមេ កដ្ឋតំ ជវតិ នារញ្ញេ កដ្ឋតំ ជវតិ ។
 តច្ចុមមាហំ ភិក្ខុវេ ឥមំ បុគ្គលំ វេនាមិ តិហិតោកា
 ច បរិហីនោ សាមញ្ញត្តំ ច ន បរិបូរេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្សឧបាយាស ធ្លាក់ចុះក្នុងសេចក្តីទុក្ខ
ត្រូវទុក្ខបៀតបៀន ដូចម្តេចហ្ន៎ នឹងធ្វើឲ្យដល់ទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់
នេះ ឲ្យប្រាកដបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តនេះ ដែលបួស
យ៉ាងនេះហើយ ក៏កុលបុត្តនោះ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានតម្រេក
ដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងកាមទាំងឡាយ មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុង
ចិត្តដ៏អាក្រក់ ភ្លេចស្មារតី មិនមានសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តមិននឹងជឹង មាន
ចិត្តរវើរវាយ មានឥន្ទ្រិយនៅជាប្រក្រតី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច
អង្កត់ឧសដែលគេដុតខ្មោចស្រស់ ភ្លើងឆេះទាំងសងខាង ត្រង់កណ្តាល
ប្រឡាក់ដោយគូថ (អាចម៍) មិនផ្សាយទៅដើម្បីជាឧសក្នុងស្រុក មិន
ផ្សាយទៅដើម្បីជាឧសក្នុងព្រៃឡើយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតហៅបុគ្គលនេះ ថាជាអ្នកសាបសូន្យចាកភោគៈ
របស់គ្រហស្ថផង មិនបំពេញប្រយោជន៍របស់សមណៈផង មានឧប-
មេយ្យដូចយ៉ាងអង្កត់ឧស ដូច្នោះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៦៨] តយោមេ ភិក្ខុវេ អកុសលវិតក្កា កា-
 មវិតក្កា ព្យាបាទវិតក្កា វិហឹសាវិតក្កា ។ ឥមេ ច
 ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អកុសលវិតក្កា តំ^(១) អបរិសេសោ
 ជិវុជ្ឈន្តិ ចតុសុ វា សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តស្ស
 វិហារតោ អនិមិត្តំ វា សមាធិ ការយតោ ។ យាវញ្ចំ
 ភិក្ខុវេ អលមេវ អនិមិត្តោ សមាធិ ការេតុំ ។ អនិមិត្តោ
 ភិក្ខុវេ សមាធិ ការិតោ ពហុលីកតោ មហាប្បលោ
 ហោតិ មហានិសំសោ ។

[១៦៩] ទ្វេមា ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិយោ ភវទិដ្ឋិ ច វិភវ-
 ទិដ្ឋិ ច ។ តត្រ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ
 ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ អត្ថំ នុ ខោ តំ កិញ្ចិ លោកស្មី
 យមហំ ឧបាទិយមាណោ ន វជ្ជវា អស្សន្តិ ។ សោ
 ឯវំ បដាណតិ នត្ថំ នុ ខោ តំ កិញ្ចិ លោកស្មី
 យមហំ ឧបាទិយមាណោ ន វជ្ជវា អស្សន្តិ ។ សោ ឯវំ
 បដាណតិ អហញ្ច រូបញ្ញេវ ឧបាទិយមាណោ ឧបា-
 ទិយេយ្យំ វេទនញ្ញេវ ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយេយ្យំ

១ឱ.ម. ក្ល អបរិសេសា ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលវិតក្កៈនេះ មាន ៣ យ៉ាង គឺ កាមវិតក្កៈ ១ ព្យាបាទវិតក្កៈ ១ វិហឹសាវិតក្កៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលមានចិត្តតាំងស៊ប់ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ឬចម្រើននូវ អនិមិត្តសមាធិ អកុសលវិតក្កៈទាំង ៣ យ៉ាងនេះ រមែងរលត់ទៅឥតមាន សេសសល់ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិមិត្តសមាធិនេះ បុគ្គល គួរចម្រើនឲ្យច្រើនក្រៃលែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ(ព្រោះថា) អនិមិត្ត- សមាធិ ដែលបុគ្គលចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងមានផល ច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។

[១៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិដ្ឋិនេះមានពីរប្រការ គឺភវទិដ្ឋិ១ វិភវទិដ្ឋិ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទិដ្ឋិទាំងពីរនោះ អរិយសាវ័កអ្នក ចេះដឹង រមែងពិចារណាដូច្នោះថា កាលបើអាត្មាអញប្រកាន់របស់ណា ដែលមិនមានទោស របស់នោះគង់មានតិចតួចខ្លះក្នុងលោក ដែរឬ ។ អរិយសាវ័កនោះ រមែងដឹងយ៉ាងនេះថា កាលបើអាត្មាអញប្រកាន់របស់ ណា ដែលមិនមានទោស របស់នោះ រមែងមិនមានតិចតួច ក្នុង លោកទេ ។ អរិយសាវ័កនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលបើអាត្មា អញប្រកាន់ នឹងប្រកាន់រូប កាលបើប្រកាន់ នឹងប្រកាន់វេទនា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

សញ្ញញ្ញោ ឧបាទិយមាណោ ឧបាទិយេយ្យំ សង្ខារេយេវ
ឧបាទិយមាណោ ឧបទិយេយ្យំ វិញ្ញាណញ្ញោ ឧបាទិ-
យមាណោ ឧបាទិយេយ្យំ តស្ស មេ អស្ស ឧបាទា-
នប្បច្ចយា ភវោ ភវប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរា-
មរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សទាយាសា សម្ភ-
វេយ្យំ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ
តស្ស ។ តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា
តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ
វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ នុ តំ សមនុបស្សិតំ ឯតំ មម
ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហេតំ
ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ
និច្ចំ ។ មេ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ ។ មេ ។ ឯវំ បស្សំ
។ មេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

កាលបើប្រកាន់ នឹងប្រកាន់សញ្ញា កាលបើប្រកាន់ នឹងប្រកាន់សង្ខារ
 ទាំងឡាយ កាលបើប្រកាន់ នឹងប្រកាន់វិញ្ញាណ ភពរបស់អាត្មាអញនោះ
 នឹងកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ
 ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស និងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អៀលចិត្ត កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ហេតុដែលឲ្យកើតកងទុក្ខទាំង
 អស់នុ៎ះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់នូវ
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិន
 ទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរយល់ឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ
 នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មិនគួរយល់ឃើញដូច្នោះទេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 វិញ្ញាណទៀងឬ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសា-
 សនានេះ ។ បេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គ-
 ការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខដ្ឋនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៧០] ឯកំ សមយំ ភក្កវា កោសម្ព័យំ វិហរតិ
យោសីតារាមេ ។ អថខោ ភក្កវា បុព្វណ្ណាសមយំ និវា-
សេត្វា បត្តចីវរមាទាយ កោសម្ព័ បិណ្ណាយ ចារិសិ
កោសម្ព័យំ បិណ្ណាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ណាចាតប្ប-
ដិក្កន្តោ សាមំ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវ-
រមាទាយ អនាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកេ អនបលោកេត្វា
ភិក្ខុសង្ឃំ ឯកោ អនុតិយោ ចារិកំ បក្កាមិ ។

[១៧១] អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ អចិរិយ្យក្កន្ធស្ស
ភក្កវតោ យេនាយស្មា អាណន្តោ តេនុបសង្កមិ ឧប-
សង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯតទរោច ឯហារុសោ
អាណន្ត ភក្កវា សាមំ សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្ត-
ចីវរមាទាយ អនាមន្តេត្វា ឧបដ្ឋាកេ អនបលោកេត្វា
ភិក្ខុសង្ឃំ ឯកោ អនុតិយោ ចារិកំ បក្កន្តោ-
តិ ។ យស្មី អារុសោ សមយេ ភក្កវា សាមំ
សេនាសនំ សំសាមេត្វា បត្តចីវរមាទាយ អនាមន្តេ-
ត្វា ឧបដ្ឋាកេ អនបលោកេត្វា ភិក្ខុសង្ឃំ ឯកោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៧០] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុង ឃោសិតារាម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ទ្រង់ចូលទៅកាន់ ក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត លុះត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតក្នុងក្រុងកោសម្ពី ហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត (ធ្វើភត្តកិច្ចស្រេចហើយ) ក្នុងពេលជាខាង ក្រោយភត្តត ទ្រង់រៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈដោយព្រះអង្គឯង ប្រដាប់ បាត្រនិងចីវរ មិនបានប្រាប់ពួកឧបដ្ឋាក មិនបានលាភិក្ខុសង្ឃ តែមួយ ព្រះអង្គឯង ឥតមានបុគ្គលជាគម្រប់ពីរ ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក ។

[១៧១] គ្រានោះឯង ភិក្ខុមួយរូប កាលព្រះមានព្រះភាគចៀស ចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចូលទៅរកព្រះអានន្ធមានអាយុ លុះចូល ទៅដល់ហើយ និយាយនឹងព្រះអានន្ធមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ អារុសោអានន្ធ ចូរអ្នកមកអាយ ព្រះមានព្រះភាគ រៀបចំទុកដាក់ សេនាសនៈដោយព្រះអង្គឯង ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ មិនបានប្រាប់ពួក ឧបដ្ឋាក មិនបានលាភិក្ខុសង្ឃ តែមួយព្រះអង្គឯង ឥតមានបុគ្គល ជាគម្រប់ពីរ ស្តេចទៅកាន់ចារិកហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ព្រះមាន ព្រះភាគរៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈ ដោយព្រះអង្គឯង ប្រដាប់បាត្រនិង ចីវរ មិនបានប្រាប់ពួកឧបដ្ឋាក មិនបានលាភិក្ខុសង្ឃ តែមួយព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អនុតិយោ ចារិកំ បក្កមតិ ឯកោ វ ភក្កា តស្មី
សមយេ វិហារិតុកាមោ ហោតិ ន ភក្កា តស្មី សម-
យេ កេនចិ អនុពន្ធិតព្វោ ហោតីតិ ។

[១៧២] អថខោ ភក្កា អនុបុព្វេន ចារិកំ ច-
រមាដោ យេន ចាលិលេយ្យកំ^(១) តទវសវិ ។ តត្រ
សុទំ ភក្កា ចាលិលេយ្យកេ វិហារតិ ភទ្ទសាលមូលេ ។
អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ យេនាយស្មា អានន្ទោ
តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន
សទ្ធិ សម្មោទីសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ
វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា
ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោចំ ចិរស្សតា^(២)
ខោ ដោ អារុសោ អានន្ត ភក្កវតោ សម្ពុខា ធម្មិ-
កថា ឥច្ឆាម មយំ អារុសោ អានន្ត ភក្កវតោ សម្ពុខា
ធម្មិ កថំ សោតុន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា អានន្ទោ
តេហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ យេន ចាលិលេយ្យកំ ភទ្ទសា-
លមូលំ យេន ភក្កា តេនុបសង្កមី ឧបសង្កមិត្វា

១ បារិលេយ្យកន្តិប្បត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ចិរស្សំ សុតា ខោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ឥតមានបុគ្គលជាគម្រប់ពីរ ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុងសម័យណា ព្រះ
មានព្រះភាគ ចង់នៅតែមួយព្រះអង្គឯង ក្នុងសម័យនោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ មិនឲ្យបុគ្គលណាមួយទៅតាមព្រះអង្គ ក្នុងសម័យនោះ ។

[១៧២] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់
ចារិកតាមលំដាប់ បានដល់ទៅក្រុងបាលិលេយ្យកៈ ។ ក្នុងទីនោះឯង
បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្បែរគល់សាលព្រឹក្សដ៏ប្រសើរ
ជិតក្រុងបាលិលេយ្យកៈ ។ គ្រានោះឯង ពួកភិក្ខុមានប្រមាណច្រើនរូប
បានចូលទៅរកព្រះអានន្ទ មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រាក់
ទាក់ទៅរកព្រះអានន្ទ មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររាក់ទាក់ និងពាក្យ
គួរព្យាបាលហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុ យ៉ាងនេះថា
ម្ចាស់អារុសោអានន្ទ ពួកយើងខានស្តាប់ធម្មិកថា ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្រ្ត
ព្រះមានព្រះភាគយូរហើយ ម្ចាស់អារុសោអានន្ទ ឥឡូវនេះ យើងចង់
ស្តាប់ធម្មិកថា ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្រ្តព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះអានន្ទ
មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ទៀបគល់សាលព្រឹក្សដ៏ប្រសើរ
ជិតក្រុងបាលិលេយ្យកៈ ជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និ-
សិទ្ធន្តេ ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវា ធម្មិយា កថាយ សន្តស្សៈ-
សិ សមាទបេសិ សមុត្តេជេសិ សម្បហំសេសិ ។

[១៧៣] តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតវស្ស
ភិក្ខុនោ ឯវព្ពោតសោ បរិវិតក្កោ ឧទចាទិ កថំ នុ
ខោ ជានតោ កថំ បស្សតោ អនន្តរា អាសវានំ
ខយោ ហោតីតិ ។ អថខោ ភកវា តស្ស ភិក្ខុនោ
ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ ភិក្ខុ អាមន្តេ-
សិ វិចយសោ ទេសិតោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មា
វិចយសោ ទេសិតា ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា វិចយ-
សោ ទេសិតា សម្មប្បដ្ឋានា វិចយសោ ទេសិតា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះពួក
 ភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ពន្យល់
 ណែនាំ (ភិក្ខុទាំងនោះ) ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មីកថា ។

[១៧៣] សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូប មានសេចក្តីត្រិះរិះកើត
 ឡើងក្នុងចិត្ត យ៉ាងនេះថា កាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេចហ្ន៎ ឃើញដូចម្តេច
 ហ្ន៎ ទើបអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ជាលំដាប់ ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់នូវបរិវិតក្តុះក្នុងចិត្ត តាមចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ
 ហើយ ទើបត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌
 តថាគតសម្តែងហើយដោយការពិចារណា សតិប្បដ្ឋាន ៤ តថាគតសម្តែង
 ហើយដោយការពិចារណា សម្មប្បដ្ឋាន ៤ តថាគតសម្តែងហើយដោយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ចត្តារោ ឥទ្ធិចាទា វិចយសោ ទេសិតានិ បញ្ចុទ្ធិ-
 យានិ វិចយសោ ទេសិតានិ បញ្ចុ ពលានិ វិចយសោ
 ទេសិតា សត្ត ពោជ្ឈង្គា វិចយសោ ទេសិតោ អ-
 រិយោ អដ្ឋង្គិកោ មក្កោ ។ ឯវំ វិចយសោ ទេសិ-
 តោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ឯវំ វិចយសោ ទេសិតោ
 ខោ ភិក្ខុវេ មយា ធម្មោ ។ អថ ច បនិទេកច្ចស្ស
 ភិក្ខុនោ ឯវំ ចេតសោ បរិវិតក្កោ ឧទចាទិ កថំ
 នុ ខោ ជានតោ កថំ បស្សតោ អនន្តរា អាសវានំ
 ខយោ ហោតីតិ ។

[១៧៤] កថញ្ច ភិក្ខុវេ ជានតោ កថំ បស្សតោ
 អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
 អស្សតវា បុថុជ្ឈនោ អរិយានំ អទស្សរិ អរិយធម្មស្ស
 អកោរិទោ អរិយធម្ម អរិដីតោ សប្បរិសានំ អទស្សរ-
 រិ ។ បេ ។ សប្បរិសធម្ម អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ ស-
 មនុបស្សតិ ។ យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ សមនុបស្សនា
 សង្ខារោ សោ ។ សោ បន សង្ខារោ កីនិទានោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ការពិចារណា ឥទ្ធិបាទ ៤ តថាគតសម្តែងហើយ ដោយការពិចារណា
 ឥន្ទ្រិយ ៥ តថាគតសម្តែងហើយ ដោយការពិចារណា ពលៈ ៥ តថាគត
 សម្តែងហើយ ដោយការពិចារណា ពោជ្ឈង្គ ៧ តថាគតសម្តែងហើយ
 ដោយការពិចារណា មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ តថាគតសម្តែង
 ហើយដោយការពិចារណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលតថាគត
 សម្តែងហើយ ដោយការពិចារណា យ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌
 ដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដោយការពិចារណា យ៉ាងនេះ ។ ម្យ៉ាង
 ទៀត ភិក្ខុខ្លះក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើង ដោយចិត្ត
 យ៉ាងនេះថា កាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

[១៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូច
 ម្តេច ទើបអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុប្ផជនអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញពួកព្រះ
 អរិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ មិនបានហាត់ក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ
 មិនបានឃើញពួកសប្បុរស ។ បេ ។ មិនបានហាត់ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស
 រមែងពិចារណាឃើញរូប ថាជាខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពិ-
 ចារណាឃើញនោះ ឈ្មោះថាសង្ខារ ។ ចុះសង្ខារនោះ មានអ្វីជាហេតុ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

កឹសមុទយោ កឹជាតិកោ កឹបករោ ។ អវិជ្ជាសម្មស្ស-
 ជេន ភិក្ខុវេ វេទយិតេន ធុដ្ឋស្ស អស្សតវតោ បុ-
 ថុជ្ជនស្ស ឧប្បន្នា តណ្ហា តតោដោ សោ សង្ខារោ ។
 ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ សោមិ សង្ខារោ អនិច្ចា សង្ខតោ
 បដិច្ចសមុប្បន្នោ សាមិ តណ្ហា អនិច្ចា សង្ខតា ប-
 ដិច្ចសមុប្បន្នា សាមិ វេទនា ។ សោមិ ផស្សោ ។
 សាមិ អវិជ្ជា អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ។
 ឯវំមិ ខោ ភិក្ខុវេ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អនន្តរា
 អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[១៧៥] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 អមិច ខោ រូបវន្តំ អត្តានំ សមនុបស្សតិ ។ យា
 ខោ បន សា ភិក្ខុវេ សមនុបស្សនា សង្ខារោ
 សោ ។ សោ បន សង្ខារោ កឹនិទានោ កឹសមុទយោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តណ្ហាកើតឡើងដល់បុប្ផជួនអ្នកមិនចេះដឹង ដែលត្រូវវេទនា
 កើតអំពីសម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់ សង្ខារនោះកើតអំពីតណ្ហានោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនោះក៏មិនទៀង មានបច្ច័យតាក់តែងកើត
 ឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ តណ្ហានោះសោតក៏មិនទៀង មាន
 បច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ វេទនានោះ
 ក៏ (មិនទៀង) ដូចពោលមកយ៉ាងនេះ ។ ផស្សៈនោះក៏ដូច្នោះដែរ ។
 អវិជ្ជានោះក៏មិនទៀង មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

[១៧៥] បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញនូវរូបថាជាខ្លួនទេ តែពិចារ-
 ណាឃើញខ្លួនថាមានរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពិចារណាឃើញនោះ
 ឈ្មោះថា សង្ខារ ។ ចុះសង្ខារនោះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

កីជាតិកោ កឹបភរោ ។ អវិជ្ជាសម្មស្សជេន ភិក្ខុវេ
 វេទយិតេន ធុដ្ឋស្ស អស្សតវតោ បុប្ផនស្ស ឧប្បដ្ឋា
 តណ្ហា តតោជា សោ សដ្ឋារោ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ
 សោមិ សដ្ឋារោ អនិច្ចា សដ្ឋតោ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា
 សាមិ តណ្ហា ។ សាមិ វេទនា ។ សោមិ ផស្សោ ។
 សាមិ អវិជ្ជា អនិច្ចា សដ្ឋតោ បដិច្ចសមុប្បដ្ឋា ។
 ឯវំមិ ខោ ភិក្ខុវេ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អនន្តរា
 អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[១៧៦] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 ន រូបវន្តំ អត្តានំ សមនុបស្សតិ អមិច ខោ អត្តនិ
 រូបំ សមនុបស្សតិ ។ យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ
 សមនុបស្សនា សដ្ឋារោ សោ ។ សោ បន សដ្ឋារោ
 កីនិទានោ កឹសមុទយោ កីជាតិកោ កឹបភរោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកើតឡើង ដល់បុប្ផជួនជាអ្នកមិនចេះដឹង ដែលត្រូវវេទនាកើតអំពីសម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់ សង្ខារនោះកើតអំពីតណ្ហានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនោះក៏មិនទៀង មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ តណ្ហានោះក៏មិនទៀង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ វេទនាក៏ដូច្នោះដែរ ។ ផស្សៈក៏ដូច្នោះដែរ ។ អវិជ្ជានោះក៏មិនទៀង មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

[១៧៦] បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញនូវរូបថាជាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានរូបទេ ប៉ុន្តែពិចារណាឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពិចារណាឃើញនោះ ឈ្មោះថាសង្ខារ ។ ចុះសង្ខារនោះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

អវិជ្ជាសម្មស្សជេន ភិក្ខុវេ វេទយិតេន ធុដ្ឋស្ស អស្សុ-
 តវតោ បុច្ឆជ្ជនស្ស ឧប្បន្នា តណ្ហា តតោដោ សោ
 សង្ខារោ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ សោមិ សង្ខារោ អ-
 និច្ចា សង្ខតោ បដិច្ចសមុប្បន្នោ សាមិ តណ្ហា ។
 សាមិ វេទនា ។ សោមិ ផស្សោ ។ សាមិ អវិជ្ជា
 អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ។ ឯវិមិ ខោ ភិក្ខុវេ
 ជានតោ ឯវិ បស្សតោ អនន្តរា អាសវានំ ខយោ
 ហោតិ ។

[១៧៧] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន
 រូបវន្តំ អត្តានំ សមនុបស្សតិ ន អត្តនិ រូបំ សម-
 នុបស្សតិ អមិច ខោ រូបស្មី អត្តានំ សមនុបស្សតិ ។
 យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ សមនុបស្សនា សង្ខារោ
 សោ ។ សោ បន សង្ខារោ កីនិទានោ កីសមុទយោ
 កីជាតិកោ កីបភវោ ។ អវិជ្ជាសម្មស្សជេន ភិក្ខុវេ
 វេទយិតេន ធុដ្ឋស្ស អស្សុតវតោ បុច្ឆជ្ជនស្ស ឧប្បន្នា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកើតឡើងដល់បុប្ផជនជាអ្នកមិនចេះដឹង ដែល
ត្រូវវេទនាកើតអំពីសម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់ សង្ខារនោះ កើតអំពីតណ្ហា
នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនោះមិនទៀងទេ មានបច្ច័យតាក់
តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ តណ្ហានោះក៏ដូច្នោះដែរ ។
វេទនានោះក៏ដូច្នោះដែរ ។ ធម្មនោះក៏ដូច្នោះដែរ ។ អវិជ្ជានោះមិនទៀង
មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់
អាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

[១៧៧] បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញ នូវរូបថាជាខ្លួន មិន
ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានរូប មិនពិចារណាឃើញនូវរូបថាមានក្នុង
ខ្លួនទេ ប៉ុន្តែពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានក្នុងរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ការពិចារណាឃើញនោះ ឈ្មោះថា សង្ខារ ។ ចុះសង្ខារ
នោះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជា
ដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកើតឡើង ដល់បុប្ផជន
ជាអ្នកមិនចេះដឹង ដែលត្រូវវេទនាកើតអំពីសម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

តណ្ហា តតោដោ សោ សដ្ឋារោ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ
 សោមិ សដ្ឋារោ អនិច្ចា សដ្ឋតោ បដិច្ចសមុប្បន្នោ
 សាមិ តណ្ហា ។ សាមិ វេទនា ។ សោមិ ធស្សោ ។
 សាមិ អវិជ្ជា អនិច្ចា សដ្ឋតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ។
 ឯវំមិ ខោ ភិក្ខុវេ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អនន្តរា
 អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[១៧៨] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 ន រូបវន្តំ អត្តានំ ន អត្តនិ រូបំ ន រូបស្មី អត្តានំ
 សមនុបស្សតិ អមិច ខោ វេទនំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ ។ អមិច ខោ វេទនាវន្តំ អត្តានំ សមនុ-
 បស្សតិ ។ អមិច ខោ អត្តនិ វេទនំ សមនុបស្សតិ ។
 អមិច ខោ វេទនាយ អត្តានំ សមនុបស្សតិ ។ អមិច
 ខោ សញ្ញំ អត្តតោ ។ អមិច ខោ សដ្ឋារោ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ។ អមិច ខោ សដ្ឋារវន្តំ អត្តានំ សម-
 នុបស្សតិ ។ អមិច ខោ អត្តនិ សដ្ឋារោ សមនុបស្សតិ
 អមិច ខោ សដ្ឋារេសុ អត្តានំ សមនុបស្សតិ ។
 អមិច ខោ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

សង្ខារនោះកើតអំពីតណ្ហានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនោះ
 មិនទៀង មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 តណ្ហានោះ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ វេទនាក៏ដូច្នោះដែរ ។ ផស្សៈក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ អវិជ្ជានោះ មិនទៀងទេ មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គល ដឹងយ៉ាង
 នេះ ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

[១៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញរូបថា
 ជាខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានរូប មិនពិចារណាឃើញរូប ថា
 មានក្នុងខ្លួន មិនពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងរូបទេ ប៉ុន្តែពិចារណា
 ឃើញវេទនា ថាជាខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានវេទនា ។ ពិចារ-
 ណាឃើញវេទនា ថាមានក្នុងខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុង
 វេទនា ។ ពិចារណាឃើញសញ្ញា ថាជាខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញ
 សង្ខារទាំងឡាយ ថាជាខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានសង្ខារ ។
 ពិចារណាឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ថាមានក្នុងខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញ
 ខ្លួន ថាមានក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

អបិច ខោ វិញ្ញាណវន្តំ អត្តានំ ។ អបិច ខោ អត្តនិ
 វិញ្ញាណំ ។ អបិច ខោ វិញ្ញាណស្មី អត្តានំ សមនុ-
 បស្សតិ ។ យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ សមនុបស្សនា
 សង្ខារោ សោ ។ សោ បន សង្ខារោ កីនិទានោ
 ។ បេ ។ កីបករោ ។ អវិជ្ជាសម្មស្សនេន ភិក្ខុវេ
 វេទយិតេន ធម្មស្ស អស្សតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ឧប្បន្នា
 តណ្ហា តតោដោ សោ សង្ខារោ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ
 សោមិ សង្ខារោ អនិច្ចា សង្ខតោ បដិច្ចសមុប្បន្នោ ។
 សាមិ តណ្ហា ។ សាមិ វេទនា ។ សោមិ ផស្សោ ។
 សាមិ អវិជ្ជា អនិច្ចា សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា ។
 ឯវំមិ ខោ ភិក្ខុវេ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អនន្តរា
 អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[១៧៩] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ ។ ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សង្ខា-
 រោ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ អបិច
 ខោ ឯវំទិដ្ឋិ ហោតិ សោ អត្តា សោ លោកោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

ពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណ ។ ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថា
 មានក្នុងខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ការពិចារណាឃើញនោះ ឈ្មោះថាសង្ខារ ។ ចុះសង្ខារ
 នោះ មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ មានអ្វីជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តណ្ហាកើតឡើងដល់បុប្ផជនជាអ្នកមិនចេះដឹង ដែលត្រូវវេទនាកើតអំពី
 សម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់ សង្ខារនោះកើតអំពីតណ្ហានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សង្ខារនោះមិនទៀងទេ មានបច្ច័យតាក់តែងកើតឡើងហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ដូចពោលមកនេះ ។ តណ្ហានោះក៏ដែរ ។ វេទនា
 នោះក៏ដែរ ។ ធម្មនោះក៏ដែរ ។ អវិជ្ជានោះមិនទៀងទេ មានបច្ច័យ
 តាក់តែងកើតឡើងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ
 ជាលំដាប់ ។

[១៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញរូបថា
 ជាខ្លួន ។ មិនពិចារណាឃើញវេទនា ។ មិនពិចារណាឃើញសញ្ញា ។
 មិនពិចារណាឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ
 ថាជាខ្លួន តែមានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា នោះជាខ្លួន នោះជាលោក

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ និច្ចោ ធុរោ សស្សតោ អរិបរិណា-
មធម្មោតិ ។ យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ សស្សតទិដ្ឋិ
សដ្ឋារោ សោ ។ សោ បន សដ្ឋារោ កីនិទានោ
។ បេ ។ ឃរិមិ ខោ ភិក្ខុវេ ជានតោ ឃរិ បស្សតោ
អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[១៨០] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។
ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សដ្ឋារេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្ត-
តោ សមនុបស្សតិ នាមិ ឃរិទិដ្ឋិ ហោតិ សោ អត្តា សោ
លោកោ សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ និច្ចោ ធុរោ សស្ស-
តោ អរិបរិណាមធម្មោតិ អបិច ខោ ឃរិទិដ្ឋិ ហោតិ នោ
ចស្សំ នោ ច មេ សិយា ន ភវិស្សាមិ ន មេ ភវិស្សតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

អាត្មាអញនោះ នឹងទៅខាងមុខ ក៏ទៀង បិតថេរ ពិតប្រាកដ មិនប្រែ
ប្រួលជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សស្សតទិដ្ឋិនោះ ឈ្មោះថា
សង្ខារ ។ ចុះសង្ខារនោះ មានអ្វីជាហេតុ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយ
ជាលំដាប់ ។

[១៨០] បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញរូបថាជាខ្លួន ។ មិនពិចារណា
ឃើញវេទនា ។ មិនពិចារណាឃើញសញ្ញា ។ មិនពិចារណាឃើញ
សង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ទាំងមិន
មានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជាខ្លួន នោះជាលោក អាត្មា
អញនោះ លុះទៅខាងមុខ ក៏ទៀង បិតថេរ ពិតប្រាកដ មិនបាន
ប្រែប្រួលជាធម្មតាឡើយ តែមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បើ
អាត្មាអញនឹងមិនកើត បរិក្ខាររបស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនកើត បើអាត្មាអញ
នឹងមិនកើតទៀតទេ បរិក្ខាររបស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនកើតទៀតដែរ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ សដ្ឋារោ
សោ ។ សោ បន សដ្ឋារោ កីនិទានោ កីសមុទយោ
កីជាតិកោ កីបករោ ។ អវិជ្ជាសម្មស្សដេន ភិក្ខុវេ
វេទយំតេន ធុដ្ឋស្ស អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ឧប្បន្នា
តណ្ហា តតោដោ សោ សដ្ឋារោ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ
សោមិ សដ្ឋារោ អនិច្ចោ ។ បេ ។ ឯវំមិ ខោ ភិក្ខុវេ
ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អនន្តរា អាសវានំ ខយោ
ហោតិ ។

[១៨១] ន ហោវ ខោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។
ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សដ្ឋារេ ។ ន វិញ្ញាណំ
អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ បេ ។ ន វិញ្ញាណាស្មី អត្តានំ
សមនុបស្សតិ នាមិ ឯវំទិដ្ឋិ ហោតិ សោ អត្តា សោ
លោកោ សោ បេច្ច ភវិស្សាមិ និច្ចោ ធុរោ សស្សតោ
អវិបរិណាមធម្មោតិ នាមិ ឯវំទិដ្ឋិ ហោតិ នោ ចស្សំ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិនោះ ឈ្មោះថា សង្ខារ ។ ចុះសង្ខារនោះ តើមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកើតឡើងដល់បុប្ផជនជាអ្នកមិនចេះដឹង ដែលត្រូវវេទនាកើតអំពីសម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់ សង្ខារនោះកើតអំពីតណ្ហានោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនោះក៏មិនទៀង ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

[១៨១] បុគ្គលមិនពិចារណាឃើញរូបថាជាខ្លួន ។ មិនពិចារណាឃើញវេទនា ។ មិនពិចារណាឃើញសញ្ញា ។ មិនពិចារណាឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណថាជាខ្លួន ។ បេ ។ មិនពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណ ទាំងមិនមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា នោះជាខ្លួន នោះជាលោក អាត្មាអញនោះលុះទៅខាងមុខក៏ទៀងទាត់ បិតថេរ ពិតប្រាកដ មិនមានការប្រែប្រួលជាធម្មតាឡើយ ទាំងមិនមានសេចក្តីយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញនឹងមិនកើត បរិក្ខាររបស់អាត្មាអញ ក៏នឹងមិនកើតដែរ បើអាត្មាអញនឹងមិន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឆោ ច មេ សិយា ន ភវិស្សាមិ ន មេ ភវិស្សតីតិ
 អបិច ខោ កង្ខិ ហោតិ វិចិកិច្ចិ អនិដ្ឋង្គតោ សទ្ធម្មេ ។
 យា ខោ បន សា ភិក្ខុវេ កង្ខិតា វិចិកិច្ចិតា អ-
 និដ្ឋង្គតតា សទ្ធម្មេ សង្ខារោ សោ ។ សោ បន សង្ខារោ
 កីនិទានោ កីសមុទយោ កីជាតិកោ កីបកវោ ។
 អវិជ្ជាសម្មស្សនេន ភិក្ខុវេ វេទយិភេន ធុដ្ឋស្ស អស្ស-
 តវតោ បុច្ឆន្តស្ស ឧប្បន្នា តណ្ហា តតោដោ សោ
 សង្ខារោ ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុវេ សោមិ សង្ខារោ អនិច្ចា
 សង្ខតោ បដិច្ចសមុប្បន្នោ សាមិ តណ្ហា អនិច្ចា
 សង្ខតា បដិច្ចសមុប្បន្នា សាមិ វេទនា អនិច្ចា សង្ខតា
 បដិច្ចសមុប្បន្នា សោមិ ផស្សោ អនិច្ចា សង្ខតោ
 បដិច្ចសមុប្បន្នោ សាមិ អវិជ្ជា អនិច្ចា សង្ខតា
 បដិច្ចសមុប្បន្នា ។ ឯវិមិ ខោ ភិក្ខុវេ ជានតោ ឯវិ
 បស្សតោ អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

កើតទៀតទេ បរិក្ខាររបស់អាត្មាអញក៏នឹងមិនកើតដែរ តែជាអ្នកមាន
 សេចក្តីសង្ស័យជឿជឿងឆ្ងល់ មិនដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសង្ស័យជឿជឿងឆ្ងល់ មិនដល់នូវសេចក្តីចូល
 ចិត្តក្នុងព្រះសទ្ធម្មនោះ ឈ្មោះថាសង្ខារ ។ ចុះសង្ខារនោះ មានអ្វីជាហេតុ
 មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តណ្ហាកើតឡើងដល់បុប្ផជនជាអ្នកមិនចេះដឹង ដែលត្រូវវេទនា
 កើតអំពីសម្មស្សនៃអវិជ្ជាប៉ះពាល់ សង្ខារនោះកើតមកអំពីតណ្ហានោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារនោះមិនទៀងទេ មានបច្ច័យតាក់តែងកើត
 ឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុផង តណ្ហានោះមិនទៀង មានបច្ច័យតាក់
 តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុផង វេទនានោះមិនទៀង មាន
 បច្ច័យតាក់តែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុផង ធម្មនោះក៏មិនទៀង
 មានបច្ច័យតាក់តែងឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុផង អវិជ្ជានោះក៏មិន
 ទៀង មានបច្ច័យតាក់តែងឡើង ព្រោះអាស្រ័យហេតុផង ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ រមែងអស់អាសវៈទាំងឡាយជាលំដាប់ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខដ្ឋនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៨២] ឯកំ សមយំ ភក្កវា សារត្តិយំ វិហារតិ
 បុញ្ញារមេ មិការមាតុប្បាសានេ មហាតា ភិក្ខុសង្ឃេន
 សទ្ធិ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភក្កវា តទហុចោ-
 សថេ បណ្ណារសេ បុណ្ណាយ បុណ្ណមាយ រត្តិយា ភិក្ខុ-
 សង្ឃបរិវតោ អន្លោកាសេ និសិដ្ឋោ ហោតិ ។

[១៨៣] អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយាសនា
 ឯកំសំ ឧត្តរាសន្តិ ករិត្វា យេន ភក្កវា តេនញ្ញ-
 លិម្បណារមេត្វា ភក្កវន្តំ ឯតទរោច បុច្ឆេយ្យាហំ ភន្តេ
 ភក្កវន្តំ កញ្ចំទេវ ទេសំ សថេ មេ ភក្កវា ឱកាសំ
 ករោតិ បញ្ញាស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។ តេនហិ តំ
 ភិក្ខុ សកេ អាសនេ និសីទិត្វា បុច្ឆ យនាកដ្ឋសីតិ ។
 ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បដិស្សត្វា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៨២] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ
របស់នាងវិសាខាជាមិត្តារមាតា នាបុព្វារាម ជិតក្រុងសាវត្ថី មួយអន្លើ
ដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មាន
ភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាល នារាត្រីមានព្រះចន្ទពេញវង់ ក្នុង
ថ្ងៃពេញបូណ៌មី ជាឧបោសថ ទី ១៥ ។

[១៨៣] គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើចីពរ
ឆៀងស្នាម្នាង ប្រណាម្យអញ្ជូលីចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្រាបបង្គំទូល
ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ធ្វើឱកាសបម្រុងនឹងដោះស្រាយប្រស្នា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ
សូមទូលសួរហេតុនីមួយ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ បើដូច្នោះ អ្នកប្រាថ្នានឹងសួរប្រស្នាណា ចូរ
អ្នកអង្គុយលើអាសនៈជារបស់ខ្លួន ហើយសួរប្រស្នានោះចុះ ។ ភិក្ខុនោះ
ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

សកេ អាសនេ និសីទិត្វា ភកវន្តំ ឯតទរោច ឥមេ នុ
 ខោ ភន្តេ បញ្ចុចាទានក្ខន្ធា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូបុចា-
 ទានក្ខន្ធា វេទនុចាទានក្ខន្ធា សញ្ញុចាទានក្ខន្ធា
 សង្ខារុចាទានក្ខន្ធា វិញ្ញាណុចាទានក្ខន្ធាតិ ។ ឥមេ
 ខោ ភិក្ខុ បញ្ចុចាទានក្ខន្ធា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូបុចា-
 ទានក្ខន្ធា ។ បេ ។ វិញ្ញាណុចាទានក្ខន្ធាតិ ។

[១៨៤] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវតោ
 ភាសិតំ អភិនទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ភកវន្តំ ឧត្តរី បញ្ច
 អបុច្ឆិ ឥមេ ខោ បន ភន្តេ បញ្ចុចាទានក្ខន្ធា កឹមូល-
 កាតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុ បញ្ចុចាទានក្ខន្ធា ឆន្ទ-
 មូលកាតិ ។ បេ ។ តញ្ញេវ នុ ខោ ភន្តេ ឧចាទានំ
 តេ ច បញ្ចុចាទានក្ខន្ធា ឧទាហុ អញ្ញត្រិ បញ្ចហិ
 ឧចាទានក្ខន្ធាហិ ឧចាទានន្តិ ។ ន ខោ ភិក្ខុ តញ្ញេវ
 ឧចាទានំ តេ ច បញ្ចុចាទានក្ខន្ធា នបិ អញ្ញត្រិ
 បញ្ចហិ ឧចាទានក្ខន្ធាហិ ឧចាទានំ អបិច យោ តត្ថ
 ឆន្ទរកោ តំ តត្ថ ឧចាទានន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ហើយអង្គុយលើអាសនៈ ជារបស់ខ្លួន ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឧបាទានក្ខន្ធនេះ មាន ៥ ឬហ្ន៎ ។
 ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឧបាទានក្ខន្ធគឺរូប ១ ឧបាទានក្ខន្ធគឺ
 វេទនា ១ ឧបាទានក្ខន្ធគឺសញ្ញា ១ ឧបាទានក្ខន្ធគឺសង្ខារ ១ ឧបាទានក្ខន្ធ
 គឺវិញ្ញាណ ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះឯងជា
 ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ។ ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ ឧបាទានក្ខន្ធគឺរូប ១
 ។ បេ ។ ឧបាទានក្ខន្ធគឺវិញ្ញាណ ១ ។

[១៨២] ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនាចំពោះភាសិតរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ រួចក្រាបបង្គំទូលសួរឧបាទានក្ខន្ធនេះ
 មានព្រះភាគតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះឧបាទានក្ខន្ធ ៥
 នេះ មានអ្វីជាបូស ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ឧបា-
 ទានក្ខន្ធ ៥ នេះឯង មានឆន្ទៈជាបូស ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឧបាទាននោះឬហ្ន៎ ជាឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នោះ ឬថាឧបាទានផ្សេងអំពី
 ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ឧបាទាននោះ ជាឧបាទានក្ខន្ធទាំង
 ៥ នោះឯង ក៏ទេ ឧបាទានផ្សេងអំពីឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ក៏ទេដែរ ឯ
 សេចក្តីត្រេកអរត្រឡាលក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នោះទេតើ ជាឧបាទាន ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៨៥] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ។ បេ ។ ឧត្តរី
 បញ្ចំ អបុច្ឆិ សិយា បន ភន្តេ បញ្ចាទានក្ខន្ធសុ
 ធន្តរាគវេមត្តតាតិ ។ សិយា ភិក្ខុតិ ភកវា អវោច ឥធន
 ភិក្ខុ ឯកច្ចស្ស ឯវំ ហោតិ ឯវំរូទោ សិយំ អនា-
 កតមទ្ធានំ ឯវំវេទនោ សិយំ អនាកតមទ្ធានំ ឯវំសញ្ញា
 សិយំ អនាកតមទ្ធានំ ឯវំសង្ខារោ សិយំ អនាកតមទ្ធានំ
 ឯវំវិញ្ញាណោ សិយំ អនាកតមទ្ធានន្តិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ
 សិយា បញ្ចាទានក្ខន្ធសុ ធន្តរាគវេមត្តតាតិ ។

[១៨៦] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ។ បេ ។
 ឧត្តរី បញ្ចំ អបុច្ឆិ កិក្ខារតា នុ ខោ ភន្តេ ខទ្ធានំ
 ខទ្ធានិវចនន្តិ ។ យំ កិក្ខុ ភិក្ខុ រូបំ អតីតានាក-
 តប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា ពហិទ្ធា វា ឱណ្ណារិកំ វា
 សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកេ
 វា ។ អយំ វុច្ឆតិ រូបក្ខន្ធវោ ។ យា កាចិ វេទនា ។
 យា កាចិ សញ្ញា ។ យេ កេចិ សង្ខារា ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

[១៨៥] ភិក្ខុនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 រួចក្រាបទូលសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសេចក្តី
 ត្រេកត្រអាលក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ផ្សេងទៀត មានដែរឬ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ មាន រួចត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ក្នុងអនាគត-
 កាល សូមឲ្យអញមានរូបយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល សូមឲ្យអញ
 មានវេទនាយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល សូមឲ្យអញមានសញ្ញាយ៉ាងនេះ
 ក្នុងអនាគតកាល សូមឲ្យអញមានសង្ខារ យ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតកាល
 សូមឲ្យអញមានវិញ្ញាណយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីត្រេកត្រអាល
 ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ផ្សេងទៀត មាន យ៉ាងនេះឯង ។

[១៨៦] ភិក្ខុនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 រួចក្រាបទូលសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុ
 ដូចម្តេច បានជាខន្ធទាំងឡាយ មានឈ្មោះថា ខន្ធ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ រូបណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
 ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី
 ដែលមានក្នុងទីព្រួយឬក្នុងទីជិត ។ នេះហៅថារូបក្ខន្ធ ។ វេទនាណា
 នីមួយ ។ សញ្ញាណានីមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយ ណានីមួយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈតំ វា

ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា

យំ ទូរេ សន្តិកេ វា ។ អយំ វុច្ចតិ វិញ្ញាណក្ខន្ធា ។

ឯត្តារតា ខោ ភិក្ខុ ខន្ធានំ ខន្ធានិវចនន្តិ ។

[១៨៧] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ។ បេ ។

អបុច្ឆិ កោ នុ ខោ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ រូប-

ក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។ កោ ហេតុ កោ បច្ចយោ

វេទនាខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។ កោ ហេតុ កោ

បច្ចយោ សញ្ញាខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។ កោ ហេតុ

កោ បច្ចយោ សដ្ឋារក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាង
 ក្រៅក្តី គ្រាតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ដែលមាន
 ក្នុងទីព្រាយឬក្នុងទីជិត ។ នេះ ហៅថាវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុ ដោយ
 ហេតុប៉ុណ្ណោះឯង បានជាខន្ធទាំងឡាយ មានឈ្មោះថាខន្ធ ។

[១៨៧] ភិក្ខុនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ ។ បេ ។

រួចក្រាបទូលសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជា
 ហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិរូបក្ខន្ធ ។ អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ
 នៃការបញ្ញត្តិវេទនាខន្ធ ។ អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិ
 សញ្ញាខន្ធ ។ អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិសង្ខារក្ខន្ធ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

កោ ហេតុ កោ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនា-
 យាតិ ។ ចត្តារោ ខោ ភិក្ខុ មហាក្ខតា ហេតុ ចត្តារោ
 មហាក្ខតា បច្ចយោ រូបក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។
 ធលស្សោ ហេតុ ធលស្សោ បច្ចយោ វេទនាខន្ធស្ស បញ្ញា-
 បនាយ ។ ធលស្សោ ហេតុ ធលស្សោ បច្ចយោ សញ្ញា-
 ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។ ធលស្សោ ហេតុ ធលស្សោ បច្ច-
 យោ សង្ខារក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយ ។ នាមរូបំ ហេតុ
 នាមរូបំ បច្ចយោ វិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស បញ្ញាបនាយាតិ ។

[១៨៨] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ។ បេ ។
 អបុច្ឆិ កាមំ នុ ខោ ភន្តេ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។
 ឥធិ ភិក្ខុ អស្សុតវា បុច្ឆុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សារី
 អរិយធម្មស្ស អកោរិទោ អរិយធម្មេ អរិដីតោ
 សប្បុរិសានំ អទស្សារី សប្បុរិសធម្មស្ស អកោរិទោ
 សប្បុរិសធម្មេ អរិដីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុ មហាក្ខត្ត
 ទាំង ២ ជាហេតុ មហាក្ខត្តទាំង ២ ជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិរូបក្ខន្ធ ។
 ផស្សៈជាហេតុ ផស្សៈជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិវេទនាខន្ធ ។ ផស្សៈ
 ជាហេតុ ផស្សៈជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិសញ្ញាខន្ធ ។ ផស្សៈជាហេតុ
 ផស្សៈជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិសង្ខារក្ខន្ធ ។ នាមរូប ជាហេតុ នាមរូប
 ជាបច្ច័យ នៃការបញ្ញត្តិវិញ្ញាណក្ខន្ធ ។

[១៨៨] ភិក្ខុនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 រួចក្រាបទូលសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជា
 សក្កាយទិដ្ឋិ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ បុប្ផជនក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនធ្លាប់ឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាស
 វៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានហ្វឹកហ្វឺនក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិន
 ធ្លាប់ឃើញពួកសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនបាន
 ហ្វឹកហ្វឺន ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណា ឃើញរូបថាជាខ្លួនខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារគ្គោ

រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ ។ វេទនំ ។
សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី
វា អត្តានំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។

[១៨៩] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ។ បេ ។ អបុច្ឆិ
កាមំ បន ភន្តេ សក្កាយទិដ្ឋិ ន ហោតីតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ
សុតវា អរិយស្សារកោ អរិយានំ ទស្សវី អរិយធម្មស្ស
កោវិទោ អរិយធម្មេ សុវិជីតោ សប្បវិសានំ ទស្សវី
សប្បវិសធម្មស្ស កោវិទោ សប្បវិសធម្មេ សុវិជីតោ
ន រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន
អត្តនិ វា រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ។ ន វេទនំ ។ ន
សញ្ញា ។ ន សង្ខារេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុ-
បស្សតិ ន វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ
ន វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ សក្កា-
យទិដ្ឋិ ន ហោតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារគុ

ឃើញខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញខ្លួនថាមានក្នុង
រូបខ្លះ ។ ឃើញវេទនា ។ ឃើញសញ្ញា ។ ឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។
រមែងពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួនខ្លះ ឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ
ឃើញវិញ្ញាណ ថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាសក្កាយទិដ្ឋិ ។

[១៨៧] ភិក្ខុនោះក្រាបបង្គំទូលថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
រួចក្រាបទូលសួរប្រស្នាតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះដូចម្តេច
ដែលមិនមែនជាសក្កាយទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ
ជាអ្នកចេះដឹង ធ្លាប់បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ឈ្លាសវៃ ក្នុងធម៌របស់
ព្រះអរិយៈ បានហ្វឹកហ្វឺនក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកបានឃើញពួក
សប្បុរស ឈ្លាសវៃ ក្នុងធម៌របស់សប្បុរស បានហ្វឹកហ្វឺនក្នុងធម៌របស់
សប្បុរស មិនពិចារណាឃើញរូប ថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញខ្លួនថាមានរូប
ខ្លះ មិនឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ មិន
ឃើញវេទនា ។ មិនឃើញសញ្ញា ។ មិនឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។
មិនពិចារណាឃើញវិញ្ញាណថាជាខ្លួនខ្លះ មិនឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ
មិនឃើញវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវិញ្ញាណ
ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ យ៉ាងនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសក្កាយទិដ្ឋិទេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

[១៩០] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ។ បេ ។
 កោ នុ ខោ ភន្តេ រូបស្ស អស្សាទោ កោ អា-
 ទីនវោ កី ទិស្សរណំ ។ កោ វេទនាយ ។ កោ
 សញ្ញាយ ។ កោ សង្ខារានំ ។ កោ វិញ្ញាណស្ស
 អស្សាទោ កោ អាទីនវោ កី ទិស្សរណានិ ។ យំ
 ខោ ភិក្ខុ រូបំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខំ សោមនស្សំ
 អយំ រូបស្ស អស្សាទោ យំ រូបំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិប-
 រិណាមធម្មំ អយំ រូបស្ស អាទីនវោ យោ រូបស្មី
 ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរាគប្បហានំ ឥទំ រូបស្ស ទិស្ស-
 រណំ ។ យំ វេទនំ បដិច្ច ។ យំ សញ្ញំ បដិច្ច ។
 យំ សង្ខារេ បដិច្ច ។ យំ វិញ្ញាណំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ អយំ វិញ្ញាណស្ស អស្សាទោ យំ
 វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អយំ វិញ្ញាណស្ស
 អាទីនវោ យោ វិញ្ញាណស្មី ឆន្ទរាគវិនយោ ឆន្ទរា-
 គប្បហានំ ឥទំ វិញ្ញាណស្ស ទិស្សរណានិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

[១៩០] ភិក្ខុនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ
 ។ បេ ។ រួចក្រាបទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអ្វីជាអានិសង្ស
 អ្វីជាទោស អ្វីជាការរលាស់ចេញ នៃរូប ។ អ្វីជាអានិសង្សរបស់
 វេទនា ។ អ្វីជាអានិសង្សរបស់សញ្ញា ។ អ្វីជាអានិសង្សរបស់សង្ខារ
 ទាំងឡាយ ។ អ្វីជាអានិសង្ស អ្វីជាទោស អ្វីជាការរលាស់ចេញ
 នៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យរូប នេះ ជាអានិសង្សរបស់រូប រូបណា ដែលមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួល នេះ ជាទោសរបស់រូប ការបន្ទោបង់នូវ
 សេចក្តីត្រេកត្រអាល ការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងរូបណា
 នេះជាការរលាស់ចេញនូវរូប ។ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើត
 ឡើងព្រោះអាស្រ័យវេទនា ។ ព្រោះអាស្រ័យសញ្ញា ។ ព្រោះអា-
 ស្រ័យសង្ខារទាំងឡាយ ។ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ នេះ ជាអានិសង្សរបស់វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ
 ណាដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសភាពប្រែប្រួល នេះ ជាទោសរបស់
 វិញ្ញាណ ការបន្ទោបង់នូវសេចក្តីត្រេកត្រអាល ការលះបង់នូវសេចក្តីត្រេក
 ត្រអាល ក្នុងវិញ្ញាណណា នេះ ជាការរលាស់ចេញនូវវិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[១៩១] សាធុ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវតោ
 ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា ភកវន្តំ ឧត្តរី បញ្ញំ
 អបុច្ឆិ កេមំ នុ ខោ ភន្តេ ជានតោ កេមំ បស្សតោ
 ឥមស្មិញ្ច សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិ-
 មិត្តេសុ អហដ្ឋារមមដ្ឋារមាណុសយា ន ហោន្តិតិ ។
 យំ កិញ្ចិ ភិក្ខុ រូបំ អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា
 ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ
 វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោ-
 ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្ប-
 ញ្ញាយ បស្សតិ ។ យា កាចិ វេទនា ។ យា កាចិ
 សញ្ញា ។ យេ កេចិ សដ្ឋារា ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ
 អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱទ្ធហារិកំ
 វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា
 សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវគ្គ

[១៩១] ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ អនុមោទនាចំពោះភាសិតព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ប្រពៃហើយ ព្រះអង្គ រួចក្រាបទូលសួរប្រស្នា នឹងព្រះ
 មានព្រះភាគតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះបុគ្គលកាលដឹង
 ដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបអនុស័យគឺសេចក្តីប្រកាន់អហង្ការមមង្ការ
 មិនមាន ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះ និងក្នុងនិមិត្តទាំងពួងជា
 ខាងក្រៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ រូបណានីមួយ
 ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី
 ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ដែលមានក្នុងទីពឹងយុក្ខក្នុងទីជិត បុគ្គល
 ឃើញរូបទាំងអស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា
 នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
 ឡើយ ។ វេទនាណានីមួយ ។ សញ្ញា ណានីមួយ ។ សង្ខារ
 ទាំងឡាយ ណានីមួយ ។ វិញ្ញាណ ណានីមួយ ជាអតីត អនាគត
 បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាប
 ក្តី ឧត្តមក្តី ដែលមានក្នុងទីពឹងយុក្ខក្នុងទីជិត បុគ្គលឃើញនូវវិញ្ញាណ
 ទាំងអស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិន
 មែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ ឥមស្មិញ្ច ស-
វិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេសុ អ-
ហដ្ឋារមមដ្ឋារមាណុសយា ន ហោន្តីតិ ។

[១៩២] តេន ខោ បន សមយេន អញ្ញតវស្ស
ភិក្ខុនោ ឯវំ ចេតសោ បរិតក្កោ ឧទចាទិ ឥតិ កិវ
កោ រូបំ អនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋារា ។
វិញ្ញាណំ អនត្តា អនត្តកតានិ កម្មានិ កម្មត្តានំ
ធុសិស្សន្តីតិ ។ អថខោ ភកវា តស្ស ភិក្ខុនោ
ចេតសោ ចេតោបរិតក្កមញ្ញាយ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
ហានំ ខោ បនេតំ ភិក្ខុវេ វិជ្ជតិ យំ ឥដេកច្ចោ
មោយបុរិសោ អវិជ្ជាតតោ តណ្ហាទិតតេន ចេតសា
សត្តសាសនំ អតិណារិតពុំ មញ្ញេយ្យ ឥតិ កិវ
កោ រូបំ អនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋា-
រា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា អនត្តកតានិ កម្មានិ
កម្មត្តានំ ធុសិស្សន្តីតិ ។ បដិបុច្ឆា វិជីតា ខោ មេ
តុម្ភេ ភិក្ខុវេ តតវ តត្រ តេសុ តេសុ ធម្មេសុ តំ
កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខជ្ជនីយវគ្គ ទី ៣

ម្នាលភិក្ខុ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបអនុស័យគឺ សេចក្តីប្រកាន់អហង្ការ មមង្ការ មិនមានក្នុងកាយ ដែលប្រកបដោយ វិញ្ញាណនេះ និងក្នុងនិមិត្តទាំងពួងជាខាងក្រៅ ។

[១៩២] សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូបមានគំនិតត្រិះរិះកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ រូបជាអនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មទាំងឡាយដែលអនត្តាធ្វើហើយ គង់នឹងបាននូវអត្តា ព្រោះកម្ម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបគំនិតត្រិះរិះក្នុងចិត្ត របស់ភិក្ខុនោះហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ ទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ រមែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ ដែលមោឃបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកប ដោយ អវិជ្ជា មានចិត្តលុះ ក្នុងអំណាចតណ្ហា មុខជាសម្គាល់ នូវសាសនា នៃព្រះសាស្តាដែលខ្លួនត្រូវប្រកាន់ថា ឱហ្ន៎ រូបជាអនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា កម្មទាំងឡាយ ដែលអនត្តាធ្វើហើយ គង់នឹងបាននូវអត្តា ព្រោះកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបុច្ឆាតបពាក្យសួរ តថាគតបានពន្យល់ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ យល់សេចក្តីនោះ ក្នុងធម៌ទាំងនោះ ក្នុងទីនោះ។ ថាដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបទៀង ឬមិនទៀង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អនិច្ចំ ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ
 និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ
 មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហេតំ
 ភន្តេ ។ តស្មាតិហា ។ មេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ មេ ។ ធាបរំ
 ឥត្តត្តាយាតិ បដាណតីតិ ។

ទ្វេ ខន្ធា តញ្ញេវ សិយំ

អធិវចនំ ច ហេតុនា

សក្កាយេន ទុវេ វុត្តា

អស្សាទវិញ្ញាណាកេន ច

ឯតេ ទសវិទា វុត្តា

ហោតិ ភិក្ខុ បុច្ឆាយាតិ ។

ខដ្ឋនីយវគ្គោ តតិយោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារគ្គ

មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន របស់
 នោះជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញ នូវរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះ
 ជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរនឹង
 យល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
 នេះ ។ បេ ។ កាលយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គ-
 ការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

និយាយអំពីខន្ធ ២ លើក អំពីឧបាទាននោះឯង ដែលជា
 របស់គួរត្រេកអរ ១ អំពីឈ្មោះរបស់ខន្ធ ១ អំពីហេតុ ១ អំពី
 សក្កាយទិដ្ឋិ ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង ២ លើក
 អំពីអានិសង្ស ១ អំពីវិញ្ញាណ ១ អំពីភិក្ខុស្នូរប្រស្នា ១ ទាំង
 ១០ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ពោលហើយ ។

ចប់ ខន្ធវារគ្គ ទី ៣ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ

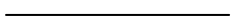
តត្រ័ទ្ធានំ

អស្សាទោ ទ្វេ សមុទយា

អរហន្តេហិ អបរេ ទ្វេ

សីហោ ខុដ្ឋនិបិណ្ណោល្យំ

ចាលិលេយ្យេន បុណ្ណាមាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣

ឧទ្ទានក្នុងខដ្ឋនីយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីអានិសង្ស ១ អំពីការកើតនៃរូប មាន ២ លើក
អំពីការយល់ឃើញរបស់ព្រះអរហន្ត និងសមណព្រាហ្មណ៍
ដទៃទៀតមាន ២ លើក អំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រៀបដូចស្តេច
សីហៈ ១ អំពីការទំពាស៊ីដោយសាររូបជាដើម ១ អំពីព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់ស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ១
អំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រង់គង់ ក្នុងនគរបាលិលេយ្យ ១ អំពីព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធ ច្រង់គង់ក្នុងទីវាល នារាត្រីពេញបូណ៌មី ១ ។

ថេរវគ្គោ

[១៩៣] សាវត្ថិយំ វិហារតិ ។ អារាមេ ។ តត្រ
 ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អារុសោ
 ភិក្ខុវេតិ ។ អារុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 អានន្ទស្ស បច្ចុស្សោសុំ ។ អាយស្មា អានន្ទោ ឯតទ-
 រោច បុណ្ណា ធាម អារុសោ អាយស្មា មន្តានីបុត្តោ
 អម្ពាតំ ជវកានំ សតំ ពហុបកាហោ ហោតិ សោ
 អម្ពេ ឥមិណា ឱវាទេន ឱវទតិ ឧទាទាយ អារុសោ អា-
 នន្ទ អស្មីតិ ហោតិ នោ អនុទាទាយ ។ កិញ្ច ឧទា-
 ទាយ អស្មីតិ ហោតិ នោ អនុទាទាយ ។ រូបំ ឧទា-
 ទាយ អស្មីតិ ហោតិ នោ អនុទាទាយ ។ វេទនំ ។
 សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ ឧទាទាយ អស្មីតិ ហោតិ
 នោ អនុទាទាយ ។ សេយ្យថាមិ អារុសោ អានន្ទ
 ឥត្ថិ វា បុរិសោ វា ទហារោ យុវា មណ្ឌានកជាតិកោ

ថេរវគ្គ

[១៩៣] ទ្រង់គង់នៅ ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវគ្គ ។ ក្នុងទី
នោះ ព្រះអានន្ទ មានអាយុ ហោរកិក្ខុទាំងឡាយថា អារុសោកិក្ខុ
ទាំងឡាយ ។ កិក្ខុអម្បាលនោះ ទទួលថេរវាចារបស់ព្រះអានន្ទមាន
អាយុថា អារុសោ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុនិយាយដូច្នោះថា អារុសោ
ទាំងឡាយ ព្រះបុណ្ណមន្តានីបុត្ត មានអាយុ លោកមានឧបការៈច្រើន
ដល់យើងទាំងឡាយ ដែលជាកិក្ខុថ្មីច្រើនរូប លោកតែងទូន្មានយើង
ទាំងឡាយ ដោយឱវាទនេះថា ម្ចាស់អារុសោអានន្ទ សេចក្តីប្រកាន់ថា
អញ រមែងមាន ព្រោះអាស្រ័យហេតុ មិនមាន ព្រោះមិនអាស្រ័យ
ហេតុ ។ ចុះសេចក្តីប្រកាន់ ថាអញ រមែងមាន ព្រោះអាស្រ័យ
ហេតុអ្វី មិនមាន ព្រោះមិនអាស្រ័យហេតុអ្វី ។ សេចក្តីប្រកាន់ថា
អញ រមែងមាន ព្រោះអាស្រ័យរូប មិនមាន ព្រោះមិនអាស្រ័យ
រូប ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ សេចក្តី
ប្រកាន់ថាអញ រមែងមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ មិនមាន ព្រោះ
មិនអាស្រ័យវិញ្ញាណ ។ ម្ចាស់អារុសោអានន្ទ ស្រ្តីឬបុរស កំពុង
ពេញកំឡោះ ពេញក្រមុំ មានជាតិជាអ្នកចូលចិត្ត និងការស្និតស្នាង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកេ ថេរវគ្គោ ចតុគ្គោ

អាណាសេ វា បរិសុទ្ធិ បរិយោទាតេ អច្ឆេ វា ឧ-
 ទកបត្តេ សកំ មុខនិមិត្តំ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឧទាទាយ
 បស្សេយ្យ ឆោ អនុទាទាយ ។ ឯវមេវ ខោ អារុសោ
 អាណន្ទ រូបំ ឧទាទាយ អស្មីតិ ហោតិ ឆោ អនុទា-
 ទាយ ។ វេទនំ ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋារេ ។ វិញ្ញាណំ
 ឧទាទាយ អស្មីតិ ហោតិ ឆោ អនុទាទាយ ។ តំ
 កី មញ្ញសិ អារុសោ អាណន្ទ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ អារុសោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សដ្ឋារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 អារុសោ ។ តស្មាតិហា ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។
 ឆាបវំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាណាតិ ។ បុណ្ណោ ឆាម អារុសោ
 អាយស្មា មន្តានីបុត្តោ អម្ពាភំ នវកានំ សតំ ពហូ-
 បកាវោ ហោតិ សោ អម្ពេ ឥមិណ ឱវាទេន ឱវទតិ
 ឥមំ បន មេ អាយស្មតោ បុណ្ណស្ស មន្តានីបុត្តស្ស
 ធម្មទេសនំ សុត្វា ធម្មោ អភិសមិតោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

កាលពិនិត្យមើលនិមិត្តមុខរបស់ខ្លួន ក្នុងកញ្ចក់ដ៏បរិសុទ្ធស្អាតឬក្នុងភាជនៈ
 ទឹកដ៏ថ្លា ក៏ឃើញព្រោះអាស្រ័យកញ្ចក់ ឬភាជនៈទឹក មិនឃើញព្រោះ
 មិនអាស្រ័យកញ្ចក់ឬភាជនៈទឹក ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលអារុសោអានន្ទ
 សេចក្តីប្រកាន់ ថាអញ រមែងមាន ព្រោះអាស្រ័យរូប មិនមាន
 ព្រោះមិនអាស្រ័យរូប ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 សេចក្តីប្រកាន់ ថាអញ រមែងមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ មិនមាន
 ព្រោះមិនអាស្រ័យវិញ្ញាណ ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោអានន្ទ
 អ្នកយល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ ម្នាលអារុសោ
 មិនទៀងទេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ
 ទៀង ឬមិនទៀង ។ ម្នាលអារុសោ មិនទៀងទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ការយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
 ទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលអារុសោ ព្រះបុណ្ណមន្តានីបុត្ត មាន
 អាយុ លោកមានឧបការៈច្រើន ដល់យើងទាំងឡាយ ដែលជាភិក្ខុថ្មី
 ច្រើនរូប លោកតែងទូន្មានយើងដោយឱវាទនេះ មួយទៀត ធម៌ដែល
 យើងបានសម្រេចហើយ ក៏ព្រោះតែស្តាប់ធម៌ទេសនា របស់ព្រះបុណ្ណ-
 មន្តានីបុត្តមានអាយុនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[១៩៤] សារត្តិយំ វិហារតិ ។ អារាមេ ។ តេន ខោ
 បន សមយេន អាយស្មា តិស្សោ ភកវតោ បិតុច្ឆាបុត្តោ
 សម្ពហុលានំ ភិក្ខុនំ ឯវមារោចេតិ អបិ មេ អារុសោ
 មធុរកជាតោ វិយ កាយោ ទិសាបិ មេ ន បក្ខាយន្តិ
 ធម្មាបិ មំ នប្បជិកន្តិ ដីនមិទ្ធពុ មេ ចិត្តំ បរិយា-
 នាយ តិដ្ឋតិ អនភិរតោ ច ព្រហ្មចរិយំ ចរាមិ ហោតិ
 ច មេ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាតិ ។

[១៩៥] អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ យេន ភកវា
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯក-
 មន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តេ ភិក្ខុ
 ភកវន្តំ ឯតទរោចំ អាយស្មា ភន្តេ តិស្សោ ភកវតោ
 បិតុច្ឆាបុត្តោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខុនំ ឯវមារោចេតិ អបិ
 មេ អារុសោ មធុរកជាតោ វិយ កាយោ ទិសាបិ
 មេ ន បក្ខាយន្តិ ធម្មាបិ មំ នប្បជិកន្តិ ដីនមិទ្ធពុ
 មេ ចិត្តំ បរិយានាយ តិដ្ឋតិ អនភិរតោ ច ព្រហ្មចរិ-
 យំ ចរាមិ ហោតិ ច មេ ធម្មេសុ វិចិត្តិច្ឆាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[១៩២] ត្រង់គង់នៅជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ ក៏សម័យ
 នោះឯង ព្រះតិស្សៈមានអាយុជាបុត្តនៃព្រះបិតុច្ឆា របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ បាននិយាយប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយជាច្រើនរូប យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អាវុសោ កាយរបស់ខ្ញុំដូចជាសត្វដែលធ្វើនូវរសផ្អែម (មានឃ្មុំជាដើម)
 ទិសទាំងឡាយមិនប្រាកដដល់ខ្ញុំ ធម៌ទាំងឡាយ មិនភ្លឺដល់ខ្ញុំ ដ្បិត
 បីនមិទ្ធុៈ គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈផង
 ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងឡាយផង ។

[១៩៥] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប ចូលទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទិសមគួរ ។ លុះភិក្ខុអម្បាលនោះ អង្គុយក្នុងទិសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 តិស្សៈមានអាយុ ជាបុត្តនៃព្រះបិតុច្ឆា របស់ព្រះមានព្រះភាគ និយាយ
 ប្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ កាយរបស់ខ្ញុំ
 ដូចសត្វដែលធ្វើនូវរសផ្អែម ទិសទាំងឡាយមិនប្រាកដដល់ខ្ញុំ ធម៌ទាំង-
 ឡាយមិនភ្លឺដល់ខ្ញុំ ដ្បិតបីនមិទ្ធុៈគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំមិនត្រេកអរនឹង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈផង មានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងឡាយផង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

អថខោ ភកវា អញ្ញតំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្ថំ
ភិក្ខុំ មម វចនេន តិស្សំ ភិក្ខុំ អាមន្តេហិ សត្តា តំ
អារុសោ តិស្ស អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ
ភកវតោ បដិស្សត្វា យេនាយស្មា តិស្សោ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ តិស្សំ ឯតទរោច សត្តា
តំ អារុសោ តិស្ស អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ អារុសោតិ
ខោ អាយស្មា តិស្សោ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សត្វា
យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ
អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្នំ
ខោ អាយស្មន្តំ តិស្សំ ភកវា ឯតទរោច សច្ចំ កិរ
ត្ថំ តិស្ស សម្ពហុលានំ ភិក្ខុនំ ឯវមារោចេសិ អបិ
មេ អារុសោ មជ្ឈកជាតោ វិយ កាយោ ។ មេ ។
ហោតិ ច មេ ធម្មេសុ វិចិត្តិត្តាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរចូលមកអាយ អ្នកចូរហៅតិស្សភិក្ខុ តាមពាក្យតថាគតថា ម្ចាស់ អារុសោតិស្សៈ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះ ពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយចូល ទៅរកព្រះតិស្សៈ មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក៏ប្រាប់ព្រះតិស្សៈ មានអាយុ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោតិស្សៈ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ ហៅលោក ។ ព្រះតិស្សៈមានអាយុ ទទួលស្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុនោះថា ករុណា អារុសោ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល ទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះតិស្សៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់តិស្សៈ ឮថាអ្នកនិយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ច្រើនរូបយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ កាយរបស់ខ្ញុំ ដូចជាសត្វដែលធ្វើ នូវរសផ្អែម ។ បេ ។ ខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងឡាយផង ដូច្នោះ ពិតឬ ។ ព្រះតិស្សៈមានអាយុក្រាបបង្គំទូលថា យ៉ាងនុ៎ះមែន ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារគ្គោ

តំ កី មញ្ញសិ តិស្ស រូបេ អរីតរាគស្ស អរីតច្ចន្ទស្ស
អរីតប្បមស្ស អរីតបិចាសស្ស អរីតបរិណ្ណាហស្ស អ-
រីតតណ្ហាស្ស តស្ស រូបស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភារា ឧប្ប-
ជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសាតិ ។ ឯវំ
កន្តេ ។ សាធុ សាធុ តិស្ស ឯវំ ហោតំ តិស្ស ហោតិ
យថា តំ រូបេ អរីតរាគស្ស ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។
សដ្ឋារេសុ អរីតរាគស្ស ។ មេ ។ តេសំ សដ្ឋារាជំ
វិបរិណាមញ្ញថាភារា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោ-
មនស្សចាយាសាតិ ។ ឯវំ កន្តេ ។ សាធុ សាធុ តិស្ស ឯវំ
ហោតំ តិស្ស ហោតិ យថា តំ សដ្ឋារេសុ
អរីតរាគស្ស ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលតិស្សៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើបុគ្គលមានតម្រេក
មិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីពេញចិត្តមិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តី
ស្រឡាញ់មិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីស្រែកឃ្នានមិនទាន់ទៅប្រាស
មានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយមិនទាន់ទៅប្រាស មានតណ្ហាមិនទាន់ទៅ
ប្រាសចាករូបទេ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស ការតានតឹង
ក្នុងចិត្តទាំងឡាយតែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រែប្រួលទៅយ៉ាងដទៃ
នៃរូបនោះឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ
ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ កាលបើបុគ្គលមានតម្រេកមិនទាន់ទៅប្រាស
ចាករូប យ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះរមែងមាន យ៉ាងនុ៎ះឯង ។ កាលបើ
បុគ្គលមានតម្រេកមិនទាន់ទៅប្រាសចាកវេទនា ។ ចាកសញ្ញា ។ ចាក
សង្ខារទាំងឡាយ ។ បេ ។ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស
ការតានតឹងក្នុងចិត្តទាំងឡាយតែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជា
យ៉ាងដទៃនៃសង្ខារទាំងនោះឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈប្រ-
ពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ កាលបើបុគ្គលមានតម្រេកមិនទាន់ទៅ
ប្រាសចាកសង្ខារទាំងឡាយ យ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះរមែងមាន យ៉ាងនុ៎ះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

វិញ្ញាណោ អរីតរាគស្ស អរីតច្ចន្ទស្ស អរីតប្បមស្ស

អរីតបិចាសស្ស អរីតបរិណ្ណាហស្ស អរីតតណ្ហាស្ស

តស្ស វិញ្ញាណាស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភារា ឧប្បជ្ជន្តិ

សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសាតិ ឯវំ ភន្តេ ។

សាធុ សាធុ តិស្ស ឯវំ ហោតំ តិស្ស ហោតិ យថា តំ

វិញ្ញាណោ អរីតរាគស្ស ។

[១៩៦] តំ កី មញ្ញសិ តិស្ស រូបេ វីតរាគស្ស

វីតច្ចន្ទស្ស វីតប្បមស្ស វីតបិចាសស្ស វីតបរិណ្ណាហស្ស

វីតតណ្ហាស្ស តស្ស រូបស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភារា ឧប្ប-

ជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសាតិ ។ ដោ

ហោតំ ភន្តេ ។ សាធុ សាធុ តិស្ស ឯវំ ហោតំ តិស្ស

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកមិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីពេញចិត្ត
 មិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីស្រឡាញ់មិនទាន់ទៅប្រាស មានសេច-
 ក្តីស្រែកឃ្នានមិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយមិនទាន់
 ទៅប្រាស មានតណ្ហាមិនទាន់ទៅប្រាសចាកវិញ្ញាណ សេចក្តីសោក
 ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្តទាំងឡាយ តែងកើត
 ឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រែប្រួលទៅយ៉ាងដទៃ នៃវិញ្ញាណនោះឬ ។
 ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ
 ម្នាលតិស្សៈ កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកមិនទាន់ទៅប្រាសចាកវិញ្ញាណ
 យ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនុ៎ះឯង ។

[១៩៦] ម្នាលតិស្សៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាល
 បើបុគ្គល មានតម្រេកទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីពេញចិត្តទៅប្រាស
 ហើយ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីស្រែកឃ្នាន
 ទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយទៅប្រាសហើយ មាន
 តណ្ហាទៅប្រាសហើយ ចាករូប តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ
 ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្តទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះសេចក្តី
 ប្រែប្រួលទៅយ៉ាងដទៃ នៃរូបនោះដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះ
 អង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ហោតិ យថា តំ រូបេ វីតរាគស្ស ។ វេទនាយ ។ សញ្ញា-
 យ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណោ វីតរាគស្ស វីតច្ចន្ធស្ស
 វីតប្បេមស្ស វីតបិទាសស្ស វីតបរិទ្ធភាស្ស វីតតណ្ហា-
 ស្ស តស្ស វិញ្ញាណស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភារា ឧប្បជ្ជន្តិ
 សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សចាយាសាតិ ។ នោ ហេតំ
 ភន្តេ ។ សាធុ សាធុ តិស្ស ឯវំ ហេតំ តិស្ស ហោតិ
 យថា តំ វិញ្ញាណោ វីតរាគស្ស ។ តំ កី មញ្ញសិ
 តិស្ស រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ តស្មាតិហា ។ បេ ។ ឯវំ
 បស្សំ ។ បេ ។ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

កាលបើបុគ្គលមានតម្រេកទៅប្រាសហើយចាករូប យ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះ
 រមែងមានយ៉ាងនុ៎ះឯង ។ កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកទៅប្រាសហើយ
 មានសេចក្តីពេញចិត្តទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ទៅប្រាស
 ហើយ មានសេចក្តីស្រេកឃ្លានទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីក្រហល់ក្រ-
 ហាយទៅប្រាសហើយ មានតណ្ហាទៅប្រាសហើយ ចាកវេទនា ។ ចាក
 សញ្ញា ។ ចាកសង្ខារទាំងឡាយ ។ ចាកវិញ្ញាណ សេចក្តីសោក ខ្សឹក
 ខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្ត តែងកើតឡើង ព្រោះ
 សេចក្តីប្រែប្រួលទៅយ៉ាងដទៃ នៃវិញ្ញាណនោះដែរឬ ។ មិនដូច្នោះ
 ទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ
 កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកទៅប្រាសហើយចាកវិញ្ញាណយ៉ាងណា ដំ-
 ណើរនុ៎ះរមែងមានយ៉ាងនុ៎ះឯង ។ ម្នាលតិស្សៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ព្រោះហេតុនោះ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
 នេះ ។ បេ ។ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនា-
 កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

[១៩៧] សេយ្យថាមិ តិស្ស ទ្វេ បុរិសា ឯកោ
 បុរិសោ អមក្កកុសលោ ឯកោ បុរិសោ មក្កកុសលោ
 តមេនំ សោ អមក្កកុសលោ បុរិសោ អមុំ មក្កកុសលំ
 បុរិសំ មក្កំ បុច្ឆេយ្យ សោ ឯវំ វទេយ្យ ឯវំ កោ
 បុរិស អយំ មក្កោ តេន មុហុត្ថំ កច្ច តេន មុហុត្ថំ
 កន្ធា ទក្ខិស្សសិ ទ្វេធាបថំ តត្ថ វាមំ មុញ្ញិត្វា ទក្ខិណំ
 កណ្ណា តេន មុហុត្ថំ កច្ច តេន មុហុត្ថំ កន្ធា ទក្ខិស្សសិ
 តិព្វំ វេនសណ្ណំ តេន មុហុត្ថំ កច្ច តេន មុហុត្ថំ កន្ធា
 ទក្ខិស្សសិ មហាន្តំ និទ្ធិំ បល្លលំ តេន មុហុត្ថំ កច្ច
 តេន មុហុត្ថំ កន្ធា ទក្ខិស្សសិ សោព្ពំ បចាតំ តេន
 មុហុត្ថំ កច្ច តេន មុហុត្ថំ កន្ធា ទក្ខិស្សសិ សមំ
 ភូមិភាកំ វេណិយំ ។ ឧបមា ខោ ម្យាយំ តិស្ស
 កតា អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ អយំ ចេវេត្ថ អត្តោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[១៩៧] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់តិស្សៈ ដូចជាបុរស
 ពីរនាក់ បុរសម្នាក់ជាអ្នកមិនស្អាតក្នុងផ្លូវ បុរសម្នាក់ជាអ្នកស្អាតក្នុងផ្លូវ
 បុរសដែលមិនស្អាតក្នុងផ្លូវនោះ សួរផ្លូវឯណោះ នឹងបុរសដែលស្អាតក្នុង
 ផ្លូវនោះ បុរសដែលស្អាតក្នុងផ្លូវប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន
 នេះផ្លូវ ចូរអ្នកទៅតាមផ្លូវនោះបន្តិចចុះ លុះអ្នកទៅតាមផ្លូវនោះបន្តិច
 ទៅ នឹងឃើញផ្លូវបែកជាពីរ បណ្តាផ្លូវទាំងពីរនោះ ចូរអ្នកលះបង់ផ្លូវ
 ខាងឆ្វេង កាន់យកផ្លូវខាងស្តាំ ចូរអ្នកទៅតាមផ្លូវខាងស្តាំនោះបន្តិចទៀត
 លុះអ្នកទៅតាមផ្លូវខាងស្តាំនោះបន្តិចទៅ នឹងបានឃើញដងព្រៃស្រោង
 ចូរអ្នកទៅតាមដងព្រៃស្រោងនោះ បន្តិចទៀត លុះអ្នកទៅតាមដងព្រៃ
 ស្រោងនោះ បន្តិចទៅ នឹងបានឃើញល្បាប់ទំនាបធំ ចូរអ្នកទៅតាម
 ល្បាប់ទំនាបធំនោះ បន្តិចទៀត លុះអ្នកទៅតាមល្បាប់ទំនាបធំនោះបន្តិច
 ទៅ នឹងបានឃើញអូរនិងជ្រោះ ចូរអ្នកទៅតាមអូរនិងជ្រោះនោះបន្តិច
 ទៀត លុះអ្នកទៅតាមអូរនិងជ្រោះនោះបន្តិចទៅ នឹងបានឃើញភូមិភាគ
 ដ៏រាបស្មើគួរជាទីត្រេកអរ ។ ម្ចាស់តិស្សៈ តថាគតធ្វើសេចក្តីឧបមាទេ
 ដើម្បីឲ្យអ្នកយល់សេចក្តី នេះឯងជាសេចក្តីអធិប្បាយក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយសុស ខន្ធវារវគ្គោ

បុរិសោ អមក្កកុសលោតិ ខោ តិស្ស បុដុជ្ជនស្សេតំ អ-
 ធិវចនំ ។ បុរិសោ មក្កកុសលោតិ ខោ តិស្ស តថាក-
 តស្សេតំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ ទ្វេធាប-
 ថោតិ ខោ តិស្ស វិចិកិច្ឆាយេតំ អធិវចនំ ។ វាមោ
 មក្កោតិ ខោ តិស្ស អដ្ឋង្គិកស្សេតំ មិច្ឆាមក្កស្ស អធិ-
 វចនំ ។ សេយ្យដីនំ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ។ បេ ។ មិច្ឆាសមា-
 ធិស្ស ។ ទក្ខិណោ មក្កោតិ ខោ តិស្ស អរិយស្សេតំ
 អដ្ឋង្គិកស្ស មក្កស្ស អធិវចនំ ។ សេយ្យដីនំ ។
 សម្មាទិដ្ឋិយា ។ បេ ។ សម្មាសមាធិស្ស ។ តិព្វោ វន-
 សណ្ឋោតិ ខោ តិស្ស អវិជ្ជាយេតំ អធិវចនំ ។ មហាន្តំ
 ទិន្នំ បល្លលន្តិ ខោ តិសុស កាមាណមេតំ អធិវចនំ ។
 សោព្វោ បថាតោតិ ខោ តិស្ស កោធុចាយាសស្សេ-
 តំ អធិវចនំ ។ សមោ ភូមិកាតោ រមណីយោតិ
 ខោ តិស្ស និព្វានស្សេតំ អធិវចនំ ។ អភិរម តិស្ស

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា បុរសមិនស្នាត់ក្នុងផ្លូវនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់បុប្ផជួន ។

ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា បុរសស្នាត់ក្នុងផ្លូវនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះតថាគត

អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ផ្លូវបែកជាពីរនុ៎ះ ជា

ឈ្មោះរបស់វិចិកិត្តា ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ផ្លូវខាងឆ្វេងនុ៎ះ ជា

ឈ្មោះរបស់ផ្លូវខុសប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ អង្គ ៨ តើដូចម្តេច ។ គឺ

មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ លេ ។ មិច្ឆាសមាធិ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ផ្លូវស្តាំនុ៎ះ

ជាឈ្មោះរបស់ផ្លូវ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ អង្គ ៨ តើដូចម្តេច ។ គឺ

សម្មាទិដ្ឋិ ។ លេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ដងព្រៃ

ស្រោងនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់អវិជ្ជា ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ល្បាប់

ទំនាបធំនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់កាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យ

ថា អូរនិងជ្រោះនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់សេចក្តីក្រោធនិងសេចក្តីតានតឹង

ក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ភូមិភាគដ៏រាបស្មើគួរជាទីត្រេកអរ

នុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលតិស្សៈ ចូរអ្នកត្រេកអរចុះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

អភិរម តិស្ស អហាមោវាទេន អហាមនុក្កហោន អហាម-
នុសាសនិយាតិ^(១) ។ ឥទមវោច ភកវា ។ អត្តមនោ
អាយស្មា តិស្សោ ភកវតោ ភាសិតំ អភិនដ្ឋិតិ ។

[១៩៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា សារីបុត្តោ សា-
វត្ថិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្សារាមេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន យមកស្ស ធាម ភិក្ខុនោ វរុបំ
ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ ហោតិ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ
ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា វិណាសវោ ភិក្ខុ កា-
យស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។
អស្សោសុំ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ យមកស្ស កិរ
ធាម ភិក្ខុនោ វរុបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ
ហោតិ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ
យថា វិណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋ-
តិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។ អថខោ
តេ ភិក្ខុ យេនាយស្មា យមកោ តេនុបសង្កមីសុ

១ ម. អហាមាមិសធម្មានុក្កហោន មមោវាទេន មមានុសាសនិយាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ម្នាលតិស្សៈ ចូរអ្នកត្រេកអរចុះថា អាត្មាអញត្រេកអរដោយឱវាទ អាត្មា
អញត្រេកអរ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ អាត្មាអញត្រេកអរ ដោយ
ពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
ចប់ហើយ ។ ព្រះតិស្សៈមានអាយុ មានចិត្តត្រេកអររីករាយនឹងភាសិត
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

[១៩៨] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តជេត-
ពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក៏សម័យនោះឯង
ភិក្ខុឈ្មោះយមកៈ កើតទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់
ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព
តែទម្ងាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យ
ទៅ មិនកើតទៀតទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប បានឮថា យមក-
ភិក្ខុ កើតទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌
ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្ងាយ
កាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិន
កើតទៀតទេ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ចូលទៅរកយមកភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

ឧបសង្កម្ពិត្តា អាយស្មតា យមកេន សន្ធិ្ហំ សម្មោ-
 ទីសុ សម្មោទនីយំ កកំ សារាណីយំ វីតិសារេត្តា
 ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋា ខោ តេ
 ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ យមកំ ឯតទពោចំ សច្ចំ កិរ
 តេ អារុសោ យមក ឯវរុបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ
 ឧប្បន្តំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ
 យថា ទីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិ-
 នស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។ ឯវំ ខ្វាហំ អារុសោ
 ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា ទីណាសវោ
 ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ
 បរម្មរណាតិ ។ មា អារុសោ យមក ឯវំ អវច មា
 ភកវន្តំ អញ្ញាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភកវតោ អញ្ញាធ្វានំ
 ន ហិ ភកវា ឯវំ វទេយ្យ ទីណាសវោ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រាក់ទាក់ជាមួយនឹងយមកភិក្ខុមាន
អាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយនិងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុអម្បាលនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើប
ពោលនឹងយមកភិក្ខុមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោយមកៈ ឮថាលោក
កើតទិដ្ឋិអាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែល
ព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្ងាយកាយ
ហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើត
ទៀត ដូច្នោះពិតឬ ។ យមកភិក្ខុមានអាយុ ឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសោ
យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
ហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្ងាយកាយហើយ ខាងមុខអំពី
សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ ។ ម្ចាស់
អាវុសោយមកៈ លោកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ លោកកុំពោលបង្គាប់
ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពោលបង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ
ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនត្រាស់យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្ម-
 រណាតិ ។ ឯវិបិ ខោ អាយស្មា យមកោ តេហិ
 ភិក្ខុហិ វុច្ចមាណោ តថេវ តំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ថាមសា
 បរាមាសា អភិទិវិស្សំ វោហារតិ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ
 ទេសិតំ អាជាធាមិ យថា វិណាសវោ ភិក្ខុ កា-
 យស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណា-
 តិ ។ យតោ ខោ តេ ភិក្ខុ ធាសក្ខីសុ អាយស្មន្តំ
 យមកំ ឯតស្មា ចាបកា ទិដ្ឋិតតា វិវេចតុំ ។ អ-
 ថខោ តេ ភិក្ខុ ឧដ្ឋាយាសនា យេនាយស្មា សារី-
 បុត្តោ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សា-
 រីបុត្តំ ឯតទវោចំ យមកស្ស ធាម អារុសោ សារី-
 បុត្ត ភិក្ខុនោ ឯវរូបំ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ
 តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាធាមិ យ-
 ថា វិណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ
 វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ សាធាយស្មា
 សារីបុត្តោ យេន យមកោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមតុ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

តែទម្ងាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យមិន
កើតទៀត យ៉ាងនេះទេ ។ កាលភិក្ខុអម្បាលនោះ ពោល (ហាមឃាត់)
យ៉ាងនេះហើយ យមកភិក្ខុមានអាយុក៏នៅតែក្នុងកាន់ ស្លាបអង្កែល
ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះ ដូច្នោះដដែល ហើយពោលថា ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌
ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្ងាយ
កាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យបាត់ទៅ មិន
កើតទៀតទេ ។ កាលបើភិក្ខុអម្បាលនោះ មិនអាចរំដោះយមកភិក្ខុមាន
អាយុ ចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នេះបានទេ ។ ទើបភិក្ខុអម្បាលនោះ ក្រោក
ចាកអាសនៈ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត
យមកភិក្ខុកើតទិដ្ឋិអាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់
នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែ
ទម្ងាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ
មិនកើតទៀតទេ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និមន្តចូលទៅរកយមកភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អនុកម្យំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា
សារីបុត្តោ តុណ្ហិកាវេន ។

[១៩៩] អថខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សាយណ្ហា-
សមយំ បដិសល្លាណ វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា យ-
មកោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា យ-
មកេន សទ្ធិ សម្មោទិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ យមកំ ឯតទ-
រោច សច្ចំ កិវ តេ អារុសោ យមកំ ឯវរុបំ ចាបកំ
ទិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្តំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អា-
ជាធាមិ យថា វិណាសរោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេ-
នា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។
ឯវំ ខ្វាហំ អារុសោ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ អា-
ជាធាមិ យថា វិណាសរោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេ-
នា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ដើម្បីធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏ទទួលដោយ
តុណ្ហិភាព ។

[១៩៩] លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ
ក្នុងសាយណ្តាសម័យ ហើយចូលទៅរកយមកភិក្ខុមានអាយុ លុះចូល
ទៅដល់ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ជាមួយនឹងយមកភិក្ខុមានអាយុ ។ បេ ។
លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងយមក-
ភិក្ខុមានអាយុ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោយមកៈ ឮថាលោកើតទិដ្ឋិ
អាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះ
ភាគសម្តែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាង
មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងជាប់សូន្យទៅ មិនកើតទៀត ដូច្នោះ
មែនឬ ។ យមកភិក្ខុមានអាយុឆ្លើយថា យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ម្ចាស់
អារុសោ ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ ថា
ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ
រមែងជាប់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

តំ កី មញ្ញសិ អារុសោ យមក រូបំ និច្ចំ វា
អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ អារុសោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
អារុសោ ។ តស្មាតិហា ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។
ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណាតិ ។

[២០០] តំ កី មញ្ញសិ អារុសោ យមក រូបំ
តថាកតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ឆោ ហេតំ អារុសោ ។
វេទនំ តថាកតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ឆោ ហេតំ
អារុសោ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ តថាកតោតិ
សមនុបស្សសីតិ ។ ឆោ ហេតំ អារុសោ ។

[២០១] តំ កី មញ្ញសិ អារុសោ យមក រូបស្មី
តថាកតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ឆោ ហេតំ អារុ-
សោ ។ អញ្ញត្រិ រូចា តថាកតោតិ សមនុបស្ស-
សីតិ ។ ឆោ ហេតំ អារុសោ ។ វេទនាយ ។ បេ ។
អញ្ញត្រិ វេទនាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ ។ អញ្ញត្រិ
សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ អញ្ញត្រិ សង្ខារេហិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ម្នាលអារុសោយមកៈ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច រូបទៀងឬមិន
ទៀង ។ មិនទៀងទេ អារុសោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ
ទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ អារុសោ ។
ព្រោះហេតុនោះ អរិយសារីកក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ឃើញយ៉ាងនេះ
។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២០០] ម្នាលអារុសោយមកៈ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
លោកពិចារណាឃើញរូប ថាជាសត្វឬ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។
ព្រះសារីបុត្តសួរថា លោកពិចារណាឃើញវេទនា ថាជាសត្វឬ ។ មិន
ដូច្នោះទេ អារុសោ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ លោកពិចារណា
ឃើញវិញ្ញាណ ថាជាសត្វឬ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២០១] ម្នាលអារុសោយមកៈ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច
លោកពិចារណាឃើញ ថាសត្វមានក្នុងរូបឬ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។
លោកពិចារណាឃើញ ថាសត្វផ្សេងពីរូបឬ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។
ក្នុងវេទនា ។ បេ ។ ផ្សេងពីវេទនា ។ បេ ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ផ្សេង
ពីសញ្ញា ។ ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ផ្សេងពីសង្ខារទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

វិញ្ញាណាស្មី តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហោតំ
អារុសោ ។ អញ្ញត្រិ វិញ្ញាណា តថាគតោតិ សមនុ-
បស្សសីតិ ។ នោ ហោតំ អារុសោ ។

[២០២] តំ កី មញ្ញសិ អារុសោ យមក រូបំ ។
វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ តថាគតោតិ
សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហោតំ អារុសោ ។

[២០៣] តំ កី មញ្ញសិ អារុសោ យមក អយំ
សោ អរូបី អវេទនោ អសញ្ញី អសង្ខារោ អវិញ្ញាណោ
តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហោតំ អារុសោ ។
ឯត្ថ ច តេ អារុសោ យមក ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សច្ចតោ
តថតោ តថាគតោ អនុបលត្តិយមាណោ កល្យំ នុ
តេ តំ វេយ្យាករណំ តថាហំ ភកវតា ធម្មំ ទេសិតំ
អាជាធាមិ យថា ទីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេ-
ទា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

លោកពិចារណាឃើញ ថាសត្វមានក្នុងវិញ្ញាណឬ ។ មិនដូច្នោះទេ
អារុសោ ។ លោកពិចារណាឃើញថាសត្វផ្សេងពីវិញ្ញាណឬ ។ មិន
ដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២០២] ម្ចាស់អារុសោយមក៖ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូច
ម្តេច លោកពិចារណាឃើញរូប ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ
ទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ថាជាសត្វឬ ។ មិនដូច្នោះទេ អារុសោ ។

[២០៣] ម្ចាស់អារុសោយមក៖ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូច
ម្តេច លោកពិចារណាឃើញសត្វនេះថា មិនមានរូប មិនមានវេទនា
មិនមានសញ្ញា មិនមានសង្ខារ មិនមានវិញ្ញាណឬ ។ មិនដូច្នោះទេ
អារុសោ ។ ម្ចាស់អារុសោយមក៖ ក្នុងស្ថាននេះ កាលបើលោកកំណត់
សត្វ ថាទៀង ថាពិត ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ការព្យាកររបស់លោកនោះ
គួរហើយឬ ថាអញ្ញយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ សម្តែង
ហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពី
សេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យបាត់ទៅ មិនកើតទៀត ។ ម្ចាស់

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

អហុ ខោ មេ តំ អារុសោ សារីបុត្ត បុព្វេ អវិទ្ធុសុ-
នោ ចាបកំ ទិដ្ឋិតតំ ឥទព្វា បន មេ អាយស្ម-
តោ សារីបុត្តស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា តញ្ជោវ ចាបកំ
ទិដ្ឋិតតំ បហីនំ ធម្មោ ច មេ អភិសមិតោតិ ។

[២០៤] សចេ តំ អារុសោ យមក ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ
យោ សោ អារុសោ យមក ភិក្ខុ អហំ ទីណា-
សវោ សោ កាយសុស ភេទា បម្មរណា កី ហោតីតិ
ឯវំ បុដ្ឋោ ត្វំ អារុសោ យមក កិណ្ឌិ ព្យាករយ្យា-
សីតិ ។ សចេ មំ អារុសោ ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ យោ
សោ អារុសោ យមក ភិក្ខុ អហំ ទីណាសវោ
សោ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា កី ហោតីតិ ឯវំ
បុដ្ឋោ អហាមារុសោ ឯវំ ព្យាករយ្យំ រូបំ ខោ
អារុសោ អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តំ
និរុទ្ធិ តទត្ថំ កតំ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋារា ។
វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តំ និរុទ្ធិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

អារុសោសារីបុត្ត កាលពីដើម ខ្ញុំមិនដឹងថា ទិដ្ឋិរបស់ខ្ញុំនោះ ជាទិដ្ឋិ
អាក្រក់ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំលះបង់ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះហើយ ព្រោះបានស្តាប់
ធម្មទេសនារបស់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុនេះ មួយទៀត ខ្ញុំក៏បានសម្រេច
ធម៌វិសេសហើយ ។

[២០២] ម្នាលអារុសោយមកៈ បើជនទាំងឡាយសួរលោកយ៉ាង
នេះថា ម្នាលអារុសោយមកៈ ភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រេត ភិក្ខុនោះ
ទម្ងាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅនឹងកើតទៀតឬ ម្នាល
អារុសោយមកៈ កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ លោកគប្បីព្យាករ (ឆ្លើយ)
ដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលអារុសោ បើគេសួរខ្ញុំយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
យមកៈ ភិក្ខុណាជាអរហន្តខីណាស្រេត ភិក្ខុនោះ លុះទម្ងាយកាយ
ហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ នឹងកើតទៀតឬ ម្នាលអារុសោ
កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំគប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
រូបមិនទៀងទេ រូបណា មិនទៀង រូបនោះជាទុក្ខ រូបណា ជាទុក្ខ
រូបនោះរលត់ទៅ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនទៀងទេ វិញ្ញាណណា មិនទៀង
វិញ្ញាណនោះជាទុក្ខ វិញ្ញាណណា ជាទុក្ខ វិញ្ញាណនោះរលត់ទៅ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

តទត្ថំ កតត្ថិ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ អារុសោ ឯវំ ព្យាក-
រេយ្យន្តិ ។

[២០៥] សាធុ សាធុ អារុសោ យមក តេនហារុ-
សោ យមក ឧបមន្តេ កវិស្សាមិ ឯតស្មេវ អត្ថស្ស
ភិយ្យោសោ មត្តាយ ញាណាយ ។ សេយ្យថាមិ អារុ-
សោ យមក កហាបតិ វា កហាបតិបុត្តោ វា អឌ្ឍោ
មហាន្ទនោ មហាកោតោ សោ ច អារក្ខុសម្មន្នោ តស្ស
កោចិនេវ បុរិសោ ឧប្បជ្ជេយ្យ អនត្តកាមោ អហិត-
កាមោ អយោកក្ខេមកាមោ ជីវិតា វោពោមេតុកាមោ
តស្ស ឯវមស្ស អយំ ខោ កហាបតិ វា កហាបតិបុត្តោ
វា អឌ្ឍោ មហាន្ទនោ មហាកោតោ សោ ច អារក្ខុ-
សម្មន្នោ ន ហាយំ សុករោ បសយ្ហ ជីវិតា វោពោ-
មេតុំ យន្ទ្ធជាហំ អនុប្បឌ្ឋ ជីវិតា វោពោមេយ្យន្តិ ។
សោ តំ កហាបតី វា កហាបតិបុត្តំ វា ឧបសង្កមិត្តា
ឯវំ រទេយ្យ ឧបដ្ឋហេយ្យំ តំ កន្តេតិ ។ តមេតំ
សោ កហាបតិ វា កហាបតិបុត្តោ វា ឧបដ្ឋាមេយ្យ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ដល់នូវសេចក្តីវិនាសទៅ ម្នាលអារុសោ កាលបើគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំគប្បី
ព្យាករយ៉ាងនេះឯង ។

[២០៥] ម្នាលអារុសោយមកៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ
ម្នាលអារុសោយមកៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាឲ្យលោកស្តាប់
ដើម្បីឲ្យដឹងសេចក្តីនោះ ច្បាស់លាស់ឡើងទៀត ។ ម្នាលអារុសោ
យមកៈ ដូចជាគហបតីឬគហបតិបុត្ត ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន
មានភោគៈច្រើន គហបតីឬគហបតិបុត្តនោះ ក៏ប្រកបដោយការរក្សាមាំមួន
ទោះបីបុរសណាមួយ ចង់ឲ្យគហបតីឬគហបតិបុត្តនោះវិនាស ចង់ឲ្យ
ខូចប្រយោជន៍ មិនចង់ឲ្យក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈ ចង់សម្លាប់គហបតី
ឬគហបតិបុត្តនោះ បុរសនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គហបតី
ឬគហបតិបុត្តនេះឯង ជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន
គហបតីឬគហបតិបុត្តនោះ ក៏ប្រកបដោយការរក្សាមាំមួន អញមិនងាយ
នឹងកំហែងសម្លាប់គហបតី ឬគហបតិបុត្តនេះបានទេ បើដូច្នោះមានតែ
អញចូលទៅលួងលោមហើយ សឹមសម្លាប់ ។ បុរសនោះក៏ចូលទៅរក
គហបតីឬគហបតិបុត្តនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា សូមមេត្តាប្រោស
ខ្ញុំបាទសូមបម្រើលោក ។ គហបតីឬគហបតិបុត្តនោះ ក៏ឲ្យបុរសនោះបម្រើ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

សោ ឧបដ្ឋហេយ្យ បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី កីកា-
 រហ្សដិស្សារី មនាបចារី បិយវាទី តស្ស សោ ក-
 ហាបតិ វា កហាបតិបុត្តោ វា មិត្តតោបិ នំ ទហេយ្យ
 សុហដ្ឋតោបិ នំ ទហេយ្យ តស្មិត្តា វិស្សាសំ អា-
 បដ្ឋេយ្យ ។ យទា ខោ អារុសោ តស្ស បុរិសស្ស វា-
 មស្ស សំវិស្សដ្ឋោ ខោ ម្យាយំ កហាបតិ វា កហាបតិ-
 បុត្តោ វាតិ អថ នំ រហោកតំ វិទិត្វា តិណ្ណោន សត្តេន
 ដីវិតា វោហេយេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញាសិ អារុសោ យ-
 មក យទាបិ សោ បុរិសោ អមុំ កហាបតី វា កហា-
 បតិបុត្តំ វា ឧបសង្កមិត្វា វាមាហា ឧបដ្ឋហេយ្យំ តំ
 កន្តេតិ តទាបិ សោ វេកោ វ វេកញ្ច បន សន្តំ
 ន អញ្ញាសិ វេកោ មេតិ ។ យទាបិ សោ ឧបដ្ឋាតិ
 បុព្វដ្ឋាយី បច្ឆានិចាតី កីការហ្សដិស្សារី មនាបចារី

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

លុះបុរសនោះ ចូលទៅបម្រើ ក៏ក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលធ្វើ
 ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តជាទីគាប់ចិត្ត ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់នៃគហបតីឬ
 គហបតីបុត្រនោះ លុះគហបតីឬគហបតីបុត្រនោះ ជឿបុរសនោះថាជាមិត្ត
 ផង ជឿបុរសនោះថាជាបុគ្គលមានចិត្តល្អផង ហើយក៏ដល់នូវសេចក្តីស្និទ្ធ
 ស្នាលនឹងបុរសនោះ ។ ម្នាលអារុសោ កាលណាបើបុរសនោះគិតយ៉ាង
 នេះថា គហបតីឬគហបតីបុត្រនេះអញបានស្និទ្ធស្នាលល្អហើយ លុះវេលា
 ខាងក្រោយដឹងថា គហបតីឬគហបតីបុត្រនោះនៅក្នុងទីស្ងាត់ ក៏សម្លាប់
 ដោយសន្តោងមុត្ត ។ ម្នាលអារុសោយមកៈ លោកសម្គាល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច កាលដែលបុរសនោះ ចូលទៅរកគហបតីឬគហបតីបុត្រឯណោះ
 ហើយនិយាយ យ៉ាងនេះថា សូមមេត្តាប្រោស ខ្ញុំបាទសូមបម្រើលោក
 គហបតីឬគហបតីបុត្រ ដែលត្រូវគេសម្លាប់នោះឯង មិនស្គាល់បុរសអ្នក
 សម្លាប់ថា ជាអ្នកសម្លាប់ខ្លួនទេឬ ។ កាលដែលបុរសនោះចូលទៅបម្រើ
 ក៏ក្រោកឡើងមុន ដេកក្រោយ ទទួលធ្វើការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តជាទីពេញចិត្ត

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

បិយវាទី តទាបិ សោ វេកោ វ វេកញ្ច បន សន្តំ
ន អញ្ញាសិ វេកោ មេតិ ។ យទាបិ ន រហោតតំ
វិទិត្វា តិល្លោន សត្តេន ជីវិតា វោវោមេតិ តទាបិ សោ
វេកោ វ វេកញ្ច បន សន្តំ ន អញ្ញាសិ វេកោ
មេតិ ។ ឯវមារុសោតិ ។

[២០៦] ឯវមេវ ខោ អារុសោ អស្សុតវា បុថុដ្ឋនោ
អរិយានំ អទស្សរិ អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយ-
ធម្ម អរិដិតោ សប្បុរិសានំ អទស្សរិ សប្បុរិសធម្មស្ស
អកោវិទោ សប្បុរិសធម្ម អរិដិតោ រូបំ អត្តតោ សម-
នុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មី
វា អត្តានំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ
អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ មេ ។ វិញ្ញាណស្មី វា អត្តានំ ។
សោ អនិច្ចំ រូបំ អនិច្ចំ រូបន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ
អនិច្ចំ វេទនំ អនិច្ចា វេទនាតិ យថាក្ខតំ នប្បជាតាតិ
អនិច្ចំ សញ្ញា អនិច្ចា សញ្ញាតិ យថាក្ខតំ នប្បជា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ គហបតីឬគហបតិបុត្ត ដែលត្រូវគេសម្លាប់
 នោះឯង មិនស្គាល់បុរសអ្នកសម្លាប់ថា ជាអ្នកសម្លាប់ខ្លួនទេ ។ កាល
 ដែលបុរសនោះដឹងថា គហបតីឬគហបតិបុត្តនោះ នៅក្នុងទីស្ងាត់ហើយ
 ក៏សម្លាប់ដោយសស្រ្តាដ៏មុត្ត តើគហបតីឬគហបតិបុត្ត ដែលត្រូវគេ
 សម្លាប់នោះឯង មិនស្គាល់បុរសអ្នកសម្លាប់ថា ជាអ្នកសម្លាប់ខ្លួនទេឬ ។
 យ៉ាងហ្នឹងឯង អារុសោ ។

[២០៦] ព្រះសារីបុត្តពោលថា ម្ចាស់អារុសោ បុប្ផជួនអ្នក
 មិនចេះដឹង មិនធ្លាប់ឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃ ក្នុងអរិយធម៌
 មិនហ្វឹកហ្វឺនក្នុងអរិយធម៌ មិនឃើញពួកសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃ ក្នុង
 សប្បុរិសធម៌ មិនហ្វឹកហ្វឺនក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងឃើញរូបថាជាខ្លួនខ្លះ
 ឃើញខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញខ្លួនថាមានក្នុង
 រូបខ្លះ ។ ឃើញវេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណ ថា
 ជាខ្លួន ។ បេ ។ ឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ បុប្ផជួននោះ រមែងមិន
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវរូបមិនទៀង ថារូបមិនទៀង រមែងមិនដឹង
 ច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវវេទនាមិនទៀង ថាវេទនាមិនទៀង រមែង
 មិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវសញ្ញាមិនទៀង ថាសញ្ញាមិនទៀង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ធាតិ អនិច្ចេ សដ្ឋារេ អនិច្ចា សដ្ឋារាតិ យថា-
 ភូតំ នប្បជាធាតិ អនិច្ចំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ វិញ្ញាណាន្តិ
 យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ ទុក្ខំ រូបំ ទុក្ខំ រូបន្តិ
 យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ ទុក្ខំ វេទនំ ។ ទុក្ខំ
 សញ្ញំ ។ ទុក្ខេ សដ្ឋារេ ។ ទុក្ខំ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ
 វិញ្ញាណាន្តិ យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ អនត្តំ រូបំ អនត្តំ
 រូបន្តិ យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ អនត្តំ វេទនំ ។ អ-
 នត្តំ សញ្ញំ ។ អនត្តេ សដ្ឋារេ ។ អនត្តំ វិញ្ញាណំ
 អនត្តំ វិញ្ញាណាន្តិ យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ សដ្ឋតំ
 រូបំ សដ្ឋតំ រូបន្តិ យថាភូតំ នប្បជាធាតិ ។ សដ្ឋ-
 តំ វេទនំ ។ សដ្ឋតំ សញ្ញំ ។ សដ្ឋតេ សដ្ឋារេ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

រមែងមិនដឹងច្បាស់ តាមសេចក្តីពិត នូវសង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ថា
សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀងឡើយ រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវ
វិញ្ញាណមិនទៀង ថាវិញ្ញាណមិនទៀងឡើយ ។ រមែងមិនដឹងច្បាស់
តាមសេចក្តីពិត នូវរូបជាទុក្ខ ថារូបជាទុក្ខឡើយ ។ នូវវេទនាជាទុក្ខ ។
នូវសញ្ញាជាទុក្ខ ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ជាទុក្ខ ។ រមែងមិនដឹង
ច្បាស់ តាមសេចក្តីពិត នូវវិញ្ញាណជាទុក្ខ ថាវិញ្ញាណជាទុក្ខឡើយ ។
រមែងមិនដឹងច្បាស់ តាមសេចក្តីពិត នូវរូបមិនមែនខ្លួន ថារូបមិន
មែនខ្លួនឡើយ ។ នូវវេទនាមិនមែនខ្លួន ។ នូវសញ្ញាមិនមែនខ្លួន ។
នូវសង្ខារទាំងឡាយមិនមែនខ្លួន ។ រមែងមិនដឹងច្បាស់ តាមសេចក្តី
ពិត នូវវិញ្ញាណមិនមែនខ្លួន ថាវិញ្ញាណមិនមែនខ្លួនឡើយ ។ រមែង
មិនដឹងច្បាស់ តាមសេចក្តីពិត នូវរូបមានបច្ច័យតាក់តែង ថារូបមាន
បច្ច័យតាក់តែងឡើយ ។ នូវវេទនាមានបច្ច័យតាក់តែង ។ នូវសញ្ញា
មានបច្ច័យតាក់តែង ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ មានបច្ច័យតាក់តែង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារគ្គោ

សង្ខតំ វិញ្ញាណំ សង្ខតំ វិញ្ញាណាន្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតិ ។ រេកំ រូបំ រេកំ រូបន្តិ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតិ ។ រេកំ វេទនំ ។ រេកំ សញ្ញំ ។ រេ-
 កេ សង្ខារេ ។ រេកំ វិញ្ញាណំ រេកំ វិញ្ញាណាន្តិ
 យថាក្ខតំ នប្បជាតិ ។ សោ រូបំ ឧបេតិ ឧបាទិ-
 យតិ អធិដ្ឋាតិ អត្តា មេតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។
 សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ ឧបេតិ ឧបាទិយតិ អធិដ្ឋាតិ
 អត្តា មេតិ ។ តស្សិមេ បញ្ចាបាទានក្ខន្ធា ឧបេតា
 ឧបាទិដ្ឋា ធីយវត្ថុំ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្តន្តិ ។

[២០៧] សុត្តវា ច ខោ អារុសោ អរិយស្សវកោ
 អរិយានំ ទស្សវី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្មេ
 សុវិជ្ជិតោ ។ បេ ។ សប្បុរិសធម្មេ សុវិជ្ជិតោ ន រូបំ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន រូបវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ
 វា រូបំ ន រូបស្មី វា អត្តានំ ។ ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។
 ន សង្ខារេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវវិញ្ញាណមានបច្ច័យតាក់តែង ថា
 វិញ្ញាណមានបច្ច័យតាក់តែងឡើយ ។ រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
 នូវរូបជាអ្នកសម្លាប់ ថារូបជាអ្នកសម្លាប់ឡើយ ។ នូវវេទនាជាអ្នក
 សម្លាប់ ។ នូវសញ្ញាជាអ្នកសម្លាប់ ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយជាអ្នក
 សម្លាប់ ។ រមែងមិនដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវវិញ្ញាណជាអ្នកសម្លាប់
 ថាវិញ្ញាណជាអ្នកសម្លាប់ឡើយ ។ បុប្ផជននោះ រមែងចូលទៅប្រកាន់
 ខ្ជាប់ តាំងចិត្តស៊ប់ នូវរូបថាជាខ្លួនរបស់អញ ។ រមែងចូលទៅប្រកាន់
 ខ្ជាប់ តាំងចិត្តស៊ប់ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។
 នូវវិញ្ញាណថាជាខ្លួនរបស់អញ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ដែលបុប្ផជន
 នោះ ចូលទៅប្រកាន់ខ្ជាប់ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជា
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលជាអង្វែង ។

[២០៧] ព្រះសារីបុត្តពោលថា ម្ចាស់អារុសោ ឯអរិយសារីក
 ជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ឈ្លាសវៃ ក្នុងអរិយធម៌ ហ្វឹក-
 ហ្វឺនក្នុងអរិយធម៌ ។ បេ ។ ជាអ្នកហ្វឹកហ្វឺនក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែងមិន
 ឃើញរូបថាជាខ្លួន មិនឃើញខ្លួនថាមានរូបខ្លះ មិនឃើញរូបថាមានក្នុង
 ខ្លួនខ្លះ មិនឃើញខ្លួនថាមានក្នុងរូបខ្លះ ។ មិនឃើញវេទនា ។ មិនឃើញ
 សញ្ញា ។ មិនឃើញសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ន វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន
 វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ សោ អនិច្ចំ រូបំ អនិច្ចំ
 រូបន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ អនិច្ចំ វេទនំ ។ អនិច្ចំ
 សញ្ញំ ។ អនិច្ចេ សដ្ឋារេ ។ អនិច្ចំ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ
 វិញ្ញាណាន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ ទុក្ខំ រូបំ ទុក្ខំ
 រូបន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ ទុក្ខំ វេទនំ ។ ទុក្ខំ
 សញ្ញំ ។ ទុក្ខេ សដ្ឋារេ ។ ទុក្ខំ វិញ្ញាណំ ទុក្ខំ
 វិញ្ញាណាន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ អនត្តំ រូបំ អនត្តំ
 រូបន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ អនត្តំ វេទនំ ។
 អនត្តំ សញ្ញំ ។ អនត្តេ សដ្ឋារេ ។ អនត្តំ វិញ្ញាណំ
 អនត្តំ វិញ្ញាណាន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ សដ្ឋតំ
 រូបំ សដ្ឋតំ រូបន្តិ យថាក្ខតំ បដាណាតិ ។ សដ្ឋតំ
 វេទនំ ។ សដ្ឋតំ សញ្ញំ ។ សដ្ឋតេ សដ្ឋារេ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

មិនឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ មិនឃើញវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ មិន
ឃើញខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ អរិយសាវ័កនោះដឹងច្បាស់តាមសេច-
ក្តីពិត នូវរូបមិនទៀងថា រូបមិនទៀងមែន ។ នូវវេទនាមិនទៀង ។ នូវ
សញ្ញាមិនទៀង ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង ។ ដឹងច្បាស់តាមសេច-
ក្តីពិត នូវវិញ្ញាណមិនទៀងថា វិញ្ញាណមិនទៀងមែន ។ ដឹងច្បាស់តាម
សេចក្តីពិត នូវរូបជាទុក្ខថា រូបជាទុក្ខមែន ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
នូវវេទនាជាទុក្ខ ។ នូវសញ្ញាជាទុក្ខ ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខ ។
នូវវិញ្ញាណជាទុក្ខថា វិញ្ញាណជាទុក្ខមែន ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
នូវរូបមិនមែនខ្លួនថា រូបមិនមែនខ្លួនមែន ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត
នូវវេទនាមិនមែនខ្លួន ។ នូវសញ្ញាមិនមែនខ្លួន ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ
មិនមែនខ្លួន ។ នូវវិញ្ញាណមិនមែនខ្លួនថា វិញ្ញាណមិនមែនខ្លួនមែន ។
ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវរូបមានបច្ច័យតាក់តែងថា រូបមានបច្ច័យតាក់
តែងមែន ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវវេទនាមានបច្ច័យតាក់តែង ។ នូវ
សញ្ញា មានបច្ច័យតាក់តែង ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយមានបច្ច័យតាក់តែង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សង្ខតំ វិញ្ញាណំ សង្ខតំ វិញ្ញាណានិ យថាក្ខតំ បជាណា-
 តិ ។ រេកំ រូបំ រេកំ រូបនិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ ។
 រេកំ វេទនំ ។ រេកំ សញ្ញា ។ រេកេ សង្ខារេ
 រេកា សង្ខារាតិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ ។ រេកំ
 វិញ្ញាណំ រេកំ វិញ្ញាណានិ យថាក្ខតំ បជាណាតិ ។
 សោ រូបំ ន ឧបេតិ ន ឧចាទិយតិ ន អធិដ្ឋាតិ អត្តា
 មេតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញា ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ ន
 ឧបេតិ ន ឧចាទិយតិ ន អធិដ្ឋាតិ អត្តា មេតិ ។
 តស្សិមេ បញ្ចាទាណក្ខន្ធា អនុបេតា^(១) អនុចាទិដ្ឋា
 ទីយវត្ថុំ ហិតាយ សុខាយ សំវត្តន្តីតិ ។ ឯវញ្ញតំ^(២)
 អារុសោ សារីបុត្ត ហោតិ យេសំ អាយស្មន្តានំ
 តាទិសា សព្វហ្មចារិណោ អនុកម្មកា អត្តកាមា
 ឱវាទកា អនុសាសកា ឥទព្វ បន មេ អាយស្មតោ
 សារីបុត្តស្ស ធម្មទេសនំ សុត្វា អនុចាទាយ អាសវេហិ
 ចិត្តំ វិមុត្តនិ ។

---

១ អនុប្បន្នាតិ វា អនុប្បន្នាតិ វា បាហោ ភវេយ្យ ។ ២ ម. ឯវមេតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

នូវវិញ្ញាណមានបច្ច័យតាក់តែងថា វិញ្ញាណមានបច្ច័យតាក់តែងមែន ។
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវរូបជាអ្នកសម្លាប់ថា រូបជាអ្នកសម្លាប់មែន ។
 ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវវេទនាជាអ្នកសម្លាប់ ។ នូវសញ្ញាជាអ្នក
 សម្លាប់ ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយជាអ្នកសម្លាប់ថា សង្ខារទាំងឡាយជា
 អ្នកសម្លាប់មែន ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិត នូវវិញ្ញាណជាអ្នកសម្លាប់
 ថា វិញ្ញាណជាអ្នកសម្លាប់មែន ។ អរិយសាវ័កនោះ ក៏មិនចូលទៅជិត
 មិនប្រកាន់ខ្ជាប់ មិនតាំងចិត្តស៊ប់ នូវរូបថាជាខ្លួនរបស់អញ ។ មិនចូល
 ទៅជិត មិនប្រកាន់ខ្ជាប់ មិនតាំងចិត្តស៊ប់ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។
 នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។ នូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួនរបស់អញ ។ ឧបាទានក្ខន្ធន្ត
 ទាំង ៥ នេះ ដែលអរិយសាវ័កនោះ មិនចូលទៅជិត មិនប្រកាន់ខ្ជាប់
 រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលជាអង្វែង ។
 យមកកិក្ខុ តបថា ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត សេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ
 បណ្តាលោកមានអាយុទាំងឡាយណា លោកមានអាយុទាំងឡាយនោះ
 ប្រាកដដូចជាលោកម្ចាស់ ឈ្មោះថាជាសព្វហូចារី ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ចង់ឲ្យបានប្រយោជន៍ ជាអ្នកឲ្យឱវាទ ជាអ្នកប្រៀនប្រដៅមែន ឯចិត្ត
 របស់ខ្ញុំច្រកកាសវៈមិនប្រកាន់មាំហើយ ព្រោះបានស្តាប់ធម្មទេសនា
 នេះ របស់ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

[២០៨] ឯកំ សមយំ ភកវា វេសាលិយំ វិហារតិ
មហារនេ ក្វជាតារសាលាយំ ។ តេន ខោ បន សម-
យេន អាយស្មា អនុរាជោ ភកវតោ អវិទូរេ អវញ្ញកុដិ-
កាយំ វិហារតិ ។ អថខោ សម្ពហុលា អញ្ញតិត្តិយា
បរិព្វាជកា យេនាយស្មា អនុរាជោ តេនុបសង្កមីសុ
ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អនុរាជេន សទ្ធិំ សម្មោទីសុ
សម្មោទនីយំ កថំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ តេ អញ្ញតិត្តិយា
បរិព្វាជកា អាយស្មន្តំ អនុរាជំ ឯតទរោចំ យោ
សោ អារុសោ អនុរាជ តថាកតោ ឧត្តមបុរិសោ
បរមបុរិសោ បរមបត្តិបត្តោ តំ តថាកតោ ឥមេសុ
ចតុសុ ហានេសុ បញ្ញាបយមាដោ បញ្ញាបេតិ ហោតិ
តថាកតោ បរម្មរណាតិ វា ន ហោតិ តថាកតោ
បរម្មរណាតិ វា ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាកតោ
បរម្មរណាតិ វា នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាកតោ
បរម្មរណាតិ វាតិ ។ ឯវំ រុត្តោ អាយស្មា អនុរាជោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[២០៨] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុង
 កិរិយាសាលា នាមហារ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង
 ព្រះអនុរាជមានអាយុ នៅក្នុងអវញ្ញកុដិ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។
 គ្រានោះ ពួកបរិព្វាជក ជាអនុតិរិយច្រើនរូប ចូលទៅរកព្រះអនុរាជ
 មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះអនុរាជ
 មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ និងពាក្យគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបរិព្វាជក អនុតិរិយអម្បាលនោះ អង្គុយក្នុងទី
 សមគួរហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអនុរាជមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 អនុរាជ ព្រះតថាគតណា ជាបុរសឧត្តម ជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដល់នូវ
 តំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះតថាគតនោះ កាលនឹងបញ្ញត្តិរូសត្វនោះ តែង
 បញ្ញត្តិក្នុងស្ថាន ៤ នេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅ
 មិនកើតទៀតក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មាន
 សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មាន ។ កាល
 បើពួកបរិព្វាជកជាអនុតិរិយ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអនុរាជមានអាយុ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

តេ អញ្ញតិភ្និយេ បរិព្វាជកេ ឯតទរោច យោ សោ
 អារុសោ តថាគតោ ឧត្តមបុរិសោ បរមបុរិសោ បរម-
 បត្តិបត្តោ តំ តថាគតោ អញ្ញត្រិ ឥមេហិ ចតុហិ ហា-
 ណេហិ បញ្ញាបយមាណោ បញ្ញាបេតិ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មរណាតិ វា ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ វា
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ វា
 លេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ
 វាតិ ។ ឯវំ រុត្តេ តេ អញ្ញតិភ្និយា បរិព្វាជកា អាយស្មន្តំ
 អនុរាជំ ឯតទរោចំ សោ ចាយំ ភិក្ខុ នរោ ភវិស្សតិ
 អចិរ្យព្វជិតោ ថេរោ វា បន ពាលោ អព្យត្តោតិ ។
 អថខោ អញ្ញតិភ្និយា បរិព្វាជកា អាយស្មន្តំ អនុរាជំ
 នរវាទេន ច ពាលវាទេន ច អបសាទេត្វា ឧដ្ឋាយា-
 សនា បក្កមីសុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ក៏និយាយនឹងពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយទាំងនោះ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ព្រះតថាគតណា ជាបុរសដ៏ឧត្តម ជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដល់នូវតំណែង
 ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះតថាគតនោះ កាលនឹងបញ្ញត្តនូវសត្វនោះ តែងបញ្ញត្ត
 ក្រៅអំពីស្ថាន ៤ នេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅ
 មិនកើតទៀតក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មាន
 សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មាន ។ កាល
 ព្រះអនុរាជ និយាយយ៉ាងនេះហើយ បរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយទាំងនោះ
 និយាយនឹងព្រះអនុរាជមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុនេះជាភិក្ខុថ្មី បួស
 មិនទាន់បានយូរ ពុំនោះសោត លោកជាថេរៈដែរ តែល្ងង់មិនឈ្លាស
 វៃ ។ លំដាប់នោះ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយ ក៏តិះដៀលព្រះអនុរាជ
 មានអាយុ ដោយពាក្យថានៅថ្មីផង ដោយពាក្យថាល្ងង់ផង ហើយ
 ក្រោកអំពីអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

[២០៩] អថខោ អាយស្មតោ អនុរាជស្ស អ-
 ចិរប្បក្កន្តេសុ តេសុ អញ្ញតិត្តិយេសុ បរិព្វាជកេសុ
 ឯតទហោសិ សចេ ខោ មំ តេ អញ្ញតិត្តិយា ប-
 រិព្វាជកា ឧត្តរី បុច្ឆេយ្យំ កថំ ព្យាករមាដោ ន
 ខ្វាហំ តេសំ អញ្ញតិត្តិយានំ បរិព្វាជកានំ វុត្តវាទី ថេ
 ភកវតោ អស្សំ ន ច ភកវន្តំ អភូតេន អព្ពាចិក្ខេយ្យំ
 ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យំ ន ច កោចិ សហ-
 ធម្មិកោ វាទានុចាតោ^(១) ការយ្ហំ ហានំ អាតច្ឆេយ្យាតិ ។
 អថខោ អាយស្មា អនុរាជោ យេន ភកវា តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ អាយ-
 ស្មា អនុរាជោ ភកវន្តំ ឯតទហោច ឥធាហំ ភន្តេ ភក-
 វតោ អវិទូរេ អញ្ញកុដិកាយំ វិហារមិ អថខោ ភន្តេ

១ វាទានុវាទោតិបិ បាហោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[២០៧] កាលដែលបរិព្វាជកជាអនុត្តិវិយទាំងនោះ ចៀសចេញ
ទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះអនុរាជមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា
ប្រសិនបើបរិព្វាជកជាអនុត្តិវិយទាំងនោះ សួរអាត្មាអញតទៅទៀត អាត្មា
អញ នឹងព្យាករដល់បរិព្វាជកជាអនុត្តិវិយទាំងនោះដូចម្តេច ទើបឈ្មោះ
ថាមិនពោលតាមពាក្យ ដែលព្រះមានព្រះភាគពោលហើយផង មិនពោល
បង្គាប់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌
តាមធម៌ផង ពាក្យពោលនីមួយៗដែលប្រកបដោយធម៌ មិនមកកាន់ស្ថាន
ដែលបណ្ឌិតគប្បីតិះដៀលផង ។ គ្រានោះ ព្រះអនុរាជមានអាយុចូល
ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ។ បេ ។ លុះព្រះអនុ-
រាជមានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គសម្រាកនៅ
ក្នុងអរញ្ញកុដិ ជិតព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

សម្ពហុលា អញ្ញតិភិយា បរិញ្ញាជកា យេនាហំ តេ-
 នុបសង្កមីសុ ។ បេ ។ មំ ឯតទោចំ យោ សោ
 អារុសោ អនុរាជ តថាគតោ ឧត្តមបុរិសោ បរមបុរិសោ
 បរមបតិបត្តោ តំ តថាគតោ ឥមេសុ ចតុសុ ហានេសុ
 បញ្ញាបយមាណោ បញ្ញាបេតិ ហោតិ តថាគតោ បម្មរ-
 ណាតិ វា ន ហោតិ តថាគតោ បម្មរណាតិ វា
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បម្មរណាតិ វា
 លេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បម្មរណាតិ
 វាតិ ។ ឯវំ វុត្តាហំ ភន្តេ តេ អញ្ញតិភិយេ បរិញ្ញាជ-
 កេ ឯតទោចំ យោ សោ អារុសោ តថាគតោ
 ឧត្តមបុរិសោ បរមបុរិសោ បរមបតិបត្តោ តំ តថាគតោ
 អញ្ញតិ ឥមេហិ ចតុហិ ហានេហិ បញ្ញាបយមាណោ
 បញ្ញាបេតិ ហោតិ តថាគតោ បម្មរណាតិ វា ។ បេ ។
 លេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បម្មរណាតិ
 វាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភន្តេ តេ អញ្ញតិភិយា បរិញ្ញាជកា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិវិយច្រើនរូប ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ ។ បេ ។ បាន
និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោអនុរាជ ព្រះតថាគតណា
ជាបុរសដ៏ឧត្តម ជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដល់នូវតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះ
តថាគតនោះ កាលនឹងបញ្ញត្តសត្វនោះ តែងបញ្ញត្ត ក្នុងស្ថានទាំង ៤
នេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅមិនកើតទៀតក៏មាន
សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើតទៀតខ្លះក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅកើត
ទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
កាលបើគេនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏និយាយទៅនឹងបរិព្វាជក
ជាអន្យតិវិយទាំងនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះតថាគតណា ជាបុរស
ដ៏ឧត្តម ជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដល់នូវតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះតថាគត
នោះ កាលនឹងបញ្ញត្តនូវសត្វនោះ តែងបញ្ញត្ត ក្រៅអំពីស្ថាន ៤ នេះ
ថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិន
មែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
បើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបបរិព្វាជកជាអន្យតិវិយទាំងនោះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

មំ ឯតទរោចំ សោ ចាយំ ភិក្ខុ នរោ ភវិស្សតិ
 អចិរយ្យព្វជិតោ ថេរោ វា បន ពាលោ អព្យត្តោតិ ។
 អថខោ មំ ភន្តេ តេ អញ្ញតិភ្និយា បរិព្វាជកា នរា-
 ទេន ច ពាលវាទេន ច អបសាទេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 បក្កមីសុ ។ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ អចិរយ្យក្កន្តេសុ តេសុ
 អញ្ញតិភ្និយេសុ បរិព្វាជកេសុ ឯតទហោសិ សចេ ខោ
 មំ តេ អញ្ញតិភ្និយា បរិព្វាជកា ឧត្តរី បុច្ឆេយ្យំ កថំ
 ព្យាករមាណោ ន ខ្វាហំ តេសំ អញ្ញតិភ្និយានំ បរិព្វាជ-
 កានំ វុត្តវាទី ចេវ ភកវតោ អស្សំ ន ច ភកវន្តំ
 អភូតេន អញ្ញាចិក្ខេយ្យំ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករេយ្យំ
 ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វាទានុចារោ ការយ្ហំ ហានំ
 អាភច្ឆេយ្យាតិ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

និយាយមកនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា ភិក្ខុនេះប្រហែសជាភិក្ខុថ្មី ឬសមិន
 ទាន់បានយូរ ពុំនោះសោត លោកជាថេរវៈដែរ តែល្ងង់មិនឈ្នួសវៃ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះ បរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយទាំងនោះ
 តិះដៀលខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយពាក្យថានៅថ្មីផង ដោយពាក្យថាល្ងង់ផង
 ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ចៀសចេញទៅ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលដែលបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយទាំងនោះ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន
 ខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា បើបរិព្វាជកជាអន្យតិរិយទាំងនោះ
 សួរអាត្មាអញតទៅទៀត អាត្មាអញនឹងព្យាករដល់បរិព្វាជកជាអន្យតិរិយ
 ទាំងនោះដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាមិនពោលតាមពាក្យដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ពោលហើយផង មិនឈ្មោះថាពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 ពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាព្យាករនូវធម៌តាមធម៌ផង ពាក្យពោលនីមួយ
 ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនមកកាន់ស្ថានដែលបណ្ឌិតគប្បីតិះដៀលផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២១០] តំ កី មញ្ញសិ អនុរាជ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យំ បដានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 កល្យំ ទុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហោតំ កន្តេ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
 អនិច្ចំ កន្តេ ។ មេ ។ តស្មាតិហា ។ មេ ។ ឯវំ បស្សំ
 ។ មេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដានាតិ ។

[២១១] តំ កី មញ្ញសិ អនុរាជ រូបំ តថាគតោតិ
 សមនុបស្សសីតិ ។ ដោ ហោតំ កន្តេ ។ វេទនំ ។
 សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ តថាគតោតិ សមនុ-
 បស្សសីតិ ។ ដោ ហោតំ កន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២១០] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អនុរាជ អ្នកសម្គាល់សេចក្តី
 នោះដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា ដែលមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរ
 យល់ឃើញនូវរបស់នោះថា នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញ
 ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។
 អរិយសាវ័កកាលឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនា-
 កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២១១] ម្ចាស់អនុរាជ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អ្នក
 ពិចារណាឃើញនូវរូប ថាជាសត្វឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 អ្នកពិចារណាឃើញ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារទាំងឡាយ ។
 នូវវិញ្ញាណ ថាជាសត្វឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ មេវគ្គោ ចតុត្ថោ

[២១២] តំ កី មញ្ញសិ អនុរាជ រូបស្មី តថាគ-
តោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ណោ ហោតំ ភន្តេ ។ អញ្ញត្រ
រូបា តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ណោ ហោតំ ភន្តេ ។
វេទនាយ ។ មេ ។ អញ្ញត្រ វេទនាយ ។ មេ ។ សញ្ញា-
យ ។ អញ្ញត្រ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ អញ្ញត្រ
សង្ខារេហិ ។ វិញ្ញាណស្មី ។ អញ្ញត្រ វិញ្ញាណា តថា-
គតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ ណោ ហោតំ ភន្តេ ។

[២១៣] តំ កី មញ្ញសិ អនុរាជ រូបំ ។ វេទនា ។
សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ តថាគតោតិ សមនុ-
បស្សសីតិ ។ ណោ ហោតំ ភន្តេ ។

[២១៤] តំ កី មញ្ញសិ អនុរាជ អយំ សោ អរូបី
អវេទនា អសញ្ញំ អសង្ខារោ អវិញ្ញាណោ តថាគតោតិ
សមនុបស្សសីតិ ។ ណោ ហោតំ ភន្តេ ។ ឯត្ថ ច តេ
អនុរាជ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សច្ចតោ តថតោ តថាគតោ
អនុបលត្តិយមាណោ កល្នំ នុ តេ តំ វេយ្យាករណំ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[២១២] ម្នាលអនុរាជ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច អ្នក
 ពិចារណាឃើញថា សត្វមានក្នុងរូបឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ អ្នក
 ពិចារណាឃើញថា សត្វផ្សេងអំពីរូបឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ក្នុង
 វេទនា ។ បេ ។ ផ្សេងអំពីវេទនា ។ បេ ។ ក្នុងសញ្ញា ។ ផ្សេងអំពីសញ្ញា ។
 ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ។ ផ្សេងអំពីសង្ខារទាំងឡាយ ។ ក្នុងវិញ្ញាណ ។
 អ្នកពិចារណាឃើញថា សត្វផ្សេងអំពីវិញ្ញាណឬ ។ មិនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។

[២១៣] ម្នាលអនុរាជ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច អ្នក
 ពិចារណាឃើញរូប ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
 អ្នកពិចារណាឃើញវិញ្ញាណថាជាសត្វឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។

[២១៤] ម្នាលអនុរាជ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អ្នកពិ-
 ចារណាឃើញថាសត្វនេះ មិនមានរូប មិនមានវេទនា មិនមានសញ្ញា
 មិនមានសង្ខារ មិនមានវិញ្ញាណឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 អនុរាជ ក៏ក្នុងរឿងនេះ កាលបើអ្នកកំណត់ថា ជារបស់ទៀង ជា
 របស់ពិត ក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ការព្យាកររបស់អ្នកនោះគួរហើយឬ ថា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

យោ សោ អារុសោ តថាគតោ ឧត្តមបុរិសោ បរមបុរិ-
សោ បរមបត្តិបត្តោ តំ តថាគតោ អញ្ញត្រិ ឥមេហិ
ចតុហិ ហានេហិ បញ្ញាបយមាណោ បញ្ញាបេតិ ហោតិ
តថាគតោ បរម្មរណាតិ វា ន ហោតិ តថាគតោ
បរម្មរណាតិ វា ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ
បរម្មរណាតិ វា នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
បរម្មរណាតិ វាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ សាធុ សាធុ
អនុរាជ បុព្វេ ចាហំ អនុរាជ ឯតរហិ ច ទុក្ខញ្ចេវ
បញ្ញាបេមិ ទុក្ខស្ស ច និរោធន្តិ ។

[២០៥] ឯកំ សមយំ ភកវា រាជគហោ វិហារតិ
វេឡុវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។ តេន ខោ បន សមយេន
អាយស្មា វគ្គលិ កុម្មការនិវេសនេ វិហារតិ អាពាធិកោ
ទុក្ខិតោ ពាឡុតិលានោ ។ អថខោ អាយស្មា វគ្គលិ
ឧបដ្ឋាកេ អាមន្តេហិ ឯថ តុម្ពេ អារុសោ យេន ភកវា
តេនុបសង្កមថ ឧបសង្កមិត្វា មម វេនេន ភកវតោ
ចានេ សិរសា វន្ទថ វគ្គលិ ភន្តេ ភិក្ខុ អាពាធិកោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលអារុសោ ព្រះតថាគតណា ជាបុរសដ៏ឧត្តម ជាបុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
 ដល់នូវតំណែងដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះតថាគតនោះ កាលនឹងបញ្ញត្តនូវសត្វ
 នោះ តែងបញ្ញត្តក្រៅពីស្ថាន ៤ នេះថា សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មាន
 សត្វស្លាប់ទៅមិនកើតទៀតក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតខ្លះ មិនកើត
 ទៀតខ្លះក៏មាន សត្វស្លាប់ទៅកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ក៏មាន ។ មិនគួរទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលអនុរាជ ប្រពៃហើយ ប្រពៃ
 ហើយ ម្នាលអនុរាជ ក្នុងកាលមុនក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី តថាគត
 បញ្ញត្ត នូវទុក្ខនិងសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ។

[២១៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្ត
 វេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះ
 ឯង ព្រះវក្កលិមានអាយុ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺ
 ជាទម្ងន់ នៅក្នុងសាលារបស់ស្នូនឆ្នាំង ។ ព្រះវក្កលិមានអាយុ ក៏ហៅ
 ពួកភិក្ខុជាឧបដ្ឋាកមកថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 មក ចូរអ្នកទាំងឡាយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទរបស់ព្រះមានព្រះភាគដោយត្បូង តាម
 ពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះវក្កលិ មានអាពាធ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ទុក្ខិតោ ពាទ្ឋិតិលាដោ សោ ភកវតោ ចានេ សិ-
 រសា វន្តតីតិ ឯវញ្ច វនេថ សាធុ កិវ ភន្តេ ភកវា
 យេន វត្តលិ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្មំ ឧចា-
 នាយាតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 វត្តលិស្ស បដិស្សត្វា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមីត្វា ។ បេ ។ ភកវន្តំ ឯតទរោចំ វត្តលិ ភន្តេ
 ភិក្ខុ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាទ្ឋិតិលាដោ សោ
 ភកវតោ ចានេ សិរសា វន្តតិ ឯវញ្ច បន វនេតិ សាធុ
 កិវ ភន្តេ ភកវា យេន វត្តលិ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមតុ
 អនុកម្មំ ឧចានាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ភកវា តុល្លា-
 កាវេន ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់ លោកថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមាន
 ព្រះភាគដោយត្បូង ហើយអ្នកទាំងឡាយ ចូរពោលយ៉ាងនេះទៀតថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅរកភិក្ខុឈ្មោះវក្កលិ
 ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះទទួលពាក្យរបស់ព្រះវក្កលិ
 មានអាយុថា ករុណា អារុសោ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ។ បេ ។ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុឈ្មោះវក្កលិ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តី
 ទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់ លោកថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមានព្រះភាគដោយ
 ត្បូង មួយទៀត លោកពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅរកព្រះវក្កលិ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទទួល ដោយតុណ្ហភាព ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២១៦] អថខោ ភកវា និវាសេត្វា បត្តចីវរមាណា-
 យ យេនាយស្នា វក្កលី តេនុបសង្កមិ ។ អទ្ធិសា
 ខោ អាយស្នា វក្កលី ភកវន្តំ ទូរតោ វ អាភច្ចន្តំ
 ទិស្វាន មញ្ចកេ សមញ្ចាបិ^(១) ។ អថខោ ភកវា
 អាយស្នន្តំ វក្កលី ឯតទរោច អលំ វក្កលី មា ត្វំ
 មញ្ចកេ សមញ្ចាបិ សន្តិមាទិ អាសនាទិ បញ្ញត្តាទិ
 តត្តាហំ និសីទិស្សាមីតិ ។ និសីទិ ភកវា បញ្ញត្តេ
 អាសនេ ។ និសង្ក ខោ ភកវា អាយស្នន្តំ វក្កលី
 ឯតទរោច កច្ចិ តេ វក្កលី ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ
 កច្ចិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ នោ អភិក្កមន្តិ
 បដិក្កមោសាទំ បញ្ញាយតិ នោ អភិក្កមោតិ ។ ន
 មេ ភន្តេ ខមនីយំ ន យាបនីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា
 វេទនា អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសាទំ
 បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។ កច្ចិ តេ វក្កលី ន
 កិញ្ចិ កុក្កុច្ចំ ន កោចិ វិប្បទិសាហេតិ ។ តត្ថ្យ មេ
 ភន្តេ អនប្បកំ កុក្កុច្ចំ អនប្បកោ វិប្បទិសាហេតិ ។

១ ម. សមណេសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២១៦] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរហើយ ទ្រង់ស្តេចទៅរកព្រះវក្កលិមានអាយុ ។ ព្រះវក្កលិមានអាយុ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏សម្តែងកិរិយាតតេះតតេះលើគ្រែ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់នឹងព្រះវក្កលិមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់វក្កលិ ណ្ហើយចុះ អ្នកកុំតតេះតតេះលើគ្រែឡើយ តថាគតនឹងអង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលបំរុងហើយនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលហើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគគង់ហើយ ទើបត្រាស់នឹងព្រះវក្កលិមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់វក្កលិ អ្នកល្មមអត់ធន់បានខ្លះឬ អ្នកល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានខ្លះឬ ទុក្ខវេទនាជួរថយមិនចម្រើនឡើង សេចក្តីជួរថយរមែងប្រាកដមិនចម្រើនឡើងទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គអត់ធន់មិនបានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ទុក្ខវេទនាជាទម្ងន់ចម្រើនឡើងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនជួរថយទេ សេចក្តីចម្រើនប្រាកដឡើង មិនជួរថយទេ ។ ម្ចាស់វក្កលិ អ្នកឥតមានសេចក្តីរង្ស៊ីសបន្តិចបន្តួចទេឬ អ្នកឥតមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយអ្វីទេឬ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីរង្ស៊ីសជាច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជាច្រើន ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

កាច្ឆិ បន តំ វក្កលិ អត្តា សីលតោ ន ឧបវេទតីតិ ។

ន ខោ មំ ភន្តេ អត្តា សីលតោ ឧបវេទតីតិ ។

នោ ចេ កិវ តំ វក្កលិ អត្តា សីលតោ ឧបវេទតិ

អថ កិញ្ច តេ កុក្កុច្ចំ កោ ច វិប្បដិសាហេតិ ។

ចិវប្បដិកាហំ ភន្តេ ភកវន្តំ ទស្សនាយ ឧបសង្កម្មិ-

តុកាមោ នត្តិ ច មេ កាយស្មី តាវតិកា ពលមត្តា

យាវតាហំ ភកវន្តំ ទស្សនាយ ឧបសង្កមេយ្យន្តិ ។

អលំ វក្កលិ កី តេ ឥមិណ បូតិកាយេន ទិដ្ឋេន ។

យោ ខោ វក្កលិ ធម្មំ បស្សតិ សោ ធម្មំ បស្សតិ យោ

មំ បស្សតិ សោ ធម្មំ បស្សតិ ។ ធម្មំ ហិ វក្កលិ

បស្សន្តោ មំ បស្សតិ មំ បស្សន្តោ ធម្មំ បស្សតិ ។

តំ កី មញ្ញសិ វក្កលិ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ម្នាលវក្កលិ ខ្លួនអ្នកមិនតិះដៀលអ្នកឯង ដោយសីលទេឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្លួនខ្ញុំមិនតិះដៀលខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយសីលទេ ។ ម្នាល
 វក្កលិ បើខ្លួនអ្នកមិនតិះដៀលអ្នកឯងដោយសីលទេ ចុះអ្នកឯងរង្វៀស
 ដូចម្តេច ក្តៅក្រហាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ចង់ចូលទៅជួបព្រះមានព្រះភាគ តាំងពីយូរយារហើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនមានកម្លាំងកាយ ល្មមចូលទៅជួបព្រះមានព្រះភាគបានសោះឡើយ ។
 កុំឡើយ វក្កលិ ប្រយោជន៍អ្វីដោយកាយសម្បុយ ដែលអ្នកឃើញហើយ
 នេះ ។ ម្នាលវក្កលិ បុគ្គលណាមួយឃើញធម៌ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា
 ឃើញតថាគត បុគ្គលណាឃើញតថាគត បុគ្គលនោះឈ្មោះថាឃើញ
 ធម៌ ។ ម្នាលវក្កលិ ព្រោះថា កាលបើបុគ្គលឃើញធម៌ ឈ្មោះថា
 ឃើញតថាគត កាលបើបុគ្គលឃើញតថាគត ឈ្មោះថាឃើញធម៌ ។
 ម្នាលវក្កលិ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

អនិច្ចំ ភន្តេ ។ យំ បណានិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ ភន្តេ ។ យំ បណានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្នំ
 នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហោតំ ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 ភន្តេ ។ មេ ។ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ដោ ហោតំ ភន្តេ ។
 តស្មាតិហា ។ មេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ មេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ
 បដាណតីតិ ។ អថខោ ភកវា អាយស្មន្តំ វក្កលី ឥមិណ
 ឱវាទេន ឱវទិត្វា ឱដ្ឋាយាសនា យេន កិដ្ឋក្ខដោ
 បព្វតោ តេន បក្កមិ^(១) ។

---

១ ម. តេនុបសង្កមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់
នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណា
មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា របស់នោះគួរដើម្បី
យល់ឃើញថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដែរឬ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បីយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។ វេទនា ។
សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនទៀងទេ ។ បេ ។ នុ៎ះជាខ្លួនអញដែរឬ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរដើម្បីយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ។ ព្រោះហេតុ
នោះ អរិយសារីកក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ
។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
កិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មាន
ព្រះវក្កលិមានអាយុ ដោយព្រះឱវាទនេះហើយ ក៏ក្រោចកអាសនៈ
ស្តេចចេញទៅកាន់ភ្នំគិដ្ឋក្នុង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

[២០៧] អថខោ អាយស្មា វគ្គលី អចិរយ្យក្កន្តស្ស
 ភក្កវតោ ឧបដ្ឋាកេ អាមន្តេសិ ឯថ មំ អារុសោ មញ្ច-
 កំ អាហេបេត្វា យេន ឥសិកិលិបស្សំ កាឡសិលា
 តេនុបសង្កមថ កថំ ហិ ឆាម មាទិសោ អន្តរយេ
 កាលំ កត្តពំ មញ្ញេយ្យាតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ តេ
 ភិក្ខុ អាយស្មតោ វគ្គលិស្ស បដិស្សត្វា អាយស្មន្តំ
 វគ្គលី មញ្ចកំ អាហេបេត្វា យេន ឥសិកិលិបស្សំ
 កាឡសិលា តេនុបសង្កមីសុ ។ អថខោ ភក្កវា តញ្ច
 វត្តិ តញ្ច ទិវសារសេសំ កិឡ្យក្ខេ បព្វតេ វិហាសិ ។
 អថខោ ទ្វេ ទេវតាយោ អភិក្កន្តាយ វត្តិយា អភិក្ក-
 ន្តវណ្ណា កេវលកប្បំ កិឡ្យក្ខេ ឱកាសេត្វា យេន
 ភក្កវា តេនុបសង្កមីសុ ។ យេ ។ ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[២១៧] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញទៅ មិនយូរ
 ប៉ុន្មាន ព្រះវក្កលិ ក៏ហៅពួកភិក្ខុជាឧបដ្ឋាកមកថា ម្ចាស់អារុសោទាំង-
 ឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយមកអាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ លើកខ្ញុំឡើង
 កាន់គ្រែ ហើយនាំទៅឯវត្តកាឡសិលា ក្បែរភ្នំតសិគិលិ ព្រោះបុគ្គល
 ដូចជាខ្ញុំមិនសមបើនឹងធ្វើកាលកិរិយា ក្នុងចន្លោះផ្ទះឡើយ ។ ភិក្ខុទាំង
 នោះ ទទួលពាក្យរបស់ព្រះវក្កលិមានអាយុដូច្នោះថា ករុណា អារុសោ
 ហើយលើកព្រះវក្កលិមានអាយុឡើងកាន់គ្រែ សែងនាំទៅឯវត្តកាឡសិលា
 ក្បែរភ្នំតសិគិលិ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើភ្នំ
 គិដ្ឋក្នុងអស់រាត្រីនោះនឹងថ្ងៃនោះ ។ កាលរាត្រី (បឋមយាម) កន្លង
 ហើយ ទេវតា ២ អង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងភ្នំគិដ្ឋក្នុងទាំងមូលឲ្យភ្លឺ
 ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឯកមន្តំ បិតា ខោ ឯកា ទេវតា ភកវន្តំ ឯតទរោច
 វគ្គលី ភន្តេ ភិក្ខុ វិមោក្ខាយ ចេតេតីតិ ។ អបរា
 ទេវតា ភកវន្តំ ឯតទរោច សោ ហិ ជូន សោ^(១) ភន្តេ
 សុវិមុត្តោ វិមុច្ចិស្សតីតិ ។ ឥទមរោចំ តា ទេវតាយោ
 ឥទំ វត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា តត្ថេ-
 វន្តរាយីសុ ។

[២១៨] អថខោ ភកវា តស្សា វត្តិយា អច្ចយេន
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ឯថ តុម្ភេ ភិក្ខុវេ យេន វគ្គលី
 ភិក្ខុ តេនុបសង្កមមថ ឧបសង្កមិត្វា វគ្គលី ភិក្ខុ ឯវ
 រទេថ សុណារុសោ តំ វគ្គលី ភកវតោ រថនំ ទ្ធិន្តំ
 ទេវតានំ ឥមំ អារុសោ វត្តី ទ្វេ ទេវតាយោ អភិក្កត្តា-
 យ វត្តិយា អភិក្កត្តវណ្ណា កេវលកប្បំ ភិជ្ឈក្ខដំ
 ឱកាសេត្វា យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្ក-
 មិត្វា ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ឯកមន្តំ
 បិតា ខោ អារុសោ ឯកា ទេវតា ភកវន្តំ ឯតទរោច

---

១ ម. អយំ សទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

លុះទេវតាមួយអង្គបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុកំពុងត្រិះរិះដើម្បី
 មគ្គវិមោក្ខ ។ ទេវតាមួយអង្គទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុនោះ ជាអ្នកចង់រួចស្រឡះ
 ចាកកិលេស មុខជានឹងរួចដោយពិត ។ ទេវតាទាំងនោះបានពោល
 ពាក្យនេះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏អភិវាទព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើ
 ប្រទក្សិណ ហើយបាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ។

[២១៨] លុះរាត្រីនោះ កន្លងទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 មកអាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយចូលទៅរកវក្កលិភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ត្រូវប្រាប់វក្កលិភិក្ខុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោវក្កលិ ចូរអ្នកស្តាប់ព្រះពុទ្ធ-
 ដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគ និងពាក្យរបស់ទេវតាទាំងពីរអង្គ ម្ចាស់
 អាវុសោ ដ្បិតយប់មិញនេះ កាលដែលរាត្រី (បឋមយាម) កន្លងហើយ
 ទេវតាពីរអង្គ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងភ្នំគិដ្ឋក្នុងទាំងមូលឲ្យភ្លឺ ចូលមក
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ម្ចាស់អាវុសោ លុះទេវតាមួយអង្គ
 បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

វគ្គលិ កន្តេ ភិក្ខុ វិមោក្ខាយ ចេតេតីតិ ។ អបរា
 ទេវតា ភកវន្តំ ឯតទរោច សោ ហិ នូន សោ^(១) កន្តេ
 សុវិមុត្តោ វិមុច្ចិស្សតីតិ ។ ភកវា ច តំ អារុសោ
 វគ្គលិ ឯវមាហា មា កាយិ វគ្គលិ មា កាយិ វគ្គលិ
 អចាបកន្តេ មរណំ ភវិស្សតិ អចាបិកា កាល-
 កិរិយាតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ
 បដិស្សត្វា យេនាយស្មា វគ្គលិ តេនុបសង្កម្មីសុ ឧ-
 បសង្កម្មិត្វា អាយស្មន្តំ វគ្គលី ឯតទរោចំ សុណា-
 រុសោ វគ្គលិ ភកវតោ វចនំ ទិដ្ឋញ្ច ទេវតានន្តិ ។

[២៧៩] អថខោ អាយស្មា វគ្គលិ ឧបដ្ឋាកេ
 អាមន្តេសិ ឯថ មំ អារុសោ មញ្ចកា ឱរោបេថ កថំ
 ហិ នាម មាទិសោ ឧច្ចេ អាសនេ និសីទិត្វា តស្ស
 ភកវតោ សាសនំ សោតព្វំ មញ្ញេយ្យាតិ ។ ឯវ-
 មារុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ វគ្គលិស្ស
 បដិស្សត្វា អាយស្មន្តំ វគ្គលី មញ្ចកា ឱរោបេសុំ

១ ម. អយំ ន ទិស្សតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុ កំពុងត្រិះរិះដើម្បីវិមោក្ខ ។ ទេវតា មួយអង្គទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុនោះ ជាអ្នកចង់រួចស្រឡះចាកកិលេស មុខជានឹងរួច ដោយពិត ។ ម្នាលអារុសោវក្កលិ ទាំងព្រះមានព្រះភាគ ក៏បានត្រាស់ នឹងអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្នាលវក្កលិ អ្នកកុំខ្លាចឡើយ ម្នាលវក្កលិ អ្នកកុំ ខ្លាចឡើយ មរណៈរបស់អ្នក មុខជាមិនអាក្រក់ទេ កាលកិរិយា ក៏មុខ ជាមិនអាក្រក់ទេ ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកព្រះ វក្កលិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះវក្កលិមានអាយុ ដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោវក្កលិ អ្នកចូរស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមាន ព្រះភាគ នឹងពាក្យរបស់ទេវតាទាំងពីរអង្គ ។

[២១៩] លំដាប់នោះ ព្រះវក្កលិមានអាយុ ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ជាឧបដ្ឋាកថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ មកអាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ដាក់ខ្ញុំចុះអំពីគ្រែ ព្រោះបុគ្គលដូចជាខ្ញុំ មិនសមបើ នឹងអង្គុយលើអាសនៈខ្ពស់ ស្តាប់ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះមានព្រះ ភាគអង្គនោះទេ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះវក្កលិមាន អាយុថា ករុណា អារុសោ ហើយដាក់ព្រះវក្កលិមានអាយុចុះអំពីគ្រែ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឥមំ អារុសោ វត្តិ ទ្វេ ទេវតាយោ អភិក្កុដ្ឋាយ វត្តិយា
 ។ បេ ។ ឯកមន្តំ អដ្ឋសុ ឯកមន្តំ បិតា ខោ អារុសោ
 ឯកា ទេវតា ភកវន្តំ ឯតទដោច វត្តលិ ភន្តេ ភិក្ខុ
 វិមោក្ខាយ ចេតេតីតិ ។ អបរា ទេវតា ភកវន្តំ ឯត-
 ទដោច សោ ហិ ទ្ធន សោ^(១) ភន្តេ សុវិមុត្តោ វិមុច្ចិស្ស-
 តីតិ ។ ភកវា ច តំ អារុសោ វត្តលិ ឯវមាហា មា
 ភាយិ វត្តលិ មា ភាយិ វត្តលិ អចាបកន្តេ មរណំ
 ភវិស្សតិ អចាបិកា កាលកិរិយាតិ ។ តេនហារុ-
 សោ មម វចនេន ភកវតោ ចាទេ សិរសា វន្តថ
 វត្តលិ ភន្តេ ភិក្ខុ អាពាជិកោ ទុក្ខិតោ ពាទ្យ-
 តិលាដោ សោ ភកវតោ ចាទេ សិរសា វន្តតិ
 ឯវញ្ច វទេតិ រូបំ អនិច្ចតាហំ ភន្តេ ន កដ្ឋាមិ

១ ម. អយំ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

រួចពោលថា ម្នាលអារុសោ យប់មិញនេះ កាលដែលរាត្រី (បឋមយាម) កន្លងហើយ ទេវតាពីរអង្គ ។ បេ ។ បានបិតនៅក្នុងទីសមគួរ ម្នាលអារុសោ លុះទេវតាមួយអង្គ បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុ កំពុងត្រិះរិះដើម្បីមគ្គវិមោក្ខ ។ ទេវតាមួយអង្គទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុនោះ ជាអ្នកចង់រួចស្រឡះចាកកិលេស មុខជានឹងរួចដោយពិត ។ ម្នាលអារុសោវក្កលិ ទាំងព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្នាលវក្កលិ អ្នកកុំខ្លាចឡើយ ម្នាលវក្កលិ អ្នកកុំខ្លាចឡើយ មរណៈរបស់អ្នក មុខជាមិនអាក្រក់ទេ កាលកិរិយារបស់អ្នក ក៏មុខជាមិនអាក្រក់ទេ ដូច្នោះដែរ ។ ព្រះវក្កលិពោលថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់ លោកថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង មួយទៀត លោកពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនឡើងច្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា រូបមិនទៀង

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខន្តិ ន វិចិត្តិកិច្ចាមិ យទនិច្ចំ ទុក្ខំ
 វិបរិណាមធម្មំ នត្ថិ មេ តត្ថ ឆន្ទោ វា វាកោ វា
 បេមំ វាតិ ន វិចិត្តិកិច្ចាមិ ។ វេទនា អនិច្ចាតាហំ
 ភន្តេ ន កក្ខាមិ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខន្តិ ន វិចិ-
 កិច្ចាមិ យទនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ នត្ថិ មេ
 តត្ថ ឆន្ទោ វា វាកោ វា បេមំ វាតិ ន វិចិត្តិកិច្ចាមិ ។
 សញ្ញា អនិច្ចាតាហំ ភន្តេ ន កក្ខាមិ យទនិច្ចំ
 តំ ទុក្ខន្តិ ន វិចិត្តិកិច្ចាមិ យទនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ
 នត្ថិ មេ តត្ថ ឆន្ទោ វា វាកោ វា បេមំ វាតិ ន
 វិចិត្តិកិច្ចាមិ ។ សង្ខារា អនិច្ចាតាហំ ភន្តេ ន កក្ខាមិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា រូបណាមិនទៀង រូបនោះជាទុក្ខ
 ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា រូបណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬសេចក្តី
 ត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងរូបនោះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនជឿងឆ្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា វេទនាមិនទៀង ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា វេទនាណាមិនទៀង វេទនានោះជា
 ទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា វេទនាណាមិនទៀង ជាទុក្ខ
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬសេច-
 ក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងវេទនានោះឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជឿងឆ្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា សញ្ញាមិនទៀង
 ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា សញ្ញាណាមិនទៀង សញ្ញានោះ
 ជាទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា សញ្ញាណា មិនទៀង ជាទុក្ខ
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីពេញចិត្តឬសេចក្តី
 ត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងសញ្ញានោះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជឿងឆ្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា ពួកសង្ខារមិនទៀង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារគ្គោ

យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខន្តំ ន វិចិត្តិច្ឆាមិ យទនិច្ចំ ទុក្ខំ

វិបរិណាមធម្មំ នត្ថិ មេ តត្ថ ឆន្ទោ វា វាកោ វា

បេមំ វាតិ ន វិចិត្តិច្ឆាមិ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចតាហំ

ភន្តេ ន កក្កដាមិ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខន្តំ ន វិចិត្តិច្ឆាមិ

យទនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ នត្ថិ មេ តត្ថ ឆន្ទោ

វា វាកោ វា បេមំ វាតិ ន វិចិត្តិច្ឆាមីតិ ។ ឯវ-

មារុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ វគ្គលិស្ស

បដិស្សត្វា បក្កមីសុ ។ អថខោ អាយស្មា វគ្គលិ

អចិរប្បក្កន្តេសុ តេសុ ភិក្ខុសុ សត្ថំ អាហារេសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គោ

ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា សង្ខារណាមិនទៀង សង្ខារ
នោះជាទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា សង្ខារណាមិនទៀង
ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត
ឬសេចក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងសង្ខារទាំងនោះឡើយ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជឿងឆ្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា វិញ្ញាណ
មិនទៀង ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា វិញ្ញាណណាមិនទៀង
វិញ្ញាណនោះជាទុក្ខ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា វិញ្ញាណណា
មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេច-
ក្តីពេញចិត្ត ឬសេចក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងវិញ្ញាណ
នោះឡើយ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យរបស់ព្រះវក្កលិមាន
អាយុថា ករុណា អាវុសោ ហើយក៏ចៀសចេញទៅ ។ កាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះវក្កលិមានអាយុ ក៏ទាញយក
កាំបិតមក ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

[២២០] អថខោ តេ ភិក្ខុ យេន ភកវា តេនុ-
 បសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯ-
 កមន្តំ និសីទ្ហា ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទហេច្ចំ
 វគ្គលិ ភន្តេ ភិក្ខុ អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាទ្ធិតិលា-
 នោ សោ ភកវតោ ចាទេ សិរសា វន្តតិ ឯវញ្ច វទេតិ
 រូបំ អនិច្ចំតាហំ ភន្តេ ន កដ្ឋាមិ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខន្តិ
 ន វិចិត្តិច្ឆាមិ យទនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ នត្តិ មេ
 តត្ថ ឆន្ទោ វា វាកោ វា មេមំ វាតិ ន វិចិត្តិច្ឆាមិ ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋាវា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ-
 តាហំ ភន្តេ ន កដ្ឋាមិ យទនិច្ចំ តំ ទុក្ខន្តិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[២២០] លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ បានចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វក្កលិភិក្ខុ មានអាពាធ ដល់
 នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់ លោកថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគដោយត្បូង មួយទៀត លោកពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនជឿងច្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា រូបមិនទៀង
 ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា រូបណាមិនទៀង រូបនោះជាទុក្ខ
 ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា រូបណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬសេចក្តី
 ត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងរូបនោះឡើយ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនជឿងច្ងល់ទេ ត្រង់ពាក្យថា វិញ្ញាណមិនទៀង ខ្ញុំព្រះអង្គមិន
 សង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា វិញ្ញាណណាមិនទៀង វិញ្ញាណនោះជាទុក្ខ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ន វិចិត្តិច្ឆាមិ យទនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ នត្តិ មេ
តត្ថ ឆន្ទោ វា វាកោ វា បេមំ វាតិ ន វិចិត្តិច្ឆា-
មីតិ ។

[២២០] អថខោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាយាម
ភិក្ខុវេ យេន ឥសិកិលិបស្សំ កាឡសិលា តេនុប-
សង្កមិស្សាម យត្ថ វគ្គលីនា កុលបុត្តេន សត្តំ អាហារិ-
តន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវតោ បច្ចុស្សោ-
សុំ ។ អថខោ ភកវា សម្ពហុលេហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ
យេន ឥសិកិលិបស្សំ កាឡសិលា តេនុបសង្កមិ ។
អទ្ធិសា ខោ ភកវា អាយស្មន្តំ វគ្គលី ទូរតោ វ
មញ្ចកេ វិត្តក្ខន្ធា វេយ្យមាណំ ។ តេន ខោ បន
សមយេន ជូមាយិតត្តំ តិមិរាយិតត្តំ កច្ចតេវ បុរិមទិសំ
កច្ចតិ បច្ចិមទិសំ កច្ចតិ ឧត្តរទិសំ កច្ចតិ ទក្ខិណាទិ-
សំ កច្ចតិ ឧទ្ទំទិសំ កច្ចតិ អនោទិសំ កច្ចតិ អនុទិ-
សំ ។ អថខោ ភកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ បស្ស្ចថ ជោ
តុម្ភេ ភិក្ខុវេ ឯវំ ជូមាយិតត្តំ តិមិរាយិតត្តំ កច្ចតេវ
បុរិមទិសំ ។ បេ ។ កច្ចតិ អនុទិសន្តិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ខ្ញុំព្រះអង្គមិនសង្ស័យទេ ត្រង់ពាក្យថា វិញ្ញាណមិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬសេចក្តី
ត្រេកត្រអាល សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងវិញ្ញាណនោះឡើយ ។

[២២១] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ
ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មក យើងនឹងទៅកាន់វត្តកាឡសិ-
លា ក្បែរភ្នំសិគិលិ ត្រង់ទីដែលវក្កលិកុលបុត្តទាញយកកាំបិតមក ។
ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីការរបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់ស្តេចសំដៅទៅកាន់វត្តកាឡសិ-
លា ក្បែរភ្នំសិគិលិ មួយអន្លើដោយពួកភិក្ខុជាច្រើនរូប ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគ បានឃើញព្រះវក្កលិមានអាយុអំពីចម្ងាយ កំពុងដេកងាកកលើ
គ្រែ ។ សម័យនោះឯង ផ្សែងអ័ព្វ ក៏ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងកើត ទៅ
កាន់ទិសខាងលិច ទៅកាន់ទិសខាងជើង ទៅកាន់ទិសខាងត្បូង ទៅ
កាន់ទិសខាងលើ ទៅកាន់ទិសខាងក្រោម ទៅកាន់ទិសតូច ។ លំដាប់
នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញផ្សែងអ័ព្វ ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងកើត
។ បេ ។ ទៅកាន់ទិសតូច យ៉ាងនេះដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ឯសោ ខោ ភិក្ខុវេ មារោ ចាបិមា វគ្គលិស្ស កុ-
លបុត្តស្ស វិញ្ញាណំ សមន្ទេសតិ កត្ត វគ្គលិស្ស
កុលបុត្តស្ស វិញ្ញាណំ បតិដ្ឋិតន្តិ ។ អប្បតិដ្ឋិតេន ច
ភិក្ខុវេ វិញ្ញាលោន វគ្គលិ កុលបុត្តោ បរិនិព្វតោតិ ។

[២២២] ឯកំ សមយំ ភកវា រាជគហោ វិហារតិ
វេទ្យវនេ កលន្ទកនិវាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន
អាយស្មា អស្សជិ កស្សបកាវាមេ វិហារតិ អាពា-
ដិកោ ទុក្ខិតោ ពាទ្យតិលាដោ ។ អថខោ អាយស្មា
អស្សជិ ឧបដ្ឋាកេ អាមន្តេសិ ឯថ តុម្ភេ អារុសោ
យេន ភកវា តេនុបសន្តិមថ ឧបសន្តិមិត្វា មម
វចនេន ភកវតោ ចានេ សិរសា វន្ទថ អស្សជិ
ភន្តេ ភិក្ខុ អាពាដិកោ ទុក្ខិតោ ពាទ្យតិលាដោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នុ៎ះឯង ជាមានមានចិត្ត
បាប ស្វែងរកវិញ្ញាណរបស់វក្កលិកុលបុត្តថា វិញ្ញាណរបស់វក្កលិកុលបុត្ត
ប្រតិស្ឋាន ក្នុងទីណាអ្នក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯវក្កលិកុលបុត្ត
មានវិញ្ញាណ ពុំបានប្រតិស្ឋាននៅ (ក្នុងទីណា) ទេ បរិនិព្វានហើយ ។

[២២២] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្ត
វេឡ្យវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង
ព្រះអស្សជិមានអាយុ នៅក្នុងអារាម របស់សេដ្ឋីឈ្មោះកស្សប មាន
អាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់ ។ គ្រានោះ ព្រះអស្សជិ
មានអាយុ បានហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ជាឧបដ្ឋាកមកថា ម្ចាស់អារុសោ
ទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ មកអាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង តាមពាក្យរបស់ខ្ញុំថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន អស្សជិភិក្ខុ មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

សោ ភកវតោ ចាទេ សិរសា វន្ទតីតិ ឯវញ្ច វទេថ
សាធុ កិរ ភន្តេ ភកវា យេន អស្សជិ ភិក្ខុ តេនុប-
សង្កមតុ អនុកម្យំ ឧទាទាយាតិ ។ ឯវមារុសោតិ
ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ អស្សជិស្ស បដិស្សត្វា
យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភកវន្តំ
អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា
ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោចំ អស្សជិ ភន្តេ ភិក្ខុ
អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាធុតិលាដោ សោ ភកវតោ
ចាទេ សិរសា វន្ទតិ ឯវញ្ច វទេតិ សាធុ កិរ ភន្តេ
ភកវា យេន អស្សជិ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមតុ អនុកម្យំ
ឧទាទាយាតិ ។ អធិវសេសិ ភកវា តុណ្ហិកាវេន ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

លោកថ្វាយបង្គំបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្បូង មួយទៀត
 ចូរអ្នកទាំងឡាយពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅរកអស្សជិកិក្ខុ កិក្ខុ
 ទាំងនោះទទួលស្តាប់ពាក្យ របស់ព្រះអស្សជិមានអាយុថា ករុណា អា-
 រុសោ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំង
 នោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្សជិកិក្ខុ មានអាពាធ ដល់នូវ
 សេចក្តីទុក្ខ មានជំងឺជាទម្ងន់ លោកថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដោយត្បូង មួយទៀត លោកពោលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចូលទៅ
 រកអស្សជិកិក្ខុ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ណិភាព ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

[២២៣] អថខោ ភកវា សាយណ្ណាសមយំ បដិ-
សល្លាណា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អស្សជិ តេនុបសង្កមិ ។
អទ្ធិសា ខោ អាយស្មា អស្សជិ ភកវន្តំ ទូរតោ វ អា-
កច្ឆន្តំ ទិស្វាន មញ្ចកេ សមញ្ចាបិ ។ អថខោ ភកវា
អាយស្មន្តំ អស្សជិ^(១) ឯតទរោច អលំ អស្សជិ មា ត្វំ
មញ្ចកេ សមញ្ចាបិ សន្តិមាទិ អាសនាទិ បញ្ញត្តាទិ
តត្តាហំ និសីទិស្សាមីតិ ។ និសីទិ ភកវា បញ្ញត្តេ អា-
សនេ ។ និសទ្ធិ ខោ ភកវា អាយស្មន្តំ អស្សជិ ឯត-
ទរោច កច្ឆិ តេ អស្សជិ ខមនីយំ កច្ឆិ យាបនីយំ
។ បេ ។ បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ អភិក្កមោ-
តិ ។ ន មេ ភន្តេ ខមនីយំ ន យាបនីយំ ។ បេ ។
អភិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។

១ ម. អាយស្មតោ អស្សជិស្ស ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

[២២៣] គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចចេញអំពី
 ទីសម្ងំក្នុងសាយណ្តាសម័យ ហើយស្តេចទៅរកព្រះអស្សជិមានអាយុ ។
 ព្រះអស្សជិមានអាយុ ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងតែស្តេច
 មកពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏សម្តែងកិរិយាតតេះតតេះលើគ្រែ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអស្សជិមានអាយុ
 ដូច្នោះថា ណ្ហើយ អស្សជិ អ្នកកុំសម្តែងកិរិយាតតេះតតេះលើគ្រែឡើយ
 នេះអាសនៈទាំងឡាយ ដែលគេតែងតាំងបម្រុងទុក មានស្រាប់ហើយ
 តថាគតនឹងអង្គុយលើអាសនៈនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគគង់លើអាសនៈ
 ដែលគេតែងតាំងបម្រុងទុក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គង់ស្រេចហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះអស្សជិមានអាយុ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អស្សជិ អ្នកល្មម
 អត់ធន់បានខ្លះឬ អ្នកល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានខ្លះឬ ។ បេ ។ សេចក្តីជូរថយ
 ប្រាកដ មិនចម្រើនឡើងទេឬ ។ ព្រះអស្សជិ ក្រាបបង្គំទូលថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គអត់ធន់មិនបានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រព្រឹត្ត
 ទៅមិនបានទេ ។ បេ ។ សេចក្តីចម្រើនប្រាកដឡើង មិនជូរថយទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

កត្វិ តេ អស្សជិ ន កិញ្ច កុក្កុច្ចំ ន កោចិ វិប្បជិ-
សារោតិ ។ តក្ស មេ ភន្តេ អនប្បកំ កុក្កុច្ចំ អនប្ប-
កោ វិប្បជិសារោតិ ។ កត្វិ បន តំ អស្សជិ អត្តា សីល-
តោ ន ឧបវេទតីតិ ។ ន ខោ មំ ភន្តេ អត្តា សីលតោ
ឧបវេទតីតិ ។ នោ ចេ កិវ តំ អស្សជិ អត្តា សីលតោ
ឧបវេទតិ អថ កិញ្ច តេ កុក្កុច្ចំ កោ ច វិប្បជិសា-
រោតិ ។ បុព្វេ ខ្វាហំ ភន្តេ កេលញ្ញេ បស្សម្ពុត្វា កាយ-
សង្ខារេ វិហារមិ សោហំ សមាធិ នប្បជិលកាមិ តស្ស
មយ្ហំ ភន្តេ តំ សមាធិ អប្បជិលកតោ ឯវំ ហោតិ
នោ ច ខ្វាហំ បរិហាយាមីតិ ។ យេ តេ អស្សជិ
សមណាព្រាហ្មណា សមាធិសារកា សមាធិសាមញ្ញា
តេសន្តំ សមាធិ អប្បជិលកតំ ឯវំ ហោតិ នោ ចស្ស
មយំ បរិហាយាមាតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ អស្សជិ
រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលអស្សជិ អ្នកមិនមានសេចក្តីរង្សៀសបន្តិចបន្តួចទេឬ អ្នកមិនមាន
សេចក្តីក្តៅក្រហាយអ្វីទេឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេច-
ក្តីរង្សៀសជាច្រើន មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយជាច្រើន ។ ម្នាលអស្សជិ
ចុះខ្លួនមិនតិះដៀលអ្នកឯង ដោយសីលទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ខ្លួន (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) មិនតិះដៀលខ្ញុំព្រះអង្គដោយសីលទេ ។ ម្នាល
អស្សជិ បើខ្លួនមិនតិះដៀលអ្នកឯង ដោយសីលទេ ចុះអ្នកឯងមាន
សេចក្តីរង្សៀសដូចម្តេច មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំព្រះអង្គរម្ងាប់នូវសេចក្តីលំបាក ក្នុងកាយ-
សង្ខារ (អស្សាសប្បស្សាសៈ) ក៏ខ្ញុំព្រះអង្គនៅតែមិនបានសមាធិ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានសមាធិនោះហើយ ក៏មាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញមិនសាបសូន្យ (ចាកសាសនា) ទេ ។
ម្នាលអស្សជិ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ក៏ដោយ ដែលមានសមាធិ
ជាខ្លឹម មានសមាធិ ជាសាមញ្ញផល កាលបើសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
មិនបានសមាធិនោះហើយ ក៏រមែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា យើង
មិនសាបសូន្យ (ចាកសាសនា) ទេ ។ ម្នាលអស្សជិ អ្នកយល់សេចក្តី
នោះដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហ
 ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជា-
 នាតិ ។ សោ សុខញោ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បជានាតិ អនន្លោសិតាតិ បជានាតិ អនភិណ្ឌិតាតិ
 បជានាតិ ទុក្ខញោ វេទនំ វេទយតិ សា អនិច្ចាតិ
 បជានាតិ អនន្លោសិតាតិ បជានាតិ អនភិណ្ឌិតាតិ
 បជានាតិ អទុក្ខមសុខញោ វេទនំ វេទយតិ សា
 អនិច្ចាតិ ។ បេ ។ អភិណ្ឌិតាតិ បជានាតិ ។ សោ
 សុខញោ វេទនំ វេទយតិ វិសញ្ញត្តោ នំ វេទយតិ
 ទុក្ខញោ វេទនំ វេទយតិ វិសញ្ញត្តោ នំ វេទយតិ អ-
 ទុក្ខមសុខញោ វេទនំ វេទយតិ វិសញ្ញត្តោ នំ វេទយតិ
 សា អនិច្ចាតិ បជានាតិ ។ បេ ។ អនភិណ្ឌិតាតិ បជា-
 នាតិ ។ សោ កាយបរិយន្តិកញោ វេទនំ វេទយមាណោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ព្រោះហេតុ
នោះ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ ពិចារណាឃើញយ៉ាងនេះ
។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ច
នេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បើអរិយសាវ័កនោះទទួលសុខវេទនា ក៏
ដឹងច្បាស់ថា សុខវេទនានោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា មិនគួរជ្រប់ ដឹង
ច្បាស់ថា មិនគួរត្រេកអរ បើរងទុក្ខវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខវេទនា
នោះមិនទៀង ដឹងច្បាស់ថា មិនគួរជ្រប់ ដឹងច្បាស់ថា មិនគួរត្រេកអរ
បើរងអទុក្ខមសុខវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះមិន
ទៀង ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មិនគួរត្រេកអរ ។ បើអរិយសាវ័កនោះ
រងសុខវេទនា ក៏មិនប្រកបសុខវេទនានោះហើយរងទេ បើរងទុក្ខ-
វេទនា ក៏មិនប្រកបទុក្ខវេទនានោះហើយរងទេ បើរងអទុក្ខមសុខ-
វេទនា ក៏មិនប្រកបអទុក្ខមសុខវេទនានោះហើយរងទេ រមែងដឹង
ច្បាស់ថា អទុក្ខមសុខវេទនានោះមិនទៀង ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មិន
គួរត្រេកអរ ។ បើអរិយសាវ័កនោះ កំពុងរងកាយបរិយន្តិកវេទនា

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមីតិ បជាណតិ ដីវិត-
 បរិយន្តិកញ្ចេ វេទនំ វេទយមាណោ ដីវិតបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទយាមីតិ បជាណតិ កាយស្ស ភេទា ឧទ្ធុ
 ដីវិតបរិយាទាណា ឥដេវ សព្វវេទយិតានិ អនភិន្និ-
 តានិ សីតិ ភវិស្សន្តីតិ បជាណតិ ។

[២២៤] សេយ្យថាបិ អស្សជិ តេលញ្ច បដិច្ច
 វន្តិញ្ច បដិច្ច តេលប្បដិទោ ណាយេយ្យ តស្សេវ
 តេលស្ស ច វន្តិយា ច បរិយាទាណា អនាហារោ និព្វា-
 យេយ្យ ។ ឯវមេវ ខោ អស្សជិ ភិក្ខុ កាយបរិយន្តិកំ
 វេទនំ វេទយមាណោ កាយបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយា-
 មីតិ បជាណតិ ដីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយមាណោ
 ដីវិតបរិយន្តិកំ វេទនំ វេទយាមីតិ បជាណតិ កាយស្ស
 ភេទា ឧទ្ធុ ដីវិតបរិយាទាណា ឥដេវ សព្វវេទយិតានិ
 អនភិន្និតានិ សីតិ ភវិស្សន្តីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

(វេទនាដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងទីបំផុតកាយ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ
 កំពុងរងនូវកាយបរិយន្តិកវេទនា បើកំពុងរងនូវជីវិតបរិយន្តិកវេទនា (វេទ-
 នាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីបំផុតនៃជីវិត) ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញកំពុង
 រងនូវជីវិតបរិយន្តិកវេទនា លុះទម្លាយរាងកាយខាងលើអំពីទីបំផុតនៃជីវិត
 ទៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អារម្មណ៍ទាំងពួងដែលបុគ្គលរងក្នុងលោកនេះ មិន
 ជាអារម្មណ៍ត្រជាក់ គួរត្រេកអរទេ ។

[២២២] ម្នាលអស្សជិ ដូចប្រទីបប្រេង លុះតែអាស្រ័យប្រេង
 ផង អាស្រ័យប្រឆេះផង ទើបឆេះឡើងបាន បើប្រទីបមិនមានអាហារ
 ព្រោះអស់ប្រេងនិងប្រឆេះនោះឯង ក៏រលត់ទៅ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាល
 អស្សជិ កាលភិក្ខុរងនូវកាយបរិយន្តិកវេទនា ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មា
 អញ រងនូវកាយបរិយន្តិកវេទនា កាលរងនូវជីវិតបរិយន្តិកវេទនា
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ រងនូវជីវិតបរិយន្តិកវេទនា លុះទម្លាយរាង
 កាយ ខាងលើអំពីទីបំផុតជីវិតទៅ ក៏ដឹងច្បាស់ថា អារម្មណ៍ទាំងពួង
 ដែលបុគ្គលរងក្នុងលោកនេះ មិនជាអារម្មណ៍ត្រជាក់ គួរត្រេកអរទេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

[២២៥] ឯកំ សមយំ សម្ពហុលា ថេរា ភិក្ខុ
 កោសម្ព័យំ វិហារន្តិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន អាយស្មា ខេមកោ ពទិការាមេ វិហារតិ
 អាពាធិកោ ទុក្ខិតោ ពាធិតិលាដោ ។ អថខោ ថេរា
 ភិក្ខុ សាយល្ហាសមយំ បដិសល្ហាដា វុដ្ឋិតា អាយស្មន្តំ
 ទាសកំ អាមន្តេសុំ ឯហិ តំ អារុសោ ទាសក យេន
 ខេមកោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា ខេមកំ ភិក្ខុ
 ឯវំ វេទហិ ថេរា តំ អារុសោ ខេមក ឯវមាហំសុ កច្ចិ
 តេ អារុសោ ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ ទុក្ខា
 វេទនា បដិក្កមន្តិ ដោ អភិក្កមន្តិ បដិក្កមោសានំ
 បញ្ញាយតិ ដោ អភិក្កមោតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ
 អាយស្មា ទាសកោ ថេរានំ ភិក្ខុនំ បដិស្សត្វា យេ-
 នាយស្មា ខេមកោ តេនុបសង្កម ឧបសង្កមិត្វា អា-
 យស្មន្តំ ខេមកំ ឯតទវោច ថេរា តំ អារុសោ ខេមក

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គោ ទី ៤

[២២៥] សម័យមួយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈច្រើនរូប នៅ
 ក្នុងយោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះឯង ព្រះខេមកៈ
 មានអាយុនៅក្នុងពទិការាម មានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ មាន
 ជំងឺជាទម្ងន់ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈ ចេញអំពីទីសម្ងំ
 ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយហៅព្រះទាសកៈមានអាយុមកថា អារុសោ
 ទាសកៈ ចូរលោកមកអាយ ចូរលោកទៅរកខេមកភិក្ខុ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ចូរប្រាប់ខេមកភិក្ខុយ៉ាងនេះថា អារុសោខេមកៈ ព្រះថេរៈ
 ទាំងឡាយ សួរលោកយ៉ាងនេះថា អារុសោ អ្នកល្មមអត់ធន់បានខ្លះឬ
 អ្នកល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានខ្លះឬ ទុក្ខវេទនាជួរថយ មិនចម្រើនឡើង ការជួរ
 ថយប្រាកដ មិនចម្រើនឡើងទេឬ ។ ព្រះទាសកៈមានអាយុ ទទួល
 ស្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈថា ករុណា អារុសោ ហើយ
 ចូលទៅរកព្រះខេមកៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹង
 ព្រះខេមកៈមានអាយុដូច្នោះថា អារុសោខេមកៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

ឯវមាហំសុ កក្ខិ តេ អារុសោ ខមនីយំ កក្ខិ យាប-
 នីយំ កក្ខិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ នោ អភិក្កមន្តិ
 បដិក្កមោសានំ បញ្ញាយតិ នោ អភិក្កមោតិ ។ ន មេ
 អារុសោ ខមនីយំ ន យាបនីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា
 វេទនា អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ
 បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។

[២២៦] អថខោ អាយស្មា ទាសកោ យេន ថេរា
 ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ថេរេ ភិក្ខុ ឯតទរោ-
 ច ខេមកោ អារុសោ ភិក្ខុ ឯវមាហា ន មេ អារុសោ
 ខមនីយំ ន យាបនីយំ ពាណ្ណ មេ ទុក្ខា វេទនា
 អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោសានំ បញ្ញា-
 យតិ នោ បដិក្កមោតិ ។ ឯហិ តំ អារុសោ ទាសក
 យេន ខេមកោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 ខេមកំ ភិក្ខុ ឯវំ វេទហិ ថេរា តំ អារុសោ ខេ-
 មក ឯវមាហំសុ បញ្ចមេ អារុសោ ឧចាទានក្ខត្វា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

សួរលោកយ៉ាងនេះថា អារុសោ អ្នកល្មមអត់ធន់បានខ្លះឬ អ្នកល្មម
ប្រព្រឹត្តទៅបានខ្លះឬ ទុក្ខវេទនាធូរថយ មិនចម្រើនឡើង ការធូរថយ
ប្រាកដ មិនចម្រើនឡើងទេឬ ។ ព្រះខេមកៈពោលថា អារុសោ ខ្ញុំ
អត់ធន់មិនបានទេ ខ្ញុំប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំចម្រើនឡើង
ខ្លាំងណាស់ មិនធូរថយទេ សេចក្តីចម្រើនប្រាកដឡើង មិនធូរថយទេ ។

[២២៦] លំដាប់នោះ ព្រះទាសកៈមានអាយុ ចូលមករកភិក្ខុ
ទាំងឡាយជាថេរវិញ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ពោលនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
ជាថេរៈដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ខេមកភិក្ខុពោលយ៉ាងនេះថា
អារុសោ ខ្ញុំអត់ធន់មិនបានទេ ខ្ញុំប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់
ខ្ញុំចម្រើនឡើងខ្លាំងណាស់ មិនធូរថយទេ សេចក្តីចម្រើនប្រាកដឡើង
មិនធូរថយទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ពោលថា អារុសោទាសកៈ
ចូរលោកមកអាយ ចូរលោកចូលទៅរកខេមកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ចូរពោលនឹងខេមកភិក្ខុយ៉ាងនេះថា អារុសោខេមកៈ ព្រះថេរៈ
ទាំងឡាយប្រាប់លោកយ៉ាងនេះថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

រុត្តា ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូប្យចានក្ខន្ធា វេទន្ទ-
 ចានក្ខន្ធា សញ្ញាចានក្ខន្ធា សង្ខារ្យចានក្ខន្ធា
 វិញ្ញាណ្យចានក្ខន្ធា ។ ឥមេសុ អាយស្មា ខេមកោ
 បញ្ចសុ ឧចានក្ខន្ធាសុ កិញ្ចិ អត្ថំ វា អត្ថនីយំ វា
 សមនុបស្សតីតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា ទា-
 សកោ ថេរវទំ ភិក្ខុទំ បដិស្សត្វា យេនាយស្មា ខេ-
 មកោ តេនុបសង្កមិ ។ បេ ។ ថេរវ តំ អារុសោ ខេមក
 ឯវមារុសុ បញ្ចិមេ អារុសោ ឧចានក្ខន្ធា រុត្តា
 ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូប្យចានក្ខន្ធា ។ បេ ។
 វិញ្ញាណ្យចានក្ខន្ធា ។ ឥមេសុ អាយស្មា ខេមកោ
 បញ្ចសុ ឧចានក្ខន្ធាសុ កិញ្ចិ អត្ថំ វា អត្ថនីយំ វា
 សមនុបស្សតីតិ ។ បញ្ចិមេ អារុសោ ឧចានក្ខន្ធា
 រុត្តា ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូប្យចានក្ខន្ធា ។ បេ ។
 វិញ្ញាណ្យចានក្ខន្ធា ។ ឥមេសុ ខ្វាបំ អារុសោ
 បញ្ចសុ ឧចានក្ខន្ធាសុ ន កិញ្ចិ អត្ថំ វា អត្ថនីយំ
 វា សមនុបស្សាមីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនុបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញាបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារុបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះខេមកៈមានអាយុ យល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួចថាជាខ្លួន ឬថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនដែរឬ ។ ព្រះទាសកៈ មានអាយុ ទទួលស្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈថា ករុណា អារុសោ ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះខេមកៈមានអាយុ ។ លេ ។ អារុសោខេមកៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយប្រាប់លោកយ៉ាងនេះថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ លេ ។ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះខេមកៈមានអាយុ យល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួចថាជាខ្លួន ឬថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនដែរឬ ។ ព្រះខេមកៈពោលថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ លេ ។ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ អារុសោ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ខ្ញុំមិនយល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួចថាជាខ្លួន ឬថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២២៧] អថខោ អាយស្មា ទាសកោ យេន
 ថេរា ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ថេរេ ភិក្ខុ
 ឯតទរោច ខេមកោ អារុសោ ភិក្ខុ ឯវមាហា បញ្ចិមេ
 ឧទាទានក្ខន្ធា វុត្តា ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូប្យចា-
 ទានក្ខន្ធា ។ មេ ។ វិញ្ញាណូទាទានក្ខន្ធា ។ ឥមេ-
 សុ ខ្វាហំ អារុសោ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខន្ធសុ ន
 កិញ្ចិ អត្តំ វា អត្តនីយំ វា សមនុបស្ស្ហមិតិ ។
 ឯហិ តំ អារុសោ ទាសក យេន ខេមកោ ភិក្ខុ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ខេមកំ ភិក្ខុ ឯវំ រទេហិ
 ថេរា តំ អារុសោ ខេមក ឯវមាហំសុ បញ្ចិមេ អារុ-
 សោ ឧទាទានក្ខន្ធា វុត្តា ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។
 រូប្យចាទានក្ខន្ធា ។ មេ ។ វិញ្ញាណូទាទានក្ខន្ធា ។
 ទោ ថេ កិរាយស្មា ខេមកោ ឥមេសុ បញ្ច-
 សុ ឧទាទានក្ខន្ធសុ កិញ្ចិ អត្តំ វា អត្តនីយំ
 វា សមនុបស្ស្ហមិតិ តេនហាយស្មា ខេមកោ អរហំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២២៧] លំដាប់នោះ ព្រះទាសកៈមានអាយុ ចូលទៅរកភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ជាថេរៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពោលនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
 ជាថេរៈដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ខេមកភិក្ខុពោលយ៉ាងនេះថា
 ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ។ ឧបាទា-
 នក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ បេ ។ វិញ្ញាណុបា-
 ទានក្ខន្ធ ១ ។ អារុសោ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង ៥ នេះ ខ្ញុំមិនយល់
 ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួចថាជាខ្លួន ឬថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនឡើយ ។ ព្រះ
 ថេរៈទាំងឡាយពោលថា អារុសោទាសកៈ ចូរលោកមកអាយ ចូរលោក
 ចូលទៅរកខេមកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរពោលនឹងខេមកភិក្ខុ
 យ៉ាងនេះថា អារុសោខេមកៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយប្រាប់លោកយ៉ាងនេះ
 ថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១
 ។ បេ ។ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ បានឮថា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ
 បើព្រះខេមកៈមានអាយុ មិនយល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួច ថាជាខ្លួន
 ឬថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនទេ មានតែព្រះខេមកៈមានអាយុ ជាព្រះអរហន្ត

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

ទីណាសវោតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា ទាស-
 កោ ថេរវនំ ភិក្ខុនំ បដិស្សុត្តា យេនាយស្មា ខេម-
 កោ ។ បេ ។ ថេរវា តំ អារុសោ ខេមក ឯវមាហំសុ
 បញ្ចិមេ អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធា វុត្តា ភកវតា ។
 សេយ្យដីទំ ។ រូប្យុទានក្ខន្ធា ។ បេ ។ វិញ្ញាណ្យុទា-
 នក្ខន្ធា ។ នោ ចេ កិរាយស្មា ខេមកោ ឥមេសុ
 បញ្ចុសុ ឧបាទានក្ខន្ធសុ កិញ្ចិ អត្ថំ វា អត្ថនីយំ វា
 សមនុបស្សាតិ តេនហាយស្មា ខេមកោ អរហំ ទីណា-
 សវោតិ ។ បញ្ចិមេ អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធា វុត្តា
 ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូប្យុទានក្ខន្ធា ។ បេ ។
 វិញ្ញាណ្យុទានក្ខន្ធា ។ ឥមេសុ ខ្វាហំ អារុសោ
 បញ្ចុសុ ឧបាទានក្ខន្ធសុ ន កិញ្ចិ អត្ថំ វា អត្ថនីយំ
 វា សមនុបស្សាមិ ន ចម្ហិ អរហំ ទីណាសវោ អបិ-
 ច មេ អារុសោ បញ្ចុសុ ឧបាទានក្ខន្ធសុ អស្មីតិ
 អធិកតំ អយមហាមស្មីតិ ច ន សមនុបស្សាមីតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ខីណាស្រេតហើយ ។ ព្រះទាសកៈមានអាយុ ទទួលស្តាប់ពាក្យរបស់
ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈថា ករុណា អារុសោ ហើយចូលទៅរកព្រះខេមកៈ
មានអាយុ ។ បេ ។ អារុសោខេមកៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយប្រាប់លោក
យ៉ាងនេះថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
ត្រាស់ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១
។ បេ ។ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ បានឮថា ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ
បើព្រះខេមកៈមានអាយុ មិនយល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួច ថាជាខ្លួន ឬ
ថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនទេ មានតែព្រះខេមកៈមានអាយុ ជាព្រះអរហន្ត-
ខីណាស្រេតហើយ ។ ព្រះខេមកៈឆ្លើយថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង
៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើ
ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបុបាទានក្ខន្ធ ១ ។ បេ ។ វិញ្ញាណុបាទានក្ខន្ធ ១ ។
អារុសោ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះឯង ខ្ញុំមិនយល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិច
បន្តួចថាជាខ្លួន ឬថាជាបរិក្ខាររបស់ខ្លួនទេ ទាំងខ្ញុំ ក៏មិនមែនជាអរហន្ត
ខីណាស្រេតដែរ អារុសោ ខ្ញុំគ្រាន់តែប្រកាន់ថា អញមានក្នុងឧបាទា-
នក្ខន្ធទាំង ៥ ប៉ុណ្ណោះ តែខ្ញុំមិនយល់ឃើញថា ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ
ជាអញឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២២៨] អថខោ អាយស្មា ទាសកោ យេន ថេរា
 ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ថេរេ ភិក្ខុ ឯតទរោច
 ខេមកោ អារុសោ ភិក្ខុ ឯវមាហា បញ្ចមេ អារុសោ
 ឧទាទានក្ខត្តា វុត្តា ភកវតា ។ សេយ្យដីទំ ។ រូប្យចា-
 ទានក្ខត្តោ ។ បេ ។ វិញ្ញាណ្យចាទានក្ខត្តោ ។ ឥមេសុ
 ខ្វាហំ អារុសោ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខត្តេសុ ន កិញ្ចិ
 អត្តំ វា អត្តជីយំ វា សមនុបស្សាមិ ន ចម្មិ អរហំ ទិ-
 ណាសរោ អបិច មេ អារុសោ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខត្តេ-
 សុ អស្មីតិ អទិតតំ អយមហាមស្មីតិ ច ន សមនុ-
 បស្សាមីតិ ។ ឯហិ ត្ថំ អារុសោ ទាសកេ យេន ខេម-
 កោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ខេមកំ ភិក្ខុ ឯវ
 រទេហិ ថេរា តំ អារុសោ ខេមកេ ឯវមាហំសុ យ-
 មេតំ អារុសោ ខេមកេ អស្មីតិ រទេសិ កិមេតំ អស្មីតិ
 រទេហិ ។ រូបំ អស្មីតិ រទេសិ ។ អញ្ញត្រិ រូចា អស្មីតិ
 រទេសិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សដ្ឋារេ ។ វិញ្ញាណំ អ-
 ស្មីតិ រទេសិ ។ បេ ។ អញ្ញត្រិ វិញ្ញាណា អស្មីតិ រទេសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[២២៨] លំដាប់នោះ ព្រះទាសកៈមានអាយុ ចូលទៅរកភិក្ខុ
 ទាំងឡាយជាថេរៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
 ជាថេរៈដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ខេមកភិក្ខុពោលយ៉ាងនេះ
 ថា អារុសោ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ។ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺរូបឧបាទានក្ខន្ធ ១
 ។ វេ ។ វិញ្ញាណឧបាទានក្ខន្ធ ១ ។ អារុសោ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះឯង
 ខ្ញុំមិនយល់ឃើញរបស់អ្វីបន្តិចបន្តួច ថាជារបស់ខ្លួន ឬថាជាបរិក្ខាររបស់
 ខ្លួនទេ ទាំងខ្ញុំក៏មិនមែនជាអរហន្តខ្លីណាស្រពដៃរ អារុសោ ខ្ញុំគ្រាន់តែប្រ-
 កាន់ថា អញមានក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ប៉ុណ្ណោះ តែខ្ញុំមិនយល់ឃើញ
 ថាឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះជាអញឡើយ ។ ព្រះថេរៈទាំងឡាយពោល
 ថា អារុសោទាសកៈ ចូរលោកមកអាយ ចូរលោកទៅរកខេមកភិក្ខុ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ចូរពោលនឹងខេមកភិក្ខុយ៉ាងនេះថា អារុសោ
 ខេមកៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយ សួរលោកយ៉ាងនេះថា អារុសោខេមកៈ
 ដែលលោកហៅថា អញនុ៎ះ តើលោកហៅអ្វីថាជាអញ ។ លោកហៅ
 រូបថាជាអញឬ ។ ឬលោកហៅរបស់ដទៃអំពីរូបថាជាអញ ។ លោក
 ហៅវេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ លោកហៅវិញ្ញាណ
 ថាជាអញឬ ។ វេ ។ ឬលោកហៅរបស់ដទៃអំពីវិញ្ញាណថាជាអញ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ

យមេតំ អារុសោ ខេមក អស្មីតិ វទេសិ កិមេតំ អស្មីតិ
 វទេសីតិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ អាយស្មា ទាសកោ ថេ-
 រាណំ ភិក្ខុណំ បដិស្សុត្វា យេនាយស្មា ខេមកោ តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ ខេមកំ ឯតទរោច
 ថេរា តំ អារុសោ ខេមក ឯវមាហំសុ យមេតំ អារុសោ
 ខេមក អស្មីតិ វទេសិ កិមេតំ អស្មីតិ វទេសិ ។ រូបំ
 អស្មីតិ វទេសិ ។ អញ្ញត្រិ រូទា អស្មីតិ វទេសិ ។
 វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណំ អស្មីតិ វទេសិ ។
 អញ្ញត្រិ វិញ្ញាណា អស្មីតិ វទេសិ ។ យមេតំ អារុសោ
 ខេមក អស្មីតិ វទេសិ កិមេតំ អស្មីតិ វទេសីតិ ។
 អលំ អារុសោ ទាសក កិ ឥមាយ សន្ទាយវេទិកាយ
 អាហារារុសោ ទណ្ណំ អហមេវ យេន ថេរា ភិក្ខុ តេនុ-
 បសង្កមិស្សាមីតិ ។

ខន្ធសំយុត្តិ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

អារុសោខេមកៈ ដែលលោកហៅថាជាអញ្ញនុ៎ះ តើលោកហៅអ្វីថាជា
អញ ។ ព្រះទាសកៈមានអាយុ ទទួលស្តាប់ពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ជាថេរៈថា ករុណា អារុសោ ហើយចូលទៅរកព្រះខេមកៈមានអាយុ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះខេមកៈមានអាយុដូច្នោះថា អារុ-
សោខេមកៈ ព្រះថេរៈទាំងឡាយសួរលោកយ៉ាងនេះថា អារុសោខេម-
កៈ ដែលលោកហៅថាអញ្ញនុ៎ះ តើលោកហៅអ្វីថាជាអញ ។ លោក
ហៅរូបថាជាអញឬ ។ ឬលោកហៅរបស់ដទៃអំពីរូបថាជាអញ ។
លោកហៅវេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ លោកហៅ
វិញ្ញាណថាជាអញឬ ។ ឬលោកហៅរបស់ដទៃអំពីវិញ្ញាណថាជាអញ ។
អារុសោខេមកៈ ដែលលោកហៅថាជាអញ្ញនុ៎ះ តើលោកហៅអ្វីថាជា
អញ ។ ព្រះខេមកៈពោលថា កុំឡើយ អារុសោទាសកៈ ប្រយោជន៍អ្វី
ដោយការត្រឡប់ទៅ ត្រឡប់មកនេះ អារុសោ ចូរលោកហុចឈើ
ច្រត់មក ខ្ញុំឯងនឹងចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

[២២៩] អថខោ អាយស្មា ខេមកោ ទណ្ហាមោ-
 លម្ព យេន ថេរា ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 ថេរេហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ
 សារាណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្នំ ខោ អាយស្មន្តំ ខេមកំ ថេរា ភិក្ខុ ឯតទរោច្ចុ
 យមេតំ អារុសោ ខេមក អស្មិតិ វទេសិ កិមេតំ
 អស្មិតិ វទេសិ ។ រូបំ អស្មិតិ វទេសិ ។ អញ្ញត្រ រូចា
 អស្មិតិ វទេសិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សដ្ឋារេ ។
 វិញ្ញាណំ អស្មិតិ វទេសិ ។ អញ្ញត្រ វិញ្ញាណា អស្មិតិ
 វទេសិ ។ យមេតំ អារុសោ ខេមក អស្មិតិ វទេសិ
 កិមេតំ អស្មិតិ វទេសិតិ ។ ន ខ្វាហំ អារុសោ រូបំ
 អស្មិតិ វទាមិ នប អញ្ញត្រ រូចា អស្មិតិ វទា-
 មិ ។ ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សដ្ឋារេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

[២២៧] លំដាប់នោះ ព្រះខេមកៈមានអាយុ ច្រត់ឈើច្រត់
ដើរចូលទៅរកភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើ
សេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ
រីករាយនឹងពាក្យដែលគួរព្យាបាលហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ
ខេមកៈមានអាយុអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈក៏សួរ
ដូច្នោះថា អារុសោខេមកៈ ដែលលោកហៅថាអញនុ៎ះ តើលោកហៅអ្វី
ថាជាអញ ។ លោកហៅរូបថា ជាអញឬ ។ ឬលោកហៅរបស់ដទៃ
អំពីរូបថាជាអញ ។ លោកហៅវេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។
លោកហៅវិញ្ញាណថាជាអញឬ ។ ឬលោកហៅរបស់ដទៃអំពីវិញ្ញាណ
ថាជាអញ ។ អារុសោខេមកៈ ដែលលោកហៅថាអញនុ៎ះ តើលោក
ហៅអ្វីថាជាអញ ។ ព្រះខេមកៈឆ្លើយថា អារុសោ ខ្ញុំមិនហៅរូប
ថាជាអញទេ សូម្បីរបស់ដទៃអំពីរូប ក៏ខ្ញុំមិនហៅថាជាអញដែរ ។ ខ្ញុំ
មិនហៅវេទនា ។ មិនហៅថាសញ្ញា ។ មិនហៅសង្ខារទាំងឡាយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ន វិញ្ញាណំ អស្មីតិ វទាមិ នបិ អញ្ញត្រិ វិញ្ញាណា
អស្មីតិ វទាមិ អបិច មេ អារុសោ បញ្ចសុ ឧទាទា-
នក្ខន្ធនុសុ អស្មីតិ អធិកតំ អយមហាមស្មីតិ ន ច សម-
នុបស្សាមិ ។ សេយ្យថាបិ អារុសោ ឧប្បលស្ស វា បទុ-
មស្ស វា បុណ្ណារីកស្ស វា កន្លោ យោ នុ ខោ ឯវំ វទេយ្យ
បត្តស្ស កន្លោតិ វា វណ្ណស្ស កន្លោតិ វា កិញ្ញក្ខស្ស
កន្លោតិ វា សម្មា នុ ខោ សោ វទមាណោ វទេយ្យាតិ ។
នោ ហោតំ អារុសោ ។ យថាកមំ បនារុសោ សម្មា
អារុសោ ព្យាករមាណោ ព្យាករេយ្យាតិ ។ បុប្ផស្ស កន្លោតិ
សម្មា ព្យាករមាណោ ព្យាករេយ្យាតិ ។ ឯវមេវ ខ្វាហំ
ខោ អារុសោ ន រូបំ អស្មីតិ វទាមិ នបិ អញ្ញត្រិ រូចា
អស្មីតិ វទាមិ ។ ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។ ន សង្ខារេ ។
វិញ្ញាណំ អស្មីតិ វទាមិ នបិ អញ្ញត្រិ វិញ្ញាណា អស្មីតិ
វទាមិ អបិច មេ អារុសោ បញ្ចសុ ឧទាទានក្ខន្ធនុសុ
អស្មីតិ អធិកតំ អយមហាមស្មីតិ ន ច សមនុបស្សាមិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

មិនហៅវិញ្ញាណថាជាអញទេ សូម្បីរបស់ដទៃអំពីវិញ្ញាណ ក៏ខ្ញុំមិនហៅ
 ថាជាអញដែរ អាវុសោ ខ្ញុំគ្រាន់តែប្រកាន់ថា អញមានក្នុងឧបាទាន
 នក្ខន្ធទាំង ៥ ប៉ុណ្ណោះ តែខ្ញុំមិនយល់ឃើញថា ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ
 ជាអញទេ ។ អាវុសោ ដូចជាក្លិននៃផ្កាព្រលិត ផ្កាឈូកក្រហម
 ឬផ្កាឈូកស បុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា ក្លិនរបស់ត្របកក្តី ក្លិន
 របស់ព័ណ៌ក្តី ក្លិនរបស់កេសរក្តី បុគ្គលនោះកាលបើនិយាយ (យ៉ាង
 នេះ) ឈ្មោះថានិយាយត្រូវដែរឬ ។ យ៉ាងនេះមិនត្រូវទេ អាវុសោ ។
 អាវុសោ ចុះកាលបើបុគ្គលនឹងព្យាករឲ្យត្រូវ តើគប្បីព្យាករដូចម្តេចវិញ ។
 អាវុសោ កាលបើបុគ្គលនឹងព្យាករឲ្យត្រូវ គប្បីព្យាករថា ក្លិនរបស់ផ្កា ។
 អើអាវុសោ យ៉ាងនោះមែន ឯខ្ញុំមិនហៅរូប ថាជាអញទេ សូម្បី
 របស់ដទៃអំពីរូប ក៏ខ្ញុំមិនហៅថាជាអញដែរ ។ ខ្ញុំមិនហៅវេទនា ។
 មិនហៅសញ្ញា ។ មិនហៅសង្ខារទាំងឡាយ ។ មិនហៅវិញ្ញាណ
 ថាជាអញទេ សូម្បីរបស់ដទៃអំពីវិញ្ញាណ ក៏ខ្ញុំមិនហៅថាជាអញដែរ
 អាវុសោ ខ្ញុំគ្រាន់តែប្រកាន់ថា អញមានក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ប៉ុណ្ណោះ
 តែខ្ញុំមិនយល់ឃើញថា ឧបាទានក្ខន្ធ ទាំង ៥ នេះ ជាអញទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

កិញ្ចាបិ អារុសោ អរិយស្សាវកស្ស បញ្ចោរម្ភាតិយានិ
 សញ្ញាជនានិ បហីនានិ ករន្តិ អថខុស្ស ហោតិ យេវ
 បញ្ចសុ ឧចាទានក្ខន្ធសុ អនុសហាភតោ អស្មីតិ មា-
 នោ អស្មីតិ ឆន្ទោ អស្មីតិ អនុសយោ អសម្មហតោ ។
 សោ អបរេន សមយេន បញ្ចសុ ឧចាទានក្ខន្ធសុ
 ឧទយព្វយានុបស្សី វិហារតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស
 សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្តជ្ជំមោ ។ ឥតិ វេទនា ។
 ឥតិ សញ្ញា ។ ឥតិ សដ្ឋារា ។ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញា-
 ណាស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណាស្ស អត្តជ្ជំមោតិ ។
 តស្សីមេសុ បញ្ចសុ ឧចាទានក្ខន្ធសុ ឧទយព្វយា-
 នុបស្សីនោ វិហារតោ យោមិស្ស ហោតិ បញ្ចសុ ឧចាទា-
 នក្ខន្ធសុ អនុសហាភតោ អស្មីតិ មាណោ អស្មីតិ ឆន្ទោ
 អស្មីតិ អនុសយោ អសម្មហតោ សោមិ សមុក្សាតំ
 កច្ចតិ ។ សេយ្យថាបិ អារុសោ វត្ថំ សង្កិលិដ្ឋំ
 មលក្កហិតំ តមេនំ សាមិកា រជកស្ស អនុប្បទដ្ឋំ
 តមេនំ រជកោ ឧសេ វា ខារេ វា កោមយេ វា សម្មទ្ធិត្វា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

អាវុសោ ពួកឱវម្ហាគិយសំយោជនៈ (សំយោជនៈជាចំណែកខាងក្រោម)
 ៥ ប្រការ ដែលអរិយសាវ័កលះបង់បាន ក៏មែនពិតហើយ តែថាមានៈ
 (សេចក្តីប្រកាន់) ថាជាអញ ឆន្ទៈ (សេចក្តីគាប់ចិត្ត) ថាជាអញ អនុស័យ
 (កិលេសដែលដេកត្រាំក្នុងចិត្ត) ថាជាអញ យ៉ាងល្អិត នៅក្នុងឧបាទា-
 នក្ខន្ធទាំង ៥ លោកមិនទាន់គាស់រំលើងបាននៅឡើយ ។ លុះសម័យខាង
 ក្រោយមក លោកពិចារណាយើង នូវសេចក្តីកើត និងសេចក្តីរលត់ ក្នុង
 ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ថា ដូច្នេះជារូប ដូច្នេះជាហេតុឲ្យកើតរូប ដូច្នេះជា
 សេចក្តីរលត់រូប ។ ដូច្នេះជាវេទនា ។ ដូច្នេះជាសញ្ញា ។ ដូច្នេះជា
 សង្ខារទាំងឡាយ ។ ដូច្នេះជាវិញ្ញាណ ដូច្នេះជាហេតុឲ្យកើតវិញ្ញាណ
 ដូច្នេះជាសេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណ ។ កាលលោកពិចារណាយើង នូវ
 សេចក្តីកើតសេចក្តីរលត់ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះហើយ មានៈថាជា
 អញ ឆន្ទៈថាជាអញ អនុស័យថាជាអញ ជាកិលេសយ៉ាងល្អិត ដែល
 លោកគាស់រំលើង មិនទាន់បាននៅឡើយ ក៏ដល់នូវកិរិយាគាស់រំលើង
 ឡើងបាន ។ អាវុសោ ដូចសំពត់ដីសៅហ្មង ប្រឡាក់ក្តែល ពួកជន
 ជាម្ចាស់យកសំពត់នោះទៅប្រគល់ឲ្យជាងជ្រលក់ ជាងជ្រលក់ក៏ច្របាច់
 ច្របល់សំពត់នោះ ក្នុងទឹកប្រៃក្តី ក្នុងទឹកក្បូងក្តី ក្នុងទឹកគោម័យក្តី

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

អច្ឆ ឧទកេ វិក្ខាលេតិ កិញ្ចាបិ តំ ហោតិ វត្ថំ បរិ-
សុទ្ធិំ បរិយោទាតំ អថខុស្ស ហោតិ យោ ច អនុស-
ហាតតោ ឧសតន្តោ វា ខារតន្តោ វា កោមយតន្តោ
វា អសម្មហាតោ តមេនំ រជកោ សាមិកានំ ទេតិ
តមេនំ សាមិកា កន្ធិបរិការិតេ ករណ្ណាកេ និក្ខិបន្តិ
យោបិស្ស ហោតិ អនុសហាតតោ ឧសតន្តោ វា
ខារតន្តោ វា កោមយតន្តោ វា អសម្មហាតោ សោបិ
សមុត្តាតំ កច្ឆតិ ។ ឯវមេវ ខោ អារុសោ កិញ្ចាបិ
អរិយស្សារកស្ស បញ្ចោរម្ពាតិយានិ សញ្ញោជនានិ ប-
ហីនានិ កវន្តិ អថខុស្ស ហោតិ យេវ បញ្ចសុ ឧចា-
នានក្ខន្ធនេសុ អនុសហាតតោ អស្មីតិ មាណោ អស្មីតិ
នន្តោ អស្មីតិ អនុសយោ អសម្មហាតោ សោ អបរេន
សមយេន បញ្ចសុ ឧចានានក្ខន្ធនេសុ ឧទយព្វយា-
នុបស្សី វិហារតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ
ឥតិ រូបស្ស អត្តដ្ឋំមោ ។ ឥតិ វេទនា ។ ឥតិ
សញ្ញា ។ ឥតិ សង្ខារា ។ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញា-
ណាស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណាស្ស អត្តដ្ឋំមោតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ហើយយកទៅគក់ក្នុងទឹកដ៏ថ្លា សំពត់នោះ ត្រឡប់ជាសំពត់ស្អាត ផ្ទុះផង ក៏មែនពិតហើយ តែថាសំពត់នោះ គង់មានក្លិនទឹកប្រៃ ក្លិនទឹកក្បង ក្លិនទឹកគោម័យដែលជ្រួតជ្រាបមិនទាន់បាត់នៅឡើយ លុះតែជាងជ្រលក់ ឲ្យសំពត់នោះដល់ពួកជនជាម្ចាស់ ពួកជនជាម្ចាស់ក៏ដាក់សំពត់នោះក្នុងទូដែលអប់ដោយក្លិន ឯក្លិនទឹកប្រៃក្តី ក្លិនទឹកក្បងក្តី ក្លិនទឹកគោម័យក្តី ដែលជ្រួតជ្រាបនៅ ក៏ហើរបាត់អស់ទៅ យ៉ាងណាមិញ ។

អារុសោ ពួកឱវម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ប្រការ ដែលអរិយសាវ័កលះបង់បាន ក៏មែនពិតហើយ តែថា មានៈថាជាអញ ឆន្ទៈថាជាអញ អនុស័យថាជាអញ ជាគិលេសយ៉ាងល្អិត នៅក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ក៏លោកគាស់រំលើងមិនទាន់បាននៅឡើយ លុះសម័យខាងក្រោយមក លោកពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីកើត និងសេចក្តីរលត់ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ថា ដូច្នោះជារូប ដូច្នោះជាហេតុឲ្យកើតរូប ដូច្នោះជាសេចក្តីរលត់រូប ។ ដូច្នោះជាវេទនា ។ ដូច្នោះជាសញ្ញា ។ ដូច្នោះជាសង្ខារទាំងឡាយ ។ ដូច្នោះជាវិញ្ញាណ ដូច្នោះជាហេតុឲ្យកើតវិញ្ញាណ ដូច្នោះជាសេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

តស្សីមេសុ បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធនុសុ ឧទយព្វយានុ-
 បស្សីនោ វិហារតោ យោមិស្ស ហោតិ បញ្ចសុ ឧបា-
 ទានក្ខន្ធនុសុ អនុសហាតតោ អស្មីតិ មាណោ អស្មីតិ
 ឆន្ទោ អស្មីតិ អនុសយោ អសម្មហាតោ សោមិ ស-
 មុត្យាតំ កច្ចតីតិ ។

[២៣០] ឯវំ វុត្តេ ថេរា ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ ខេមកំ
 ឯតទោចំ ន ខោ មយំ អាយស្មន្តំ ខេមកំ វិហា-
 សាបេក្ខា អបុច្ឆិម្ហា^(១) អមិ អាយស្មា ខេមកោ បហោតិ
 តស្ស ភកវតោ សាសនំ វិត្តារេន អាចិក្ខិតំ ទេសេតំ
 បញ្ញាបេតំ បដ្ឋបេតំ វិវិតំ វិភជិតំ ឧត្តានីកាតំ យទិទំ
 អាយស្មតា ខេមកេន តស្ស ភកវតោ សាសនំ វិត្តារេន
 អាចិក្ខិតំ ទេសិតំ បញ្ញាបិតំ បដ្ឋបិតំ វិវិតំ វិភជិតំ^(២)
 ឧត្តានីកតន្តិ ។ ឥទមវោច អាយស្មា ខេមកោ ។

---

១ ឱ. ម. បុច្ឆិម្ហា ។ ២ ឱ. វិវិតំ វិភជិតំ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

កាលបើលោកពិចារណាយើញនូវសេចក្តីកើត និងសេចក្តីរលត់ ក្នុង
ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ហើយ មានៈថាជាអញ ឆន្ទៈថាជាអញ អនុស័យ
ថាជាអញ ជាកិលេសយ៉ាងល្អិត ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ដែលលោក
គាល់រំលើងមិនទាន់បាននៅឡើយ ក៏ដល់នូវកិរិយាគាស់រំលើងឡើងបាន
យ៉ាងនោះឯង ។

[២៣០] លុះព្រះខេមកៈពោលយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយជា
ថេរៈក៏ពោលនឹងព្រះខេមកៈមានអាយុ ដូច្នោះថា យើងទាំងឡាយមិនសូវ
ព្រះខេមកៈមានអាយុព្រោះប្រាថ្នានឹងបៀតបៀនទេ បានជាសូវ (ដោយ
យល់ឃើញថា) ព្រះខេមកៈមានអាយុអាចនឹងប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត
តែងតាំង បើក ចែក ធ្វើឲ្យរាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គ
នោះ ដោយពិស្តារបាន ដូចជាសាសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
ដែលព្រះខេមកៈមានអាយុ បានប្រាប់ បានសម្តែង បានបញ្ញត្ត បាន
តែងតាំង បានបើក បានចែក បានធ្វើឲ្យរាក់ហើយ ដោយសេចក្តីពិស្តារ
នេះឯង ។ ព្រះខេមកៈមានអាយុ បានពោលភាសិតនេះចប់ហើយ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

អត្តមនា ថេរា ភិក្ខុ អាយស្មតោ ខេមកស្ស ភាសិតំ

អភិនន្តំ ។ ឥមស្មិត្តា បន វេយ្យាករណស្មី ភក្ខមាណេ

សង្កមត្តានំ ថេរានំ ភិក្ខុនំ អនុចាទាយ អាសវេហិ

ចិត្តានិ វិមុច្ចិសុ អាយស្មតោ ច ខេមកស្សាតិ ។

[២៣១] ឯកំ សមយំ សម្ពហុលា ថេរា ភិក្ខុ

ពារាណសិយំ វិហារន្តិ ឥសិបតនេ មិតទាយេ ។ អថ-

ខោ អាយស្មា ឆន្នោ សាយណ្ណាសមយំ បដិសល្លាណ

វុដ្ឋិតោ អចាបុរណំ អាទាយ វិហារេន វិហារំ ឧប-

សង្កមិត្តា ថេរេ ភិក្ខុ ឯតទរោច ឱវទន្តុ មំ អាយស្មន្តោ

ថេរា អនុសាសន្តុ មំ អាយស្មន្តោ ថេរា ករោន្តុ មេ អា-

យស្មន្តោ ថេរា ធម្មិ កងំ យថាហំ ធម្មំ បស្សេយ្យន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គោ ទី ៤

ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ មានចិត្តត្រេកអររីករាយ នឹងភាសិតរបស់ព្រះ
ខេមកៈមានអាយុក្រែកលែង ។ ក៏កាលដែលព្រះខេមកៈមានអាយុ កំពុង
ពោលវេយ្យាករណ៍នេះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ប្រមាណ ៦០ រូប
ព្រមទាំងព្រះខេមកៈមានអាយុ ក៏រួចផុតស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ។

[២៣១] សម័យមួយ ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈច្រើនរូប នៅ
ក្នុងឥសិបតនមិតទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ។ គ្រានោះឯង ព្រះឆន្ទៈ
មានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្តាសម័យ ហើយកាន់កូនសោ
ដើរចេញពីវិហារមួយ ចូលទៅកាន់វិហារមួយ និយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយ
ជាថេរៈដូច្នោះថា សូមព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានអាយុ ទូន្មានខ្ញុំកុរុណា
សូមព្រះថេរៈទាំងឡាយ មានអាយុ ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំកុរុណា សូមព្រះ
ថេរៈទាំងឡាយ មានអាយុ ធ្វើធម្មីកថាដល់ខ្ញុំព្រះកុរុណា សមគួរតាមធម៌
ដែលខ្ញុំកុរុណាល្មមយល់បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៣២] ឯវំ វុត្តេ ថេរា ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ ឆន្ទំ
 ឯតទោចំ រូបំ ខោ អារុសោ ឆន្ទ អនិច្ចំ វេទនា
 អនិច្ចា សញ្ញា អនិច្ចា សង្ខារា អនិច្ចា វិញ្ញាណំ អ-
 និច្ចំ ។ រូបំ អនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។
 វិញ្ញាណំ អនត្តា សព្វេ សង្ខារា អនិច្ចា សព្វេ ធម្មា
 អនត្តាតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស ឯតទយោសិ
 មយ្ហំបិ ខោ ឯវំ ហោតិ រូបំ អនិច្ចំ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ។ រូបំ អនត្តា ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា សព្វេ
 សង្ខារា អនិច្ចា សព្វេ ធម្មា អនត្តាតិ អថ ច បន
 មេ សព្វសង្ខារសមថេ សព្វបធិប្បដិទិស្សក្កេ តណ្ហាក្ខ-
 យេ វិរាតេ និរោធមេ និព្វានេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ នប្ប-
 សីទតិ ន សន្តិជ្ជតិ ន វិមុច្ចតិ បរិតស្សនា ឧចា-
 ទានំ ឧប្បជ្ជតិ បច្ចុទារត្តតិ មាណសំ អថ កោចរហិ
 មេ អត្តាតិ ។ ន ខោ បនេតំ ធម្មំ បស្សតោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៣២] កាលដែលព្រះឆន្ទៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ និយាយនឹងព្រះឆន្ទៈមានអាយុដូច្នោះថា អារុសោឆន្ទៈ រូបមិនទៀង វេទនាមិនទៀង សញ្ញាមិនទៀង សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀង វិញ្ញាណមិនទៀង ។ រូបជាអនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា សង្ខារទាំងឡាយទាំងពួងមិនទៀង ធម៌ទាំងឡាយទាំងពួងជាអនត្តា ។ លំដាប់នោះ ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អាត្មាអញក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះដែរថា រូបមិនទៀង ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនទៀង ។ រូបជាអនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា សង្ខារទាំងឡាយទាំងពួងមិនទៀង ធម៌ទាំងឡាយទាំងពួងជាអនត្តាដែរ ប៉ុន្តែចិត្តរបស់អញ មិនស្អុះ មិនជ្រុះថ្នាំ មិនតម្កល់ខ្ជាប់ មិនបង្កោនទៅរកព្រះនិព្វាន ដែលមានអាការម្យាប័នូវសង្ខារទាំងពួង ជាទីរលាស់ចេញនូវឧបធិទាំងពួង ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីប្រាសចាកតម្រេក ជាទីរលត់ទេ ទើបសេចក្តីតក់ស្លុត សេចក្តីប្រកាន់មាំ ក៏កើតឡើង ចិត្តរបស់អញក៏ត្រឡប់គិតថា អ្វីហ្ន៎ ជាខ្លួនរបស់អញអេះ ។ មួយទៀត កាលបើអញ មិនទាន់ឃើញចតុស្សច្ចធម៌នុ៎ះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

កោ នុ ខោ មេ តថា ធម្មំ ទេសេយ្យ យថាហំ ធម្មំ
បស្សេយ្យន្តិ ។

[២៣៣] អថខោ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស ឯតទ-
ហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ កោសម្ហិយំ
វិហារតិ ឃោសិតារាមេ សត្តុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្ភា-
វិតោ ច វិញ្ញនំ សព្វប្បចារិនំ បហោតិ ច មេ អាយ-
ស្មា អានន្ទោ តថា ធម្មំ ទេសេតំ យថាហំ ធម្មំ
បស្សេយ្យំ អត្ថិ ច មេ អាយស្មន្តោ អានន្តោ តាវតិកា
វិស្សន្តិ យន្ទនាហំ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្ក-
មេយ្យន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា ឆន្ទោ សេនាសនំ
សំសាមេត្វា បត្តចីវរាមាទាយ យេន កោសម្ហិ ឃោ-
សិតារាមោ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អានន្ទេន សន្ធិ សម្មោទិ
សម្មោទនីយំ កេចំ សារាណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ខោ អាយស្មា ឆន្ទោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ហើយ នរណាឡើយ នឹងសម្តែងធម៌ដល់អញ សមគួរតាមធម៌ដែលអញ
ល្មមយល់បាន ។

[២៣៣] លំដាប់នោះ ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
ដូច្នោះថា ព្រះអានន្ទ មានអាយុនេះ នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិតក្រុង
កោសម្ពី ជាអ្នកដែលព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរផង ជាអ្នកដែលពួកវិញ្ញូ-
ជនជាសព្វហូចារីលើកតំកើងផង មានតែព្រះអានន្ទមានអាយុទើបអាច
សម្តែងធម៌ដល់អញ សមគួរតាមធម៌ដែលអញល្មមយល់បាន ទាំងអញ
ក៏មានសេចក្តីស្មិទ្ធស្នាល នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុជាដរាបមក បើដូច្នោះ
គួរតែអញ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុចុះ ។ ទើបព្រះឆន្ទៈមាន
អាយុរៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈ រួចស្រេចហើយ កាន់យកបាត្រនិងបីវរ
ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុ ឯឃោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ធ្វើកិរិយារីករាយ ជាមួយនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ
លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួររីករាយនិងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះឆន្ទៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហវគ្គោ

អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឯតទរោច ឯកមិទាហំ អារុ-
 សោ អានន្ត ឥមយំ ពារាណសិយំ វិហារមិ ឥ-
 សិបតនេ មិតទាយេ អថខ្វាហំ អារុសោ សាយណ្ហា-
 សមយំ បដិសល្លាតា វុដ្ឋិតោ អចាបុរណំ អាទាយ
 វិហារេន វិហារំ ឧបសន្តមិត្វា ថេរេ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ
 ឱវទន្តុ មំ អាយស្មន្តោ ថេរា អនុសាសន្តុ មំ អាយ-
 ស្មន្តោ ថេរា កកោន្តុ មេ អាយស្មន្តោ ថេរា ធម្មិ កកំ
 យថាហំ ធម្មំ បស្សេយ្យន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ មំ អារុ-
 សោ ថេរា ភិក្ខុ ឯតទរោចំ រូបំ ខោ អារុសោ ធន្ត
 អនិច្ចំ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ
 អនិច្ចំ ។ រូបំ អនត្តា ។ ថេ ។ វិញ្ញាណំ អនត្តា សព្វ
 សង្ខារា អនិច្ចា សព្វ ធម្មា អនត្តាតិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 អារុសោ ឯតទរោចសិ មយ្ហំមិ ខោ ឯវំ ហោតិ រូបំ
 អនិច្ចំ ។ ថេ ។ វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ។ រូបំ អនត្តា ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ អ-
 នត្តា សព្វ សង្ខារា អនិច្ចា សព្វ ធម្មា អនត្តាតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ក៏ពោលនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ដូច្នោះថា អារុសោអានន្ទ សម័យមួយ
 ខ្ញុំនៅក្នុងតសិបតនមិតទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី អារុសោ គ្រានោះ
 ខ្ញុំចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្តសម័យ ហើយកាន់កូនសោដើរចេញ
 ពីវិហារមួយ ចូលទៅកាន់វិហារមួយ និយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ
 ដូច្នោះថា សូមព្រះថេរៈទាំងឡាយមានអាយុ ទូន្មានខ្ញុំករុណា សូមព្រះ
 ថេរៈទាំងឡាយមានអាយុ ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំករុណា សូមព្រះថេរៈទាំង
 ឡាយមានអាយុ ធ្វើធម្មិកថាដល់ខ្ញុំករុណា ឲ្យសមគួរតាមធម៌ដែលខ្ញុំ
 ករុណាល្មមយល់បាន ។ អារុសោ កាលខ្ញុំនិយាយយ៉ាងនេះហើយ
 ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ និយាយនឹងខ្ញុំករុណាដូច្នោះថា អារុសោឆន្ទៈ រូប
 មិនទៀង ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិន
 ទៀង ។ រូបជាអនត្តា ។ វេ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា សង្ខារទាំងឡាយ
 ទាំងពួងមិនទៀង ធម៌ទាំងឡាយទាំងពួង ជាអនត្តា ។ អារុសោ ខ្ញុំ
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា អាត្មាអញក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា រូបមិនទៀង ។ វេ ។ វិញ្ញាណមិនទៀង ។ រូបជា
 អនត្តា ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណជាអនត្តា
 សង្ខារទាំងឡាយទាំងពួងមិនទៀង ធម៌ទាំងឡាយទាំងពួងជាអនត្តាដែរ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

អថ ច បន មេ សព្វសង្ខារសមថេ សព្វបដិប្បដិ-
 និស្សក្កេ តណ្ហាក្ខយេ វិរាតេ និរោដេ និព្វានេ ចិត្តំ ន
 បក្ខន្ធតិ នប្បសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ ន វិមុច្ចតិ បរិ-
 តស្សនា ឧបាទានំ ឧប្បជ្ជតិ បច្ចុទារត្តតិ មានសំ អថ
 កោចរហំ មេ អត្តាតិ ។ ន ខោ បនេតំ ធម្មំ បស្ស-
 តោ ហោតិ កោ នុ ខោ មេ តថា ធម្មំ ទេសេយ្យ យ-
 ថាហំ ធម្មំ បស្សេយ្យន្តិ ។ តស្ស មយ្ហំ អារុសោ ឯ-
 តទហោសិ អយំ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ កោសម្ពិយំ
 វិហារតិ យោសិតារាមេ សត្តុ ថេវ សំវណ្ណិតោ សម្មារិតោ
 ច វិញ្ញំនំ សព្វហ្មចារីនំ បហោតិ ច មេ អាយស្មា
 អានន្ទោ តថា ធម្មំ ទេសេតុំ យថាហំ ធម្មំ បស្សេយ្យ
 អត្តិ ច អាយស្មន្តោ អានន្ទោ តារតិកា វិស្សដ្ឋិ យន្ទ-
 នាហំ យេនាយស្មា អានន្ទោ តេនុបសង្កមេយ្យ-
 ន្តិ ។ ឱវទតុ មំ អាយស្មា អានន្ទោ អនុសាសតុ
 មំ អាយស្មា អានន្ទោ ករោតុ មេ អាយស្មា អានន្ទោ
 ធម្មំ កេចំ យថាហំ ធម្មំ បស្សេយ្យន្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ប៉ុន្តែចិត្តរបស់ខ្ញុំ មិនស្អុះ មិនជ្រះថ្លា មិនតម្កល់ខ្ជាប់ មិនបង្កោនទៅ
 ក្នុងព្រះនិព្វាន ដែលមានអាការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ជាទីរលាស់
 ចេញនូវឧបធិទាំងពួង ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ជាទីប្រាសចាកតម្រេក
 ជាទីរលត់ទេ ទើបសេចក្តីតក់ស្លុត សេចក្តីប្រកាន់មាំ ក៏កើតឡើង ចិត្ត
 របស់ខ្ញុំក៏ត្រឡប់គិតថា អ្វីហ្ន៎ជាខ្លួនរបស់អញអេះ ។ មួយទៀត កាល
 បើខ្ញុំមិនទាន់ឃើញចតុស្សច្ចធម៌ទេ នរណាឡើយ នឹងសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំ
 សមគួរដល់ធម៌ ដែលខ្ញុំល្មមយល់បាន ។ អារុសោ ខ្ញុំក៏មានសេចក្តី
 ត្រិះរិះដូច្នោះថា ព្រះអានន្ទមានអាយុអង្គនេះ នៅក្នុងឃោសិតារាម ជិត
 ក្រុងកោសម្ពី ជាអ្នកដែលព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរផង ជាអ្នកដែលពួក
 វិញ្ញូជនជាសព្វហ្មចារីលើកតំកើងផង មានតែព្រះអានន្ទមានអាយុ អាច
 នឹងសម្តែងធម៌ដល់អញ សមគួរតាមធម៌ដែលអញល្មមយល់បាន ទាំង
 អញក៏មានសេចក្តីស្មិទ្ធស្នាល នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ ជាដរាបមក បើ
 ដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅរកព្រះអានន្ទមានអាយុចុះ ។ សូម
 ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទូន្មានខ្ញុំករុណា សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ ប្រៀន
 ប្រដៅខ្ញុំករុណា សូមព្រះអានន្ទមានអាយុ ធ្វើធម៌កថាដល់ខ្ញុំករុណា
 សមគួរតាមធម៌ដែលខ្ញុំករុណាល្មមយល់បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៣៤] ឯត្ថកេនបិ មយំ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស
អត្តមណា អភិវទ្ធា តំ អាយស្មា ឆន្នោ អារិអកាសិ
ទីសំ បភិទ្ធិ ឱទហារុសោ ឆន្ទ សោតំ ភព្វោសិ ធម្មំ
វិញ្ញាតុន្តិ ។ អថខោ អាយស្មតោ ឆន្ទស្ស តាវត-
កេនេវ ឧទ្ធហារំ បីតិប្បាមោជ្ជំ ឧប្បជ្ជតិ ភព្វោ កិវស្មិ
ធម្មំ វិញ្ញាតុន្តិ ។ សម្មុខា មេតំ អារុសោ ឆន្ទ ភកវតោ
សុតំ សម្មុខា បដិក្កហិតំ កច្ចានកោត្តំ ភិក្ខុំ ឱវទ-
ន្តស្ស ទ្វយនិស្សិតោ ខោយំ កច្ចាន លោកោ យេ-
ភុយ្យេន អត្ថិតញ្ចេវ នត្ថិតញ្ច ។ លោកសមុទយំ ច
ខោ កច្ចាន យថាក្ខតំ សម្មុប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៣២] ព្រះអានន្ទពោលថា ខ្ញុំរីករាយត្រេកអរនឹងព្រះឆន្ទៈ
មានអាយុ ដោយហេតុដែលព្រះឆន្ទៈមានអាយុ ធ្វើសេចក្តីនោះឲ្យជាក់
ច្បាស់ ទម្ងាយសេចក្តីរឹងត្អឹង អារុសោឆន្ទៈ ចូរលោកផ្សេងសោតប្រ-
សាទចុះ លោកជាបុគ្គលគួរយល់ធម៌បានហើយ ។ ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ
ក៏កើតបីតិរិះបាមោជ្ជដ៏ក្រៃលែង ដោយហេតុគ្រាន់តែឮថាខ្លួនជាបុគ្គល
គួរយល់ធម៌បានហើយប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ពោលថា
អារុសោឆន្ទៈ សូត្រនេះខ្ញុំបានស្តាប់មក ខ្ញុំបានទទួលមក ក្នុងទីចំពោះ
ព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ កាលដែលទ្រង់ទូន្មានភិក្ខុជាកច្ចានគោត្រថា
ម្នាលកច្ចានៈ សត្វលោកនេះ ច្រើនតែអាស្រ័យនូវទិដ្ឋិ ២ ប្រការ គឺ ការ
ប្រកាន់ថាមាន (សស្សតទិដ្ឋិ) ១ ការប្រកាន់ថាមិនមាន (ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ) ១ ។
ម្នាលកច្ចានៈ កាលបើគេពិចារណាឃើញ តាមសេចក្តីពិត ដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវហេតុដែលឲ្យកើតលោក ការប្រកាន់ថាមិនមាន ណា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

លោកេ នត្ថិតា សា ន ហោតិ ។ លោកេនិរោធំ ខោ
 កត្វាន យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា លោ-
 កេ អត្ថិតា សា ន ហោតិ ។ ឧបាយុបាណាភិទិ-
 វេសវិនិពន្ធា ខ្វាយំ កត្វាន លោកោ យេកុយ្យេន
 តព្វាយំ ឧបាយុបាណាធំ ចេតសោ អទិដ្ឋានំ អភិ-
 និវេសានុសយំ ន ឧបេតិ ន ឧបាទិយតិ នាទិដ្ឋាតិ
 អត្តា មេតិ ។ ទុក្ខមេវ ឧប្បជ្ជមាធំ ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខំ
 និរុដ្ឋមាធំ និរុដ្ឋតីតិ ន កដ្ឋតិ ន វិចិត្តិច្ឆតិ ។ អបរ-
 ប្បច្ចយា ញាណមេវស្ស ឯត្ត ហោតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ
 កត្វាន សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ ។ សព្វមត្តីតិ ខោ កត្វាន
 អយមេកោ អន្តោ សព្វំ នត្ថិតិ អយំ ទុតិយោ អន្តោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ក្នុងលោក គេមិនមានការប្រកាន់ថា មិនមាននោះទេ ។ ម្នាលកិច្ចានៈ
 កាលបើគេពិចារណាឃើញ តាមសេចក្តីពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ នូវ
 សេចក្តីរលត់របស់លោក ការប្រកាន់ថាមាន ណា ក្នុងលោក គេមិន
 មានការប្រកាន់ថា មាននោះឡើយ ។ ម្នាលកិច្ចានៈ សត្វលោកនេះ
 ច្រើនតែជាប់ជំពាក់ដោយឧបាយ (តណ្ហាទិដ្ឋិ) ឧបាទាន និងអភិនិវេសៈ
 គឺតណ្ហាទិដ្ឋិ ចំណែកអរិយសាវ័កនេះ រមែងមិនផ្អែកផ្អួល មិនប្រកាន់
 មិនតាំងចិត្តខ្ជាប់ នូវឧបាយនិងឧបាទាននោះ ដែលជាអធិដ្ឋាន (ទី
 ឈរ) ជាអភិនិវេសៈ (ទីអង្គុយ) និងជាអនុស័យ (ទីដេក) នៃចិត្តថា
 ខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ អរិយសាវ័កនោះមិនសង្ស័យ មិនឆ្លើងធ្ងល់
 ថា ទុក្ខក្នុងឧបាទានក្នុងទាំង ៥ កាលកើតឡើង រមែងកើតឡើងពិត ទុក្ខ
 កាលរលត់ទៅ រមែងរលត់ទៅពិត ។ ព្រះអរិយសាវ័កនោះ មាន
 សេចក្តីយល់ចំពោះខ្លួន ក្នុងឧបាទានក្នុងទុក្ខនុ៎ះ មិនបាច់មានបុគ្គលដទៃ
 ជាបង្ខំយ ។ ម្នាលកិច្ចានៈ សម្មាទិដ្ឋិ រមែងកើតមាន ដោយហេតុ
 មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលកិច្ចានៈ សេចក្តីយល់ថា អ្វីទាំងអស់
 មាន នេះជាសេចក្តីយល់ដ៏លាមកទី ១ គឺសស្សតទិដ្ឋិ សេចក្តីយល់ថា
 អ្វីទាំងអស់មិនមាន នេះជាសេចក្តីយល់ដ៏លាមកទី ២ គឺឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

ឯតេ តេ កិច្ចាន ឧភោ អន្តេ អនុបកម្ម មជ្ឈេន
 តថាគតោ ធម្មំ ទេសេតិ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា សង្ខា-
 រយ្យច្ចយា វិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
 ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ អវិជ្ជាយ ត្រូវ
 អសេសវិវាតនិពោទា សង្ខារនិពោទោ ។ បេ ។ ឯវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និពោទោ ហោតីតិ ។ ឯវមេតំ
 អារុសោ អានន្ទ ហោតិ យេសំ អាយស្មន្តានំ តាទិសា
 សព្វប្បចារិយោ អនុកម្មកា អត្តកាមា ឱវាទកា
 អនុសាសកា ឥទព្វា បន មេ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស
 ធម្មទេសនំ សុត្វា ធម្មោ អភិសមិតោតិ ។

[២៣៥] សាវត្ថិយំ ។ អថខោ អាយស្មា រា-
 ហុលោ យេន ភកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្នោ ខោ អាយស្មា រាហុលោ ភកវន្តំ ឯតទ-
 រោច កថន្តុ ខោ ភន្តេ ជាទតោ កថំ បស្សតោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលកថានុរិកៈ តថាគតសម្តែងធម៌ ប្រាប់អ្នកតាមផ្លូវកណ្តាល មិនច្រឡំ ច្រឡំក្នុងសេចក្តីយល់ ដំលាមកទាំង ២ នេះឡើយថា សង្ខារទាំងឡាយ កើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជា បច្ច័យ ។ បេ ។ ហេតុជាដែនកើត នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងកើត មាន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ មួយទៀត សេចក្តីរលត់នូវសង្ខារ ព្រោះ វិនាសនិងរលត់មិនសេសសល់ នៃអវិជ្ជា ។ បេ ។ សេចក្តីរលត់នៃ កងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងកើតមាន ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ព្រះធួន្ទៈ ពោលថា អារុសោអានន្ទ សេចក្តីនុះយ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ បណ្តាលទៅ មានអាយុទាំងឡាយណា លោកមានអាយុទាំងនោះ ប្រាកដដូចលោក ម្ចាស់ ឈ្មោះថាជាសព្វហូចារី ជាអ្នកអនុគ្រោះ អ្នកចង់ឲ្យប្រយោជន៍ អ្នកឲ្យឱវាទ អ្នកប្រៀនប្រដៅមែន ចំណែកខ្ញុំទើបនឹងយល់ធម៌ច្បាស់ ព្រោះបានស្តាប់ធម៌ទេសនា របស់ព្រះអានន្ទមានអាយុនេះឯង ។

[២៣៥] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះរាហុលមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះរាហុល មាន អាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ឥមស្មិត្តោ សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិ-
 មិត្តេសុ អហម្មារមមម្មារមាណុសយា ន ហោន្តិតិ ។
 យំ កិញ្ចិ រាហុល រូបំ អតីតាណាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ
 វា ពហិទ្ធា វា ឱណ្ណារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណ្ឌិតំ
 វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សព្វំ រូបំ នេតំ មម នេសោ-
 ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ វា មេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្ប-
 ញ្ញាយ បស្សតិ ។ យា កាចិ វេទនា ។ យា កាចិ
 សញ្ញា ។ យេ កេចិ សម្មារា ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ
 អតីតាណាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ។ មេ ។
 សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ វា មេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ ។ វា
 ខោ រាហុល ជានតោ វា បស្សតោ ឥមស្មិត្តោ សវិញ្ញា-
 ណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេសុ អហម្មារម-
 មម្មារមាណុសយា ន ហោន្តិតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ទើបមិនមានអនុស័យ គឺសេចក្តីប្រកាន់អហង្គារមមង្គារ ក្នុងកាយដែល
 ប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តគ្រប់ដំពូកជាខាងក្រៅផង ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលរាហុល រូបណាមួយ ជាអតីត អនាគត
 បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី
 ឧត្តមក្តី ឬរូបណា មានក្នុងទីព្រាយ ក្នុងទីជិត បុគ្គលឃើញនូវរូបទាំង
 អស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែន
 របស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ វេទ-
 នាណានីមួយ ។ សញ្ញាណានីមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ ។
 វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី ខាង
 ក្រៅក្តី ។ បេ ។ បុគ្គលឃើញនូវវិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏
 ប្រពៃតាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែន
 ជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ ម្នាលរាហុល កាល
 បុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបមិនមានអនុស័យ គឺសេចក្តី
 ប្រកាន់អហង្គារមមង្គារ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុង
 និមិត្តគ្រប់ដំពូកជាខាងក្រៅផង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៣៦] សាវត្ថិយំ ។ អារាមេ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ
 ខោ អាយស្មា រាហុលោ ភកវន្តំ ឯតទរោច កេចំ
 នុ ខោ ភន្តេ ជានតោ កេចំ បស្សតោ ឥមស្មិញ្ច
 សវិញ្ញាណកេ កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេសុ
 អហដ្ឋារមមដ្ឋារមាធាបកតំ មាណសំ ហោតិ វិទា ស-
 មតិក្កន្តំ សន្តំ សុវិមុត្តន្តិ ។ យំ កិញ្ចិ រាហុល រូបំ
 អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អដ្ឋតំ វា ពហិទ្ធា វា ឱ-
 ទ្យារិកំ វា ។ មេ ។ យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សព្វំ រូបំ
 រេតំ មម រេសោហាមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯ-
 រមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុចាទា
 វិមុត្តោ ហោតិ ។ យា កាចិ វេទនា ។ យា កាចិ
 សញ្ញា ។ យេ កេចិ សដ្ឋារា ។ យំ កិញ្ចិ វិញ្ញា-
 ណំ អតីតាណកតប្បច្ចុប្បន្នំ អដ្ឋតំ វា ពហិទ្ធា វា
 ឱទ្យារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៣៦] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ លុះព្រះរាហុលមានអាយុ
អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបមាន
ចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីប្រកាន់អហង្គារមមង្គ្គារ ក្នុងកាយដែលប្រកបដោយ
វិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តគ្រប់ដំពូកជាខាងក្រៅផង ហើយកន្លងផុត
ស្ងប់រម្ងាប់ រួចស្រឡះដោយចំណែក ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
ម្នាលរាហុល រូបណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ខាងក្នុងក្តី
ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ។ បេ ។ ប្បរូបណា មានក្នុងទីឆ្ងាយ ក្នុងទី
ជិត បុគ្គលឃើញរូបទាំងអស់នុ៎ះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិត
យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួន
របស់អញឡើយ ទើបជាអ្នកផុតស្រឡះចាកសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ វេទនា
ណានីមួយ ។ សញ្ញាណានីមួយ ។ សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ ។
វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ជាខាងក្នុងក្តី ខាង
ក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី ឬវិញ្ញាណណា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ

ទុវេ សន្តិកេ វា សព្វំ វិញ្ញាណំ នេតំ មម នេសោហាមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទិស្វា អនុចាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ វាហុល
 ជានតោ ឯវំ បស្សតោ ឥមស្មិញ្ច សវិញ្ញាណកេ
 កាយេ ពហិទ្ធា ច សព្វនិមិត្តេសុ អហដ្ឋារមមដ្ឋារ-
 មាធិបកតំ មាណសំ ហោតិ វិទា សមតិក្កន្តំ សន្តំ
 សុវិមុត្តន្តំ ។

ថេរវគ្គោ ចតុត្ថោ ។

តត្រ្រ្រាទានំ ភវតិ

អានន្ទោ តិស្សោ យមកោ
 អនុរាជោ ច វក្កលិ
 អស្សដិ ខេមកោ ឆន្ទោ
 វាហុលា អបវេ ទុវេ
 ថេរវគ្គោតិ វុច្ចតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ដែលមានក្នុងទីព្រាយ ក្នុងទីជិត បុគ្គលឃើញនូវវិញ្ញាណទាំងអស់នុ៎ះ
 ដោយប្រាជ្ញាជ័ប្រពៃតាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ
 នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ទើបផុតស្រឡះ
 ចាកសេចក្តីប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលរាហុល បុគ្គលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះ ទើបមានចិត្តប្រាសចាកសេចក្តីប្រកាន់អហង្គារមមង្គារ ក្នុង
 កាយដែលប្រកបដោយវិញ្ញាណនេះផង ក្នុងនិមិត្តគ្រប់ដំពូកជាខាងក្រៅផង
 ហើយកន្លងផុត ស្ងប់រម្ងាប់ រួចស្រឡះដោយចំណែក ។

ចប់ ថេរវគ្គ ទី ៤ ។

ឧទ្ទានក្នុងថេរវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីព្រះអានន្ទ ១ ព្រះតិស្សៈ ១ ព្រះយមកៈ ១ ព្រះ
 អនុរាជ ១ ព្រះវក្កលិ ១ ព្រះអស្សជិ ១ ព្រះខេមកៈ ១
 ព្រះឆន្ទៈ ១ និងព្រះរាហុល ២ រឿងទៀត លោកហៅថា
 ថេរវគ្គ ។

បុប្ផរក្កោ

[២៣៧] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ មេ ។ សេយ្យ-
 ថាមិ ភិក្ខុវេ នទី បព្វតេយ្យា ឱហារិទី ទូរដ្ឋមា
 សីមសោតា តស្សា ឧភតោ^(១) តីវេសុ កាសា ចេមិ
 ជាតា អស្សុ តេ នំ អន្លោលម្ពេយ្យំ កុសា ចេមិ
 ជាតា អស្សុ តេ នំ អន្លោលម្ពេយ្យំ បព្វជា ចេមិ
 ជាតា អស្សុ តេ នំ អន្លោលម្ពេយ្យំ វីរណា ចេមិ
 ជាតា អស្សុ តេ នំ អន្លោលម្ពេយ្យំ រុក្ខា ចេមិ
 ជាតា អស្សុ តេ នំ អន្លោលម្ពេយ្យំ តស្សា បុរិសោ
 សោតេន វុយ្ហមាដោ កាសេ ចេមិ កណ្ណោយ្យ តេ ប-
 លុដ្ឋេយ្យំ សោ តតោនិទានំ អនយព្យសនំ អា-
 បដ្ឋេយ្យ ។ កុសេ ចេមិ កណ្ណោយ្យ ។ បព្វដេ
 ចេមិ កណ្ណោយ្យ ។ វីរណោ ចេមិ កណ្ណោយ្យ ។

---

១ ឱ. ម. ឧភោសុ ។

បុប្ផវគ្គ

[២៣៧] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្ទឹងជាប់មកអំពីកំពូលភ្នំ មានប្រក្រតីនាំសំណាត់
ហូរចុះមក ហូរទៅកាន់ទីឆ្ងាយ មានខ្សែទឹករហ័ស ប្រសិនបើមានត្រែង
ដុះនៅព្រំដីឆ្នេរទាំងពីរនៃស្ទឹងនោះ ត្រែងនោះ នឹងសំយុងចុះទៅរកស្ទឹង
នោះ ប្រសិនបើមានស្បូវដុះនៅ ស្បូវទាំងនោះ នឹងសំយុងចុះទៅរកស្ទឹង
នោះ ប្រសិនបើមានស្មៅដំណេកទន្សាយដុះនៅ ស្មៅដំណេកទន្សាយ
ទាំងនោះ នឹងសំយុងចុះទៅរកស្ទឹងនោះ ប្រសិនបើមានស្បូវវណ្ណាសដុះ
នៅ ស្បូវវណ្ណាសទាំងនោះ នឹងសំយុងចុះទៅរកស្ទឹងនោះ ប្រសិនបើ
មានឈើដុះនៅ ឈើទាំងនោះ នឹងសំយុងចុះទៅរកស្ទឹងនោះ កាលបើ
មានបុរស អណ្តែតទៅតាមខ្សែទឹកស្ទឹងនោះ ទុកជាចាប់កាន់ត្រែងក្តី
ត្រែងនោះក៏ដេកទៅ បុរសនោះ នឹងដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើននិងសេច-
ក្តីវិនាស ព្រោះដំណើរនោះជាហេតុ ។ ទុកជាចាប់កាន់ស្បូវក្តី ។ ទុក
ជាចាប់កាន់ស្មៅដំណេកទន្សាយក្តី ។ ទុកជាចាប់កាន់ស្បូវវណ្ណាសក្តី ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

រក្ខេ ចេបិ កណ្តោយ្យ តេ បលុដ្ឋេយ្យំ សោ តតោនិទា-
 នំ អនយព្យសនំ អាបដ្ឋេយ្យ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 អស្សុតវា បុថុដ្ឋនោ អរិយានំ អទស្សរិ អរិយធម្មស្ស
 អកោរិទោ អរិយធម្មេ អរិដីតោ សប្បរិសានំ អទស្សរិ
 សប្បរិសធម្មស្ស អកោរិទោ សប្បរិសធម្មេ អរិដីតោ
 រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ
 វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តានំ តស្ស តំ រូបំ បលុដ្ឋតិ
 សោ តតោនិទានំ អនយព្យសនំ អាបដ្ឋតិ ។ វេទនំ ។
 សញ្ញំ ។ សដ្ឋាវេ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
 វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី
 វា អត្តានំ តស្ស តំ វិញ្ញាណំ បលុដ្ឋតិ សោ ត-
 តោនិទានំ អនយព្យសនំ អាបដ្ឋតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ថេរវគ្គ ទី ៤

ទុកជាចាប់កាន់ដើមឈើក្តី ឈើទាំងនោះក៏ដេកនៅ បុរសនោះនឹងដល់
 នូវសេចក្តីមិនចម្រើននិងសេចក្តីវិនាស ព្រោះដំណើរនោះជាហេតុ យ៉ាង
 ណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផជួនដែលមិនចេះដឹង មិនបាន
 ឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ មិនសិក្សាក្នុងអរិយធម៌
 មិនបានឃើញពួកសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃក្នុងសប្បុរសធម៌ មិនបាន
 សិក្សាក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងពិចារណាឃើញនូវរូបថាជាខ្លួន ឃើញនូវ
 ខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ឃើញនូវរូបថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុង
 រូបខ្លះ រូបនោះរបស់បុប្ផជួននោះ រមែងរលុបរលាយទៅ បុប្ផជួននោះក៏
 ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើននិងសេចក្តីវិនាស ព្រោះដំណើរនោះជាហេតុ ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ ឃើញនូវវិញ្ញាណថាជា
 ខ្លួន ឃើញនូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ
 ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ វិញ្ញាណនោះរបស់បុប្ផជួននោះ រមែង
 រលុបរលាយទៅ បុប្ផជួននោះក៏ដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើននិងសេចក្តីវិនាស
 ព្រោះដំណើរនោះជាហេតុ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៣៨] តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ តស្មា-
 តិហា ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ ធាបំ ឥត្តត្តា-
 យាតិ បជាធាតីតិ ។

[២៣៩] សាវត្ថិយំ ។ តត្រ ខោ ។ បេ ។ ធាបំ
 ភិក្ខុវេ លោកេន វិទាមិ ។ លោកោ ច ខោ ភិក្ខុវេ
 មយា វិទតិ ។ ន ភិក្ខុវេ ធម្មវាទី កេនចិ លោ-
 កស្មី វិទតិ ។ យំ ភិក្ខុវេ នត្ថិសម្មតំ លោកេ
 បណ្ឌិតានំ អហំបិ តំ អត្ថីតិ វេទាមិ ។ យំ ភិក្ខុវេ
 អត្ថិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិតានំ អហំបិ តំ អត្ថីតិ
 វេទាមិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ នត្ថិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិ-
 តានំ យមហំ នត្ថីតិ វេទាមិ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ និច្ចំ ធុរំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវសេចក្តី
 នោះ ដូចម្តេច រូបទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុង
 សាសនានេះ ។ បេ ។ កាលបើភិក្ខុឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ រមែងដឹង
 ច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិន
 មានឡើយ ។

[២៣៩] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលពោលទាស់នឹងសត្វលោកទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តែសត្វលោកតែងពោលទាស់នឹងតថាគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលជាធម្មវាទីរមែងមិនពោលទាស់នឹងបុគ្គលនីមួយក្នុងលោក ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាដែលបណ្ឌិតសន្មតហើយថា មិនមានក្នុង
 លោក តថាគតក៏ពោលនូវរបស់នោះថាមិនមានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ របស់ណាដែលបណ្ឌិតសន្មតហើយថាមានក្នុងលោក តថាគត
 ក៏ពោលនូវរបស់នោះថាមានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល
 នូវរបស់ណាថាមិនមាន ចុះរបស់នោះ ដូចម្តេច ដែលបណ្ឌិតសន្មត
 ហើយថាមិនមានក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបដែលទៀងទាត់

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ នត្តិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិតានំ
អហំបិ តំ នត្តិតិ វទាមិ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។
វិញ្ញាណំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ នត្តិសម្មតំ
លោកេ បណ្ឌិតានំ អហំបិ តំ នត្តិតិ វទាមិ ។ ឥទំ ខោ
ភិក្ខុវេ នត្តិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិតានំ យមហំ នត្តិតិ
វទាមិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ នត្តិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិតានំ
យមហំ អត្តិតិ វទាមិ ។ រូបំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ ទុក្ខំ
វិបរិណាមធម្មំ នត្តិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិតានំ អហំបិ
តំ អត្តិតិ វទាមិ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។
វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អត្តិសម្មតំ លោ-
កេ បណ្ឌិតានំ អហំបិ តំ អត្តិតិ វទាមិ ។ ឥទំ ខោ
ភិក្ខុវេ អត្តិសម្មតំ លោកេ បណ្ឌិតានំ យមហំ អត្តិតិ
វទាមិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា ដែលបណ្ឌិតសន្មតថាមិនមានក្នុងលោក
 តថាគតក៏ពោលនូវរូបនោះថាមិនមានដែរ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។
 សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា ដែលបណ្ឌិតសន្មតថាមិនមានក្នុងលោក តថាគតក៏ពោលនូវ
 វិញ្ញាណនោះថាមិនមានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវ
 របស់ណាថាមិនមាន របស់នោះឯង ក៏បណ្ឌិតសន្មតថាមិនមានក្នុង
 លោកដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវរបស់ណាថាមាន
 ចុះរបស់នោះដូចម្តេច ដែលបណ្ឌិតសន្មតថាមានក្នុងលោក ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបមិនទៀង ជាទុក្ខ ប្រែប្រួលជាធម្មតា ដែលបណ្ឌិតសន្មត
 ថាមានក្នុងលោក តថាគតក៏ពោលនូវរូបនោះថាមានដែរ ។ វេទនា ។
 សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណមិនទៀង ជាទុក្ខ ប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា ដែលបណ្ឌិតសន្មតថាមានក្នុងលោក តថាគតពោលនូវវិញ្ញាណ
 នោះថាមានដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវរបស់ណា
 ថាមាន របស់នេះឯង ក៏បណ្ឌិតសន្មតថាមានក្នុងលោកដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៤០] អត្ថិ ភិក្ខុវេ លោកេ លោកធម្មោ តំ^(១)
តថាគតោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា
អភិសមេត្វា អាចិត្តតិ ទេសេតិ បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ
វិរេតិ វិកជតិ ឧត្តានីករោតិ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ លោកេ
លោកធម្មោ តំ តថាគតោ អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ
អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អភិសមេត្វា អាចិត្តតិ ទេសេតិ បញ្ញា-
បេតិ បដ្ឋបេតិ វិរេតិ វិកជតិ ឧត្តានីករោតិ ។ រូបំ
ភិក្ខុវេ លោកេ លោកធម្មោ តំ តថាគតោ អភិ-
សម្ពុជ្ឈតិ ។ បេ ។ ឧត្តានីករោតិ ។ យោ ភិក្ខុវេ
តថាគតេន ឯវំ អាចិត្តិយមារេ ទេសិយមារេ បញ្ញា-
បិយមារេ បដ្ឋបិយមារេ វិរិយមារេ វិកជិយមារេ
ឧត្តានីករិយមារេ ន ជាតតិ ន បស្សតិ តម-
ហំ ភិក្ខុវេ ពាលំ បុថុជ្ជនំ អន្ធី អចក្កកំ អជា-
នន្តំ អបស្សន្តំ កិច្ចិ ករោមិ ។ វេទនា ភិក្ខុ-
វេ ។ សញ្ញា ភិក្ខុវេ ។ សង្ខារា ភិក្ខុវេ ។

១ ឱ. សព្វវារសុ យន្តិ វា បាហោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារត្ត

[២៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោកធម៌^១ រមែងមានក្នុងលោក
 ព្រះតថាគតបានចាក់ធ្លុះត្រាស់ដឹង នូវលោកធម៌នោះ លុះចាក់ធ្លុះត្រាស់
 ដឹងហើយ ក៏រមែងប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត តែងតាំង បើក វែកញែក ធ្វើឲ្យ
 រាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម្មជាតិដូចម្តេច ជាលោកធម៌ក្នុងលោក
 ដែលព្រះតថាគតចាក់ធ្លុះត្រាស់ដឹងនូវធម្មជាតិនោះ លុះចាក់ធ្លុះត្រាស់ដឹង
 ហើយ ក៏រមែងប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត តែងតាំង វែកញែក ធ្វើឲ្យរាក់ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាលោកធម៌ក្នុងលោក ព្រះតថាគតបានចាក់ធ្លុះ
 នូវរូបនោះ ។ រូប ។ ធ្វើឲ្យរាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើរូបដែល
 ព្រះតថាគតប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត តែងតាំង បើក វែកញែក ធ្វើឲ្យរាក់
 យ៉ាងនេះ បុគ្គលណានៅតែមិនដឹងមិនយល់ទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតនឹងធ្វើដូចម្តេច នូវបុគ្គល ដែលល្ងង់ ជាបុប្ផជន ខ្វាក់ មិន
 មានចក្ខុ មិនដឹង មិនយល់នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយ ។

១ សំដៅយកខន្ធបញ្ចកៈ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

វិញ្ញាណំ ភិក្ខុវេ លោកេ លោកេធម្មោ តំ តថាគតោ
 អភិសម្ពុជ្ឈតិ អភិសមេតិ អភិសម្ពុជ្ឈិត្វា អភិសមេត្វា
 អាចិក្ខុតិ ទេសេតិ បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវតិ វិភជតិ
 ឧត្តានិករោតិ ។ យោ ភិក្ខុវេ តថាគតេន ឯវំ អាចិក្ខុ-
 យមាទេ ទេសិយមាទេ ឧត្តានិករិយមាទេ ន ជាទាតិ
 ន បស្សតិ តមហំ ភិក្ខុវេ ពាលំ បុថុជ្ជនំ អន្ធនំ អ-
 ចក្កកំ អទានន្តំ អបស្សន្តំ កិច្ចំ ករោមិ ។

[២៤១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឧប្បលំ វា បទុមំ វា
 បុណ្ណារីកំ វា ឧទកេ ជាតំ ឧទកេ សំវឌ្ឍំ^(១) ឧទកា
 អច្ចក្កម្ម ហតិ^(២) អនុបលិត្តំ ឧទកេន ។ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ លោកេ ជាតោ លោកេ
 សំវឌ្ឍា^(៣) លោកំ អភិកុយ្យ វិហារតិ អនុបលិត្តោ
 លោកេទាតិ ។

---

១ ម. សំវទ្ធំ ។ ២ តិដ្ឋន្តំ ។ ៣ សំវទ្ធោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណជាលោកធម៌ក្នុងលោក ព្រះតថាគតចាក់
 ធ្លុះត្រាស់ដឹងនូវវិញ្ញាណនោះ លុះចាក់ធ្លុះត្រាស់ដឹងហើយ ក៏រមែងប្រាប់
 សម្តែង បញ្ញត្ត តែងតាំង បើក វែកញែក ធ្វើឲ្យរាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើវិញ្ញាណដែលព្រះតថាគតប្រាប់ សម្តែង បញ្ញត្ត
 តែងតាំង បើក វែកញែក ធ្វើឲ្យរាក់យ៉ាងនេះ បុគ្គលណានៅតែមិនដឹង
 មិនយល់ទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងធ្វើដូចម្តេចកើត នូវ
 បុគ្គលនោះ ដែលល្ងង់ ជាបុប្ផជួន ខ្វាក់ មិនមានចក្ខុ មិនដឹង មិន
 យល់នោះ ។

[២៤១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាព្រលឹតក្តី ឈូកក្រហមក្តី
 ឈូកសក្តី ដែលដុះក្នុងទឹក ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក លូតផុតអំពីទឹក មិន
 ទទឹកដោយទឹក យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត
 ដែលកើតក្នុងលោក ចម្រើនក្នុងលោក រមែងគ្របសង្កត់នូវលោក មិន
 ជាប់ជំពាក់ដោយលោក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២៤២] ឯកំ សមយំ ភកវា អយុជ្ឈាយំ វិហរតិ
 កង្កាយ នទិយា តីវេ ។ តត្រ ខោ ភកវា ភិក្ខុ អា-
 មន្តេសិ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ អយំ កង្កា នទី មហាន្តំ ផេ-
 ណាមិណ្ណំ អាវហោយ្យ តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ បស្សេយ្យ
 និជ្ឈាយេយ្យ យោនិសោ ឧបបរិក្ខេយ្យ តស្ស បស្សតោ
 និជ្ឈាយតោ យោនិសោ ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញេវ ខា-
 យេយ្យ តុច្ឆកញ្ញេវ ខាយេយ្យ អសារកញ្ញេវ ខា-
 យេយ្យ កិញ្ចិ សិយា ភិក្ខុវេ ផេណាមិណ្ណោ សារោ ។
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យំ កិញ្ចិ រូបំ អតីតាណាតតប្បច្ចប្បន្នំ
 ។ មេ ។ យំ ទូវេ សន្តិកេ វា តំ ភិក្ខុ បស្សតិ និជ្ឈាយតិ
 យោនិសោ ឧបបរិក្ខតិ តស្ស បស្សតោ និជ្ឈាយតោ
 យោនិសោ ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញេវ ខាយតិ តុច្ឆកញ្ញេវ
 ខាយតិ អសារកញ្ញេវ ខាយតិ កិញ្ចិ សិយា ភិក្ខុវេ
 រូមេ សារោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៤២] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ទៀបឆ្នេរនៃ
ស្ទឹងគង្គា ជិតក្រុងអយុធ្យា ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាស្ទឹងគង្គានេះ
បន្ទាត់ទៅ នូវដុំនៃពពុះទឹកដ៏ធំ បុរសមានភ្នែកក្រឡេកមើលឃើញ
ដុំនៃពពុះទឹកនោះ ហើយពិចារណា ដោយឧបាយ កាលលើបុរស
នោះក្រឡេកមើលឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ ដុំនៃពពុះទឹកនោះក៏
ប្រាកដជារបស់សោះសូន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមាន
ខ្លឹម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងដុំនៃពពុះទឹក ដូចម្តេចបាន
យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបណានីមួយ ជាអតីត
អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ រូបណា ក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ភិក្ខុ
ក្រឡេកមើលឃើញរូបនោះ ពិចារណាដោយឧបាយ កាលលើភិក្ខុនោះ
ក្រឡេកមើលឃើញ ពិចារណាឃើញឧបាយ រូបនោះក៏ប្រាកដជារបស់
សោះសូន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងរូបដូចម្តេចបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

[២៤៣] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សាទសមយេ ធុល្លដុ-
សិតកេ ទេវេ វស្សន្តេ ឧទកេ ឧទកបុព្វជ្ឈំ^(១) ឧប្បជ្ជតិ
ចេវ និរុជ្ឈតិ ច តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ បស្សេយ្យ
និជ្ឈាយេយ្យ យោនិសោ ឧបបរិក្ខេយ្យ តស្ស^(២) បស្ស-
តោ និជ្ឈាយតោ យោនិសោ ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញេវ
ខាយេយ្យ តុច្ឆកញ្ញេវ ខាយេយ្យ អសារកញ្ញេវ ខា-
យេយ្យ កិញ្ញិ សិយា ភិក្ខុវេ ឧទកបុព្វជ្ឈេ សារោ ។
ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យា កាចិ វេទនា អតីតាណាត-
តប្បច្ចុប្បដ្ឋា ។ បេ ។ យា ទូវេ សន្តិកេ វា តំ ភិក្ខុ
បស្សតិ និជ្ឈាយតិ យោនិសោ ឧបបរិក្ខតិ តស្ស បស្ស-
តោ និជ្ឈាយតោ យោនិសោ ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញេវ
ខាយតិ តុច្ឆកញ្ញេវ ខាយតិ អសារកញ្ញេវ ខាយតិ
កិញ្ញិ សិយា ភិក្ខុវេ វេទនាយ សារោ ។

---

១ ឧទកបុព្វជ្ឈន្តិបិ បាលោ ។ ២ ឱ. តស្ស តម្បស្សតោ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

[២៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាក្លៀងមានតំណក់ដ៏ថ្លោស
 បង្ហោរចុះមក ក្នុងសរទសម័យ ឯក្រពេញទឹកតែងកើតឡើងក្នុងទឹកផង
 បែកធ្លាយទៅក្នុងទឹកផង បុរសមានភ្នែក ក្រឡេកមើលឃើញក្រពេញ
 ទឹកនោះ ពិចារណាដោយឧបាយ កាលបើបុរសនោះ ក្រឡេកមើល
 ឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ ក្រពេញទឹកនោះ ក៏ប្រាកដជារបស់
 សោះសួន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងក្រពេញទឹកដូចម្តេចបាន យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន
 ។ បេ ។ វេទនាណា ក្នុងទីព្រាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ភិក្ខុតែងក្រឡេកមើល
 ឃើញវេទនានោះ ពិចារណាដោយឧបាយ កាលបើភិក្ខុនោះក្រឡេក
 មើលឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ វេទនានោះ ក៏ប្រាកដជារបស់
 សោះសួន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងវេទនាដូចម្តេចបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២៤៤] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ភិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ

បិតេ មជ្ឈន្តិកេ កាលេ មរិចិ^(១) ជន្ធិតិ តមេនំ

ចក្កុមា បុរិសោ បស្សេយ្យ ជិដ្ឋាយេយ្យ យោនិសោ

ឧបបរិក្ខេយ្យ តស្ស បស្សតោ ជិដ្ឋាយតោ យោនិសោ

ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញេវ ខាយេយ្យ ។ បេ ។ កិញ្ចិ

សិយា ភិក្ខុវេ មរិចិកាយ សារោ ។ ឯវមេវ ខោ

ភិក្ខុវេ យា កាចិ សញ្ញា ។ បេ ។

---

១ ឱ. ម. មរិចិកា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រេញថ្ងៃរមែងញាប់ញ័រក្នុងវេលា

ថ្ងៃត្រង់ ក្នុងខែជាខាងចុងនៃគិម្ពរដូវ បុរសមានភ្នែក ក្រឡេកមើល

ឃើញព្រេញថ្ងៃនោះ ពិចារណាដោយឧបាយ កាលបើបុរសនោះក្រឡេក

មើលឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ ព្រេញថ្ងៃនោះក៏ប្រាកដជារបស់

សោះសូន្យ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងព្រេញថ្ងៃ

ដូចម្តេចបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាណានី-

មួយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

[២៤៥] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ សារត្តិកោ
 សារកវេសី សារបរិយេសនំ ចរមាណោ តិណ្ណំ កុដារី
 អាទាយ វនំ បរិសេយ្យ សោ តត្ថ បស្សេយ្យ មហន្តំ
 កទលិក្ខន្ធី ឧជុំ នវំ អកុក្កជកជាតំ^(១) តមេនំ មូ-
 លេ ធិន្ទេយ្យ មូលេ ឆេត្វា អក្កេ ធិន្ទេយ្យ អក្កេ ឆេត្វា
 បត្តវដ្ឋី វិនិព្ពុដ្ឋេយ្យ សោ តត្ថ បត្តវដ្ឋី វិនិព្ពុដ្ឋេយ្យ
 ដេកុំបិ នាទិតច្ឆេយ្យ កុតោ សារំ តមេនំ ចក្កុមា
 បុរិសោ បស្សេយ្យ និដ្ឋាយេយ្យ យោនិសោ ឧបប-
 រិក្ខេយ្យ តស្ស បស្សតោ និដ្ឋាយតោ យោនិសោ
 ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញេវ ខាយេយ្យ តុច្ឆកញ្ញេវ ខា-
 យេយ្យ អសារកញ្ញេវ ខាយេយ្យ កិញ្ញិ សិយា
 ភិក្ខុវេ កទលិក្ខន្ធី សារោ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 យេ កេចិ សដ្ឋ្វារា អតីតានាគតប្បច្ចុប្បដ្ឋា ។ បេ ។
 យេ ទូវេ សន្តិកេ វា តំ ភិក្ខុ បស្សតិ និដ្ឋាយតិ

១ ឱ. អកុក្កជាតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

[២២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ
 ស្វែងរកខ្លឹមឈើ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកខ្លឹមឈើ បានកាន់យកដឹងដ៏មុត
 ចូលទៅកាន់ព្រៃ បុរសនោះឃើញដើមចេកធំ ត្រង់ នៅខ្លី មិនទាន់
 មានត្រយូង ក្នុងព្រៃនោះ ក៏កាត់ដើមចេកនោះត្រង់គល់ លុះកាត់គល់
 ហើយ ក៏កាត់ចុង លុះកាត់ចុងហើយ ក៏បកស្រទប កាលបើបុរសនោះ
 បកស្រទប ក៏មិនបានសូម្បីតែស្រាយក្នុងដើមចេកនោះទេ នឹងបាន
 នូវខ្លឹមពីណា បុរសមានភ្នែក ក្រឡេកមើលឃើញដើមចេកនោះ ពិចារ-
 ណាដោយឧបាយ កាលបើបុរសនោះក្រឡេកមើលឃើញ ពិចារ-
 ណាដោយឧបាយ ដើមចេកនោះក៏ប្រាកដជារបស់សោះសូន្យ ប្រាកដ
 ជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹង
 មានក្នុងដើមចេកដូចម្តេចបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សង្ខារណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ សង្ខារ
 ណា ក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ភិក្ខុក្រឡេកមើលឃើញសង្ខារនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

យោនិសោ ឧបបរិក្ខតិ តស្ស បស្សតោ និជ្ឈាយតោ
 យោនិសោ ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញោ ខាយតិ តុច្ឆ-
 កញ្ញោ ខាយតិ អសារកញ្ញោ ខាយតិ កិញ្ចិ សិយា
 ភិក្ខុវេ សង្ខារេសុ សារោ ។

[២៤៦] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ មាយាការោ វា មា-
 យាការន្តោវាសី វា ចាតុម្ហហាមថេ មាយំ វិទ្ធិសេយ្យ
 តមេនំ ចក្កុមា បុរិសោ បស្សេយ្យ និជ្ឈាយេយ្យ យោ-
 និសោ ឧបបរិក្ខេយ្យ តស្ស បស្សតោ និជ្ឈាយតោ
 យោនិសោ ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញោ ខាយេយ្យ តុច្ឆ-
 កញ្ញោ ខាយេយ្យ អសារកញ្ញោ ខាយេយ្យ កិញ្ចិ
 សិយា ភិក្ខុវេ មាយាយ សារោ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 យំ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ អតីតាណាតតប្បច្ចុប្បន្នំ ។ មេ ។ យំ
 ទូវេ សន្តិកេ វា តំ ភិក្ខុ បស្សតិ និជ្ឈាយតិ យោនិសោ
 ឧបបរិក្ខតិ តស្ស បស្សតោ និជ្ឈាយតោ យោនិសោ
 ឧបបរិក្ខតោ វិត្តកញ្ញោ ខាយតិ តុច្ឆកញ្ញោ ខាយតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ពិចារណាដោយឧបាយ កាលបើភិក្ខុនោះក្រឡេកមើលឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ សង្ខារនោះប្រាកដជារបស់សោះសូន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងសង្ខារដូចម្តេចបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុគ្គលអ្នកធ្វើកិច្ចកលក្តី កូនសិស្សរបស់បុគ្គលអ្នកធ្វើកិច្ចកលក្តី បញ្ចេញនូវកិច្ចកល ក្នុងផ្លូវដំបែកជា ៤ ឯបុរសមានភ្នែកក្រឡេកមើលឃើញនូវកិច្ចកលនោះ ពិចារណាដោយឧបាយ កាលបើបុរសនោះក្រឡេកមើលឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ កិច្ចកលនោះក៏ប្រាកដជារបស់សោះសូន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមានក្នុងកិច្ចកលដូចម្តេចបាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ បេ ។ វិញ្ញាណណា ក្នុងទីព្វាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ភិក្ខុក្រឡេកមើលឃើញវិញ្ញាណនោះ ពិចារណាដោយឧបាយ កាលបើភិក្ខុនោះក្រឡេកមើលឃើញ ពិចារណាដោយឧបាយ វិញ្ញាណនោះក៏ប្រាកដជារបស់សោះសូន្យ ប្រាកដជារបស់ទទេ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

អសារកញ្ជ័រ ខាយតិ តិញ្ញិ សិយា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណោ
 សារោ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ
 រូបស្មីមិ និព្វិន្ទតិ វេទនាយមិ ។ សញ្ញាយមិ ។ សង្ខា-
 វេសុមិ ។ វិញ្ញាណស្មីមិ និព្វិន្ទតិ និព្វិន្ទំ វិវដ្តតិ វិរាតា
 វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ ហោតិ ។ បេ ។
 ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជានីតិ ។ ឥទមវោច ភកវា
 ឥទំ វត្ថាន សុកតោ អថាបរំ ឯតទវោច សត្តា

[២៤៧] ផេណាបិណ្ណាបមំ រូបំ
 វេទនា បុព្វទ្យុបមា
 មរិចិក្ខុបមា សញ្ញា
 សង្ខារា កាណល្យុបមា
 មាយ្យុបមញ្ច វិញ្ញាណំ
 ទេសិតាទិច្ចពន្ធដា ។
 យថា យថា និដ្ឋាយតិ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ប្រាកដជារបស់មិនមានខ្លឹម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខ្លឹមនឹងមាន ក្នុង
វិញ្ញាណដូចម្តេចបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
បើអរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយណាយ
ក្នុងរូបផង ក្នុងវេទនាផង ។ ក្នុងសញ្ញាផង ។ ក្នុងសង្ខារផង ។
រមែងនឿយណាយក្នុងវិញ្ញាណផង កាលបើនឿយណាយហើយ រមែង
ប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ ព្រោះប្រាសចាកតម្រេក ។
កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ សេចក្តីដឹងថា ចិត្តផុតស្រឡះក៏កើតមាន
។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
នេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះ
ហើយ លុះព្រះសុគតជាសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់
គាថានេះតទៅទៀតថា

[២៤៧] ព្រះពុទ្ធមានផៅពង្ស ដូចជាព្រះអាទិត្យ សម្តែង
ហើយថា រូបដូចជាដុំនៃពពុះទឹក វេទនាដូចជាក្រពេញទឹក
សញ្ញាដូចជាព្រេងថ្ងៃ សង្ខារដូចជាដើមចេក វិញ្ញាណ
ដូចជាកិច្ចកល ។ បុគ្គលក្រឡេកមើលដោយប្រការណា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

យោនិសោ ឧបបរិក្ខតិ

វិត្តកំ តុច្ឆកំ ហោតិ

យោ នំ បស្សតិ យោនិសោ ។

ឥមញ្ច កាយំ អារព្ព

ភ្លិយ្យញ្ញេន ទេសិតំ

បហានំ តិណ្ណំ ធម្មានំ

រូបំ បស្សថ ធញ្ញិតំ ។

អាយុ ឧស្មា ច វិញ្ញាណំ

យទា កាយំ ជហន្តិមំ

អបរិដ្ឋោ តទា សេតិ

បរកត្តំ អចេតនំ ។

ឯតាទិសាយំ សន្តានោ

មាយាយំ ពាលលាបិដិ

វេកោ ឯកោ អក្ខោតោ

សារោ ឯតុ ន វិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

រមែងពិចារណាដោយឧបាយ ដោយប្រការនោះ។ បុគ្គល
ណាឃើញនូវខន្ធបញ្ចកៈនោះដោយឧបាយ ខន្ធបញ្ចកៈនោះ
ជារបស់សោះសូន្យទទេតែងប្រាកដ(ដល់បុគ្គលនោះ) ។ ការ
លះបង់នូវធម៌ទាំង ៣ ដែលព្រះមានព្រះភាគមានបញ្ញាដូច
ជាផែនដី ទ្រង់ប្រារព្ធនូវកាយនេះហើយសម្តែង អ្នកទាំង-
ឡាយចូរឃើញនូវរូបដែលគេចោលហើយ ។ អាយុក្តី ភ្លើង
ធាតុក្តី វិញ្ញាណក្តី តែងលះបង់នូវកាយនេះដែលជាចំណី
នៃសត្វដទៃ មិនមានចេតនា ក្នុងកាលណាហើយ កាយ
ដែលគេចោលហើយ រមែងដេកលើផែនដី ក្នុងកាលនោះ ។
ធម៌ជាតំណ^(១)នេះ ប្រាកដដូច្នោះឯង កិច្ចកលនេះជាគ្រឿង
ប្រឡោមនូវជនពាល ខន្ធនេះអ្នកប្រាជ្ញពោលហើយ ថា
ជាពេជ្ឈយាដមួយ ឯខ្លឹមរមែងមិនមានក្នុងខន្ធនេះឡើយ ។

១ ធម៌ជាបដណី ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

ឯវំ ខន្ធ អវេក្ខេយ្យ
 ភិក្ខុ អារទ្ធវិរិយោ
 ទិវា វា យទិ វា វត្តិ^(១)
 សម្មជាតោ បដិស្សតោ ។
 បដហោ សព្វសំយោគំ
 កវេយ្យ សរណាត្តនោ
 ចវេយ្យាទិត្តសីសោវ
 បត្តយំ អច្ចុតំ បទន្តិ ។

[២៤៨] សាវត្តិយំ ។ អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ
 ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិដ្ឋោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ
 ឯតទរោច អត្តិ នុ ខោ ភន្តេ កិញ្ចិ រូបំ យំ រូបំ
 និច្ចំ ធុវំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ
 តថេវ បស្សតិ ។ អត្តិ នុ ខោ ភន្តេ កាចិ វេទ-
 នា យា វេទនា និច្ចា ធុវា សស្សតា អរិបរិណា-
 មធម្មា សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។ អត្តិ នុ
 ខោ ភន្តេ កាចិ សញ្ញា យា សញ្ញា ។ បេ ។

---

១ ឱ. វត្តិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ភិក្ខុមានព្យាយាមតឹងតែង មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានសតិដ៏មាំ
 គប្បីពិចារណា នូវខន្ធយ៉ាងនេះ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ។ គប្បី
 លះបង់ នូវសំយោគទាំងពួង គប្បីធ្វើនូវទីពឹងសម្រាប់ខ្លួន
 កាលបើប្រាជ្ញានូវព្រះនិព្វានដែលមិនមានចុតិ គប្បីប្រព្រឹត្ត
 រូសរាន់ ដូចជាបុគ្គលមានភ្លើងឆេះក្បាល ។

[២២៨] ដិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ។ លេ ។ លុះ
 ភិក្ខុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ
 មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ រូប
 នោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាណា
 ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល
 ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ វេទនានោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន សញ្ញាណា ។ លេ ។ សញ្ញានោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គ

អត្ថិ នុ ខោ ភន្តេ កេចិ សង្ខារា យេ សង្ខារា និច្ចា
 ធុរា សស្សតា អរិបរិណាមធម្មា សស្សតិសមំ តថេវ
 បស្សន្តិ ។ អត្ថិ នុ ខោ ភន្តេ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ យំ
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិ-
 សមំ តថេវ បស្សតីតិ ។ នត្ថិ ខោ ភិក្ខុ កិញ្ចិ រូបំ យំ
 រូបំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ
 តថេវ បស្សតិ ។ នត្ថិ ខោ ភិក្ខុ កាចិ វេទនា ។
 កាចិ សញ្ញា ។ កេចិ សង្ខារា ។ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ យំ
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិ-
 សមំ តថេវ បស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សង្ខារណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែ
 ប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ សង្ខារនោះ
 បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វិញ្ញាណណា
 ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែលស្មើ
 ដោយសស្សតិវត្ថុ វិញ្ញាណនោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 រូបណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹង
 ដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ រូបនោះ បន្តិចបន្តួច មិនមានទេ ។
 ម្នាលភិក្ខុ វេទនានោះ បន្តិចបន្តួច មិនមានទេ ។ សញ្ញានោះ បន្តិច
 បន្តួច ។ សង្ខារនោះ បន្តិចបន្តួច ។ វិញ្ញាណណា ដែលទៀង
 ទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយ
 សស្សតិវត្ថុ វិញ្ញាណនោះ បន្តិចបន្តួច (មិនមានទេ) ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

[២៨៩] អថខោ ភក្កវា បរិត្តំ កោមយបិណ្ណំ ចា-
 ណីនា កហេត្វា តំ ភិក្ខុំ ឯតទរោច ឯត្តកោបិ ខោ
 ភិក្ខុំ អត្តការប្បដិលាកោ នត្តិ និច្ចោ ធុរោ សស្សតោ
 អរិបរិណាមធម្មោ សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។
 ឯត្តកោ ចេបិ ភិក្ខុំ អត្តការប្បដិលាកោ អភិវិស្ស
 និច្ចោ ធុរោ សស្សតោ អរិបរិណាមធម្មោ ន យិទំ
 ព្រហ្មចរិយវាសោ បញ្ញាយេថ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។
 យស្មា ច ខោ ភិក្ខុំ ឯត្តកោបិ អត្តការប្បដិលាកោ
 នត្តិ និច្ចោ ធុរោ សស្សតោ អរិបរិណាមធម្មោ តស្មា
 ព្រហ្មចរិយវាសោ បញ្ញាយតិ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។

[២៩០] ភូតបុព្វាហំ ភិក្ខុំ រាជា អហោសី ខត្តិ-
 យោ មុទ្ធាវសិត្តោ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុំ រញ្ជោ សតោ
 ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុរាសីតិ នករសហស្សានិ
 អហោសុំ កុសារតិរាជនិប្បមុខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ
 ភិក្ខុំ រញ្ជោ សតោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុ-
 រាសីតិ ចាសានសហស្សានិ អហោសុំ ធម្មប្បាសា-

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

[២២៩] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ យកព្រះហស្តទៅចាប់ដុំ អាចម៍គោបន្តិចហើយ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្នាល ភិក្ខុ (ការបាននូវអត្តភាពណា) ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល ជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ ការបាននូវអត្តភាព (នោះ) សូម្បីប៉ុនអាចម៍គោនេះ មិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រសិនបើ ការបាននូវអត្តភាពប៉ុណ្ណោះ ជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល ជាធម្មតា នឹងមានហើយ ការអប់រំព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនប្រាកដ ដើម្បី អស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះការបាននូវ អត្តភាពប៉ុណ្ណោះ ជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា មិនមានទេ បានជាការអប់រំព្រហ្មចរិយៈ ប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃបាន ។

[២៥០] ម្នាលភិក្ខុ កាលពីព្រេងនាយ តថាគតជាខត្តិយរាជ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគតជាខត្តិយរាជ បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ។ មាននគរ ៨៤.០០០ (ប្រាំបីម៉ឺនបួនពាន់) មានកុសាវតីរាជានីជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគតជា ខត្តិយរាជបានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មានប្រាសាទ ៨៤.០០០ មានធម្ម-

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ទប្បមុខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ រញ្ជោ សតោ ខត្តិយស្ស
 មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុរាសីតិ ក្រដាការសហស្សានិ អហោ-
 សំ មហាព្យហាក្រដាការប្បមុខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ
 រញ្ជោ សតោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុរាសីតិ
 បល្ល័ង្កសហស្សានិ អហោសំ ទន្ធមយានិ សារមយានិ
 សោវណ្ណមយានិ រូបិយមយានិ កោនកត្តតានិ បដិក-
 ត្តតានិ បដលិកត្តតានិ កណលិមិតប្បវប្បច្ចត្តរណានិ
 សឧត្តរច្ចនានិ^(១) ឧភតោ លោហិតក្របដានានិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ ភិក្ខុ រញ្ជោ សតោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស
 ចតុរាសីតិ ឆាកសហស្សានិ អហោសំ សោវណ្ណាលង្កា-
 រានិ សោវណ្ណធជានិ ហោមជាលប្បដិច្ចដ្ឋានិ ឧចោស-
 ថឆាករាជប្បមុខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ រញ្ជោ សតោ
 ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុរាសីតិ អស្សសហស្សានិ
 អហោសំ សោវណ្ណាលង្ការានិ សោវណ្ណធជានិ ហោម-
 ជាលប្បដិច្ចដ្ឋានិ រលាហាកអស្សរាជប្បមុខានិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ ភិក្ខុ រញ្ជោ សតោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស

១ ឱ. សឧត្តរច្ចទនានិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ប្រាសាទជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគតជាខត្តិយរាជបាន
 មុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មានផ្ទះកំពូល ៨៤.០០០ មានផ្ទះកំពូលឈ្មោះ
 មហាព្យូហៈជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគតជាខត្តិយរាជ
 បានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មានបល្ល័ង្ក ៨៤.០០០ ធ្វើអំពីភ្នំ ធ្វើអំពី
 ឈើខ្លឹម ធ្វើអំពីមាស ធ្វើអំពីប្រាក់ ក្រាលដោយព្រំមានរោមវែងជាង ៤
 ឆ្នាប់ ក្រាលដោយកម្រាលមានពណ៌ស ធ្វើដោយរោមសត្វ ក្រាល
 ដោយកម្រាលធ្វើអំពីរោមសត្វជាផ្កាចង្កៀម មានកម្រាលដ៏ប្រសើរធ្វើអំពី
 ស្បែកឈ្នួស មានខ្នើយពណ៌ក្រហមទាំងពីរខាង គឺខ្នើយក្បាលនិងខ្នើយ
 ជើង ព្រមទាំងពិតាន មានពណ៌ក្រហម ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែល
 តថាគតជាខត្តិយរាជ បានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មានដំរី ៨៤.០០០
 មានគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើអំពីមាស មានទង់ធ្វើអំពីមាស ស្រោបដោយ
 បណ្តាញមាស មានស្តេចដំរីឈ្មោះឧបោសថជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលដែលតថាគត ជាខត្តិយរាជ បានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មាន
 សេះ ៨៤.០០០ មានគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើអំពីមាស មានទង់ធ្វើអំពីមាស
 ស្រោបដោយបណ្តាញមាស មានស្តេចសេះឈ្មោះវលាហកជាប្រធាន ។
 ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគត ជាខត្តិយរាជ បានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

ចតុរាសីតិ រថសហស្សានិ អហោសំ សោវណ្ណាលង្ការានិ
 សោវណ្ណធជានិ ហោមជាលប្បជិច្ឆន្តានិ វេជយន្តរថប្បមុ-
 ខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ រញ្ជោ សតោ ខត្តិយស្ស
 មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុរាសីតិ មណីសហស្សានិ អហោសំ
 មណីរតនប្បមុខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ រញ្ជោ សតោ
 ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ចតុរាសីតិ ឥត្តិសហស្សានិ
 អហោសំ ភិក្ខុទេវប្បមុខានិ^(១) ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ ។ បេ ។
 ចតុរាសីតិ ខត្តិយសហស្សានិ អហោសំ អនុយន្តានិ
 បរិណយករតនប្បមុខានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ ។ បេ ។
 ចតុរាសីតិ ធនុសហស្សានិ អហោសំ ទុកុលសន្ននានិ
 កំសូបធរណានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ ។ បេ ។ ចតុរា-
 សីតិ វត្តកោដិសហស្សានិ អហោសំ ខោមសុខុមានិ
 កោសេយ្យសុខុមានិ កម្ពលសុខុមានិ កប្បាសិក-
 សុខុមានិ ។ តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុ ។ បេ ។ ចតុរាសីតិ
 ថាលិចាកសហស្សានិ អហោសំ សាយំ ចាតំ ភត្តាភិ-
 ហារោ អភិហរិយិត្ត ។

១ ឱ. ម. សុភទ្ធាទេវប្បមុខានិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

មានរថ ៨៤.០០០ មានគ្រឿងប្រដាប់ធ្វើអំពីមាស មានទង់ធ្វើអំពីមាស
 បិទបាំងដោយបណ្តាញមាស មានវេជយន្តរថជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលដែលតថាគត ជាខត្តិយរាជបានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មានមណី
 ៨៤.០០០ មានមណីវត្ថន៍ជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគត
 ជាខត្តិយរាជបានមុទ្ធាភិសេកហើយនោះ មានស្រ្តី ៨៤.០០០ មាននាង
 ភទ្ទាទេវីជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគត ។ បេ ។ មាន
 ក្សត្រ ៨៤.០០០ ជាចំណុះ មានបរិនាយកវត្ថន៍ជាប្រធាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលដែលតថាគត ។ បេ ។ មានមេគោ ៨៤.០០០ សម្រាប់រឹតបង្ហូរ
 យកទឹកដោះ មានភាជនៈប្រាក់សម្រាប់ត្រង ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែល
 តថាគត ។ បេ ។ មានកំពស់ ៨៤.០០០ កោដិ គឺសំពត់សម្បុកឈើ
 មានសាច់ដ៏ល្អិត សំពត់សូត្រមានសាច់ដ៏ល្អិត សំពត់កម្ពលមានសាច់
 ដ៏ល្អិត សំពត់អម្ពោះមានសាច់ដ៏ល្អិត ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលដែលតថាគត
 ។ បេ ។ មានសម្រាប់ ៨៤.០០០ ជាភត្តាភិហារ ដែលរាជបុរសនាំមក
 ថ្វាយ រាល់ពេលល្ងាចព្រឹក ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៥១] តេសំ ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា
 នករសហស្សានំ ឯកញ្ជែវ តំ នករំ ហោតិ យមហំ
 តេន សមយេន អជ្ឈាវសាមិ កុសាវតី រាជធានី ។
 តេសំ ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា ចាសាទ-
 សហស្សានំ ឯកោយេវ សោ ចាសាទេវ ហោតិ
 យមហំ តេន សមយេន អជ្ឈាវសាមិ ធម្មោ ចា-
 សាទេវ ។ តេសំ ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា
 ក្រុជាការសហស្សានំ ឯកញ្ជែវ តំ ក្រុជាការំ ហោតិ
 យមហំ តេន សមយេន អជ្ឈាវសាមិ មហាព្យូហំ
 ក្រុជាការំ ។ តេសំ ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា
 បល្ល័ង្កសហស្សានំ ឯកោយេវ សោ បល្ល័ង្កោ ហោតិ
 យមហំ តេន សមយេន បរិកុញ្ញាមិ ទន្ធមយោ វា
 សារមយោ វា សុវណ្ណមយោ វា រូបិយមយោ វា ។
 តេសំ ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា នាកសហស្សានំ
 ឯកោយេវ សោ នាកោ ហោតិ យមហំ តេន ស-
 មយេន អភិរូហាមិ ឧចោសថោ នាករាជា ។ តេសំ
 ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា អស្សសហស្សានំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[២៥១] ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណានគរទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែនគរ ១
 ដែលតថាគតតែងនៅអាស្រ័យក្នុងសម័យនោះ គឺកុសាវតីរាជធានី ។

ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណាប្រាសាទទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែប្រាសាទ ១
 ដែលតថាគតតែងនៅអាស្រ័យក្នុងសម័យនោះ គឺធម្មប្រាសាទ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ បណ្ណាផ្ទះកំពូលទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែផ្ទះកំពូល ១ ដែលតថា-
 គត តែងនៅអាស្រ័យក្នុងសម័យនោះ គឺផ្ទះកំពូលឈ្មោះមហាព្យូហៈ ។

ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណាបល្ល័ង្កទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែបល្ល័ង្ក ១ ដែល
 តថាគតតែងប្រើប្រាស់ក្នុងសម័យនោះ គឺបល្ល័ង្កធ្វើអំពីភ្នំក ឬបល្ល័ង្កធ្វើអំពី
 ខ្លឹមឈើ បល្ល័ង្កធ្វើអំពីមាស ឬបល្ល័ង្កធ្វើអំពីប្រាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណាដំរី
 ទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែដំរី ១ ដែលតថាគតតែងជិះក្នុងសម័យនោះ
 គឺស្តេចដំរីឈ្មោះឧបោសថ ។ ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណាសេះទាំង ៨៤.០០០ នោះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

ឯកោយេវ សោ អស្សោ ហោតិ យមហំ តេន
សមយេន អភិរូហាមិ ពលាហោ^(១) អស្សរាជា ។
តេសំ ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា វេសហាស្សានំ
ឯកោយេវ សោ រថោ ហោតិ យមហំ តេន សម-
យេន អភិរូហាមិ វេជយន្តោ រថោ ។ តេសំ ខោ
បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា ឥត្ថិសហាស្សានំ ឯកោយេវ
សា ឥត្ថិ ហោតិ យមហំ តេន សមយេន បច្ចុបដ្ឋាតិ
ខត្ថិយា វា វេលាមិកា វា ។ តេសំ ខោ បន
ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា វត្ថុកោដិសហាស្សានំ ឯកញ្ជាវ
តំ វត្ថុយុកំ ហោតិ យមហំ តេន សមយេន
បរិទហាមិ ខោមសុខុមំ វា កោសេយ្យសុខុមំ វា
កម្មលសុខុមំ វា កប្បាសិកសុខុមំ វា ។ តេសំ
ខោ បន ភិក្ខុ ចតុរាសីតិយា ថាលិទាកសហា-
ស្សានំ ឯកោយេវ សោ ថាលិទាកោ ហោតិ យតោ
នាឡិកោទនបរមំ ភុញ្ញាមិ តទុបិយំ ច សូបព្យញ្ញ-
នំ^(២) ។ ឥតិ ខោ ភិក្ខុ សព្វេ តេ សដ្ឋារា អតីតា

១ ម. វលាហកោ ។ ឱ. វលាហកអស្សរាជា ។ ២ ឱ. ម. សូបេយ្យំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

មានតែសេះ ១ ដែលតថាគតតែងជិះក្នុងសម័យនោះ គឺស្តេចសេះឈ្មោះ
 រលាហកៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណារថទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែរថ ១
 ដែលតថាគតតែងជិះក្នុងសម័យនោះ គឺវេជយន្តរថ ។ ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណា
 ស្រ្តីទាំង ៨៤.០០០ នោះ មានតែស្រ្តី ១ ដែលជាអ្នកបម្រើផ្ទាល់តថាគត
 ក្នុងសម័យនោះ គឺស្រ្តីជាខត្តិយា ឬស្រ្តីជាវេលាមិកា^១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 បណ្ណាសំពត់ទាំង ៨៤.០០០ កោដិនោះ មានតែសំពត់ ១ គូ ដែលតថាគត
 តែងស្លៀកដណ្តប់ក្នុងសម័យនោះ គឺសំពត់សម្បកឈើមានសាច់ដ៏ល្អិត
 ឬសំពត់សូត្រមានសាច់ដ៏ល្អិត សំពត់កម្ពលមានសាច់ដ៏ល្អិត ឬសំពត់
 អម្ពោះមានសាច់ដ៏ល្អិត ។ ម្នាលភិក្ខុ បណ្ណាសម្រាប់ទាំង ៨៤.០០០
 នោះ មានតែសម្រាប់ ១ ដែលតថាគតតែងបរិភោគ គឺបាយដែលគេ
 ចម្អិនដោយអង្ករ ១ នាឡិ ជាកំណត់ ទាំងសម្បទិ៍ម្ហូបក្រៀមដ៏សមគយរដល់
 បាយនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ សង្ខារទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែកន្លងហើយ

---

១ គឺស្រ្តីមានបិតាជាក្សត្រិយ៍ មាតាជាព្រាហ្មណ៍ ឬបិតាជាព្រាហ្មណ៍ មាតាជាក្សត្រិយ៍
 (អដ្ឋកថា) ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

និរុទ្ធា វិបរិណាតា ឯវំ អនិច្ចា ខោ ភិក្ខុ សង្ខារា ឯវំ
អនុវា ខោ ភិក្ខុ សង្ខារា ឯវំ អនស្សាសិកា ខោ
ភិក្ខុ សព្វេ សង្ខារា ។ យាវព្វាទំ ភិក្ខុ អលមេវ
សព្វសង្ខារេសុ និព្វិន្ទិតំ អលំ វិន្ទិតំ អលំ វិមុច្ចិតុន្តិ ។

[២៥២] សាវត្ថិយំ ។ អារាមេ ។ ឯកមន្តំ និសិទ្ធា
ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច អត្ថិ នុ ខោ ភន្តេ
កិញ្ចិ រូបំ យំ រូបំ និច្ចំ ធុវំ សស្សតំ អវិបរិណាមធម្មំ
សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។ អត្ថិ នុ ខោ ភន្តេ កាចិ
វេទនា យា វេទនា និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាម-
ធម្មា សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។ អត្ថិ នុ ខោ
ភន្តេ កាចិ សញ្ញា ។ មេ ។ កេចិ សង្ខារា យេ សង្ខារា
និច្ចា ធុវា សស្សតា អវិបរិណាមធម្មា សស្សតិសមំ
តថេវ បស្សតិ ។ អត្ថិ នុ ខោ ភន្តេ កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ
យំ វិញ្ញាណំ និច្ចំ ធុវំ សស្សតំ អវិបរិណាមធម្មំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

រលត់ហើយ មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ម្នាល
ភិក្ខុ សង្ខារមិនទៀងយ៉ាងនេះឯង ម្នាលភិក្ខុ សង្ខារមិនបិតថេរ យ៉ាង
នេះឯង ម្នាលភិក្ខុ សង្ខារទាំងពួង មិនមានគ្រឿងទំនុកបម្រុង យ៉ាង
នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ ហេតុនេះ គួរដើម្បីនឿយណាយ គួរដើម្បីធុញ
ទ្រាន់ គួរដើម្បីជិនឆ្លុន ក្នុងសង្ខារទាំងពួង ។

[២៥២] ជិតក្រុងសារវត្តី ។ ក្នុងវត្ត ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន រូបណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជា
ធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ត រូបនោះ បន្តិចបន្តួច
មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាណា ដែលទៀងទាត់
បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្ស-
តិវត្ត វេទនានោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សញ្ញានោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ បេ ។ សង្ខារណា ដែលទៀងទាត់
បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្ស-
តិវត្ត សង្ខារនោះ បន្តិចបន្តួច មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
វិញ្ញាណណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតីតិ ។ នត្ថិ ខោ ភិក្ខុ
 តិញ្ចិ រូបំ យំ រូបំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ
 សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។ នត្ថិ ខោ ភិក្ខុ កាចិ
 វេទនា ។ កាចិ សញ្ញា ។ កេចិ សដ្ឋារា ។ តិញ្ចិ
 វិញ្ញាណំ យំ វិញ្ញាណំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាម-
 ធម្មំ សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតីតិ ។

[២៥៣] អថខោ ភក្កវា បរិត្តំ នខសិខាយំ បំសុ
 អាហោបេត្វា តំ ភិក្ខុំ ឯតទរោច ឯត្តកំបិ ខោ ភិក្ខុ រូបំ
 នត្ថិ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ
 តថេវ បស្សតិ ។ ឯត្តកំបិ ចេ ភិក្ខុ រូបំ អភវិស្ស និច្ចំ
 ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ ន យំទំ ព្រហ្មចរិយវាសោ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ វិញ្ញាណនោះ បន្តិចបន្តួចមាន
 ដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុ រូបណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ រូបនោះ បន្តិច
 បន្តួច មិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ វេទនានោះ បន្តិចបន្តួច មិនមានទេ ។
 សញ្ញានោះ បន្តិចបន្តួច ។ សង្ខារនោះ បន្តិចបន្តួច ។ វិញ្ញាណណា
 ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល
 ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ វិញ្ញាណនោះ បន្តិចបន្តួច មិនមានទេ ។

[២៥៣] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូកអាចម៍ដីបន្តិច
 ដោយចុងព្រះនខា ហើយទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកានឹងភិក្ខុនោះ ដូច្នោះថា
 ម្នាលភិក្ខុ រូបណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា
 បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ រូបនោះសូម្បីប៉ុនអាចម៍ដីនេះមិន
 មានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រសិនបើរូបប៉ុណ្ណោះជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ
 មិនប្រែប្រួលជាធម្មតានឹងមានហើយ ការអប់រំព្រហ្មចរិយៈនេះ មិន

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

បញ្ញាយេថ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខុ
 ឯត្តកាមិ រូបំ នត្ថិ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ
 តស្មា ព្រហ្មចរិយវាសោ បញ្ញាយតិ សម្មាទុក្ខក្ខ-
 យាយ ។ ឯត្តកាមិ ខោ ភិក្ខុ វេទនា នត្ថិ និច្ចា
 ធុរា សស្សតា អរិបរិណាមធម្មា សស្សតិសមំ តថេវ
 បស្សតិ ។ ឯត្តកាមិ ចេ ភិក្ខុ វេទនា អភវិស្ស និច្ចា ធុរា
 សស្សតា អរិបរិណាមធម្មា ន យិទំ ព្រហ្មចរិយវាសោ
 បញ្ញាយេថ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ យស្មា ច ខោ
 ភិក្ខុ ឯត្តកាមិ វេទនា នត្ថិ និច្ចា ធុរា សស្សតា
 អរិបរិណាមធម្មា តស្មា ព្រហ្មចរិយវាសោ បញ្ញាយតិ
 សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ ឯត្តកាមិ ខោ ភិក្ខុ សញ្ញា
 ។ មេ ។ ឯត្តកាមិ ខោ ភិក្ខុ សដ្ឋារា នត្ថិ និច្ចា ធុរា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិយាយ ខន្ធវារវគ្គ

ប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះរូប
 ប៉ុណ្ណោះជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា មិនមាន
 បានជាការអប់រំព្រហ្មចរិយៈ ប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុ វេទនាណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ វេទនានោះសូម្បី
 ប៉ុនអាចម៍ដីនេះ មិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រសិនបើវេទនាប៉ុណ្ណោះ
 ជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា នឹងមានហើយ
 ការអប់រំព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ
 ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះវេទនាប៉ុណ្ណោះជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិន
 ប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា មិនមាន បានជាការអប់រំព្រហ្មចរិយៈ ប្រាកដ
 ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ សញ្ញានោះ
 សូម្បីប៉ុនអាចម៍ដីនេះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ សង្ខារណា ដែលទៀងទាត់

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

សស្សតា អរិបរិណាមធម្មា សស្សតិសមំ តថេវ
 បស្សន្តិ ។ ឯត្តកា ចេបិ ភិក្ខុ សង្ខារា អភវិស្សំសុ
 និច្ចា ធុរា សស្សតា អរិបរិណាមធម្មា ន យំទំ ព្រហ្មចរិ-
 យវាសោ បញ្ញាយេថ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ យស្មា ច
 ខោ ភិក្ខុ ឯត្តកាបិ សង្ខារា នត្តិ និច្ចា ធុរា សស្សតា
 អរិបរិណាមធម្មា តស្មា ព្រហ្មចរិយវាសោ បញ្ញាយតិ
 សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ ឯត្តកំបិ ខោ ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ
 នត្តិ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ
 តថេវ បស្សតិ ។ ឯត្តកំ ចេបិ ភិក្ខុ វិញ្ញាណំ អភវិស្ស
 និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ ន យំទំ ព្រហ្មចរិយ-
 វាសោ បញ្ញាយេថ សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។ យស្មា ច
 ខោ ភិក្ខុ ឯត្តកំបិ វិញ្ញាណំ នត្តិ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ
 អរិបរិណាមធម្មំ តស្មា ព្រហ្មចរិយវាសោ បញ្ញាយតិ
 សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិ-
 វត្ថុ សង្ខារនោះ សូម្បីប៉ុនអាចម៍ដីនេះ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ប្រសិនបើសង្ខារប៉ុណ្ណោះជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្ម-
 តា នឹងមានហើយ ការអប់រំព្រហ្មចរិយនេះ មិនប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខដោយប្រពៃឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះសង្ខារប៉ុណ្ណោះជារបស់ទៀង
 ទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា មិនមាន បានជាការអប់រំព្រហ្ម-
 ចរិយៈ តែងប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 វិញ្ញាណណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅ
 នឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ វិញ្ញាណនោះ សូម្បីប៉ុនអាចម៍ដីនេះ
 មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រសិនបើវិញ្ញាណប៉ុណ្ណោះ ជារបស់ទៀង
 ទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលទៅជាធម្មតា នឹងមានហើយ ការអប់រំ
 ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនប្រាកដដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះវិញ្ញាណប៉ុណ្ណោះ ជារបស់ទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែ
 ប្រួលជាធម្មតា មិនមាន បានជាការអប់រំព្រហ្មចរិយៈ តែងប្រាកដ
 ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃបាន ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៥៤] តំ កី មញ្ញសិ ភិក្ខុ រូបំ វា អនិច្ចំ
 វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។
 វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។
 តស្មាតិហា ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ នាបរំ ឥត្តត្តា-
 យាតិ បដាណតីតិ ។

[២៥៥] សារត្តិយំ ។ អារាមេ ។ ឯកមន្តំ និ-
 សិដ្ឋោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច អត្តិ នុ
 ខោ ភន្តេ កិញ្ចិ រូបំ យំ រូបំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ អរិប-
 រិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។ អត្តិ នុ ខោ
 ភន្តេ កាចិ វេទនា ។ កាចិ សញ្ញា ។ កេចិ សង្ខារា ។
 កិញ្ចិ វិញ្ញាណំ យំ វិញ្ញាណំ និច្ចំ ធុរំ សស្សតំ
 អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតីតិ ។
 នត្តិ ខោ ភិក្ខុ កិញ្ចិ រូបំ យំ រូបំ និច្ចំ ធុរំ សស្ស-
 តំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ តថេវ បស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

[២៥២] ម្នាលភិក្ខុ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច រូបទៀង
ឬ មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។
វិញ្ញាណទៀង ឬ មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ វេ ។ ព្រោះ
ហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ ។ វេ ។ កាលបើអរិយសាវ័កឃើញយ៉ាង
នេះ ។ វេ ។ រមែងដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៥៥] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុង
ទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រូបណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល
ជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ត រូបនោះ បន្តិច
បន្តួច មានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាបន្តិចបន្តួចមានដែរ
ឬ ។ សញ្ញាបន្តិចបន្តួច ។ សង្ខារបន្តិចបន្តួច ។ វិញ្ញាណណា
ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួលជាធម្មតា បិតនៅ
នឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ត រូបនោះ បន្តិចបន្តួចមិនមានទេ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

នត្ថិ ខោ ភិក្ខុ កាចិ វេទនា ។ កាចិ សញ្ញា ។
កោចិ សង្ខារា ។ កិញ្ញា វិញ្ញាណំ យំ វិញ្ញាណំ និច្ចំ
ធុរំ សស្សតំ អរិបរិណាមធម្មំ សស្សតិសមំ តថេវ
បស្សតីតិ ។

[២៥៦] សារត្ថិយំ ។ អាវាមេ ។ អនមតក្កោយំ
ភិក្ខុវេ សំសារោ បុព្វា កោជិ ន បញ្ញាយតិ អវិជ្ជាជីវ-
រណានំ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោជនានំ សន្ធាវតំ សំស-
រតំ ។ ហោតិ សោ ភិក្ខុវេ សមយោ យំ មហា-
សមុទ្ធោ ឧស្សស្សតិ វិសុស្សតិ ន ភវតិ ។ ន ត្រេវាហំ
ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាជីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោជនា-
នំ សន្ធាវតំ សំសរតំ ទុក្ខស្ស អន្តកិរិយំ វនាមិ ។
ហោតិ សោ ភិក្ខុវេ សមយោ យំ សិទេរុ បព្វតរាជា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុ វេទនាបន្តិចបន្តួចមិនមានទេ ។ សញ្ញាបន្តិចបន្តួច ។ សង្ខារ
បន្តិចបន្តួច ។ វិញ្ញាណណា ដែលទៀងទាត់ បិតថេរ មិនប្រែប្រួល
ជាធម្មតា បិតនៅនឹងដដែល ស្មើដោយសស្សតិវត្ថុ វិញ្ញាណនោះបន្តិច
បន្តួច (មិនមានទេ) ។

[២៥៦] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សង្សារនេះ មានទីបំផុតគេមិនអាចដឹងបាន គឺទីបំផុតខាងដើម របស់
សត្វទាំងឡាយ ដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងបិទបាំង មានតណ្ហាជាចំណង
អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្កាត់ទៅ មិនប្រាកដឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
មានសម័យដែលត្រូវមហាសមុទ្ររឹងស្ងួត មិនមានសល់នៅ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងបិទបាំង មានតណ្ហាជា
ចំណង អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្កាត់ទៅ តថាគតមិនពោលថាធ្វើនូវទីបំផុត
នៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសម័យដែលស្តេចក្នុង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

ឧយ្ហតិ វិនស្សតិ ន ភវតិ ។ ន ត្រេវាហំ ភិក្ខុវេ
 អវិជ្ជាជីវណាណំ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោជនានំ សន្ទារតំ
 សំសរតំ ទុក្ខស្ស អន្តកិរិយំ វនាមិ ។ ហោតិ សោ
 ភិក្ខុវេ សមយោ យំ មហាបបរី ឧយ្ហតិ វិនស្សតិ
 ន ភវតិ ។ ន ត្រេវាហំ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាជីវណាណំ សត្តានំ
 តណ្ហាសញ្ញោជនានំ សន្ទារតំ សំសរតំ ទុក្ខស្ស
 អន្តកិរិយំ វនាមិ ។

[២៥៧] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ សា គទ្ធុលពន្លោ^(១)
 ទន្លេ ទីលេ វា ថម្កេ វា ឧបនិពន្លោ តមេវ ទីលំ វា ថម្កំ
 វា អនុបរិធាវតិ អនុបរិវត្តតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សរី ។ បេ ។ សប្បុរិ-
 សធម្មេ អវិជីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ បេ ។
 វេទនំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ សញ្ញំ ។ សដ្ឋិវេ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ

---

១ ឱ. គទ្ធុលពន្លោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ឈ្មោះសិនេរុ ត្រូវភ្លើងឆេះវិនាសទៅ មិនមានសល់នៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងបិទបាំង មានតណ្ហាជា
 ចំណង់ អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ តថាគតមិនពោលថាធ្វើនូវទីបំផុត
 នៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសម័យដែលមហាប្រិបតី
 ត្រូវភ្លើងឆេះវិនាសទៅ មិនមានសល់នៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
 សត្វដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងបិទបាំង មានតណ្ហាជាចំណង់ អន្ទោលទៅ
 ត្រាច់រង្គាត់ទៅ តថាគតមិនពោលថាធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបានឡើយ ។

[២៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាឆ្កែដែលគេចង់ ដោយ
 ដងដោយ ចង់ភ្ជាប់នឹងបង្គោលឬសសរដ៏មាំ រមែងស្ទុះក្រឡឹង ដើរ
 ក្រឡឹងបង្គោលឬសសរនោះឯង យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុប្ផជួនជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនឃើញពួកព្រះអរិយៈ ។ បេ ។ មិនបាន
 សិក្សាក្នុងសប្បុរសធម៌ រមែងពិចារណាឃើញនូវរូប ថាជាខ្លួន ។ បេ ។
 ពិចារណាឃើញនូវវេទនា ថាជាខ្លួន ។ នូវសញ្ញា ។ ពិចារណា
 ឃើញនូវសង្ខារថាជាខ្លួន ។ ពិចារណាឃើញនូវវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន
 ឃើញនូវខ្លួន ថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ឃើញនូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ សោ រូបញ្ញេវ អនុបរិចារតិ
អនុបរិវត្តតិ ។ វេទនញ្ញេវ ។ សញ្ញញ្ញេវ ។ សង្ខារេយេវ ។
វិញ្ញាណញ្ញេវ អនុបរិចារតិ អនុបរិវត្តតិ ។ សោ រូបំ
អនុបរិចារំ អនុបរិវត្តំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។
វិញ្ញាណំ អនុបរិចារំ អនុបរិវត្តំ ន បរិមុច្ចតិ រូបម្ហា ន
បរិមុច្ចតិ វេទនាយ ន បរិមុច្ចតិ សញ្ញាយ ន បរិមុច្ចតិ
សង្ខារេហិ ន បរិមុច្ចតិ វិញ្ញាណម្ហា ន បរិមុច្ចតិ ជាតិយា
ជរាយ មរណេន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ
ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ន បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ
វេទាមិ ។ សុតវា ច ខោ ភិក្ខុវេ អរិយស្សារកោ អរិ-
យានំ ទស្សារី ។ បេ ។ សប្បុរិសធម្មេ សុវិជីតោ ន រូបំ
អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ ន វេទនំ ។ ន សញ្ញំ ។
ន សង្ខារេ ។ ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ន
វិញ្ញាណារន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន
វិញ្ញាណាស្មី វា អត្តានំ ។ សោ រូបំ ឆានុបរិចារតិ
ឆានុបរិវត្តតិ ។ វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ
ឆានុបរិចារតិ ឆានុបរិវត្តតិ ។ សោ រូបំ អនុបរិចារំ

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ឃើញនូវខ្លួនថាមានក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ បុប្ផជននោះ រមែងស្តុះក្រឡឹង ដើរ
 ក្រឡឹងនូវរូបដដែលៗ ។ នូវវេទនាដដែលៗ ។ នូវសញ្ញាដដែលៗ ។
 នូវសង្ខារដដែលៗ ។ រមែងស្តុះក្រឡឹង ដើរក្រឡឹង នូវវិញ្ញាណ
 ដដែលៗ ។ កាលដែលបុប្ផជននោះ ស្តុះក្រឡឹង ដើរក្រឡឹងនូវរូប ។
 នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ ស្តុះក្រឡឹង ដើរក្រឡឹង
 នូវវិញ្ញាណ តថាគតពោលថាមិនរួចចាករូប មិនរួចចាកវេទនា មិនរួច
 ចាកសញ្ញា មិនរួចចាកសង្ខារ មិនរួចចាកវិញ្ញាណ មិនរួចចាកជាតិ ជរា
 មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ លំបាក
 ចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ មិនរួចចាកទុក្ខឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញពួក
 ព្រះអរិយៈ ។ បេ ។ បានសិក្សាដោយប្រពៃ ក្នុងសប្បុរិសធម៌ រមែង
 មិនពិចារណាឃើញនូវរូប ថាជាខ្លួន ។ មិនឃើញនូវវេទនា ។ មិន
 ឃើញនូវសញ្ញា ។ មិនឃើញនូវសង្ខារ ។ មិនឃើញនូវវិញ្ញាណថាជា
 ខ្លួន នូវខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ នូវវិញ្ញាណថាមានក្នុងខ្លួនខ្លះ នូវខ្លួនថាមាន
 ក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ។ អរិយសាវ័កនោះ រមែងមិនស្តុះក្រឡឹង មិនដើរក្រឡឹង
 នូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ មិនស្តុះក្រឡឹង មិនដើរ
 ក្រឡឹង នូវវិញ្ញាណ ។ កាលដែលអរិយសាវ័កនោះ មិនស្តុះក្រឡឹង

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

អននុបរិវត្តំ ។ វេទនំ ។ សញ្ញា សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ
 អននុបរិចារំ អននុបរិវត្តំ បរិមុច្ចតិ រូបម្ហា បរិមុច្ចតិ
 វេទនាយ បរិមុច្ចតិ សញ្ញាយ បរិមុច្ចតិ សង្ខារេហិ
 បរិមុច្ចតិ វិញ្ញាណម្ហា បរិមុច្ចតិ ជាតិយា ជរាយ មរ-
 ណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ
 ឧបាយាសេហិ បរិមុច្ចតិ ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។

[២៥៨] សារត្តិយំ ។ អារាមេ ។ អនមតក្កោយំ
 ភិក្ខុវេ សំសារោ បុព្វា កោដិ ន បញ្ញាយតិ អ-
 វិជ្ជានីវរណានំ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោជនានំ សន្ធាវតំ
 សំសរតំ ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ សា កទ្ធុលពន្លោ
 ទន្ស្រ ទីលេ វា ថម្ព វា ឧបនិពន្លោ សោ កច្ចតិ
 ចេមិ តមេវ ទីលំ វា ថម្ពំ វា ឧបកច្ចតិ តិដ្ឋតិ
 ចេមិ តមេវ ទីលំ វា ថម្ពំ វា ឧបតិដ្ឋតិ និសីទតិ
 ចេមិ តមេវ ទីលំ វា ថម្ពំ វា ឧបនិសីទតិ និបដ្ឋតិ
 ចេមិ តមេវ ទីលំ វា ថម្ពំ វា ឧបនិបដ្ឋតិ ។ ឯវ-
 មេវ ខោ ភិក្ខុវេ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ រូបំ ឯតំ មម
 ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

មិនដើរក្រឡឹងនូវរូប ។ នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។
មិនស្ទុះក្រឡឹង មិនដើរក្រឡឹងនូវវិញ្ញាណ តថាគតពោលថា រួចចាក
រូប រួចចាកវេទនា រួចចាកសញ្ញា រួចចាកសង្ខារ រួចចាកវិញ្ញាណ រួច
ចាកជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តី
លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ រួច
ចាកទុក្ខបាន ។

[២៥៨] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងវត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
សង្សារនេះ មានទីបំផុតគេមិនអាចដឹងបាន គឺទីបំផុតខាងដើម របស់
សត្វទាំងឡាយ ដែលមានអវិជ្ជាជាគ្រឿងបិទបាំង មានតណ្ហាជាចំណង
អន្ទោលទៅ ត្រាច់រង្គាត់ទៅ មិនប្រាកដឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ដូចជាត្រៃដែលគេចង់ដោយដងដោយ ចង់ភ្ជាប់នឹងបង្គោលឬ
សសរដ៏មាំ ប្រសិនបើត្រៃនោះដើរទៅ រមែងដើរជិតបង្គោលឬសសរ
នោះដដែល ប្រសិនបើឈរ រមែងឈរជិតបង្គោលឬសសរនោះដដែល
ប្រសិនបើអង្គុយ រមែងអង្គុយជិតបង្គោលឬសសរនោះដដែល ប្រសិន
បើដេក រមែងដេកជិតបង្គោលឬសសរនោះដដែល យ៉ាងណាមិញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផជួនអ្នកមិនចេះដឹង រមែងពិចារណាយើញនូវរូប
ថា នុ៎ះជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

វេទនំ ។ សញ្ញំ ។ សដ្ឋារេ ។ វិញ្ញាណំ ឯតំ មម ឯសោ-
 ហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ ។ សោ កច្ចតិ
 ចេបិ ឥមេវ បញ្ចុច្ចាទានក្ខន្ធភ ឧបកច្ចតិ តិដ្ឋតិ ចេបិ
 ឥមេវ បច្ចុច្ចាទានក្ខន្ធភ ឧបតិដ្ឋតិ និសីទតិ ចេបិ ឥ-
 មេវ បញ្ចុច្ចាទានក្ខន្ធភ ឧបនិសីទតិ និបជ្ជតិ ចេបិ ឥមេវ
 បញ្ចុច្ចាទានក្ខន្ធភ ឧបនិបជ្ជតិ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ
 អភិក្ខុណំ សកំ ចិត្តំ បច្ចុវេក្ខិតព្វំ ទីយវត្ថុមិទំ ចិត្តំ
 សង្កិលិដ្ឋំ រាគេន ទោសេន មោហោនាតិ ។

[២៥៧] ចិត្តសង្កិលេសា ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កិ-
 លិស្សន្តិ ចិត្តវោទាទា សត្តា វិសុជ្ឈន្តិ ។ ទិដ្ឋំ វោ
 ភិក្ខុវេ ចរណាជ្ជាម ចិត្តន្តិ ។ ឯវម្ពន្តេ ។ តម្បិ ខោ
 ភិក្ខុវេ ចរណំ នាម ចិត្តំ ចិត្តេនេវ ចិន្តិតំ ។ តេនបិ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចរណេន ចិត្តេន ចិត្តញ្ញាវ ចិត្តតវំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសក បុប្ផវគ្គ ទី ៥

នូវវេទនា ។ នូវសញ្ញា ។ នូវសង្ខារ ។ ពិចារណាយើញនូវវិញ្ញាណថា
 នុ៎ះជារបស់អាត្មាអញ នុ៎ះជាអាត្មាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អាត្មាអញ ។
 ប្រសិនបើបុគ្គលនោះដើរទៅ រមែងដើរទៅជិតឧបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះ
 ដដែល ប្រសិនបើឈរ រមែងឈរជិតឧបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះដដែល
 ប្រសិនបើអង្គុយ រមែងអង្គុយជិតឧបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះដដែល ប្រសិន
 បើដេក រមែងដេកជិតឧបាទានក្នុងទាំង ៥ នេះដដែល ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ គួរពិចារ-
 ណានូវចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរឿយៗ ថា ចិត្តនេះសៅហ្មងដោយរាគៈ ទៅសៈ
 មោហៈ អស់កាលជាអង្វែង ។

[២៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានធម៌ជាគ្រឿង
 សៅហ្មងនៃចិត្ត រមែងជ្រោកជ្រាក ពួកសត្វដែលមានធម៌ជាគ្រឿងផ្លូវ
 ផងនៃចិត្ត រមែងបរិសុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបគំនូរ អ្នកទាំង-
 ឡាយបានឃើញហើយឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ រូបគំនូរនោះ គេរចនាដោយការវិចិត្រជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចិត្តនេះឯង វិចិត្រដោយវិសេសជាងរូបគំនូរដែលគេរចនា ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ អភិក្ខុណំ សកំ ចិត្តំ បច្ចវេក្ខិតព្វំ
 ធីយរត្តមិទំ ចិត្តំ សង្កិលិដ្ឋំ វាគេន ទោសេន មោហេ-
 នាតិ ។ ចិត្តសង្កិលេសា ភិក្ខុវេ សត្តា សង្កិលិស្សន្តិ
 ចិត្តវោទាណា សត្តា វិសុដ្ឋន្តិ ។ ធាហំ ភិក្ខុវេ អញ្ញំ
 ឯកនិកាយំបិ សមនុបស្សាមិ ឯវំ ចិត្តំ យថយិទំ
 ភិក្ខុវេ តិរច្ឆានកតា ចាលា ។ តេបិ ខោ ភិក្ខុវេ តិរ-
 ច្ឆានកតា ចាលា ចិត្តេនេវ ចិន្តិតា ។ តេហិបិ ខោ
 ភិក្ខុវេ តិរច្ឆានកតេហិ ចាលោហិ ចិត្តញ្ញេវ ចិត្ត-
 តរំ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ អភិក្ខុណំ^(១)សកំ ចិត្តំ
 បច្ចវេក្ខិតព្វំ ធីយរត្តមិទំ ចិត្តំ សង្កិលិដ្ឋំ វាគេន
 ទោសេន មោហេនាតិ ។ ចិត្តសង្កិលេសា ភិក្ខុវេ
 សត្តា សង្កិលិស្សន្តិ ចិត្តវោទាណា សត្តា វិសុដ្ឋ-
 ន្តិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ រជកោ វា ចិត្តការកោ
 វា សតិ រជនាយ វា លាខាយ វា ហាលិទ្ធិយា វា

១ ឱ. ភិក្ខុនា អភិក្ខុណំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ គប្បី
 ពិចារណានូវចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរឿយៗ ថា ចិត្តនេះសៅហ្មងហើយ ដោយ
 រាគៈ ទោសៈ មោហៈ អស់កាលជាអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសត្វដែលមានធម៌ជាគ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្ត រមែងជ្រោកជ្រាក ពួក
 សត្វដែលមានធម៌ជាគ្រឿងផ្ទុរផងនៃចិត្ត រមែងបរិសុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកសត្វតិរច្ឆាននេះ ដ៏វិចិត្រ យ៉ាងណា ចិត្តណាដែល
 វិចិត្រ យ៉ាងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនដែលឃើញ សូម្បី
 នូវពួកធម៌មួយ ដទៃអំពីចិត្តនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វ
 តិរច្ឆានទាំងនោះឯង តែងគិតដោយចិត្តដូចគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចិត្តនេះឯង វិចិត្រដោយវិសេសជាងពួកសត្វតិរច្ឆាននោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ គប្បីពិចារណានូវ
 ចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរឿយៗ ថា ចិត្តនេះសៅហ្មងដោយរាគៈ ទោសៈ មោហៈ
 អស់កាលជាអង្វែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វដែលមានធម៌ជា
 គ្រឿងសៅហ្មងនៃចិត្ត រមែងជ្រោកជ្រាក ពួកសត្វដែលមានធម៌ជា
 គ្រឿងផ្ទុរផងនៃចិត្ត រមែងបរិសុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាង
 ជ្រលក់ក្តី ជាងគំនូរក្តី កាលបើទឹកជ្រលក់ក្តី ទឹកល័ក្តក្តី ទឹករមៀតក្តី

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

ដីលាយ វា មញ្ញោជ្ជាយ វា សុបរិមន្តេ^(១) វា ផល-
 កេ ភិក្ខិយា វា ទុស្សបដេ^(២) វា ឥត្ថិរូបំ វា បុរិសរូបំ
 វា^(៣) អភិទិម្មិនេយ្យ សព្វដ្ឋប្បច្ចដ្ឋំ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ
 អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ រូបញ្ញោវ អភិទិព្វត្តេន្តោ អភិទិព្វ-
 ត្តេតិ វេទនញ្ញោវ ។ សញ្ញញ្ញោវ ។ សដ្ឋិវេយេវ ។
 វិញ្ញាណញ្ញោវ អភិទិព្វត្តេន្តោ អភិទិព្វត្តេតិ ។ តំ កី
 មញ្ញាថ ភិក្ខុវេ រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ
 ភន្តេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សដ្ឋិវា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា
 អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ ។ បេ ។
 ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ នាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បដាណតីតិ ។

១ ឱ. ម. សុបរិមត្តេ ។ ២ ទុស្សវត្តេតិ វា បាហោ ។ ៣ ម. ឯត្តន្តវេ កោថីតិ ទិស្សតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ទឹកមានព័ណ៌ខៀវក្តី ព័ណ៌ហង្សបាទក្តី ផែនក្តារដែលគេខាត់ល្អហើយក្តី
 ជញ្ជាំងក្តី ផ្ទាំងសំពត់ក្តី មានហើយ គប្បីតាក់តែងនូវរូបស្រ្តីឬរូបបុរស
 មានអវយវៈតូចនិងអវយវៈធំសព្វគ្រប់បាន យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បុប្ផជួនជាអ្នកមិនចេះដឹង កាលបើចង់ឲ្យរូបកើត រមែង
 ញ៉ាំងរូបឲ្យកើតឡើងបាន ។ ញ៉ាំងវេទនា ។ ញ៉ាំងសញ្ញា ។ ញ៉ាំង
 សង្ខារ ។ កាលបើចង់ឲ្យវិញ្ញាណកើត រមែងញ៉ាំងវិញ្ញាណឲ្យកើតឡើង
 បាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។
 វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុង
 សាសនានេះ ។ បេ ។ អរិយសាវ័កកាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 រមែងដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធហារវគ្គោ

[២៦០] សាវត្ថិយំ ។ ជានតោហំ ភិក្ខុវេ បស្សតោ
 អាសវានំ ខយំ វនាមិ នោ អជានតោ នោ អបស្ស-
 តោ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ ជានតោ កី បស្សតោ អាសវានំ
 ខយោ ហោតិ ។ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ
 ឥតិ រូបស្ស អត្ថដ្ឋមោ ។ ឥតិ វេទនា ។ ឥតិ សញ្ញា ។
 ឥតិ សង្ខារា ។ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទ-
 យោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អត្ថដ្ឋមោតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ
 ជានតោ ឯវំ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

[២៦១] ការណនុយោតំ អនុយុត្តស្ស ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ វិហារតោ កិញ្ចាបិ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បដ្ឋេយ្យ
 អហោ វត មេ អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចេ-
 យ្យាតិ អថទ្ធស្ស នេវ អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ
 វិមុច្ចតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អការិតត្តាតិស្ស
 វចនីយំ ។ កិស្ស អការិតត្តា ។ អការិតត្តា ចតុដ្ឋំ
 សតិប្បដ្ឋានានំ អការិតត្តា ចតុដ្ឋំ សម្មប្បដ្ឋានានំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[២៦០] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល
 នូវភិរិយាអស់ទៅនៃអាសវៈ ចំពោះបុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់
 មិនពោលចំពោះបុគ្គលដែលមិនដឹងច្បាស់ មិនឃើញច្បាស់ឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ រមែងមានដល់បុគ្គលដែល
 ដឹងអ្វី ឃើញអ្វី ។ (ដល់បុគ្គលដឹងឃើញ) ថារូបដូច្នោះ ហេតុឲ្យកើតឡើង
 នៃរូបដូច្នោះ សេចក្តីអស់ទៅនៃរូបដូច្នោះ ។ វេទនាដូច្នោះ ។ សញ្ញា
 ដូច្នោះ ។ សង្ខារដូច្នោះ ។ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុឲ្យកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ
 ដូច្នោះ សេចក្តីអស់ទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 អស់ទៅនៃអាសវៈ រមែងមានដល់បុគ្គលដែលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះឯង ។

[២៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលមិនប្រកបរឿយៗ នូវ
 ការវិនាសយោគ ទុកជាមានសេចក្តីប្រាថ្នា កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎
 ចិត្តរបស់អាត្មាអញគប្បីរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនបាន
 ប្រកាន់មាំក៏ដោយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះក៏នៅតែមិនរួចស្រឡះចាកអាសវៈ
 ទាំងឡាយ ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំឡើយ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុ
 ដូចម្តេច ។ គប្បីឆ្លើយថា ព្រោះភិក្ខុនោះមិនបានចម្រើន ។ មិនបានចម្រើន
 អ្វី ។ មិនបានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ មិនបានចម្រើនសម្មប្បធានទាំង ៤

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

អភារិតត្តា ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ អភារិតត្តា បញ្ចន្នំ
 ឥន្ទ្រិយានំ អភារិតត្តា បញ្ចន្នំ ពលានំ អភារិតត្តា
 សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ អភារិតត្តា អរិយស្ស អដ្ឋង្គិកស្ស
 មគ្គស្ស ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ កុក្កុដិយា អណ្ណានិ
 អដ្ឋ វា ទស វា ទ្វាទស វា តានស្ស កុក្កុដិយា
 ន សម្មាអធិសយិតានិ ន សម្មាបរិសេទិតានិ ន
 សម្មាបរិការិតានិ កិញ្ចាមិ តស្សា កុក្កុដិយា វរំ
 ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត មេ កុក្កុដិយោតកា
 ចាទនទសិខាយ វា មុខតុណ្ហកោន វា អណ្ណាកោសំ
 បទាលេត្វា សោត្តិទា អភិទិព្ធិជ្ជេយ្យន្តិ អថខោ អភិញ្ច
 វេ តេ កុក្កុដិយោតកា ចាទនទសិខាយ វា មុខ-
 តុណ្ហកោន វា អណ្ណាកោសំ បទាលេត្វា សោត្តិទា
 អភិទិព្ធិជ្ជតំ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តថា ហិ បទ
 ភិក្ខុវេ កុក្កុដិយា អណ្ណានិ អដ្ឋ វា ទស វា ទ្វា-
 ទស វា តានស្ស^(១) កុក្កុដិយា ន សម្មាអធិសយិ-
 តានិ ន សម្មាបរិសេទិតានិ ន សម្មាបរិការិតានិ ។

១ ឱ. ម. តានិ កុក្កុដិយា ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

មិនបានចម្រើនតទ្ធិបាទទាំង ៤ មិនបានចម្រើនតន្ត្រិយទាំង ៥ មិនបាន
 ចម្រើនពលៈទាំង ៥ មិនបានចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ មិនបានចម្រើនអរិយ-
 មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាមេមាន់មានស៊ុត ៨ ក្តី
 ១០ ក្តី ១២ ក្តី ឯស៊ុតទាំងនោះបើមេមាន់មិនបានក្រាបដោយប្រពៃ មិនបាន
 ឲ្យចំហាយដោយប្រពៃ មិនបានអប់កម្ដៅដោយប្រពៃទេ មេមាន់នោះ
 ទុកជាមានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ កូនមាន់របស់អាត្មា
 អញគប្បីទម្ងាយនូវសម្បកស៊ុត ដោយចុងក្រចកជើង ឬដោយចុងចំពុះ
 ហើយញាស់មកដោយស្នូស្តីដូច្នោះក៏ដោយ កូនមាន់ទាំងនោះ ក៏មិន
 គួរដើម្បីគប្បីទម្ងាយនូវសម្បកស៊ុត ដោយចុងក្រចកជើង ឬដោយចុងចំពុះ
 ហើយញាស់មកដោយស្នូស្តីបានឡើយ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុ
 អ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាមេមាន់ដែលមានស៊ុត ៨ ក្តី ១០ ក្តី
 ១២ ក្តី ឯស៊ុតទាំងនោះ មេមាន់មិនបានក្រាបដោយប្រពៃ មិនបានឲ្យ
 ចំហាយដោយប្រពៃ មិនបានអប់កម្ដៅដោយប្រពៃ យ៉ាងណាមិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ការណនុយោកំ អនុយុត្តស្ស ភិក្ខុ-
 នោ វិហារតោ កិញ្ចាបិ ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ អហោ វត
 មេ អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចេយ្យាតិ អថខុស្ស
 នេវ អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។ តំ កិស្ស
 ហេតុ ។ អភាវិតត្តាតិស្ស វេជីយំ ។ កិស្ស អភាវិតត្តា ។
 អភាវិតត្តា ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានំ អភាវិតត្តា ចតុន្នំ
 សម្មប្បធានំ អភាវិតត្តា ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ អភាវិ-
 តត្តា បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អភាវិតត្តា បញ្ចន្នំ ពលានំ អភា-
 វិតត្តា សត្តន្នំ ពោជ្ឈដ្ឋានំ អភាវិតត្តា អរិយស្ស អដ្ឋង្គិ-
 កស្ស មក្កស្ស ។ ការណនុយោកំ អនុយុត្តស្ស ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ វិហារតោ កិញ្ចាបិ ន ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បជ្ជេយ្យ
 អហោ វត មេ អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចេ-
 យ្យាតិ អថខុស្ស អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុដែលមិនបានប្រកបរឿយៗ នូវការវិនាសយោគ
 ទុកជាមានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ចិត្តរបស់អាត្មាអញ
 គប្បីរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំ ដូច្នោះក៏
 ដោយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏នៅតែមិនរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ
 ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំឡើយ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ គប្បី
 ឆ្លើយថា ព្រោះភិក្ខុនោះមិនបានចម្រើន ។ មិនបានចម្រើនអ្វី ។ មិន
 បានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ មិនបានចម្រើនសម្មប្បធានទាំង ៤ មិនបាន
 ចម្រើនឥន្ទ្រិយទាំង ៤ មិនបានចម្រើនឥន្ទ្រិយទាំង ៥ មិនបានចម្រើនពលៈ
 ទាំង ៥ មិនបានចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ មិនបានចម្រើនអរិយមគ្គប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកប
 រឿយៗ នូវការវិនាសយោគ ទុកជាមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាង
 នេះថា ឱហ្ន៎ ចិត្តរបស់អាត្មាអញគប្បីរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ
 ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំ ដូច្នោះក៏ដោយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងរួច
 ស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំដោយពិត ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

តំ កិស្ស ហេតុ ។ ការិតត្តាតិស្ស វចនីយំ ។ កិស្ស
 ការិតត្តា ។ ការិតត្តា ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ ការិតត្តា
 ចតុន្នំ សម្មប្បដ្ឋានានំ ការិតត្តា ចតុន្នំ ឥទ្ធិចានានំ
 ការិតត្តា បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ការិតត្តា បញ្ចន្នំ ពលានំ
 ការិតត្តា សត្តន្នំ ពោជ្ឈដ្ឋានំ ការិតត្តា អរិយស្ស
 អដ្ឋង្គិកស្ស មត្តស្ស ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ កុក្កុ-
 ដិយា អណ្ណានិ អដ្ឋ វា ទស វា ទ្វាទស វា តា-
 នស្ស កុក្កុដិយា សម្មាអទិសយិតានិ សម្មាបរិសេ-
 ទិតានិ សម្មាបរិការិតានិ កិញ្ចាបិ តស្ស កុក្កុដិយា
 ន ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បដ្ឋេយុយ អហោ វត មេ កុក្កុដ-
 ចោតកា ចាននខសិខាយ វា មុខតុណ្ហាកេន វា
 អណ្ណាកោសំ បទាលេត្វា សោត្តិណ អភិទិព្ពិដ្ឋេយ្យន្តិ
 អថខោ ភិញ្ចា វ តេ កុក្កុដចោតកា ចាននខសិ-
 ខាយ វា មុខតុណ្ហាកេន វា អណ្ណាកោសំ បទាលេត្វា
 សោត្តិណ អភិទិព្ពិដ្ឋិតំ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ តថា
 ហិ បន ភិក្ខុវេ កុក្កុដិយា អណ្ណានិ អដ្ឋ វា

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ គប្បីឆ្លើយថា ព្រោះភិក្ខុនោះបានចម្រើន ។
បានចម្រើនអ្វី ។ បានចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ បានចម្រើនសម្មប្បធាន
ទាំង ៤ បានចម្រើនឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បានចម្រើនឥន្ទ្រិយទាំង ៥ បានចម្រើន
ពលៈទាំង ៥ បានចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ បានចម្រើនអរិយមគ្គប្រកបដោយ
អង្គ ៨ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាមេមាន់មានស៊ុត ៨ ក្តី ១០ ក្តី
១២ ក្តី ឯស៊ុតទាំងនោះ មេមាន់ក៏បានក្រាបដោយប្រពៃ បានឲ្យចំហាយ
ដោយប្រពៃ បានអប់កម្តៅដោយប្រពៃ ទុកជាមេមាន់នោះ មិនមាន
សេចក្តីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ កូនមាន់របស់អាត្មាអញគប្បី
ទម្ងាយនូវសម្បកស៊ុត ដោយចុងក្រចកជើង ឬដោយចុងចំពុះ ហើយ
ញាស់ចេញមកដោយស្មស្តីដូច្នោះក៏ដោយ កូនមាន់ទាំងនោះក៏គួរដើម្បី
ទម្ងាយនូវសម្បកស៊ុត ដោយចុងក្រចកជើង ឬដោយចុងចំពុះ ហើយ
ញាស់ចេញមកដោយស្មស្តីបានដោយពិត ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាមេមាន់ដែលមានស៊ុត ៨ ក្តី

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

ទស វា ទ្វាទស វា តានស្ស កុក្កុដិយា សម្មាអធិ-
សយីតានិ សម្មាបរិសេទិតានិ សម្មាបរិការិតានិ ។ ឯវ-
មេវ ខោ ភិក្ខុវេ ការណនុយោកំ អនុយុត្តស្ស ភិក្ខុ-
នោ វិហារតោ កិញ្ចាបិ ន ឯវំ ឥច្ឆា ឧប្បដ្ឋេយ្យ
អហោ វត មេ អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចេយ្យ-
តិ អថខុស្ស អនុចាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ។
តំ កិស្ស ហេតុ ។ ភវិតត្តាតិស្ស វចនីយំ ។ កិស្ស
ភវិតត្តា ។ ភវិតត្តា ចតុន្នំ សតិប្បដ្ឋានានំ ភវិតត្តា
ចតុន្នំ សម្មប្បដ្ឋានានំ ភវិតត្តា ចតុន្នំ ឥទ្ធិចាទានំ
ភវិតត្តា បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ភវិតត្តា បញ្ចន្នំ ពលានំ
ភវិតត្តា សត្តន្នំ ពោជ្ឈង្គានំ ភវិតត្តា អរិយស្ស
អដ្ឋង្គិកស្ស មក្កស្ស ។

[២៦២] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ផលកណ្ណាស្ស^(១) វា ន
ផលកណ្ណាន្តោសិស្ស វា វាសិជដេ ទិស្សន្តោ វា អង្កុ-
សិបទានិ ទិស្សន្តិ អង្កុដ្ឋបទា នោ ច ខុស្ស ឯវមស្ស
ញ្ញាណំ ហោតិ ឯត្តកំ វា^(២) មេ អដ្ឋ វាសិជដស្ស
ទីណំ ឯត្តកំ ហិយេ្យា ឯត្តកំ បវេតិ អថខុស្ស

---

១ ឱ. ផលគណ្ណាស្ស វា ។ ២ ឯត្តកំ វត មេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធវារវគ្គ

១០ ក្តី ១២ ក្តី ឯស៊ុតទាំងនោះ មេមាន់បានក្រាបដោយប្រពៃ បានឲ្យ
 ចំហាយដោយប្រពៃ បានអប់កម្ដៅដោយប្រពៃ យ៉ាងណាមិញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវភាវនានុយោគ ទុកជា
 មិនមានសេចក្ដីប្រាថ្នាកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ ចិត្តរបស់អាត្មាអញ
 គប្បីរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំ ដូច្នោះក៏
 ដោយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ រមែងរួចស្រឡះចាកអាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះ
 មិនបានប្រកាន់មាំ បានដោយពិត ។ សេចក្ដីនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 គប្បីឆ្លើយថា ព្រោះភិក្ខុនោះបានចម្រើន ។ បានចម្រើនអ្វី ។ បាន
 ចម្រើនសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ បានចម្រើនសម្មប្បធានទាំង ៤ បានចម្រើន
 ឥទ្ធិបាទទាំង ៤ បានចម្រើនឥន្ទ្រិយទាំង ៥ បានចម្រើនពលៈទាំង ៥ បាន
 ចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំង ៧ បានចម្រើនអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ។

[២៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាជាងឈើ ឬកូនសិស្ស
 របស់ជាងឈើ រមែងយកម្រាមដៃនិងមេដៃចាប់កាន់ត្រង់មៀនកាំបិតជា
 ប្រាកដ ប៉ុន្តែជាងឈើនោះក៏មិនមានសេចក្ដីដឹងយ៉ាងនេះថា ក្នុងថ្ងៃនេះ
 មៀនកាំបិតរបស់អាត្មាអញ សឹកអស់ទៅប៉ុណ្ណោះ ម្សិលមិញសឹកអស់
 ប៉ុណ្ណោះ ម្សិលថ្ងៃសឹកអស់ប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះឡើយ ជាងឈើនោះគ្រាន់តែ

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផត្ថោ បញ្ចមោ

ខីណាខីណាន្តេរ^(១) ញាណំ ហោតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ការណានុយោកមនុយុត្តស្ស ភិក្ខុនោ វិហារតោ កិញ្ចាបិ
 ន ឯវំ ញាណំ ហោតិ ឯត្តកំ វា មេ អដ្ឋ អាសវានំ
 ខីណំ ឯត្តកំ ហិយ្យោ ឯត្តកំ បវេតិ អថខុស្ស ខីណោ
 ខីណាន្តេរ ញាណំ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សា-
 មុទ្ធិកាយ ណាវាយ វេត្តពន្ធនពន្ធាយ ធម្មាសានិ^(២) ខ-
 ណកេ បរិយាទាយ ហោមន្តិកេន^(៣) ថលំ ឧត្តិត្តាយ
 វាតាតបបវេតានិ វេត្តពន្ធនានិ តានិ បុស្សកេន មេ-
 យេន អភិប្បុត្តានិ អប្បកសិវេនេវ បដិប្បស្សម្ពន្តិ
 បូតិកានិ កវន្តិតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ការណានុយោ-
 កមនុយុត្តស្ស ភិក្ខុនោ វិហារតោ អប្បកសិវេនេវ
 សញ្ញាជនានិ បដិប្បស្សម្ពន្តិ បូតិកានិ កវន្តិតិ ។

---

១ ខីណំ ខីណាន្តេរ ។ ២ ម. វស្សមាសានិ ។ ៣ ឱ. ហោមន្តិកេ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

មានសេចក្តីដឹងថាអស់ទៅៗ តែប៉ុណ្ណោះ ដោយពិត យ៉ាងណាមិញ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបរឿយៗ នូវភាវនានុយោគ ក៏មិនមាន
 សេចក្តីដឹងយ៉ាងនេះថា ក្នុងថ្ងៃនេះអាសវៈរបស់អាត្មាអញអស់ទៅប៉ុណ្ណោះ
 ម្សិលមិញអស់ទៅប៉ុណ្ណោះ ម្សិលម្ល៉ៃអស់ទៅប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះដែរ ភិក្ខុនោះ
 គ្រាន់តែមានសេចក្តីដឹងថាអស់ទៅៗ ប៉ុណ្ណោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាទូកនៅក្នុងសមុទ្រ ដែលគេចង់ដោយ
 ចំណងផ្ដៅត្រាំនៅក្នុងទឹកអស់ ៦ ខែ ទើបគេស្រង់ឡើងដាក់លើគោកក្នុង
 ហោមន្តរដូវ ឯចំណងផ្ដៅទាំងនោះ ត្រូវខ្យល់និងកម្ដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់
 មេឃបង្កុរទឹកភ្លៀងគ្របសង្កត់ ក៏រមាស់ពុកផុយទៅ ដោយមិនយូរ
 យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រកបរឿយៗ នូវ
 ភាវនានុយោគ រមែងមានសញ្ញាជនៈស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ពុកផុយទៅដោយ
 មិនលំបាក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២៦៣] សាវត្ថិយំ ។ អនិច្ចសញ្ញា ភិក្ខុវេ ភារិតា
 ពហុលីកតា សព្វំ កាមរាគំ បរិយាទិយតិ សព្វំ
 រូបរាគំ បរិយាទិយតិ សព្វំ កវរាគំ បរិយាទិយតិ សព្វំ
 អវិជ្ជំ បរិយាទិយតិ សព្វំ អស្មិមាទំ^(១) សម្មហនតិ ។
 សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ សវទសមយេ កស្សកោ មហា-
 នដ្ឋលេន កស្សន្តោ សព្វានិ មូលសន្តានកានិ សម្ម-
 ទាលេន្តោ កស្សតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា
 ភារិតា ពហុលីកតា សព្វំ កាមរាគំ បរិយាទិយតិ
 សព្វំ រូបរាគំ បរិយាទិយតិ សព្វំ កវរាគំ បរិយាទិយតិ
 សព្វំ អវិជ្ជំ បរិយាទិយតិ សព្វំ អស្មិមាទំ សម្មហនតិ ។

[២៦៤] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បព្វជលាយកោ
 បព្វជំ លាយិត្វា អក្កេ កហេត្វា ឱដុនាតិ និដុនាតិ
 និច្ឆោនេតិ^(២) ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា ភារិ-
 តា ។ បេ ។

---

១ បរិយាទិយតិ សម្មហន្តិ ។ ២ ឱ. និច្ឆោទេតិ ម. និច្ឆោនេតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[២៦៣] ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញា ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងគ្របសង្កត់ នូវកាមរាគ^(១)ទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវរូបរាគ^(២)ទាំងអស់ គ្របសង្កត់ នូវភវរាគ^(៣)ទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវអវិជ្ជាទាំងអស់ ដកឡើងនូវអស្មិ- មានៈទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសអ្នកក្លូវ កាលក្លូវ ដោយនង្គ័លធំក្នុងសរទេសម័យ តែងក្លូវទម្លាយនូវបណ្តាញនៃឫសទាំង- ពួង យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯអនិច្ចសញ្ញាដែល បុគ្គលបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងគ្របសង្កត់នូវកាម- រាគទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវរូបរាគទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវភវរាគទាំង អស់ គ្របសង្កត់នូវអវិជ្ជាទាំងអស់ ដកឡើងនូវអស្មិមានៈទាំងអស់បាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាបុរសអ្នកច្រូត ស្មៅដំណេកទន្សាយ បានច្រូតស្មៅដំណេកទន្សាយ ចាប់ចុងហើយ រលាស់ត្រវាត់បោក យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ច- សញ្ញាដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បេ ។

---

១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមភព ។ ២ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងរូបភព ។ ៣ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងភព ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

[២៦៥] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អម្ពបិណ្ឌិយា វណ្ណា-
ច្ឆិណ្ឌាយ^(១) យានិ តត្រិ អម្ពានិ វណ្ណាប្បដិពទ្ធានិ សព្វានិ
តានិ តទ្ធយានិ^(២) ភវន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ច-
សញ្ញា ភារិតា ពហុលីកតា ។ បេ ។^(៣)

[២៦៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ក្វេជាការស្ស យា
កាចិ កោចានសិយោ សព្វា តា ក្វេដង្កមា ក្វេដនិដ្ឋា
ក្វេសមោសវណា ក្វេដំ តាសំ អក្កមក្វាយតិ ។ ឯ-
វមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា ភារិតា ។ បេ ។^(៤)

[២៦៧] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យេ កោចិ មូលកត្វា
កាណ្ឌុនុសារី តេសំ អក្កមក្វាយតិ ។ ឯវមេវ ខោ
ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា ភារិតា ។ បេ ។

---

១ ឱ. វណ្ណច្ឆិណ្ឌាយ ។ ២ ឱ. ម. តទន្ធយានិ ។ ៣-៤ ម. សព្វំ អស្មិមានំ សម្មហានតិ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

[២៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាចង្កោមស្វាយដែលបុគ្គលកាត់ទងហើយ បណ្តាផ្លែស្វាយទាំងនោះ ផ្លែស្វាយទាំងឡាយណា ដែលជាប់នៅនឹងទង ផ្លែស្វាយទាំងអស់នោះ រមែងទៅតាមចង្កោមស្វាយនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាឈើបង្កង់ណា នីមួយៗរបស់ផ្ទះមានកំពូល ឯបង្កង់ទាំងអស់នោះបាញ់ទៅរកកំពូល ងាកទៅរកកំពូល ប្រជុំចុះក្នុងកំពូល ឯកំពូលប្រាកដជាប្រសើរ ជាងបង្កង់ទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាវត្តមានក្លិនពីឫសណានីមួយ ស្មៅស្តា ប្រាកដជាប្រសើរ ជាងវត្តមានក្លិនពីឫសទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

[២៦៨] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ សារ-
កត្តា លោហិតចន្ទនំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា ភារិតា ។ បេ ។

[២៦៩] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ បុប្ផកត្តា
វស្សិកំ តេសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
អនិច្ចសញ្ញា ភារិតា ។ បេ ។

[២៧០] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ យេ កេចិ កុដ្ឋរា-
ជាណេ^(១) សព្វេ តេ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស អនុយន្តា^(២)
កវន្តិ រាជា តេសំ ចក្កវត្តិ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា ភារិតា ។ បេ ។

---

១ ឱ. ម. កុដ្ឋរាជាណោ ។ ២ អនុយុត្តាតិបិ បាហោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

[២៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាវត្តមានក្លិនពី ខ្លឹមណានីមួយ ចន្ទន៍ក្រហម ប្រាកដជាប្រសើរ ជាវត្តមានក្លិនពីខ្លឹម ទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែល បុគ្គលបានចម្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៦៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាវត្តមានក្លិនពី ផ្កាណានីមួយ ម្លិះលា ប្រាកដជាប្រសើរ ជាវត្តមានក្លិនពីផ្កាទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯអនិច្ចសញ្ញាដែលបុគ្គលបាន ចម្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាពួកស្តេច ខ្សោយអំណាចណានីមួយ ស្តេចទាំងអស់នោះ ជាចំណុះស្តេចចក្រពត្តិ ឯស្តេចចក្រពត្តិ ប្រាកដជាប្រសើរជាងស្តេចទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

[២៧១] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យា កាចិ តារក្ស-
ចានំ បកា សញ្ចា តា ចន្ទិមប្បកាយ កលំ ធាត្យន្តិ
សោឡសី ចន្ទប្បកា តាសំ អក្កមក្ខាយតិ ។ ឯវមេវ
ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា ភារិតា ។ បេ ។

[២៧២] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ សរទសមយេ វិសុទ្ធេ^(១)
វិតតពលាហាកេ ទេវេ អាទិច្ចោ នកំ អពុស្សក្កមាណោ
សព្វំ អាកាសកតំ តមកតំ អភិវិហច្ច កាសតេ ច
តបតេ ច វិហេចតេ ច ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ច-
សញ្ញា ភារិតា ពហុលីកតា សព្វំ កាមរាគំ បរិ-
យាទិយតិ សព្វំ រូបរាគំ បរិយាទិយតិ សព្វំ កវរាគំ
បរិយាទិយតិ សព្វំ អវិជ្ជំ បរិយាទិយតិ សព្វំ អស្មិមាណំ
សម្មហានតិ ។

---

១ ឱ. ម. វិទ្ធេ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

[២៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាពន្លឺនៃពួកផ្កាយ
ណានីមួយ ពន្លឺទាំងអស់នោះ រមែងមិនដល់នូវចំណែកដែលបុគ្គលចែក
ជាដប់ប្រាំមួយៗ លើកនៃពន្លឺព្រះចន្ទ ពន្លឺព្រះចន្ទ ប្រាកដជាប្រសើរ
ជាងពន្លឺទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញា
ដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ ។ បេ ។ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ដូចជាព្រះអាទិត្យ
កាលបើមេឃដ៏ស្អាត ប្រាសចាកពពកហើយ ក្នុងសរទសម័យ ក៏ស្កុះ
ឡើងទៅកាន់អាកាស កម្ចាត់បង់នូវផង្គីត ដែលតាំងនៅក្នុងអាកាស
ទាំងពួងហើយ ក៏រមែងភ្លឺផង ក្តៅផង រុងរឿងផង យ៉ាងណាមិញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែលបុគ្គលបានចម្រើនហើយ បាន
ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងគ្របសង្កត់នូវកាមរាគទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវ
រូបរាគទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវកវរាគទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវអវិជ្ជា
ទាំងអស់ ដកឡើងនូវអស្មិមានៈទាំងអស់បាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារុត្តោ

[២៧៣] កងំ ភារិតា ច ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា
 កងំ ពហុលីកតា សព្វំ កាមរាតំ បរិយាទិយតិ
 ។ បេ ។ សព្វំ អស្មិមាជំ សម្មហានតិ ។ ឥតិ រូបំ ឥតិ
 រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្តជ្ជំមោ ។ ឥតិ
 វេទនា ។ ឥតិ សញ្ញា ។ ឥតិ សដ្ឋារា ។ ឥតិ វិញ្ញា-
 ណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស
 អត្តជ្ជំមោតិ ។ ឯវំ ភារិតា ខោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចសញ្ញា
 ឯវំ ពហុលីកតា សព្វំ កាមរាតំ បរិយាទិយតិ សព្វំ
 រូបរាតំ បរិយាទិយតិ សព្វំ ភវរាតំ បរិយាទិយតិ សព្វំ
 អវិជ្ជំ បរិយាទិយតិ សព្វំ អស្មិមាជំ សម្មហានតីតិ ។

បុប្ផវត្តោ បញ្ចមោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ ខន្ធរាវត្ត

[២៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអនិច្ចសញ្ញា ដែលបុគ្គលបាន
 ចម្រើនហើយ ដូចម្តេច ដែលបុគ្គលបានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ដូចម្តេច
 ទើបគ្របសង្កត់នូវកាមរាគទាំងអស់ ។ បេ ។ ដកឡើងនូវអស្មិមានៈទាំង
 អស់បាន ។ បានចម្រើនថា រូបដូច្នោះ ហេតុឲ្យកើតឡើងនៃរូបដូច្នោះ
 សេចក្តីអស់ទៅនៃរូបដូច្នោះ ។ វេទនាដូច្នោះ ។ សញ្ញាដូច្នោះ ។ សង្ខារ
 ដូច្នោះ ។ វិញ្ញាណដូច្នោះ ហេតុឲ្យកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ សេចក្តី
 អស់ទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនិច្ចសញ្ញាដែល
 បុគ្គលបានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ យ៉ាងនេះឯង រមែងគ្របសង្កត់ នូវកាមរាគ
 ទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវរូបរាគទាំងអស់ គ្របសង្កត់នូវកររាគទាំងអស់
 គ្របសង្កត់នូវអវិជ្ជាទាំងអស់ ដកឡើងនូវអស្មិមានៈទាំងអស់បាន ។

ចប់ បុប្ផវគ្គទី ៥ ។

ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ

តិស្សុទ្ធានំ

នទី បុប្ផញ្ច ដេណញ្ច

កោមយញ្ច នខសិទំ

សាមុទ្ទកំ^(១) ទ្វេ ច កទ្ធុលា

នាវសញ្ញាយ តេ ទសាតិ^(២)

មជ្ឈិមបណ្ណាសកោ សមត្តោ ។

តិស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកស្ស វគ្គុទ្ធានំ

ឧទាយោ អរហន្តោ ច

ខន្ធនិថេរសម្បយំ^(៣)

បុប្ផវគ្គេន បណ្ណាស

ទុតិយោ តេន បវុច្ចតិ ។

---

១ ឱ. ម. សទ្ធកំ ។ ២ វាសិជដំ អនិច្ចតាតិ ។ ៣ ខន្ធនីថេរសម្បយំ ។

ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ បុប្ផវគ្គ ទី ៥

ឧទ្ទាននៃបុប្ផវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីស្នឹង ១ ផ្កាជលជាតិ ១ ពពុះទឹក ១ អាចម៍
គោ ១ ចុងព្រះនា ១ សមុទ្រ ១ ដងដោយសម្រាប់ចង
ត្រៃពីរលើក ទូក ១ សញ្ញា ១ ត្រូវជា ១០ ។

ចប់ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ ។

ឧទ្ទាននៃវគ្គរបស់មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈនោះគឺ

ឧបាយវគ្គ ១ អរហន្តវគ្គ ១ ខដ្ឋនីយវគ្គ ១ ថេរវគ្គ ១
បុប្ផវគ្គ ១ លោកឲ្យឈ្មោះថា ទុតិយបណ្ណាសកៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ

សំយុត្តនិកាយស្ស ខន្ធវារវគ្គោ

បញ្ចមោ ភាគោ

មាតិកា

អង្ក

ខន្ធសំយុត្តស្ស មូលបណ្ណាសកេ	នកុលបិតវគ្គោ បឋមោ.....	៣
	អនិច្ចវគ្គោ ទុតិយោ.....	៤៩
	ភារវគ្គោ តតិយោ	៥៧
	នតុម្ហាកវគ្គោ ចតុត្តោ.....	៧៥
	អត្តទីបវគ្គោ បញ្ចមោ.....	៩៦
ខន្ធសំយុត្តស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកេ	ឧបាយវគ្គោ បឋមោ	១២២
	អរហន្តវគ្គោ ទុតិយោ.....	១៧៣
	ខជ្ជនីយវគ្គោ តតិយោ	១៩១
	ថេរវគ្គោ ចតុត្តោ.....	២៤២
	បុប្ផវគ្គោ បញ្ចមោ.....	៣១៤

សុត្តន្តបិដក

សំយុត្តនិកាយ ខន្ធហារវគ្គ

បញ្ចមភាគ

មាតិកា

លេខទំព័រ

ខន្ធសំយុត្ត មូលបណ្ណាសកៈ	នកុលបិកវគ្គ ទី ១	៣
	អនិច្ចវគ្គ ទី ២	៤៩
	ភារវគ្គ ទី ៣	៥៧
	នត្តិម្នាក់វគ្គ ទី ៤	៧៥
	អត្តទីបវគ្គ ទី ៥	៩៦
ខន្ធសំយុត្ត មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ	ឧបាយវគ្គ ទី ១	១២២
	អរហន្តវគ្គ ទី ២	១៧៣
	ខដ្ឋនីយវគ្គ ទី ៣	១៩១
	ថេរវគ្គ ទី ៤	២៤២
	បុប្ផវគ្គ ទី ៥	៣១៤

